Catullus

CATVLLI VERONENSIS LIBER

ELLIS

Londini

APVD

ALEXANDRVM MACMILLAN

Vesper adest iuuenes consurgite uesper olimpo
Expectata diu uix tandem lumina tollit
Surgere iam tempus iam pingues linquere mensas

CODICIS THUANEI (in Bibl. Imp. Paris 8071) folii LI columna una versus duos et viginti continens carminis LXI Catulli a Gulielmo G. Markheimio ad literam transcripta

CATVLLI VERONENSIS LIBER

RECOGNOVIT

APPARATVM CRITICVM PROLEGOMENA APPENDICES

ADDIDIT

R. ELLIS

COLLEGII TRINITATIS APVD OXONIENSES SOCIVS

Oxonii

E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

M DCCC LXVII

PRAEFATIO.

OCTAVVS hic annus agitur ex quo Catulli edendi consilium suscepi. Sed primum commentarium scribere in animo fuit; mox cum conparatis cum Lachmanni editione codicibus quos in Bibliotheca Bodleiana et in Museo Britannico repperi, intellegerem ea quae Lachmannus suo more breuius praecepisset, *codices omnes non interpolatos cum alterutro eorum quos ipse exhiberet ubique consentire*, non adeo uera esse ut nihil noui posset adferri; praeterea a uero abhorrere paginarum numerationem archetypi, quale ab eo constitutum esset, quod idem ante me sensissent Heysius Rossbachius Boehmius alii; collatis etiam externis codicibus Catulli librum de nouo recognoscere statui. Accessit non minor stimulus quod duo uiri, qui in corrigendi arte summum inter nostros locum tenent, Ioannes Conington et Hugo A. I. Munro, suas iam mecum communicarant in Catullum emendationes. Itaque anno 1862 codicem Sangermanensem Parisiis, insequente Venetiis Mediolani Vicentiae Bononiae Florentiae Italos sex contuli; quibus subsidiis adiutus, mox et Vaticano et Colbertino, quorum alterum Fridericus Vmpfenbachius, hunc Claudius Cobham diligentissime pro me excusserant; postea autem alio quem in domo sua Thomas Phillipps inspiciendum mihi praebuit; tum Thuanaei specimine quod humanissime pro me descripsit Gulielmus G. Markheim; deinde Gualteri S. Landor emendationibus, quarum partem ipse ediderat, partem ad me misit amicus eius Robertus Browning, poeta illustrissimus; postremo Eduini Palmer Balliolensis, et Iacobi Mowat Cantabrigiensis obseruationibus et coniecturis; satis a me factum putaui ut librum sine

commentario publici iuris facerem. Hoc eo libentius feci quod praepositis Typographeo Academico consilium meum cum relatum esset id et probauerunt et omni auxilio adiuuerunt; in primis H. O. Coxe et H. Latham, quibus utrisque summas grates ago habeoque. Neque ea tantum noua affero quae dixi; nam etiam editiones praesto fuerunt rarissimae, Princeps quae dicitur anno 1472, et quae uere est, incertum quo anno edita, quae utraeque in Bibliotheca Bodleiana asseruantur; Parmensis a. 1473; Alexandri Guarini a. 1521; postremo ea cuius unicum creditur extare exemplar id quod his diebus copiis Bibliothecae Bodleianae additum est, Hieronymi Auantii Cardinali Farnesio dedicata; ut uix cuiquam credam tot suppeditasse auxilia unde librum toties deprauatum uel emendaret ipse uel aliis emendandum relinqueret. Sed nescio quo pacto euenit ut in Catullo curam Anglus ante me uix unus et alter, Oxoniensis quidem nemo posuerit; Vossius enim cuius editio Catulli Londini prodiit anno 1684, quanquam in Anglia aliquot annos egit, et Canonicatum apud nos Vinsoriae obtinuit, Batauo patre ortus est; is autem qui Catullum edidit anno 1702, Cantabrigiensis uidetur fuisse et nomen suum libro non adiecit. Ego si quibus temerarius uidebor qui etiam post Lachmannum hoc susceperim—tantum enim Lachmanno in codicibus Catulli discernendis tribuendum esse quantum ante eum nemini, nec quenquam quicquam in Catullo profecturum qui non in Lachmanno se stabiliuerit, hoc iam omnibus est pro explorato—his ideo me spero excusatum iri, non solum quod tot tam egregiis subsidiis rem aggrediar, sed etiam opibus adiutus typographei quo nullum usquam aut typorum nitore ac pulchritudine aut opificum cura praestabilius habeatur.

Dabam Nonis Septembribus a. MDCCCLXVII.

THEODORO AVFRECHT | MVNVS QVALECVNQVE

PROLEGOMENA.

CATVLLI Codicum, qui quidem nunc exstent, tria sunt genera (1) Thuanaeus (*T*), saeculo IX uel X scriptus, qui in florilegio carminum Latinorum habet c. LXII Catulli; (2) Datanus (*D*), anno 1463 scriptus, cum similibus sui Riccardiano, et hoc quem ipse in hac editione exhibui, *a*; (3) Germanensis (*G*), scriptus anno 1375, cuius in uniuersum similes sunt ceteri boni codices, Lachmanni *L*, Ambrosianus 38, Bononiensis, Colbertinus, Hamburgensis, Canonicianus, Vaticanus (*ABCHOV*). Horum generum duo posteriora a communi fonte deriuari omnibus constat: Thuanaeum ne ipsum quidem origine diuersum esse, ex c. LXII demonstratur. Huius enim carminis post u. 32 eadem in *T* exciderunt quae in *DG*. Deinde corruptorum locorum in *DGT* similis quamquam non omnino eadem est ratio, e.g. u. 7 *imbres T*, *imber DG*, *ignes* Catullus, u. 45 *tum cara DGT*, *dum cara* Quinctilianus IX. 3. 16; u. 58 *Cura uiro DGT*, *cara uiro* Catullus. Postremo, idem erat uersuum numerus in utraque pagina codicis eius unde *T* ductus est, et eius unde *DG*. Multis enim indiciis codices *DG* colliguntur ex paginis uel columnis descripti fuisse uersuum aut 16 aut 16 et 17 alternantium; quod idem cadit in *T*. Exciderunt enim in *T* LXII. 30, 62, in *DG* LXII. 14 *Nec mirum penitus quae tota mente laborant.* Excidunt autem uersus facilius in summa uel ima pagina. Si igitur summa uel ima pagina codicis eius unde *DGT* ducti sunt scriptus est u. 14, summa uel ima pagina scripti sunt etiam uu. 30, 62. Ab eodem igitur libro ducti sunt omnes *DGT*. Non tamen ab uno omnes descripti; sed *T* ut uidetur ab ipso, *DG* intercedente saltem uno exemplo, fortasse etiam pluribus. Hoc ex diuersitate colligitur lectionum; u. 3 *pinguis T*, *pingues GD;* 7 *oeta eos T*, *hoc eos DG;* 8 *certes* .i. *T*, *certe DG;* 9 *par est T*, *parent DG;* 12 *innuptae T*, *innuptaeque DG;* 17 *nunc DG*,

non T; committite DG, conuertite T; 20, 26 *quis T, qui DG;* 24 *credelius T, crudelius DG;* 26 *iucundior T, iocundior DG;* 27 *conubia T, connubia DG;* 28 *quae T, quo DG;* 35 *eospem T, eosdem DG;* 36 *ad lucet T, at lubet DG;* 40 *conuolsus T, contusus DG;* 41 *quem mulcent aurae firmat DG, quaemulcens aurefirma T;* 42 *obtauere T, optauere DG;* 49 *aruo GT, orto D;* 50 *Nunquam se extollit numquam mitem educat DG, Numquam se extollit quam muniteam ducat T;* 51 *deflectens DG, perflectens T;* 53 *acoluere T, coluere DG;* 56 *tum inculta T, dum inculta DG;* 57 *conubium T, connubium DG;* 60 *equom T, equo D;* 63 *Tertia patris pars est data tertia matri T, Tertia pars patri data, pars data tertia matri DG.*

Ex his pleraque nihil diuersi habent praeter orthographiam; quaedam sunt eiusmodi, ut ab eodem libro describi uix potuerint, ut *certes* .l. *certe, committite conuertite, conuolsus contusus, acoluere coluere,* nisi forte utramque lectionem habuit hic liber, quarum altera in Thuanaeum, altera in ceteros codices peruenit. Illud potius iudico; scribam aliquem ex iis qui eum descripserunt, haec aut ab alio libro in suum exemplar intulisse, aut per errorem immutasse. Quantum autem scribae errauerint, ipse Thuanaeus optime testatur. Cuius errores si accurate perpensi fuerint, facilius intelligetur qualis fuerit is unde et ipse Thuanaeus et ceteri deriuati sunt codices[1]. Itaque confunduntur in *T*

b, ps	memorapsile = memorabile
p, d	eospem = eosdem
p, t	apsi = atsi
s, t	mulcens = mulcent
tui, pu	tuignare = pugnare
e, u	credelius = crudelius
it, a	solit = sola
i, t	certes .l. = certest

Horum sunt quae ad maiores literas referenda uidentur; ut *memorapsile* ex confusis B, ß, *eospem* ex PD, APSI ex TP; cetera ex minusculis prouenerunt. Vnde mixtae uidentur fuisse maiores minoresque literae; quod confirmant etiam reliqui codices, praecipue Datanus. Hic enim codex quamquam exeunte saeculo XV scriptus,

[1] Non dico archetypon, quod ipsum paginis 16 uersuum, (ut postea demonstrare conabor,) sed nullis omissis uersibus descriptum est. Contra in eo unde orti sunt *DGT* nonnulla certe exciderant post u. 32.

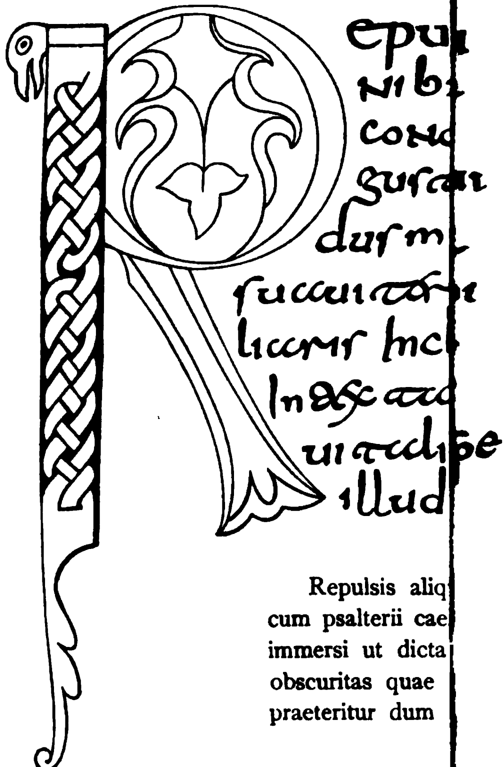
uestigia prae se fert noni uel decimi saeculi. Disputauit de his Froehnerus in Philologo XIV. 578, unde paginam transcribendam curaui.

Haec titulos exhibet carminum, quales in *D* reperiuntur. Forma literarum satis antiqua ad X certe saeculum, fortasse ad IX refertur. Id demonstrant apertiores A V R B, C in dextram curuata atque erecta, F in dextram insurgens, N linea recta et propiore literae H non ut plerumque a summa sinistra ad imam dextram ducta in transuersum, e denique minuscula iuncta magnae (E). Idem etiam ex permutatis in Datano literis intelligitur. Permutantur autem hae

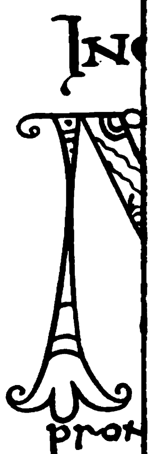
e, a dicabis cassi detinat aripuisti Cybales alacras = dicebas cessi detinet eripuisti Cybeles alacres; dee pinee perit legerat talis suscitet = dea pinea parit legarat talis suscitat. Sic Theleamacho ex scriptura, ut uidetur, ortum, quae Thelemacho an Thelamacho esset in incerto fuit.

o, a Pasiteo tergo delapso tanto = Pasithea terga delapsa tanta; tua nulla tota obrupto = tuo nullo toto abrupto.

u, a diualso bonam uoltarium buttriade = diuulso bonum uulturium battriade.

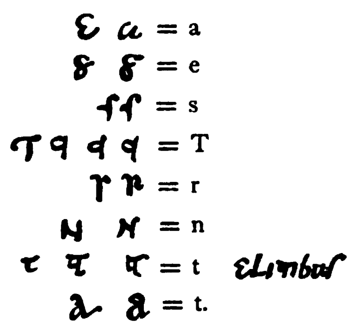
Repulsis aliq
cum psalterii cae
immersi ut dicta
obscuritas quae
praeteritur dum

Memini
sanctae ble
in mundo c

uidentur'; et sic in Catulli codice unde nostri orti sunt scriptum fortasse fuerat *Castor', uer' uera,* quae scribae parum intellecta *Castorum uerum uera* interpretati sunt. Fortasse etiam huc spectat amissa toties in uerbis t finalis. Quum enim Langobardice a per oc scribatur, t autem per a, si coniuncte legerentur ut in uocabulo *pruriat,* facile poterat ultima a excidere, confusis ob similitudinem literis. Quamquam illud non huc quadrat, quod in Catulli codicibus aut raro aut nunquam t in a corrupta est. Nec Langobardicis literis congruunt confusae toties a, e; a, u; a, it; t, p; p, r; p, n; quae omnia Merouingicae potius scripturae assignanda iudico, ut ex tabulis apparebit quas in libris suis exhibuerunt Bastardus et Siluester. Quod dedi specimen ex Bastardi Iconibus sumpsi. Est autem saec. VIII.

Hic

Haec ualde ad propositam pertinere de codice quaestionem unde nostri ducti sunt nulli credo esse dubium. Sic enim explicabitur P cum T permutata, *e* cum *a, o; a* cum *e, o, u, co; it* cum *a, ta,* ut in *prosilta* (D) = ; cum b. Froehnerus quidem, quem honoris causa nomino, literis Anglo-Saxonicis uel Hibernicis scriptum codicem opinatus est; quae sententia et ipsa multa habet unde commendetur, primum similitudinem literarum, (uide Siluestris Palaeograph. Uniuers. Part III) deinde literae Latinae Hibernis a sexto usque post Christum saeculo notae lectitataeque sunt: postremo apte de Britannia uel Hibernia dicturus erat scriptor Epigrammatis Catulli codicibus praefixi 'Ad patriam uenio *longis de finibus* exul.' Sed tamen plura meo iudicio sunt quae Merouingicae scripturae possint quam quae Saxonum uel Hibernorum tribui. Et nusquam magis quam in Gallia Romanorum post quartum saeculum florebant literae. Gallia saltem scriptum fuisse Thuanaeum codicem inde ueri simile est quod alter codex quem eadem habuisse quae Thuanaeus coniecit

Hauptius, ipse prope Lugdunum in insula Sanctae Barbarae a Sannazario repertus est. Huius codicis quae antiquissima pars est membranis constat undeuiginti, ut Hauptio uidetur saeculo nono non inferioribus. Insunt carmina Eucheriae, Halieutica Ouidi, epigramma Apollinaris Sidonii, Cynegetica Gratii, Martialis aliquot epigrammata. Carmen Eucheriae, Halieutica, Cynegetica eodem ordine se excipiunt in Thuanaeo: unde Hauptius integrum librum Sannazarianum eadem cum hoc non immerito collegit habuisse. Ipse Thuanaeus nihil habet a Gallico scriptore profectum. Eugenius enim, cuius opuscula post Iuuenalis satiras, intercedente epitaphio, illic leguntur, Toletanorum in Hispania Episcopus fuit. Sed Cynegeticon Nemesiani qui unus multis saeculis mentionem facit, Hincmarus, Episcopus Remensis[1], hic et ipse Gallus fuit, et cum aliis pueris ea in scola legerat (Haupt. Quaest. Cat. p. 3). Nec a uero abhorret florilegia haec, dico libros Thuanaeum et Sannazarianum in usum puerorum Gallicorum scripta fuisse[2]. Et Thuanaeus quidem VII saeculo medio prior non potest esse; Eugenius enim episcopus fuit Toletanorum circa 650. Sed nihil hinc concluditur de codice unde Catulli c. LXII descriptum est. Si uero recte de literis Merouingicis diximus, is saeculo sexto uel septimo scribi potuit.

Post Isidorum Hispalensem qui c. I. 1–2 Catulli affert in Origg. VI. 12, fortasse ex Grammaticorum aliquo, et LXIV. 65, quem uersum Cinnae tribuit[3], neminem scimus qui Catullum legerit ante

[1] Ad Hincmarum Episcopum Laudunensem cap. 24 (Haupt. p. 42 Gratii et Nemesiani). *Tuis compilationibus confuso (? confusis) et sicut ipse dixisti praepostero ordine positis et nunquam in eodem statu manentibus aliter respondere non potui, nisi, ut uenatores ferae lustra sequentes agere auditu et lectione puer scolarius in libro qui inscribitur Kynegeticon Carthaginiensis Aurelii didici, hac illacque discurrendo retrograda etiam uestigia repetendo, anfractus tuos uestigando explicare studerem: quod adhuc mihi erit necessarium facere et in explicanda de inceptis ratione et in ostendenda causali actione de his quae admisisti et pro quibus tibi et ecclesiae tibi commissae scripsi, contra quae inregulariter subscriptionem, quin potius tuam nouam praesumptionem adiens mille uias tristesque labores discursusque citos securi proelia ruris et sincero corde lites domesticas subire compellar.*

[2] Haupt. Quaest. Catull. p. 3.

[3] Hauptius (Quaest. Catull. p. 92) putat Isidorum Catullum respicere in libro *De Differentiis Sermonis t. V. p.* 63 *Areu. Sacrum duo significat et bonum et malum. Bonum, ut illud* 'Inter flumina nota et fontis sacros;' *malum ut* 'Auri sacra fides' *et* 'Sacrae 'panduntur portae' *et* 'Leno sacer' *et* 'Sacer hircus.' Cf. Cat. LXXI. 1 *Si quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus.* Ad Georg. II. 395 *Et ductus cornu stabit sacer hircus ad aram* certe non pertinent ut Froehlichius et Schwabius putant; sacer enim hic est qui in sacrificio caeditur. Sed nimis incerta est scriptura uersus Catulli, codices

Ratherium, episcopum Veronensem annis, si Ballerinos sequimur, 931–933, 946–948, 961–968. Hic in sermone quem Veronae creditur habuisse anno 965 haec dicit. (Serm. XI. p. 639 B) *Quid de me dicere ualeo, quid ualeo cogitare, et ut turpia subsilens, honesta solum prohibita licet depromam, si in lege dei, ut debitorem me fore non nescio, die* (*non*) *meditor ac nocte, Catullum numquam antea lectum, Plautum iam olim lego nec lectum, musicam quando saepe rogatus expono*[1]*?* Hinc Leutschius et Schwabius concludunt Ratherium Catulli librum in bibliotheca Veronensi repperisse, ibique non antea lectum legisse. Sed nihil tam magnum dicit Ratherius. Potuit Catulli librum a Gallia secum uel ex alia urbe Italica fortasse etiam ex Roma Veronam asportare. Quacunque enim inuenerat, non erat eum ex manibus depositurus, uir ex doctissimis saeculi illius, et ob peritiam liberalium artium episcopatum adeptus, idemque familiaris Hincmari, episcopi Remensis eruditissimi. Perpauca tamen in Ratherii scriptis inueni quae Catulli carmina eum legisse testentur. Neque illud mirum, pauca enim exstant quae post tempus scripta credantur quo Catullum se legere dicit. Plautum quidem non raro affert ac Terentium, rarius Phaedrum, saepius Horatium Iuuenalem Persium, interdum etiam non nominatos[2].

enim habent *sacrorum obstitit hircus*, quam ut quicquam de eo exploratum sit. Nihil de Catullo dicit Alcuinus, Archepiscopus Eboracensis, in carmine quod de Pontificibus et sanctis Ecclesiae Eboracensis scripsit (II. p. 257 ed. 1777) nec quenquam nominat de poetis qui quidem non sint recentioris aeui praeter Vergilium Statium Lucanum.

[1] Ratherii Opera ed. Ballerini p. 639. Hunc sermonem Veronae habitum sic concluditur; cetera quae in codicibus reperiuntur ubi haec scripta sunt, omnia ad tempus pertinent quod Ratherium Veronae tertium restitutum secutum est. Sunt autem sermones omnes. Horum secundus (est de Quadragesima) scriptus uidetur anno 965; ipse enim locum laudat ex eo ineunte anno 966 (uide *Qualitatis Coniecturam* p. 381). Sermoni additur apologia, in qua haec dicit. '*Non dicit Ratherius Episcopus quod* '*malum faciat qui uadit ad Ecclesiam sancti Michaelis aut audit missam sancti* '*Michaelis*.' Ecclesiam de qua loquitur Ballerini putant esset S. Michaelis ad portam Bursariorum, Veronae. Veronae igitur et hic sermo et ceteri habiti sunt.

[2] Epist. I. *Quod iuris ipse non sum proprii et demum* in sese *quod* nemo tentat descendere (Pers. V. 22). Epist. III. *Nauci pendens quid* mendax Graecia, *quid poetica garrulitas semper de falsitate referat ornata, postbabens* fontem caballinum bicipitemque Parnassum (Iuuen. X. 174, Pers. Prol. 2) Ep. XII. *Quidam presbyter me os uuluae ... me fellonem bausiatorem atque periurum appellauit* (§ 12). *Hic quum omnes illud Terentianum ualuissent iustissime respondere* O factum bene (Ter. And. I. 1. 78) *porcino magis uniuersi conerepauerunt stridore*. Qualitatis Coniectura p. 377 A *Multos asseuerans ignobiles nobilia saepe fecisse*, nobilitatem*que* ex potentia et proprio actu quam ex alieno, *Sallustio teste*, pendere. Itinerarium p. 440 D digitoque compescens labellum (Iuuenal. I. 160). Serm. II. p. 588 D *surdam mentis non* praebeat

Ad Catullum fortasse pertinent haec Serm. VIII. p. 624 B ed. Ballerini, *Non angelico ut Elias quondam subuectus non pennigero ut poeticus ille uolatu:* cf. Catull. LV. 16, 17 *Non si Pegaseo ferar uolatu, Non Ladas ego pinnipesue Perseus;* Serm. II. p. 595 C *Quem finire omnium qui fuerunt sunt aut erunt non ualuerunt ualent ualebunt loquendo sermones*, et Serm. VIII. p. 627 D *Galilaei uero qui sunt fuerunt uel erunt nisi qui Galilaeam incoluerunt incolunt uel incolentes futuris temporibus erunt?* cf. Cat. XXI. 23 *Non harum modo sed quot aut fuerunt Aut sunt aut aliis erunt in annis* quae uerba leuiter immutata rursus leguntur XXV. 2, 3, XLIX. 2, 3; Liber Apologeticus p. 501 *Sed hoc necesse non esse clamat liberalitas*, quod fortasse ad Cat. VI. 7 refertur, quemadmodum ad Persium (I. 115) quae secuntur *ut genuinum uestrum nos ita rodentem pistillo huiusmodi conteramus* (502 C) ad Vergilium (Ecl. IX. 65) *ut et me eodem fasce leuare et uobis inde utcumque concurrere ualeam* (439 A). Quamquam non infitior ne unum quidem locum ex his tam clare ad Catullum referri ut non aliunde deriuari potuerit. Post Ratherium usque ad initium saeculi XIII unus est qui aliquid ex Catulli carminibus laudauerit Ioannes Sarisburiensis, qui in Metalogiae Libro I. 24 haec dicit *Antiquitus uocabatur literator, iuxta illud Catulli Munus dat tibi Sulla literator* (XIV. 9). Sed hunc uersum ex Martiano Capella uidetur deprompsisse (III. 229) *Itaque assertor nostri nunc literatus dicitur, litterator antea uocabatur. Hoc etiam Catullus quidam non insuauis poeta commemorat dicens Munus dat tibi Sylla literator.* Nusquam commemoratur a Dante, Vincentio Bellouacensi, Hugone Trimbergensi. Illud tamen uere uideor posse dicere, paucis scriptores aeui medii tam cognitos esse ut pro certo habeant nemini eorum Catullum innotuisse. Duos locos apponam

aurem (Hor. S. I. 1. 22). Serm. VI. p. 617 A Heu dira furoris Conditio, qui uim patitur magis ille ligatur (*quem uersum nescio unde excerpserit*). Fluuius *enim malignae operationis illorum ab eis* ad me decurrit. *Et ego illum turbari agni illius exemplo fabularis accusor* (Phaedr. Fab. I. 1. 7). Hinc Ratherius colligitur ipsum Phaedri librum legisse. Aliam fabulam de Rana Mure et Accipitre (VII. 4 ed. Dressler) spectat in eodem Sermone (p. 618 B). Epist. XI. 560 *Tolerabilius nam fuerat uestrum sic ferre dominium, ut quem timerem, eumdem diligerem ipsum, ut facere incboaueram illum, de quo mibi congruere illud feci Nasonicum* Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae, Mox cecinit laudes prosperiore lyra (Ouid A. A. III. 49, 50). Ep. XIV. p. 569 *Hyperbaton cum ambagibus suis omittens rem ipsam quanta* meae pars *uestra sit* animae, *nudo et aperto sermone me iuuat describere, scbolastice si non ualeo utinam uel rustice, non ficte tamen quia pura trabo uoce* quod latet arcana non enarrabile fibra (Pers. V. 29); *quantum uos* sinuoso in pectore fixi (ib. 27) *notare gestio. Illud comicum nostis* Dauus sum non Oedipus (And. I. 2. 23) *ut fucatis uerbis fallam audientes,*

qui a Catulli libro profluere potuerunt. Guilelm. Malmesb. II. § 159 *Mater puellae quae concubinatum filiae dedignaretur ancillam adiuta noctis tenebris cubili apposuit, uirginem sane nec inelegantem nec illepidam.* cf. Cat. X. 3, 4 *Scortillum, ut mihi tum repente uisum est, Nec* sane *illepidum nec inuenustum.* Gualteri Alexandreid. VIII. 385 *Sic quoque multa cupis quae non capis.* cf. Cat. LXII. 197 *Quae cupis capis.* Sed haec incerta, nec quenquam nouimus qui post Ratherium Catulli librum legerit ante annum 1329. Eo anno scriptum est florilegium moralium auctoritatum quod tres uersus Catulli continet, XXII. 19–21. Is liber, quem Veronae in Bibliotheca Capitulari nuper inuenit Detlefsenus, ex eodem exemplo quo usus erat Ratherius transcriptus creditur a Schwabio. Sed, ut antea dixi, nihil de Ratherii libro memoriae traditum est, neque hoc ex epigrammate illo de quo mox dicturus sum *Ad Patriam uenio longis de finibus exul* iure colligitur. Ceterum eodem fere tempore Guilelmus Pastrengicus, qui uixit circa 1295–1360, ab oppido autem appellatus est quod non longe abest a Verona, in libro quem scripsit de Originibus rerum quatuor locis Catulli mentionem fecit. Hos, ab Hauptio (Quaest. p. 5, 6) excerptos, apposui. (1) p. 16[a] editionis Michaelis Angeli Blondi, quae prodiit Venetiis a. MDXLVII. *Bencius Longobardus gente, patria Alexandrinus, Caiusgrandis (Canis grandis) primi, inde nepotum cancellarius, magnae litteraturae uir, omnium historiographorum scripta complectens et a mundi constructione exordium sumens cunctarum gentium nationum regum populorumque omnium simul gesta contexuit, opus grande, uolumen immensum, quod in tres dimensus est partes, ut de illo dici possit quod scribit Veronensis poeta dicens Ausus quidem unus Italorum omne aeuum tribus explicare chartis .i. uoluminibus Iupiter doctis et laboriosis.'* (2) p. 18[b] '*Catullus Veronensis poeta, Ciceronis* '*coetaneus, librum uario metrorum genere exaratum, multa iocosa et* '*placita continentem, scolasticis legendum tradidit Protholomaei Alexandri* '*temporibus.*' (3) p. 85[a] '*Mamutram Romanum aequitem, Formiis* '*natum, Romae primum marmoreis crustis totius domus suae pariefes in* '*Caelio monte operiisse Cornelius Nepos et Plinius referunt. Addiditque* '*Catullus eum primum totis aedibus nullam nisi e marmore Caristeo* '*columnam solidam habuisse.*' (4) 88[b] *Siculi libros primum circumcidere coeperunt cum ante pumicarentur, de quo Catullus Qui dono lepidum nouum libellum arrida modo Punicae expolitum. Idem* (h. e. Isidorus) Horum locorum tertius ex Plini H. N. XXXVI. 48 sumptus est. *Primum Romae parietes crusta marmoris operuisse totos domus suae in Caelio monte Cornelius Nepos tradit Mamurram Formiis natum, equitem*

Romanum, praefectum fabrum C. Caesaris in Gallia ne quid indignitati desit, tali auctore inuenta re; hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem, ut res est, domus ipsius clarius quam Catullus dixit habere quidquid habuisset Comata Gallia. Namque adicit idem Nepos primum totis aedibus nullam nisi e marmore columnam habuisse et omnis solidas e Carystio aut Lunensi. Vnde errasse Pastrengicum apparet, qui Catullo tribuerit quae Nepotis sunt. Ceteros tres locos uix scripsisset, nisi ipsum librum Catulli legisset: nam quae uerba in primo attulit, nusquam alias leguntur; alter, quanquam nihil habet quod ex carminibus ductum sit, habet tamen quae lectorem prodant carminum, unde enim nisi ex ipso libro didicisset Pastrengicus, Catullum 'uariis metrorum generibus usum, multa iocosa 'et placita scripsisse?' etiam illa 'Catullus Veronensis poeta' ex libri ipsius titulo fortasse desumpsit. Quartus Isidori est (Orig. XII. 6. 3), sed ut recte animaduertit Hauptius, collatus cum Catulli codice[1]. Nam Isidori codices habent *cui*, *arido:* Pastrengicus *Qui*, *arida;* et *arida* quidem potuit ex Seruio ipse mutuari; potuit etiam ex codice, siue scripto *arido* (with *a* written above) siue *arida*. Sic enim scriptum est in Datano codice, si Froehneri specimini fides est; idem autem codex habet *Qui*, *punice*, quod utrunque legitur apud Pastrengicum nisi quod hic habet *punicae*. Itaque Catulli codicem uiderat quum haec scriberet. Scripsit autem certe non ante annum 1329[2]: quo anno Albertus et Mastinus della Scala nepotes Canis Grandis, Veronae principatum nacti sunt; fortasse non ante 1351[3]. Tum enim Mastinus mortuus est, teste Pagliarino in Annalibus Vicentinis; successit filius eius Canis Grandis II.

Sed et Petrarca, aequalis Pastrengici, Catullum norat: nam et in Triumpho Amoris IV. 19 Catullum Tibullum Propertium una commemorat, et in Senilibus XI. 3 haec dicit *Solet enim, ut Catulli Veronensis uerbo utar, meas esse aliquid putare nugas*[4]; et, quod ipsa carmina eum legisse demonstrat, uersum affert grammaticis non citatum,

[1] Etiam Tibullum legerat Pastrengicus p. 88b *Osiris Aegyptiorum deus aratra primus apud Aegyptios fecit, terram ferro sollicitauit, et inexperta semina commisit, poma abignotis legit arboribus, palis uitem adiunxit, uiridemque comam dura falce caedere docuit et ex matura uua suaues liquores expressit.* Cf. Tib. I. 7. 29–36.

[2] 1329 significare uidetur epigramma Gratidiadii Grimani '*Annua tunc lapsis memo-*'*rabat mille trecentos Tempora uirgo parens ter tria bisque decem.*' Pagliarin. p. 104.

[3] Epigramma apud Pagliarinum p. 114 *Occubui primo post annos mille trecentos Ac decies quinque. lux ibat tertia Iulii.*

[4] Hoc ex Plini H. N. Praef. § 1 potuit sumere; sed non credo sumpsisse, quum Plinius mutato ordine uerborum dicat 'putare esse aliquid meas nugas.'

XLIX. 1 *Disertissime Romuli nepotum.* Sic enim scripsit ad Colam di Rienzi circa annum 1347[1] *Eloquio Ciceronem (te dicunt) ad quem Catullus Veronensis ait: Disertissime Romuli nepotum.* Post Petrarcam Catulli nulla facti est mentio, quae quidem nobis innotuerit, ante annum 1374. Eius anni aestate Colucius Salutatus Florentinus, uir inter doctissimos illius saeculi, in epistula quam ad Casparum de Broaspinis Veronensem misit, petiit ab eo ut Catullum Propertiumque sibi curaret transmittendos. *Benuenutus de Imola a quo primum de te grata accepi suggessit imo promisit a te impetraturum ut Propertium et Catullum haberem. Nescio si de hoc scripsit: scio quod interprete non indigeo tecum. Illos si potes fac ut uideam. Vale mei memor. Fl. XIII. kl. Sext.* Idem mox in epistula ad Benuenutum de Imola ab ipso petit. *Tua epistola nil aliud fecit quam amor et caritas, inprimis quod uotorum meorum diligentissimus executor dyomianes* (sic) *Propertium Catullumque procuras quorum mihi nil paene nisi nomen innotuit. Quod ut perficere coneris exoro. Ingens enim cupido mihi diu fuit poetas aspicere. Deinde me tanti facis ut auctoritate mea utaris ad probandum uerum tragoediarum auctorem et incultam illam epistolam meam qua id declaro candidissime postulasti . . . . . Ego florenti huic urbi dum fata erunt, siue bellum siue fames siue pestis insultat, perpetuum inhaerebo. Quae petisti cum praesentibus mitto. uale. VIII. Kal. Sextilis. Audiui, uae mihi, Petrarcam nostrum ad sua sidera demigrasse. quia nollem non credo et quia timeo factum dubito. Si quid de eo habes rescribe. Iterum uale felix amicorum optime.* Tertia epistula ad Casparum de Broaspinis sic scribit. *Guaspari de Broaspinis. Lepidissimas atque ornatissimas epistolas tuas pridie auida manu sed auidiore mente tuo uiso nomine laetus accepi. Si prece uel pretio Propertium de bibliotheca illius celeberrimi uiri, Petrarcae inquam, quem nobis subtractum esse, gloriae tamen tam certum quantum potest humano iudicio deprehendi, moleste fero et metrico opusculo, quod absoluere cito ut uellem impedior, lamentor et fleo, haberi posse confidis uel ut meus sit uel ut exemplari queat deprecor ut procures. Catullum quem credo paruum libellum aut exemplatum aut exemplandum rogo transmitte . . . . . Ciceronis epistolas ut alias dixi omnes uellem et libri quantitatem rogo notam facias. Illas circiter LX quas habere te dicis nescio an in continuato opere an excerptas habeas atque delectas, et ideo arbitrio tuo dimiserim numquid illarum me uelis esse participem. Florentiae XXI Decembris.* Habuit igitur Properti exemplum Petrarca; Catulli si habuit, mirum quod nihil de eo dixit Colucius. Aut latuit Petrarcae exemplum, aut carmina in alieno libro legerat. Sed

[1] Vide Schwabium in Actis conuentus philologicorum Misniensis p. 115.

ubi legit? ut credo, Veronae[1]. Hic enim Catullum rursus in lucem prodiisse, non solum ex Colucii literis ueri simile est, sed in epigrammate diserte traditum. Est autem hoc.

Versus domini Benuenuti de Campexanis de Vicencia de resurrectione Catulli poetae Veronensis.

Ad patriam uenio longis de finibus exul,
Causa mei reditus compatriota fuit.
Scilicet a calamis tribuit cui Francia nomen,
Quique notat turbae praetereuntis iter.
Quo licet ingenio uestrum celebrate Catullum,
Cuius sub modio clausa papyrus erat.

Titulum cum uersibus dedi, quales leguntur in fine codicis Sangermanensis antiquissimi eorum qui nunc exstant, exaratus est enim anno 1375. Benuenutus de Campesani, inter satellites Canis Grandis primi, familiaris autem Guilelmi Pastrengici, a quo dicitur poeta et scriba mirabilis, heroicum carmen Vicentiam a Patauinis liberatam conscripsit, cuius fragmentum superest apud Pagliarinum[2]. Mortuus est anno 1323 ut a carmine intelligitur Ferreti, qui et ipse Vicentinus et poeta erat[3].

Itaque si epigramma uere est Campesani, Catulli liber ante hunc annum inuentus est. Meinertus quidem ante 1314 inuentum existumabat. Eo enim anno Mussatus in Elegia qua gratias egit Academiae Patauinorum quod se laurea coronasset, haec dixit

[1] Petrarca Veronae saepe commorabatur, et ibi Ciceronis Epistulas inuenit anno 1345.

[2] *Caesareas aquilas Augustaque signa secutum*
Scaligera de gente Canem, sotiamque triumphi
Veronam et pulsos seruili ex urbe tyrannos,
Exigua transibo lyra; mihi caelica uirtus
Aspiret, patriaeque datas conseruet habenas.
Iam fauor imperii Verona potentibus armis
Exierat pontemque Canis superauerat altum.

[3] Ferreti (Muratori Rer. Ital. IX. p. 1165) quinque carmina sunt de Campesani morte, primum longius, cetera breuiora. Breuiorum in tertio haec scribit *Mille trecentenis decies geminauerat annum Tertius.* In primo poetas enumerat, Flaccum, patrem Maeonium ducem carminis alti, Lucanum, Statium, Ouidium; de Catullo Propertio Tibullo nihil dicit. Idem aliud poema de morte Campesani ad Mussatum Patauinum scripsit, et quatuor libros hexametrorum de Canis Grandis rebus gestis, in quibus Claudianum uel Statium imitatus est, de Catullo nihil habet. Sed haud scio an non ad Catulliani Epithalamii finem spectent uerba orationis in Ferreti nuptiis habitae. *Has itaque nuptias undique decora nobilitate fulgentes mecum celebrate fauentes ac Deum pariter precemur ut . . . . faciat ex hoc connubio nasci prolem suis clarissimis progenitoribus similem.*

Non ego fagineis cecini te Tityre siluis,
Scripta Dionaei nec mihi gesta ducis.
Carmine sub nostro, cupidi lasciua Catulli
Lesbia, dulce tibi nulla susurrat auis.

(uu. 7–10 Epistulae ad Collegium Artistarum, p. 39 ed. Pignorii 1636).

Sed et haec, ut Hauptii uerbis utar, potuit ex Martialis carminibus VII. 14 et XIV. 77 petere, nec quidquam in Mussati carminibus est quod Catulli imitatorem testetur[1]. Vtcunque res se habet, nihil inest epigrammate quod ab ineunte saeculo XIV alienum uideatur. Multa eiusmodi epigrammata profert Pagliarinus, rudiora pleraque, non qualia scribebant politiore iam facto saeculo. Quod uulgo dicitur a Guarino Veronensi scriptum, id iure infitiatur Schwabius, quanquam in quibusdam codicibus huic assignatur et editione principe. Nam Guarinus anno 1370 natus est, hoc est quinque tantum annis ante exaratum codicem Sangermanensem, in quo primo legitur. De interpretatione eius multum ambigitur. Lessingius (VIII. 450 ed. Lachmann.) censebat Catulli librum aut a Bernardino Plumato, insigni medico, aut ab aliquo ex eius maioribus inuentum esse; hoc enim significare uersum 3 *Scilicet a calamis tribuit cui Francia nomen*, quum Gallice calami *plumae* dicantur. Sed Bern. Plumati recentior aetas quam ut scriptor habeatur epigrammatis, uixit enim circa 1450–1500; siue autem ipse, siue unus dicitur ex eius maioribus, difficilius dixit epigrammatista qui pro plumis tam mira circumlocutione usus sit. Melior sententia Laurentii Pignorii (Symb. epist. I. xvi. p. 57) nomen inuentoris Francisci ex uerbis *Tribuit cui Francia nomen* elicientis, eamque amplexi sunt Naekius Silligius Heysius Schwabius. *A calamis*[2] aut ad officium refertur aut cognomen: si ad officium, scriba fuit

[1] Adieci tamen quae Catulli uestigia fortasse habent.

p. 40. *Nescio quae fuerit rabidis flagrabat iambis,*
Quique ministrabat metra Cothurnus erat. Cf. Cat. XXXVI. 5.

p. 21. *Virgo pollutas manus*
Fratrum cruore sordido tactu feret? Cf. Cat. LXIV. 181.

p. 30. *Nemo tam fortis ualet esse quo non fortior assit.*
Cf. Cat. LXVI. 28.

[2] Venit in mentem Ouid. Fast. II. 617–620

Proxima cognati dixere Caristia cari
Et uenit ad socias turba propinqua dapes.
Scilicet a tumulis, *et qui periere propinquis*
Protenus ad uiuos ora referre iuuat.

uel amanuensis; si ad cognomen, quae ut Lessingii ita opinio fuit Scaligeri et Beniamini Iowett, Franciscus de Calamis fortasse appellatus est. In u. 4 nonnulli codices habent *cursum*, non *Turbae*, quod Naekii iudicio de eo dicitur, qui notat iter praetereuntis Cursum (*the Corso*). *Turbae* bene interpreteris de eo qui uel ad portam urbis uel in ponte consistens huc illuc praetereuntes notat. In u. 6 *modius*, sub quo Catulli clausa papyrus erat, manifeste translatus est de Lucae uerbis XI. 33 (Haupt. Quaest. p. 8[1]), quanquam in tam αἰνιγματώδει carmine non adeo certa est sententia ut non uere sub horreo aliquo liber reperiri potuerit.

Venio ad uersus primum alterumque: quos Naekius Hauptius Schwabius sic interpretantur: 'Ad Veronam patriam redeo (loquitur 'Catulli liber) longis de finibus ubi exul fui, h. e. ab inferis; causa 'reditus conterraneus fuit, h. e. Veronensis.' Quibus uerbis significatur Catulli liber postquam diu Veronae latuisset a Veronensi iterum in lucem protractus fuisse. De uersu 2 recte iudicare uidentur; non item de primo. Non enim *ad patriam uenire* neque *exul* dictus esset qui esset in patria, certe addito *longis de finibus*; uel ut alii codices habent *longis erroribus*. Deinde, quod Schwabius autumat, librum qui saeculo X ex bibliothecae capituli Veronensis tenebris protractus esset a Ratherio, mox autem denuo in tenebras recidisset et per trecentos amplius annos Veronae nemini notus iacuisset, hunc eundem librum ineunte saeculo XIV a Veronensi ciue rursus Veronae repertum esse, haec cupidius mihi uidetur dixisse. Nam ut antea dixi neque unde Catullum protraxerit Ratherius scimus neque ubi eum reliquerit; nec facile crediderim Veronenses latere potuisse poetae librum in quo tantopere gloriabantur, si in Verona relictus fuisset. Illud potius dicit; se ab ultimis orbis finibus ubi in exilio latuisset ad

[1] Simili modo scriptor epigrammatis seruati in codice saec. XIII, qui est de Translatione Thomae Martyris (Bibl. Publ. Cant. D. d. XI. 78 f. 25).

Sub modio lumen, sensus sub claue sepultus;
Non multum prodest lumen, dum lucet in alto.

Beda in Vita S. Cuthberti XXI,

populisque regendis
Praeficitur, modio lateat ne tecta lucerna.

Scriptor Praefationis Chronicon Monasterii de Melsa, '*Tum quia tot et tales lucernae sub modio lateant absconditae.*'

patriam Veronam a Veronensi reductum[1]. Vnde uenerit, ignoratur; potuit a Britannia uel Hibernia, potuit a Germania uel Gallia, potuit etiam ab Oriente uel ab Aegypto uenire. Iam enim omnes partes orbis scrutabantur librorum studiosi, Itali inprimis, quibus Romanorum scripta tanquam popularium, mox etiam Graecorum curae esse coeperant. Ne Anglis quidem ea cura deerat; siquidem Ricardus Buriensis[2], qui episcopatum Dunelmensem ab anno 1333 usque ad 1345 tenuit, nihil magis in omni uita affectabat quam ut libros undecunque conquireret, idque ut faceret, non solum mendicorum ope utebatur *orbis ambitum perlustrantium*[3], sed *librariorum*[4] etiam *per regnum Franciae Teutoniae et Italiae notitiam comparabat.*

Quod studium si in Anglo fuit, quorum adhuc in obscuro erant literae, quanto magis in Italis.

Itaque ad Veronam reductus est Catulli liber et quidem per Veronensem, siue ipse eum reppererat siue curauerat indagandum, annis circiter 1300–1325. Eum librum legerunt ibi scriptor Florum Vero-

[1] Comparari potest carmen Mussati (XIV. p. 64 ed. Pignorii)

Ad Magistrum Guizardum Grammaticae Professorem cum ab eo librum Virgili sibi accommodatum repeteret.

Virgilius thalamo mecum uersatus in uno,
Tempore quo Pataua pulsus ab urbe fui,
Exul *ad externas ultro se contulit oras*
Exilii *poenas sustinuisse uolens.*
In patriam redii, *redeat securus et ipse,*
Et comes et ciuis sit uelut ante fuit.

[2] Vide eius Philobiblion, quem librum non multum ante mortem scripsit. '*Affluxerunt loco donorum et iocalium cenulenti quaterni ac decrepiti codices, nostris tam aspectibus quam affectibus pretiosi. Tunc nobilissimorum monasteriorum aperiebantur armaria referebantur scrinia et cistulae soluebantur, et per longa saecula in sepulchris soporata uolumina expergiscuntur attonita, quaeque in locis tenebrosis latuerunt nouae lucis radiis perfunduntur. Delicatissimi quondam libri corrupti et abominabiles iam effecti murium quidem foetibus cooperti et uermium morsibus terebrati iacebant exanimes*' (c. VIII. p. 227 ed. Cocheris). Notus erat Ricardus Petrarcae, quem fortasse Auenione uiderat, quanquam etiam Romae fuerat; ab eo dicitur *uir ardentis ingenii nec literarum inscius* (Petrarc. Epist. p. 80 ed. Sam. Crispini a. 1601).

[3] '*Qui circumeuntes mare et aridam, orbis ambitum perlustrantes, uniuersitatum quoque diuersarum prouinciarum generalia studia perscrutantes, nostris desideriis militare studebant certissima spe mercedis.*' Philob. ib.

[4] '*Stationariorum ac librariorum notitiam non solum intra natalis soli prouinciam sed per regnum Franciae Teutoniae et Italiae comparauimus dispersorum, faciliter pecunia praeuolante; nec eos ullatenus impediuit distantia neque furor maris absterruit, nec eis aes pro expensa defuit, quin ad nos optatos libros transmitterent uel afferrent.*' Philob. ib.

nensis, Guilelmus Pastrengicus, Petrarca, alii. Nec quisquam dubitet exemplis eum mox diuulgatum fuisse: tardius tamen id factum hinc apparet, quod etiam quinquaginta post annis exemplum Catulli Colucio Florentiae agenti, uiro inter primos literato, praesto non erat, tum quod in Philobiblio, quem librum de codicibus scripsit Ricardus Buriensis[1], nulla eius facta est mentio. Sed non assentior Schwabio existumanti inuentum codicem neminem transcripsisse ante eum qui anno 1375 Sangermanense exemplum exarauit. Dicit hic sane *nullum aliud extare exemplar unde posset libelli habere copiam exemplandi;* unde uere colligitur ipsum illum codicem transcripsisse, quem quinquaginta ante annis Veronensis inuenisset. Sed non dicit unici illius exempli exemplaria a nullo alio facta esse, quomodo enim sciret? Verum enimuero Catullum transcribere meditatus, unum codicem uidit extare antiquum, et eum corruptum; quo tamen decreuit quamuis corrupto uti, donec emergeret aliquis sincerior.

Incidit hic quaestio, post inuentum illum unicum codicem omnes ab eo transcripti fuerint, an serius in lucem alter prodierit, ex quo aliquot sed pauciora exempla deriuata sint. Codices, ut dixi, praeter Thuanaeum in duo genera diuiduntur; alterum G et eius similium quae maxima turba est, alterum D et eius similium Riccardiani et nostri codicis *a*. Itaque uidendum haec duo genera an aliquid habeant tam diuersum, ut ab uno fonte profluxisse nequeat. Habet igitur D haec sui propria:

1. Omittit XXXIX. 4, 5 *Renidet ille—mater*, XLII. 12 *Redde putida moecha codicillos*, LXII. 54, 55 *At si forte eadem est ulmo coniuncta marito Multi illam agricolae multi accoluere iuuenci* LXIV. 258 *Pars sese tortis serpentibus incingebant* (abest etiam a Riccardiano), LXIV. 362, 3 *Denique testis erit morti quoque reddita praeda Cum teres*

[1] Norat A. Gellium, cuius historiam de Sibylla (I. 19) excerpit, sed ualde immutatum, praeterea citat VI. 10 (p. 246) VI. 16 (p. 233) Prologum (p. 246): norat Ouidium, Horatium cuius Artis Poeticae profert uu. 343, 353 (p. 257), Martialem cuius citat Epig. I. 39; Valerium Maximum, cuius citat duos locos IV. 3, VIII. 7, Senecae Epistulas (p. 264), Suetoni Vitas Caesarum (p. 269), Grammaticam Phocae (p. 245), Priscianum, Donatum (p. 247), Cassiodorum de Institutione diuinarum literarum (p. 257), Platonis Phaedonem Latine expressum (p. 261). Praeterea commemorat hos, incertum an ab ipso lectos an in scriptis citatos aliorum p. 251 '*Quid fecisset Virgilius Latinorum poeta 'praecipuus si Theocritum Lucretium et Homerum minime spoliasset et in eorum uitula 'non errasset? Quid nisi Parthenium Pindarumque cuius eloquentiam non modo potuit 'imitari aliquatenus lectitasset? Quid Sallustius Tullius Boethius Macrobius Lactantius 'Martianus imo tota cohors generaliter Latinorum si Athenarum studia uel Graecorum 'uolumina non uidissent?*'

excelso coaceruatum aggere bustum, LXIX totum, XCVIII. 2–5 *Id quod uerbosis—uis omnis perdere, Victi*[1].

2. Habet haec uestigia antiquioris scripturae. I. 1 *Qui* = *Quoi*, et sic II. 3, XVII. 14, I. 10 *peremne*, VI. 10 *cassa* = *quassa*, VII. 4 *Lasarpiciferis*, et sic VIII. 1 *inaptire*, XXII. 14, XLIII. 8 *infaceto*, *infacetum*, XLIII. 8 *insapiens*, LXI. (120) *Fascennina*, X. 26 *Sarapim*, XVII. 6 *Salisubsali*, XI. 23, LXIV. 303, LXXXIV. 11 *posquam*, XXII. 18 *omnis*, XXIII. 8 *conquoquitis*, XXXIX. 18 *minsit*, XLV. 24 *libidinisque*, XLVI. 4 *Liquantur*, L. 1, 8 *Lucini*, LXI. (127) *Talasio*, XXXV. 18 *incohata*, LXII. (60) *equo* (h. e. *aequom*), LXIII. 92 *tuo* (h. e. *tuos*), LXIV. 15 *neriides amirantes*, 102 *opetere* (*oppeteret*), 132 *aduectam* (h. e. *abuectam*), 174 *in Creta relegasset*, 203 *ansia* et sic 242, 379, LXVIII. 8, 291 *aerea*, cf. LXVIII. (57), LXVII. 43 *dissimus*, LXVIII. 51 *Anatunsia* (*Amathunsia*), 78 *eris*, 93, 4 *ei* (*hei*), 124 *uoltarium* (*uolturium*), LXXX. 3 *domum* (scriptum fuerat *domu*), XCV. 7 *amnales*, CVII. 1 *ottigit*. His adice errores qui antiquissimum codicem produnt, eundemque saepius confusis litteris et syllabis nunc per signa contractis, nunc inter se coalescentibus, nunc disiunctis obscuriorem. I. 2 *punice* (*pumice*), IV. 26 *sonet quietem* (*senet quiete*), V. 3 *extimemus* (*estimemus*), VIII. 6 *Ili* (*Ibi*), X. 20 *cito* (*octo*), XII. 1 *finestra* (*sinistra*), XIII. 8 *aranarum* (*aranearum*), XIV. 16 *non modo hoc* (*non non hoc*), XVI. 9 *pruria* (*pruriat*), XXII. 1 *Vale* (*Vare*), XXIII. 21 *atque labillis* (*ac lapillis*), XXV. 7 *tinos* (*Thinos*), 9 *tuis o ingunibus* (*tuis ab unguibus*), XXX *postremo* (*postmodo*), XXXI. 5 *crederis* (*credens*), XXXV. 14 *dominam illo miselli* (*dominam ex eo misellae*), XL. 1 *inuide* (*Rauide*), XLIV. 4 *Sabini pignioris* (*Sabinum pignore*), XLV. 23 *Vt non in* (*Vno in*), L. 13 *Simulque ut omnem* (*simulque ut essem*), LI. 3 *auersus* (*aduersus*), LIII. 3 *carmina* (*crimina*), LV. 12 *in uirosis* (*in roseis*), LVI. 7 *rigido meo* (*rigida mea*), LXI. 32 *coniugii*, 44 *dux bene* (*dux bonae*), (85) *claro ab* (*clarum ab*), (156) *amnuit* (*annuit*), (169) *illo* (*illi*), (170) *imo* (*intimo*), (220) *Matrizans* (*Matre Laus*), LXII. 8 *pernicitor exilluere* (*perniciter exiluere*), 17 *alios* (*animos*), LXIII. 18 *et erroribus* (*erroribus*), 25 *die* (*diuae*), 28 *tasiis* (*thiasus*), *trepitantibus* (*trepidantibus*), 37 *ocellos* (*oculos*), 43 *dee* (*dea*), 53 *niueum* (*niuem*), 75 *geminas ad aures deorum* (*geminas deorum ad aures*), 85 *adoram talis* (*ador' talis*, *adortans*), LXIV. 10 *pinee* (*pinea*), 26 *cum* (*cui*), 27 *concepsit* (*concessit*), *sassea*

[1] uu. 334–337 *Nulla domus tales unquam contexit amores—fusi*, non adieci, ut pote qui non a D solo, sed a plerisque codicibus absint; nec quod habet LXV. 9 quum habeant etiam alii, ut etiam LXVIII. 47.

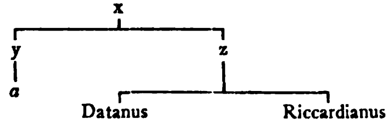
(*saxea*), *flutuat* (*fluctuat*), 73 *feroxque in tempore* (*ferox quo ex t.*), 100 *fulgure* (*fulgore*), 116 *pluui* (*plura*), 125 *clarissimas* h. e. *clarisunas* (*clarisonas*), 159 *Seuaque orrebas* (*Seua quod horrebas*), 183 *unctos* (*uentos*), 204 *in uoto* (*in uicto*), 216 *indibius* (*in dubios*), 227 *duget*, 237 *aera prospera sistent*, 248 *in memore* (*inmemori*), 249 *credentem* (*cedentem*), 251 *Yacus* (*Iacchus*), 293 *Vestibuli* (*Vestibulum*), 301 *Pallada* (*Pelea*), 368 *omnia* (*copiam*), 380 *cares mittes* (*caros mittet*), 394 *laetefero* (*letifero*), LXV. 8 *matris* (*nostris*), 19 *furtiuum* (*furtiuo*), LXVI. 39 *cassi* (*cessi*), 40 *adiuntio* (*adiuro*), 47 *credant* (*cedant*), 78 *uini* (*una*), LXVIII. (58) *prosilta e lapide* (*prosilit e lapide*), (84) *et obrupto* (*ut abrupto*), (90) *finis* (*cinis*), (100) *Detinat* (*detinet*), (112) *Aldit* (*Audit*), LXXI. 4 *Morfice* (*Mirifice*), LXXII. 1 *Dicabis* (*Dicebas*), LXXVI. 2 *hominum* (*homini*), 12 *inuito desinas* (*inuitis desinis*), 22 *delitias* (*laeticias*), LXXXIII. 6 *Inuita* (*Irata*), LXXXIV. 7 *requieBant* (*requieRant*), XCV. 1 *Cine* (*Cinnae*), XCVII. 5 *Nam sine dentibus est hic: dentis hos sexquipedales;* 7, 8 *defessus* et *meientis* (*merentis* Datanus) transposita; XCVII. 10 *petrino* (*pistrino*, h. e. petrino), C. 1 *Melius Aufelium et Quintius Auflenam* (*Caelius Aufelinum et Quintius Aufelinam*), CI. 9 *multa mea munera* (*multum manantia*).

3. Sunt etiam in Datano hae lectiones quae aut in nullo alio codice aut in paucis reperiuntur. VI. 8 *Sertisque* (*Sertis*), IX. 6 *Visamque* (*Visamte*), X. 32 *paratum* (*pararim*), XII. 19 *Thessala* (*Saetaba*), XXX. 4 *improba* (*impia*), XLII. 6 *Prosequamur* (*Persequamur*), LXIV. 106 *corpore* (*cortice*), 107 *Indomitum* (*Indomitus*), 123 *descendens* (*discedens*), 126 *ostendere* (*conscendere*), 163 *Purpureaque . . prosternens* (*Purpureaue . . consternens*), 187 *ostendunt* (*ostentant*), 188 *languescunt* (*languescent*), 279 *celestia* (*siluestria*), 308 *rubicunda* (*tuos*), 314 *librabat uertice* (*uersabat turbine*), 325 *lenta* (*laeta*), 343 *conferat* (*conferet*), 350 *in cinerem* (*in ciuium*), 369 *procurrens* (*succumbens*), 389 *prospexit* (*conspexit*), 391 *bacchantis* (*euantis*), LXV. 21 *oblitum* (*oblitae*), 24 *pudor* (*rubor*), LXVII. 17 *possim* (*possum*), 29 *narrem* (*narras*), LXVIII. 13 *Aspice* (*Accipe*), 64 *Leniter* (*Lenius*), 72 *in solea* (*solea*), 76 *conciliasset* (*pacificasset*), 102 *deos* (*focos*), XCVII. 3 *nihilo inmundior illo* (cett. plerique *nobisque inmundius illud*), CVII. 2 *animi* (*animo*), CVIII. 4 *excepta* (*exerta*).

Haec omnia si cum lectionibus comparentur codicum alterius generis, dico Sangermanensem, Bononiensem, Laurentianum[1] Ambrosianum, antiquitatis minus in his esse quam in Datano intelligas. Atqui Sangermanensis (*G*) scriptus est 1375, Datanus (*D*) non ante 1463. Id tribus modis fieri potuit. Aut enim (1) errauit scriba libri

Germanensis, dum unicum se exemplar quod exstaret, dicit transcripsisse, nec uerum codicem a Veronensi repertum transcripsit, sed aliquod eius exemplar; aut (2) si ab eodem illo unico codice profecti sunt et G et D, uel is unde D ductus est, exactius pressiusque codicis uestigiis inhaesit qui D exarauit quam qui G; hic enim errata corrigendo, coniungendo quae separata, disiungendo quae praue copulata erant, exemplo suo speciem dedit nouitatis a Datano alienae; aut (3) omnino origine diuersi sunt D, G. Et ab omissis quidem in D uersibus non multum colligitur: omnes enim uno excepto (LXV. 362, 3) propter repetitum aliquod uocabulum uidentur excidisse[1]. Sed tamen illud notandum est duos ex locis omissis in D etiam in Riccardiano omissos esse, non item in ceteris. Nec uero diuersa ratio scribendi tantum ualet ut duplicem originem demonstret codicum D, G: potuit enim, ut dixi, idem liber dissimili modo transcribi. Sed haereo in uariis lectionibus. Confer quaeso haec, *Thessala Saetaba*, *improba impia*, *ostendere conscendere*, *prosternens consternens*, *celestia siluestria*, *rubicunda tuos*, *librabat uertice uersabat turbine*, *procurrens succumbens*, *bacchantis euantis*, *pudor rubor*, *Aspice Accipe*, *conciliasset pacificasset*, *deos focos*, *excerpta exerta*. Quae si ab eodem fonte profectae sunt a quo G, miror nullam ex iis aut in margine G appositam aut medio uersui superscriptam, quales multae in G obuersantur, fuisse; miror ex tanta codicum multitudine (septuaginta fere numerantur) in duobus tantum Riccardiano et *a*, qui quidem adhuc innotuerint, horum quicquam occurrere. Interpolatas non credo; quamuis enim non absint quae eiusmodi uideantur, uniuersi tamen codicis ea est natura, quae maximam simplicitatem prae se ferat. Et quis putet interpolatorem *Saetaba* in *Thessala* mutaturum fuisse, quum *Saetabum* legatur etiam XXV. 7, aut *ostendere procurrens celestia* scripturum pro iis quae exhibent reliqui codices *conscendere succumbens siluestria*? At

[1] Etiam LXIX *Noli admirari—fugiunt* non absurde Boehmius suspicatus est propter confusum carminis LXX. 1 *Nulli se dicit* excidisse. Sed quum c. LXIX etiam in Riccardiano omissum sit, aut a Datano deriuatus est Riccardianus, aut, ut potius credo, ambo a communi fonte profluxerunt. Cf. LXIV. 258 qui uersus et ipse abest ab utroque. Sed et c. LXIX et LXIV. 258 leguntur in *a*. Vnde tale stemma efficitur.

ut ab origine Datanus uno saltem distet codice.

enim scriba Germanensis, homo accuratior, nihil errauit in describendo codice; errauit is qui D uel eum unde D ductus est descripsit. Largior pauca sic per errorem fieri potuisse e. g. *paratum Prosequamur Indomitum descendens ostendunt languescunt lenta Conferat oblitum possim narrem Aspice*, quae omnia male intellectis literis fortasse deliquit scriba Datani; recte enim uidentur G et plerique libri exhibere *pararim Persequamur Indomitus discedens ostentant languescent laeta Conferet oblitae possum narras Accipe*. Sed nego hoc in cetera cadere; nec si accuratior fuit scriba Germanensis, non summam curam in eo posuisset, ut librum quem describebat paene ad literam sequeretur. Atqui antiquitatem magis sapiunt lectiones Datani; quo nulla certior nota curae; unde, si ab eodem exemplo ducti sunt D et G, maiore cura Datanus quam Germanensis exaratus est. Ergo si multa reperiuntur in D quae nec in G nec quoquam alio reperiuntur, haec autem eiusmodi sunt ut interpolatoris esse nequeant, nec ad indiligentiam scribae possint referri, concluditur ex diuersis exemplis D et G ductos fuisse. Aut igitur a libro unico Catulli, quem ad patriam retulerat Veronensis, descriptus est Datanus uel is unde ductus est, Germanensis autem ab exemplo eius libri, non ab ipso uenit; aut Germanensis ab ipso illo Veronensi codice, Datanus ab altero, alias certe, fortasse saeculo XV emergente, descriptus est. 'Namque et Matthaeus Pal-'merius in exemplo libri Catulliani quod sua ipsius manu a. 1428 'scripsit, adnotauit anno 1425 primum repertum esse Catullum pessi-'meque acceptum in manus hominum uenisse (cf. Andr. Schotti 'obseruat. human. II. 16. p. 53) et Raphael Volaterranus qui ab anno 'fere 1450 ad annum 1520 uixit, commentar. urban. libr. XIV. p. 325 'ed. Basil. Frob. 1559 *hic Catulli* inquit *liber una cum Quintiliano* '*repertus est aetate nostra laciniosus mendosusque*[1].' Quibus quanquam non nimium tribuerim: haberent tamen unde confirmarentur, si alter codex ineunte saeculo XV repertus esset. Dixerit aliquis tam miram similitudinem praecipue corruptorum locorum non potuisse in duobus libris (D, G) esse, nisi ab uno aliquo orti essent. Concedo; sed, siue ex uno orti sunt siue ex duobus, nihil interest; duo enim si fuerunt, alter Veronensis ille, alter saeculo XV repertus, ad unum

[1] Schwabius in adnot. p. v ed. suae. Cf. uerba Auantii. '*Magno pignore contenderim* '*bodie non inueniri ullum Catullianum codicem scriptum ante octuaginta annos boc est* '*ante Guarini aetatem, is enim ad patriam rediens Catullum diu multumque desideratum* '*Italiae restituit, sed deprauatum*.' Haec ad Matthaeum Gibertum Veronae Episcopum 1524–1543 scripsit Auantius; unde Guarinus is de quo dicit Baptista esse, non pater eius, colligitur a Schwabio (Philol. XXIV. 352–4).

fontem postremo reuocantur, dico codicem ex quo in Thuanaeo codice descriptum est c. LXII. Sin autem quis fuerit cui hoc parum credibile uideatur, saltem concedat Datanum uel eum ex quo ductus est, ab ipso illo codice Veronensi, Germanensem ab exemplo eius, non ab ipso prouenisse.

Superest ut dicamus liber archetypus qualis fuerit. Eum Lachmannus in editione sua anni 1829, septuaginta sex paginarum faciebat, quarum singulae triginti uersus in se comprehenderent. Hoc ut efficeret, in carmine I unum uersum (post u. 9) et duos dimidios supplendos censebat, in c. II unum (post u. 10), in c. X unum (post u. 27), in c. LXI quattuor, unum post (90), duos post (106), priorem quidem a sede sua transpositum *Quem tamen magis audiens*, unum post (107), in c. LXV sex (post u. 8), in c. LXVIII unum (post u. 46), alios (post u. 141) quorum numerum ipse non dixit, sed Hauptius facit triginta (Quaest. p. 41). Deinde LXIV. 334–337 non numerat, nec LXXVIII. 7–10 *Sed nunc id deleo—anus*, nec c. LXXXIV. 3, 4, nec XCII. 3, 4 quum hi uersus in margine codicis ad Veronam reducti scripti fuisse uideantur, unde LXIV. 334–6 XCII. 3, 4 in plerisque libris omissi, LXXXIV. 3, 4 in omnibus ex loco suo post u. 10 collocati sunt. Praeterea unam paginam 30 uersuum, c. LXXV et LXXVI continentem, ex loco suo in codicibus turbatam, sic transposuit ut carminum hic ordo euaderet; LXXIV quod in fine paginae 67 statuit LXXVII—LXXXVII. 9=pp. 68, 69; LXXV, LXXVI=p. 70; LXXXVIII.

In hac descriptione paginarum non queror Lachmannum uersus contra fidem codicum inseruisse; nam multa excidisse apud omnes constat. Eam falsam tamen esse multa indicant, ut iam perspexerunt Froehnerus Bergkius Leutschius Boehmius alii. Vt singillatim omnia persequar, quis credat in c. I amissum quicquam esse? Nihil ad sententiam deest, una syllaba ad metrum; decem uersus in eo fuisse probat etiam Martialis imitator in epigrammate VII. 26 quod manifeste huc refertur, ipsum autem decem uersus habet. Mitto c. II in quo desiderari nonnulla docet loci sententia. Sed nihil in c. X euenit huiusmodi, nec tanta fides tribuenda est uetusto isti codici, de quo loquitur Alexander Guarinus, ut sensu carminis non poscente, contra interpretes plerosque et ipsum Guarinum, lacunam in eo deprehendamus[1]. In c. LXI tres uersus post u. (107) excidisse

[1] '*Post* inquio puellae *fenestra sequitur in codice uetusto, quae non lucem ut cetera sed* '*obscuritatem potius praestat, ut in sequentibus patet*' (fol. XI.ᵃ) Quantum Alex. Guarino

docent numeri; sed horum unum esse eum qui in codicibus u. (79) sequitur, *Quem tamen magis audiens*, nec per se uerisimile est, (stropha enim melius a uocatiuo incipit *O cubile*) nec Lachmanniano ordini paginarum conuenit. Sic enim in una pagina uersus sunt 31. In c. LXV Lachmannus post u. 6, ubi spatium unius uersus[1] in multis codicibus relictum est, sex uersus inserit, LXVIII. 21–4, (93), et (92) sed mutatis uerbis *Abstulit hei* in *Nunquam ego te*. Quod si uerum est, quattuor uersus Catullus ter repetiit, nam LXVIII. 20, 22, 23, 24 iterantur etiam in eodem carmine (92), (94–6), ut bene de eo ipse dixerit Lachmannus 'quibus uersibus aliquis sit usus apto 'loco, eosdem inreuocatum iterare et pauperis ingenii est et nul- 'lius ingenii.' (Lucret. p. 61.) Post c. LXVIII. 46 cum nonnulla exciderint, iure amissum uersum paginae adnumerat Lachmannus, quanquam, ut mihi uidetur, uersus non minus tres desiderantur. Eiusdem carminis inter (141), (142) non pauca intercidisse recte sensit. Sed hic quoque non respondent numeri paginarum. Nam quum uersum (141) secundum faciat paginae 66, hic autem uersus hexameter sit, necesse est aut sequentis paginae uersus secundus et ipse hexameter sit, aut impar fiat numerus uersuum. Atqui pentameter est. Non igitur 30 uersus habuit pagina 66[2]. Postremo ut ad transposita carmina LXXV, LXXVI ueniamus, potuit id quidem fieri, si, scriba quum in fine paginae 67, uel potius, ut Lachmanniani numeri cogunt, 68 scripsisset ultimum uersum carminis LXXIV, duabus proximis paginis 68, 69 (69, 70) neglectis h. e. folio uno carmina LXXVII—LXXXVII. 4 continente ad paginam 70 (71) transiisset, qua perscripta ad omissas paginas reuersus fuerit. Sed bene animaduertit Boehmius scribam toto folio perscripto, non dimidio tantum h.e. triginta tantum uersibus, sic facilius ad prius folium rediturum fuisse. De singulis haec satis sunt; illud in uniuersum contra Lachmannianum archetypon addi potest, quod titulorum qui carminibus praefixi sunt nullam rationem habet. Atqui titulos archetypon habuisse mox uidebimus.

Aliam sententiam protulit Bergkius quam Boehmius et nuperrime Westphalius amplexi sunt, sed uterque ex aliqua parte mutatam. Omnes enim carminum LXXIV—LXXXVIII hunc faciunt ordinem.

credendum sit ex comparatis locis, ubi de uetusto codice loquitur, facilius apparebit. Hos congessit Schwabius in Indice Scolarum Dorpatensi anni 1865, pp. 12, 13.

[1] Eius qui in aliis sic legitur *Alloquar, audiero nunquam tua loquentem?*

[2] Boehmius Quaest. p. 8.

LXXIV LXXX—LXXXVII LXXV—LXXIX LXXXVIII, ut paginae ubi scripta sunt LXXX—LXXXVII errore quodam transpositae fuerint. Vterque titulos addit etiam ubi non iam reperiuntur, quo totus uersuum numerus ex 98 fit 110. Sed Bergkius incertum relinquit paginae singulae 26 an 27 uersus habuerint, quum tituli in imis paginis facile potuerint excidere. Westphalius titulos ibi nusquam numerat, ceteris numeratis paginas sic distribuit.

Fol. a[1] LXVIII. 153 Huc addent diui—LXXI. 2 Aut si quam merito.

a[2] LXXI. 3 Aemulus iste tuus—LXXIV. 6 Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

b[1] LXXX. 1 Quid dicam Gelli—LXXXIII. 6 Irata est, hoc est.

b[2] LXXXIV. 1 Chommoda dicebat—LXXXVII. 4 Quanta in amore tuo.

c[1] LXXV. 1 Nunc est mens deducta—LXXVI. 22 Expulit ex omni.

c[2] LXXVI. 23 Non iam illud quaero—LXXIX. 4 Si tria natorum.

d[1] LXXXVIII. 1 Quid facit is, Gelli—XCI. 4 Aut posse a turpi.

d[2] XCI. 5 Sed neque quod matrem—XCV. 10 At populus tumido.

Itaque unaquaeque pagina uersuum est 27.

Boehmius titulos ibi tantum numerat, ubi in nostris codicibus inueniuntur

p. 1. LXXX, LXXXI, LXXXII, LXXXIII. 1–5 = 23 uersus.

2. LXXXIII. 6, LXXXIV. 1–2, 5–12, LXXXV, LXXXVI, LXXXVII = 23 uersus.

3. LXXV, LXXVI. 1–19 = 23 uersus.

4. LXXVI. 20–26 LXXVII, LXXVIII, LXXIX = 23 uersus.

Haec Bergkii Boehmii Westphalii ratio quanquam inde commendatur quod consequentia facit carmina de Gellio duo LXXIV LXXX duo de incesto LXXIX LXXXVIII hoc Gellii cum matre ac sorore, illud Lesbii cum Lesbia, quae nunc in codicibus separata leguntur,

ideo mihi non ex omni parte uera uidetur quod nec in reliqua parte libri Catulliani quicquam expedit, nec in his ipsis carminibus praeter carminum LXXXVII—LXXV disiunctionem. Non enim ita ostenditur quomodo LXXXIV. 3, 4 *Et tum mirifice—Cum quantum poterat* ex loco suo moti nunc post LXXXIV. 10 stent in codicibus, nec quomodo uersus *Sed nunc id doleo—fama loquetur anus* in locum alienum post LXXVIII. 6 inlati fuerint, nec quomodo XCV. 4 exciderit. Et ut concedam titulos in ima pagina casu nonnunquam omissos fuisse, consulto ibi semper praetermissos non crediderim. Sed tamen quae duo sunt rationibus Bergkii Boehmii Westphalii communia, (1) quod uersum *Nunc patruum, uerbum non faciet patruus* ultimum faciunt paginae (2) quod LXXXVII. 4 a LXXV. 1 abscissus ex transpositis duobus foliis explicatur, haec tanti sunt ut libenter cum ratione ea congruere uideam quae in reliqua parte carminum ueri mihi uidetur similior.

Restat opinio Froehneri, existumantis 32 uersus in utraque pagina archetypi fuisse, hos autem scriptos duabus columnis uersuum senum denum. Etiam illud primus perspexit, titulos numerandos esse. Haec uera esse et credo et demonstrare me posse arbitror. Dixi initio Prolegomenon (p. 1) in Thuanaeo codice extare uestigia unde colligeretur c. LXII ex paginis uel columnis descriptum fuisse 16 uersuum, idemque confirmari codicibus Datano ac Sangermanensi, ubi carminis LXII aliqui uersus eisdem fere de causis omissi atque illi alii in Thuanaeo uiderentur. Quod patet etiam latius. Nam post LXIV. 355 *Troiugenum infesto prosternens corpora ferro* unus uersus intercidit, ut et ex metri lege apparet et sententia; hunc si sextum decimum facimus paginae, quae secuntur autem in paginas 16 uersuum pariter distribuimus, uersus ille post 386 interpolatus *Languidior tenera cui pendens sicula beta* primus fit paginae, quo facile ex loco suo transferri potuit, mox LXV. 8 *Ereptum nostris obterit ex oculis* quintusdecimus est alius paginae, locum sexti decimi obtinet *Alloquar audiero nunquam tua loquentem*, siue mutilus is est siue suppositittius, uerus enim uersus facilius in hac sede periturus erat. Itaque habemus causam cur duo uersus exciderint, tertius ex loco suo translatus fuerit, si Catulli archetypon ad hunc numerum 16 reuocamus. Quod etiam manifestius elucet in c. LXI. Ibi enim post u. 49 *Caelitum O hymenaee hymen* sequitur in plerisque codicibus *Compararier ausit*, qui post 16 uersus iterum in sua sede positus est. Hoc ita euenisse credo.

Scriptum fuerat carmen[1] duabus columnis uersuum senum denum hoc modo:

	COL. I.	COL. II.	
49	Caelitum o Hymenaee Hymen	Te uolente quis huic deo	65
	Compararier ausit		66
50	O Hymen Hymenaee	Nulla quit sine te domus	67

Cum igitur *Compararier ausit* casu aliquo non ἐκ παραλλήλου uersibus 65 et 67 sed a sinistra magis staret, scriba interpositum utrique columnae inseruit.

Haec si uere disputata sunt, archetypon redintegrare sic poterimus. Sumpsimus LXIV. 355 sextum decimum fuisse paginae; primus igitur fuit u. 340 *Qui persaepe uago uictor certamine cursus.* Hinc ad initium usque carminis uersus hoc ordine se excipiunt.

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
339	Hostibus haud tergo	340	Qui persaepe uago
323	O decus eximium	324	Emathiae tutamen opis[2]
307	His corpus tremulum	308	Candida purpurea
291	Flammati Phaethontis	292	Haec circum sedes
275	Purpureaque procul	276	Sic tum uestibuli
259	Pars obscura cauis	260	Orgia quae frustra
243	Cum primum inflati	244	Praecipitem sese
227	Carbasus obscurata	228	Quod tibi si sancti
211	Sospitem Erechtheum	212	Namque ferunt olim
195	Huc huc aduentate	196	Quas ego uae miserae
179	Discernens ponti	180	An patris auxilium
163	Purpureaue tuum	164	Sed quid ego ignaris
147	Sed simul ac cupidae	148	Dicta nihil metuere
131	Frigidulos udo	132	Siccine me patriis
115	Tecti frustraretur	116	Sed quid ego a prima
99	Quantos illa tulit	100	Quanto saepe magis
83	Funera Cecropiae	84	Atque ita naue leui

[1] Poemata columnis binis scripta fuisse docent non pauci codices; sic scriptus est codex Mertonensis tragoediarum Senecae Saec. XIV, sic ipse Thuanaeus, sic, sed tantummodo in locis ubi breuiores uersus sunt, codex antiquissimus Prudentii, Saec. VII, uel VIII, seruatus in bibliotheca Bodleiana, sic Boethii carmina in libro *de Consolatione Philosophiae*.

[2] Inclusi uu. 334–337 quanquam a multis exemplis absunt. Vt enim ueri simile sit eos aliquo tempore in margine adscriptos fuisse, habuisse eos archetypon in contextu ex tota dinumeratione mihi persuasum est.

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
67	Ipsius ante pedes	68	Set neque tum mitrae
51	Heroum mira uirtutes	52	Namque fluentisono
35	Deseritur Scyros	36	Crannonisque domos
19	Tum Thetidis Peleus	20	Tum Thetis humanos
3	Phasidos ad fluctus	4	Cum lecti iuuenes

Pergimus ad Attin, adiecto titulo c. LXIV qui unius uersus instar habet.

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
81	Age caede terga cauda	82	Face cuncta mugienti
65	Mihi ianuae frequentes	66	Mihi floridis corollis
49	Patriam allocuta maesta est	50	Patria O mei creatrix
33	Veluti iuuenca uitans	34	Rapidae ducem sequuntur
17	Et corpus euirastis	18	Hilarate aere citatis
1	Super alta uectus Attis	2	Phrygium ut nemus citato

Deinde ad carmen nuptiale, quod ex uersibus 76 constare facimus. Addendus est titulus carminis LXIII.

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
62 (53)	Hanc nulli agricolae	63 (54)	At si forte eadem est
46 (37)	Quid tum si carpunt	47 (38)	Hymen o Hymenaee
30	Quid datur a diuis	31	Hymen o hymenaee
14	Nec mirum penitus	15	Nos alio mentes

Deinde ad Epithalamium quod facio 240 uersuum. Addendus est titulus c. LXII.

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
239 (227)	Munere assidue ualentem	240 (228)	Exercete iuuentam
223 (211)	Porrigens teneras manus	224 (212)	Dulce rideat ad patrem
207 (195)	Iam uenis. Bona te Venus	208 (196)	Iuuerit, quoniam palam
191 (179)	Vos bonae senibus uiris	192 (180)	Cognitae bene feminae
175 (168)	Io Hymen Hymenaee	176 (169)	Illi non minus ac tibi
159 (152)	Io Hymen Hymenaee io	160 (153)	Io Hymen Hymenaee
143 (136)	Abstinere sed abstine	144 (137)	Io Hymen Hymenaee
127 (120)	Fascennina locutio	128 (121)	Nec nuces pueris neget
111 (107)	O cubile quod omnibus	112 ( )	* * * *
95 (91)	*Prodeas noua nupta*	96 (92)	Prodeas noua nupta si
79 ( )	* * * * * *	80 ( )	* * * * *

PAGINAE IMAE PRIORES.		PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.	
63	Commodi capere, at potest	64	Te uolente, quis huic deo
47	Est petendus amantibus	48	Quem colent homines magis
31	Ac domum dominam uoca	32	Coniugis cupidam noui
15	Pineam quate tedam	16	Namque Iunia Mallio
			Epithalamium Iuniae et Mallii

Tum carminum LV—LX haec est dinumeratio.

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
LX.	5	Contemptam haberes			
LVIII.	1	Caeli Lesbia nostra	LVIII.	2	Illa Lesbia, quam
LVI.	4	Res est ridicula	LVI.	5	Deprendi modo pupulum
LV.	21	Quos iunctos Cameri	LV.	22	Defessus tamen
	5	Te in templo summi		6	In Magni simul

Exinde retro, ut ita dicam, numerare uetat c. LIV cuius quot uersus perierint incertum. Ab alio igitur loco ingrediendum est. Post c. XXXIV. 2 uersus excidit *Dianam pueri integri;* hunc si primum facimus paginae, XXXIX. 4, 5 et XLII. 12 qui in Datano codice omissi sunt ad summam paginam feruntur, ubi facile excidere potuerunt. Itaque horum carminum haec est dinumeratio.

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
			XXXIV.	3	*Dianam pueri integri*
XXXIV.	18	Metiens iter annuum		19	Rustica agricolae bonis
XXXV.	9	Euntem reuocet	XXXV.	10	Ambas iniiciens
XXXVI.	6	Electissima pessimi	XXXVI.	7	Scripta tardipedi
XXXVII.	1	Salax taberna	XXXVII.	2	A pileatis
	17	Tu praeter omnes		18	Cuniculosae Celtiberiae
XXXIX.	3	Subsellium cum orator	XXXIX.	4	Renidet ille, si ad pii
	19	Dentem atque russam		20	Vt quo iste uester
XLI.	4	Decoctoris amica	XLI.	5	Propinqui quibus
XLII.	11	Moecha putida redde	XLII.	12	Redde putida moecha
XLIII.	2	Nec bello pede	XLIII.	3	Nec longis digitis
XLIV.	9	Dum sumptuosas	XLIV.	10	Nam Sestianus
XLV.	3	Ni te perdite amo	XLV.	4	Omnes sum assidue
	19	Nunc ab auspicio		20	Mutuis animis
XLVI.	8	Iam laeti studio	XLVI.	9	O dulces comitum
XLVIII.	4	Nec mi unquam uidear	XLVIII.	5	Non si densior
L.	5	Ludebat numero	L.	6	Reddens mutua

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
	21	Est uehemens dea			Ad Lesbiam
LI.	15	Otium et reges prius	LI.	16	Perdidit urbes
LIV.	3	Subtile et leue peditum	LIV.	4	* * * *

Vidimus paginae ultimum uersum fuisse LV. 5 *Te in templo summi*. Inter hunc uersum et LIV. 3 quo alia pagina finita est, uersus sunt octo et unus titulus carminis LV. His si LV. 5 qui sextus decimus est paginae addideris, decem efficiuntur. Atqui sedecim requirimus. Sex igitur uersus perierunt carminis LIV. Quae si probari posse uidentur a XXXIV. 3 retro numerandum est ad priora.

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
XXXIV.	2	Puellae et pueri integri	XXXIV.	3	Dianam pueri integri
XXXII.	7	Sed domi maneas	XXXII.	8	Nouem continuas
XXXI.	6	Liquisse campos	XXXI.	7	O quid solutis est
		* * * * *	XXX.	6 (4)	Nec facta impia

Ante XXX. 4 lacuna est. Nam ante uersum 4 *Nec facta impia* praecessisse *nec* uel *non* uidetur; carmen autem cum κατὰ δύο scriptum sit non minus duos uersus excidisse iudico; alioquin turbaretur ratio numerorum. Duo igitur carmini XXX adnumerandi sunt.

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
XXIX.	14	Ducenties comesset	XXIX.	15	Quid est alit
XXVIII.	14	At uobis mala multa	XXVIII.	15	Dent, obprobria
XXVII.	6	Vini pernicies	XXVII.	7	Migrate. Hic merus
XXV.	10	Ne laneum latusculum	XXV.	11	Inusta turpiter
XXIV.	5	Isti quoi neque	XXIV.	6	Quam sic te sineres
XXIIII.	17	Mucusque et mala	XXIIII.	18	Hanc ad mundiciem
XXIIII.	1	Furei, cui neque	XXIIII.	2	Nec cimex nec araneus
XXII.	7	Noui umbilici	XXII.	8	Derecta plumbo
XXI.	5	Nec clam nam simul es	XXI.	6	Haerens ad latus
XVII.	16	Asseruanda nigerrimis	XVII.	17	Ludere hanc sinit
		[*Titulus c. XVII*]	XVII.	1	O colonia quae cupis
XV.	19	Percurrent raphanique			Ad Aurelium et Furium
XV.	3	Vt si quicquam animo	XV.	4	Quod castum expeteres

Versus XIV^b fragmentum sunt amissi carminis, quod quantum fuerit coniectura tantum est. Sed si carmina I—XIV numeramus, additis titulis,

et uno uersu post II. 10, paginae sic ordinantur; sumimus primae paginae primum uersum fuisse hunc uel huiusmodi titulum *Catulli Veronensis liber incipit ad Cornelium.*

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
II.	4	Et acris	II.	5	Cum desiderio
III.	5	Quem plus illa oculis	III.	6	Nam mellitus erat
IV.	2	Ait fuisse nauium	IV.	3	Neque ullius natantis
	18	Et inde tot		19	Herum tulisse
V.	6	Nox est perpetua	V.	7	Da mi basia mille
VI.	8	Sertisque ac Syrio	VI.	9	Puluinusque peraeque
VII.	6	Et Batti ueteris	VII.	7	Aut quam sidera
VIII.	9	Nunc iam illa non uult	VIII.	10	Nec quae fugit sectare
IX.	5	Venisti. O mihi	IX.	6	Visam te incolumem
X.	9	Respondi id quod erat	X.	10	Nec praetoribus esse
	25	Quaeso, inquit, mihi		26	Istos commoda
XI.	6	Seu Sacas sagittiferosque	XI.	7	Siue quae septem
	22	Qui illius culpa		23	Vltimi flos
XII.	13	Verum est mnemosinum	XII.	14	Nam sudaria
XIII.	11	Nam unguentum dabo	XIII.	12	Donarunt Veneres
XIV.	12	Di magni horribilem	XIV.	13	Quem tu scilicet

Sequitur ut sextus decimus uersus paginae sit ille qui post XIV^{b}. 3 *Non horrebitis admouere nobis* scriptus est. Vidimus autem XV. 3 paginam clausisse; his, tribus uersibus si additur titulus, supersunt ad paginam complendam duodecim; itaque post XIV^{b} 3 amissi sunt uersus $12 + 1 = 13$.

Redintegrauimus archetypon a c. I usque ad c. LXIV. 355. Pergamus ad reliqua.

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
LXIV.	355	Troiugenum infesto			* * * * *
	370	Proiciet truncum		371	Currite ducentes
	386	Caelicolae nondum		387	Saepe pater diuum
	402	Liber ut innuptae		403	Ignaro mater
LXV.	9	Alloquar audiero		10	Nunquam ego te uita
LXVI.	1	Omnia qui magni	LXVI.	2	Qui stellarum ortus
	17	Vbertim thalami		18	Non ita me diui
	33	Atque ibi me cunctis		34	Non sine taurino
	49	Et qui principio		50	Institit ac ferri
	65	Virginis et saeui		66	Lumina Callisto
	81	Tradite nudantes		82	Quin iucunda

PAGINAE IMAE PRIORES.			PAGINAE SVMMAE POSTERIORES.		
LXVII.	2	Salue teque bona	LXVII.	3	Ianua quam Balbo
	18	Nos uolumus; nobis		19	Primum igitur uirgo
	34	Brixia Veronae		35	Sed de Postumio
LXVIII.	1	Quod mihi fortuna	LXVIII.	2	Conscriptum hoc
	17	Multa satis lusi		18	Quae dulcem curis
	33	Nam quod scriptorum		34	Hoc fit quod Romae
	49 ( )	* * * *		50 (48)	Notescatque magis
	65 (63)	Hic uelut in nigro		66 (64)	Lenius aspirans
	81 (74)	Quam ieiuna pium		82 (80)	Docta est amisso
	97 (95)	Omnia tecum una		98 (96)	Quae tuus in uita
	113 (111)	Quod quondam caesis		114 (112)	Audit falsiparens
	129 (127)	Oscula mordenti		130 (128)	Quanquam praecipue
	145 ( )	* * * *		146 ( )	* * * *
	161 ( )	* * * *		162 (142)	Ingratum tremuli
	177	Et qui principio		178 (158)	A quo sunt primo
LXX.	1	Nulli se dicit mulier	LXX.	2	Quam mihi non si se
LXXII.	5	Nunc te cognoui	LXXII.	6	Multo mei tamen es
LXXIV.	5	Quod uoluit fecit	LXXIV.	6	Nunc patruum, uerbum
LXXX.	2	Hiberna fiant	LXXX.	3	Mane domo cum exis
LXXXII.	2	Aut aliud si quid	LXXXII.	3	Eripere ei noli
LXXXIV.	6	Sic maternus auus	LXXXIV.	7	Hoc misso in Syriam
LXXXVI.	6	Tum omnibus una			[Ad Lesbiam]
LXXVI.	6	Ex hoc ingrato	LXXVI.	7	Nam quaecunque
	22	Expulit ex omni		23	Non iam illud quaero
		[In Gellium]	LXXXVIII.	1	Quid facit is Gelli
		[In Gellium]	XC.	1	Nascatur Magus
XCI.	9	Tu satis id duxti	XCI.	10	Culpa est in quacunque
XCV.	3	Millia cum interea	XCV.	4	* * * *
XCVII.	1	Non ita me dii ament	XCVII.	2	Vtrum os an culum
XCVIII.	4	Culos et crepidas	XCVIII.	5	Si nos omnino
XCIX.	13	Vt mi ex ambrosia	XCIX.	14	Suauiolum tristi
CI.	3	Vt te postremo	CI.	4	Et mutam nequicquam
CIII.	4	Leno esse atque idem			[*Titulus c. CIV*]
CVII.	4	Quod te restituis	CVII.	5	Restituis cupido
CIX.	4	Atque id sincere dicat	CIX.	5	Vt liceat nobis
CXI.	4	Quam matrem fratres			[De Nasone]
		[De Mentula]			Mentula habet instar
CXVI.	8	At fixus nostris tu dabi supplicium.			

In hac dimemoratione notandum est (1) *Comae Beronices* (c. LXVI) titulum non praefixum esse (2) tres uersus post LXVIII. 46, octodecim autem post 141 supplendos esse (3) c. LXXIV—LXXXVII hoc ordine se excipere LXXIV, LXXVIII—LXXXVII, LXXV—LXXVII, huius autem ultimos uersus fieri *Sed nunc id doleo—anus*, quae extra ordinem in codicibus post LXXVIII. 6 leguntur.

(1.) Titulum abesse a *Coma Beronices* non idcirco arbitror, quod nullus extat in codicibus; nam id casu potuit euenire, quemadmodum titulum non habet c. LXV, neque ex carminibus post LXXII ullum praeter LXXX, LXXXIX, XCIII, C, CI: sed est pars epistulae ad Ortalum, a quo non magis separandum erat quam a c. LXVIII. 1–40 uersus qui secuntur, quanquam scripti diuerso tempore. Idem fortasse cadit in c. III *Lugete O Veneres Cupidinesque*, cum de eodem passere scriptum sit de quo c. II.

(2.) Post LXVIII. 46 excidit certe inpar numerus uersuum; nam et 46 et qui eum sequitur pentametri sunt. Plerique unum tantum censent desiderari, ego tres, cum aliter nimis abrupta fiat oratio, nec aequis ponderibus librentur duae partes, nam *Non possum—anus* sex uersus sunt, qui secuntur quattuor; tum melius sic stant numeri paginarum. Nam u. 46 tertius decimus est paginae; si igitur unus tantum uersus amissus esset, (h. e. quartus decimus) erasum esset spatium quod nec in summa staret nec in ima pagina; contra meo iudicio ueri similius est erasos fuisse post tertium decimum ceteros qui eius paginae erant, h. e. tres; post quos sequeretur in summa proxima pagina *Notescatque magis mortuus atque magis*. Vt ad u. (141) progrediar, sumimus hunc quartum decimum fuisse paginae. Supererant igitur ad supplendam eam duo uersus. Sed cum iure Hauptius dixerit inter (141) et (142) multa desiderari, in quibus Catullus digressionem more suo fecerit, non duos tantum uersus credo sed totam etiam paginam excidisse; itaque supplendi sunt 16+2 uel octodecim.

(3.) Carmina LXXV et LXXXVII duas partes esse eiusdem poematis, quod casu diuisum sit post Scaligerum omnes fere consentiunt. Rossbachius quidem ea in editione sua, secutus codices, tenet disiuncta; neque infitior mihi non prorsus persuasum esse c. LXXV per se stare non posse, cum in omnibus libris qui sinceri sint *Huc* in primo uersu et *deducta* legantur; coniunctis autem carminibus *Nunc*, *diducta* sit scribendum. Sed c. LXXXVII per se stare uix potuit, nec habet quo certius quam ad c. LXXV referatur. Disiunc-

tionem ita accidisse iudico[1]. A LXXIV. 6 ad LXXXVII. 4, si omittas LXXV—LXXVII, uersus sunt sexaginta octo. Ex his quattuor paginae uersuum sedecim et septendecim alternantium efficiuntur et duo uersus, h. e. 66 + 2. Primae paginae ultimus uersus fuit LXXX. 3 *Mane domo cum exis*, secundae LXXXII. 4 *Est oculis seu quid* tertiae LXXXIV. 10 *Cum subito affertur nuntius horribilis*, si omittas uu. 3, 4 qui in codicibus post u. 10 leguntur, quartae LXXXVII. 4 *Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.* Hoc uerum esse demonstrat locus uersuum 3, 4, qui cum a scriba in sua sede omissi essent propter *insidias* in u. 2 et 4 bis repetitum, in fine paginae scripti sunt, eamque stationem hodie in omnibus codicibus habent. Fuisse autem tempus, quo paginae sedecim et septendecim uersuum se exceperunt, hinc apparet. Inter LXIV. 386 post quem uersum codices habent *Languidior tenera cui pendens sicula beta* et LXVII. 21 ubi uere scriptus est, uersus sunt 161 et duo tituli. His adice duos uersus h. e. LXVII. 21 bis repetitum; efficitur summa 165, h. e. quinque paginae uersuum 33, decem autem 16 et 17 alternantium. Idem sequitur ex iterato LXVIII. 16; iteratus est enim interuallo 33 uersuum; et ex uersibus illis *Non custos—quaeritando*, qui si titulos adicias eodem interuallo absunt a *Tanto te in fastu* ubi uere scribendi erant[2]. Itaque post LXXIV. 6 quattuor paginae 16 et 17 alternantium uersuum exciderunt, fortasse hoc modo. Scriba in manibus habebat exemplum, in quo paginam clauserat LXXIV. 6. Proximae 4 paginae, quae a titulo c. LXXVIII incipiebant, finitae autem sunt uersu LXXXVII. 4, e sede sua motae erant. Itaque cum LXXIV. 6 scripsisset transiit ad *Huc est mens deducta* nec ad priores illas paginas rediit donec ad finem uenerat carminis LXXVII. Hinc ortum credo quod huius ultimi uersus, *Sed nunc id doleo—anus*, a loco suo per errorem translati sunt ad finem carminis LXXVIII. Nam turbato semel per uitium ordine paginarum, facilius in iuncturis noui errores inducebantur. Illud, ut opinor, dubium nemini erit, codices qui hodie supersunt, ab archetypo longo interuallo distare. Archetypo tribuimus numerum suum 16, siue sim-

[1] Schwabius existumat scribam archetypi seductum initiis similibus quattuor uersuum LXXIV. 6 *Nunc* LXXXVII. 1 *Nulla* 3 *Nulla* LXXV. 1 *Hunc* duo media omisisse disticha quae postea margini ascripta loco suo pulsa fuerint.

[2] Eadem fortasse ratio est iteratorum uersuum L. 16, 17 *Hoc, iocunde, tibi poema feci Ex quo perspiceres meum dolorem.* Nam a L. 15 ad LIV. 1 post quem uersum iterati sunt in codicibus, 33 uersus sunt si titulos adicias, nec numeres uersum qui post LI. 7 amissus est.

plicem siue per binas columnas duplicatum. Mox pro 16 liber alterne per 16 et 17 scriptus est; et hanc numerationem credo in eo fuisse codice, unde Thuanaeus ab altera parte, ab altera Veronensis profluxerunt. Hos enim non ab ipso ductos fuisse archetypo docent in omnibus amissi uersus post LXII. 32. Qui quamuis potuerint in archetypo eradi et hanc ob causam nec in Thuanaeum nec Veronensem uenerint, at non satis sic explicatur ceterorum uersuum in similibus locis amissio. Nam, ut dixi, exciderunt in Thuanaeo 30, 62, in Veronensi 14. Atqui uersus 62 non cadit in imam nec summam paginam nisi non numeratis uersibus qui post 32 exciderunt. Non igitur ab ipso archetypo descriptus est nec Thuanaeus nec is unde ceteri prouenerunt codices. Iidem tamen certissima uestigia prae se ferunt numeri 16. Aut igitur ab archetypo tralatus fuit hic numerus ad eum codicem unde orti sunt T et ceteri; aut archetypon per 16, codex de quo loquimur per 16 et 17 numeratus est. Versus LXII. 14 septimus decimus fuerat paginae; u. 30 sextus decimus proximae; u. 47 septimus decimus tertiae; u. 62 quintus decimus, 63 sextus decimus quartae, ut facile illinc elabi potuerint. Mox hi numeri 16, 17 in paginas 33 uersuum rursus coacti sunt. Quot uersus singulae paginae habuerint libri eius qui ineunte saeculo XIV Veronam reductus est nescitur; fortasse 33, quem numerum habet codex Sangermanensis. Sed iam erasi erant multi uersus, multi tituli. Titulos autem non, ut Schwabius, puto aeuo quod dicunt medio, sed primis post Christum natum saeculis scriptos fuisse. Sermonem enim prae se ferunt non impurum nec illiteratum, sed qualis solet esse Scholiastarum. Non absimiles tituli sunt carminum Ausonii; siquidem Catulli carmini XXXV praefixum est *Ad Caecilium iubet libellum loqui*, Ausonii Epigr. XXXIV *Ad libellum suum quid potius uelit tineas uel cariem.* In quibusdam uestigia sunt antiquitatis, ut in c. L cui praepositum est in Datano *Ad Lucinium*, et c. LXIII cuius titulus est *De Berecinthia et Atti.* Ipsum illud quod in principio libri stat *Catulli Veronensis liber incipit ad Cornelium* antiquum habeo; Catullus enim a Plinio Ausonio Macrobio Nonio Prisciano Veronensis appellatus est. Inscitiam de qua dixit Schwabius aut nullam esse arbitror aut aliis adsignandam quam iis qui titulos primi addiderunt. Certe non inscite scriptum est ante c. XXXI *Ad Sirmium insulam*, nec ante XXIX *Ad Romulum Catamitum*, nam *Sirmium* legitur etiam in Inscriptione Orelliana 3617 (*domo Flauia Sirmi*), *Catamitus* autem quaedam e Saturis Varronis appellata est. Sed non nego sinceritatem titulorum erroribus scribarum uitiatam esse; unde et titulus c. III *Fletus Passeris Lesbiae*

ad c. II tralatus est, et *ad Ortalem* scriptum pro *ad Ortalum* et, quod omnium ineptissimum, ex uerbis De *Vo*lusi cacata *carta* relictum est *De Lusicacata*. Archetypo titulos abfuisse Schwabius inde conicit quod carmini LXII in Thuanaeo praefixum est *Epithalamium Catulli*, in ceteris *Hexametrum carmen nuptiale*. Sed cum Anthologiam scriberet is qui Thuanaeum exarauit, nomen autem Catulli uellet poemati praefigere quod unum operi suo inserebat, idemque nollet *Hexametrum Carmen Nuptiale Catulli* ut longius dicere, non inepte scripsit id quod habet Thuanaeus *Epithalamium Catulli*[1]. Iam ut nihil obstat quominus in archetypo fuerint, tituli, ita, titulis adictis, melius se habet archetypon. Non tamen aliis praefixi sunt, aberant ab aliis, cuius rei nulla potest esse ratio; sed uetustate erasi sunt complures, praecipue in ultima parte carminum[2]. Duo moti sunt ex loco cui praefigendi erant, titulus c. XXXIX *Ad Egnatium*, qui ante uersum septimum decimum scriptus est carminis XXXVII, et titulus c. XCIII *Ad Caesarem* qui ante XCII positus est. Quod in libro toties, si uera ratiocinamur, exscripto nemo mirabitur accidisse.

Superest ut de ipsis codicibus dicam quos in hac editione exhibui.

1. *T.* Thuanaeus, in Bibl. Imper. Paris. 8071, qui in Anthologia Latinorum carminum[3] habet c. LXII Catulli. A Duebnero creditur saeculo nono exeunte uel ineunte decimo scriptus fuisse. Est membranaceus, binis columnis 37 uersuum. Hunc ipse inspexi, inspexerunt etiam meo rogatu C. D. Cobham, Scolaris Collegii Vniuersitatis apud Oxonienses, et Gulielmus G. Markheim, Scolaris eiusdem Collegii. Huic acceptum refero specimen folii, Catulli carminis 1–22 continentis, quod huic operi praefixum est.

2. *G.* Sangermanensis, Bibl. Imper. Paris. 14137, Membranaceus,

[1] Etiam in editione rarissima quae reuera omnium princeps habenda est, a me autem in notis 'edit. Paris. Saec. XV' uocitatur, *Epithalamium* carmini LXII pro titulo praefixum est.

[2] Titulis carent II. X. XIVb. XVI. XVII. XXIV. XXXIII. XXXVIII. XLI—XLVIII. LIII. LVII. LVIII. LX. LXVI. LXVII. LXX. LXXI. LXXIII—LXXIX. LXXXI—LXXXVIII. XC—XCII. XCIV—XCIX. CII—CXVI.

[3] Carmina hoc ordine se excipiunt. Iuuenalis Sat. III. 317 et sqq. IV. V. XIII—XVI. Hexametri de die Iudicii, Persii Sat. III. 66–72, Iuuenalis Sat. X—XII. VIII. IX. VII. VI., Epitaphium, Opuscula B. Eugenii, Episcopi Toletani, Martialis Epigrammata, Epithalamium Catulli, Peruigilium Veneris, Poematia uaria, in iis Pentadii, Floridi, Luxorii multa, Ennodii et Damasi quaedam, Excerpta ex Senecae Tragoediis, uersus Eucheriae poetriae, Ouidii Halieutica, Sidonii Epigramma, Gratii Cynegeticon 1–159, poematia aliquot Christiana. Liber in fine mutilus est. Olim fuit Thuani.

forma quaternaria minore. Habet folia 36, ex quibus 35 septuaginta paginas efficiunt 33 uersuum, praeter septuagesimam in qua sunt 34. In folio 36 subscripta haec sunt. *Explicit Catulli Veronensis libellus.*

Versus Domini Beneuenuti de Campexanis de Vicencia de resurrectione Catulli poetae Veronensis. Ad patriam—erat. *Tu lector quicunque ad cuius manus hic libellus obuenerit, scriptori da ueniam, si tibi corruptus uidebitur. Quoniam a corruptissimo exemplari transcripsit, non eun* (sic) *quodpiam aliud extabat unde possem libelli huius hr̄e copiam exemplandi et ut ex ip̄o salebroso aliquid tantum suggeret* (suggereret) *decreuit potius tamen coruptum habere quam omnino carere, sperans adhuc ab alliquo alio fortuite emergente hunc posse corrigere, ualebis si ei imprecatus non fueris.*

> 1375 *m̄ B octobr.* 19°. *q̄n casignorius*[1] *laborabat in extremis*
> *Lesbia damnose bibens interpretatur.*

Codex uarias lectiones multas habet, partim supra scriptas, partim in margine, plerasque, ut mihi cum Woelfflino et Duebnero uidetur, non solum eodem tempore, sed eadem manu exaratas. Dixi de antiquitate eius in Prolegomenon paginis xv–xx; quibus haec addo. Praepositiones casibus saepe cohaerent, ut *oratione minantium* pro *orationem in Antium, ate agremio inquiete atte* (*ad te*) *ingnata* (*in gnata*) *proprietate* (*pro pietate*) *inquam quam* (*in quemquam*); et, quod mireris, *in* haud raro, nonnunquam *post e pro* ubi primae syllabae adiectiuorum uel aduerbiorum sunt ideoque sequentibus syllabis coniungendae, separatae leguntur, ut *uere gelidos in domitus pro telo in tacta in fuso in distinctis in firmis in aurata post illa in mundius in sapiens* pro *uer egelidos indomitus protelo iniacta infuso indistinctis infirmis inaurata postilla inmundius insapiens* cf. *at petenti* pro *atpetenti et futura* pro *ec fututa in ambulatioque* pro *inambulatioque.* Codicem ipse diligenter excussi, quosdam locos etiam bis; alia, quae dubia reliqueram, postea relegerunt pro me C. D. Cobham et G. G. Markheim.

3. *O.* Canonicianus 30, nunc in Bibliotheca Bodleiana apud Oxonienses, exeunti saec. XIV adsignatus ab Henrico O. Coxe, uiro peritissimo codicum. Membranaceus est, scriptus 74 paginis 31 uersuum, nisi quod pagina uicesima octaua 26 tantum habet, relicto spatio quinque uersuum, ante *Collis O belliconiei.* Vltimae paginae

[1] Hic alter ex filiis fuit Mastini della Scala, tenuitque principatum Veronae mortuo fratre Cane Grandi II, annis 1359–1375.

in calce scriptum est *Finito libro referamus gracia Christo.* Plerumque mire consentit cum Sangermanensi, e. g. *Littus ut* XI. 3, *Verum istius populi* LXVII. 12, in utroque legitur, ubi ceteri codices habent *Litus ubi*, *Verum isti* uel *istis.* Habet haec sibi propria. Omittit XXVI. 2, LXIV. 330, 379–382, LXVI. 21 *Languidior tenera cui pendens sicula beta*, LXVIII. 16 *Iocundum cum aetas florida uer ageret*, qui duo uersus in ceteris codicibus bis leguntur, prior in loco suo et post LXIV. 386, alter in loco suo et post LXVIII. 49, in *O* semel tantum et in sede quam dixi aliena. Habet uersus 3, 4 carminis XCII *Quo signo? quia sunt totidem mea. Deprecor illam Assidue, uerum dispeream nisi amo*, qui absunt etiam a *G*, Lachmanno autem ab Italis ex Gellio (N. A. VI. 16) in Catullum inducti uidentur. Prima pagina praefixam habet hanc notam *V̸* uersibus I. 8 *Quare tibi habe quicquid hoc libelli*, II. 7 *Et solaciolum sui doloris*, 11 *Tam gratum est mihi quam ferunt puelle*, III. 1 *lugete o ueneres cupidinesque*, 13 *At uobis male sit male tenebre;* praeterea notulas quasdam ad I. 4 *Intelligo de uirgilio et per tres cartas intelligo tres eius libros ꝭ bucholica. Georgica & Eneyda*, *I.* 9 *Intelligo de palade uel de musa ī gnāli* (generali) *quae diu permanet ceu īmortalis*, II. 1 *Completo prohemio opus suum inchoat quod uario metrorum genere prosequitur materia tamen fere omnis est comica ut inferius demonstratur.* Viderat hunc codicem amicus Santenii, eumque pro Santenio excusserat. Etiam nunc supersunt in codice cartae, quibus haec testatur, additque se ad Santenium nihil misisse. Hunc codicem aut antiquissimum habeo omnium qui nunc supersunt aut uno Germanensi inferiorem.

4. *D.* Datanus, (Diez. B. Sant. 37) olim Caroli Dati, mox N. Heinsii, postremo Santenii, cuius cum apparatu reliquo Catulliano postquam anno 1800 H. F. Diezii factus est, inter opes Diezianas in Bibliothecam Regiam Berolinensem peruenit[1]. 'Est cartaceus forma octo- 'naria. Continet folia LXII, quorum pars longe maxima uersus 'uicenos singulos habet. Catullo praeposita est in foliis I—VIʳ 'Ouidii quae fertur Epistula Sapphus (heroid. XV) in folio LXII nihil 'scriptum praeter ultimum libri Catulliani uersum et subscriptionem, 'unde datanum anno 1463 exaratum esse scimus, imaginem scrip- 'turae lithographi arte expressam (sed qua caute utendum est) edidit 'G. Froehnerus philol. XIIII. 569. datani manus prima quid scrip- 'serit saepius difficillime dignosci potest, cum correctores tres mini- 'mum fuerunt, sed ubique singulis sua tribuere nec licet nec prodest: 'multa eradendo mutando superscribendo pristinam scripturam mirum

[1] Schwabius p. x.

'quantum obscurauerint[1].' Librum summa cura scrutatus est Lachmannus, et post eum Froehnerus et Schwabius. Nullus extat codex qui tam aperte ab antiquo exemplari transcriptus fuerit, (uide Prolegomenon pp. xvii, xviii) unde orthographiae regula ex eo potissimum a me constituta est.

L. Sic dictus a Laurentio Santenio. Cartaceus est forma octonaria Saec. XV. Folia habet 50; singulae paginae uersuum plerumque sunt 25. Foliis I—III scripta est elegia 136 uersuum, incertum quo auctore; folio IV Catulli liber incipit. Adscriptae sunt uariae lectiones, quarum 'alias ipse scriba cum exararet addidit, alias dubitari potest 'utrum idem sed alio tempore atque calamo et atramento diuerso 'usus, an alius scriba illi aetate fere aequalis adiecerit[2].' Hunc cum Datano in editione sua totos exhibuit Lachmannus; collatus est etiam a Schwabio.

C. Colbertinus in Bibl. Imper. Paris. 8234, membranaceus forma quaternaria saec. XV. Folia habet 83; 1–38 continent Tibulli carmina, 38–83 Catullum. Folii 38 in sinistra pagina incipit *Q. VALERI. CATVLLI VERONENS. AD CORNEL. NEPOTEM. LIBER CARM. I* usque ad *diu ligatam.* Folia 39–60 constant paginis 27 uersuum, quae secuntur 28. Collatus est pro me accuratissime a C. D. Cobham.

A. Ambrosianus, in Bibl. Ambrosiana Mediolani M. 38. Cartaceus, foliis 53, quorum paginae singulae 22 uersus habent. Vidit eum Olgiacus anno 1603, ut testatus est ipse uel alius quispiam. Hunc ipse contuli; quaedam, de quibus incertior fueram, misit ad me, Phillippi Pusey rogatu, A. Ceriani, praepositus bibliothecae.

Hi tres codices (LCA) artissimo uinculo societatis inter se coniunguntur. Sed priorum (LC) tantum ante me editae sunt collationes; Heysius enim qui Ambrosianum uiderat, nihil ex eo uulgauit. Non de hoc dicit Vossius pp. 215, 329, 284, sed de I. 67 ut Ceriano uidetur, cuius haec uerba sunt. 'Ex lectionibus Vossii (edit. Londin. '1684) ad Carm. 64. 194 *postportat,* ad Carm. 99. 10 *Tanquam com- 'mitte spurca saliua guttae,* codex Mediolanensis eius uetustissimus est 'I. 67, qui unus sic legit ex Ambrosianis in utroque loco, nisi quod in 'primo loco diuidit *post portat,* et in 2° *Tamq3.* Verum Carm. LXVIII '(Vossii p. 284) legit quidem uersum exemplaris Mediolanensis ut a 'Vossio affertur, sed non habet in margine *Seneca suppleuit,* quam 'notam habet minio exaratam eadem manu ac textus, non charactere 'maiusculo, codex Ambrosianus H. 46, qui tamen non *in triuiis*

[1] Schwabius p. x. [2] Ibid. p. xi.

'sed *ex triuiis* legit, et in lectionibus duabus supra allatis discordat a 'codice I. 67; ita ut hunc omnino arbitrer esse codicem a Vossio 'dictum Mediolanensem, et hunc uirum unum cum altero codice con- 'fudisse in loco ad Carm. 68.'

B. Bononiensis, 94 Bibliothecae Monasterii quod anno 1863 S. Saluatoris fuit Bononiae. Membranaceus est, habet Catullum unum foliis 53 uersuum 25. Prima pagina leguntur XXXIV. 15—XXXV. 14 *Tu potens triuia et noto es—Dindymi dominam ex eo misellle* altera XXXV. 15—XXXVI. 7 *Ignes interiorem edunt medullam—tardipedi*, quo uocabulo clausa est necdum finita pagina: tertia prooemium Ciceronis libri De Officiis *Quamquam te, Marce fili—Quamobrem magnopere te ortor, mi Cicero, ut non solum orationes meas sed hos etiam:* quarta quaedam Latine scripta, sed ita ut non omnino legere potuerim. *Iste Catullus est Francisci Barbari Veneti patricii quo* ^. c. v. *Ianino coradino suo donatus est, cum eo prius Ianinus ab honestissimo ac clarissimo patri Donato archiepiscopo Cretensum donatus fuisset.* Quinta incipit Epigramma *Ad patriam uenio*, dein Catulli Carm. I. Initio libri legitur distichon quo Hermolai Barbari codex fuisse dicitur; in ultimo autem folio epigramma hendecasyllaborum 24, cui subscriptum est nomen *Herm. Barbari.* Post c. CXVI. 8 habet *Catulli Veronensis liber finit;* dein *Epitaphium Iulli Caesaris de puero in amne summerso.* 'Thrax puer astricto glacie dum ludit in 'Hebro' κ.τ.λ. (Burmann. Anthol. Lat. T. II. p. 62) tum *epitaphium Cinni equitis Romani.*

O patriae rector Cato pectore, uiribus Hector
Heu decus antiquum uir Cinnei palma Quiritum
Ortus Roma tui locus est papia sepulchri.

tum *Finiui anno II*[1] *Pontificatus Iohannis XXIII. VIII. kł Aprilis. Riuoalti. hieronimus Donatus patricius.* Codex est inter antiquissimos, (scriptus est enim anno 1411) sed multas passus correctiones. Et sunt non pauci loci ubi primam lectionem nullo modo licuit discernere. Has tamen plerumque dignoscere eo erat facilius, quod inter Bononiensem et Laurentianum 1 ac Vaticanum maxima est consensio. Nam in omnibus ut etiam in Parisino 8233 et Phillippensi peruersus est ordo carminum XXIV—LXII, quae sic se excipiunt XXIV. 10 *Nec seruum tamen ille habet neque arcam*, XLIV. 21 *Qui tunc uocat me cum malum librum legit* usque ad LXII. 66 *Hymen O Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee*, XXV. 1 *Cinaede Talle mollior cuniculi capillo*, LXIII. 1, nisi quod Bononiensis et Phillippensis ponunt XLIV. 21 post

[1] h. e. secundo.

XXIV. 2, non post XXIV. 10. Illud etiam proprium est Bononiensis quod c. XXXIV. 15—XXXV. 14 bis habet scriptum, in loco suo et, ut dixi, in pagina prima. Contuli ipse Bononiae.

La[1]. Laurentianus 1 in Laurentiana Bibliotheca Florentiae Plut. 33. Cod. 13. Membranaceus est, scriptus 41 foliis 29 uersuum. Post Catullum habet Persii Saturas. Nonnullas rasuras accepit, sed in uniuersum proxime accedit ad Bononiensem; quo tamen recentior est. Contuli ipse Florentiae.

V. Vaticanus 1630, 'Saec. XV ineuntis, Cartaceus in forma max. 'Continet octo Plauti Comoedias (Amphitruonem, Asinariam, Cap- 'tiuos, Curculionem, Casinam, Cistellariam, Epidicum,) et Catulli 'librum, ab una omnia manu scripta. Titulos non nisi tres habet in 'prima pagina. In reliquis carminibus ubi quidem titulum ceteri 'codices habent, una linea uacua relicta et prima primi uersus litera 'omissa, secunda forma maiuscula scripta est. Singulae paginae 31 'uersibus spatium praebent lineis ductis. Nonnulla correxit serior 'manus siue in textu suppleta siue appicta in margine.' Haec F. Vmpfenbachius, qui codicem pro me Romae excussit.

Phillippensis in Bibliotheca Thomae Phillipps 9591, cartaceus, continet Catullum ac Tibullum. Exaratus est anno 1453 ut ex subscriptione apparet in Tibulli fine addita *Tibulli poetae liber explicit III° Idus sextilis M° CCCC° LIII° Coneglani mei Francisci Crobati Veneti.* Ex eodem fonte cum Bononiensi fluxit; cum quo etiam in minimis consentit, e.g. *lacusteolae* pro *lacteolae* LV. (17.) Ipse contuli in domo Thomae Phillipps, Cheltoniae.

H. Hamburgensis, cod. Philolog. Scrin. L. 139, membranaceus forma octonaria, saec. XV. Folia habet 164. Folium in quo scripti sunt Tibulli I. 1. 1–45 periit; exinde 1–38 habent Tibullum, 39–117 Propertium, 118–163 Catullum, 164 Epigramma *Ad patriam uenio.* Singulae paginae fere semper 25 uersuum sunt. Collatus est a Schwabio, et pro me ab Hamburgensi.

La[2]. Plut. 33 Codex 12 Bibl. Laurentianae. Membranaceus scriptus foliis 49, uersuum 24. Post Catullum sequitur Tibullus. Cuius in fine scriptum est *Gherardus Iohannis del Ciriagio ciuis Florentinus scripsit pro Iohanne Cosme de Medicis optimo ciue Florentino de anno MCCCCLVII de mense Iulii.* Idem scriba Memmianum (Paris. 8233) exarauit anno 1465. Nonnulla, sed pauca, habet a plerisque codicibus discrepantia. Contuli ipse Florentiae. Hic est ille quem in edit. sua Lachmannus citat Laurentianum.

Ven. Venetus in Bibliotheca S. Marci, cartaceus n. 107, class. XII,

cod. LXXX. Continet Catullum unum. Paginas habet 42 uersuum 28, nonnullas ex loco suo motas. Plerumque consentit cum Sangermanensi. Sed poenitet me quod nimis cursim tractato codice, nonnisi excerpta quaedam ex eo reportarim.

Vic. In bibliotheca publica Vicentiae. Membranaceus est paginis 50 uersuum 24. Continet Tibullum Propertium Catullum. Initio libri scriptum est *In hoc codice continentur Tibulus Catulus propercius quos ego Marcus Antonius Mauroceno transcribi curaui dum Pataui essem MCCCCLX.* Interpolationes insunt non paucae. Hunc codicem falso dixit Blumius in bibliotheca librorum manuscriptorum Italiae p. 234 scriptum anno 1360. Ipse sed parcius excerpsi. Praeter hos in Museo Britannico sex sunt codices digni qui exhibeantur, qui omnes minusculis literis a me denotantur.

a. Add. Mss. 11,915, Membranaceus forma quaternaria minima; folia habet 69; singulae paginae 17 sunt uersuum. In fine scriptum est '*Scriptus completusque per me* ιερωνιμον δε Χρεσπανο *notarium taruisinum* '*peccatorem et indignum famulum* ιᾱσ Χρ̄ι. 1460.' Ex eodem codice ductus est ac Datanus, ad quem proxime accedit, nisi quod saepius interpolatus est. Hunc codicem maximi habeo; certissima enim prae se fert signa sinceritatis, praecipue formam literarum maiorum, et corruptiones ex antiquo exemplari ductas, numerum denique uersuum qui in utraque pagina scripti sunt, quem ad archetypi numerum proxime accedere existumo. Taruisinus ille quisquis fuit, ex codice fortasse descripsit qui in Heluetia uel in regione circa Carnicas Alpes repertus est a quo Taruisium (*Treuiso*) non longe abest. Nam ut dixi Datanus et *a* non iniuria ad aliam originem uidentur referri posse ac Germanensis et ceteri codices. Hos autem a Gallico exemplari factos coniecimus. Vt ut se res habet ab eodem archetypo omnes profluxerunt.

b. Add. Mss. 12,005, cartaceus, forma oblonga productiore. Foliis 1–111 Martialis Epigrammata scripta sunt, 111^{b}–129 Catulli Epigrammata et poemata uaria. Desunt primae primi cuiusque uocabuli literae. Abruptus est in uersu 400 carminis LXIV *lugere.*

c. Add. Mss. 11,674. Membranaceus, Tibullum et Catullum continet.

d. Burneianus 133. Membranaceus, scriptus paginis 114 uersuum 20. Multum interpolatus est.

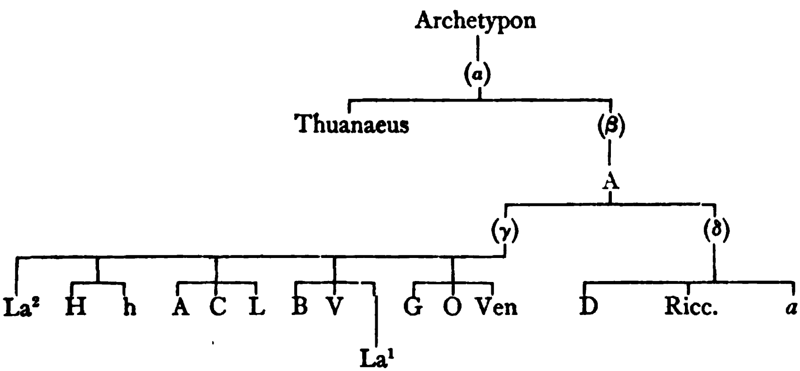
h. Harleianus 2574. Cartaceus forma octonaria crassiore. Habet folia 139; singulae paginae plerumque 30 uersus comprehendunt. Scriptus est nitidissime, manu Italica tenui ac rotundiore. Ff. 1–34

Tibullus 34^b–102^b Propertius, 103–141^b Catullus, ceteris Epigrammata et poemata uaria, Italorum praecipue saec. XV, scripta sunt.

h[2]. Harleianus 4094 cartaceus forma octonaria minore, foliis 139, uersuum 27. F. 1 scripta est Epistula Lent. Procli de Iesu Christo; ff. 1^b–26 Epistulae uariorum ad Guarinum; f. 27 orationes diuersorum cum carminibus nonnullis; ff. 31–81 Inuectiuum Poggii in Laur. Vallam cum eiusdem epistolis quibusdam; 82–92 Catulli Carmina nonnulla (LXI, LXII, II, X, V—IX, XI—XVII. 14). Ex antiquo libro ductus mihi uidetur.

Hi omnes saec. XV scripti sunt: ex iis, *c* ipse contuli: ceteros postquam a me excussi erant, diligentissime pro me contulit Ricardus Sims, uir inter praepositos Musei Britannici. Praeter hos sunt etiam libri quos ipse non contuli neque ab aliis curaui conferendos, nonnulla tamen ex iis citaui, ut Cuiacianus Scaligeri, Riccardianus (in bibl. Riccardiana Florentiae) cuius quaedam excerpsit Lachmannus, Dresdensis quem totum exhibuit Silligius, Laurentianus[3] (Plut. 36. Cod. 23), Laurentianus[4] (Plut. 33. Cod. 71), Phillippensis[2] unde nonnulla in Attide excerpsi, Laudensis 78 Bibliothecae Bodleianae.

Stemma codicum.

Per A intellego communem fontem ut *D Ricc. a* ita ceterorum codicum, siue hic est codex qui ineunte saec. XIV Veronam reductus fuisse dicitur, siue duo codices, Veronensis alter, alter serius fortasse circa Carnicas Alpes repertus.

Editiones antiquae qu

1. Editio saec. XV om alterum in Museo Brita Folia habet 41. In sum ed. anni 1472 quae uulgo ab Epigrammate incipit post uerba *Catulli Vero* quae uerba supra incept sequitur *Registrum huius* sus habent. Exemplar haec scripta sunt ' Ce liv ' aux premieres années ' l'irregularité des lignes ' sentent les caracteres ' montre l'enfance de l'a ' joint a Tibulle Properc ' contient que Catulle et ' de bibliographie que j' ' la 80 page prouve qu ' eu de cette edition q ' aucun nom de lieu, m ' dans le Q majuscule d ' c'est une impression cum Florentinorum quo Vlrico Han, inpressori Ferrarensi, qui hunc libr daturus cultiorem Marti 1471. Sed Martialis, c tam nitidus est et excu parandus uideatur.

Lectiones adieci qua

I. 2 punice secul
ille passer geme
taceres exfututa pa
se haberet nihil ne
pararem insulsa
esse putas tricentos
est repertum silla

CATVLLI

XXVI.

Furi, uillula uestra non ad Austri
Flatus opposita est neque ad Fauoni
Nec saeui Boreae aut Apheliotae,
Verum ad milia quindecim et ducentos.
O uentum horribilem atque pestilentem!

XXVII.

Minister uetuli puer Falerni

ces amariore
ie iubet ma
ebriosioris.
et hinc abit
et ad seuer
merus est T

XXVIII.

tes, cohors i
inulis et ex

acinum in n
suauitatem, ebr
um *aliqui codd.*
nam id quoque
emplaribus fact

et Phillippense
cod. Parisinus
Reg. 1481 I
. 59 *Pari m*
us a L. Mueller
24 *K.* 99 *P.*
spondaeus sol
5, 10 In
posthumiae *C*
DGHLLa²O,
iuuet *Gelli*
codices Gelli
codices Gelli
Ebriosa a
rsum).
uod iubet *cod*
lp. 1481 *uulgo*
. 28, 'Quin
s *b.*
ianus *BCGLa*

XXVIII.
BDGHLLa
Fabulum *b.*

Silua Critic.
nsis.

Verani optime tuque mi Fabulle,
β Quid rerum geritis? satisne cum isto
Vappa frigoraque et famem tulistis?
Β α Ecquidnam in tabulis patet lucelli
Expensum, ut mihi, qui meum secutus
Praetorem refero datum lucello.
β O *M*emmi, bene me ac diu supinum
Tota ista trabe lentus irrumasti.
Γ α Sed, quantum uideo, pari fuistis
Casu: nam nihilo minore uer*p*a
Farti estis. Pete nobiles amicos.
β At uobis mala multa dii deaeque
Dent, obprobria Romulei Remique.

3. Verani $BCDGLa^1La^2Va$ Veranni *ALb* Verrani *H* fabule La^1ab.
4. satisue *O* satis nec *H*.
5. Vapa *b*.
6. Et quid nam $BCDGHLa^1La^2O$ Et qdnā *V* Vt quid nam *AL* Ecquidnam *a ed.* 1473. talibus BLa^1V fabulis *a* tabullis *H* patet lucelli? an *Clumperus in Misc. Philol. II.* 147. *Signum interrogationis post* lucelli *habent* GLa^1La^2.
7. Expensum mihi qui ut *H*
8. in lucello *Heinsius Heys.*
9–10 *a u.* 8 *pendere censent Guarinus Scaliger Lachmannus Hauptius Rossbachius, quasi Catullus datum referret lucello* 'O Memmi—irrumasti.' *In Aldina I. et editionibus Mureti ac Statii uersus* 9–15 *a reliquo carmine disiunguntur, ut nouum fiat epigramma* In Memmium. *Quis primus disiunxerit, nescio; nihil eiusmodi inuenitur in editionibus Pr.*, 1473, 1475, 1481 (*Calpurnii*) 1486 (*Parthenii*) 1500 (*Palladii*), *neque id ab Auantio profectum est. Statius quidem ex his uersus* 9–13 'O Memmi—Farti estis' *alius carminis putat esse ac* 'pete nobiles amicos,' *ut etiam uersus* 14, 15.
9. O memmi *A* O mnenn mi *G* Omnem mi DLa^1La^2a O mēȝ mi *V* O me; mi *B* Omne mi *H* O memini *CL* me *om A* bene ac me ac *V* hac *L*.
10. Tosta *b* trahe *BGV* trhae *D* tentus *Vossius*.
pari
11. pari La^2OV *ab Phillippensis* parum *G* parum al. pari *B* parum $ACDHLLa^1$ fuistis $ABCLLa^1Vab$ fuisti *DG Phillippensis Ald. I. II. Muretus*.
12. Casum *D* Casus *AL* iam *V* minora *a* uerpa La^2O *ed. Pr.* uerba *cett.*
13. Facti *DH* Fati *b* Farcti *b* Farti *cett.* poete *V*.
nobis
14. uobis *G* nobis $ABLa^1OVb$ uobis *CDL abc*.
15. oprobria *B* opprobria Romuli *DVa* Romulei *codices fere omnes. Vide Lachmannum Lucret. p.* 246.

XXIX.

A a Qvis hoc potest uidere, quis potest pati,
Nisi impudicus et uorax et aleo;
*Ma*murram habere quod Comata Gallia
Habebat *u*nct*i* et ultima Britannia?
Cinaede Romule haec uidebis et feres?

β Et ille nunc superbus et superfluens
Perambula*b*it omnium cubilia,
Vt albulus columbus aut *A*doneus?
Cinaede Romule haec uidebis et feres?
Es impudicus et uorax et aleo.

B a Eone nomine, imperator unice,

1, 2. Quint. IX. 4, 141. Aspera uero et maledica . . . etiam in carmine iambis grassantur 'Quis hoc potest – aleo.'

3. Plin. H. N. XXXVI. 48. Hic namque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proscissus, quem, ut res est, domus ipsius clarius quam Catullus dixit 'habere quidquid habuisset Comata Gallia.'

XXIX.

Ad Romulum Catamithum (Chatamittam *H*) *ABHLa*[1]*La*[2]*b* In Romulum Catamithum *DGL*. *Spatium unius uersus in OV.*

1. quid potest *Phillippensis*.

3. Mammur̃am *C* Nam murram (muram *H*) *BDGHLa*[1]*La*[2]*OV* Nam murr̃am *marg.* murum *b* Manu murram (Manum urram *A*) *AL* Mamurram *exhibent Plini codices XXXVI.* 48 comota *O.*

4. Habeat *AL* Habet *B Phillippensis* cum te et *ABCGHLLa*[1]*OV* qum te et *b* et cum te *D* uncti *Faernus teste Statio, uulgo* unctei *Schwabius* unctum *Scaliger* *Idem error in* unctis cunctis *Hor. Epod. V.* 69 *apud Plotium IV.* 24. *Cf. infra u.* 22 ante *Statius Lachm. Haupt. Rossb.* britania *H* brithania *V.*

5, 9. uidebitis *H.*

7. Perambulauit *codices praeter Ha* Superambulauit *H* Perampulabit *a ed. Pr.* cubicula *AH.*

8. Et *H* ydoneus *GOVa* idoneus *cett.* adoneus *Statius uulgo et Lachm. et sic Plautus Menaech. I.* 2. 35, *Ausonius Epigr. XXX*, 6; *cf.* Simonidei *Auson. Prof. XIII.* 6, Orphĕūs *bis in Culice* 117, 269 Orphĕō *Hor. C. I.* 24, 13, Vlixei *ib.* 6, 7, *Epod. XVI.* 60, *XVII.* 16, *uide L. Muellerum de Re Metrica p.* 268 haut idoneus *Silligius Schwab.* columbulus dionius *Heinsius* (dionaeus *Guarinus*).

10. Et si *BH Phillippensis* *Post hunc uersum Mommsenus* (*Hist. Rom. III.* 315) *transponit uu.* 21–24, *Schwabius uu.* 23, 24; *Ribbeckius* (*Ann. Iahn. LXXXV.* 377) *hunc ordinem statuit;* 10–12, 23, 24, 13–15, 21, 22, 16–20.

11. Eome *H.*

Fuisti in ultima occidentis insula,
Vt ista uostra diffutu*t*a mentula
Ducenties comesset aut trecenties;
Quid est alit sinistra liberalitas?

β Parum expatrauit an parum elluatus est?
Paterna prim*a* lancinata sunt bona;
Secunda praeda Pontica, inde tertia
Hibera, quam scit amni*s* aurifer Tagus.
N*eque* un*a* Galli*a* *au*t time*n*t Britanniae.

Quid hunc malum fouetis? aut quid hic potest
Nisi uncta deuorare patrimonia?

13. Et *H* uestra *Da Lachm.* nostra *cett.* uostra *ed.* 1473 *uulgo* diffutura (al. tura) *codices praeter Ca* diffitura *C* defutada *a* defututa *malebat Lachmannus* diffututa *ed.* 1473 *uulgo* mentulla *La*[1].

14. comerset *O* comeset *G* q (u) esset *H.*

15. alit *ABCGLLa*[1]*La*-*OVb* ait *Da* aut *b* aliud *Guarinus* alid *Statius iam antea improbatum ab Auantio* alit *praeeunte Scaligero scripsi simile Plautinis* aliut illut *a Ritschelio restitutis* frustra *pro* sinistra *H.*

16. expatrauit *cf. Gloss. Labb. p.* 69 expatrauit ἐπετέλεσεν aut *Ha* elleuatus *B* eleuatus *Phillippensis* eluatus *CH* elluatus est parum *Puccius probatus a Spengelio in Seebod. Nou. Chron. Paed.* 1828 *Fasc. IV. p.* 108.

17. Pater nam *B* primum *codices* prima *Turneb. Aduers. XII.* 1.

18. tercia *H.*

19. Hibera *om D in suo loco, habet in fine u.* 18. Hybera *V* Libera *O* Herba *A* scit *Ob* sit *cett.* cit *Passeratius* qua stet *Barthius* amni *BDGHLa*[2]*Oab* anni *CLa*[1]*V* amnis *AL* tagus *ADHLOb* thagus *CGLa*[1]*La*[2]*Va.*

20. Hunc (Hinc *H* Nunc *abd*) Galliae timet (timent *ALb*) et Britanniae (Britanie *HV*) *codices* Hunc Galliae timetis et B. *Faernus Casaubonus Vulp. Doer. Sill. Rossb.* Nunc Galliae timetur et B. *Froehlichius Schwab.* Timentque G. hunc, timet Britannia *Turnebus Aduers. XII.* 1 Timetque G. hunc, timent Britanniae *Dousa P.* Time Britannia hunc, timete Galliae *Lachmannus* Timete Galliae, hunc time Britannia *Hauptius, et sic G. Hermannus nisi quod hic* hinc *scribit* Et huncce Galliae et timent B. *Spengelius* Eunce G. et timent B. *Heysius* Et huice Gallia et metet Britannia? *H. A. I. Munro, ex Plauti Mercat. Prolog.* 71, 'Tibi aras, tibi 'occas, tibi seris, tibi eidem metis.' *Ipse conieci* Neque una Gallia aut timent Britanniae. *Hoc est,* Neque enim Gallia tantummodo aut Britanniae Mamurram timent; *quod post commemoratas ex Ponto atque Hiberia praedas iure uidetur additum. Versum spurium habent Scaliger Conr. de Allio Barthius* (*Aduers. XXXI.* 2) *Wagnerus in Iahn. Ann. XIII.* 279.

21. malum *ut interiectionem uncis incluserunt editores plerique ante Lachmannum.* fauetis *B* hinc *CDHL* hunc *G.*

22. cuncta *L.*

Eone nomine (urbis o pu*del* me*ae*)
Socer generque, perdidistis omnia?

XXX.

ALFENE immemor atque unanimis false sodalibus
Iam te ni*l* miseret, dure, tui dulcis amiculi?

24. Verg. Cat. III. 6. Vt iste uersus usquequaque pertinet Gener socerque perdidistis omnia.

---

23. urbis (uerbis *D* urbis *H* urbes *a*) opulentissima (opulentie *Dresdensis*) *codices* imperator unice *Scaliger* abditissima *G. Hermannus* o piissime *Lachmannus quod tuetur Hauptius Quaest. Catull. p.* 20; *cf. uersus Hildeberti apud Gulielmum Malmesburiensem IV.* 351, 'Quem magis optauit cum 'crimine solus habere Caesar quam socius et pius esse socer.' orbis o piissimei *Hauptius* orbis o pii duces *Beniaminus Iowett* oppidissime *Heysius* *Ipse conieci* urbis o pudet meae *in parenthesi additum.*
24. gener socerque *Verg. Cat. III.* 6.

XXX.

Hoc carmen primus ni fallor Anglus in Ephem. Class. IV. 297, *XV.* 107 *comparatis Sapphus fr.* 68 *ed. Bergk.*

κατθανοῖσα δε κεἶσ' οὐδέ ποτε μναμοσύνα σέθεν
ἔσσετ' οὔτε τόθ' οὔθ' ὕστερον· οὐ γὰρ πεδέχεις βρόδων
τῶν ἐκ Πιερίας, ἀλλ' ἀφάνης κὴν 'Αΐδα δόμοις
φοιτάσεις πεδ' ἀμαύρων νεκύων ἐκπεποταμένα.

et Hor. C. I. 11 Tu ne quaesieris, scire nefas, quem mihi, quem tibi
I. 18 Nullam, Vare, sacra uite prius seueris arborem
IV. 10 O crudelis adhuc et Veneris muneribus potens

e quibus Sapphus carmen 4 *uersus haberet, Horatiana alterum* 4 × 3, *altera* 4 × 2, *in tres strophas diuisit quaternorum uersuum. Sed utriusque strophae Catulliani carminis posteriores duos uersus rursus in quatuor partes distribuit hoc modo*

Iam me prodere, iam non
Dubitas fallere perfide
Nec facta impia fallacum
Hominum caelicolis placent.

Lachmannus in ed. I. Catulli carmen et ipse in tres strophas quaternorum uersuum describebat. Postea in Bergkii et Caesaris Diar. Antiq. 1845 *p.* 492 *sex strophas fecit binorum uersuum. Hunc ordinem secuti sunt Hauptius in ed. sua et Lachm. II., Schwabius. Et Sapphus quidem choriambica carmina in strophas binorum uersuum in antiquis apographis descripta fuisse testatur Hephaestio p.* 111, Κοινὰ δὲ ὅσα ὑπὸ συστήματος μὲν καταμετρεῖται, αὐτὸ δε τὸ σύστημα ἔχει πληρούμενον· οἶά ἐστι τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ Σαπφοῦς· ἐν οἷς καταμετρεῖται μὲν ὑπὸ διστιχίας, αὐτὴ δ' ἡ διστιχία ὁμοία ἐστί. *Id. p.* 117,

---

Ad Alphenum (Alhpenum *D*) *ADGHLLa²b* Ad Alfenum *BLa¹*.
1. Alphene *BCDGLLa¹O ab Lachm.* Alfene *A Rossbachius Schwabius, et sic Mommsen. Inscript. Lat. I.* 210, 467, 473, *Gruter* 208, 753. 6, 856. 1, 856. 2 una nimis *BCHLLa¹La²* salse *V* fase *C.*
2. nichil *G* nihil *ACDLLa¹La²b* non *H* duri *D* tuiş *C.*

Iam me prodere, iam non dubitas fallere, perfide?
. . . .
. . . .
Nec facta impia fallacum hominum caelicolis placent.
Quae tu negligis ac me miserum deseris in malis.
*E*heu quid faciant, dic*e*, homines cuiue habeant fidem?

Κοινὰ δὲ συστηματικὰ ἅπερ καὶ ὁ κατὰ στίχον γεγράφθαι φάσκων ὑγιῶς ἂν λέγοι καὶ ὁ κατὰ σύστημα, ὡς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον Σαπφοῦς. διὰ μὲν γὰρ τὸ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις κατὰ δύο ὁρᾶν παραγεγραμμένον ἕκαστον ᾆσμα καὶ ἔτι διὰ τὸ μηδὲν εὑρίσκεσθαι ἀριθμοῦ περιττοῦ κατὰ συστήματα νομίζομεν αὐτὰ γεγράφθαι, πάλιν δὲ τῷ ὅμοιον ἑκάτερον εἶναι τῶν ἐν τῇ δυάδι στίχων καὶ τῷ δύνασθαι τὴν ποιήτριαν κατὰ τύχην τινὰ ἀρτίου πάντα ἀριθμοῦ πεποιηκέναι φαίη τις ἂν κατὰ στίχον αὐτὰ γεγράφθαι. Choriambica autem fuisse carmina secundi ac tertii libri Sapphus docet idem p. 42, *τῶν δὲ ἀκαταλήκτων τὸ μὲν πεντάμετρον καλεῖται Σαπφικὸν τεσσερεσκαιδεκασύλλαβον, ᾧ τὸ δεύτερον Σαπφοῦς ὅλον γέγραπται,—Ἠράμαν μὲν ἐγὼ σέθεν Ἀτθὶ πάλαι πόκα.* (*fr.* 37) *p.* 60, *τὸ δὲ ἀκατάληκτον καλεῖται Σαπφικὸν ἑκκαιδεκασύλλαβον, ᾧ τὸ τρίτον ὅλον Σαπφοῦς γέγραπται, πολλὰ δὲ καὶ Ἀλκαίου ᾄσματα,—Νύμφαις ταῖς Διὸς ἐξ αἰγιόχω φασὶ τετυγμέναις* (*fr.* 85). *Cf. Alc. fr.* 39, 40, 41, 42, 44, 82, 83, 84, 86, 87. *Hinc apparet tertium librum Sapphus carminum nonnisi choriambicos tetrametros comprehendisse. Nec quidquam obstat quominus Alcaei quoque et Horati choriambica carmina κατὰ δύο scripta fuerint. Σκόλια certe quae hoc metro scripta exstant apud Athenaeum XV.* 695 (14, 17, 18, 19, 20, 23) *omnia sunt duorum uersuum. Illud certe affirmari posse uidetur, hanc descriptionem Catulli carmini XXX melius quam priorem illam κατὰ τέσσαρας conuenire. Nam post u.* 3 *nonnulla excidisse pene pro certo habeo. Languet enim* nec *in u.* 4 *nisi praeeunte uel* nec *uel* non; *deinde* quae *in u.* 5 *uix habet quo referatur.*

---

3. *Sic Calpurn. ed.* 1481 Iam me prodere iam (ia *A*) me non d. *ADa* Iam me prodere (perdere *b*) iam non me d. *BCGHLLa*[1]*La*[2]*OVb* per fidem *corr. D. Post hunc uersum excidisse duos uersus censeo.*
4. Hec *Ha* Num *Schwabius* imperia *B* improba *D.*
5. Quos *margo L, margo d Bapt. Guarinus Auantius Froehlichius.*
6. Oheu *codices* Eheu *uulgo post Aldinam I.* quod *D* faciam *H* Heu *codices* dic *Pontanus uulgo; impressum non legitur ante Muretinam* dehinc *Statius Voss. Vulp. Doer.* dice *ipse conieci. Charisius* 349. 23 *ed. Keil*, 340, 1 *P.* Omnia autem imperatiua tertiae coniugationis correptae secunda persona temporis instantis per e litteram terminantur. Corrumpuntur haec tria dumtaxat facis fac, dico dic, duco duc, et quae ab his sunt, dico addico addic, praedico praedic, indico indic, duco abduco abduc, induco induc, perduco perduc, seduco seduc. Sed facio, quod subnotauimus, si praepositionem acceperit, ad regulam redit, uelut inficio infice, adficio adfice, conficio confice. Sed apud ueteres salua est regula, qui dixerunt face, dice, duce non minus apud Vergilium antiquitatis amantem in undecimo libro 'Tu Voluse armari Volscorum edice maniplis,' ratione et conpetenter analogiae et consuetudini eruditorum, quoniam imperatiua in omni uerbo omni ordine ex secunda persona finitiua deriuantur amissa s semiuocali littera, uelut nuntio nuntias nuntia, moueo moues moue, munio munis muni, unde et eundem accentum seruare debent qui

Certe tute iubebas animam tradere, inique, *me*
Inducens in amorem, quasi *t*uta omnia mi forent.

I*dem* nunc retrahis te ac tua dicta omnia factaque
Vento*s* irrita ferre ac nebulas aereas sinis.

Si tu oblitus es, *a*t dii meminerunt, meminit Fides,
Quae te ut paeniteat postmodo facti faciet tui.

XXXI.

A *a* Paene insularum, Sirmio, insularumque
Ocelle, quascumque in liquentibus stagnis

est in secunda persona, ut producantur. In tertio uero ordine i correptum in e correptum uertitur et fient imperatiua lego legis lege. Ita ergo et dico dicis dice, facio facis face debet declinari et ita positum apud ueteres reperitur. Praeterea in omni ordine re syllaba addita imperatiuis fiunt infinitiua, ut est dictum quasi ama amare, moue mouere, muni munire. Item in tertio ordine correpto scribe scribere, lege legere. Ita quoque nisi dice, face declinetur, dicere facere infinitiuum esse non poterit. *Eadem fere dicit* 256. 18 *K.*, 226, 7 *P.*, 563. 20 *K. Cf. Palaemon. Art. Gramm.* 1382 *P.* Sed quaestio de dic duc fac. Numquam enim addita re integre sonuerit infinitiuus; sed hoc usu plurimum ualuit. Nam Vergilius dicit dice et Terentius face, quibus si adiicias re faciunt integre sonare infinitiuum modum, dicere facere ducere. Dice *legitur apud Naeuium fr. XI.* (*Ribbeck.*) *Plautum Curc. I.* 2. 43, *Bacc. IV.* 4. 65, *Capt. II.* 2. 109, *Merc. I.* 2. 47, *Poen. V.* 4. 60, *Rud. I.* 2. 36, dicedum *Rud. IV.* 4. 112, *et sic Poeta apud Varronem L. L. VII.* 29, 'Dice illam pusam.'

7. tu *a* cum te *H* iubeas *b* solebas *a* uidebas *ed. Pr. Marcilius* animam *bis a* me *om. codices, add. Auantius.*

8. Tu ducens *D* quasi omnia tuta *ABCDGHLLa*¹*La*²*Va* quasi omnia mi forent *O* quasi t. omnia *b ed.* 1473.

9. Idem *La*²*OV abb* (el. idem) inde *B* inde *ACDGHLLa*¹ *Rossbachius* hac *La*¹ hac *B* ad *D* dicta tua factaque omnia *b* omnia *om A.*

10. Vento *DGHLa*¹*La*²*OV ed. Pr.* aereas *ACHL* (*a m. pr.*) *a.*

11. eras *pro* es *a* u' *ACGHLLa*¹*La*²*OVb* audii *D ut Lachmanno uidetur* at *B* (*ni fallor*) *ac* meminerunt at meminit *c*, *quantum scio, solus* meminere at meminit *Muretus Martyni-Laguna Handius Silligius Froehlichius. Handius* at dii—fides *pro parenthesi habet, u.* 12 *facit apodosin legendo* facient, *et signo interrogationis post* tui *posito.* meminere et meminit *Guarinus in commentario.*

12. ue *pro* ut *H* poeniteat *b* postremo *D* facta *La*¹*b. Post hunc uersum uu.* 4, 5 *transponit Lachmannus, sequente Hauptio.*

XXXI.

Ad Sirmium insulam *BDGHLa*¹*La*²*ab* Ad Syrmium insulam *AL. Spatium unius uersus in OV.*

1. Pene (Poene *H*) insularum *ABGHLa*¹*b* ᴱne i. V bene i. *CL* uelle i. *a* paene insularum *Lachmannus* paeninsularum *Rossbachius* peninsularum *Scaliger* syrmio *AC* sirenio *H ut uidetur ex rasura.*

2. Occelle *BD* linquentibus *La*¹.

Marique uasto fert uterque Neptumnus;
Quam te libenter quamque laetus inuiso,
β Vix mi ipse credens Thuniam atque Bithunos
Liquisse campos et uidere te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?
B α Cum mens onus reponit, ac peregrino
Labore fessi uenimus larem ad nostrum,
Desideratoque acquiescimus lecto.
Hoc est quod unum est pro laboribus tantis.
β Salue o uenusta Sirmio atque hero gaude;
Gaudete uosque o Lydiae lacus undae;
Ridete quicquid est domi cachinnorum.

XXXII.

Amabo, mea dulcis Ipsithilla,

3. neptũnus *AG* neptunnus *DL* neptumnus *c*.
4. libenter *ADO abcb* libente *CGLLa*[1]*La*[2]*V* libentem *B* quanque *C*.
5. Vis *V* mi *A* michi *GLa*[1] mihi *BCDHLLa*[2] *ab* ipsi *La*[1] credens *ABCLLa*[1]*OVab* crederis (al. credens) *G* crederis *DH* thimiam *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*Va* thymiam *O* himia *H* chumani *Phillippensis* thimina *b* bithinios *ABG m. p.* (*nunc tertia* i *erasa est*) *La*[1]*La*[2]*O Phillipp.* bithinjos *L* bithimos *V* bithunios *a* bithynios *C* bithinos *Hb* bithynos *D* thuniam, bithunos *scripsi, quod idem coniecit Schwabius.*
7. qui *abc*.
8. meus *H* honus *B*.
9. ad larem *b*.
10. ac quiescimus *La*[1].
11. Ho *b* quid *a* nimium *A*.
13. Gaude *GO* uos quoque *codices omnes sinceri* uos quoque o *b* uosque, uos o, uosque o *Itali;* uosque o *Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab. Error ex confusis* q̊ȝ qȝo *ortus uidetur.* lidiae *BLa*[1]*Vab* siue *H* lydiae *cett.* lydii *Froehlichius post Scaligerum* ludiae *Scaliger* limpidae *Auantius* lariae *Vossius* larii al. limpidi *Casaubonus* libuae *Lachmannus* lucidae *B. Guarinus Bergkius* (*Philol. XVI. p.* 618 *ubi sic scribit* Gaudente, uosque lucidae lacus undae Ridete) *Kochius Symb. Philologorum Bonn. p.* 316 uos quoque incitae *Heysius.*
14. Ridere *O* chachiñorum *CH* cachinorum *Vab.*

XXXII.

Ad Ipsicillam *CDGLa*[1] Ad Ipsicilam *La*[2] Ad Dipsicillum *BH Phillippensis* Ad Ipsitilam *AL* Ad Ipsithilam *b* Ad Hipsicillam *d. Spatium unius uersus in OV.*

1. me *H* meas *O* ipsithila *CGV* ipsi thila *BLa*[1]*La*[2] ipsythila *D*

Meae deliciae, mei lepores,
Iube ad te ueniam meridiatum.
Et si iusseris, illud adiuuato,
Ne quis liminis obseret tabellam,
Neu tibi lubeat foras abire,
Sed domi maneas paresque nobis
Nouem continuas fututiones.
Verum si quid ages statim iubeto.
Nam pransus iaceo et satur supinus
Pertundo tunicamque palliumque.

XXXIII.

O FVRVM optime balneariorum
Vibenni pater et cinaede fili,
(Nam dextra pater inquinatiore,
Culo filius est uoraciore)

ipsitila *AL* ipsichila *H* ipsithilla *b Vic uulgo Lachm. Haupt. Heys. Rossb.* ipsicilla *a Froebnerus Mus. Rhen. XIII.* 149, *Herzius XVII.* 324 ipsi illa *O* dipsitilla *Phillippensis* hispicilla *b* Hospitilla *Turnebus Aduers. XII.* 1 Hypsithilla *Scaliger* Hispitilla *Vossius* iphitilla *Guyetus* ipsitilla *Buecbelerus ad Petron.* 63, *Schwabius.*

2. delitiae *C.*

3. meridianum *ACL.*

4. iuseris *La*^{1} iuxeris *B, ni fallor* uixeris *d* illud, adiuuato *Lachmannus Rossbachius Schwab.* et iubeto *uel* adiubeto *Turnebus Aduers. XII.* 1 et iubeto *iam antea Puccius* adiubeto *amicus Dousae P. Casaubonus Gifanius Liuineius Heinsius Bentleius Meblerus in Mnemos II.* 180.

5. luminis *OV* obseruet *B m. p. VH* tab$\overset{e}{u}$llam *H.*

6. lubeat *DGLa*^{1}*O* libeat *ABCLVbabc* ire *La*^{2}.

8. futuitiones *B p. m. ab* futuciones *La*^{1} fututitões *V* futuitutiones *H.*

9. agis *ab.*

10. suppinus *BLa*^{1}.

11. tunicam palliumque *a* paliumque *Ab.*

XXXIII.

Hoc carmen cum c. XXXII continuant ABCDGLLa^1*La*^{2}*OV.* In Vibennium *b* In Vibennum *a.*

2. Vibeni *Hb* cynedi *H* cynaede *b.*

3. inquinatior *a* inquinatore *H.*

4. Cullo *a* est in *D* uoratiore al. uolantiore *BGH* uolantiore *ACL m. p. La*^{2}*V* uoratiori *a* *uu.* 3, 4. *Carrio censebat ita scribendos esse*

Cur non exilium malasque in oras
Itis? quandoquidem patris rapinae
Notae sunt populo, et natis pilosas
Fili, non potes asse uenditare.

XXXIV.

Dianae sumus in fide
Puellae et pueri integri:
Dianam pueri integri
Puellaeque canamus.
O Latonia, maximi
Magna progenies Iouis,
Quam mater prope Deliam
Deposiuit oliuam,
Montium domina ut fores
Siluarumque uirentium

(*Comment. I.* 16) Nam dextra pater est uoraciore, Culo filius inquinatiore. *Idem pro se coniecerat Handius Obs. p.* 83.

5. malisque in horas *H* horas *ABCDGLa*[1]*L*[2]*OV* oras *Lab Vic.*

6. Istis *a* quand quod *b.*

7. nates *D* pillosas *a.*

8. Filius *ab* non *om. a* potest *BCDGLLa*[1]*La*[2]*ab Phillippensis* ase *DG* a se *BLa*[1]*La*[2]*V Phillippensis* ad se *ACLH* esse *ac* asse *ed. Pr.* uenditare *b Palladius* uendicare *BDGHLa*[1]*La*[2]*OVab Phillippensis* uindicare *ACL.*

XXXIV.

Carmen Dianae *ADGHLLa*[1]*La*[2] Carmen Dianae et eius laus *a* Ad Dianam de eius laudibus *b. Spatium unius uersus in OV.*

1. Dyane *G* simul *Auantius* infidae *b.*

3. *om. codd. omnes. Palladius in commentario editionis suae anni* 1500 *eum se reposuisse dixit, uersum tamen ipsum nec in commentario exhibet nec in textu. Prima Ald. I. habet* Dianae pueri integri, *siue a Palladio sumptum, ut ipse suspicor, siue a Pontano, ut Perreius confirmat. Eadem in marg. ed. Vicentinae* 1481 *suppleuisse creditur Bern. Pisanus, sed ex Aldina.* Dianam pueri integri *in nulla editione legitur ante Muretinam.*

4. Puellae *a.*

5. latona *BHLVb* latōnia *O.*

6. proles *b.*

7. delyam *BG.*

8. Deposuit *codd. omnes* Deposiuit *Palladius* oliliam *La*[2] oliriam *uel* olitiam *b.*

9. dominam *D.*

10. uirencium *O.*

Saltuumque reconditorum
*A*mnium*que* sonant*um*.
Tu Lucína dolentibus
Iuno dicta puerperis,
Tu potens triuia et notho es
Dicta lumine Luna.
Tu cursu, dea, menstru*o*
Metiens iter annuum,
Rustica agricolae bonis
Tecta frugibus exples.
*S*is qu*o*cunque tibi placet
Sancta nomine, Romulique
Antique ut solita es bona
Sospites ope gentem.

XXXV.

A *a* POETAE tenero, meo sodali,
Velim Caecilio, papyre, dicas

11. Saltumque recunditorum *O* Salicumque *H* (a *ex* i).

12. Omniumque sonantium *LObbd* Omnium sonantium (sonantum *H*) *BC* (*qui in textu omittit uersum, habet in margine*) *DGHLa*[1]*La*[2]*Va* O nimium s. *A* Amniumque *Calp*. 1481.

15–24. *Hi uersus cum c. XXXV. et c. XXXVI.* 1–7 *ad* tardipedi, *in B bis reperiuntur, primum initio codicis* (*B*[1]), *post suo loco* (*B*).

15. et notho es *ACHLOV* et nothoes *BLa*[1]*La*[2] et notho es al. et noto es *G* et noto est *D* noto *a* nocte *b* nouo *b*.

17. menstrua *codd.* menstruo *Ald. I.*

18. Menciens *La*[1] Mentiens *O* animum *AO*.

19. Rostica *V* agricola *La*[1].

21. Sis quoc. t. placet *abc* Scis quecumque tibi placent al. Sis quocumque t. placet *BG* Scis quaecunque (quecumque *La*[1]*La*[2]*H*) tibi placent *ACLHLa*[1]*La*[2]*b* Scis quaecunque tibi placet *DO*.

22. nomine que romuli *L*. Romulio*q* *H*.

23. Antique *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVa* Antiqui *B*[1] Antiquei *Klotzius* Ancique *b* *Merula ad Ennium p.* 306 *Scaliger Heysius Vulpius Niebuhrius* Antiquam *c Vic ed. Pr. uulgo* et *H* solitas est *L*, *unde L. Muellerus* solita's *scribit* (*de Re Metrica p.* 303) boni *Merula*.

XXXV.

Ad Cecilim (Cecilium *H* Celum *D*) iubet libellum (libello *D*) loqui *BDGLLa*[1]*H* Ad libellum suum de Cicilio *A* iubet libello suo loqui ad Caecilium *La*[2] Ad Caecilium libellum loqui iubet *b*. *Spatium unius uersus in OV*.

2. Velum *La*[1] cecilie *H* papire *CGOVab*.

Veronam ueniat, Noui relinquens
Comi moenia Lariumque litus.
β Nam quasdam uolo cogitationes
Amici accipiat sui meique.
B α Quare si sapiet uiam uorabit,
Quamuis candida milies puella
Euntem reuocet, manusque collo
Ambas iniiciens roget morari.
β Quae nunc, si mihi uera nuntiantur,
Illum deperit impotente amore.
Γ α Nam quo tempore *l*egit in*cho*atam
Dindymi dominam, ex eo misellae
Ignes interiorem edunt medullam.
β Ignosco tibi, Sap*p*hica puella
Musa doctior; est enim uenuste
Magna Caecili*o* inchoata mater.

12. Charisius 133. 25 K. 108 P. Inpotente Catullus 'Deperit inpotente 'amore,' quod ita quoque dictum notat Plinius.

---

3. ueniam *O*.
6. suique meique *Vb*.
8. Quanuis *C* millies *AO* mill'es *C*.
9. Venientemque *H*.
10. iniciens La^2Vc *Phillippensis* initiens *OHb* iniciens *Hauptius Heys. Schwab.*
11. mihi si $ALLa^1La^2V$ "mihi" nunc si *C* tunc mihi si *H*.
12. reperit La^2 impotentem $BCGHLa^1La^2OVb$ inpotentem *ADL* inpotente *Charisius* 133. 25 *K.*, 108 *P.* impotente *abcd* amorem *ACG m. p. O* amorem *HL*.
13. elegit $ABCDGHLLa^1La^2Vb$ eligit *O* ellegit *a* legit *c ed. Pr.* indotatam *codd. omnes* inchoatam *Palladius in comment. Aldina I. Lachm.* incohatam *Guarinus Muretus Voss. Haupt. Heys. Rossb. Schwab. et sic scripsisse ueteres testatur A. Gellius II.* 3.
14. Dindimi *BCGHOV* dominam illo miselli *D* et eo *H* ex illo *ab*.
15. interiores *bc* medulam *Ha* medullas *c*.
16. saphica $ABCHLa^1OVab$ saphyca GLa^2.
17. docior *O* decior *H*.
18. cecilia $ACDGHLL^1La^2OVab$ caecilio *ed.* 1473 inchoata $ABCGLLa^1La^2$ incohata *DOVbc ed. Pr.* inchoatamur *H* inuocata *Calpurnius Parthenius Guarinus*.

XXXVI.

A *α′* Annales Volusi, cacata carta,
Votum soluite pro mea puella.
β′ Nam sanctae Veneri Cupidinique
Vouit, si sibi restitutus essem
Desissemque truces uibrare iambos,
β″ Electissima pessimi poetae
Scripta tardipedi deo daturam
Infelicibus ustulanda lignis.
α″ Et hoc pessima se puella uidit
Iocose lepide uouere diuis.

B *α′* Nunc o caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium Vriosque apertos,

XXXVI.

Ad Lusicacatam *AGL*La^1La^2 Ad Lusicac(t *H*)atum *BH* Ad lusicam catam cartham *b* *Spatium unius uersus in DOV.* ‘*Inde ab carmine* ‘*XXXVI. in libro D et inscriptiones miniatae quas prima manus pinxit et nu-* ‘*meri carminum singulorum ab eadem adscripti desinunt. Litterae tamen initi-* ‘*ales colore caeruleo pictae per totum librum quotiescunque interstitio quodam* ‘*interiecto initium carminis noui indicatur, reperiuntur.*’ *Schwabius.*

1. Annuale (Anuale *O* Annale *a*) suo lusi cacata (luci tacata *H* lusicata *D*) *codices* Annales uolusi *ed.* 1473 carta *ADL*La^1La^2*OVa* charta *CGHb.*

4. restitus *V.*

5. Dedissemque *codd. omnes* desissemque *Auantius* yambos *G m. p. V.*

6. Selectissima *Bentleius ubi uersum affert ad Hor. C. I.* 25. 19 Eiectissima *Al. Guarinus.*

7. datura *D Spengelius* tradipedi *C.*

8. ustillanda *ABCDGL*La^1La^2*OVb Statius* ustillanda *H* ustulanda *ab Buechelerus in Mus. Rhen.* 1863, *p.* 403 *ex Priap. XLV.* 2, *LXI.* 7, *et Inscriptione muri Pompeiani in tabula Ritscheliana XVII.* 27. osculanda linguis *c.*

9. hoc *codices, Guarinus in commentario, Muretus Conr. de Allio Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab. om. a* haec *Itali, I. Is. Pontanus ad Macrob. I.* 7 *uulgo* pexima *c* si *a.*

10. lepideque *b* uouere se diuis *BCDG*La^1La^2*Ob* uouere se dqs *A* uouere se diis *L* diis (u *supra*) *corr. rec. V* uouere diuis *abc ed Pr. Pontanus ubi supra.*

11. Hunc *a* o *om. O* creta *B* certata *H* punto *CG*La^2 poncto *O.*

12. adalium (al. ydalium) *G* adalium *O* id alium *B*La^1 uriosque *ABCL*La^1*Oab* uirosque *V* uiuosque *H* utriosque *D* utriosque (al. uriosque) *G*

a'' Quaeque Ancona *C*nidumque harundinosam
Colis, *quae*que Amathunta, quaeque *G*olgos,
Quaeque Durrachium Adriae tabernam;

β' Acceptum face redditumque uotum,
Si non illepidum neque inuenustum est.

β'' At uos interea uenite in ignem,
Pleni *r*uris et inficetiarum
An*n*ales Volusi, cacata carta.

XXXVII.

A *α'* Salax taberna uosque contubernales,
A pileatis nona fratribus pila,

1. Atil. Fortunatianus 350 G. 2697 P. In iambico metro si paenultimam longam feceris scazon uocatur quem et choliambon et hipponaction uocant ut 'Salax—contubernales.'

---

uxios *Scaliger* suros *Vossius Vulp. Heys.* Erios *Marullus Bembus Pontanus Casaubonus ex Diod. Sic. IV.* 84, *Leopardus Emend. XIII.* 7 acrios *Turnebus Aduers. XXIV.* 44 arios *Statius* uriosque portus *Heinsius Hauptius Schwabius.*

13. anchona *ABCLa*[1]*Vb* gnidumque *ACDGLO* gnydumque *b* gnidum *BLa*[1]*V* guidum *aH* gnidon *Phillippensis* Cnidumque *Ald. I. Scaliger Lachmannus Rossbachius Schwabius L. Muellerus de Re Metrica p.* 316. *In Ouid. Met. X.* 531, 'Piscosamque Cnidon grauidamque Amathunta metallis,' *uariant codices, ut etiam Prisciani I.* § 11, *II.* § 12, *ubi Ouidii locus affertur* harundinosam *AG.*

14. Collis *a* Colisque amathunta (almathonta *H*) *BCDGHLa*[1]*La*[2]*Vb* Colis amathunta *AL m. p.* Colis quaeque amathuntam *O* quaeque amatunta *a* quaeque alcos *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*Va* quaeque altos *O* quaeque alios *D* alchos *b* golgos *Auantius, nisi Mureto credimus qui Hermolao Barbaro id tribuit et hic et LXIV.* 96.

15. durachium *ABCDGLLa*[1]*Vab* durrachium *Lachmannus* hadriae *CGOV.*

16. reditumque *Bab.*

18. intereo *O* uenire *La*[2].

19. ruris *Palladius* turis *GLLa*[2]*O* thuris *ACV* turris *BLa*[1] titris *D* inficeciarum *GO.*

20 = 1. Annu ale suo uissicata charta *H.*

XXXVII.

Ad Contubernales *BGHLa*[1]*La*[2] Ad Contubernales suos *AL. Spatium unius uersus in DOV.*

1. *Atil. Fort.* 350 *G.*, 2697 *P.* Falax *b* Fallax *H* uoxque *O* contubermales *H.*

2. pilleatis *G a m. pr. O et sic optimi codices Pauli Diaconi p.* 207 *ed. Mueller, Noni* 220, 344 non a *codd.* nona *Calp.* 1481.

β′ Solis putatis esse mentulas uobis,
Solis licere, quicquid est puellarum,
Confutuere et putare ceteros hircos?

β″ An, continenter quod sedetis insulsi
Centum an ducenti, non putatis ausurum
Me una ducentos irrumare sessores?

α″ Atqui putate: namque totius uobis
Frontem tabernae scorpionibus scribam.

B β′ Puella nam mi, quae meo sinu fugit,
Amata tantum quantum amabitur nulla,
Pro qua mihi sunt magna bella pugnata,

β″ Consedit istic. Hanc boni beatique
Omnes amatis, et quidem, quod indignum est,
Omnes pusilli et semitarii moechi;

3. mentula *AL*.
5. Confutere *ABCGHLa*[1]*La*[2]*OV* confuture *D* confutuere *bab ed.* 1473 hyrcos *BCGV* esse *ante* hircos *habent BVb*. *Versum delebat Handius Obs.* 84.
6. At *B Phillippensis* continentur *La*[1]*Oa* qui *b*.
7. aut *ac Phillippensis* hausurum *H*.
8. Me *delebat Fruterius in epistula ad Canterum*.
9. Atque *DHL* putare *a* nanque *CHc* nam *D* tocius *B*.
10. sopionibus *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OV Ven a Vossius* scipionibus *Hb Vic* (*qui habet in marg.* scorpionibus *uel* sopionibus) *ed. Pr. Ald. I. Muretus Statius Scaliger sed dubie Conr. de Allio Doer. Sill. Schwab.* scorpionibus *bc Lachmannus Froehlichius Haupt. Rossb.* sopironibus *coniecit Vossius qui tamen* sopionibus *ex Petronii loco corrupto c. XXIV* (*Buecheler.*) *tuetur* scriptionibus *Marcilius H. A. Kochius* titionibus *Scioppius Verisim. II.* 14. *p.* 118 scopionibus *Heinsius* sponsionibus *Heysius*. *Vide excursum*.
11. me *codices* mi *Heinsius Sill. Haupt. Heys. Rossb.* mei *Schwabius cf. LXXII.* 6, *LXXVII.* 3 namque *Auantius* quae e meo *corr. L* quae meo me *a* quae meo e *a* meos sinus *Casaubonus Passeratius* fugiat *H*.
12. ulla *b*.
13. quam *O* mala *BLa*[1] patrata *Scaliger Heinsius*.
14. isthic *A* bonique *b*.
15. quid *pro* quod *a*.
16. pusili *a* semitani *O* feminarii *H* mechi *DGc* mei *a*. *Post hunc uersum spatium est in ABDHLLa*[1]*L*[2]*Vab quod uacuum relictum est in V, in ceteris habet* Ad Egnatium (Egnatum *B*) *unde uu.* 17–20 *alius carminis esse arbitrati sunt Bapt. Guarinus Auantius Palladius Handius Silligius. B. Guarinus Auantius Palladius post XXXIX.* 9 *eos collocant et sic in editionibus leguntur ante Muretinam. Handius e Capri Grammatici libris quos Priscianus*

a′ Tu praeter omnes une de capillatis,
Cuniculosae Celtiberi*ae* fili,

a″ Egnati, opaca quem bonum facit barba
Et dens Hibera defricatus urina.

XXXVIII.

Malest, Cornifici, tuo Catullo,
Males*t*, me hercule! et laboriose,
Et magis magis in dies et horas.

Quem tu, quod minimum facillimumque est,
Qua solatus es allocutione?

Irascor tibi. Sic meos amores?

17, 18. Priscianus V. 77 Keil. 673 P. Vnus quia de uocatiuo quidam dubitant, Caper doctissimus antiquitatis perscrutator, ostendit hoc usum Catullum et Plautum. Catullus 'Tu praeter omnes une de capillatis Celtiberosae Celtiberiae fili.'

Id. VII. 22 K. 741 P. Catullus autem 'Tu praeter—fili.' *In utroque loco* Celtiberosae *habent omnes libri, nisi quod Darmstadiensis in posteriore* Cuniculosae *habet ex Catulli libro illatum.*

---

ante oculos habuit in Catulli codices receptos eos fuisse et iuxta carmen similis argumenti XXXIX positos existumat, quum ipsi pars essent carminis a reliquis nostrorum codicum alieni.

17. une (al. uno) *G* decapilatis *CH.*

18. Cunicolosae La^1 Cunniculosae *AL* Cunniculos e *D* celtiberosae *Priscianus V.* 77 *Keil.* 673 *P.; VII.* 22 *K.* 741 *P.* celtiberiae *ADLOab* celtiberi *BGHLa¹La²V* celtiberi ąç (e) *C.*

19. opacha *O* ꝙ *O.*

20. E *O* deus *BD* hybera *V* hiberna *Phillippensis* urena *a.*

XXXVIII.

Hoc carmen cum c. XXXVII continuant codices.

1. Male est si carnifici *ABCDGHLLa¹La²OVab* si *primus om. Calp.* 1481 cornifici *d Palladius in comm. Auantius* catulo *H.*

2. Male est si me *ABCLLa¹La²Vab* si *om. Calp.* male si me *DGO* ei et *Lachmannus Haupt. sed* ĕī *disyllabon apud dactylicos non ante Halieutica Ouidii u.* 34 *reperiri docet L. Muellerus de Re Metrica p.* 272 mercule *Stat. Conr. de Allio* et est *Silligius Froeblichius Schwab.*

3. *alterum* magis *om. B* magis ac magis *abc* magis magisque *b.*

4. facilimumque *BCOV* faciliumque *H.*

5. alocutione *B* alocucione *La¹O* a locutione *V* alloquutione *H.*

6. *Post u.* 3 *transposuit Scaliger* si *a.*

Paulum quid lubet allocutionis,
Maestius lacrimis Simonideis.

XXXIX.

A *α′* Egnativs, quod candidos habet dentes,
Renidet usque quaque: sei ad rei uentum est
Subsel*l*ium, cum orator excitat fletum,
α″ Renidet ille: si ad pii rogum fil*i*
Lugetur, orba cum flet unicum mater,
Renidet ille: quicquid est, ubicunque est,
β Quodcunque agit, renidet: hunc habet morbum,
Neque elegantem, ut arbitror, neque urbanum.
B *α′* Quare monendum *te* est mihi, bone Egnati.
Si urbanus esses aut Sabinus aut Tiburs,

7. Palum *D* quod iuuet *Vossius* quid iuuet *Heinsius* iubet *Vbc Phillippensis* libet *CL* alocucionis *O* alloquutionis *H.*

8. symonideis *GLa*^{1} *Turnebus* (*Aduers. XXI.* 27) *signum interrogationis post u.* 6 *delet, ponit post* simonideis. *Post hunc uersum desiderari aliqua putarunt Parthenius Muretus Statius: Froehlichius c. II.* 11–13, 'Tam gratum 'est—ligatam' *tamquam supplementum addit.*

XXXIX.

Ad Egnatium *AG.* *Eundem titulum inter XXXVII.* 15, 16 *habent ABCDHLLa*^{1}*La*^{2}*ab, tituli autem spatium V.*

1. Egnacius *O.*

2. usque quamque *H* usque q̊ *La*^{1}*V* usque quaque *non* usquequaque *scribendum esse, ut* utroque uersum prope modum *docet Ritschelius in Mus. Rhen.* 1850, *p.* 582 sei *La*^{2}*O* sed *Hb Vic et in marg.* seu se *V* seu *cett.* seu rei uentum ad S. *Dousa f.*

3. Subsellum *DGLLa*^{1}*La*^{2} Subselium *H* Subselum *b* subscellum *O* cum (qum *b*) excitat orator *BCDGHLa*^{1}*La*^{2}*OVb abc* cum recitat orator *AL* *Correxit Auantius.*

4, 5. *om. Db.*

4. seu *ac* pii *BLa*^{1}*V Ven Phillippensis* pii al. impii *G* impii *A m. p.* (*nunc habet* impium) *CLa*^{2}*O* impium *L* rogum *BCLb* regum *AGLa*^{1}*La*^{2}*OVa Phillippensis* fili *Vb* filii *ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*O Phillippensis* si pii ad rogum fili *Vossius.*

5. Lugentur *a* uorba *H* orba *om. a* flent *a* unicam *B pr. H* Ingetur orbitum flet *O.*

6. ŭtq3 ē *V* ubiumque *H.*

7. Quocunque *Lc Dresdensis* hinc *D.*

8. *Post* arbitror *duas uel tres literas erasas habet A.*

9. mouendum *Va* te *om. codd., addidit Spengelius. Cf. Priap. LXIX.* 4, 'quot pondo est tibi mentulam cacandum.' mouendus es *d* monendus es *Calp.* 1481 *uulgo* monendus est mihi. Bone egnati *Muretus.*

Tota milia me decem poposcit,
Ista turpiculo puella naso,
Decoctoris amica Formiani.

Propinqui, quibus est puella curae,
Amicos medicosque conuocate:
Non est sana puella, nec rogare
Qualis sit solet *aes* imaginosum.

XLII.

A α′ Adeste, hendecasyllabi, quot estis
Omnes undique, quotquot estis omnes.

β′ Iocum me putat esse moecha turpis,

Anne sana *Conr. de Allio* Amoena illa *Heysius* Ametina *Hauptius in ed.* 2 Anniana *Schwabius coniecit, neque tamen in textum admisit* defututa *DGO* defutura *ABCHLLa*^{1}*La*^{2}*Vab*.

2. popossit *O*.

3. turpitudo *pr. H*.

4. Dectoris *BH* formani *La*^{1} forniani *OV* form'ani *G* formiaui *A*.

5. puella *ACL* puelle *DGHLa*^{1}*La*^{2}*OVa* puellae *b* puelle^{a} *B*.

6. conuocare *La*^{1}*La*^{2}*OVab* conuacate *C*.

7. rogate *ACLLa*^{2}*Vabc*.

8. olet *CL* et *codd. omnes sinceri* haec *ac*, *Itali*, *Salmasius ad Solinum p.* 765 solet haec imaginosum *Scaliger* sonit haec imaginosum *Marcilius* en imaginosam *Doeringius Heysius* ἐκμαγεῖον (? ἐκμαγεῖον) ὄζειν ecmagionosein *Vossius* solet esse imaginosa *Schwabius* nec rogare Qualis sit solet haec imago (inepta *Clumperus*) nasum *Turnebus Aduers. XIV.* 8, *Clumperus Miscell. Philol. II.* 149 aes *Froehlichius Beroaldi ductus interpretatione quam affert Palladius in ed. Ven.* 1500. *Et sic Muretus in comm. Videtur autem aes imaginosum speculum esse ex aere factum, qualia Plinius commemorat H. N. XXXIII.* 128, 'Natura mira imagines reddendi '... eadem uis in speculi usu. Polita crassitudine paulumque propulsa 'dilatatur in immensum magnitudo imaginum; tantum interest repercussum 'illum (aerem) respuat an exeipiat. Quin etiam pocula ita figurantur, 'expulsis intus crebris ceu speculis ut uel uno intuente totidem populus 'imaginum fiat... optuma apud maiores fuerant Brundisina, stanno et aere 'mixtis; praelata sunt argentea.' ymaginosum *BGOV Ven* maginosum *a*.

XLII.

Hoc carmen cum c. XLI continuant codices.

1. endecha sillabi *BGO pr. H* endecasillabi *Va* endechasyllabi *C*.

al. iocum
3. Locum *BG* Locum *La*^{1}*O* mecha *c* meca *Oa* tristis turpis *Phillippensis*.

Et negat mihi uestra reddituram
Pugillaria, si pati potestis.
Persequamur eam, et reflagitemus.
β'' Quae sit, quaeritis. Illa, quam uidetis
Turpe incedere, mimice ac moleste
Ridentem catuli ore Gallicani.
Circumsistite eam, et reflagitate,
α'' 'Moecha putida, redde codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos.'
B *α'* Non assis facis? O lutum, lupanar,
Aut si perditius potest quid esse.
β' Sed non est tamen hoc satis putandum.
Quod si non aliud potest, ruborem
Ferreo canis exprimamus ore.
Conclamate iterum altiore uoce

5. Charis. 97. 12 ed. Keil. 'Hos pugillares et masculino genere et 'semper pluraliter dicas, sicut Asinius in Valer*ium* quia pugillus est qui 'plures tabellas continet in seriem sutas. At tamen haec pugillaria saepius 'neutraliter dicit idem Catullus in hendecasyllabis (Catullus in indeca-'syllabis *N*).'

---

4. uestra *codd. omnes praeter d* nostra *d Statius Lachm.* redituram *BHab* redditura *Spengelius.*

5. Pugilaria *b* Pigilaria *a* *post* Pugillaria *plene interpunxerunt Vossius Conr. de Allio.*

6. Prosequamur *Db.*

7. illa *BLa*¹*La*²*Vabcb* illam *cett.*

8. incidere *b* incede *a* *post* incedere *interpunxerunt Vossius Doer. Lachm. Haupt. Schwab.* mirmice *ABCDGHLa*¹*La*²*Vb* mirinice *O* intunice *a* myrmice *c* mimicae *Phillippensis* mimice *Turnebus Aduers. XVIII.* 15, *Statius pro se quisque* ritmice *b. c.* rhythmice *Scaliger.*

9. Ridente *H* catuli *DObc* catulli *cett.* ore et *H* galicani *a.*

10. Circumsiste *ab.*

11, 12. Moecha putida moecha codicillos *Phillippensis.*

11. mecha *Bab* meca *O* puthida *V* putrida *a.*

12. *om. HbD* *ante u.* 11 *ponit c* puthida *V* moeca *O.*

13. a sis *a* faciunt *c* olidum *b ed. Pr.* o lutum luparum *uel* o lutum o lupanar *Statius* lupanare *Vossius.*

14. perdicius *O* potes *GLa*²*O Spengelius* esse quid potest *a* pote est *Muretus Voss. Vulp.*

15. satis tamen hoc *AL* tamen satis hoc (haec *a*) *BCHLa*¹*La*²*Va* tamen hoc satis *DGOb.*

16. alium *a.*

17. Ferre o *ABCHLLa*¹*La*²*Va* Ferre. o *G m. p. V* Ferrem o *D* Ferrea *b* Ferreo *ed. Pr.*

18. iterum iterum *A* alciore *O.*

α″ 'Moecha putida, redde codicillos,
Redde, putida moecha, codicillos,'
β″ Sed ni*l* proficimus, nihil mouetur.
Mutanda est ratio modusque *u*obis,
Siquid proficere amplius potestis,
'Pudica et proba, redde codicillos.'

XLIII.

SALVE, nec minimo puella naso,
Nec bello pede nec nigris ocellis,
Nec longis digitis nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua,
Decoctoris amica Formiani.
Ten prouintia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur?
O saeclum insapiens et infacetum!

XLIV.

A α O FVNDE noster seu Sabine seu Tiburs,
(Nam te esse Tiburtem autumant, quibus non est

19, 20. Mecha *a* Meca *O* Metha *G* puthida *V* putrida *a*.
20. *om. H.*
21–24. *om. ac.*
21. Si *H* nihil proficimus nil mouetur *G et DO nisi quod hi spatium inter* nil *et* mouetur *non habent* nihil p. nihil *ABCHLLa*^{1}*La*^{2}*b*.
22. nobis *CDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Ob Spengelius* uobis *ABV uulgo et Lachm.*

XLIII.

Hoc carmen cum c. XLII continuant codices.
2. oc'lis *in marg.* ocellis *V*.
5. Decoctioris *La*^{1} decotioris *B*.
6. Te *spatio relicto a* (*m. pr.*) prouintia *Hb* prouintiarum *A*.
7. comparantur *O*.
8. O seclum in sapiens atque infacetum *G* O sedum *O* Os edum *La*^{2} *Riccardianus* insipiens *a Muretus Var. Lect. VIII.* 12 *uulgo* inscipiens *b* insapiens *Statius Lachm. Haupt. Heys. Schwab.*

XLIV.

Cum c. XLIII continuant codices, praeter a qui habet Ad fundum.
1. tiburis *H* tyburs *Cc* tyburc *La*^{2}.
2. tyburtem *c* autumant *BCDGLa*^{1}*La*^{2}*O* autumat *ALV* autummat *a*.

Cordi Catullum laedere: at quibus cordi est,
Quouis Sabinum pignor*e* esse contendunt)

β Sed seu Sabine siue uerius Tiburs,
Fui libenter in tua suburbana
Villa, *ma*lamque pectore expu*i* *t*ussim,
Non inmerenti quam mihi me*us* ue*nt*er,
Dum sumptuosas appeto, dedit, cenas.

Nam, Sestianus dum uolo esse conuiua,
Orationem in Antium petitor*em*
Plenam ueneni et pestilentiae leg*i*.

B β Hic me grauido frigida et frequens tussis
Quassauit usque dum in tuum sinum fugi,
Et me recuraui otioque et urtica.
Quare refectus maximas tibi grates

3. catulum *a* aut *Ab* et *H* est cordi *D*.
4. pignore *ACLbabc* pignoris *BGHLa*^{1}*La*^{2}*OV* sabini pignioris *D* *Error ex* pignore *ortus uidetur* esse *ante* pignore *habet a* est *H* *Cf. Phaedr. IV.* 20. 5, 'A me contendet quouis fictum pignore.'
5. seu *ante* uerius *Db* siue *om. a* tyburs *c* tiburis *H*.
6. suburnana *a*.
7. aliamque *codd. omnes sinceri* malamque *Ald. I.* malam quod *Auantius* aridamque *Statius* expulsus sim *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*O* expulsus sum *Db* ĩpulsus sim *V* expulsus quod sim *a* expuli tussim *Auantius* expui *b. e.* expul tussim *Scaliger*.
8. Nam *H* in merenti *OH* numerenti *A* imerenti *b* immeriti *B* ĩmerẽ *V* mens uertur *CGLLa*^{1}*La*^{2}*O* mens uertetur *AH* uertitur mens al. uertur *B* mens uẽtur *V* mens uirtus *D* mens ueretur *ab*. *Correxit Faernus, ut Statius testatur.*
10. sextianus *a* conuiuia *V* conuiuii *D*.
11. Oratione *Ob* minantium (minatium *bad*) petitorum (petitorem *Ob* petiarum *H*) *codices* in accium (*Ald. I.*) *uel* actium petitorem *Itali*. in antium p. *Statius*.
12. pestilente *O* legi *codices Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* legit *uulgo*.
13. grauido *ADGHLa*^{1}*La*^{2}*O Victorius V. L. IV.* 8 *Cf. Non.* 115 grauedo *B m. p. CLVa* grando *b* tuscis *BLa*^{1}.
14. sinum tuum *BD*.
15. ocio *BCGLac* ocymo *Bernardus Pisanus in marg. ed. Vicent.* 1481 *Guar. Mur. Cf. Plin. H. N. XIX.* 120, 'Nihil ocimo fecundius. Cum maledictis ac probris serendum praecipiunt ut laetius proueniat; sato pauitur terra, ut cuminum qui serunt precantur ne exeat.' que *om. ab* qua *b* in *pro* et *Phillippensis*.
16. refertus *La*^{2}.

Ago, meum quod non es ulta peccatum.
a Nec deprecor iam, si nefaria scripta
Sesti recepso, qui*n* grauedinem et tussim
Non mihi, sed ipsi Sestio ferat frigus,
Qui tunc uocat me, cum malum librum leg*i*.

XLV.

A *a* ACMEN Septimios suos amores
Tenens in gremio 'mea' inquit 'Acme,
Ni te perdite amo atque amare porro
Omnes sum assidue paratus annos
Quantum qui pot*e* plurimum perire,
Solus in Libia Indiaque tosta
Caesio ueniam obuius leoni.'
β Hoc ut dixit, Amor sinistra ut ante,
Dextram sternuit approbatione*m*.

17. que *B*La^1*b Phillippensis Vossius* ultra *A* ulcta La^2 ulte *Faernus* ultu' *Heysius*.
18. nepharia *CVb*.
19. Sestire (Sescire La^1) cepso *ABCGL*La^1 Sextire cepso *V* Sistire cepso *D* Sestire (Sentire *H*) cesso *H*La^2 Sesti recepso *Palladius* qui *ABCGHL*La^1La^2*Vb* quin *abc* si *D*.
20. Nom mihi *A* mi *a Auantius Guar. Mur. Voss. Conr. de Allio Doer. Sill. Schwab. L. Muellerus de Re Metrica p.* 156 Sextio *ac* Sectio (*BGH*La^1*O*) *uel* Septio (*ACDL*) *A* Sentio *b* Sertio La^2. *Post hunc uersum sequitur in B*La^1*V Phillippensi et Memmiano c. LXIII, cui adscriptum est* De Berecintia et Athi. *Vide ad c. XXV.*
21. legit *codices omnes Lachm.* 1 legi *Lachmannus ad Lucret. V.* 396 *Bergkius Rossbachius Schwabius* legit librum *Ald. I. uulgo, Bentleius ubi uersum citat ad Hor. C. II.* 20. 6.

XLV.

Hoc carmen cum c. XLIV continuant codices.
1. Acmen *AG*La^1La^2*OV* Ac men *B Phillippensis* Agmen *CDL* Atmen *H* Acme *b* Acrim *a* septimios *Ob* septinios *a* septimius *Bc* septimos *cett.* septumios *Spengelius.*
2. inquid *O* acme *GVa* ac me *BH*La^1La^2*Ob* agme *ACDL*.
3. perditi *G*La^1La^2*O* amore *Froehlichius Schwab.*
4. sunt *B* assiduo *b*.
5. potest *codd.* pote *Calpurnii ed.* 1481.
6. libia *BG*La^1La^2*Oa* lybia *CH* lydia *b*.
7. Cesio *GH*La^2 Cessio *B*La^2*Vb*.
8. amore sinixtra *D* sinistram *O* sinister *H* sinistra *cett.*
9. Dextram *Oa Dresdensis* Dextra *cett.* sternit *H* strenuit *C* approbationem *O* approbatione *cett. ed. Pr.* sinistra ut ante Dextra

B *a* At *A*cme leuiter caput reflectens,
Et dulcis pueri ebrios ocellos
Illo purpureo ore sa*u*iata,

'Sic,' inquit 'mea uita Septimille,
Huic uni domino usque seruiamus,

Vt multo mihi maior acriorque
Ignis mollibus ardet in medullis.'

β Hoc ut dixit, Amor sinistra *ut* ante,
Dextram sternuit approbationem.

Γ *a′* Nunc ab auspicio bono profecti
Mutuis animis amant amantur.

β′ Vnam Septumius misellus Acmen
Mauult quam Syrias Britanniasque:

β″ Vno in Septimio fidelis Acme
Facit delicias libidinisque.

sternuit approbatione *ed. Pr. Guar. Mur. Sill.* Hoc ut dixit amans amor sinistra Dextram st. approbationem *coni. Scaliger* sinistram ut ante Dextram st. approbationem *Pontanus ad Macrob. p.* 662 *Statius Conr. de Allio Doer.* sinistra ut ante, Dextra st. approbationem *Lachmannus Haupt. Heys. Schwab.* sinistra, ut ante, Dextram st. approbationem *Scaliger Vulpius Rossbachius* sinister ante Dextram sternuit approbationem *Vossius.*

10. Ad hanc (hac *O*) me *ABCDGHLLa*¹*La*²*OVb* Ad aciem *a* At Agme *Calp.* 1481 Ad *Statius tanquam pro* at *dictum* leniter *H* capud *La*¹ reflecteris *La*².

11. puer *a* pueris *V.*

12. Illos *D* Illi *a* Illa *b* sauiata *AL* saniata *BDGLa*¹*La*²*OV* saniate *b* suauiata *a.*

13. inquid *O* septi mille *BDLa*¹*Vb Phillippensis* septimulle *ACL* septinulle (septi nullę *H*) *GOH* septimile *a* septinuelle *La*²*c.*

14. uno *b Scaliger* seruamus *b.*

15. macrior *b.*

16. medulis *Aa.*

17. sinistra ut ante *ACDLabc* sinistrauit ante *B m. p. GHLa*¹*La*²*OVb.*

18. Dextram *BCDGHLLa*¹*OVab* Dextra *AC* approbatione *Hc ed. Pr.*

19. hospitio *BLa*¹*Vb Phillippensis.*

21. Vnum *Hb* septum(n *H*)ius *BCGHLa*¹*OV* septymius *A* septimius *ALbabc* septinnius *D* acmen *Ac* acinem *a* agmen *BCGHLLa*¹*La*²*OVb* agmenem *D.*

22. Maluit *H* qui *B* siriasque *OV* syriasque *BDGLa*¹*La*² britaniasque *CVO* britanias *a.*

23. septimo *CbH a m. pr.* acme *A* acine *a* ac me *BGHLa*¹*La*²*Vb* agme *CDL.*

24. Fecit *H* delitias *CGb* libidinisque *CDGOV.*

a″ Quis ullos homines beatiores
Vidit, quis Venerem auspicatiorem?

XLVI.

Iam uer egelidos refert tepores,
Iam caeli furor aequinoctialis
Iocundis Zephyri silescit aureis.
Linquantur Phrygii, Catulle, campi
Nicaeaeque ager uber aestuosae:
Ad claras Asiae uolemus urbes.
Iam mens praetrepidans auet uagari,
Iam laeti studio pedes uigescunt.
O dulces comitum ualete coetus,
Longe quos simul a domo profectos
Diuersae uariae uiae reportant.

25. Vidit *post* beatiores *et in u.* 26 *repetitum babet B.*
26. Vidit et *H* auspitatiorem *A* auspicaciorem *Oa.*

XLVI.

Hoc carmen cum c. XLV continuant codices.
1. uere gelidos *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVab* uero g. *c* uer egelidos *Calpurnii ed.* 1481 refers *AL* tepiores *La*^{1}.
2. furor *al.* feruor *C* equi noctialis *O* equinotialis *BC Pbillippensis.*
3. Iocundis *BDGLa*^{1}*La*^{2}*O* Iocundus *corr. V* Iocundus *ACLa* Iocundum *b* zephiriş sçilescit *B* scilescit *H* zephiri *CVa* cephiri *O* silesit *O* aurcis *GLa*^{1}*VOb* aureis *BC* auris *DLa.*
4. Liquantur *DO Guarinus Statius* frigii *GLa*^{2}*VO* phrigii *b* frigidi *a* catule *La*^{1}*O.*
5. Nicte *H* ager ruber (rubere *H*) *ABCDGHLLa*^{2}*Oab* acer ruber *La*^{1}*c* ater (acer?) ruber *V* ager ruber *ed. Ven.* 1475 ager uber *Auantius* estuore *DGLa*^{2}*OVb.*
6. asye *G.*
7. *uu.* 7, 8 *ponit post* 3 *L. Doederlinus.*
8. leti *GLa*^{1}*La*^{2}.
9. dulcis *a* ualeto *a* caetus *b.*
10. Longo *H* quos *Dc* quo *BCGHLa*^{1}*OVb* que *ALa* quoque *La*^{2}.
11. Diuerse uarie *GOb* Diuerse *uel* diuersos *Statius* Diuerse uariae *Scaliger Voss. Conr. de Allio Doer. Sill.* Diuersae uario *uel* uarie *Guarinus* Diuersos *Vulpius Broukbusius ad Tib. IV.* 1. 45 Diuersae uariae *tuetur Victorius in scbedis ineditis apud Spengelium in Seebodii Nou. Cbron. Paed.* 1828 *F. IV. p.* 103, *et sic Lacbm. Haupt. Heys. Rossb. Scbwab.*

XLVII.

Porci et Socration, duae sinistrae
  Pisonis, scabies famesque mundi,
Vos Veraniolo meo et Fabullo
  Verpus p*rae*posuit Priapus ille?
Vos conuiuia lauta sumptuose
  De die facitis? mei sodales
  Quaerunt in triuio uocationes?

XLVIII.

Mellitos oculos tuos, I*u*uenti,
  Siquis me sinat usque basiare,
  Vsque ad milia basiem trecenta,
Nec *mi* unquam *u*ide*ar* satur futurus,
  Non si densior aridis aristis
  Sit nostrae seges osculationis.

XLVII.

Hoc carmen cum c. XLVI continuant codices.

2. mondi *B* Mundi *appellatiue Vossius* Memmi *Calpurn.* 1481 *Ald. I. II. Mur. Doer. Sill. Scal.* Mindi *Statius* Mendi *ed. Paris saec. xv.*

3. ueraniolo *BCDGVb* uera molo *H* ueranido *a* ueranniolo *cett. Lachm.* fabulo *Va.*

4. Verus *Casaubonus* praeposuit *ed.* 1473 proposuit *codices.*

5. laute *D* laut *c* sumptuosa *a Casaubonus.*

6. sodalis *a.*

XLVIII.

Hoc carmen cum c. XLVII continuant codices.

1. Melitos *BLa*[1]*b* tuos oculos *b* iuuenti *V bc* inuenti *ACDLLa*[1] *La*[2]*O* in uenti *G* uiuenti *BHab.*

3. bassiem *b* basiorum *a.*

4. Nec umquam *ADLab* Nec nunquam *BCGHLa*[1]*La*[2]*OV* Nec usquam *b* nec mi unquam *Statius* inde cor *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OVa* ille cor *V* inde tot *D* inde ero *b Vic* uidear *Baptista Guarinus uulgo* uideor *Statius Casaubonus Klotzius* sater *BGLa*[1]*La*[2]*O* sator *V* futurus *codd. omnes praeter c qui ab Italis interpolatum habet* inde satur cor est futurum, *quod idem in ed. Pr. legitur* saturum inde cor futurum *Calpurn. ed.* 1481, *idemque addito* est *Ald. I. Muretus Scaliger.*

5. densio *V* arridis *BV* africis *Marklandus Ep. Crit.* 157.

6. Sint *La*[2]*O* obsculationis *V.*

XLIX.

DISERTISSIME Romuli nepotum,
Quot sunt quotque fuere, Marce Tulli,
Quotque post aliis erunt in annis,
Gratias tibi maximas Catullus
Agit pessimus omnium poeta,
Tanto pessimus omnium poeta,
Quanto tu optimus omnium patronus.

L.

A a HESTERNO, Lucini, die otiosi
Multum lusimus in meis tabellis,
Vt conuenerat esse delicatos.
β Scribens uersiculos uterque nostrum
Ludebat numero modo hoc modo illoc,
Reddens mutua per iocum atque uinum.

XLIX.

Ad Marcum (M. *L*) Tullium *ALLa*^{2}*a* Ad M. (Marcum *H*) Tullium Ciceronem *La*^{1}*H* ad M. T. Ciceronem *B* Ad Mar. Tul. Ciceronem *b* Ad Ciceronem *G sed solo* ad *literis rubris scripto.* Ciceronem *atramento manus, ut credo, recentior addidit, eraso quod antea fuerat.*

1. Dissertissime *La*^{1}.

2. Quod *D* fuerunt *ACHL* M. Tulli *O* m$\overset{o}{a}$rce *G* tuli *V.*

4. Gracias *O* maxumas *Phillippensis* catulus *La*^{1}.

5, 6. peximus *c.*

6. *delebat Vossius.*

7. patronus *AHLLa*^{2}*Obab* patronũ *D* patronum *cett.*

L.

Ad Licinium *ABLLa*^{1}*a* Ad Licimum (num *b*) *Hb* Ad Lucinium *G* Ad Lycinium *La*^{2}.

1. lucini *D* licine *b* Lucinius *aliquot codices ut uidetur Varronis R. R. III.* 3 *cf. eiusdem Bimarcum fr. XIV. ed. Riese* 'legem Luciniam luci claro latam.' Lucinianum *pro* Licinianum *cod. a Plin. H. N. XV.* 7 *sequente tamen* licinia. *Gloss. Ball.* licinius dictus quasi lucinius. ociosi *CGLa*^{1}*Oab* ocioso *H a m. pr.*

2. inuicem *coni. Sabellicus* fabellis *V* tabulis *D.*

3. dedicatos *B m. p. et sic d.*

4. uersus *a.*

5. Ledebat *V* nunc *pro* modo *a* hos *b* illos *Ob* illo *H.*

B *a* Atque illinc abi*i* tuo lepore
Incensus, Lucini, faceti*eis*que,
Vt nec me miserum cibus iuuaret,
Nec somn*us* tegeret quiete ocellos,

β Sed toto indomitus furore lecto
Versare*r*, cupiens uidere lucem,
Vt tecum loquerer, simulque ut essem.

Γ *a* At defessa labore membra postquam
Semimortua lectulo iacebant,
Hoc, iocunde, tibi poema feci,
Ex quo perspiceres meum dolorem.

β Nunc audax caue *s*is, precesque nostras,
Oramus, caue despuas, ocell*e*,
Ne poenas Nemesis reposcat a te.
Est uehemens dea: laedere hanc caueto.

7. abii *abc* abiit *cett.*

8. lacini *CGO* laceni (ii *H*) *HVLa*[1] laceti *b* lucini *D* facetiisque *abc* faceti (facti *H*) tuique *ACDGLOb* facetique tuique *La*[1]*V*.

9. met nec *a* me *om. ALCH* leuaret *b*.

10. somnos *CDGHLa*[2]*b Spengelius* sonnos *BLa*[1]*OV* somnus *ALac* regeret *V*.

12. Versaret *Phillippensis* Versarer *ac* Versor *b* uersaretur *cett.* cupidus *ACL*.

13. simul utque *b* omnem al. essem *BG* omnem *D* essem *ACLa*[1]*OVbabc* *Error ex confusis* ōēm ēēm *ortus uidetur Schwabio.*

14. At *ABLa*[1]*Vbabc* Ad *CDGLLa*[2]*O* Atque *H* deffessa *B* menbra *DLa*[1].

15. lecto *b*.

17. prospitiens *b*.

18. audat *V* audiet *H* caue sis *Ald. I.* *De correpto* caue *uide fr. X.* caueris *B m. p. CDGLa*[1]*La*[2]*Oab* cauēis *V* caneris *AL* cantus *H* precepsque *O*.

19. cane *A* caueas *H* ocello *codd. omnes sinceri Statius Scal. Conr. de Allio* ocelle *d.* ocellos *H.*

20. nemesis *ALb* ne mesis *a* ne nemesis *D* ne messis *BCGLa*[1]*La*[2]*OVH* reposcat *DGObb* reponat *cett.* reponat Ate *Vossius.*

21. uemens *Statius Hauptius, quemadmodum apud Lucretium semper scribitur a Lachmanno, u. ad Lucret. II.* 1024, *L. Muellerum de Re Metrica, p.* 253.

LI.

Ille mi *par* esse deo uidetur,
Ille, si fas est, superare diuos,
Qui sedens aduersus identidem te
        Spectat et audit
Dulce ridentem, misero qu*od* omnis
Eripit sensus mihi: nam simul te,
Lesbia, aspexi, nihil est super mi

. . . .

1–8 *Φαίνεταί μοι κῆνος ἴσος θεοῖσιν*
ἔμμεν ὤνηρ, ὅστις ἐναντίος τοι
ἰζάνει, καὶ πλασίον ἀδὺ φωνεί-
        σας ὑπακούει,
καὶ γελαίσας ἰμερόεν· τό μοι μάν
καρδίαν ἐν στήθεσιν ἐπτόασεν.
ὠς γὰρ εἰς σ' ἴδω βροχέως με φώνας (*ὠς γάρ σ' ἴδω codd.*)
        οὐδὲν ἔτ' εἴκει.

LI.

In hoc carmine Sapphus carmen II (*Bergk. Poet. Lyr. p.* 666) *conuertit Catullus. Carmen tamen Sapphus, ut apud Longinum seruatum est, quatuor strophas et dimidium uersum quintae amplectitur. Quartam Catullus omisit; quintae dimidium uersum ἀλλὰ πᾶν τολματὸν in illo* Otium Catulle tibi molestum est *expressisse creditur a Lachmanno ad Frankii Fastos Horatianos p.* 237 *et Neuio ad Sapphus fragment. p.* 35.

Ad Lesbiam *ABGHLLa*[1]*La*[2]*ab.*

1. mihi impar *BCG m. p.* (*nunc habet* mi) *HLLa*[1]*La*[2]*OVb* mi impar *AD* iuitior *a* mi par *d.*

2. fax *La*[1].

3. auersus *D* idemtidem *A* te *in u.* 4 *ante* spectat *habent ABCHLa*[1] *La*[2]*OV.*

4. Spe—ctat et audit *G.*

5. quod *ACG ex ras. LVa* que *B m. p. ut uidetur DHLa*[1]*Ob.*

6. si multe *V.*

7. Lesbiam *a* superni *H. Inter hunc u. et u.* 9 *nullum spatium exstat in codicibus; quamquam olim fuisse in codice antiquo et manu scripto testatur Alexander Guarinus* supremi Ferre doloris *supplet c ex interpolatione,* Quod loquar amens *Parthenius Ald. I. Guarinus Robortellus* in fauce loquellae *Ezra uon Ieuer Doeringius Froehlichius* uocis in ore *Heysius* suprema Voce locuta *ed.* 1473 *Casaubonus* gutture uocis *Westphalius.*

Lingua sed torpet, tenuis sub artus
Flam*m*a demanat, sonitu suopte
Tintinant aures, gemina teguntur
Lumina nocte.
Otium, Catull*e*, tibi molestum est:
Otio exultas nimiumque gestis.
Otium et reges prius et beatas
Perdidit urbes.

LII.

Qvid est, Catulle? quid moraris *e*mori?
Sella in curuli Struma No*n*ius sedet,

LI. 9–12 *ἀλλὰ καμ μὲν γλῶσσα ἔαγε, λέπτον δ'*
αὔτικα χρῷ πῦρ ὑποδεδρόμακεν
ὀππάτεσσι δ' οὐδὲν ὄρημ', ἐπιρρόμ-
βεισι δ' ἄκουαι.

---

2. Marius Victorinus 174 G. 2575 P. Erit in exemplo 'Sella in curuli 'scrofa Nonius sedet.' Fiat mutato accentu pro sedet sedit, erit claudus:

---

10. Flamina *B m. p. GHOa* Flaminat *Phillippensis* domant *H.*
11. Tintinant *ab Riccardianus* Tintinnat *ACGLa²V* Tintinat *La¹* Intinat *HB Phillippensis* Tintinnant *DL* Tintiāt *O* gemina integuntur *Lambinus ad Lucret. III.* 22 gemina et *Spengelius* geminae *Schraderus Lachm. Schwab. Westphal.* tegantur *H.*
12. Limina *ACGHLa¹V*. *Post hunc uersum lacunam indicauit Rossbachius* Ocium *COa* catulle *Ba* catuli *La¹O* catulli *ACDGHLLa²V Phillippensis* tibi est nobis molestum *a.*
14. Ocio *COa.*
15. Ocium *COa* et *om. V.*
16. *Hanc stropham ab aliena manu adiectam Martyni-Laguna Handius Silligius Iungclaussenus arbitrantur; alius poematis esse Perreius Robortellus Statius Teuffelius Bergkius Eduard. a Bruner. Spengelius pro fragmento habet carminis quod ad Licinium miserit Catullus* (*L.* 16), *Pfeifferus Symb. p.* 49 *pro integro carmine. Schwabius duo carmina metro sapphico conscripta, cum olim in hac libri Catulliani parte nullo alio interiecto exstarent, et in unum iam pridem falso coaluissent, a scriba ita credit mutilata fuisse, ut et posteriores prioris carminis* Ille mi par *et priores posterioris carminis strophae errore quodam omitterentur. Westphalio* (*p.* 48) *nexus hic est. 'Amore Lesbiae deuictus sum; 'sed hic amor dissoluendus est, ne ab otio nimio ortus, exitium Catullo afferat, ut 'quondam Paridi ac Troianis exitio fuit amor mulieris alienae.'*

LII.

In Nouium *ABGHLLa¹La²* Ad Nouium *b* In Nouium et ad se ipsum *a.*
1. catulle *BCOV* catule *La¹* catulli *ADGL* quod (qd) *O* moriaris *H* mori *codd. omnes sinceri* emori *Vic.*
2. curruli *A* curulu *O* currulli *ab* scrofa *M. Victorinus ter* 2575 *P.* nouius *BCGHLa¹La²OVb* nouus *ALa* neuius *D* nonius *Victorinus*

Per consulatum perierat Va*t*inius:
Quid est, Catulle? quid moraris *e*mori?

LIII.

Risi nescio quem modo e corona,
Qui, cum mirifice Va*t*iniana
Meus crimina Caluos explicasset,
Admirans ait haec manusque tollens,
'Dii magni, salap*u*tium d*i*sertum!'

rursus nunc permutatio uerborum faciet iambicum integrum ut 'Sella in 'curuli scrofa sedit Nonius.'..... Idem Hipponax etiam tetrametrum pari lege qua trimetrum induxit, cuius erit exemplum 'Pro pudor, sella in curuli 'scrofa Nonius sedit.' *Cf. Gloss. Ball.* Scrofa fraus siue nequitia.

Atilius Fortunatianus 2673 P. 314 G. Cuius exemplum 'Sella in curuli 'struma Nonius sedet' (semina sedit Nonius *cod. V*); ac pro sedet, sedit erit scazon 'Sella in curuli struma Nonius sedit.'

Plin. H. N. XXXVII. 81. Exstat hodieque huius generis gemma propter quam ab Antonio proscriptus est Nonius senator filius strumae Noni eius quem Q. Catullus poeta in sella curuli uisum indigne tulit.

Boeth. de Consol. III. 4. Atqui non fugare sed illustrare potius nequitiam solent; quo fit ut indignemur eas saepe nequissimis hominibus contigisse; unde Catullus licet in curuli Nonium (Nomium *cod. saec. XI in bibliotheca collegii Trinitatis*) sedentem strumam appellat.

LIII. 5. Seneca Controuers. VII. 19, p. 211 ed. Bursian. Idem (Caluus) postea cum uideret a clientibus Catonis, rei sui, Polionem Asinium circumuentum in forica, imponi se supra cippum iussit, erat enim paruulus statura, propter quod etiam Catullus in hendecasyllabis uocat illum salaputtium disertum.

Atil. Fortun. 2673 *P.* 314 *G, Plin. H. N. XXXVII.* 81, *Boethius de Consolatione III.* 4.

3. perierat *BGLa*^{1}*La*^{2}*OV Vsenerus in Fleckeiseni Ann.* 1865 *p.* 226 *Schwabius* peierat *cett.* uacinius *ACGLa*^{1}*La*^{2} ujcinius (a *superscr.*) *H* uaccinius *V.*

4. catule *ALa* quod (qd *superscr.*) *OH* emori *b* mori *ABCDGHLLa*^{1}*OVa.*

LIII.

Hoc carmen cum c. LII continuant codices.

1. Nisi *O* e *Aa* et *BCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vb.*

2. uaciniana *B m. p. CGLa*^{1}*La*^{2} uacciniana *V* uatiniana *a.*

3. Meos *codd. omnes* Meus *uulgo et Lachmannus* crimina (al. carmina *superscr.*) *G* carmina *DL m. pr. a* explicaset *O.*

4. Amirans *O* inaniusque *La*^{2}.

5. salapantium *ABCDGLLa*^{1}*La*^{2}*Oabc* salapatium *H* salapputium *Vb margo B ut uidetur* salaputium *Phillippensis* salaputtium *codex Bruxellensis Senecae Controuers. VII.* 19, *p.* 211 *ed. Bursian* salaputium,

LIV.

Othonis caput oppido est pusillum,
†Et Heri rustice, semilauta crura,
Subtile et leue peditum Libonis.
. . . .
. . . .
At non effugies meos iambos
. . . .

saliputium, saluputium *alii codices Senecae* salaputium *Guarinus uulgo et Lachm.* salicippium *Hermolaus Barbarus Paulus Manutius Muretus Statius* salapittium *Turnebus Aduers. XXII.* 18 salopusium *Casaubonus* salopugium *Salmasius ad Solin. Polyhist. Vol. I. p.* 50 *B* salicippium *uel* salapittium *Vossius* salipusium *Gualterus Landor in Cens. Trim. librorum externorum* 1842, *p.* 354 disertum *DOa* desertum *cett. Ab hoc uersu initium faciunt carminis LIV codices ABHLa*[1]*La*[2]*ab in quibus titulus* de Othonis capite *inter hunc u. et u.* 4 *interponitur. Idem faciunt CDGOV sed spatium tantum tituli relictum est in DOV, titulum in margine u.* 5 *appositum habent CG*

LIV.

De Othonis capite *ABCHLLa*[1]*La*[2]*b* De Octonis capite *G* De Ottonis capite *a.*

1. Octonis *BDLa*[1]*V* Otonis *GLO* capud *B* opido *A et G sed altera* p *ut uidetur erasa* apido *O* est *om. in textu, recentiore manu suprascriptum habet C, om. Scaliger Vulpius Doeringius Silligius Schwabius* pussillum *O. Post hunc u. qui in G claudit paginam secuntur in codd. duo uersus* Hoc iocunde (do *H*) tibi poema feci (feci p. tibi *B*) ex quo perspiceres meum dolorem *ex c. L.* 16, 17 *repetiti; unde duorum uersuum lacunam hic posuit Rossbachius.*

2. Et heri *ACDHLVa* Et eri *G* Et eri *O* Et beri *BLa*[1] Et en *b Vic* Heri *Muretus Statius Schwabius* Vetti *Vossius* Rustice *Statius tamquam partem nominis* rustica *Ald. I. Turnebus Voss. Haupt. Heys. Schwab.* semilanta *A* cruta *O* semiplota *Scaliger ad Catalecta Vergili* et armilausa curta *Turnebus.*

3. Subtille *C* perditum *D* *Hos tres uersus cum sequentibus conectunt Scaliger Vulp. Doer. Froeblich. Heys. Schwab. codices secuti; separant Parthenius in ed.* 1486 *Alex. Guarinus Lachmannus Hauptius Rossbachius. Hos secutus sum ita tamen ut cum Lachmanno unius poematis omnes uersus esse existumem quum nihil impediat quominus ut Sufficius ita Otho ac Libo amici fuerint Caesaris, ideoque Catullo inuisi. uu.* 4–7 *tamquam aliud carmen in C. Caesarem scriptum cuius medius uersus exciderit seiungunt Parthenius Guarinus et Rossbachius. Victorius uu.* 4, 5 *cum praecedentibus relinquit coniunctos; uu.* 6, 7 *initium facit noui carminis cuius maxima pars perierit. Mihi totum carmen ex* 13 *uel* 14 *uersibus constitisse uidetur; alterutrum enim numerum ex archetypi forma elici posse arbitror. Vide Prolegomena. Horum fuit fortasse is quem seruauit Porphyrion ad Hor. C. I.* 16, 23. 'Denique et 'Catullus cum maledicta minaretur sic ait At non effugies meos iambos,' *quamquam ad c. XL spectare uidetur Hautbalio. Cf. Fragm. I.*

. . . .

Si non omnia displicere uellem
Tibi et Sufficio seni recocto

. . . .

Irascere iterum meis iambis
Inmerentibus, unice imperator.

LV.

A *a'* ORAMVS, si forte non molestum est,

9 (4). desplicere *D* despicere *H*.
10 (5). offitio *H* Fuffitio *Scaliger Voss. Vulp. Doer. cf. quae de his nominibus scripsit Sigonius in Gruteri Lampade tom. II. p.* 244 Fuficio *Hauptius Schwab.* seniore cocto (al p) *G* seniore cocto *La²O* s. quocto *c* seniore copto *cett.* seni recocto *Calpurnii ed.* 1481. 'Glossarium 'interpretatur ἄπεφθον γέροντα cum hunc locum in animo haberet' *Scaliger. Post hunc uersum lacunam indicauit Lachmannus, quem secuntur Hauptius et Rossbachius.*
12 (6). Irascerer *a*.
13 (7). Immerentibus *ab* iterum *pro* unice *a*.

LV.

Hoc carmen primus Handius in strophas diuisit hac lege ut singulae strophae duorum essent uersuum, prior autem uersus spondaeum in secunda sede poneret, posterior dactylum. Totum igitur carmen in tres partes distribuit admissis post u. 13 *uersibus decem* Non custos si fingar ille Cretum—Essem te mihi, amice, quaeritando, *qui in codicibus post LVIII.* 5 *leguntur, ut hic ordo euaderet.*

1–12 = 6 *strophae*.
13 + 1ª. Non custos si (ego) fingar = 1 *stropha*.
2ª–8ª. Non Ladas ego—medullis = 7 *uersus dactylici intercalares*.
9ª 10ª. Et multis langoribus—quaeritando = 1 *stropha*.
14–22. Tanto te in fastu—particeps amoris.

Hoc ut faceret nec spondaicorum uersuum dactylicorumque turbaretur ordo, uideo *pro* uidi *scripsit in u.* 8, ego *autem in* 1ª *post* si *addidit. Idem fecit Leutschius (Nunt. Erud. Gotting.* 1855. *p.* 1989) *sed ut reiectis decem uersibus* Non custos—quaeritando *duos suppleret, alterum post u.* 13, *alterum post u.* 22. *Schwabius quum duo genera stropharum admisisset, alterum in quo uersus contractus integro antecederet, alterum in quo integer contracto, prius genus in prioribus* (1–12), *posterius in posterioribus carminis uersibus inueniri ratus est. Itaque hunc ordinem statuit.*

1–12 = 6 *strophae ubi contractus Phalaecius antecedit integro.*
13, 14 = 1 *stropha duorum contractorum.*
1ª–8ª = 8 *uersus dactylici.*
9ª–10ª = 1 *stropha duorum, sed inaequalium.*
15–22 = 4 *strophae ubi integer phalaecius antecedit contracto.* Dic nobis ubi sis—amoris.

Riesius in Iahn. Ann. XCI. 299 *uersibus* Non custos—quaeritando *non*

Demostres ubi sint tuae tenebrae.
Te campo quaesiuimus minore,
Te in circo, te in omnibus libellis.

admissis, uersu autem 9 *ita scripto* Auens teque subinde flagitabam, *carmen sic ordinauit*

1–7, 8 9 10 11 12 13 14 15 16–22

ut in 1–7, 16–22 *contracti Phalaecii praeirent integris,* 8 *autem interpositi uersus in duas partes diuiderentur, quarum prior externos uersus* (8, 11) *contractos, internos* (9, 10) *solutos, posterior externos* (12, 15) *solutos, interiores* (13, 14) *contractos haberet.*

Westphalius post u. 13 *excidisse censet uersum huiusmodi* Nec te prendere nunc, amice, possim; *quo facto et* uideo *pro* uidi *scripto in u.* 8 *per totum carmen recto ordine se excipiunt contracti solutique phalaecii, interpositis tamen sex solutis* (24–29) *quibus cursorum uelocitas exprimatur. Harum distributionum nullam probari hinc apparet* (1) *quod in omnibus mutantur uerba codicum* (2) *quod ne sic quidem satis respondent strophae. Neque ideo tamen fortuitam credo consecutionem stropharum qualis ab Handio obseruata est. Atqui decem illi uersus* Non custos – quaeritando *necessario ad c. LV referuntur.* (1) *Bis enim spondaeum in secunda sede habent* (1^a, 9^a) *quod in hoc uno carmine fit Catulli* (2) *Camerii nomen in u.* 7^a *inducitur. Itaque hunc ordinem statuo.*

1–6 = 3 *strophae in quibus contractum phalaecium sequitur solutus.*
7, 8. *duo contracti Phalaecii.*
9–12 = 2 *strophae similes primis* (1–6).
13, 14. *duo contracti Phalaecii.*
1^a, 2^a = 1 *stropha similis prioribus.*
3^a–8^a = *sex phalaecii dactylici.*
9^a, 10^a = 1 *stropha similis prioribus.*
15–22 = 4 *strophae, in quibus solutum phalaecium sequitur contractus.*

Ita in tres partes digeritur carmen

(A) 14 *uersuum*
(B) 10 *uersuum*
(Γ) 8 *uersuum*

Vnamquamque autem partem uersus terminat eiusmodi, ut in eo pausa fiat sententiae.

In (Ad *Hb*) Camerium *ABCGHLLa*^{2} In Camerum *C* In Camertum *a*. *Hic titulus post c. LIV.* 5 *legitur in codicibus. Intra lineas eum habent ABLa*^{2}*ab, in margine CG; tituli spatium relictum in DV, non item in O ubi tamen sic scriptum est* 'Irascere' *quo significatur noui carminis initium.*

1. molestum est *b* molestus es *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVa* molestu's *Rossbachius sed cf. Mart. I.* 96. 1, 'Si non molestum est, teque non piget scazon.'

2. Demonstres *CGHLLa*^{1}*OVbcd* Demostret *a* Demostres *D Lachmannus Froebnerus in Philologo XIV. p.* 568 *Hauptius Rossbachius Schwabius Westphalius* latebrae *Palladius* tabernae *Scaliger coni. in comm.*

3. capoque *a* in minore *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVab* in *deleuit Scaliger* Te quaesiuimus in minore campo *c Vic ed.* 1473 *Calpurnius Palladius Muretus Statius* Te in campo q. minore *Silligius Westphalius.*

4. id (al. in) *G* id *OVb* mihi *a* circho *V* te mihi omnibus *a* labellis *Palladius Statius* ligellis *Bapt. Guarinus* tigillis *Alex. Guarinus* tabernis *Ald. I. Muretus* tabellis *Scaliger Conr. de Allio* sacellis *R. Klotzius in Iahn. Ann. LVII.* 86. *Idem in margine editionis Amstelodamensis a.* 1640 *scripsit Gualterus Landor.*

Te in templo summi Iouis sacrato
In Magni simul ambulatione

β′ Femellas omnes, amice, prendi,
Quas uultu uidi tamen serenas.

α″ Auell*ent*, sic ipse flagitabam,
Camerium mihi pessimae puellae?
Qu*ae*dam inquit, nudum reduc*ta pectus*,
‘E*n* hic in roseis latet papillis.’

β″ Sed te iam ferre Herculei labos est;
Tanto te in fastu negas, amice.

5. superi *abc Vic uulgo ante Lachmannum* summi *codices ceteri, Vossius in comm. Conr. de Allio Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab. Westphal.*

6. *Post* ambulatione *interpungit Westphalius ne solutus uersus a contracto seiungatur, cf. u.* 15.

7. Femelas *H* prendi *Oc* perdidi *D* prehendi *cett.*

8. uideo *Parthenius Handius Quaest. Catull.* 1848, *p.* 11 *idem probat Westphalius* tum *a* serena *BCGHLa*¹*La*²*OV* serenas *ADL* sereno *cdb Phillippensis* seueras *a.*

9. A uel te *ACGLLa*²*O* Ah uel te *b Lachm. Rossb. Westph.* A uelite *BHLa*¹ *Phillippensis* Ah uellite *D* Ah ut te *a* Aule te *V* Auli te *C* Auelli sinite *Auantius* Sic auellitis *Palladius* Has te sic tamen *Bapt. Guarinus* Has te sic tantum *Muretus* Has uel te sic *Scaliger uersu cum praecedente coniuncto* Has ut te sic *Froeblichius* Aulum *Heysius* Aullistis *Doederlinus* Auens te *Schwabius* Auellent *ipse conieci.*

10. *om. a.*

11–16. *om. b.*

11. Quaedam *OV* Quendam *cett.* nundum *a* reduc *ABCGHL La*¹*La*²*OV d* reduce *Dabc* sinum reducens *Auantius uulgo* sinum recludens *A. Riesius in Iahn. Ann.* 1865, *p.* 293 nitidum sinum reducens *Ald. I. Mur. Stat.* tibi nudulum reduce *Parthenius Guarinus* tu nudulum reduce *Handius* reduc puellum *Schwabius Ipse conieci* reducta pectus.

12. En *La*²*ab* Em *BLa*¹*OV* Hem *DG* Et *ACHL* hic *Da* hec *cett.* heic *Schwabius Westphalius* in uirosis *D* in rostris *H.*

13. sere *a* labor *D* labores *c nescio an recte cf. uersum Senti Augurini Catullianorum carminum imitatoris apud Plinium Epist. IV.* 27. 4, ‘Vnus Plinius est mihi priores.’ *Post hunc u. Westphalius excidisse censet uersum huiusmodi* Nec te prendere nunc amice possim.

14. ten *Muretus Schwab.* amico *Handius Heys.*

1ᵃ–10ᵃ. *Hos uersus qui in reliquis codicibus post LVIII.* 5, *in Dresdensi post c. LVI reperiuntur, Froeblichius et Schwabius huc reuocarunt. Videntur propter geminatum* amice *omissi fuisse, quum librarii oculi ab altero ad alterum aberrarent. Iam ante finitum saeculum XV editor Parisiensis post u.* 13 *posuerat, quod idem fecerunt Handius Lachmannus Hauptius Rossbachius, signo interrogationis post* amice *posito. Idem fecit Westphalius sed ut ante* 1ᵃ *staret uersus qui ex codicibus periit. Bapt. et Alex. Guarini, ed. Gryphiana a.* 1542, *Muretus Statius post u.* 12, *post u.* 22 *collocarunt Ald. I. Scaliger Vossius Vulpius Doeringius*

B α' Non custos si fingar ille Cretum,
Non si Pegaseo ferar uolatu,

β Non Ladas ego pinnipesue Perseus,
Non Rhesi niueae citaeque bigae;
Adde huc plumipedas uolatilesque,
Ventorumque simul require cursum,
Quos iunctos, Cameri, mihi dicares;
Defessus tamen omnibus medullis,

α'' Et multis langoribus peresus,
Essem te mihi, amice, quaeritando.

Γ Dic nobis ubi sis futurus, ede
Audacter, committe, crede lucei.
Nunc te lacteolae tenent puellae?

Heysius. Silligius et Leutschbius fragmentum eos existumant carminis, cuius pars perierit. Riesius eos censet Catulli non esse.

1^{a}. si *om. H* ego *post* si *add. Parthenius Guarinus Handius Leutschbius* fingat DLa^1La^2.

2^{a}. ferat *Db.*

3^{a}. lidas *a* ledas *H* si *add. Scaliger Vossius Vulp. Conr. de Allio Doer.* penipesue *V* pennipesque *D* primipesue al. pinnipesue *G* primipesue $ABCLLa^1O$ pirinipemue La^2 princepsue *a* pemiferue *c.*

4^{a}. resi *ABb* thesi *O* uineae $GHLLa^2OV$ niueis citisque bigis *Muretus* niuea citaque biga *Handius Rossb.*

uu. 1^{a}–4^{a} *Muretus sic ordinat* 1^{a} 3^{a} 2^{a} 4^{a}, *quem secuntur Rossbachius Heysius Schwabius Westphalius; Froehlichius* 3^{a} 4^{a} 1^{a} 2^{a}.

5^{a}. huc *om. L* hunc La^2 huic *b* plumipedas $BCGHLLa^1OVab$ plummipedas La^2 plumidas *A* plumipedes *D Turnebus Aduers. XIV.* 8 *Scaliger uulgo et Lachmannus* plumipedas *cum Ald. Guar. Mur. Conr. de Allio Sillligio Heysio Schwabio retinui, quum non aliter* tremipedas *dixisse uideatur Varro in Sexagessi fr. XXI Riese.*

7^{a}. iunctos $CDGLLa^2$ uinctos $ABHLa^1ab$ uictos *O* cunctos *V Schraderus Schwabius.*

8^{a}. Deffessus *BCa* medulis *a.*

9^{a}. pressus *H* perseus *bb* preseus *O.*

10^{a}. mihi *codd. praeter H ubi omissum est* mi *Scaliger Voss. Vulp. Conr. de Allio Doer. Sill. Schwab.*

15. *Post* ede *interpungit Westphalius.*

16. Audacter (Audaciter *O*) hoc *codd.* committe *ABDGLO* comitte *C* commite *A* comite La^1Va comiter La^2 crede al. crude *G* crude La^2 lucet $BDGHLLa^1La^2OVa$ licet *ACL* Luci *Statius* lucei *Scaliger.*

17. Nunc te $ABCDGHLLa^1La^2OV$ Hunc te *a* Num te *b uulgo*

Si linguam clauso tenes in ore,
Fructus proicies amoris omnes.
Verbosa gaudet Venus loquella.
Vel, si uis, licet obseres palatum,
Dum nostri sis particeps amoris.

LVI.

O REM ridiculam, Cato, et iocosam,
Dignamque auribus et tuo cachinno.

Ride, quicquid amas, Cato, Catullum:
Res est ridicula et nimis iocosa.

Deprendi modo pupulum puellae
Trusantem: hunc ego, si placet Dionae,
Protelo rigida mea cecidi.

lacusteolae *B Phillippensis ex* lac'teolae *ortum* luteolae *c* papillae *Perreius Palladius Heinsius Santenius cf. Mart. Capel. II.* 126.

18. tenens *DGO* teneṇs *c* teneas *a*.

19. Fluctus *L* proicies *CV* prohicies *O*.

20. Verbosa *cf. Gloss. Balliolense* Verbosa inuerecunda loquella *ABCDLOab Lachm.* loquela *La*^{1}*V*.

21. signis *Vossius* obserues *B*.

al. no

22. Tum *La*^{1} uestri *G* uestri *O* nostri *cett.* sis *codices* uestri sim ego *Auantius Palladius Ald. I. Guarinus Muretus* uestri sim *Scaliger uulgo et Lachm.* nostri sis *Parthenius Statius Conr. de Allio Westphalius et sic Guarinus in commentario. 'Quamuis nolis mihi pandere tuos amores, ego tamen uolo sis particeps nostri amoris et hac de causa quaero te.'* nostri fis *Heysius*.

LVI.

Ad Catonem (Catonenem L CaTonen *Phill.*) *BCGHLLa*^{1}*La*^{2}*a Phillippensis* Ad Cathonem *A* Ad Mar. Ca. Portium *b*.

1. O ọrem *B* Catho *A*.

2. chachinno *GHLa*^{1}*V* cachino *a*.

3. Nide *O* catho *A* catulum *La*^{1}.

5. Deprendi *GLa*^{1}*La*^{2}*V* deprehendi *BCDLHab* populum *codd.* pupulum *Parthenii ed.* 1486.

6. Trusantem *ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*OVb* Trufantem *D* Truffantem *a* Crissantem *c ed. Pr. Dousa p. Casaubonus Vossius* Instantem *Froehlichius* nunc *a* ego *om. a* ego hunc *D* dyone *GV* Dianae *Westphalius*.

7. Pro telo *AGLa*^{1}*Vb* Pro tello *a* Pro teleo *H* Protelo *Statius Scaliger Lachmannus Rossbachius Schwabius* mea rigida *Ab* rigido meo *D* cendi *b*.

LVII.

Pvlchre conuenit improbis cinaedis,
Mamurrae pathicoque Caesarique.

Nec mirum: maculae paris utrisque,
Vrbana altera et illa Formiana,
Impressae resident nec *e*luentur:

Morbosi pariter, gemelli utrique,
Vno in lectulo, erudituli ambo,

Non hic quam ille magis uorax adulter,
Riuales soci*e*i puellularum.
Pulchre conuenit improbis cinaedis.

LVIII.

Caeli, Lesbia *n*ostra, Lesbia illa,
Illa Lesbia, quam Catullus unam

LVII.

Hoc carmen cum c. LVI continuant codices.

1. Pulchre *G* Pulcre *O* inprobis *O* cynedis *b* cynaedis *V.*
2. Mamurae *Ha* Murmure *D* Mamurrae *cett.* patico *D* paticoque *VHb* patichoque *AB* pat^{h}icoque *C* praticoque *a.*
3. Ni mirum *a Dresdensis* paris *CDGLLa*^{1}*Vab d* pares *cett. Lachmannus* uitrisque *a* uirisque *L a pr. m.*
5. Imprese *O* nece luentur *codd. praeter a, ubi est* nece eluentur nec eluentur *Calpurnii ed.* 1481.
6. gemela *H a m. pr.* tenelli *Hauptius* uirique *a. Interpunctionem post* pariter *del. Heysius Schwabius, post* utrique *Rossbachius.*
7. lecto *H* lecticulo *O* ludulo *Muretus* eruditili *BVb* eruditoli *La*^{1}. *Interpunctionem post* lectulo *del. Parthenius Balth. Venator Conr. de Allio Lachmannus Hauptius* (*Obseru. Crit. p.* 40) *Schwabius.*
8. bene *pro* hic *H* magis quam ille *a.*
9. Niuales *O* socii et *codd. omnes* socii *Muretus Lachmannus* sociei *Scaliger Hauptius* (*Obseru. Crit. p.* 41) *Schwabius cf. Epigramma de Myia u.* 6, 'Riualis dominae licentiosa.'
10. Pulcre *DO.*

LVIII.

Hoc carmen cum c. LVII continuant codices plerique. Ad Caelium *b* Ad Coelum *d.*

1, 2. *inuersos habet A* Celli *a* Celi *Ob* nostra *VDb abc* nostra *BLa*^{1} uestra *ACGHLLa*^{2}*O.*

2. catulus *La*^{1}*O* tu *ante* catullus *inserit b.*

Plus quam se atque suos amauit omnes,
Nunc in quadruuiis et angiportis
Glubit magna*nimos* Remi nepotes.

LIX.

Bononiensis Rufa Rufu*lum* fellat,
Vxor Meneni, saepe quam in sepulcretis
Vidistis ipso rapere de rogo cenam,
Cum deuolutum ex igne prosequens panem
Ab semiraso tunderetur ustore.

LX.

Nvm te leaena montibus Liby*st*inis
Aut Scylla latrans infima inguinum parte

4. quadruuiis *G* quadrinis *A* quatriuiis *c* angi portis *O* angyportis *A* et in ang. *a* *post* quatriuiis admiremini nepotes *habet c*.

5. Glulit *uel* Glusit *b* Ciudit *H* magna amiremini *O* magna admiremini *cett.* magnanimos *Calpurnii ed.* 1481 magnanimi *ed. Paris s. XV Vossius Schwab. Fortasse* magnanimis. *Post hunc uersum codices habent* Non custos si fingar—amice quaeritando *quos in locum suum carminis LV reuocaui.*

LIX.

In Rufum *ABCDGLLa²* In Ruffum *Ha* Ad Ruffum *b*.

1. rufa *ABCGLLa¹La²OV* ruta *D* ruffa *Hab* rufum *ABCDGLLa¹La²OV* ruffum *Hab* rufulum *Palladius in comm.* fellat *OLa² d* fallat *cett., Scaliger Conr. de Allio.* Rufum ⏑ – fellat *Westphalius.*

2. memini *Bb* meueni *a* Vxorne meni *Scaliger* sepulcris *V*.

3. ipsis *L* coenam *b*.

4. Qum *b*

5. Abs *AL* A *Dc* Ab *cett.* tonderetur *H Phillippensis* tundetur *V* *Scaliger et Conr. de Allio signum interrogationis addunt. Post hunc uersum deesse aliqua censebat Statius.*

LX.

Hoc carmen cum c. LIX continuant codices, quos secuti sunt Bapt. et Alex. Guarini Scaliger Conr. de Allio.

1. Nun *Bb d* Nū *O* Nunc *H* libisinis (libismis *H*) *BDGLa¹La²OV* libysinis *ALC* libissinis *ab d* libystinis *Scaliger*.

2. scylla *ALOb* scilla *a* silla *BGLa¹V* sylla *CDLa²H* ingumum *H* ingunium *A*.

Tam mente dura procreauit ac tetra,
Vt supplicis uocem in nouissimo casu
Contemptam haberes, a nimis fero corde?

LXI.

A a′ Collis o Heliconiei

3. monte *b* an *D* tectra *BLa*^{1} tecta *V* terra *DH* cetra *b*.
4. suplic' *O* suppliciis *DGHa* suplitiis *La*^{2} ultimo *pro* nouissimo *a*.
5. Contemptam *BCLa*^{1} Contemptum *AL* Conteptam *G* Contentam *DOb* Contectam *La*^{2} animis *BCGHLa*^{1}*La*^{2}*Ob* ah nimis *D Auantius* animi *ALV* fere *La*^{1}*V* uero corde fere *b* ferre cade *H* ferro cordes *a*. *Post hunc u. spatium est in O quinque uersum, tum in summa proxima pagina* Collis o belliconiei.

LXI.

Pleitnerus (*de Epithalamiis Catullianis Dillingae a.* 1858) *hoc carmen in* 4 *partes distribuit* 1–45 = 9 *strophas a pueris recitatas*; 46–115 = 14 *strophas a uirginibus*; 116–185 = 14 *strophas a pueris*; 186–230 = 9 *strophas a uirginibus. Hunc Schwabius secutus est. Mihi aliter carmen distribuendum uidetur. Etenim in uniuersum duae totius sunt partes* (1) *quae ante domum nuptae canitur* (2) *quae postea. Harum autem duarum partium unaquaeque in tres se scindit. Nam quum sex strophis fiat Hymenaei laudatio* (46–75) *eam autem nouem praecedant strophae* (1–45), *nouem etiam oportet eam sequantur. Sed turbato ordine codicum, supersunt nonnisi sex integrae et fragmenta trium. Idem in alteram partem uidetur cadere. Nouem enim sunt strophae quum uu.* 121–165 (Tollite o pueri faces—Transfer omine cum bono), *tum ii qui a uirgine in lectum collocata ad finem carminis secuntur* (196 Iam licet uenias marite—240 Exercete iuuentam). *Qui autem uersus interpositi sunt strophas quinque tantum efficiunt. Excidit igitur stropha una, ut puto, ante* Mitte brachiolum teres.

Hauptius (*Quaest. Catull. pp.* 24–27) *quum Catullum animaduertisset Anacreontis exemplo nec hiare glyconeos in fine, nec breui syllaba terminari passum, ne systematum tenor interrumperetur, ex duodecim autem locis ubi ea lex uiolatur, duos emendatione sanandos censeret legendo* uxor in thalamo tibi est *et siue* facile omnibus Noscitetur ab insciis *siue quid melius alius propositurus erat, reliquos decem* 116 Ite concinite in modum, 136 Abstinere sed abstine, 146 Ni petitum aliunde eat, 151 Quae tibi sine fine erit, 156 Omnia omnibus annuit, 161 Rasilemque subi forem, 166 Totus immineat tibi, 171 Flamma sed penite magis, 176 Iam cubile adeant uiri, 181 Collocate puellulam, *intercalari exclamatione* Io Hymen Hymenaee io *quae sequatur excusandos esse; Lachmannus in Bergkii et Caesaris Ephemer. Antiq. a.* 1845 *p.* 484 *docuit singulas strophas huius Epithalamii ex systematis duobus, priore uersuum ternorum, posteriore uersuum binorum constare. Hoc uerum esse ideo apparet quod praeter u.* 188 uxor in thalamo est tibi, *ceteri omnes uersus, quorum in exitu lex illa uiolata est tertii sunt strophae. Nam si quarto uersu alterum in-*

Cultor, Vraniae genus,
Qui rapis teneram ad uirum
Virginem, o Hymenaee Hymen,
Hymen o Hymenaee;

Cinge tempora floribus
Suaue olentis amaraci,
Flammeum cape laetus, huc
Huc ueni, niueo gerens
Luteum pede soccum.

Excitusque hilari die,
Nuptialia concinens
Voce carmina tinnula,
Pelle humum pedibus, manu
Pineam quate taedam.

cipit systema, natura fit pausa in fine tertii, ut minus aures laedant breues biantesue syllabae. Itaque Lachmannum cum Hauptio Heysio Schwabio secutus sum, quum antea omnes strophae uno tenore conficerentur.

Epythalamius (Epithalamium *C* Epythalamus *La*^{2}) Iunie et Mallii *CGLa*^{2} Epithalamum Vinie et Mallii *A* Epithalamus Iuliae et Malii *B* Epithalamion Iuliae et Mallii *La*^{1} Epithalamium Iulianae et Malii *Ha* Epitalamus Iulliane et Manilii (Mamlii) *b*^{2} de Iuliae et Manlii laudibus *b*. *Spatium tituli relictum est in LOV.*

1. eliconei *ABCDGLV* fliconei *La*^{1} liconei *H a m. pr.* elyconei *La*^{2} bellicon iei *O* heliconei *ab*^{2} *Scaliger* heliconii *b*.

4, 5 *sic leguntur in codd.* 4 Virginem o hymenee 5. Hymen o hymenee hymen, *nisi quod a* Virginem o hymenee hymen *habet, u.* 5 *omittit. Verus ordo non ante Ald. I reperitur.*

4. Virgineni *b*^{2} himinee *b*^{2}.

5. O hymen hymenaee *Ald. I. Voss. Vulp. Conr. de Allio secundum u.* 50 *Lachm. Rossb. Schwab.*

7. amaraci *BLa*^{1}*Vabb*^{2} am^{a}rici *O* amarici *cett.*

8. Flammeum *La*^{1}*V* Flamineum *ab*^{2} Flameum *ABCGHOb* huņc *B*.

9. uenit̹ *B*.

10. Lutheum *BV* Lucteu *H* Lucteum *a* socum *H*.

11. hylari *CVOa*.

12. concinens *ACDLb* continens *BGHLa*^{1}*La*^{2}*OVb*^{2} contines *a*.

13. Vere *La*^{2} tinnula *CGLa*^{2}*V Ven.* tinnuula *O* tinula *a* tynnula *La*^{1} tynula *B Phillippensis* tumula *ADL* tramula *H* tremula *b*^{2}.

15. Spineam *Parthenius et Robortellus ex Festo p.* 245. 1 (*Mueller*) 'Patrimi 'et matrimi pueri praetextati tres nubentem deducunt; unus qui facem 'praefert ex spina alba, quia noctu nubebant; duo qui tenent nubentem.' *Cf. Plin. XVI.* 75 Pineam *tuetur Turnebus Aduers. XXI.* 29 *ex Ciris u.* 439, *cf. Varronis* Γεροντοδιδάσκαλον *fr. XIV ed. Riese.*

β Namque Iunia Mallio,
Qualis Idalium colens
Venit ad Phrygium Venus
Iudicem, bona cum bona
Nubet alite uirgo,

Floridis uelut enitens
Myrtus Asia ramulis
Quos Amadryades deae
Ludicrum sibi rosido
Nutriunt humore.

a″ Quare age, huc aditum ferens,
Perge linquere Thespiae
Rupis Aonios specus,
Nympha quos super irrigat
Frigerans Aganippe.

Ac domum dominam uoca
Coniugis cupidam noui,
Mentem amore reuinciens

16. Nanque *Cb* iunia *G*La^2*O Riccard.* ſunia *C* uinia *D Lachmannus* uiniam *AL* iullia *B*La^1*V* iulia *H Phillippensis* bb^2 *ed. Pr.* mallio *ACDGL*La^2*OV* malio *H*La^1b^2a (*m. p.*) málio *B* manlio *b* *Phillippensis*.
17. ydalium *Va* id alium La^1*O*.
18. frigium *BG*La^1*V* phrigium *Aa* phirgium b^2.
19. bona con fama b^2.
20. Nubit *a ex correct.* alice *A*.
21. Floridus *b* Floribus *Va* uult *O*.
22. Miritus b^2 Mirtus *CVa* in asia b^2 asya *G*La^1La^2 ramuliis b^2 ramulus *H*.
23. amadryades *G*La^2b^2 amadiyades *A* amadriades *BCL*a^1*OVab*. *uu.* 22, 23 *uno tenore scripti sunt in H.*
24. Ludricum *ACGOH*b^2 Ludiocum La^2 roscido *A*.
25. honore b^2 in honore *Ald. I.* in odore *Al. Guarinus*.
26. ferrens b^2.
27. rumpere *b* thespiae *bc* tespiae *cett.*
28. aouios *O*.
29. Nimpha *Va*b^2 Lympha *Ald. I. Guarinus Scaliger Voss.* 'Lymphas *deas noui*, Nymphae *pro aquis non dicuntur*,' *Lachm. Lucret. p.* 419. *Sed uide Seruium ad Verg. Ecl. VII.* 21, *Herm. Opusc. II.* 292. irigat b^2.
30. aganipe *a* aganippae *Heinsius*.
31. Ac deomum *D* Ad *ed. Pr. Conr. de Allio* Ac domus *coni. Statius*.
32. Coniugijs *D* coniugi *Pleitnerus*.
33. reuinciens *ab* reui cens *V* reuincens *cett.*

Vt tenax edera huc et huc
  Arborem implicat errans.

γ Vosque item simul integrae
  Virgines, quibus aduenit
  Par dies, agite in *m*odum
Dicite, O Hymenaee Hymen,
  Hymen O Hymenaee.

Vt lubentius, audiens
  Se citarier ad suum
  Munus, huc aditum ferat
Dux bonae Veneris, boni
  Coniugator amoris.

Μεσῳδός.

a Quis deus magis a*ncs*iis
  Est petendus amantibus?
  Quem colent homines magis

34. Et *H* edera *AGVOab* edem b^2.
36. Vos *a* ite insimul *b*.
37. aduenietiet b^2.
38. Pars ALa^1 in modum *DLa*² *abc* in nodum *cett. nisi quod* mihi nodum habet b^2 nodum *H*.
39. O hymen hymeneę hymen *H*.
40. *om. ACDLb* ee hymene hymen *margo C* O hymenee.hymenee hymen $BGLa^1OVb^2$ *ed. Pr.* O hymeneę hymen *H* O hymen O hymenaee *a* O Hymen hymenaee *Lachmannus*.
41. lubencius *O* libentius *Da*.
42. citaries *O* secitarie b^2. *Huc Schwabius rettulit quod est in Glossis Placidi et in Glossario Balliolensi* Citarier celeriter moueri, *et sic olim ipse rettuleram. Sed interpretatio uix satis congruit.*
43. Minus b^2.
44. bene Db^2 *uu.* 44, 45 *uno tenore scripti sunt in H.*
46. amatis *codd. omnes sinceri* amatus *c* optimis *a ex rasura Auantius* magis a (ah) magis *Scaliger* magis ac magis *Guarinus* magis ac magest expetendus *H Leyserus* a uagis *Ezra u. Ieuer ad Luc. III.* 553 m. ancxiis *Hauptius quod melius foret* ancsiis. *Credo* amatis *ex* amcſiiſ (amcsiis) *corrumpi potuisse* aemulis *Hermannus* magis est ama-tis p. am. *Bergkius Schwab.* mage mutueis *Pleitnerus* ambitu *Colotius, Auantius in supplemento, Handius qui confert Sen. Med.* 400 Segnis hic ibit dies Tanto petitus ambitu? *fortasse* imitust Expetendus.
47. Sit petendus *Bentleius* pentendus *D*.
48. colant *Bentleius*.

Caelitum, O Hymenaee Hymen,
Hymen O Hymenaee?

β Te suis *t*remulus parens
Inuocat, tibi uirgines
Zonula soluunt sinus.
Te timens cupida nouos
Captat aure marit*us*.

Tu fer*o* iuueni in manus
Floridam ipse puellulam
Dedis a gremio suae
Matris, O Hymenaee Hymen,
Hymen O Hymenaee.

γ Nil potest sine te Venus,
Fama quod bona comprobet,
Commodi capere, at potest
Te uolente. Quis huic deo

49. himenee *O* *Inter* 49 *et* 50 *habent ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVa m. p.* comperarier (comperarier *CDGLa*[2] conperaries *O*) ausit *iam omissum in Phillippensi bb*[2] *abd ed. Pr. Vide Prolegomena.*

50. O hymen (himen *O*) hymenee hymen *ACGLOa* O hymenee hymenee hymen *DLa*[2]*V* O hymen o hymenee *b*[2] hymen o hymenee *b*.

al. remus
51. Tu *D* Te *cett.* sui si remulus *G* sui si remulus *ACLLa*[2]*O* sui si romulus *BHVb* sui si romullus *b*[2] tui si remulus *La*[1] suis tremulus *a ex rasura, ed.* 1473.

53. Conula *La*[2] Zonulla *O* sinis *b*[2].

54. Te trî cupida *V* tumens *Dousa F. et Heys.*

55. maritos *codd. Statius Scaliger Spengelius Conr. de Allio Silligius* maritus *Muretus uulgo et Lachm.* maritos *pro nominatiuo habet Scaliger, sed cf. Varronis* Γεροντοδιδάσκαλον *fr. II. Riese.* 'Nouos maritus tacitulus 'taxim uxoris soluebat cingillum.'

56. fero *b*[2] fer o *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*Vb abc* iuuem *b* iuuenis *AL.*

57. puellam *A.*

58–62 *in margine ascriptos habet H.* 58–60 *sic leguntur in codd.* 58 Dedis a gremio suae matris (maritis *b*[2], matris *om. a*) 59 + 60 O hymenee hymen (o) hymenee.

60. O hymenee hymen o hymenee *DG* O hymenee hymen hymenee *ABCHLLa*[1]*La*[2]*Oabb*[2]. *Verus ordo non ante Ald. I. reperitur.*

61. Nihil *BCLa*[1]*La*[2]*ab* Nichil *b*[2]*O.*

62. Phama *b* Flamma *H* Famma *O* Fabia *C pr. L* que *D solus* (*Lachm.*).

63. Commodi *om. b*[2] Comodi *CVab* ac *Hb.*

64. d'o *O.*

Compararier ausit?

Nulla quit sine te domus
Liberos dare, nec parens
Stirpe *n*itier; at potest
Te uolente. Quis huic deo
Compararier ausit?

Quae tuis careat sacris,
Non queat dare praesides
Terra finibus: at queat
Te uolente. Quis huic deo
Compararier ausit?

B *a* Claustra pandite ianuae.
Virgo adest. Viden ut faces
Splendidas quatiunt comas?

65. Comperarier *Oa* Compararíet b^2.
66–75 *om. Hab.* 66–70 *om. b.*
66. quid *c* quidem b^2 qui *ACL.*
68. uincier *ABDLabc Lachmannus.* 'Vincier superari ut maiorem nepo-'tum uideat subolem' *Bernardus Pisanus in marg. ed. Vicentinae* 1481 uicier *CGLa¹La² Ven* uitiet *V* uities *O* iritte (w supra e), *margo* uinceret b^2 nitier *Auantius* dicier *Phillippensis Al. Guarinus Muret.* iungier *Scaliger Voss. Vulp. Doer.* cingier *Hauptius.*
69. uoluente *A.*
70. Comperaries *O* Compararíet b^2.
71–75 *in margine ascriptos habet H.*
71. caret *H.*
73. aut *H.*
75. Comparier *O* Compararíet b^2 ausit *A.* *Ceterum uu.* 61–75 Nil potest sine te Venus—Compararier ausit *ante uu.* 51–60 *transposuit Pleitnerus, quum ita respondeant inter se cantus puerorum* (1–45) *et uirginum* (46–75), *cuius utriusque et in principio et in fine legatur* O hymen hymenaee, *neque alius sit ordo uu.* 114–143 (121–150) Tollite O pueri faces—Io hymen hymenaee, *quum inter strophas* 114–118, 134–143 *quas utrimque claudunt uerba* Io hymen hymenaee, *interpositae sint tres strophae quorum exitus fere idem sit* Concubine nuces da—concubinus amorem—concubinus amorem, *quamadmodum in uu.* 46–75 Compararier ausit *ter repetitum legitur.*
77. adest *codd. omnes* ades *Schraderus Krebsius Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Pleitn. Schwab.*
78. quatiunt *om. spatio relicto* b^2 quaciunt *O.* *Post hunc u. indicaui lacunam, satius opinatus codicum ordinem non turbare. Nam ut ante uirginum cantum* (46–75) *nouem strophae sunt, ita nouem eum secutae uidentur.*

. . . .
. . . .

. . . .
. . . .

Tardet ingenuus pudor.
Quem tamen magis audiens,
Flet quod ire necesse est.

a″ Flere desine. Non tibi A-
Runculeia periculum est,
Ne qua femina pulchrior
Clarum ab Oceano diem
Viderit uenientem.

Talis in uario solet
Diuitis domini hortulo
Stare flos hyacinthinus.
Sed moraris, abit dies
Prodeas noua nupta.

84 (80). *Hunc uersum Lachmannus Hauptius Pleitnerus Schwabius post u.* 110 (106) *ponunt, ut pars sit strophae quam claudunt uerba* Candido pede lecti. *Idem fecit Heysius, sed ut altera stropha a uerbis* Quem tamen magis audiens, *altera ab* O cubile *inciperet. Rossbachius eundem uersum uncis inclusit.*

83 (79). Tradet b^2 ingemius *A* ingenius b^2 puer *Casaubonus* Tardet ingenuus pudor? Fles quod in necesse est? *coni. Schwabius.* 'Tardet cum interrogatione legendum est. Retineatne? quasi 'dicat non.' *Parthenius.*

84 (80). Quae *Ald. I. Scaliger.*

86 (82). Arunculeia *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*V Robortellus Lachmannus Rossb.* Acunculeia *a* Aurunculeia *O Scaliger uulgo* Aruncudia *marg.* Aurunculeia b^2 Auruleia *ed. Paris. saec. XV* Aruncleia *Statius* Auruncleia *Dousa f. Bentleius* Oruculeius *legitur in Inscriptt. Mommsen.* 927, *Gruter. CCLXXII* Aurunceius *ibidem CLXXXI* Aurunceia *DCCLXII DCLXXXIV. Vtramque formam exhibent codd. Suetonii (I. Caesar XXV), Liui XXVII.* 6, 7, 41, *XXXVI.* 45, *XXXVII.* 2, 55. *Cf.* Arelia, Agustus, Alerci A- Runculeia *diuise cum Turnebo Aduers. XV.* 22 *Dawesio Misc. Crit. p.* 32 *Hauptio Heysio L. Muellero de Re Metrica p.* 181 *Schwabio scripsi.*

89 (85). Claro *DC a m. p.* Occeano *AHLa*[1]*La*[2]*O.*

92 (88). homini *C* hominis *AL a m. p.* ortulo *BLa*[1]*La*[2]*Vabb*[2] ortullo *pr. G.*

93 (89). iacintinus *BGLa*[1]*La*[2]*Vbb*[2] iactintinus *O* iacinthius *ACa* iacynthius *H* yacintius *L.*

94 (90). abiit *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVbb*[2] adiit *a* abit *c Vic.*

95 (91). *omittunt codices Additur in Ald. I.*

β Prodeas noua nupta, si
Iam uidetur, et audias
Nostra uerba. Viden? faces
Aureas quatiunt comas:
Prodeas noua nupta.

Non tuus leuis in mala
Deditus uir adultera,
Pro*br*a turpia persequens,
A tuis teneris uolet
Secubare papillis.

Lenta qu*i* uelut adsitas
Vitis implicat arbores,
Implicabitur in tuum
Complexum. Sed ab*it* dies.
Prodeas noua nupta.

γ O cubile, quod omnibus

. . . .

96 (92). si *om. C.*

97–100 (92–96). Iam uidetur—noua nupta La^2 *ponit post u.* 103 (99), *eosdem in margine ascriptos habet H* ut *pro* et *Handius coll. Ter. Phorm. IV.* 3, 14.

98 (93). Viden ut faces *codd.* Videri ut OLa^2 Viden? faces *Ald. Scaliger, Handius Lachm.* 2 *Pleitnerus* Vide ut faces *Casaubonus Parthenius ed.* 1486 *Statius Lachm. I. Rossbachius* Vide ut atra nubes, uide ut animus ingens *initio senarii uidetur posuisse Seneca Phoen.* 394, *Troad.* 945.

101–110 (97–106) *om. a.*

102 (98). ad ultera *G.*

103 (99). Procatur (Proscatur *H*) pia $ABCDGHLLa^1OVbb^2$ Parcatur pia *ed. Pr.* Probra turpia *Calpurnii ed.* 1481 Proca, turpia *Scaliger* *Fortasse huc referendum quod in Glossario Balliolensi repperi* 'pro-'gom uituperationem' Prae qua *Pontanus ad Macrob. I.* 7 Prona *Heysius* prosequens b^2.

104 (100). Atius b^2 neris *AC* uolet $BCGLa^1La^2OV$ nolet *D* nollet *ACL.*

105 (101). Se cubare *V.*

106 (102). Lentaque *codd. praeter O* Lenta sed *O* Lenta qui *Ald. I* quei *Scaliger* quin *Muretus Stat. Haupt. Heys. Schwab.* uult *O* uelud b^2 ad sitas *CV* adsitas *A* ad siras b^2.

108 (104). ad *b* tuos *H.*

109 (105). Complexus *H* Complexum *in fine u.* 108 *habent* Bbb^2 Collulum *Bentleius* abit *Vic.* abiit *cett.*

111 (107). rubile *b* que ab^2 quot, o nimis *Scaliger. Post hunc u. indicaui lacunam, quam post u.* 115 *fuisse in antiquo codice testatur Alex. Guarinus, quamquam in omnibus codd. qui hodie exstant uersus continuantur.*

. . . .

. . . .

Candido pede lecti,

Quae tuo ueniunt hero,
Quanta gaudia, quae uaga
Nocte, quae medio die
Gaudeat. Sed abit dies.
Prodeas noua nupta.

Γ *a* . Tollite, *O* pueri, faces.
Flammeum uideo uenire.
Ite concinite in modum
'Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.'

Ne diu taceat procax
Fascennina locutio.

115 (108). leti *BLa*^{1}*Vb*.
117 (110). gaudiaque *CGLa*^{1}*La*^{2}*OV* quae *Aabb*^{2}.
118 (111). Nocteque *CGLa*^{1}*La*^{2}*OVbb*^{2} quae *Aa*.
119 (112). habiit *b*^{2} abit *c* abiit *cett.*
121 (114). *O om. codd. praeter c; add. iam in ed. Pr.*
122 (115). Flammineum *OH* Flamineum *ACGLa*^{2}*ab*^{2} Flameum *b* uido *O* uenite *ed. Colinaei* 1529 *Casaubonus.*
123–125 (116–118). *sic leguntur in ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vbb*^{2}.
Io hymen hymenee io
Io hymen hymenee io
Ite concinite in modum
et in Oa nisi quod Io hymen hymenee io *semel tantum scriptum est. Verus ordo non ante Ald. I. reperitur.*
124 (117). O Hymen *in initio uersus utriusque et hic et postea scribendum esse docent Lachmannus in notis, L. Muellerus de Re Metrica p.* 305 *Heysius Hauptius Schwabius, et sic legitur in Ald. I. Sed primum* io *monosyllabum esse, bisyllabum alterum docent Dawesius Misc. Critic. p.* 33, *Umpfenbachius in Meletem. Plautin. p.* 23. *cf. Ouid. Met. V.* 625, 'Et bis io Arethusa uocauit io Arethusa.' *Mart. XI.* 2. 5, 'Clamant ecce mei Io Saturnalia uersus.'
125 (118). Io *addunt in fine uersus codd. omnes. Prima omisit Ald. I.*
126 (119). Neu *L* taceatis *ADGLLa*^{1}*La*^{2}*OVbb*^{2} taceatur *d* taceas *H* taceat *abc* tace^a^tis *C.*
127 (120). Fescennina *ACGL* Falcennina *La*^{1} Fosceninna *O* Fascenina *HVb*^{2}*d* Fascennina *BD Phillippensis Froehlichius in Mus. Rhen. XIII.* 150 Fescenina *a* Fesscemina *b* locutio *ABCDLLa*^{1}*V* loquutio *H* locatio *La*^{2} *Riccard. a m. p.* locacio *O* lotatio *G, ut uidetur, et in marg.* al. locutio iocatio *Heinsius Heysius Schwabius.*

Nec nuces pueris neget
Desertum domini audiens
Concubinus amorem.

β Da nuces pueris, iners
Concubine: satis diu
Lusisti nucibus. Lubet
Iam seruire Talassio.
Concubine, nuces da.

Sordebant tibi uillicae,
Concubine, hodie atque heri.
Nunc tuum cinerarius
Tondet os. Miser a miser
Concubine, nuces da.

β′ Diceris male te a tuis
Vnguentate glabris marite
Abstinere, sed abstine.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

128 (121). Ne *Hb*^{2}*acd* neges *H*.
129 (122). Deum *pro* domini *b*^{2} *d* domino *ed. Cantabrigiensis* 1702 *Doeringius*.
131 (124). inhers *V*.
132 (125). satis domini *O*.
133 (126). iubet *b*^{2} *Casaubonus Schraderus* iuuet *Pleitnerus*.
134 (127). Nam *O* talasio *BCDGHLa*^{1}*La*^{2}*OV Phillippensis ab Schwabius* talassio *c* thalassio *AL*^{1} thalasio *b*^{2}*d* talassionem talassium *habent Festus s. u. p.* 351, *Seruius ad Aen. I.* 655 *Liuius I.* 9, *mythographus edit. a Bodio I. p.* 148, talasse talassionis *omnes Schneidewini codices Martialis XII.* 42, *I.* 36, talassionem *codices optimi Mart. III.* 36, ταλάσιος *Plutarchus in Romulo, et Quaest. Roman. XXVI. XXXI., Dionys. Halic. II.* 30.
136 (129). Sordebam tibi uillicus *Bentleius* uilicae *b*.
137 (130). eri *D*.
138 (131). tuus *AL*.
139 (132). Tondes *V* hos *H* misera miser *O* a *c* ab *AH a pr. m.* ha *BCd* ah *cett.*
141 (134). Diceres *ABDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Oabb*^{2} Diceris *CV* male *BCG a m. p. La*^{1}*Vabb*^{2} malle *ADLLa*^{2}*O* atius *Db*^{2}.
142 (135). Vnguenta te *ABGHLa*^{1}*Vabb*^{2}.
143 (136). sed abstinere *Oa*.
145 (138). *om. BCDGLa*^{1}*La*^{2}*HOVab* io *add. in fine ALb*^{2}.
146–150 (139–143) *om. b*^{2}.

Scimus haec tibi quae licent
  Sola cognita, sed marito
  Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
  Io Hymen Hymenaee.

γ Nupta, tu quoque quae tuus
  Vir petet caue ne neges,
  Ni petitum aliunde eat.
Io Hymen Hymenaee io,
  Io Hymen Hymenaee.

En tibi domus ut potens
  Et beata uiri tui.
  Quae tibi sine seruiat
(Io Hymen Hymenaee io,
  Io Hymen Hymenaee)

Vsque dum tremulum mouens

146 (139). Simus *O* hoc *b* liceret *b* qua *Scaliger Voss.*
148 (141). *Post hunc u.* Io hymen hymeneę hymen *add. H.*
150 (143). *om. O* io *add. codd. praeter b.*
151–160 (144–153) *om. a.*
151 (144). tuus *H ex rasura* tuis *DG.*
152 (145). pater *C* patet *b H a m. pr.* aeque non *pro* caue ne b^2.
153 (146). Ne $BCHLLa^1La^2V$ *Phillippensis* Ni $ADGOabb^2$ *Parthenius Passeratius Guarinus Lachmannus Rossbachius, cf. Prop. II.* 7, 3 *et Lachm. ad Lucret. II.* 734 *Ritschelium in Mus. Rhen.* 1853 *pp.* 479–487. *Locis ibi allatis adde Gratii Cyneg.* 83. 'Ni pro ne antiquo more' *Bernardus Pisanus in ed. Vicent.* 1481.
154, 5 (147, 8) *sic leguntur in H* Io hymen hymeneę hymen Io hymen hymeneę hymen.
154 (147). *habet G ascriptum in margine, fortasse alia manu.*
155 (148). *om. O* io *add. codd.*
156–160 (149–153) *om.* BLa^1Vb^2.
156 (149). et *Guarinus et Bernardus Pisanus in ed. Vicentina* 1481 patens *Guarinus in comm. Heinsius* En tibi domus—ut potens Et beata!—uiri tui *Pleitnerus.*
158 (151). sine seruit $CDGHLLa^2Ocd$ siue seruit *b* sine se ruit *A* sine fine seruit *D* sine seruiat *Bern. Pisanus in ed. Vicent. Pontanus Parthen.* 1486 *Passerat. Hand. Sillig. Heys. Pleitner. Schwab. cf. Plaut. Casin. IV.* 4. 3 ut potior sis pollentia uictrixque sis Superetque tuum imperium. seni tibi seruiet *Statius* sine fine erit *Auantius Lachm. Haupt. Rossb.* fine quae sine seruiat *Bapt. Guarinus Casaubonus.*
160 (153). *om. O* io *add. codd.*

Cana tempus anilitas
Omnia omnibus annuit.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Μεσῳδός.

α Transfer omine cum bono
Limen aureolos pedes,
Rasilemque subi forem.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

β Aspice unus ut accubans
Vir tuus Tyrio in toro,
Totus immineat tibi.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Illi non minus ac tibi
Pectore uritur intimo

162 (155). annilis etas *CGV* anilis aetas *ADHLOab* annulis aetas *BLa¹La² Phillippensis* anulis etas *b²* anilitas *Vic et ed.* 1473. 'Anilitas ab anu nominata est sicut a sene senectus' *Glossarium Balliolense cf. Isid. Lib. XI.* 28.
163 (156). Ominibus *b²* amnuit *D* ānuuit *b²* annuat *Auantius.*
165 (158). *om. Oad* io *add. codd.*
166 (159). Tranfer *D* Tranffer *O* omne *ABLab²* onnine *D* ogmine *V.*
167 (160). Lumen *a* aureleos *BLa¹La²* aurelos *H.*
168 (161). Nassilemque *O* Rasilient *H* sibi *BCDGHLa¹La²Obb²* tibi *AVL* subi *abcd*
170 (163). *om. Oa* io *add. codd. praeter b.*
171–5 (164–8) *in margine ascriptos habet H.*
171 (164). intus *Statius* imus *Fruterius in Epist. ad G. Canterum Scaliger Conr. de Allio* unctus *Barthius Aduers. p.* 2172 unctus *uel* udus *Heinsius* acubans *b²* accubat *b.*
172 (165). thyrio *ACLa* thoro *ABCGLa¹La²Vb²* foro *a.*
173 (166). imineat *BDLa¹VHab²* inmineat *d.*
175 (168). io *add. codd. omnes.*
176 (169). Illo *DHVa* hac *GO.*
177 (170). uritur *D et corrector BL* utitur *a* utitur al. urimur *G* urinuet *b²* urimur *cett. et BL a m. pr.* imo *D a m. pr.*

Flamma, sed penite magis.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

γ . . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Mitte brachiolum teres,
Praetextate, puell*ul*ae.
Iam cubile adeant uiri.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

Vos bonae senibus *uiris*
Cognitae b*ene* feminae,
Collocate puell*ul*am.
Io Hymen Hymenaee io,

178 (171). Flama *BGLLa*[1] petite *a* ponite *Hb* penitet *D* (*a m. pr.*) *c*.

180 (173). *om. a* io *add. codd. omnes. Post u.* 180 *unam strophum excidisse censeo. Vide Prolegomena.*

186–190 (174–178) *om. b.*

186 (174). Mite *BLa*[1]*OVb*[2] brachicellum *a* terres *a*.

187 (175). Praetextare *O* Praetextaste *La*[1] Praetertate *b*[2] Praetestate *D* puellae *codd. omnes sinceri* puellulae *c ed.* 1473.

188 (176). cubibe *O ni fallor* cubille *a* adeant *ABCD* (*ex* adeunt) *HLa*[1]*Vb*[2] *Statius Scaliger Lachm.* 1 adeant *L* aderat *a* adeat *GO bc Auantius Guarinus Bentleius Vulp. Lachm.* 2 *Rossb. Pleitn.* uni *a*.

190 (178). *om. a* io *add. codd.*

191 (179). Bonae (Bene *a*) senibus (senilibus *H*) unis (unus *Bb*[2] *Phillipp.* auus *H a m. pr.* uuis *A*) *codices* Vos bonae senibus uiris *Statius Scaliger Doeringius* Pronubae s. uiris *Heysius* Iam bonae senibus uiris *Pleitnerus* Vos unis s. bonae *Auantius Muretus Robortellus Turnebus Silligius Rossbachius* Vos bonae senibus bonis *Passeratius Voss. Vulp. Froebl. Haupt.* Vnicis s. bonae *Kortenius*.

192 (180). Congnitae *a* breue *BDHLLa*[1]*Vbb*[2]*abc Phillippensis Scaliger Lachm.* berue *ACGLa*[2]*O* uerne *marg. Vic.* bene *Gudianus*[1], *codex interpolatus, Calpurnii ed.* 1481, *Turnebus, uulgo.*

193 (181). puellam *BCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVabb*[2] puellas *A* puellulam *c Parthenius.*

Io Hymen Hymenaee.

Δ *a* Iam licet uenias, marite.
Vxor in thalamo tibi est,
Ore floridulo nitens
Alba parthenice u*el*ut
Luteumue papauer.

At, marit*e*, *i*ta me iuuen*t*
Caelites, nihilo minus
Pulch*er* es, ne*que* te Venus
Neglegit. Sed ab*i*t dies.
Perge ne remorare.

Non diu remoratus es.
Iam uenis. Bona te Venus
I*uue*rit, quoniam palam
Quae cupis capis et bonum
Non abscond*i*s amorem.

195 (183). *om. a* io *add. codd.*
196 (184). ueniam *H a m. pr.*
197 (185). *om. B Phillippensis* tibi est b^2 *Bentleius Dawesius Laehmannus Hauptius Rossb. Schwab.* ubi est *AL* est tibi *cett.*
198 (186). florido *DV.*
199 (187). perthenice *a* partenice *D a m. pr.* uirens *c* uelut *COb* uultu al. uult *G* uultu *cett.*
200 (188). Luteum ut *L* Luttuumque *a* papeuer *C.*
201–205, 205–210 (189–193, 193–198) *inuerso ordine leguntur in codd. Correxit Scaliger.*
201 (189). Ad (at *D*) maritum tamen iuuenem (iuenem *D*) *codd. Correxit Scaliger.*
202 (190). Edites *a* nichil (nihil *C*) ominus *OC* nichφilo minus *G* nichilo *a* minus *om. a.*
203 (191). Pulchre res (re *H*) *codd. Correxit Scaliger* nec *ABCDGL a m. p.* La^1La^2OVab nocte b^2 neque *c L a m. sec.* nonus b^2.
204 (192). Neglegit *O* obiit *a* abiit *cett.*
205 (193). remorare $ACDHLOabb^2$ rememorare BLa^1La^2V.
206 (194). remorata (remota *O*) es *codd.* remoratus es *Calpurnii ed.* 1481.
207 (195). Iam uenis? *Pleitnerus* Iam Venus *H.*
208 (196). Inueuerit $ABCDGHLLa^1La^2OVb^2$ Inueneris *a* Inuerit *b* Inuenit *c ed. Pr.* Iuuerit *Auantius* pallam b^2.
209 (197). Quo b^2 cupis cupis *O Heinsius. Cf. Lucret. IV.* 723 Quae ueniunt ueniant.
210 (198). abscondis ab^2 abscond' *Phillippensis* abscondas *cett.*

β′ Ille pulueris *A*fricei
Siderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui *u*ostri numerare uo*lt*
Multa milia lud*ei*.

*L*udite ut lubet et breui
Liberos date. Non decet
Tam uetus sine liberis
Nomen esse, sed indidem
Semper ingenerari.

β″ Torquatus uolo paruulus
Matris e gremio suae
Porrigens teneras manus,
Dulce rideat ad patrem
*S*emihiante labello.

Sit suo similis patri
Mallio et facile inscie*i*s

211 (199). ericei *BCHGLa*[1]*La*[2]*OVb* erycei *Phillippensis* ericet *AL* ericea *D* eritei *b*[2] eritthei *c* ether *a* africi *Heinsius* africei *Lachmannus* pulueris Erythrei *Muretus Handius* puluis Erythrii *Bern. Pisanus in ed. Vicent.* 1481 *Vossius* aridi *Schraderus Broukhusius pro se quisque* aridae *iam antea Casaubonus.*

213 (201). Sublegat *Gualterus Landor coniecit.*

214 (202). uestri *b* nostrum *a* nostri *cett.* uostri *Scaliger uulgo* uostra qui *Gualterus Landor* uolunt *codd.* uult *Calpurnii ed.* 1481. uolt *Statius Lachm.*

215 (203). mollia *coni. Statius* ludere *codd.* ludi *ed. Paris. Saec. XV.* ludei *Scaliger.*

216 (204). Et ludite et lubet (libet *b*[2] ludet *H*) *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVbb*[2] Et ludite ut lubet *a* Et ludite libet *c* Ludite ut lubet *Parthenii ed.* 1486.

219 (207). indedem *b*[2] ibidem *D* indicem *La*[2].

220 (208). ingenerati *DOb*[2].

221 (209). Torcutus *O* peruulus *O.*

223 (211). Porigens *b*[2].

224 (212). irideat *b*[2] redeat *B.*

225 (213). Sed mihi ante *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVbb*[2]*abd* Si mihi ante *c* Semihiante *Scaliger* Semhiante *L. Mueller p.* 260.

226 (214). simili *D a m. pr.*

227 (215). Mallio *ALVc* Maulio *O* Manlio *cett.* ut *pro* et *Bergkius* facie *Burmannus ad Anthol. Lat. I. p.* 305 insciis *ac insciens cett. Pleitnerus* inscieis *Lachmannus.*

Noscitetur ab omnibus,
Et pudicitiam suae
Matris indicet ore.

Talis illius a bona
Matre laus genus approbet,
Qualis unica ab optima
Matre Telemacho manet
Fama Penelopeo.

γ Claudite ostia uirgines.
Lusimus satis. At bonei
Coniuges, bene uiuite et
Munere assidue ualentem
Exercete iuuentam.

228 (216). Noscite *O* obuieis *pro* omnibus *Pleitnerus* obuiis *Bergkius Philol. XVI.* 619 *Dawesius et Hauptius* omnibus *et* inscieis *transponunt, ne* omnibus, *si ante uocalem in proximo uersu admitteretur, Catulli legem glyconeorum uiolaret.*

229 (217). Set pudicitiam *Handius* Sic p. *Hermannus in Iahnii Ann. T. XXII. p.* 305, *Klussmannus Philol. XI.* 592. suo *a* suam *cett.* suae *Calpurnii ed.* 1481.

230 (218). Maris *b*^{2}.

231, 232 (219, 220) *sic leguntur in ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVbb*^{2}*c.*

Talis illius a bona (a abona *b*^{2}) matre
Laus genus (egenus *O*) approbet

in Da sic Talis illius a bona
Matrizans (Matrizando *a*) genus approbet

233 (221). ab *om. O.*

234 (222). thelamaco (themalaco *H*) *ABLb*^{2}*c* theleamaco *CDGLa*^{1} *La*^{2}*V* thelamacho *O* thelemaco *a* telemaco *b.*

235 (223). penolopeo *ABDGHb*^{2}.

236 (224). hostia *ACHLa*^{1}*Vabb*^{2}*c.*

237 (225). Ludimus *H* Ad *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVb* At *b*^{2}*ac* bonei *La*^{2}*V* boni *ac* bonlei *O* bolnei al. bonei *G* holnei *H* bolnei *cett.*

238 (226). bene uiuite et *a Vic.* bone uite (uitei *D a m. pr.* uitae *b*) et *DGLa*^{2}*OVb* bonae uitae et *BLa*^{1} bonae uitae *om.* et *ACLH* bone uitas *b*^{2}.

239 (227). et *ante* munere *Hb*^{2} assiduo *ac.*

240 (228). Exercere *H* *Explicit Epithalamium O.*

LXII.

IVVENES.

α′ VESPER adest, iuuenes, consurgite: Vesper Olympo

LXII.

'*Est hoc carmen amoebaeum hac lege ut nulla carminis pars sit, quin respondentem sibi habeat aliam partem eodem uersuum numero; singulae partes uno loco excepto* (*post u.* 58) *uersu terminabantur intercalari . . . . Sunt autem concertationis tres strophae cum sua quaeque antistropha,* (*uu.* 20–58) *praeeunt semper puellae, respondent iuuenes.*' *Naekius in Opusculis pp.* 102, 3, *quem in uniuersum secuti sunt Lachmannus Hermannus Hartungius Hauptius Froeblichius Leutschius Heysius Pleitnerus Riesius Schwabius Richterus Frankius. Omnes enim tres strophas concertationis faciunt. Sed de uersuum numero inter se dissentiunt. Naekius ordinem hunc statuit.*

Exordium	*Iu.*	*Concertatio*			*Iu.*
Iu. 1–5	11–19	*Stroph. α Pu.* 20–25	*Str. β Pu.* 32–?	*Stroph. γ Pu.* 39–48	59–66
Pu. 6–10		*Antistr. α Iu.* 26–31	*Ant. β Iu.* ? –38	*Antistr. γ Iu.* 49–58	

u. 14 *omittit, ut quemadmodum concertationem ipsam octo uersus secuntur iuuenum sic octo uersus eam praecedant. Lachmannus in ed. I. post u.* 32 *sexaginta uersus excidisse, Hauptius* (*Quaest. Catull.* 48) *triginta arbitratus est:*

Lachm.	*iu.* 5	*iu.*	*pu.* 6	*pu.*	*iu.* 7	*iu.*	*pu.*	*iu.* 9	*iu.*	*pu.* 10	*pu.*
	pu. 5	8	*iu.* 6	8	*pu.* 7	8	11	*pu.* 9	8	*iu.* 10	8
Haupt.	*iu.* 5	*iu.*	*iu.* 6	*pu.*	*iu.* 10	*iu.*	*pu.* 10	*pu.*			
	pu. 5	9	*pu.* 6	9	*pu.* 10	8	*iu.* 10	8			

Hermannus (*Ann. Iahn. XXII.* 309) *quum uideret in fine antistrophae* 49–58 *desiderari uersum intercalarem qualis est in fine strophae* 39–48 Hymen O hymenaee, hymen ades o hymenaee, *adiecto autem hoc uersu antistrophae, undecim uersus in hac esse, decem in stropha; excidisse post u.* 41, Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber, *unum uersum censebat, in quo floris color et dulcedo pingerentur. Itaque hunc statuit ordinem*

Prooemium		*Proodus*	*Mesodus*						*Epodus*
iu.	*pu.*	*iu.*	6	6	?	?	11	11	9
5	5	9	*pu.*	*iu.*	*pu.*	*iu.*	*pu.*	*iu.*	*iu.*

Hermannum secutus est Hauptius in editionibus suis; consentiunt de uersuum numero stropharum 39–58 *Froeblichius Leutschius Pleitnerus O. Ribbeckius* (*Ann. Iahn. LXXV.* 70) *Schwabius, Richterus, Frankius. Froeblichius sic ordinauit*

Iu. 5	*Iu.*	*Pu.* 6	*Pu.* 8	*Pu.* 11	*Iu.*
Pu. 5	8	*Iu.* 6	*Iu.* 8	*Iu.* 11	8

Rossbachius carmen compositum ratus e strophis et quaternorum et quinorum uersuum, quibus accederent uersus intercalares uel ἐπιφωνήματα ibi tantum cantata ubi hemichoria uirginum et iuuenum se exciperent, ut ad eurhythmiam carminis nihil conferrent sed extra stropharum concinnitatem collocarentur; hoc

Expectata diu uix tandem lumina tollit.
Surgere iam tempus, iam pinguis linquere mensas,
Iam ueniet uirgo, iam dicetur hymenaeus.
Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee!

VIRGINES.

a″ Cernitis, innuptae, iuuenes? consurgite contra;

schema apposuit, relicto post u. 59 At tu ne pugna cum tali coniuge uirgo *unius uersus spatio, ut sic pares essent* 11–19, 59–66,

2 str. amoeb. quaternorum uu.		*2 stroph. Iu. quaternorum uu.*	8 *stroph. amoeb. quinorum uu.*						*2 strophae Iu. quaternorum uu.*
1–10		11–19	20–58						59–66
Iu.	*Pu.*		*Pu.*	*Iu.*	*Pu.*	*Iu.*	*Pu.*	*Iu.*	
4+1	4+1	4+4+1	5+1	5+1	5+1	5+1	5+5+1	5+5	4+4+1

Pleitnerus sic ordinauit.

	{ *Iu.* 5	*Iu.*	{ *Pu.* 6	{ *Pu.* 9	{ *Pu.* 11	*Pu.*
	Pu. 5 }	9	*Iu.* 6 }	*Iu.* 9 }	*Iu.* 11 }	9+10
Leutschius sic	{ *Iu.* 5	*Iu.*	{ *Pu.* 6	{ *Pu.* 10	{ *Pu.* 11	*Iu.*
	Pu. 5 }	9	*Iu.* 6 }	*Iu.* 10 }	*Iu.* 11 }	8
Richterus sic	{ *Iu.* 5	*Iu.*	{ *Pu.* 6	*Iu.*	{ *Pu.* 11	*Iu.*
	Pu. 5 }	9	*Iu.* 6 }	9 (7+2)	*Iu.* 11 }	9 (8+1)

ut tres sint partes, quarum unaquaeque duas strophas et antistropham complectatur.

Frankius sic	{ *Iu.* 5	*Iu.*	{ *Pu.* 6	{ *Pu.* 7	{ *Pu.* 11	*Iu.*
	Pu. 5 }	8	*Iu.* 6 }	*Iu.* 7 }	*Iu.* 11 }	8

Ipse contra Hermannum undecim uersus in ultima stropha, undecim in antistropha ponentem haec sentio. Quod post u. 58 *iuuenes non canunt* Hymen O hymenaee κ.τ.λ., *id non omissum est, sed dilatum. Sequitur enim in fine cantus eorundem iuuenum post u.* 65. *Consulto dilatum fuisse testatur* Et tu ne pugna (*u.* 59), *quod immerito in* At tu *mutarunt editores. Contra cum Hermanno nouem uersus iuuenum ut ante inceptam concertationem* (11–19), *sic post eam* (59–65) *facio. Desideratum ibi uersum post* 61 *pono, non ut Rossbachius post* 59. *In media stropha et antistropha* (32–38) *nouem uersus excidisse credo; ut stropha et antistropha sedecim essent uersuum.*

{ *Iu.* 5	*Iu.*	{ *Pu.* 6	{ *Pu.* 8	{ *Pu.* 10	*Iu.*
Pu. 5 }	9	*Iu.* 6 }	*Iu.* 8 }	*Iu.* 10 }	9

Exametrum carmen Nuptiale *ABGHLLa¹La²b* Epithalamium Catulli *T.*
In hoc carmine codicem Thuaneum (*T.*) *saeculi X, Bibliothecae Imperialis apud Parisienses* 8071, *a Vossio iam antea collatum, a Lachmanno primo integrum editum, plerumque secutus sum. Itaque nonnulla ex ceteris codicibus quae alioquin adscripturus fueram, hic ut minoris pretii omisi.*

In marg. u. 1 *adscriptum in G* turba uirorum.

1. consurgit *D* olimpo *VOC.*
2. Expetata *b²* soluit *AL.*
3. iam^{est} *G* pinguis *TO* pingues *cett.*
4. ducetur *AL.*
5. hymeneae *T* hymenoeoe *T.*
6. *in marg. G adscript.* puellae consurgi eretera *T* consurgẽ *H.*

Nimirum *Oeta*eos ostendit noctifer i*gn*es.
Sic certes*t*; uiden ut perniciter exiluere?
Non temere exiluere, canent quo*d* uisere par *est*.

Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee!

IVVENES.

β′ Non facilis nobis, aequalis, palma parata est,
Adspicite, innuptae secum ut medita*ta* requaerunt.
Non frustra meditantur, habent memorabile quod sit,
Nec mirum, penitus quae tota mente laborant.

7. oeta eos *T* hoc eos *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OV Ven.* hoc eoos *H* hic eos *ab* offendit *a* imbres *T* imber *cett.* noctifer ymber *V* oetaeas obtendit umbras *Statius* eoos *Itali, Calpurnii ed.* 1481 eoos ignes *Ald. I.* oeteos ignes *P. Victorius Castigg. in Varr. de R. R. p.* 641 *et Vossius pro se quisque. Confunduntur* ignis imber *apud Propert. III.* 3. 58, *fortasse etiam apud Tibull. I.* 1. 45. *Vide Handium ad Gronouii Diatriben in Statii Siluas I. p.* 435 oeteos ortus *Turnebus Aduers. XXVII.* 25 Oetaeos (*οἰταῖος*) se ostendit noctifer umbreis *Bergkius Philol. XII.* 581.

8. Siccer tes .i. *T* Sic certe si *O* Sic certe *cett.* Sic certe est *Statius* Sic certest *Hauptius* pernicitor exilluere *D* exiliuere *V, et in u.* 9.

9. timere *b*[2] tamen *a* canent quod uisere par est *T Vossius Doeringius Silligius Lachmannus. Idem placuit Landoro.* canent quo uisere parent *ABCDGHLLa*[1]*OV* cauent quo uiscere parent *b* cauet suo uisere parent *a* canent quo uincere par est *Auantius* canent quos uincere par est *Bapt. Guarinus Muretus* canent quod uincere par est *Passeratius Marcilius Hauptius Heys. Rossb. Schwab.* quo sidere p. est *coni. Lachmannus* quoi fidere par est *Leutschius* quod dicere p. e. *Doeringius* quod ducere par est *Riesius.*

10. Hymene hymeneae *T* hymeneae *T.*

11. puellae *G in marg.* nobilis *T* aequalis *codd. omnes* aequales *Lachmannus.*

12. *sic T ed. Pr.* Aspice *Ob*[2] aspice ut *b* innuptaeque *DGLLa*[1]*La*[2]*V* nupteque *H* innuptae (inuptae *B*) quae *AB Ven.* innuptae quam *C* innupte quaerũt secum ut meditãẽ quaert̄ *O* meditata requirunt *T* meditata requaerunt *D* meditare querunt (queruntur *H*) *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OV Ven.* meditamine quaerunt *b Parisinus* 7989 meditamina quaerunt *Itali, teste Lachmanno. Fortasse huc referendum quod est in Glossario Balliolensi* 'Requirunt in memoriam reuocant.'

13. memora psile *T.*

14. *habet T solus. In textum admiserunt Statius Vossius Vulpius Doeringius Hermannus Hauptius Heysius Rossbachius Pleitnerus Leutschius Richterus. Spurium habent Scaliger, Naekius in Opusc. I. p.* 102 *ut otiosum, nec conclusioni octo uersuum* 59–66 *ut ipse opinatur conuenientem, Lachmannus in ed. I., Frankius Cursiuis literis scribit Schwabius* laborent *Vossius Vulp.*

Nos alio mentes, alio diuisimus aures,
Iure igitur uincemur, amat uictoria curam.
Quare n*unc* animos saltem conmittite uestros,
Dicere iam incipient, iam respondere decebit.

Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee.

VIRGINES.

A′ Hespere, qui caelo fertur crudelior ignis?
Qui natam possis conplexu auellere matris,
Conplexu matris retinentem auellere natam,
Et iuueni ardenti castam donare puellam.
Quid faciunt hostes capta crudelius urbe?

Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee!

IVVENES.

A″ Hespere, qui caelo lucet iucundior ignis?
Qui desponsa tua firmes conubia flamma,
Qu*ae* pepigere uiri, pepigerunt ante parentes.
Nec iunxere prius quam se tuus extulit ardor.

15. Non *T* diuisimus (al. diuidamus) (diuidamus *a man. recent.*) *G* diuisimus (m) *b* dimisimus *Pleitnerus.*
16. uicemur *a.*
17. nunc *T* non *cett.* Quare non? *Spengelius* alios *D* conuertite *T Voss. Haupt. Heys.* comictite *V* committite *cett.*
18. incipiant *T a m. pr.*
19. hymeneae *bis T.*
20–25 *bis leguntur in H, qui in u.* 20 *primo loco habet* fertur, *secundo* luce.
20. puellae *marg. G* quis *T* q *O* potuit *A* potuit al. fertur *L* potuit *pro* uoluit *errore positum censet Hauptius* patuit *Bergkius* feruet *Pleitnerus.*
21. posses *H* conplexua uel'ere *T* conplexa *b*².
22. *om. ab* Conplexi *b*² auelle *T* auellere amatris *O* Complexu natae retinentem auellere matrem *Gronouius in Diatribe ad Statii Siluas I. p.* 585 *Froehlichius.*
24. credelius *T.*
25. Kymeno hymenee kymenades o kymenee *T.*
26. iuuenes *marg. G* quis *T* luce *H* iocundior *BCDGHLO.*
27. fines *T* connubia *ADLO.*
28. Quae *Td* quo *ABCDGHLLa*¹*La*²*OVab* quod *b*² uir *T.*
29. Haec *H* uinxerit *H* iuncxere *C.*

Quid datur a diuis felici optatius hora?
Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee!

VIRGINES.

B′ Hesperus e nobis, aequalis, abstulit unam.
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

IVVENES.

B″ . . . .
. . . .
Namque tuo aduentu uigilat custodia semper,

30. a *om. T* adatur a *b*² optacius *O* ora *V* orã *b*² urbe *marg.* hora *b.*

31. Kymeno kymenaee kymenades o kymenee *T.*

32–38 *om. A, L a m. pr.*

32. puellae *margo G* est *pro* e *Hb*² aequalis *T* aequales *ABLOVa* aequales (m *superscr.*) *G* aequalem *CDHLa*¹*La*²*bb*² *Pleitnerus* sustulit *Pleitnerus* ḥunam *b* ₒna *b*² unam *a* Hespere quis nobis aequalem hanc abstulit unam *Bapt. Guarinus Casaubonus, hunc uersum cum tribus qui secuntur puellis,* At libet—hymenaee *iuuenibus tribuentes. Sic etiam Vossius Vulp. Doeringius Silligius Hartungius Koechlius. Sed post u.* 32 *excidisse aliqua iam uidit Auantius.* 60 *uersus desiderari Lachmannus,* 30 *Hauptius, Quaest. Catull. p.* 48, *opinatus est. Froehlichius Hermannus Heysius Rossbachius Pleitnerus Riesius uu.* 32–38 *in duas strophas priorem uirginum, iuuenum alteram distribuunt. Rossbachius* 6 *uersus in utraque ponit; prioris enim strophae quartum u. esse* Namque tuo aduentu, *sextum* Hymen o hymenaee, *alterius secundum* Nocte latent fures, *ut in hac unus tantum uersus amissus sit, in illa quattuor. Pleitnerus* 9 *uersus in utraque ponit, et alteram stropham censet a uersu incepisse iuuenum* Hesperus e nobis . . . abstulit unum *qualis est ille uirginum u.* 32 Hesperus e nobis abst. unam. *Vsenerus et Frankius* 7 *uersuum utramque faciunt, et sic olim ipse feceram; nunc cum Froehlichio et Riesio* 8 *uersus in utraque pono, quorum primus sit* Hesperus e nobis, *octauus* Hymen o hymenaee, *undecimus* Namque tuo aduentu. *Nam et optime sic respondent strophae; cum inter numeros senarium* (20–25, 26–31) *denariumque* (39–48, 49–58) *recte interponatur octonarius; et hunc numerum fuisse in archetypo multa indicant.*

42 (33). tuę *H* costodia *b*².

Nocte latent fures, quos idem saepe reuertens,
Hespere, mutato comprendis nomine eosdem.
At libet innuptis ficto te carpere questu.
Quid tum, si carpunt, tacita quem mente requirunt?

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

VIRGINES.

Γ' Vt flos in septis secretus nascitur hortis,
Ignotus pecori, nullo contusus aratro,
Quem mulcent aurae, firmat sol, educat imber;
Multi illum pueri, multae optauere puellae:

Idem cum tenui carptus defloruit ungui,
Nulli illum pueri, nullae optauere puellae:

44 (35). conprendis *O* comperendis *T* comprendis *G* cōprehendis *V* comprehendis *CHabb²* eospem *T* Eous *Schraderus, praemonstrante Statio, Pleitnerus. Sed cf. Cic. Pro Sestio IV.* 9 'Iidem homines 'nomine commutato coloni decurionesque.'

45 (36). Adlucet *T* At lubet *c* liber *H* libet *cett.* in nuptiis *H.*

46 (37). Quittum si carpiunt *T* Quod tamen *G* (al. quid) Quod tamen *al.* quid tum *B* Quid tamen *La'O* quema *T* ꝙ *GO* quem *LVab* quam *La¹La²b² Phillippensis* quod *B. Riccard. a m. pr. b* qua *H* quem *tuetur Ciris* 351, 352. 'Quem pauidae alternis fugitant optantque 'puellae, Hesperium uitant, optant ardescere Eoum.'

47 (38). Kymeno kymeneœ kymenales kymeno kymenee *T.*

48 (39). puellae *marg. G* qui *ante* in *addit Spengelius in Seebodii Nou. Chron. Paed. F. IV. p.* 101 ortis *ABHLa¹La²OVabb².*

49 (40). *om. b* conuolsus *T Vossius Hauptius Lachm.* 2 *Heys.* contusus *ABCDGLLa¹La²OVabc uulgo et Lachm.* 1 conclusus *O* contentus *b²* concusus *d. Post hunc u. excidisse unum censet Hauptius.*

50 (41). Quaemulcens aurefirma *T* ymber *GV. Post hunc u. excidisse unum uersum censent Spengelius et Hermannus, quum par sit* Hymen O hymenaee hymen ades o hymenaee *u.* 67 (58) *secutum esse, ita autem fiant in iuuenum cantu* 11 *uersus, quibus* 11 *uu. uirginum respondeant. Hos secuti sunt Rossbachius non tamen ut* Hymen O hymenaee κ.τ.λ. *post u.* 67 (58) *poneret, Leutschius Pleitnerus Ribbeckius.*

51 (42). puerei *O* obtauere *T.* 'Post 42 scriba codicis *V.* u. 45 'exarare coeperat sed errore intellecto substitit' *Umpfenbachius.*

52, 53 (43, 44) *om. T.*

52 (43). con *b²* captus *ac.*

53 (44). Nullum *b².*

Sic uirgo, dum intacta manet, dum cara suis *est*;
Cum castum amisit polluto corpore florem,
Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

IVVENES.

Γ″ Vt uidua in nudo uitis quae nascitur aruo,
Nunquam se extollit, nunquam mitem educat uuam,

Sed tenerum prono deflectens pondere corpus,
Iam iam contingit summum radice flagellum,
Hanc nulli agricolae, nulli coluere iuuenci:

At si forte eadem est ulmo coniuncta marito,
Multi illam agricolae, multi accoluere iuuenci:

Sic uirgo dum intacta manet, dum inculta senescit;

54 (45). Quintilianus Instit. Orat. IX. 3. 16. Catullus in Epithalamio 'Dum innupta manet dum cara suis est,' quum prius dum significet quoad, sequens usque eo.

---

54 (45). dum cara *Quintilianus*, *BCLa¹Vb* tum cara *ADGHLLa²Oa* suis est *Quintilianus*, *T* suis sed *Dd* sui sed *ABCGHLLa¹La²OVb* suisȝ *a*.

55 (46). poluto *B*.

56 (47). iocunda *CDL* fuit *b²* puella *b²*.

57 (48). Kymeneo kymenee kymenades kymenee *T*.

58 (49). Iuuenes *marg*. *G* Et *T* uiduo *V* orto *pro* aruo *D* auro *b²*.

59 (50). Numquam se extollit quam mun¹team ducat uuam *T* uitem *O* miţtem *C* unam *Hb²*.

60 (51). perflectens *T*.

61 (52). contigit *La¹* flacellum *T*.

62 (53). Hanᶜnulli agriĝculȩ multi acoluere iuuenci *T* accoluere *La¹* coluere *ABCDGLObb²a Statius Passeratius Conr. de Allio Sill. Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* iuuenti *HLa¹* tenuere *H*.

63, 64 (54, 55) *om*. *D*.

63 (54). Apsi *T* nullo *A* marita *T* mareito *O*.

64, 65 (55, 56) *inuertit b²*.

64 (55). agriculȩ *T* agrigolae *b²* acoluere *TH* accoluere *CDGLLa¹La²Ocd Lachm.* 1 coluere *ABbb²a Lachm.* 2. *Vide Haupt. Obs. Crit. p.* 34.

65 (56). dum inculta manet *marg*. intacta *b* tum intacta senescit *Td* dum inculta senescit *cett*.

Cum par conubium maturo tempore adepta est,
Cara uiro magis et minus est inuisa parenti.

β″ Et tu ne pugna cum tali coniuge uirgo,
Non aequom est pugnare, pater cui tradidit ipse,
Ipse pater cum matre, quibus parere necesse est.
. . . .

Virginitas non tota tua est, ex parte parentum est,
Tertia pars patrist, pars est data tertia matri,
Tertia sola tua est: noli pugnare duobus,
Qui genero sua iura simul cum dote dederunt.

Hymen o Hymenaee, Hymen ades o Hymenaee!

66 (57). conubium *BTb*² coniugium *b*.
67 (58). Cum *CDGTO Pleitnerus* Cara *cett.* uiro *DGOTd* uirgo *cett.* uisa *H. Post hunc u. excidisse u. intercalarem* Hymen o Hymenaee *κ.τ.λ. putarunt Hermannus Hauptius Froehlichius Pleitnerus Leutschius Richterus Schwabius Frankius.*
68 (59). *Ante hunc uersum unum excidisse censet Pleitnerus* Et tu nec *ABCGLLa*¹*La*²*OVabd Conr. de Allio* At tu nec *b*² Et tua nec *T.* Tu non nec *D* Et tu ne *Vossius Silligius* At tu ne *Ald. I. uulgo et Lachm.* con *b*². *Hic unum uersum Rossbachius, post* 65 *Hauptius et Pleitnerus censent excidisse, ut, quemadmodum amoebaeum carmen* (20–58) *nouem uersus iuuenum praecedebant,* (11–19) *eodem modo nouem sequantur. Ego post u.* 61 *potius lacunam indicaui, quum in his uersibus illud Catullus affectasse uideatur ut ex uocabulis quae in uersu quoque sunt, unum aliquod in proximo repeteret. Sic* pugna pugnare (59, 60), pater pater (60, 61), parte pars (62, 63) tertia tertia (63, 64). *Simili modo apud Theocritum in Helenes Epithalamio uersus* 49–53 *singuli unum aliquod uocabulum bis positum habent.*
69 (60). equom *T* equo *CDGLa*¹*OVb*² aequo *B* aequum *ALabd* patri *b*² contradidit *b*² qum (cum *Phillipp.*) t̃didit *O.*
70 (61). tacta *b*².
72 (62). *om. T* experte *G* est *post* parentum *om. Dabc.*
73 (63). Tertia patris pars est data tertia matri *T* Tercia pars patri est data tercia matri *O* Tertia pars patri data pars data tertia matri *ABCDGLLa*¹*La*²*OV Conr. de Allio Lachmannus* tertia pars patri data est pars data tertia matri *b* Tertia pars patrist (patris est *Muretus et Vossius* patri *Froehlichius Hauptius*), pars est data tertia matri *Muretus Vossius Haupt. Froehl. Bergk. Rossb. Schwab. cf. Mart. XIV.* 174. 2 Pars est una patris: cetera matris habet.
74 (64). Tertia sola (*n.f.*) tu est noli tuignare duobus *T* sola *om. spatio relicto b*² est *om. ab*² tua'st *Schwabius.*
75 (65). con *b*².
76 (66). krmeno krmeneȩ krmenades ·o· krmeneae *T* o hymene *G.*

LXIII.

SVPER alta uectus A*t*tis celer*i* rate maria,
Phrygium ut nemus citato cupide pede tetigit,
Adiitque opaca siluis redimita loca deae,
Stimulatus *i*bi furenti rabie, uagus a*ni*m*i*s,
Deuoluit il*e* acuto sibi pondere silic*i*s.

LXIII. 1. Terentianus Maurus 2899. Seruare quae Catullum probat ipse tibi liber 'Super—maria.'

Marius Victorinus 2602 P 212 G. Hoc genus metri maxime desiderat separari in duas clausulas tamquam 'Super alta uectus Attis.' dehinc 'celeri rate maria.'

2. Atilius Fortunatianus 2677 P, 320, 321 G. Et Catullus 'Phrygium 'nemus citato cupide pede tetigit' (cito cupide tetigit 320).

LXIII.

De Berecinthia et Athi *AGHLLa²ab* de Berecintia et Athi *BLa¹*. *Spatium unius uersus in OV.*

1. uectus *om. La¹* uetus *O* Attis *Terentianus Maurus* 2899, *Marius Victorinus* 2602 actis *BCGOa* athis *ADHLVb* *uocabulum om. La¹* celeri *Terentianus Maurus et Victorinus* celere *codd.*

2. Phrigium *A* Frigium *GOV* et *pro* ut *HLa¹* ut *codd. praeter Dresdensem, om. Atil. Fortunatianus* 2677 *P*, 320, 321 *G*, *delebat Scaliger* cupido *V*.

3. Abiit *V* redemita *La¹* *Post* dee *edit. Paris. Saec. XV. addit* i, *unde fortasse Scaliger* i *induxit in u.* 78.

4. ibi *Bentleius Lachmannus secundum Puccii et Minturni excerpta* ubi *codd.* ut *Calpurn. ed.* 1481 *Scaliger* forenti *V* fruenti *A* animis *B a m. sec. a Lachmannus* amnis *ACDGHLb* ãnis *O* ānis *V* animi *Itali Scaliger uulgo.*

5. Deuoluit *codd.* Deuouit *Statius* Deuellit *Froeblichius* Deuolsit *Hauptius in Lachm.* 2 iletas (illetas *H*) *AB m. p. CGHLLa¹La²OV* illectas *Da* laetas *b* illa *Scaliger Bentleius Spengelius uulgo* icta *Statius* ictu *Heysius* ile *Lachmannus, quod tuetur Hauptius Quaest. Catull. p.* 69 *ex Seruio* acuto *codd.* acutae *Heysius* pondere silices *codd.* pondera silice *Auantius Statius Scaliger Vossius Vulpius Doeringius Silligius* pondere silicis *Passeratius Spengelius Lachmannus* 1 *Rossbachius Heysius* rodere silicis *Hauptius in Lachm.* 2. *Ipse conieceram quod ante me coniecit Bergkius* (*Philol. XII.* 581) *probauit Schwabius* deuoluit ili (ilei *Bergkius*) acuto sibi pondera silice, *ut* ili *genetiuus esset*, (*cf. Charis.* 554. 17 *Keil, Labbaei Glossar. p.* 87 ilium λαγών) *error autem sic ortus.*

l. ta s.
Deuoluit ilei acuto sibi pondera silice; *quum enim silex generis feminini plerumque sit, corrector super* acuto sibi *scripsit* l. ta s., *quae uerba paulatim a sede sua mota cum* ilei *coaluere. Postremo quum sic scriptum esset* ilectas, silice *in* silices *mutauerunt.*

P

Itaque ut relicta sensit sibi membra sine uiro,
Etiam recente terrae sola sanguine maculans,
Niueis citata cepit manibus leue typanum,
Typanum, tubam Cybelles, tua, mater, initia,
Quatiensque terga taurei teneris caua digitis,
Canere haec suis adorta est tremebunda comitibus.

a Agite ite ad alta, Gallae, Cybeles nemora simul,
Simul ite, Dindimenae dominae uaga pecora,
Aliena quae petentes uelut exules loca,
Sectam meam executae duce me mihi comites,
Rapidum salum tulistis truculentaque pelagi,

12. Seruius ad Verg. Aen. V. 609. Catullus et alii (arcum) genere feminino ponunt, referentes ad originem. Sicut haec Attis et haec Gallus legimus. *cf.* Fr. XI.

---

6. menbra *D a m. pr. H.*
7. Et iam *ABHOLa*¹ recenti *b* terra *H* maculas *ABCDQHL La*¹*OVb* maculans *abc* sanguinea *H.*
8. timpanum *BCHLa*¹*OV* tympanum *cett.* typanum *Scaliger* (*cf. Hom. Hymn. XIV.* 3 ἢ κροτάλων τυπάνων τ' ἰαχὴ σύν τε βρόμος αὐλῶν) *Vossius, Brunkius ad Apollon. I.* 1139, *Naekius Opusc. I. p.* 35, *Hermannus El. doct. Metr. p.* 47, *Nobbius Lachmannus Heysius Hauptius Rossbachius Schwabius et ita legisse Maecenatem credo qui Attin Catulli imitatus sit hoc uersu* 'Ades 'et sonante typano quate flexibile caput.' Crotalum *Ahlwardtus.*
9. Timpanum *CO* Tympanum *cett.* Typanum *Scaliger* tu mater *pro* tubam *b* cibeles *GLa*¹*Ob Nobbius qui comparat* κυβηλιστής cybeles *BCDVa* cybelles *AL Statius* cibelles *H* Cybelle *Ald. I. Scaliger* Cybebe *Silligius ex Bentleii regula ad Lucan. I.* 600 Cybebes *Bentleius Spengelius Lachmannus in ed. I. Heysius* Typanum tuom, Cybebe, *Lachmannus ad Lucret. IV.* 544, *Lachm.* 2 *Schwabius* tu mater *codd.* tua mater *Calpurn. ed.* 1481.
10. Quatiens quod *GLa*¹*La*²*O* taurei *Lachmannus* tauri *a* tauri et *cett.* cana *A.*
11. hoc *BLa*¹*La*²*Vbd* h' *O* adhorta est *C.*
12. gallae *om. a* galli *b* cibeles *CGVa* cibiles *La*¹ cybales *D* cybelles *AL* cibelles *HO.*
13. dindimenee *DG* dindimenae *BCHLa*¹*OVa* dindimeae *b* pectora *codd.* pectora *B, sed fortasse a rec. manu* pecora *Itali, Auantius, cf. Aesch. Eum.* 188, χωρεῖτ' ἄνευ βοτῆρος αἰπολούμεναι. Pectora *tuetur Riesius ad Varronis Saturas p.* 86.
14. Alienaque *CGHLa*¹*La*²*Vab* uelut *om. a* *post* loca *codices addunt* celeri *quod uocabulum primus om. Guarinus* celeris loca exules *Spengelius* celere uelut exules *Schwabius coniecit.*
15. Septum *La*² executae *ACGLO* exetute *D* excute *BLa*¹*La*²*V* secutae *Bergkius Schwabius.*
16. Rabidum *Bergkius* pelagi *codd.* 'Alii tamen Graeca inflectione

Et corpus euirastis Veneris nimio odio;

Hilarate *a*ere citatis erroribus *a*nimum.
Mora tarda mente cedat: simul ite, sequimini
Phrygiam ad domum Cybelles, Phrygia ad nemora deae,

β Vbi cymbalum sonat uox, ubi tympana reboant,
Tibicen ubi canit Phryx curuo graue calamo,
Vbi capita Maenade*s* ui iaciunt *e*derigerae,
Vbi sacra sancta acutis ululatibus agitant,
Vbi sueuit illa diuae uolitare uaga cohors,
Quo nos decet citatis celerare tripudiis.

Simul haec comitibus At*t*is cecinit not*h*a mulier,
Thias*us* repente linguis trepidantibus ululat,

'legunt pelage,' *Scaliger* pelage *etiam Victorius in schedis ap. Spengelium Lambinus ad Lucret. VI.* 620, *Bentleius ad Manil. IV.* 650, *Hauptius Bergkius Rossbachius Schwabius.*

17. euirastis *B m. s. DGbc* eiurastis *a* euitastis *cett.*

18. hilaritate *D* hylarate *BCLa*^{1} *Vc* erocitatis *O* crocitatis *ACDGL* here citatis *V* excitatis *H* exe citatis *BLa*^{1} concitatis *a ed. Pr. Spengelius* aere citatis *b Lachmannus Rossbachius* aere concitatis *ed.* 1473 aere excitatis *ed.* 1481 herae citatis *Auantius P. Victorius* (*XX.* 10) *Bentleius* (*qui eadem manu ascripsit* celerate concitatis) *Doeringius Heysius* hero citatis *Vossius Vulpius* herae c. *Octauius Pantagathus ap. Muretum uulgo* erae c. *Schwabius* grex c. *Lachmannus ad Propert.* 289 et erroribus *D* an animum *ABDGLLa*^{1}*O* in animum *Hac* animum *CVb Calp.* 1481.

al. cedit
19. cedat *G* cadat *b* ite *om. H* te *pro* ite *O* deae *post* sequimini *add. B.*

20. Frigiam *VOa* cibeles *GLa*^{1}*a* cibelles *O* cybeles *CDVb* cybelles *HAL Scaliger* cybebes *Sill. Lachm. Rossb. Heys. Schwab.* phrigia *O* frigia *Va* nemoā *O* deae *om. Ba.*

21. cimbalum *VH* sonant *D solus* (*Lachm.*) tonat *Ezra uon Ieuer ad Luc. III.* 553 nox *A* timpana *VOH* reboat *Ha.*

22. Tybicem *C* phrix *AVH* curue *La*^{1}.

23. menade sui *codd.* maenades ui *ed.* 1473 ei derigere *BCDGH La*^{1}*La*^{2}*Ob* ci derigere *V* ei dirigere *AL* ederigerae *ed.* 1481.

25. illia diuie *H* cohors uaga *BLa*^{1}*V.*

26. Quae *Spengelius* uos *a* Quos *H Phillippensis*^{2} celebrare *H Bentleius Spengelius.*

27. hoc *BLa*^{2}*O* atris *ABCGHLLa*^{1}*OVb* athis *D, marg. L* actis *abc, marg. b* nota *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*b* notha *O* nata, *marg.* nota *V* noua *abc* muliēs *O, sed ante* notha muliere *H.*

28. Thyasus *ACVa* Thyasiis *G* Thiasis *Ob* Thiasus *La*^{2} Thiasiis *BLLa*^{1} Tasiis *D b. e.* tiasus. *Vide Inscript. Momms.* 602. 11 Tiesus *H* trepitantibus *D* strepitantibus *Rossbachius* strepitantibus *uel* crepitantibus *coni. Vossius.*

Leue tympanum remugit, caua cymbala recrepant,
Viridem citus adit Idam properante pede chorus.
Furibunda simul anhelans uaga uadit anim*am* *a*gens
Comitata tympano A*t*tis per opaca nemora dux,
Veluti iuuenca uitans onus indomita *iugi*:
Rapidae ducem sequuntur Gallae properipedem.
Itaque, ut domum Cybelles tetigere lassulae,
Nimio e labore somnum capiunt sine Cerere.
Piger his labante langore oculos sopor operit:
Abit in quiete molli rabidus furor animi.
Sed ubi *o*ris aure*i* Sol radiantibus oculis
Lustrauit aethera album, sol*a* dura, mare ferum,
Pepulitque noctis umbras uegetis sonipedibus,
Ibi Sompnus excitum Attin fugiens citus abiit:

38. Festus p. 273 Mueller. Ra*bidus a rabie dictus qui morbus caninus est.* Catullus *in galliambis* '*Abit in quiete mol*li rabidus *furor animi.*'

---

29. timpanum *VOH* cana *A* cimbala *VOH*.
30. cithus *A* abiit *H* ydan *G* ydam *Va*.
31. hanelans *V* anchelans *A* uagor *Phillippensis*^{2} animagens *O* anima gẽs *G ex rasura* anima gens *ABCDHLLa*^{1}*La*^{2}*a* animo gens *c* aiaꝫ gens *V* omina gens *b* animo agens *Dresdensis* animam agens *Lachmannus Rossb. Heys. Schwab.* animo egens *Auantius Muretus Scaliger Silligius* animi egens *Statius Vossius Vulpius Doeringius* io gemens *Alex. Guarinus.*
32. timpano *VOH* actis *BCDGHLa*^{1}*OVa* athis *ALb*.
33. iuuenta *DLa* honus *BLa*^{1} luci *codd. praeter b ubi iam correctum* iugi, *et sic ed. Pr.*
34. Rabidae *Bentleius* secuntur *Oc* sequitur *DH* propere pedem *codd.* properi pedem *Balthazar Venator, teste Lachmanno* pede propero *Bentleius.*
35. ut *om. AL* ut ꝑẹ domum *G* cybelles *ABL Phillippensis* cybales *D* cibeles *CGLa*^{1}*Vb* cibelles *OH* cibellem *a* cybebes *Sill. Lachm. Rossb. Heys. Schwab.* lasullae *La*^{1}.
36. sõnum *O*.
37. his *om. a* hiis *O* iis *bc* labente *H* ocellos *D* aperit *H*.
38. abit *bc* abiit *cett.* molli *bb* mollis *cett.* rabidus *ACDGHLLa*^{2}*Ob* rabidi *BLa*^{1}*V Phillippensis* *mol*li rabidus *fragm. Festi p.* 273.
39. ubi *om. H* horis aureis *codd.* oris aurei *Ald.* 1515.
40. cithara *A* sola dura *bc* sol a dura *GLa*^{1} sol adura (aduta *H*) *ABCDHLOV* mare *om. H* fetum *AC* ferũm *a* fretum *H*.
41. Repulitque *V* Reppulitque *b*.
42. Vbi *bd* sonus *GO* sonnus *c* sompnus *C* excitam *Lachmannus Heysius Schwabius* athin *ABLLa*^{1}*V* athim *Db* attin *CGO*.

Trepidante *e*um recepit dea Pasithe*a* sinu.
Ita de quiete molli rapida sine rabie
Simul ipse pectore At*t*is sua facta recoluit,
Liqui*d*aque mente uidit sine que*i*s ubique foret,
Animo aestuant*e* *r*usum reditum ad uada *t*etulit.
Ibi maria uasta uisens lacrimantibus oculis,
Patriam allocuta m*aest*as*t* ita uoce miseriter.

A *a* 'Patria o mei creatrix, patria o mea genetrix,
Ego quam miser relinquens, dominos ut herifugae
Famuli solent, ad Idae *t*etuli nemora pedem,
β Vt *a*put niuem et ferarum gelida stabula forem,
Et earum omnia adirem furibunda latibula,
Vbinam aut quibus locis te positam, patria, reor?

43. Trepidantem *b* eum *B et V nisi fallor*, La^2 *a m. sec.* La^4*abc* cum *ACDGHLLa^{1}O* Tepidante quem *Bentleius* recipit *ab* pasithea *a Palladius* pasitheo *BCGHLa^{1}OV* phasiteo *A* pasiteo *DL* pasipheo *b* sinu *om. A.*
44. dee *D.*
45. ipse *codd.* ipsa *Al. Guarinus Vossius Lachmannus Heysius Schwabius* attis *G* atris *O* athis *ABDLLa^{1}Vb* actis *CHa.*
46. sineque his *ABCDGHLLa^{1}V* sineque is *O* si neque is *a* siueque is *b* sine quis *Parthenii ed.* 1486 sine queis *ed. Basileana a.* 1530.
47. estuanter usum *ABCGHLLa^{1}OV* extuanter usum *La^{2}b* extuanter uisum *DO* aestuante rusum *Victorius in schedis ineditis ap. Spengelium Scaliger Lachmannus* retulit *codd.* tetulit *Calp. ed.* 1481.
48. ui dens *B a m. p., ut uidetur.*
49. Patriam allocuta est ita (ista *b*) uoce miseriter (miseritus *BLa^{1}VO Phillippensis et Riccardianus*, miseritus miseriter *G*) maiestas (magestates *O* maiestates *b* mestula *ac*) *codd. Correxit Muretus. Iam antea Calpurnius ediderat* Patriam allocuta uoce est ita moesta miseriter P. allocuta uoce est ita moestula misera *Spengelius in Seebodii Nou. Chron. Paed.* 1828 *Fasc. IV. p.* 104 miseritus *Schwabius.*
50. mea creatrix *Al. Guarinus.*
51. misera *Froehlichius Bergk. Schwab.* dominas *c* dominam *marg. d* heri fuge *A* heri fugit *H.*
52. yde *G* id *C* a die *H* retuli *codd.* tetuli *Calp. ed.* 1481 pede *La^1.*
53. Vt caput *ABCDGHLLa^{1}La^{2}OV* apud *b abc ed. Pr.* aput *Lachmannus* niueum *D* nuiei *H* stabilia *Ob* stabila *V* stabilla *C* fore *H. Gloss. Ball.* stabula ferarum latibula.
54. omissa *pro* omnia *Heysius* amica *Muretus* ad omnia irem *corrector ed. Parthenianae* 1486 *Ahlwardtus* ut omnia irem *Statius* latibulla *C.*
55. depositam *La^{2}a* rear *Ald.*

B *a* Cupit ipsa p*u*pula a*d* te sibi *d*irigere aciem,
Rabie fera carens dum breue tempus animus est.
β Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaestra, stadio et gymnasiis?
γ Miser ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.

Γ *a* Quod enim genus figur*aest*, ego non qu*o*d *o*bierim?
Ego mulier, ege adolescens, ego ephebus, ego puer,
Ego gymnas*e*i fui flos, ego eram decus olei:
β Mihi ianuae frequentes, mihi limina tepida,
Mihi floridis co*rol*lis redimita domus erat,
Linquendum ubi esset orto mihi Sol*e* cubiculum.

Δ *a* Ego n*unc* deum ministra et Cybeles famula fera*r*?

56. popula *ABCGHLLa*[1]*OVa* pupula *Dc* pupilla *b ed.* 1473 pupulla *ed. Pr.* atte *ACGLOa* áte *DH* acte *BLa*[1]*V* athe *La*[2] ad te *bbc*.
58. feram *H*.
59. bonis a meis *V*.
60. pallestra *V* et palestra *ed. Pr.* studio *H* gū̃masiis *O* gimnasiis *C* ginnasiis *G a m. p. La*[2] ginasiis *V* gynnasiis *B* gymgnasiis *H* atque gymnasiis *Auantius Ablwardtus* stadioque gymnasi *Santenius ad Terent. Maur. p.* 278. *Fortasse* gymaticiis. *Gloss. Ball.* gymnaticiis exercitationibus inunctionibus. *Cf.* Clytĕmestra; *Auson. Epitaph. Her. I. nisi potius* guminasiis *uel dixit uel scripsit Catullus, quemadmodum Naeuius et Plautus creduntur a Ritschelio Mus. Rhen.* 1857 *pp.* 100–103.
61. Miseri ah miseri *V* a *Cc* ha *BHO* ah *AGLLa*[1]*Vab* hac *D* etiam ac *D* anima *Phillippensis* animei *H Rossbachius*.
62. Quid *DOc* figuraest *Lachmannus* figurae est *Ald. I. uulgo* figura est *codd.* non quid (nunquid *Dc*) abierim *ABCGHLLa*[1]*OVab* non quod habuerim *Scaliger Vulp. Doer. Lachm.* obierim *Statius Sill. Heys. Schwab.* nunc quod obierim *Handius Tursellin. IV.* 264.
63. mulies *O* puber *Scaliger* ego ephoebus ego adolescens *H* adulescens *c*.
64. gymnasei *Phillippensis* gimnasti *BGLa*[1]*La*[2]*O* gymnasti *ACL* ginnasii *V* ginasti *D* gymnasii *bbc* gynnasi *a* fui *om. ac* sui *D* oley *O*.
65. Michi *O*.
66. Michi *O* floridus *Da* forulus *H* circulis *ABCGHLLa*[1]*OVb* circulus *Da* curulis *L a m. sec.* corolis *Calp. ed.* 1481.
67. Liquendum *CGOb* Loquendum *H* horto *ACH* sole *B n. f. ad Calp.* 1481 solo *ACDGLLa*[1]*OVH* solum *b*.
68. Ego nec *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVHbc* Egone *b* Ego nunc *a*, *Santenius ad Terent. Maur. p.* 278 *et Spengelius pro se quisque, Heysius Hauptius in Lachm.* 2 *Schwabius* Egon ah *Lachm. I.* Egone ut *Bentleius* egone heu *uir doctus apud Ablwardtum* Egone et *Nobbius* cum *pro*

Ego Maenas, ego mei pars, ego uir sterilis ero?

β Ego uiridis algida Idae *niue* amicta loca colam?
Ego uitam agam sub altis Phrygiae colum*i*nibus,
Vbi cerua siluicultrix, ubi aper nemoriuagus?
γ Iam iam dolet quod egi, iam iamque paenitet.'

Roseis ut huic labellis sonitus *citus* a*b*iit,
Geminas deorum ad aures noua nuntia referens,
Ibi iuncta iuga resoluens Cybele leonibus
Laeuumque pecoris hostem stimulans ita loquitur.

a 'Agedum' inquit 'age ferox *i*, fac*e* ut hunc furor *agitet*,

deum *H* ministret et *O* minister et *H* cybelles *AH* cibeles *BCV* cibellos *O* cybele *ac* fabula *Vd* ferarum *ADGHLOVb abc.*

69. meus *H.*

70. nene *codd. praeter b ubi legitur* ne ue idenena *H* niue *Calp.* 1481 amicto *H.*

71. uita *H* columnibus *AB a m. p. CDGHLLa*[1]*OV* columnis *a* collibus *b* columinibus *c Calp.* 1481 culminibus *Bentleius.*

72. silui (silue *H*) cultrix *ABLa*[1]*H* apex *O* nemori uagus *ABLa*[1] nemora uagus *H.*

73. id quod *a* iam iamque *BGLa*[1]*OVb* iam iam quod *ACL* iam iam *DH* iam iam quoque *a.*

74. Rostis *H* hinc *codd.* huic *Ald. I.* hic *Phillippensis*[2] *excerpta Puccii Muretus Bentleius Froeblichius Schwabius* sonitus adiit *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVb* palam sonitus adiit *acd* adit *b* propalam sonitus abit *Silligius* sonitus uagus abiit *Ahlwardtus* sonitus abiit celer *Lachmannus, reuocato uocabulo a fine u.* 14, s. celer abiit *Heysius* sonus editus *Froeblichius Rossbachius Schwab.* sonitus citus *Bentleius* (*cuius haec uerba sunt* '*lege* Roseis ut hic labellis sonitus citus adiit *ut supra u.* 42 ' Ibi somnus e. A. fugiens citus abiit. Citus *absorptus est a praecedente* sonitus, *et u.* 30 Viridem citus adit.') *Spengelius* sonus citus *Bergkius.*

75. Gemitus *Gul. Wagner coni. Mus. Rhen.* 1866, *p.* 483 decorum aures *H* adauris *O* ad aures deorum *D* matris *pro* Deorum *Lachmannus ad. Lucret. p.* 392 *Schwab.* eorum ad auris *Scaliger uersu* 76 *ante* 75 *posito. Eundem ordinem malebat Gualterus Landor, mauult Robertus Browning poeta illustrissimus. Reliquum uersum sic scripsit Scaliger* noua nunciat ferens. *Idem ad Culicem. p.* 279 *malebat* Geminasque uox deae aures noua nuncia referit. *Versum ut spurium delebat Muretus* nuptia *V.*

76. ibi *a, marg. d Palladius* ubi *cett.* iuncta *GHLa*[2]*OVb abc* uincta *cett.* resolues *D* cybelle *Aa* cibelle *O* cibele *HVb.*

77. Lenumque *O* pecoris *c* peccoris *ad* pectoris *cett.* simulans *V.*

78. inquid *O* i *addidit Scaliger* fac ut hunc furor (furoribus *a*) *codd.* fac *om. BV* face ut *Palladius Al. Guarinus Scaliger Silligius Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab.* hinc furoribus *Scaliger* hunc furor agitet *editor Cantabrigiensis a.* 1702 *Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* fac ut icat hunc furor *Pohlius*, icat *iam antea Froeblichius. Fortasse* adigat.

Fac*e* ut*i* furoris ict*u* reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit.

β Age caede terg*a* cauda, tua uerbera patere,
Fac*e* cuncta mugienti fremitu loca retonent,
Rutilam ferox torosa ceruice quate iubam.'

Ait haec minax Cybel*l*e religatque iuga manu.
Ferus ipse sese adhorta*ns* rapidum incitat animo,
Vadit, fremit, refringit uirgulta pede uago.
At ubi humida albicantis loca litoris adiit,
Tenerumque uidit Attin prope marmor*a* pelag*i*,
F*a*cit impetum: ille demens fugit in nemora fera:
Ibi semper omne uitae spatium famula fuit.
Dea, magna dea, Cybelle, dea, domina Dindimei,

79. Fac *codd.* Face *Al. Guarinus* ut *codd.* uti *Lachmannus* ut hic *Bapt. Guarinus Bentleius* ut hinc *Scaliger* Face tu *Heysius* fororis *La*¹ *Phillippensis* ictum *ACDGL a m. pr. HLa*¹*OV Phillippensis.*

80. Me *H.*

81. a cede (al. age cede) *G* terga *Obc* tergora *a* tergo *cett.* tua uerum: uera (ueta *ab*) patere *codd.* pater *D* tua uerbera patere *Calp.* 1481.

82. Face ut cuncta *a* Fac cuncta (cocta *B*) *cett.* fremitum *D* mugenti *V* resonent *Ha.*

83. que te *V.*

84. cybele *ABCDLb* cibele *GV* cybelle *a* cybebe *Sill. Lachm. Haupt. Rossb. Heys. Schwab.* regligatque *O* que *om. V.*

85. adhorta lis *G* adorta lis *ABCLLa*¹*OVb* adoram talis *D* adorata lis *H* adhora talis *a* adhortans *Ald. a.* 1515.

86. abit infremit *Scaliger in notis ad Culicem.*

87. litioris *O* littorus *B.*

88. Teneramque *Lachmannus Schwab.* attin *CGO* actin *B* actim *La*¹ athim *LVb* athin *AD* atim *H* actum *a* marmorea pelago *ABCDHLLa*¹*OV* marnorea pelago *G* marmorea pelaga *ab* marmora pelago *b ed.* 1475 marmora pelagi *Calp.* 1481. *Fortasse* murmura pelagi.

89. Ficit *O* Ferit *H* Fecit *cett.* Facit *Calp.* 1481 illa *Lachmannus Heys. Schwab.* fugit *om. H.*

90. esse *pro* omne *O.*

91. cybelle *Ba* cibelle *La*¹ cybele *ACDL* cibele *GVHb* cybebe *Santenius Sill. Lachm. Rossb. Heys. Schwab.* din(m *H*)dimei *BCHLa*¹*Oab* dindimi *V* dindymei *AL* dindimme (ei) *D* dindimenei *G* Didymi dea domina *Scaliger* dea Dindyma domina *Ahlwardtus.*

Procul a mea tuos sit furor omnis, hera, domo:
Alios age incitatos, alios age ra*b*idos.

LXIV.

PELIACO quondam prognatae uertice pinus
Dicuntur liquidas Neptumni nasse per undas
Phasidos ad fluctus et fines *A*eet*ae*os,
Cum lecti iuuenes, Argiuae robora pu*b*is,
Auratam optantes Colchis auertere pellem
Ausi sunt uada salsa cita decurrere puppi,
Caerula uerrentes abiegnis aequora palmis.
Diua quibus retinens in summis urbibus arces

LXIV. 1. Marius Victorinus 2581 P. 182 G. Interponimus dactylum quo pes septimus anapaestus efficiatur .... ueluti 'Peliaco—pinus.'

---

92. tuo *BCDG*La^1*OVb* tuus *ALabc* tuos *ipse Schwabius Vsenerus in Fleckeiseni Ann.* 1865, *p.* 226 *pro se quisque scripsimus* era *O* heri *H* hera *cett.*

93. rabidos *Phillippensis*^{2} *et* La^3 *uel* La^4 rapidos *cett.*

LXIV.

Argonautia *ABGHL*La^1 *Ven* Argonautika *corr. D* Argonautica exametrum *a* Argonautica Thesei et Adrianae *b*. *In OV relictum est spatium unius uersus. Sed O ascriptum habet in margine* narrat hic ystoriam aurei uelleris.

1. Peliaco *bc Marius Victorinus* 2581 *P. cf. Prop. IV.* 3. 12 Heliaco *d* Pelliaco *ABCDGL*La^1La^2*OVab* Elliato *H* condam La^2 prognate (.i. nate) *O*.

2. neptúni *G* neptunni *D* neptum La^1 neptunum *H*.

3. Phasydos *V* Fasidos *D* Phasidicos *ACHab* Fascidicos (al. Phasidos) *O* Fascidicos *G*La^1La^2 oeteos *Dcd* œcticos *C* oeticos *ABGHLV Ven b* ceticos La^1La^2*O qui in marg. habet* al. tetidicos ericteos *a* aeetheios *Parthenii ed.* 1486 *addito* 'ad fines regni Aetae. Aetae colchorum 'regis' aeetaeos *Ald. I.* aeeteos *Hauptius Schwab.*

4. leti *B*La^1*Vab* argone *a* puppis *ADGHL*La^1La^2*Vb* pupis *CO* pubis *ad ed. Pr.*

5. Auratum *Phillippensis* cholchis *DO*.

6. ualda (uada) salsa *O* falsa *a* pupi *Oa* pulsi puppi *H*.

7. uerentes (r) *G* uerentes *C*La^1*a* uertententes *V* uertentes *Hb ed. Pr.* abigenis *AL a m. pr.* palmis (remis) *O* remis *ac*.

8. Diua (Venus) *O* Diue *V* arces (.N. in celo) *O*.

Ipsa leui fecit uolitantem flamine currum,
Pinea coniungens inflexae te*x*ta carinae.
Illa rudem cursu prim*a* imbuit Amphitriten.

Quae simul ac rostro uentosum proscidit aequor,
Tortaque remigio spumis incanduit unda,
Emersere feri candenti e gurgite uultus
Aequoreae monstrum Nereides admirantes.
Illa, atque *haud* alia, uider*unt* luce marinas
Mortales oculis nudato corpore Nymphas
Nutricum tenus extantes e gurgite cano.
*T*um Thetidis Peleus incensus fertur amore,
*T*um Thetis humanos non despexit hymenaeos,
*T*um Thetidi pater ipse iugandum Pelea sensit.

9. facie *H* uoluntantem *O a m. pr.*
10. Pinee *D* Pine *a* inflexa *La*^{1} inflexit *AHCL a m. pr.* texta *HOLa*^{4}*b* testa *cett.*
11. prima *Dabb* primam *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vc* pēā *marg.* proram *O* primam *frustra tuetur Spengelius in Seeb. Nou. Chron. Paed.* 1828, *F. IV. p.* 104 rudi primam *Statius* rudiit *D* amphitritem *BDGH marg. LVc* amphitricem *La*^{1} amphitrionem *ACLLa*^{2} amphitriten *ad* aphitrite *O, unde olim conieceram* Illa rudem cursu proram imbuit Amphitrite *cf. Prop. IV.* 22. 13, 14 'Qua rudis Argoa natat inter saxa columba In 'faciem prorae pinus adacta nouae.'
ut
12. ac *O* procidit *O* prosidit *V.*
13. Totaque *codd.* Tortaque *excerpta Minturni, teste Lachmanno. Impressum non legitur ante Muretinam* incanḍuit *O ni fallor.*
14. freti *Schraderus Mitscherlichius Lenzius Rossbachius Schwabius* e *om. H.*
15. Equore mōstrum *marg.* mōstrorum *O* nereydes *Ga* neriides *D* nereidis *H* āmirantes *O* amirantes *D* admirantem *H.*
16. Illa atque alia *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vb* Illa alia *O* Illas atque alia *Dresdensis ac* Illaque atque alia *corr. D, b Muretus Scaliger* Illa atque haud alia *Bergkius Rossbachius, cf. Apol. Rhod. I.* 547 *πάντες δ' οὐρανόθεν λεῦσσον θεοὶ ἤματι κείνῳ* Νῆα Illaque haud alia *Auantius Bern. Pisanus in marg. ed. Vic.* 1481 Illaque haudque alia *Ant. Sabellicus, Passerat. Voss. Mitscherlich. Doer. Sill. Orelli* Illac atque alia *Statius* Illac hautque alia *Schwabius* Illa si qua alia *Lachmannus Fritzius* uidere *ABCGHLLa*^{1}*O* uiderunt *DVb abc* uice *a.*
17. oculis *ABCDGHLLa*^{1}*OVab Rossbachius Schwab.* oculi *b uulgo et Lachm.* mutato *b* nimphas *VO.*
18. Humblicum *a* e *om. BHb* cauo *Ba.*
19. Cum *OV* tethidis *La*^{1} thethidis *VO.*
20. Cum *BCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVa* Qum *b* Quom *b* tethis *V.*
21. Cum *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVa* Qum *b* Quom *b* tethidi *V* pellea *a* sensit *codd.* sanxit *duo codices Vossii, ut ipse testatur, idem coniecit Pontanus, teste Statio; receperunt Muret. Voss. Heins. Rossb.*

O nimis optato saeclorum tempore nati
Heroes, saluete, deum genus! o bona mater!
Vos ego saepe meo uos carmine conpellabo.
Teque adeo eximie taedis felicibus aucte
Thessaliae columen Peleu, cui Iuppiter ipse,
Ipse suos diuum genitor concessit amores.
Tene Thetis tenuit pulcherrima Neptunine?
Tene suam Tethys concessit ducere neptem,

23. Schol. Veronens. ad Verg. Aen. V. 80 (p. 94. 11 ed. Keil). Salue sancte parens. Catullus 'Saluete deum gens, o bona matrum Progenies saluete iter— | (*spatium quinquaginta fere literarum*) Sancte parens iterum quia— | salutauerat qum ad sepulturam mitteret. *Hinc Coningto suspicatur uerba* saluete iter— | *non ad Catullum pertinere, sed partem esse explicationis qua interpres Veronensis ad Vergili uerba* iterum saluete *spectarit.*

---

22. Omnis *Hb* optati *V* Ominis *Phillippensis* seculorum *DGHO Phillippensis.*

23. Nereos *B* Hereos *Phillippensis* Eroes *D a m. pr.* saluere *Phillippensis* dum *D* mater (matre) *G* matre *La*²*a* mater *cett.* saluete deum gens, o bona matrum Progenies saluete iterum, *Interpres Veronensis ad Vergil. Aen. V.* 80, *ab Orellio in Eclogis* (1822) *mox et Silligio, deinde Hauptio laudatus* (*Quaest. Catull. pp.* 44, 45.) *Receperunt, sed* gens *in* genus *mutato, Froebl. Heys. Leutscb. Froebner. Rossb. Lacbm. II. Boebm.* (*Quaest. Catull. p.* 10,) *Fritz. Scbwab.* Heroes saluete deum gens o bona matrum Progenies saluete iterum, uos conpellabo *Maduigius ad Cic. de Fin. V.* 733. *Hauptius censet excidisse tertium* saluete *et adiectiuum aliquod, Oriolius* saluete deum gens, *Rossbacbius* adspirate canenti, *Boebmius adiectiuum quod ad* Matrum *additum fuerit.* tuum genus, o bona mater *C. Badbam, in translatione Anglica Theodori Martin, matrem dici terram ratus. Ipse cum Lachmanno qui in ed. I. uersum ad fragmenta rettulit codicum lectionem retinui, matrem enim Argo dici confirmat Apoll. Rbod. IV.* 1370–1375 Μήτερα δ' οὐκ ἄλλην προτιόσσομαι, ἠὲ πὲρ αὐτὴν Νῆα πέλειν· ἣ γὰρ κατὰ νηδύος ἄμμε φέρουσα Ἠνεκὲς ἀργαλέοισιν οἰζύει καμάτοισιν. *ib.* 1387 Ἔμπεδον ἀθανάτων ἔσαν αἵματος, οἷον ὑπέσταν Ἔργον.

24. post carmine *Bergkius Scbwab.* conpellabo *DHOa.*

25. thetis *BCDGHLa*¹*La*²*b* tethis *V* tethys *L* thetidis *acdb* tedis *O* taedis *Palladii ed.* 1496.

26. Thesaliae *COVa* pelleu *C* cum *D* quom *b* iupiter *Cab.*

27. contempsit *b.*

28. tethis *AV* neptunine *c ni fallor* neptunnine *corr. D Pontanus in Pompis II.* 21, *ed. Pr.* neptunne *D a m. pr.* neptumne *ab* neptune *Hb* neptine *BLa*¹*La*²*V* nectine al. neptine *G* nectine *ACLO* nectumine *Dresdensis* neptumie *d* nereine *Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 71), *Heys. Lacbm. II. Froeblicb. Fritz. L. Mueller. p.* 49 *Scbwab. Sed cf.* Εὐηνίνη *ab* Εὔηνος (*Il. IX.* 553), Εὐκολίνη *ab* Εὔκολος (*Callim. fr.* 62), Ὠκεανίνη *ab* Ὠκεανὸς (*Callim. H. ad Dianam* 13, 62), *et sic Glossaria* Oceanine Oceani filia.

29. tethis *V* tetis *D* thethys *C* thetis *ABCGHLa*¹*Od* thetim *a* neptis *b* concepsit *D.*

Oceanusque, mari totum qui amplectitur orbem?

Quae simul optato finit*ae* tempore luces
A*due*nere, domum conuentu tota frequentat
Thessalia, oppletur laetanti regia coetu:
Dona ferunt prae se, declarant gaudia uultu.
Deseritur Scyros, linquunt Phthiotica Tempe,
*Cra*nnonisque domos ac *moe*ni*a* *L*arisaea,
Pharsaliam coeunt, Pharsalia tecta frequentant.

Rura colit nemo, mollescunt colla iuuencis,

30. Occeanusque *AGLa*[1]*a*.
31. optato *ABCDGHLLa*[1]*OVb* optatae *abcd* optata *D a m. pr. si fides Schwabio* finito *codd.* optatae finito *edd.*
32. Aduenere *abc ed. Pr.* Ad lenire *DGLa*[1]*La*[2]*OVb* At lenire *B* Allenire *ACL* Alenire *H* frequentant *L*.
33. Thesalia *CVOa* opletur *V* impletur *a* cetu *G*.
34. uictu *ACL*.
35. syros *D a m. pr. GLa*[1] *Ven* siros *O* schyros *Bbd* sciros *ACL* schirios *H* shiros *a* thyros *V* tyros *b* scyros *corr. D ed. Pr. uulgo et Lachm. I.* Cieros *Meinekius Vindic. Strabon. p.* 151, *Hauptius Rossb. Heys. Lachm. II. Schwab.* phthyotica *G* pthoiotica *B* pithiocica *H* phyotica *La*[1] ptiotica *O* phioticha *C* phiotica *V* pthiotica *bd* phthiotica *cett.* Phthiotida *coni. Lachmannus* tempe *pro* Tempe *Meinekius Rossbachius Schwabius, sed Catullus Callimachum sequitur H. ad Delum* 112 Πηνειὲ Φθιῶτα. *cf. ib.* 105.
36. Grauinonisque *ACDHLLa*[2]*OV* Grauinonasque *B* Graiunonisque *G* Graninonisque *Vic b* Graiugenasque *ab* Crannonisque *P. Victorius XX.* 24. *cf. Callim. H. ad Cereris Calathum.* 76 Gyrtonisque *Passeratius* moenia Larissea *Calpurn. ed.* 1481 larisea *iam correctum in b marg. d et ed. Pr.* nicenis (micenis *D* nitenis *BLa*[1] nitens *V* moenis *H*) alacrisea (alacrissea *O* alacrista *V* alarissea *b*) *codices.*
37. Pharsaliam *ACGLbac* Farsaliam *BDLa*[1]*O* Farsalia *V* Pharsalum *Pontanus Lachm. Froebl. Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* Pharsalon *Scaliger* Pharsaliam *tuetur Vossius ex Calpurnii Ecl. IV.* 101; *idque retinui, siue per synizesin ultimas syllabas coniunxit Catullus, siue* Pharsăliam *corripuit,* Pharsālia *produxit eodem modo quo Callimachus scripsit* Καλὰ μὲν ἠέξευ, καλὰ δ' ἔτραφες, οὐράνιε Ζεῦ, *H. ad Iouem u.* 55. *Sed uide Haupt. Obseru. Crit. p.* 67, *Lachm. Lucret. p.* 193, *L. Muellerum de Re Metrica p.* 261 coheunt *BLa*[1]*a* farsalia *BDLa*[1]*OV* Pharsalica *uel* Pharsali *Scaliger.*
38–42 *ita transposuerunt Ramiresius de Prato,* (*Hypomnemat. in Martialem I.* 44), *et Gualterus Landor in Cens. Trim. Libror. Extern. XXIX. p.* 356 38, 40, 42, 39, 41 Rura colit—Non glebam—Squalida—Non humilis—Non falx; 39, 41, 38, 40, 42 Non humilis—Non falx—Rura colit—Non glebam—Squalida *Mitscherlichius*; 38, 39, 41, 40, 42 Rura colit—Non humilis—Non falx—Non glebam—Squalida *Ritschelius ind. lect. hib.* 1859, *pp.* 8, 9; *idem ordo ed. Ramlerianae* 1810.
38. molescunt *H* molestunt *La*[1].

Non humilis curuis purgatur uinea rastris,
Non glebam prono conuellit uomere taurus,
Non falx attenuat frondatorum arboris umbram,
Squalida desertis rubigo infertur aratris.

Ipsius *at* sedes, quacunque opulenta recessit
Regia, fulgenti splendent auro atque argento.
Candet ebur soliis, collucent pocula mensae,
Tota domus gaudet regali splendida gaza.

Puluinar uero diuae geniale locatur
Sedibus in mediis, Indo quod dente politum
Tincta tegit roseo conchyli purpura fuco.

Haec uestis priscis hominum uariata figuris
Heroum mira uirtutes indicat arte.
Namque fluentisono prospectans litore Dia*e*,
Thesea cedentem celeri cum classe tuetur
Indomitos in corde gerens A*r*ia*d*na furores,
Necdum etiam sese qu*ae* ui*s*it uise*re* credit,

m
40. glebam *b* uouere *a* robore *b*.
41. fundatorum *H* frondatique *a*.
42. fertur *a*.
43. ad *BDGLLa*[1]*OVbabcd* at *AC* quantumque *H* oppulenta *O* oppleta *c*.
44. fulgent *V*.
45. Candent *C* epbur *D*.
46. gazza *B*.
47. locantur *La*[1].
48. Aedibus *Alex. Guarinus* quid *a* que *Db* mente *A* polito *B a m. pr. La*[1] *Phillippensis* politom *corr. B* polittum *A*.
49. Tinta *V* conchili *CGHLVbabd* chonchili *D a m. pr.*
52. Nanque *Abcd* fluenti sono *HO* fluentisone *C a m. pr.* fluctisono respectans *a* litora *BLa*[1]*La*[2]*VHabc* litore *cett.* die *b ed. Parm.* 1473 dya *BGV* dia *ACDLHLa*[1]*La*[2]*Oc* diua *a* dua *b*.
53. Tesea *O* cedenti *A* clase *C*.
54. Indomites *O* ariadna *AL Phillippensis* adriana *cett.*
55. *om. V* Ne dum *Ld* seseque sui tui se credit *BDGLOd* seseque sui terni se credit *La*[2] seseque sui tui se credidit *AL* sese-
t
que sui qui se credidit *C* se seque tui se credit *La*[1] sese sui se credit *Ha* seseque sui tum credidit esse *corr. D b* sese quae uisit uisere credit *Vossius cf. Lucret. IV.* 466. 'Pro uisis ut sint quae non sunt 'sensibu' uisa.'

Vt pote fallaci quae tum primum excita sompno
Desertam in sola miseram se cernat harena.
Inmemor at iuuenis fugiens pellit uada remis,
Irrita uentosae linquens promissa procellae.

Quem procul ex alga maestis Minois ocellis,
Saxea ut effigies bacchantis, prospicit, *eheu*,
Prospicit et magnis curarum fluctuat undis,
Non flauo retinens subtilem uertice mitram,
Non contecta leui uelatum pectus amictu,
Non tereti strophio lactentis uincta papillas,
Omnia quae toto delaps*a* e corpore passim
Ipsius ante pedes fluctus salis alludebant.

Set neque tum mitrae neque tum fluitantis amictus
Illa uicem curans toto ex te pectore, Theseu,

65. Isidorus Origin. XIX. 33. Strophium est cingulum aureum cum gemmis de quo ait Cinna 'Strophio lactantes cincta papillas.'

---

56. puta *V* fallacique *O* tuneprimum *Ob* sompno *BO*.
57. in soño sola *V* cernit *BLa*^{1}*Vabd* harena *ABCHOV* herena *La*^{1}.
58. et *A*.
59. Irritosa *C* liquens *B*.
60. ex alto *a* acta *Heinsius* mestis *G*.
61. Sassea *D* Saxa *O* bachantis *GLa*^{1}*OVad* bacharetis *B* heue *BCGLLa*^{1}*OV* hene *HAd* heuhe *D a pr. m.* heu he *b* heu heu *a* he uoe *b* euae *ed. Parm.* 1473 euoe *Ald. I. uulgo* euhoe *Lachm. I, II, Heys. Fritz. u. Lachm. Lucret. p.* 309 eheu *Bergkius Rossb.*
62. flutuat *D*.
63. crinem *marg.* mitram *b*.
64. contenta *Phillippensis* contrata *H* nudatum *coni. Schwabius. Sed cf. u.* 103 amittu *C*.
65. thereti *C* theritis *H* strophyo *BGLa*^{1}*V* straphyo *b* sephio *a* strophie *H* lactentis *codd.* lactantes *Isidorus Origg. XIX.* 33, *qui uersum ascribit Cinnae, Ald. Guar. Scal. Voss. Gloss. Balliol.* Lactans est quae lac praebet: lactens cui praebetur luctantes *Muretus Vulp. Doer. Sill.* lucentes *Statius* uincta *BCDGLO* iuncta *ALa*^{1}*La*^{2} uicta *HVb* uita *a* cincta *Isidorus*.
66. Omniaque *H* tota *D solus* (*Lachm.*) delapsa e *Ca* delapse e *L* delapse *O* delapso ^{e}corpore *H* delapso *ABDGHLa*^{1}*Vd*.
67. allidebant *corr. D ed. Parm.* 1473 *Gualterus Landor.*
68. Sed *acd ed. Pr. uulgo* Si *ABCDGLLa*^{1}*La*^{2}*OVb* Siueque *H* Set *Lachmannus* Sic *Rossbachius* tamen *O* flauitantis *B* fluctuantis *H*.
69. toto te et *d* ex *om. a* te *om. Ob* theu *A*.

Toto animo, tota pendebat perdita mente.
Ah misera, assiduis quam luctibus externauit
Spinosas Erycina serens in pectore curas,
Illa tempestate, ferox qu*o* e*x* tempore Theseus
Egressus curuis e litoribus Piraei
Attigit iniusti regis Cortynia tecta.

Nam perhibent olim crudeli peste coactam
Androge*o*neae poenas exoluere caedis
Electos iuuenes simul et decus innuptarum
Cecropiam solitam esse dapem dare Minotauro.
Quis angusta malis cum *mo*enia uexarentur,

71. Nonius p. 108. Externauit ut consternauit id est dementem fecit. Catulus 'a misera adsiduis quam luctibus externauit Spinosas Erycina 'ferens in pectore curas.'

---

70. perdebat *BCLa*^{1}*Vabd* prodebat *HLa*^{2} perdicta *B* uoce *abc*.

71. Ha *O* A *b* miseram *ad* miser *b* assidiue *A* assidine *pr. L* externauit *BDGLa*^{1}*La*^{2}*OVbd Phillippensis, Nonius p.* 108 extenuauit *ACLHab*.

72. ericina *DV* adriana *a* ferens *Habc Nonius* impectore *O*.

73. feroxque et t. *ABCGLLa*^{1}*OVbd* feroxque in t. *D* ferox et ipse *a*, ferox et tempore *H ed. Pr.* ferox et pectore *b* ferox quo ex '*Italus in exemplari Veneto ed. Aldinae* 1502' (*Lachm.*) *Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Fritz.* ferox quo tempore *corr. D ed. Parm.* 1473 *Guarin. Muret. Doer. Orelli Sillig.* ferox qua *uel* quo et t. *Statius* ferox qua robore *Froehlichius*, ferox quom robore *Ritschelius ind. lectt. hibern.* 1857, *p.* 6 ferox qua robore *Schwabius* teseus *V*.

74. pyrati *H*.

75. inuisi *Heinsius* cortinia *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVabcd* gortinia *b* Gortynia *Ald. I. uulgo et Lachm.* Cortynia *cod. Med. Verg. Ecl. VI.* 60, *Ae. XI.* 773, *et sic Vossius* tempta *BGHLa*^{1}*La*^{2}*OVb* tenta *ADL* tempra *C* templa *corr. D abcd ed. Pr. Scaliger Voss. Vulp. Sill. Heys.* tecta *Parthenii ed.* 1486 *uulgo, Lachmannus, Ritschelius u. s. p.* 8 *cf. Verg. Aen. VI.* 29 *fortasse* septa.

76. peribent *A* perhybent *V* prohibent *DHLa*^{2}.

77. Cum *ante* Androgeoneae *habent codd. et edd. ante Calpurn. quod pro fragmento uersus cuius caetera interciderint habet Rossbachius* Androgeoanee *G* Androgeaneae *ACDLLa*^{1} Androgenee *BH* Androgeane *OVbd* Androgianeae *a* Androgeoneae *b ed. Parm.* 1473 penas penas *V* penas *a* exuuluere *H* exsoluere *O*.

78. innuptiarum *D a m. pr.* nuptiarum *H*.

79. minothauro *O*.

80. augusta *H Scaliger* incenia *O Riccard.* incena *D* uersa- x rentur *La*^{1}*b* uersarentur *B*.

Ipse suum Theseus pro caris corpus Athenis
Proicere optauit potius quam talia Cretam
Funera Cecropiae nec funera portarentur,
Atque ita naue leui nitens ac lenibus auris
Magnanimum ad Minoa uenit sedesque superbas.

Hunc simul ac cupido conspexit lumine uirgo
Regia, quam suauis expirans castus odores
Lectulus in molli complexu matris alebat,
Quales Eur*ot*ae pr*o*gignunt flumina myrtus,
Auraue distinctos educit uerna colores,
Non prius ex illo flagrantia declinauit
Lumina, quam cuncto concepit corpore flammam
Funditus atque imis exarsit tota medullis.

Heu misere exagitans inmiti corde furores
Sancte puer, curis hominum qui gaudia misces,
Qu*ae*que regis *G*ol*g*os quaeque Idalium frondosum,
Qualibus incensam iactastis mente puellam
Fluctibus, in flauo saepe hospite suspirantem!

81. atthenis *V.*
82. Prohicere *BLa*[1]*O* Prohycere *V* Proiicere *GLad* Proicere *cett. Lachm.* pocius *O.*
83. cecropye *V* nec funera *codd. et edd. post Lachmannum* ne funera *Scaliger uulgo* nec funere *Statius.*
83. leni *Dc* ac *om. B* atque *D* leuibus *ADb Santenius ad Terent. Maur. p.* 247.
86. simulhac *D* simul a *H.*
88. conplexu *O* allebat *O.*
89. Qualis *b* europae *codd.* eurotae *ed. Pr.* pergignunt *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*Oad* progignunt *Vb ed. Reg.* 1481 *uulgo* procingunt *b* flamina *b* myrtus *Bentleius ad Hor. C. II.* 15. 5 mirtos *OV* mirtus *CD a m. pr. Ga* myrtos *b.*
90. Aurane *A* producit *b.* (ed)
91. fragrantia *A.*
92. toto *a* pectore *babc* flamam *C.*
93. ymo *V* ĩmis *a.*
94. Eu *B Phillippensis* miser *a* miserae *Phillippensis* in miti *B marg. d Casaubonus* furorefn *Phillippensis.*
96. Queque *b Palladius* Quidque *H* Qui neque *O* Quique *cett.* cholcos *O* colchos *ABCDGHLLa*[1]*Vbab* colcos *La*[2] golgos *Hermolaus Barbarus, teste Mureto; Bembo Statius, Auantio Lachmannus ascribit.* quique *Dab* q̃ȝ id alium *O* ydalium *La*[1]*Va.*
97. Qualibet *ALHdb Phillippensis* iactasti *ed. Pr.*

Quantos illa tulit languenti corde timores!
Quanto saepe magis fulgore expalluit auri!
Cum saeuum cupiens contra contendere monstrum
Aut mortem oppeteret Theseus aut praemia laudis.
Non ingrata tamen frustra munuscula diuis
Promittens tacito succendit uota labello.

Nam uelut in summo quatientem brachia Tauro
Quercum, aut conigeram sudanti cortice pinum,
Indomitus turbo contorquens flamine robur,
Eruit (illa procul radicitus exturbata
Prona cadit, lateque *et* cominus obuia frangens),

99. tullit *G*.
100. Quanto *codd. Guar. Muret. Lachm. Rossb.* Quantum *ed. Parm.* 1473 *uulgo* O quam *Salmasius ad Solin. p.* 829, *sed fortasse memoria lapsus* Quam tum *Faernus, Ritschelius ind. lect. hib.* 1857 *pp.* 4, 5 *Schwabius* fulgure *pr. D* fuluore *Ritschelius* lurore *Bochartus Salmasius ad Solin. p.* 819 expaluit *Aab*.
101. mostrum *C* esse *pro* contra *b* ꝯ̄ *O* tendere *d*.
102. morte *a* oppeteret *ABCGHL*$La^1 La^2$*Vbad* appeteret *O* opetere *D* opperet *L* exspectent *b* expeteret *ed. Pr.*
103. *om. H.*
104. succendit *ABCDGHL*$La^1 La^2$*Obabc Lachm.* su'cendit *V* succedit *d Phillippensis* suspendit *corr. D ed. Pr. Ald. Muret. Scalig. Stat. Vulp.* succidit *Marcilius* suscepit *Voss. Doer. I. Sill. Rossb.* succepit *Statius, Bergk. Froebner.* (*Philol. XIV.* 569) *Haupt. Heys. Schwab.* ueta *D*.
105. uelut *om. H* uult *O* ueluti in *D* bracchia *V* thauro *B*La^1*VH*.
106. conigeram *cd Sabellicus* cornigeram *ABCDGHL*La^1*Obb* coñigeram *V* congestam *a* sudante La^1 frondente *Dresdensis* fundante *b* fundanti *G a m. pr.* cōpore *V* corpore *BDd* nutanti uertice *excerpta Vaticana Fuluii Vrsini, Casaubonus Heinsius Mitscherlichius* pinnum La^1.
107. Indomitum *D unde Spengelius Froebl. Haupt. Rossb. Pleitn. Pohl. Schwab.* turben *scripserunt. Cf. Seru. ad Aen. VII.* 378, 'Catullus hoc turben 'dicit ut hoc carmen.' Indomitus *uel* indomito turben *Girardus in Ind. Schol. Halensi* 1863–1864 *p.* 6.
108. Exiuit *HL* Erruit *ab* radicitus *ACDGHL*La^2*OV* radicibus La^1 *Ricc. habcd* exstirpata *marg. d Al. Guarin. in comm., Girardus.*
109. lateque tum eius *G Ricc.* lateque tumieius *D* lateque cum eius *ACL*$La^1 La^2$*OV* (? cius) *Vic* lateque eum eius *BH Phillippensis* late qum eius *b* lateque (late iam *a* lateque et *b*) cominus *abcd* lateque et cominus *Auantius uulgo* lateque atque eminus *Casaubonus* late qua est impetus *Lachmannus Vahlenus Coni. in Varr. p.* 92, *ubi comparat Varronis fr. Parmenonis IX.* (*Riese*) Alia trabs pronis in humum accidens proximae Frangit ramos cadens qua funditur *C. F. Hermannus Mus. Rhen. IV. p.* 313 lateque tumultibus obuia frangit *Girardus* lateque et funditus *Schwabius* obuia *B marg. L* $La^1 La^2$*OVbcd* omnia (obuia *suprascr.*) *G* omnia *ACDLab* fragnens *V*.

Sic domito saeuum prostrauit corpore Theseus
Nequicquam uanis iactantem cornua uentis.
Inde pedem sospes multa cum laude reflexit
Errabunda regens tenui uestigia filo,
Ne labyrintheis e flexibus egredientem
Tecti frustraretur inobseruabilis error.

Sed quid ego *a* primo digressus carmine plura
Commemorem, ut linquens genitoris filia uultum,
Vt consanguineae complexum, ut denique matris,
Quae misera in gnata deperdita l*amentata est*,
Omnibus his Thesei dulcem p*rae*optar*i*t amorem,
Aut ut uecta ratis spumosa ad litora Diae,
Aut ut eam deuinctam lumina somno

110. *Post hunc u. lacunam indicauit Rossbachius* taurum *pro* Theseus *ed. Lips.* 1493 *teste Schwabio, Casaubonus Gurlittus.*
111. Nequitquam *La*[1] nauis *O.*
112. Vnde *H* pedes *Phillippensis* sospes *om. ac* multa uictor cum *a.*
113. Ereabunda *O* tenens *AL a m. pr.*
114. Nec *H* laberintheis *CDGLV* laberinthis *O* labe rinthis (e *supra*) *H*, e *recentius addita* laberinthus *b* laberinteis *A* lam berintheis *B a m. pr.* lamberintheis *La*[1]*d* labarinteis *a* labyrintheis *c ed. Pr.* et *d* felibus *b.*
115. *Cf. Seruium ad Verg. Aen. V.* 591 (*Fr. VI*) frustrarentur *L.*
116. ego *om. c* est *H* cum (eum *Phillippensis*) primo *ABCDGHLLa*[1] *La*[2]*OV* in primo *b* a primo *abc ed. Pr. uulgo et Lachm.* digressu *c* carmina *b Ricc.*
117. Comemorem *V* ut *om. d* uultu *a.*
118. conplexum *O* complexu *a.*
119. ingnata *G* ignata *ABCDLLa*[1]*La*[2]*OVd* ignara *Ha* unguata *marg. L* agnata *b. Vocabulum cum sequente parte uersus om. bc et a* (*a m. pr.*) leta *uel* laeta *codd.* letabatur *Lachmannus* luctabatur *Rossbachius* lamentata est *Coningto. In ed. Pr. et Parm.* 1473 *spatium relictum est inter* gnata *et* deperdita, *unde ortae uidentur emendationes Calpurnii*, Quae misero gnatae fleret deperdita leto, *Parthenii* luctu.
120. hiis *O* theseus *a* praeoptaret *marg. L, hc Guarinus* portaret *ABCDLLa*[1]*OVb* pōtaret *G* pōraret *H* portauit *d* praeferret *a marg. d Calpurn.* 1481 *Mur. Scal.* praeoptarit *Statius. Error ex confusis* p̄optarit portaret *ortus uidetur Schwabio.*
121. ut *om. Ob* necta *O* rati *Passeratius et Lachmannus coniecerunt* spinosa *Phillippensis* dia *A.*
122. *Ante* deuinctam *spatium non habent codd. praeter c* deuinctam *B ni fallor Ocd* deuincta *ACDGHLa*[1]*La*[2]*V* deuicta *L* deuictam *bab ed. Pr.* placito *supplet b*, tristi *d Scaliger*, dulci *ed. Pr. Guar. Boehm. Fritz. cf. Ciris* 206 Iamque adeo dulci deuinctus lumina somno (suaui deuinxit

Liquerit inmemori discedens pectore coniunx?

Saepe illam perhibent ardenti corde furentem
Clarisonas imo fudisse e pectore uoces,
Ac tum praeruptos tristem conscendere montes,
Vnde aciem *in* pelagi uastos protenderet aestus,
Tum tremuli salis aduersas procurrere in undas
Mollia nudatae tollentem tegmina surae,
Atque haec extremis maestam dixisse querelis,
Frigidulos udo singultus ore cientem.

A a 'Siccine me patriis auectam, perfide, ab aris,
Perfide, deserto liquisti in litore, Theseu?
Siccine discedens neglecto numine diuum,
Inmemor ah deuota domum periuria portas?

membra sopore *dixit Lucretius IV.* 455), Venerit aut ut eam d. l. somno *Lachmannus Schwab.* fugerit aut ut eam *Froehlichius* *Fortasse* deuincta tenentem. *Quum enim* tenentem *in textu omissum, margini adscriptum fuisset, mox per errorem hinc ad u.* 344, *sed erasis tribus ultimis literis, translatum est.*

al. nemori
123. inmemori *G* descendens *D* coniux *C.*
124. perhybent *V.*
125. Clarissimas *D* Clarissonas *b* uno *BLa*^{1}*La*^{2} ymo *V* coniunx *pro* uoces *b,* uoces *marg. b.*
126. At *HL pr. G* proruptes *O* tristes *BCDGHLa*^{1}*La*^{2}*Ob* tristis *ALVb* tristem *ad* ostendere *D.*
127. acie *b* atie *ed. Pr.* in *om. ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vbb ed. Pr. add. acd Calp. ed.* 1481 pretenderet *DG* protendent *H a m. pr.*
128. salus *O* aduersa *A pr. L* *Fortasse* aduersam.
129. surre *Ha* fure *d.*
130. haec *O Ricc. babcd* has *H* hoc *ABC pr. G pr. LLa*^{1}*La*^{2}*V om. D a m. pr.* estremis *O* dixisse mestam *G* dixisse mesta *D* querellis *a* querelas *H.*
131. uelo *a* ora *a* tientem *O.*
132. patris *DO* aduectam *D* auertam *O* abductam *b ed. Pr.* aris *ABCDGLLa*^{1}*OVa Casaubonus Voss.* horis *H* oris *bbd ed. Parm.* 1473 *uulgo et Lachmannus* aris *cum Vossio retinui. cf. Apol. Rhod. III.* 1115. *αἴθε γὰρ εἴην* Ἀπροφάτως *τότε σοῖσιν ἐφέστιος ἐν μεγάροισιν.* *IV.* 361 *Πάτρην τε κλέα τε μεγάρων αὐτούς τε τοκῆας* Νοσφισάμην *Aesch. Agam.* 1277 *Eurip. Rhes.* 236. *καὶ κάμψειε πάλιν Θυμέλας οἴκων πατρὸς* Ἰλιάδας.
133. in *om. O* littore *COab.*
134. discendens *G* negleto *O.*
135. Imemor *B* ah *DGL* ha *O* ab *ABCHLa*^{1}*La*^{2}*Vd* ad *bc* ac *b* ob *a.*

β Nullane res potuit crudelis flectere mentis
Consilium? tibi nulla fuit clementia praesto,
Inmite ut nostri uellet miserescere pectus?

γ At non haec quondam nobis promissa dedisti
Voce: mihi non haec miserae sperare iubebas,
Sed connubia laeta, sed optatos hymenaeos,
Quae cuncta aerei discerpunt irrita uenti.

B α Tum iam nulla uiro iuranti femina credat,
Nulla uiri speret sermones esse fideles;
Quis dum aliquid cupiens animus praegestit apisci,

143. Ouidius Fast. III. 473–6. Dicebam, memini, periure et perfide Theseu. Ille abiit: eadem crimina Bacchus habet. Nunc quoque 'nulla uiro' clamabo 'femina credat.' Nomine mutato causa relata mea est.

---

136. Nullaue *ABGLLa*^{1}*La*^{2}*O* Nullane *CDVb abcd Phillippensis* Nulla ut *H a m. pr.* crudeles *pr. G Ob* mentes *pr. G LOb.*

137. clemencia *GO* dementia *H a m. pr. b* prisio *H* praedo *Casaubonus.*

138. Immite *CVbab* noster *H* miserescere *b Calp.* 1481 *uulgo et Lachm.* mirescere *O* mitescere *ADGHLLa*^{2}*Vb Hermannus* mittescere *Ca Phillippensis* mitiscere *BLa*^{1}*d* Immite ut mostri u. mitescere pectus *Scaliger.*

139. Et *a* hoc *BLa*^{1} blanda *pro* nobis *habent O, marg. L, b Guar. Ribbeck.* praecepta *a.*

140. michi *G* non *Hbbc ed. Pr.* nec *cett.* haec *CDGad* hoc *ABHLLa*^{1}*La*^{2}*V* miserae *CDGHLLa*^{2}*OVb abcd* miser *A* miserere *La*^{1} non haec miserae *Vossius Lachm. Haupt. Rossb. Schwab.* non haec miseram *ed. Parm.* 1473 non hoc miserae *Scaliger Vulp. Doering.* non hoc miseram *ed. Pr. Muret. Stat. Orell. Sillig.* nec me hoc miseram *uel* non haec miseram *Froehlichius, quod posterius probat Ribbeckius in Iahn. Ann.* 1862 *T. I. p.* 378, *ortum errorem ratus ex* mireräisperare spetare *D* iudebas *C* uidebas *La*^{1}*b H a m. pr.* uidebar *b.*

141. conubia *ACHb.*

142. concta *d* contra *La*^{1} aerei *DVHab* aeerii *La*^{1} discerpunt *Cbbd ed. Pr. H ex rasura* diserpunt *ALa* disserpunt *BDGLa*^{1}*V* desserpunt *O* uentis *D.*

143. Nunc iam '*Baptista Guarinus, u. c. Minturno teste*' (*Lachm.*) *quem secuti sunt Muretus Statius Huschkius ad Tib. II.* 3. 3 *Orellius Schwabius. Cf. Ou. Fast. III.* 475 Iam iam *Parthenii ed.* 1486, *Bern. Pisanus in marg. ed. Vic.* 1481 *Voss. Doer.* Hinc iam *Froehlichius.*

145. praegescit *A* p̄gestit adipisci *O* pregestit apisci *G sed prius erasis literis ubi nunc sunt* re *et ante* apisci, *ut, Duebneri iudicio, fuerit prius* pergestit adipisci.

Nil metuunt iurare, nihil promittere parcunt:
Sed simul ac cupidae mentis satiata libido est,
Dicta nihil metuere, nihil periuria curant.

β Certe ego te in medio uersantem turbine leti
Eripui, et potius germanum amittere creui,
Quam tibi fallaci supremo in tempore deessem.

γ Pro quo dilaceranda feris dabor alitibusque
Praeda, neque iniacta tumulabor mortua terra.

Γ α Quaenam te genuit sola sub rupe leaena,
Quod mare conceptum spumantibus expuit undis,
Quae Syrtis, quae Scylla rapax, quae uasta Carybdis,
Talia qui reddis pro dulci praemia uita?

β Si tibi non cordi fuerant connubia nostra,
Saeua quod horrebas prisci praecepta parentis,
At tamen in uestras potuisti ducere sedes,
Quae tibi iocundo famularer serua labore,
Candida permulcens liquidis uestigia lymphis,
Purpureaue tuum consternens ueste cubile.

146. Nil *pro* nihil *Hb.*
147. simul hac *D* saciata *O.*
149. te ego *b* lecti *O.*
150. Erripui *ab* pocius *Gd* post *O* amictere *d.*
151. suppremo *ACGVbd* dessem *H a m. pr.*
152. dillaceranda *B.*
153. iniecta *b Calp.* 1481. *cf. Ciris* 441 'Iniecta tellus tumulabit arena' in tacta *G* intacta *BCDLLa*^{1}*OVbcd* in tanta *a* intecta *H* in-iacta *ego et Schwabius in notis* cumulabor *D a m. pr.* timulabor *d.*
155. conceptis *a* exspumantibus *D.*
156. sirtix *O* sirtis *CV* silla *DGV* sylla *Ca* scilla *O* uorax *bc ed. Pr.* iusta *La*^{2} rapta *D* rapaxque *O* caribdis *GLa*^{1}*La*^{2}*Vacd* carybdis *bb.*
157. redis *O* dulcia *Cc.*
158. conubia *CHb* fuerint *H.*
159. Seua(sceua *H*)que *DHVb ed. Pr.* orrebas *D* ad horrebas *b* abhorrebas *ed. Pr.* peremptis *O.*
160. Ac *V* nostras *O* potuistis *D a m. pr. L a m. pr.*
161. iocando famularet *a.*
162. limphis *CVa.*
163. *post* 160 *ponit O* Purpureane *A* Purpureaque *Db* Pur-purea uetitum *a* construens *A* consterens *d* conscendens *a* prosternens *D.*

γ Sed quid ego ignaris nequicquam conquerar auris,
Externata malo, quae nullis sensibus auctae
Nec missas audire queunt nec reddere uoces?
Ille autem prope iam mediis uersatur in undis,
Nec quisquam apparet uacua mortalis in alga.
Sic nimis insultans extremo tempore saeua
Fors etiam nostris inuidit questibus auris.

Δ γ Iuppiter omnipotens, utinam ne tempore primo
Gnosia Cecropiae tetigissent litora puppes,
Indomito nec dira ferens stipendia tauro,
Perfidus in Creta religasset nauita funem,
Nec malus hic celans dulci crudelia forma
Consili*a*, *in* nostris requi*e*sset sedibus hospes!

β Nam quo me referam? quali spe perdita nitor?

171, 2. Macrobius Saturn. VI. 1. 42. Catullus 'Iupiter—puppes.'

---

164. Si *O* nec quicquam *BCO* conquerar *ABCDGLLa¹La²OVbabcd Rossb.* conqueror *H uulgo et Lachmannus.*
165. Externata *Ob ed. Parm.* 1473 Extenuta *H* Extenʳuata *D* Extenuata *cett.* maloque *O* mala *b* male *b* aucte *G* (al. o written above), *sed literis suprascriptis recentius additis.*
168. acta *Heinsius.*
169. minus *H* in tempore *adc* sceua *Phillippensis* seuo *C.*
170. Fers *O* et iam *ACGLa¹b* auras *B.*
171. Iupiter *CV* utinam non *Macrobius Sat. VI.* 1. 42 utinam nec *ed. Pr.*
172. Cnosia *unus codex Macrobii* Gnoscia *BLa¹* Gnossia *d* littora *Cbad* pupes *CO.*
173. me *BLa¹V* ferens *om. D* thauro *V.*
174. in cretam *ABGLLa¹V* incretam *ab* incertam *C* (re written above) incertam *Hb* in creta *DO Froebl. Rossb. cf. Apol. Rhod. II.* 462 πείσματ' ἀνάψασθαι μυθήσατο Θυνίδι γαίῃ relegasset *Dc.*
175. cellans *La¹* duci *D.*
176. Consilia in nostris *ed. Parm.* 1473 *Guarinus* Consilium nostris *codd. omnes nisi quod* nostris *om. O* requiesset *ed. Parm.* 1473 *Guarinus et Scaliger* requisisset *G* (r written above) requisisset *ABCDHLLa¹La²OVb* quaesisset *abcd.*
177. refferam *O* nitar *Dresdensis abd uulgo* Nunc *pro* nam *Spengelius in Seebodii Chron. Paedagog.* 1828, *f. IV. p.* 96, *allato uersu Enni ap. Cic. de Orat. III.* 58 Quo nunc me uertam, *et Laberii Prolog. ap. Macrob. II.* 7. 19 Nunc me quo deicis? *Fortasse* refero.

Idomeneosne petam montes? a gurgite lato
Discernens ponti truculentum diuidit aequor.
An patris auxilium sperem? quemne ipsa reliqui
Respersum iuuenem fraterna caede secuta?
Coniugis an fido consoler memet amore?
Quine fugit lentos incuruans gurgite remos?

a Praeterea nullo litus, sola insula, tecto,
Nec patet egressus pelagi cingentibus undis:
Nulla fugae ratio, nulla spes: omnia muta,
Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum.

'Επῳδός.

a Non tamen ante mihi languescent lumina morte,
Nec prius a fesso secedent corpore sensus,

178. Idomeosne *A* Idoneosne *BDOLa*[1] Ydoneosne *G* (ul. Idmoneos) Idmoneosne *marg. BCLLa*[2]*Vbd Franciscus Buzacbarinus municeps Palladii* Ischynoneas *a* Istmoneosne *c* Isthmoneos *b* Idomeneosne *H Conradinus de Allio Lacbm. I. Froebl. Rossb. L. Muellerus de Re Metrica p.* 275 *Scbwab.* Idomeneusne *Lacbmannus ad Lucret. p.* 192 *ex Hom. Il. N.* 424, Ἰδομενεὺς δ' οὐ λῆγε μένος μέγα, *Haupt. Lacbm. II.* Idomeniosne *Voss. Doer. Sill.* Idomeneine *F. Buecbelerus Mus. Rben.* 1860 *p.* 437 Idaeosne *Partbenius Ald. I. Guarin. Mur. Heys.* Isthmon eosne *Scaliger* Idam ideone petam? montes *Gualterus Landor in Cens. Trimestr. Libror. Extern.* 1843 *p.* 358 a *ABCDGHLLa*[1]*OVbbcd Scbwab.* ne *a* at '*Puccii* '*et aliorum excerpta*' (*Lacbm.*) *Bern. Pisanus in marg. ed. Vic.* 1481, *Muretus Statius Doeringius Kraftius. cf. Lacbm. Lucr. IV.* 436 ah *Guarin. Scal. Voss. Lacbm. Rossb. Heys.* *Fortasse* an lacto *Hc* uasto *marg. d Statius.*

179. Discerens *B* Discedens *Itali Hauptius* ponti *O Dresdensis Voss. Vulp. Doer. I. Orell. Sill. Kraft. Scbwab.* pontum *cett. Scaliger Lacbm. edd. ante* 1553 patriam *Muret. Stat.* portum *Fritzius* ubi diuidit *codd. omnes* ubi *om. Bern. Pisanus, ed. Lipsiensis, Muret. Stat. Doer.* 2, 3. *Archetypus uidetur babuisse* pontum (ul. i) truculentum diuidit aequor.

180. Impatris *O* quemne *DGOabcd* quemue *ABCLLa*[1]*La*[2]*Vb* quem *H.*

182. consoles me manus *O.*

183. Quine *Ob* Qui me *Ab* Quiue *cett.* fugis *a* lentos *Ob marg. L ed. Parm.* 1473 uentos *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*Vad* unctos *D* uentoso *Victorii schedae ineditae apud Spengelium, Statius.*

185. pater *ABCHLa*[1]*La*[2]*V.*

186. est spes *Al. Guarinus.*

187. ostendunt *D.*

188. languescunt *Da.*

189. affesso *O* fexo *d* secedet *c.*

Quam iustam a diuis exposcam prodita mulctam,
Caelestumque fidem postrema comprecer hora.

β Quare facta uirum mulctantes uindice poena,
Eumenides, quibus anguino redimita capillo
Frons expirantis praeportat pectoris iras,

γ Huc huc aduentate, meas audite querellas,
Quas ego, uae miserae, extremis proferre medullis
Cogor inops, ardens, amenti caeca furore.

δ Quae quoniam uerae nascuntur pectore ab imo,
Vos nolite pati nostrum uanescere luctum,
Sed quali solam Theseus me mente reliquit,
Tali mente, deae, funestet seque suosque.'

Has postquam maesto profudit pectore uoces,
Supplicium saeuis exposcens anxia factis,
Annuit inuicto caelestum numine rector,
Quo motu tellus atque horrida contremuere

190. Quod *La*^{1} iuxtam *BLa*^{1}*d* iusta *O* expostam *ALa*^{1} perdita *ac* mulctam *ACDLLa*^{1}*Vbab* muletam *O* moletam *d* multam *BG Lachm.*
191. Celestemque *H* comprecer *abcd ed.* 1473 comprecor *cett.*
192. multanctes *B* multantes *CLa*^{1} *Lachm.* multates *d* uīde *b.*
193. anguineo *babc uulgo* agmineo *d* anguino *cett. Lachm. Haupt. Rossb. Schwab.*
194. aspirantes *C* espirantes *b.*
195. aduentante *dH a m. pr.* querellas *ABa.*
196. ue *ABCDGLLa*^{1}*La*^{2}*OVcd* ne *a* nunc *b Vic. Spengelius in Seebodii Chron. Paed.* 1828 *p.* 97 miserae *Dbd* misera *cett. Bentleius ad Hor. S. I.* 2. 129 ex imis *Casaubonus Vulpius Froehlichius* praeferre *D* perferre *d.*
197. ament *V.*
198. uno *B* ymo *V.*
200. quali solam *abcd ed.* 1473 qualis sola *cett.* qualis solam *ed. Pr.* in *pro* me *d.*
201. Talis *H* funeste *DH* fimestet *G* funescĕt *V* funescet *ab* funestent *d.*
203. Suplicium *a* serus *a* ansia *DV* saucia *coni. Schwabius* fatis *bc.*
204. inuicto *B ed. Lips. Auantius uulgo et Lachm.* inuito *ACGHLLa*^{1} *OVbbcd Vossius Heinsius* inuitum *a* in uoto *D. Simili modo* inuictus inuitus *permutantur Ouid. Ib.* 498 caelesti *a* munere *H.*
205. Quo *BDLa*^{1}*bd* Quō *V* Qnō *G* Quomodo *ACHLO*

Aequora concussitque micantia sidera mundus.
Ipse autem caeca mente*m* caligine Theseus
Consitus oblito dimisit pectore cuncta,
Quae mandata prius constanti mente tenebat,
Dulcia nec maesto sustollens signa parenti
Sospitem Erec*h*t*h*eum se ostendit uisere portum.
Namque ferunt olim, classi cum moenia diuae
Linquentem gnatum uentis *con*crederet Aegeus,
Talia conplexum iuueni mandata dedisse.

A *a* 'Gnate mihi longa iocundior unice uita,
Gnate, ego quem in dubios cogor dimittere casus,
Reddite in extrema nuper mihi fine senectae,

β Quandoquidem fortuna mea ac tua feruida uirtus

Quem *ab* tunc et *D* tunc *ABCG*La^1*OV* nunc *LH* tam *a* Quo tunc et *ed. Parm.* 1473 *uulgo et Lachm.* Quo motu *Heysius unde ortus uidetur error codicum* Quomodo tunc. *Scriptum fuerat* Quom^{o}tū Quo nutu et *Fea* Quo nutu *Schwabius H. A. Kochius* atque etiam *a* contrumuere *D* contruemuerunt *a* contremuere *Rossbachius* contremuerunt *cett. uulgo et Lachm.*

206. concussusque *Vossius Wakefieldus ad Lucret. I.* 188 concussique micantia sidera mundei *Pleitnerus.*

207. coecam *d* mentem *acd* mente *ABCDHG*La^1*Ob* mentis *LVb.*

208. Conscitus *d* Conscius *b* demisit *bb* pectora *B*La^1*d* cunta *G* concta *B*La^1.

209. Quare *H* tenebant La^1.

210. Lucida *Wakefieldus ad Lucret. IV.* 203 moestos *H* substollens *DV* sustolens *b.*

211. Sospitem se *H omisso* se *ante* ostendit Erectheum *Vossius, cf. Ciris* 22 Erectheos portus *Heinsius* erectum La^1La^2*d* errectum *B* ereptum *ACDGHLOVba* et ereptum *bc ed. Pr. Mur. Stat. Scal.* uiscere *H* uiscera *a.*

212. fuerunt *H* classem *AL* clasi *C* castae *Pontanus teste Statio, excerpta Minturni, Bern. Pis. in marg. ed. Vic.* 1481 *Heinsius Schwabius* moenia *bbd* moenico *ABCGLO* moe'nico La^1 meonico *D* menico *V* moenico diuae *om. c et a a m. pr.*

213. concrederet *Auantius* cum (qum quom) crederet (caderet *H*) *codd. omnes* egens *GO.*

214. complexo *ADL quod tuetur Rossbachius ex Nonio s. u.* Conplectite. complexu *d.*

215. Gnati *O* longe *Anglus in Diar. Class. X.* 169 *Froehlichius Hertzbergius Schwabius* iucundior *d.*

216. ego *om. V* quem ego en *H* indibius *D.*

217. extremo *a* extremae *Auantius uulgo.*

218. et *a.*

Eripit inuito mihi te, cui languida nondum
Lumina sunt gnati cara saturata figura,

γ Non ego te gaudens laetanti pectore mittam,
Nec te ferre sinam fortunae signa secundae,
δ Sed primum multas expromam mente querellas,
Canitiem terra atque infuso puluere foedans,

Inde infecta uago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
Carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.

B α Quod tibi si sancti concesserit incola Itoni,
Quae nostrum genus *ac* sedes defendere *Erechthi*
Annuit, ut tauri respergas sanguine dextram,

219. te *om. bd* quem (al. cui) *G* nihil *pro* mihi *D* nundum *Ab* non dr̄ *d.*
220. saturata cara *B a m. pr.* satiata *V* saciata *A* sociata *b ed. Pr.*
221. lectanti *O.*
222. ferie *d.*
223. mutas *Heinsius* querellas *BOa.*
224. Caniciem *Obad* in fuso *G* infulso *O* infesto *b* poluere *A* corpore *La*¹.
225. uado *a* linthea *AVa.*
226. et *a* menti *d.*
227. Carabasus *C* obscurata *BDGLOb* obscura *cett.* dicet *ABCGHLLa*¹*La*²*OVb abc* diget *Riccardianus* duget *D* dicat *d* obscurata dicet *Vossius*, dicet *pro* indicet *positum ratus, cf. Non.* 287, *Festus p.* 75 *ed. Muell. Carbasus quasi* prodigium *est uel signum fati.* obscurata decet *Lachmannus, quem secuti sunt Orellius Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* obscura dicat *Ald. Guarin. Bern. Pisanus in ed. Vicent.* 1481, *Mur. Stat. Scal. Doer. Sill.* obscura deceat *uel* doceat *uel* dictet *coni. Statius* obscura signet *Coningto. Cf. Cic. Aratea XXXII.* 34, Aeterno cunctas aeuo qui nomine signant *ubi* dignant signant *in codicibus permutantur.* ferugine *HVbad* ibera *b.*
228. Itoni *Al. Guarinus Statius, cf. Callim.* Δημ. Καλ. 74, *Paul. Diacon. p.* 105 *ed. Muell.*, Itonida Minerua a loco sic appellata ithoni *d* thoni *c* troni *b* ythomi *BGLa*¹*La*²*Va* ithomi *ACLOH* thomi *D* sanctae Itonis *Turnebus Aduers. XXIV.* 9, *Canterus Nou. Lect. IV.* 23 *Muretus* Ithini *nescio qui apud Guarinum.*
229. genus *om. in textu, habet in margine ab eadem manu V* *ABCDGHLLa*¹*La*²*OVbd Statius* ac *abc ed. Pr. uulgo et Lachm.* secles *O* Erechthei *Vossius* Erecthi *F. Buechelerus Mus. Rhen.* 1860 *p.* 437, *et L. Mueller de Re Metrica p.* 267, *cf.* Oili *in Mediceo codice Vergili Aen. I.* 40, Teri Promethi Neri *a Seruio agnita ad Ecl. VI.* 78, *Aen. VIII.* 383 *ABCDGHLLa*¹*La*²*OVbd* freta *ac* sueta est *b* sueta *ed. Parm.* 1473 *Ald. Guar. Mur. Stat.* fretis *Scaliger Doer.*
230. Vt Minotauri *Casaubonus* resperas *B.*

γ Tum uero facito ut memori tibi condita corde
Haec uigeant mandata, nec ulla oblitteret aetas;

β Vt simul ac nostros inuisent lumina collis,
Funestam antennae deponant undique uestem,
Candidaque intorti sustollant uela rudentes,

δ Quam primum cernens ut laeta gaudia mente
Agnoscam, cum te reducem aetas prospera sistet.'

Haec mandata prius constanti mente tenentem
Thesea ceu pulsae uentorum flamine nubes,
Aereum niuei montis liquere cacumen.
At pater, ut summa prospectum ex arce petebat,
Anxia in assiduos absumens lumina fletus,
Cum primum inflati conspexit lintea ueli,

231. Tu *ABCDGHLLa*[1]*V Ven.* tum *Obabcd ed. Pr. uulgo et Lachm.*

al. obliteret
232. obliferet *G* obliteret *CVb* obliceret *d* obliturct *a.*

233. ac *abcd ed. Pr.* haec *cett. Silligius* inuiscent *C* inuisant *d* inuisit *H* numina *H.*

234. anthennae *a* anthenae *H* antemnae *c* antēnene ne *O* undique *om. BLa*[1]*V et hic quidem spatio relicto.*

235. substollant *BGLa*[1]*V* suspendant *a* uella *AH. Post hunc u. G. Faernus allato Nonio p.* 546 *s. u.* Carchesia. 'Alias summa pars mali, id 'est foramina, quae summo mali funes recipiunt. Lucilius, Tertius hic mali 'superat carchesia summa. Catullus Veronensis, Lucida qua splendet car- 'chesia mali,' *inserendum esse docuit* Lucida qua splendent summi carchesia mali; *idem fecit Muretus, secuntur Passeratius Conr. de Allio Doeringius Orellius Heysius. Sed hunc uersum quamuis leuiter immutatum Isidorus Origg. XIX.* 2 *et Scholiastes Lucani V.* 418 *Cinnae attribuunt, nec tale quicquam huius loci sententia postulat. Vide ad Fragm. V.*

236. Quod primum *ac* cernes *B* quam *pro* ut *D* mentem *D.*

237. Cognoscam *D* tu te *d* cumque *H* aera *D* sors *b Al. Guarinus* fors *Dousa f. Passeratius Casaubonus* freta *Froehlichius* sistenxt *G* sistent *D* sistat *a* sist *c.*

238. Nec *d.*

239. seu *Hab et G a m. pr.*

240. Aereum *ADHLOVbad* Aerium *cett. Post hunc u. scriptum est in ALLa*[2]*a* Fletus Egei, *in H* Fletus Egei patris Thesei '*In V interstitium 'quidem non est, sed prima uersus* 241 *litera omissa est.' Umpfenbachius.*

242. Ansia *DV* in *om. H* absumens *CDGLa*[2]*OV* asumens *a* assumens *ABLLa*[1] obsumens *H* consumens *c.*

243. inflanti *La*[1] infecti *Itali, Ang. Coloccius, Sabellicus, Bapt. et Alex. Guarini, Muretus Passeratius Hauptius Schwabius* infausti *Heysius* aspexit *H* prospexit *a* linthea *Vad* f ueli *G* uelli *a.*

Praecipitem sese scopulorum e uertice iecit,
Amissum credens immiti Thesea fato.
Sic funesta domus ingressus tecta paterna
Morte ferox Theseus, qualem Minoidi luctum
Obtulerat mente inmemori talem ipse recepit.
Quae tamen aspectans cedentem maesta carinam
Multiplices animo uoluebat saucia curas.

At par*te* ex alia florens uolitabat Iacchus
Cum thiaso Satyrorum et Nysigenis Silenis,
Te quaerens, A*r*ia*d*na, tuoque incensus amore.
Qui tum alacres passim lymphata mente furebant
Euohe bacchantes, euohe capita inflectentes.
Harum pars tecta quatiebant cuspide thyrsos,
Pars e diuulso iactabant membra iuuenco,
Pars sese tortis serpentibus incingebant,

244. iacit *a*.
245. imitti *La*^{1} facto *O*.
246. ingressa *b* paternae *bc Ald. I. Muretus Statius*.
247. Monte *b* Marte *Marcilius Doruillius ad Charitonem p*. 263 minoidi *CL ed. Pr.* minoida *AGHLa*^{2}*OVab* minoyda *BDLa*^{1} minoia *bd* Minoae *Rossbachius* quali Minoida luctu *Doruillius Bergkius sed cf.* Tethyi *LXVI.* 70, Iasoni *Stat. Theb. III.* 521, Palladi *Achil. I.* 285 (*Luc. Mueller de Re Metrica p.* 392).
248. Optulerat *d* īmemori *G* immemori *C* in memore *D*.
249. Quē *G* quem *c* tamen ꝑaspectans *G* tamen prospectans *O* tum prospectans *b ed.* 1473 *Schwab.* expectans *d* credentem *DO*.
250. sautia *b*.
251. parte *ACL* pater *cett.* alga *b* iachus *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVbbd* yacus *D* hyachus *a*.
252. Et *pro* cum *b* Tum *O* thyaso *abd* sathirorum *O* satyrū *V* nisigenis *ABCDGOVbbd* insignis *a* nubigenis *c ex interpolatione* selenis *H. Versum post* 253 *transponebat D. G. D. Koelerus*.
253. Et *ACLOb* ariadna *ALbd Phillippensis* adriana *cett. Post hunc u. unum uersum excidisse censent Bergkius Rossbachius Hauptius*.
254. Qui tum *codd. omnes praeter b ubi est* quantum *et d ubi est* qui cum quae tum *Bergkius Rossbachius* quam tum *Schwabius* alacras *D* limphata *Va*.
255. Euhoe—Euhoe *BLa*^{1}*V Phillippensis Lachmannus Hauptius Heysius Rossbachius. Vide Lachm. Lucret. p.* 309 euohe—euohe *Gd* euche—euche *ACDLLa*^{2}*O* heu hoe *H Vic.* heuohe *bab* bachantes *BCGLa*^{1}*OV* bacantes *d* euche *H*.
256. Horum *ac Aldin. I. uulgo* Harum *cett. Bergkius Rossbachius Schwab.* cuspyde *A* tyrsos *BVHbabd* tirsos *DG*.
257. diuolso *CHLa*^{1}*O* diualso *D* raptabant *d* menbra *C*.
258. *om. D Riccard. habet margo D a m. sec.* intingebant *b*.

Pars obscura cauis celebrabant orgia cistis,
Orgia, quae frustra cupiunt audire profani,
Plangebant aliae proceris tympana palmis,
Aut tereti tenuis tinnitus aere ciebant,
Multis raucisonos efflabant cornua bombos
Barbaraque horribili stridebat tibia cantu.

Talibus amplifice uestis decorata figuris
Puluinar complexa suo uelabat amictu.
Quae postquam cupide spectando Thessala pubes
Expleta est, sanctis coepit decedere diuis.
Hic, qualis flatu placidum mare matutino
Horrificans Zephyrus procliuas incitat undas,
Aurora exoriente uagi sub limina Solis,
Quae tarde primum clementi flamine pulsae
Procedunt, leuiter resonant plangore cachinni,

259. oscura *D* canis *AO* celabant *Bronkhusius Valckenarius* cestis *b*.

260. Orgiaque *O* quam *C* capiunt *d* prophani *AObb* profana *H ex* profanei *fortasse corruptum* *Versum del. Koelerus*.

261. alii *b ed. Pr. uulgo* alie *uel* aliae *cett. Scaliger Naekius Opusc. I. p.* 37 *Bergkius Rossbachius Schwab.* aliei *Lachmannus* tum tympana *a, unde* tumpana *scriptum fuisse conicias*.

262. tenais *O* tintinitus *G* finitus *uel* ſinitus *H a m. pr.* ere *GO*.

263. Multis *d, Bernard. Pisan. apud Perreium et in marg. ed. Vic.* 1481, *Statius* Multi *cett.* efflabant *H Phillippensis habc ed. Pr.* efflebant *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*Od Vossius* effebant *V* Multae (Multi *Casaubonus*) raucisonis efflabant cornua bombis *Scaliger Casaubonus*.

264. Bachataque *La*[2] horribili *in textu om., habet in marg. V.*

266. uellabat *a* uellebat *H* amittu *C*.

267. thesala *OVa*.

268. Epleta *La*[1] Explecta *a* Excepta *H* cepit sanctis *H*.

269. Hec *O* Nec *H* Ac *Vossius*.

270. zefirus *A* zephirus *Vad* cephirus procliuiter *O*.

271. exuriente *d* exurgente *b* sublimia *ABCGHLLa*[1]*OVbd* sublima *D* sub limina *ab ed. Pr. Burmannus Anth. Lat. II.* 441 *Lachmannus Hauptius Heysius Rossbachius Schwabius* sub lumina *uulgo, cf. Verg. Aen. VI.* 255 primi sub lumina (limina *M*) solis et ortus. *Sed uidetur hic Catullus Theocritum respexisse. XIII.* 11 οὐθ' ὅκα ἁ λεύκιππος ἀνατρέχει ἐς Διὸς ἀώς. *ib. II.* 147.

272. dementi *Hd* pulsum *BLa*[1]*Vb* pulsa *a*.

273. leuiter sonant *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*Vab Phillippensis* leuiterque sonant *corr. LObc ed. Pr. Ald. Guar. Mur. Stat. Rossb. Cf. Senec. Agam.* 681, Ceyca suum fluctu leuiter Plangente sonent leuiter resonant *H Vic*, leni

Post uento crescente magis magis increbescunt,
Purpureaque procul nantes ab luce refulgen*t*;
Sic t*um* uestibuli linquentis regia tecta
At se quisque uago passim pede discedebant.

Quorum post abitum princeps e uertice Pelei
Aduenit Chiron portans siluestria dona:
Nam quodcunque ferunt camp*i*, quos Thessala magnis
Montibus ora creat, quos propter fluminis undas
Aura p*a*rit flores tepidi fecunda Fauoni,
Hos indistinctis plexos tulit ipse corollis,

resonant *Cuiacianus teste Scaligero, Scaliger Doer. Orell. Sill. Lachm. Haupt. Heys. Schwab.* leni et resonant *Vossius Vulp.* lenique sonant *Lennepius Martyni-Laguna Ast. Froebl.* clangore *AC pr. L Dousa f.* clamore *a* plangore *cett., et excerpta ex ueteribus glossis Pithoeana p.* 71 *Gothofr.* (*Lachm. II.*) 'Placor tranquillitas. At Catullus plangor.' chachinni *GV* chachini *O* chadimi *H* cachini *La^1La^2a.*

274. increbescunt *$ABCDGLLa^1OV$ Phillipp.* increbebscunt *H a m. pr.* increbrescunt *babd ed. Pr. uulgo et Lachmannus.*

275. Purpureaeque *Lennepius* nautes *A ni fallor* ab *ACGHLOabc* a *cett. uulgo et Lachmannus* refulgent *abcd ed. Parm.* 1473 refulgens *cett.*

276. tum *abb ed. Pr.* tamen *BLa^1OVd* tam *G* (al. tibi) tibi *ACDLH* tum ibi *Rossbachius, quod idem ipse conieceram. Cf. tamen Haupt. Ind. Lect.* 1855, *p.* 12 tum *uulgo et Lachm.* ibi *Bergkius Hauptius* mestibuli *AC* liquentes *bad Lachm. II.* linquentes *$ABLa^1V$ Lachm. I.* linquentis *CGO Schwab.*

277. At se *$ACGHLLa^1La^2Ob$* A se *V* A se *Dac ed. Pr. Auantius Guarinus Statius Scaliger. Auantius affert Macrob. I.* 1. 1 Conuiuia sibi mutua comitate praebentes, nec discedentes a se nisi ad nocturnam quietem. *cf. ib.* 5. 17 Ad se *d uulgo et Lachmannus.*

278. habitum *$ACHLLa^1La^2Vbb$* pellii *a* pelii *b uulgo* pelei (peley *O*) *codd. omnes sinceri, Lachmannus Rossbachius. Vide Lachm. Lucret. p.* 246, *L. Mueller de Re Metric. p.* 267.

279. chyron *B* celestia *D.*

280. Namque cumque fuerunt *H* quodcunque *$ABDGLLa^1La^2OV$ babcd Doeringii Orellii edd. I. Silligius* quidcunque *C* quotcumque *Guarinus Scaliger Vossius Lachmannus* quoscumque *Aldinae Muret. Stat. Heys. Rossb. Schwab.* campi *Dd* campis *cett.* quot *excerpta Italorum teste Lachmanno, Hauptius, Rossbachius* thesala *a* thesalia *O.*

281. quos *$ABCGHLLa^1La^2OVbabcd$* quod *D* quot *Guarinus Lachmannus Hauptius Rossbachius* magis *H* mag *D a m. pr.*

282. Aurea *O* parit *La^2G ex rasura, L a m. sec. ab ed. Pr.* perit *ABCD pr. G pr. L La^1OVd* ferit *H* pauet *b.*

283. indistintis *V* in distinctis *BCDG Guarinus Vossius Orellius Silligius Heysius Rossbachius. Sed quod in G legitur* in distinctis *idem est quod in plerisque* indistinctis; *contra si in G* indistinctis *legeretur, idem esset quod in plerisque* in distinctis; *quam rem in Prolegomenis attigi. Eodem*

Quo permulsa domus iocundo risit odore.
Confestim Penios adest, uiridantia Tempe,
Tempe, quae siluae cingunt super impendentes,
Magnessum linquens Doris celebranda choreis,
Non uacuos: namque ille tulit radicitus altas
Fagos ac recto proceras stipite laurus,

modo in firmis *in u.* 351 *idem est quod in cett.* infirmis   inde stinctos *b*   interstinctis *Heinsius*   corulis *O*   curulis *G* (al. corollis)   curulis al. corollos *B*   curulis al. corollis *C*   curulis *A*   corollos *V*   coloris *ad* colores *b*.

284. Quo *Dd Faernus Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab.*   Quot *ABCGLLa*¹*La*²*Vbb*   Quod *Ha*   Quidem *O*   Queis *Guarinus Muretus Statius Scaliger Doeringius*   Quis *Calp.* 1481 *Ald. I. Orellius Silligius*   iocundo *ACDGVHbab*   iucundo *cett. Lachmannus*   Quo permulsa domus iucundum risit odore *Casaubonus.*

285. Confestin *a*   penios *HLV*   penies *G* (al. os)   penies *B*, o *recentius fortasse scripta*   penies *ACLa*¹*Od*   peneios *Da*   penitus *b*   adest ut *ABCGHLOVcd*   ut *om. D bab ed. Pr.*   uiridancia *Od*   undantia *Statius.*

286. Tempeque tegunt *b*   impedientes *H.*

287. Minosim *ADGLLa*¹*La*²*Obb*   Minosi *H*   Minossim *C*   Minosum *V Vic a*   Amosim *d*   Minosium *ed. Parm.* 1473   Nereidum *Aldinae Muretus Statius*   Nessonidum *Al. Guarinus*   Aemonidum *Turnebus Adu. XXIV.* 9   Naiadum *Realinus Kraftius*   Musarum *uel* Mnemosynae *Statius*   Minyasin *Scaliger*   Xyniasi et *Vossius* Mnemonisin *uel* Aemonisin *Heinsius cui* Minosim *pro* Monisim *transpositum uidebatur, Ungerus*   Mnemonidum *Doeringius*   Mnemonisin *Froeblichius Koelerus*   Minoisin *G. Hermannus in Iahn. Ann. XXXIII.* 263   Naiasin *Hauptius* (*Obseruat. Crit. pp.* 69, 70), *collatis Culicis* 18 Ite sorores Naiades et celebrate deum ludente chorea *et* 115, 116, *Lachm. II., L. Muellerus de Re Metrica p.* 392   *Fortasse* Magnessum (Μαγνησσῶν); *uidetur enim Catullus Il. II.* 756 *respexisse* Μαγνήτων δ' ἦρχε Πρόθοος Τενθρηδόνος υἱός, Οἳ περὶ Πηνειὸν καὶ Πήλιον εἰνοσίφυλλον ναίεσκον. *Steph. Byz.* Μαγνησία· ὁ πολίτης Μάγνης, τὸ θηλυκὸν Μάγνησσα.   doris *codd. omnes*, claris *Aldinae Guar. Mur. Stat.*   latis *Turnebus*   doctis *coni. Statius, receperunt Doeringius Ast. Froebl.*   heros *Fea*   hilaris *Ungerus*   pulcris *uel* crebris *Hauptius*   diris *Heysius*   diis *Fritzius*   diuis *Schwabius* 'Dori apud Seruium ad Aen. II. 27, itaque Festus p. 206. 3 et Isidorus 'Originum IX. 2. 80,' *Lachm. Lucret. p.* 280, *qui tamen hanc formam uocabuli respuit.*   Dore poeta *Scriuerius probabiliter Propertio restituit IV.* 9. 44. *Vide Excursum.*

288. Non acuos *ACLH*   Non accuos *O*   Non acuos *G* (al. nonacriu)   Non acrios *La*¹*Vbbd*   Nonacrios *DLa*²   Non atios *B*   Nouacrios *marg. L*   Non uacuus *Baptista Guarinus uulgo et Lachm.*   Non uacuos *Bergkius Rossb. Schwab.*   nanque *Cbd*   ante *H*   illa *Hb*   illi *D*   tullit *Ha*   actas *Heinsius.*

289. Fages *O*   tecto *b*   lauros *D.*

Non sine nutanti platano lentaque sorore
Flamma*t*i Phaet*h*ontis et aerea cupressu.
Haec circum sedes late contexta locauit,
Vestibulum ut molli uelatum fronde uireret.

Post hunc consequitur sollerti corde Prometheus,
Extenuata gerens ueteris uestigia poenae,
Quam quondam silici restrictus membra catena
Persoluit pendens e uerticibus praeruptis.
Inde pater diuum sancta cum coniuge natisque
Aduenit caelo, te solum, Phoebe, relinquens,
Vnigenamque simul cultricem montibus Idri:
Pelea nam tecum pariter soror aspernata est,
Nec Thetidis taedas uoluit celebrare iugalis.
Qui posquam niueis flexerunt sedibus artus,
Large multiplici constructae sunt dape mensae,

290. mitanti *La*[1] mutanti *G a m. pr. H marg. LO* lutanti *A* luctanti *L* lactanti *Vossius* flutanti *uel* laetanti *Heinsius* letaque *d* fletaque *Scaliger* sororum *ABCDGHLLa*[1]*OVbd* sorore *abc ed. Pr.*
291. Flammati *ODbab* Flamati *d* Flammanti *A* Flamanti *BCGHLLa*[1]*La*[2]*V* phetontis *ABCDGHLa*[1]*La*[2]*OVbad* phoetontis *Lc* phaetontis *b ed. Pr.* aerea *DHacd ed. Pr.*
292. tircum *O* circunsedes *C* contesta *GO.*
293. Vestibuli *Dac* uellatum *pr. Ga* niteret *Da.*
294. consequitor *H* prosequitur *b* solerti *Vbabd* promotheus *BLa*[1]*Va.*
295. metri is *a* pena *O.*
296. Quam *DGbabcd* Qua *cett.* condam *d* silici *om. d* scilici *b* scythicis *Heinsius teste Lachmanno, Hauptius Heysius* in Scythia *Schwabius* resittus *O* menbra *C* cathena *ACDLObb* chatena *G* catina *H* catenae *d.*
298. diuum *BLa*[1]*Vabcd* diu *A* diui *CGHLOb* natisque *ABDabcd* gnatisque al. gratis *G* gnatisque *CLLa*[1]*La*[2]*OVb.*
299. Aduenit, caelo *Muretus Heys.* solum te *a.*
300. ultricem *A pr. L* idri *ACHLLa*[1]*V Voss. Doer. Orell. Sill. Lachm. Haupt. Rossb.* ydri *BDGO* hydri *Vic. bb ed. Pr. Scaliger* hidri *c* cidri *d* yde *a* Idae *marg. Vic.* Hydrae *Statius coni.* e montibus Idae *Palladius* in montibus Idae *Muretus Spanhemius.*
301. Pelea *GLH* Palea *ABCLa*[1]*La*[2]*OVbd* Pallada *Dabc* soror pariter *b.*
302. tethidis *V* thedas *O* iugales *Db.*
303. posquam *D Bergkius Rossbachius* niueis *codd. Guarinus Muretus Scaliger in ed. I. Vossius Lachmannus Haupt. Rossb. Heys. Schwab.* niueos *uulgo* fluxerunt *ACL* fluxerunt *B* arctis *a* arctus *bd.*
304. Largae *Muretus Sillig.* sunt multiplici constructae *b* mensa *b.*

Cum interea infirmo quatientes corpora motu
Veridicos Parcae coeperunt edere cantus.

His corpus tremulum complectens undique *uestis*
Candida purpurea *talos* in*c*inxerat ora,
At roseo niueae residebant uertice uittae,
Aeternumque manus carpebant rite laborem.
Laeua colum molli lana retinebat amictum,
Dextera tum leuiter deducens fila supinis
Formabat digitis, tum prono in pollice torquens
Libratum tereti uersabat turbine fusum,
Atque ita decerpens aequabat semper opus dens,
Laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
Quae prius in leui fuerant extantia filo:
Ante pedes autem candentis mollia lanae

305. metu *H.*
306. Veridices *La*² teperunt *O.*
al. hic
307. His *G* uestis *Parthenii ed.* 1485 quenstus *O* q̄stus *HVc* questus *cett.* quercus *Palladius Auantius Aldinae Guarinus Vossius Vulpius Doeringius in ed. I.* cestus *Orellius. Post hunc uersum nonnulla excidisse Statius Gurlittus Orellius Silligius opinati sunt* (*Schwab.*)
308. purpureaque *b* tuos *ABCGHLLa*¹*La*²*OVb* rubicunda *D et Riccardianus* tutos *d* tirios *a, sed a recentiori manu. Vocabulum om. sine spatio ed. Pr.* talos *Itali teste Lachmanno, ed. Iunt.* 1503, *uulgo et Lachm.* incinxerat *DG* incinserat *b* intinxerat *ABCHLLa*¹*La*²*Obad*
al' i *corr.*
extinxerat *V* extinxerat *ed. Pr.* Tyros intertinxerat (interstinxerat ?) ora *coni. Statius* Tyrios excinxerat ora *Scaliger* quam Tyro incinxerat ora *Vossius. Post hunc uersum nonnulla excidisse censet Silligius.*
309. uinee *O* niueo *d* At roseae niueo *Guarinus Heys.* Ambrosio *Vulpius Bergkius Naekius* Annoso *E. Schulzius. Sed opponuntur inter se epitheta, ut in u.* 308. *Credo ea Catullum inuertisse more Alexandrinorum. Poterant uittae ita cum capillis misceri, ut roseum colorem his darent, ipsae acciperent niueum.* At roseo *tuetur similis locus Ciris u.* 122 At roseus medio fulgebat uertice crinis residebat *L* residebam *d* uicte *D* uictae *bd.*
310. carpebat *d.*
311. collum *AH* lanam *c* amistum *A pr. L* amictu *c* amictam *Guarinus.*
312. Dextra *A Phillippensis* tamen *Phillippensis* qum *b* filia *O* sub ipsis *b.*
313. Firmabat *V* digittis *O* tu prona *a* impolice *H* police *G.*
314. teretri *a* librabat uertice *D.*
315. discerpens *c* equebat *La*¹ epus *O.*
316. Lanaque *b* arridulis *a* aequabat *Vb* lapillis *H.*
317. leni *b.*
318. molia *O.*

Vellera uirgati custodibant calathisci.
Haec tum clarisona pellentes uellera uoce
Talia diuino fuderunt carmine fata,
Carmine, perfidiae quod post nulla arguet aetas.

319. Velera *GH* iurgati *a* iungati[c] *Phillippensis* custodibant *Oabd ed. Parm.* 1473 custodiebant *cett.* calathisci *ed. Parthenii* 1486 calathisti[sl] *CDGLLa*[1]*OV* calatisti *ABHa* calacisti *d* calachisti *b*.

320. *Post u.* 316 *transposuit a* Haec *BCDGLLa*[1]*OVbcd* Nec *Ha* Hae *b Parthenii ed.* 1493 Haec *pro* hae *Catullus uidetur dixisse.* Haec commoditates *dixit Plautus Aul. III.* 5. 59, haec aedes *Mostell. I.* 3. 9, haec *uel* hae nuptiae *Terentius And. IV.* 1. 32, haec puellae *Eunuch. III.* 5. 34, haec itiones *Phorm. V.* 8. 23, *si Donato credimus*, haec minae *Heautont. IV.* 7. 10 Haec illae lacrymae *Bentleius restituit And. I.* 1. 99 Haec *pro feminino habet Lachmannus ad Lucret. III.* 601 *idemque* haec *scribit VI.* 456; haec oues *Vergilius Geor. III.* 305, haec ubi erunt artes *Aen. VI.* 852 *si credimus Palatino, quamquam* hae *praebent ceteri Ribbeckii codices et ipse Palatinus a m. sec.* Haec tamen et partus subeunt discrimina *Iuuen. VI.* 592, *fortasse etiam* 259. *Vide Fleckeisenum in Mus. Rhen. VII.* 271 haec *Catullo restituunt Vsenerus in Fleckeiseni Ann.* 1865, *p.* 226, *L. Muellerus de Re Metrica p.* 386, *Schwabius* cum *V* tamen *a* clarissona *a* pellantes *a* pectentes *Statius Hauptius in Ind. Lect.* 1855, *p.* 13 polientes *Heinsius* plectentes *Hertzbergius* uellentes *Fruterius in Epist. ad G. Canterum Bergkius, consonantia hoc confirmatum ratus collatis uu.* 2, 24, 28, 49, 53, 59, 69, 79, 85, 92, 98, 101, 118, 122, 129, 133, 135, *&c. Rossb. Heys.* aera *Faernus Casaubonus.*

321. carmina *AC pr. L La*[1] facta *b*.

322. Carmina *AC pr. L La*[1] potest *C* arguit *malebat Lachmannus. Post hunc uersum unius uersus spatium est in ABHLLa*[1]*La*[2]*Vab quod uacuum relictum est in V; ceteri interscriptum habent* Epitalamion (Epitalamiom *B* Epithalamium *Hba* Epi(y *La*[2])thalamum *ALLa*[2]) thetidis (tethidis *Ba*) et pelei (pellei *a*) *In GO nullum spatium est, sed rubris literis ascriptum est in marg. G* Epythalamium thetidis et Pelei.

323–381. *Hoc carmen Vossius inter Parcas ita distribuit ut singulae deinceps strophas quinorum uersuum recitent, hoc modo*

Atropos 322–326	*At.* 338–342	*At.* 353–4, *u. amiss.*, 355–6	*At.* 366–371 (*om.* 370)
Clotho 327–333 (*om.* 332)	*Cl.* 343–347	*Cl.* 357–361	*Cl.* 370 + 372–5
Lachesis 332 + 334–337	*La.* 348–352	*La.* 362–4, *u. amiss.*, 365	*La.* 376–381 (*om.* 378)

Rossbachius, cui et ipsi singulae strophae constent ex quaternis uersibus cui subiungatur intercalaris, excidisse unum uersum inter 355, 356 *pariterque inter* 371, 372 *arbitratus est; uu.* 332–4 *autem sic transponendos* 331 Languidulosque 333 Currite 332 Leuia; *uu.* 365–7 *sic*, 366 Nam simulac 365 Currite 367 Vrbis Dardaniae. *Ego numeros inter se iudico respondere κατὰ χιασμὸν, exceptis quinque interpositis strophis* 338–361 *quae singulae quinorum uersuum sunt. Itaque hunc ordinem statuo*

5 6 4 55555 4 6 4 33 (10)

ut numeri 5 6 4 *respondentes sibi habeant* 4 6 10 (5 × 2), *qui uero primus stat*

α′ O decus eximium magnis uirtutibus augens,
Emathiae tutamen opis, c*l*arissime nato,
Accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
Veridicum orac*l*um: sed uos, quae fata sequuntur,
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

β′ Adueniet tibi iam portans optata maritis
Hesperus, adueniet fausto cum sidere coniunx,
Quae tibi flexanimo mentis perfundat amorem,
Languidulosque paret tecum coniungere somnos,
Leuia substernens robusto brachia collo.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

γ′ Nulla domus *t*ales *u*nquam contexit amores,

327. Macrobius Saturn. VI. 1. 41. Talia saecla suis dixerunt currite fusis. Catullus: Currite ducenti subtegmine, currite, fusi.

---

numerus 5 *duplicetur in fine, neque immerito quum ille ad unum Pelea, hic ad Pelea et Thetin coniuncte referatur. Vide Appendicem.*

323, 324 *bis leguntur in b.*

323. O *om. V, ut post lacunam* anguens *d.*

324. tu tamen *ACL*a^2 tutum *marg.* tu tam̃ *G* tutum *marg.* tutãme *B* tutum *L*a^1*O* opis *om. BL*a^1*V* opus *GO* opis *cett. marg. G* Aemathiae columen Peleu *vel ex interpolatione Italorum* (*cf. u.* 26), *et sic Aldinae Guarinus Muretus Statius Scaliger* clarissime *Dad* carissime *cett.* carissime fato *coni. Schwabius. Cf. Ciris* 200.

325. lenta *D* pandent *H* uoce *marg. L Lennepius.*

326. Viridicum *H* oraclum *DOL*a^2*Vadc* oraculum *cett.* seruos *H* sedes *C* serues *Vossius* uosque *O* facta *O* sequuntur *ALbad.*

327. ducenti *uel* ducendo *Macrobii codd. Sat. VI.* 1. 41 subtegmine *pr. OH* subtegmine *uel* subtemine *Macrobii codices.*

328. Aduenit *H* aptata *O* mariti *ACL* maritum *d.*

329. considere *O* sydere *A.*

330. *om. O* flexo animo mentis perfundat amorem *ABDGHLL*a^1 *L*a^2*Vbad ed. Pr. Aldinae Guarinus Statius Rossbachius* flexo animo mentem perfundat amorem *C* flexo animo mentem perfundat amore *b Muretus uulgo et Lachmannus* flexanimum mentis p. amorem *Al. Guarinus in commentario Conradinus de Allio* te flexanimo mentis p. amore *Hauptius ex coni. Lachmanni Heysius Fritzius.*

331. parat *b* somnos *DHVbabd* sõnos *Bc* sonos *cett.*

332. Venia *O* subternens *BL*a^1 susternens *c* bracchia *D.*

334–337 *om. BDL*a^1*Vbcd ed. Pr. ed. Paris. Saec. XV., Scaliger cui spurii uidebantur. Lachmannus in paginarum ordine non numerat; Hauptius in margine ascriptos fuisse censet, esse tamen Catulli. Leguntur in ed. Parm.* 1473.

334. tales unquam *a Ald. I. Guarinus* unquam tales *ACGHLL*a^2*Ob*

Nullus amor tali coniunxit foedere amantes,
Qualis adest Thetidi, qualis concordia Peleo.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

δ′ Nascetur uobis expers terroris Achilles,
Hostibus haut tergo, sed forti pectore notus,
Qui persaepe uago uictor certamine cursus
Flammea praeuertet celeris uestigia ceruae.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

δ″ Non illi quisquam bello se conferet heros,
Cum Phrygii Teucro manabunt sanguine *campi*.
Troicaque obsidens longinquo moenia bello,
Periuri Pelopis uastabit tertius heres.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

δ‴ Illius egregias uirtutes claraque facta

ed. Parm. Silligius contexet *corrector D* contempsit *H* conexit *coni. Lachmannus, recepit Schwabius.*

336. tetidi *O.*

337. subtegmine *H.*

338. nobis *D.*

339. *del. Gualterus Landor* aut *BDHLa*[1]*d* natus *BV Phillippensis.*

341. Flamea *HCad Phillippensis* praeuertit *ACGLLa*[1]*La*[2] praeuertet *Vb* praeuertat *d* praeuectet *c* peruertit *HB Phillippensis* peruertet *Oab* caeleris *a* cernae *A.*

342. subtegmine *H* currite *ante* fusi *om. b.*

343. conferat *D.*

344. phrigii *Aab* frigii *OV* tergo *b* tenero *H* manebunt *O* *Post* sanguine *nihil habent Da* tenen *ACG* ṭẹṇẹṇ *L* al. teuen tenen *Ven.* teuen *O* teneri *La*[1] teucri *BVHc Vossius* trunci *b Vic. ed. Parm.* 1473 ueri *d* campi *corr. D marg. L Statius Casaubonus Silligius Hauptius Heysius Rossbachius, quod confirmatur simili loco Statii Achill. I.* 84–88, 'Quem tu illic natum Sigeo in puluere, quanta 'Adspicies uictrix Phrygiarum funera matrum. Cum tuus Aeacides tepido 'modo sanguine Teucros Vndabit campos, modo crassa exire uetabit 'Flumina et Hectoreos tardabit funere currus.' *Cf. Cul.* 305, 'Teucria 'cum magno manaret sanguine tellus,' *supr. c. XLVI.* 4 riui *ed. Calpurn.* 1481 *Aldinae Guarinus Muretus Statius in textu Scaliger Vulpius Doeringius Orellius* Cum Phrygii tenero m. s. campi *uel* Cum Phrygiae Teucro m. s. terrae *uel* Cum Ph. Teucro m. s. muri *Statius* cliuei *Hauptius* (*Quaest. Catull. pp.* 73–75) Phrygiae T. m. s. Thebae *uel* Phrygiei T. maculabunt sanguine Theben *Froeblichius* fines *Fritzius.*

345. Trociaque *C a m. pr.* Troyca *Vd.*

346. Peruiri *H* certius *a* heros *d.*

347. subtegmine *H.*

Saepe fatebuntur gnatorum in funere matres,
Cum incuru*o* canos soluent a uertice crines,
Putridaque infirmis uariabunt pectora palmis.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

δ'''' Namque uelut densas praecer*p*ens cultor aristas
Sole sub ardenti flauentia demetit arua,
Troiugenum infesto prosternens corpora ferro
. . . .
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

δ''''' Testis erit magnis uirtutibus unda Scamandri,
Quae passim rapido diffunditur Hellesponto,
Cuius iter caesis angustans corporum aceruis
Alta tepefaciet permixta flumina caede.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

349. natorum *Dad.*

350. Cum in cinerem *Dbabd ed. Pr.* Cum in ciuium *BCGLa¹La²OV* Cum ciuium *AL* Cųm in curuụm *H* inciuos *O a m. pr. quod eadem manus in* inciuõs *immutauit* soleunt *O* soluunt *H* crimen *O* cinere incanos *Scaliger Passeratius* Cum incuruo canos *ipse conieci. Scriptum fuerat* incuruoṃ.

351. narrabunt *pr. L* pugnis *b.*

352. subtegmine *H.*

353. Nanque *ACbd* uelud *V* dempsas *O* demsas *V* praecernens *BCGLa²Obabd ed. Pr. Auantius Heysius Scaliger in notis Casaubonus* p̄cernens *ALa¹V Ven.* procernens *D* pretues *H* praecurrens *c* prosternens *ed. Parm.* 1473 *uulgo* praesternens *Phillippensis Scaliger* procellens *Vossius* praecerpens *coni. Statius receperunt Lachmannus Haupt. Rossb. Fritz. Schwab.* messor *marg. LO. Post hunc u. unum uersum excidisse censent Vossius Froehlichius Pleitnerus Frankius.*

355. Toruigenum (toriugenum?) *B* Tronigenum *O* prosternẽs *G a m. pr., nunc erasa* s *habet* prosternet prosternens *ABCDH pr. L La¹La²Vac Rossbachius* prosternet *Obbd ed. Parm.* 1473 corpera *a Lachm. fortasse uere. Eodem modo et* pignora *et* pignera *dicebant Romani* ferrum *O. Post hunc uersum spatium unius uersus cum Rossbachio secundum cod. Paris.* 7990 *indicaui; alioqui leges cantus turbari uidentur.*

357. squamandri *BLa¹Vb* scamadri *a* scamabri *pr. L.*

358. difunditur *a* elesponto *GOa.*

359. cessis *O* angustas *La¹.*

360. patefaciet *H* tepefaciat *a* mutata *b* lumina al. flumina *G* lumina *La¹.*

361. subtegmine *H. Post hunc u. unum uersum excidisse censebat Froehlichius.*

γ'' Denique testis erit morti quoque reddita praeda,
Cum teres excelso coaceruatum aggere bustum
Excipiet niueos perculsae uirginis artus.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

β'' Nam simul ac fessis dederit fors copiam Achiuis
Vrbis Dardaniae Neptunia soluere uincla,
Alta Polyxenia madefient caede sepulcra,
Quae, uelut ancipiti succumbens uictima ferro,
Proiciet truncum summisso poplite corpus.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

α'' Quare agite optatos animi coniungite amores.
Accipiat coniunx felici foedere diuam,
Dedatur cupido iam dudum nupta marito.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

362, 3 *om. D in textu, habet in marg. ascriptos a m. sec.*
362. marti *Dresdensis* dedita *Muretus.*
363. terres *La*¹ terres *B* terrae *Parthenius Guarinus Casaubonus Astius Bergkius Rossbachius* aduerso *marg.* excelso *b* ex celso *Martini-Laguna Astius Bergkius Rossbachius* quo aceruatum *d* agere *V.*
364. perclusae *H* percussae *Parthenius uulgo et Lachmannus.*
365. subtegmine ducite *H.*
366. simulac *ad Calpurn. ed.* 1481 simulahac *D* simul hanc *ABCGHLLa*¹*La*²*Obbc* simul hãc *V* fons *O* sors *d* copia *Hc* omnia *D* acchiuis *V.*
367. neptimia *V* neptūnia *c.*
368. polixenia *ACOH* polisenia *DGLa*¹*La*²*Vb* polisema *B* polyxenia *bc Vic.* polixena *L* polyxene *a* madescent *ABCGHLLa*¹*La*²*OVbbd* mitescent *Dac Lachmannus Haupt. Froehl.* mutescent *Rossbachius* mansuescent *Fritzius* madidescent *uel* madidascent *Statius* madefient *Vic. marg. D, ed. Parm.* 1473 *Aldinae uulgo. Error ex confusis* ſc ſi *ortus uidetur.*
369. subcumbens *AV* subccubens *G* succubens *H* percumbens *a* procurrens *D unde* procumbens *suspicor scriptum fuisse in eo libro unde deriuati sunt Da* uittima *C.*
370. Proiecit *A pr. L* Proiciet *OVb* troncum *a* trunchum *A* sumisso *O* submisso *Vbbd* poplice *H* police *d. Post h. uersum Rossbachii iudicio lacuna est unius uersus.*
371. sub tegmine *H.*
372. optatas *H* agitate *A* agitte *O* añ *O.*
373. Accipit *A* coniux *C* sidere *coni. Casaubonus* oleram *uel* oleuam *A ni fallor* (deiuam ?).
374. iandudum *C* ducta *a.*
375. subtegmine *H.*

a''' Non illam nutrix orienti luce reuisens
Hesterno collum poterit circumdare filo,
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.
a'''' Anxia nec mater discordis maesta puellae
Secubitu caros mittet sperare nepotes.
Currite ducentes subtegmina, currite, fusi.

Talia praefantes quondam felicia Pelei
Carmina diuino cecinerunt pectore Parcae.
Praesentes namque ante domos inuisere castas
Heroum, et sese mortali ostendere coetu,
Caelicolae nondum spreta pietate solebant.

Saepe pater diuum templo in fulgente reuisens,
Annua um festis uenissent sacra diebus,

376–378 *om. b.*
376. Nox *H* nutrict horrenti *a* reuiset *D.*
377. Hesterno *CDObabcd* Externo *cett.* colum *A* poterunt *a* poterat *d* circundare *HAd.*
378. *om. b, Voss. Ast. Bergkius et Pleitnerus spurium habent, uncis inclusit Rossbachius. Inter u.* 378 *et* 379 *Phillippensis habet* Va Non illam nutrix orienti luce reuisens cat *b. e.* Vacat subtegmine *H.*
379–382 *om. O Dresdensis* *H ascriptos habet in margine* subtegmine *H.*
379. Ansia *DV.*
380. Se cubitu *a* Succubitu *marg. L* cares mittes *D* mictet *a. Post hunc u. spatium est in c quatuor uersuum. Tum u.* 381.
382. praestantes *a* profantes *Muretus.*
383. cecinerunt *DVbabcd ed. Pr.* cecinere *ABCGHLLa¹La³* cernere *O* omine *b Scaliger* diuiso pectine *Vossius.*
384. nanque *H* domû *B* *Fortasse* domus en uisçere *H* castos *a.*
385. Heroum et *Ioannes Baptista Sigicellus Bononiensis teste Statio, Calpurnii ed.* 1481 Nereus *ABCGHLa¹OVbd. Restant tamen in O uestigia linearum quae* ꝛ (H) *non* ꝛ *efficiunt.* Nreus *D* Nereus et *corr. D,* *H* moerentes *b ex interpolatione. Vocabulum om. ac* ceteri *D.*
386. nundum *ALa¹ab. Post u.* 386 *sequitur in codd. LXVII.* 21 Languidior tenera cui pendens (pedens *CGO* petens *La²* compendens *Da*) sicula (siccula *Dd* sycula *a* sucula *bc*) beta (beata *BLa¹b* laeta *a*).
387. reuises *H.*
388. qum *b ed. Parm.* 1473 cum *b Vic.* dum *cett. ed. Pr. Aldinae Mur. Stat. Scal. Lachm. I. Rossb. Error ex confusis* cƀum (cvum) dum *ortus uidetur* fessis *a* uenissent *Dbbd* uenisset *ABCGHLLa¹La²a* uenissem *OV* facta *H.*

Conspexit terra centum procumbere *tauros*.
Saepe uagus Liber Parnasi uertice summo
Thyadas effusis euantis crinibus egit,
Cum Delphi tota certatim ex urbe *r*uentes
Acciperent laeti diuum fumantibus aris.
Saepe in letifero belli certamine Mauors
Aut rapidi Tritonis hera aut Ramnusia uirgo
Armatas hominum est praesens hortata cateruas.

Sed postquam tellus scelere est imbuta nefando,

389. Prospexit *Da* terram *O* Cretum *Statius* Creta centum *Wakefieldus ad Lucret. II.* 259 cretam *Orellius h. e.* ad calcem procumbere *ACDGLOab* procurrere *HLa¹V Vic. bd* percurrere *B Phillippensis* curuis *H* currus *cett.* tauros *Itali cf. ad u.* 393 procumbere currus *Lachm. I.* procumbere tauros *Lachm. II. Froebl. Haupt. Heys. Rossb. Fritz. Schwab.* procurrere currus *Ald. I. uulgo* prorumpere currus *Wakefieldus ad Lucret. II.* 259 *Fortasse* procedere.

390. pernasi *La¹* parnassi *b* summo Parnasi uertice Liber *b et c a m. pr.*

391–394 *om. H, sed ascriptos habet in ima pagina.*

391. Thyadas *BGLa¹Va ed. Pr. Scaliger* Thyades *c* Thiadas *ACHLLa²Obbd* Thaydas *D* Thyiadas *Silligius Lachm. Rossb. Fritz. Bentleius ad Hor. C. II.* 19. 9 *secundum Velium Longum p.* 2220 *P.* 'Quotiens 'duabus uocalibus interiecta i litera est duarum consonantium obtinet 'uicem; sic non erit acephalus uersus: Thyias ubi audito trepidant 'trieterica Baccho et Troiaque nunc stares et Aio te Aeacida Romanos 'uincere posse.' Thyadas *tamen scripsi, quum* Θυὰς *exhibeant Aeschyli codices Theb.* 498, 836 (*quamquam hic quidem* Θυιὰς *est in Mediceo*), Θύαδες *inueniatur apud Suidam Zonaram et in Etymologico magno. Eustathius ad Il. I.* 342 (*p.* 114. 9) ἐκ τοῦ θύειν καὶ Θύαδες αἱ Βάκχαι, αἱ δ' αὐταὶ καὶ Θύσαι παρὰ Λυκόφρονι. Thyas *codex Mediceus Vergili Aen. IV.* 302 *et apud Macrobium V.* 17. 16, Thyadas *uel* Thiadas *optimi codices Horati C. III.* 15. 10, Thyades *Ouid. Fast. VI.* 508, *ed. Merkel.* $\overset{o}{e}$uantis *G* euantibus *BV* orantis *La²* bacchantis *D* errantibus *H* errantes *d* esit *O* hesit *marg.* egit *b.*

392, 3 *del. Koelerus.*

392. certatim *ABDLVabcd* certatum *CGLa²Ob* ruentes *Hacd ed. Parm.* 1473 tuentes *ABCDGLa¹La²OVbb ed. Pr.* tuenti$\overset{e}{s}$ *L.*

393. Acciperet *ACGHLLa¹La²Vb* lacti *O Phillippensis G a m. pr. ut Duebnero uidetur* acris *V* latis *H* lacti diuum spumantibus aris *Vossius. Sed cf. Cic. fragm. Iliad. V.* 8 (*De Diuin. II.* 30. 36) 'Nos circum 'latices gelidos fumantibus aris Aurigeris diuum placantes numina tauris.' dinum *Phillippensis.*

394. lactifero *AC* laetefero *D* bello *a* mauros *Gd.*

395. aera *c* ramunsia *O* ranusia *BCHLa¹La²Vd* rãnusia *DG* rannusia *bab* iannusia *A* Rhamnusia *Parthenius et post eum omnes.*

396. est hominum *a* ortata *DOd.*

397. Sed postquam scelus tellus scelere *O* nephando *ACOb.*

Iustitiamque omnes cupida de mente fugarunt,
Perfudere manus fraterno sanguine fratres,
Destitit extinctos nat*us* lugere parentes,
Optauit genitor primaeui funera nati,
Liber ut innuptae pot*e*retur flore nouercae,
Ignaro mater substernens se impia nato
Impia non uerita est diuos scelerare parentes,
Omnia fanda nefanda malo permixta furore
Iustificam nobis mentem auertere deorum.
Quare nec talis dignantur uisere coetus,
Nec se contingi patiuntur lumine claro.

LXV.

Etsi me assiduo confectum cura dolore
  Seuocat a doctis, Ortale, uirginibus,
Nec potis est dulci*s* Musarum expromere fetus

398. mente *om. d.*
400, 1 *transponendos censet Rossbachius.*
400. Dextitit *BLa*[1]*V* Dextibit *D* natos *BGLa*[1]*La*[2]*bd.*
401. prime *B n.f.* primeuo (i) *b* funera (e) *b.*
402. in nuptae *A* potiretur *codd.* poteretur *non ante Muretum legitur.*
404. scelerate *AC* celebrare *a* penates *marg. D Guarinus Mur. Stat. Ast. Sillig. Froebl. Kochius in Symb. Philologorum Bonnensium* 318 *Schwabius* parentis *coni. Lachmannus.*
405. nephanda *V.*
406. mente *O* aduertere *O.*
407. tali *B* ~ tales *a* dignatur *Vab.*
408. limine dato *V.*

LXV.

Ad Ortalum *AB* Ad Ortalem *GLLa*[2] Ad Hortalem *Hb* Ad Orientalem *a.* *In O spatium est unius uersus.*
1. At si *a* assidue *b* defectum *La*[2] defectu *O* defecit *b.*
2. Seuocat *Dd ed. Pr.* Se uocat *a* Sed uacat *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OVb* Seiugat *Marcilius* hortale *bd.*
3. dulcis Musarum *Dd* dulces Musarum *a ed. Pr.* dulcissimus harum (hauum *O*) *ACGLLa*[1]*La*[2]*OVb* exprimere *H* fletus *ab Vossius* fretus *O.*

Mens animi, tantis fluctuat ipsa malis:

Namque mei nuper Lethae*o* *in* gurgite fratris
Pallidulum manans alluit unda pedem,
Troia Rhoeteo quem subter litore tellus
Ereptum nostris obterit ex oculis.

Alloquar, audiero nunquam tua loquentem,
Nunquam ego te, uita frater amabilior,
Aspiciam posthac? *at* certe semper amabo,
Semper maesta tua carmina morte tegam,

4. icta *Heinsius.*

5. Nanque *Cb* letheo *Ald. I.* lethei *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVadb* loethi *O* *Fortasse* lethaeo in *et sic Parthenii ed.* 1486 factis *O.*

6. Pallidullum *O* Pallidolum *b* Allidolum *d* Palidulum *H* alluit *CGLa*[2] *ed. Pr.* aluit *HBLa*[1]*a* aliud *Phillippensis* abuit *d* abluit *ADLc.*

7. Lydia *G* Cidia (al. Troya) *marg.* Troia *b* Tercia *Hd* Troia *uel* Troya *cett.* rhetheo *G* rheteo *b* retheo *BLa*[1]*La*[2]*Oa* rotheo *V* leteo *H* quae *AC* quam *b* super *d* littore *Cab.*

8. Erreptum *A* Ereptus *b* nobis *Hc* opterit *cd.* *Post u.* 8 *Lachmannus ex c. LXVIII. uu.* 21–24, 93, 92 *et hunc quidem immutatum intulit* Tu mea, tu moriens fregisti commoda frater, Tecum una tota est nostra sepulta domus. Omnia tecum una perierunt gaudia nostra, Quae tuus in uita dulcis alebat amor. Hei misero fratri iucundum lumen ademptum, Numquam ego te misero frater adempte mihi *probante Froehlichio qui tamen legit* Ergo ego te nunquam frater adempte mihi *tuente Hauptio Quaest. Catull. p.* 44 *refragantibus Rossbachio Gruppio* (*Minos p.* 9, 10) *Fr. Haasio Schwabio* (*Quaest. Catull. p.* 272) *Frankio.*

9. *om. sine interstitio BCGHLa*[1]*La*[2]*O Ven. b, relicto spatio L, cum u.* 10 *V nullo spatio relicto: habent AD Ricc. acd ed. Pr.; suppositicium habent Statius Scaliger Casaubonus Rossbachius. Cf. LXVIII.* 47. *Vu.* 10–14 *uncis includit Rossbachius, quasi aliunde illatos, eosdem cum u.* 9 *Gruppius* (*Minos p.* 10) *pro spuriis habet, Fr. Haasius, probantibus Bernhardio Boehmio Lehrsio Schwabio Ribbeckio Frankio partem esse c. CI existimat, cuius post u.* 6 *exciderint. Eosdem post CI.* 4 *collocandos censet A. Weisius. Eduardus á Bruner LXVIII.* 93 *cum iisdem quinque uersibus* (*LXV.* 10–14) *coniungit, ut fragmentum sint poematis de morte fratris Catulli* tua loquentem (*sic*) *Dc* tua uerba loquentem *Aad ed. Pr.* fata *Ambrosianus* 24, *Vic. qui in margine habet* uerba tria uerba *Fruterius Verisim. III.* 15, *ut ipse dicit, probatus a Cantero* facta *coni. Lachmannus* (*cf. IX.* 7), *receperunt Heysius Schwabius* Audierone unquam tua facta loquentem *iam ante Vossius* audibo nunquam te suaue loquentem *Westphalius.*

10. Namque *a* ego *om. H.*

11. aut *ABCGLa*[1]*La*[2]*OVb* at *DLacd ed. Pr. om. H.*

12. tegam *BCGLLa*[1]*La*[2]*OVbad Vossius in textu, Marcilius* canam *AD uulgo et Lachm.* geram *H* legam *Itali, ed. Pr. Ald. I. Guarinus Statius Scaliger Vossius in notis. Retinui* tegam, *monente Marcilio. Volebat Catullus carmina, maesta iam ob fratris mortem facta, tegere, h. e. non uulgare sed*

Qualia sub densis ramorum concinit umbris
Da*uli*as, *ab*sumpti fata gemens Itylei.

Sed tamen in tantis maeroribus, Ortale, mitto
Haec expressa tibi carmina Ba*t*tiadae,
Ne tua dicta uagis nequicquam credita uentis
Effluxisse meo forte putes animo.

Vt missum sponsi furtiuo munere malum
Procurrit casto uirginis e gremio,
Quod miserae oblitae molli sub ueste locatum,
Dum aduentu matris prosilit, excutitur:
Atque illud prono praeceps agitur decursu,
Huic manat tristi conscius ore rubor.

secum solus meditari, quemadmodum philomela cantum suum ob Ityli mortem sola concinit. Eodem spectat nomen philomelae Daulias *h. e. auis quae in umbris uiuit. cf. Aesch. Supp.* 92–4 *δαυλοὶ γὰρ δάσκιοί τε τείνουσιν πόροι κατιδεῖν ἄφραστοι.*

13. Qualis *H* armorum *ACL*.

14. Daulias *ed. Pr.* Daunias *D* Daumas *a* Dauilas *BLa*^{1}*La*^{2} Daiulas *marg. L* Baiulaș *G* Baiulas *Lbd* Bauilas *V* Baiulus *H* Baiula *AC* Bauilla *O* absumpti *Da. cf. Propert. IV.* 10. 8. Increpet absumptum nec sua mater Ityn assumpti *ACGHLLa*^{1}*Vd ed. Pr.* assumpta *O* (assumptei) asumpti *b* facta gemes *O* ithilei *ACHLOb* ithiley *BLa*^{2} ithelei *D* itheli *a* ythilei *G* ythiley *La*^{1} ythylei *V* itylei *Calp.* 1481 *om. d.*

15. tamen *om. BLa V* hortale *bd* inito *H.*

16. experta *HLa*^{1}*Vd Vossius Valckenarius* epressa *b* excerpta *Scaliger* battiadae *V* bactiadae *BLa*^{1} bachiade *marg.* bactiade *b* abat(c?)tiade *D* ab acciade *a* actiade *ACLLa*^{2}*O* acciade *G* bathiade *H* batiadae *ed. Pr.*

17. Nec *AC* magis *BH* redita *A.*

18. Efluxisse *Ob* Affluxisse *d.*

19–24 *a praegressis seiunxit Rossbachius, fragmentum esse ratus carminis Callimachei, cuius cetera intercepta sint. Plura enim Catullum Callimachi conuertisse carmina ex u.* 16 (haec carmina) *et CXVI.* 2 *apparere. Assensi sunt Ed. á Bruner Westphalius Weisius. Refragantur Gruppius* (*Minos p.* 579) *Schwabius* (*Quaest. Catull. p.* 274) *Frankius* (*de Catullian. Carm. Compositione p.* 20).

19. furtiuum *D.*

20. Precurrit *H* caste *H* in gremio *Da.*

21. molli oblate *H* oblitum *D* mō *a* locataum *O* ligatum *b.*

22. aduentui *ACL a m. pr.*

23. At *Da* illic *O* primo *c* preces *O.*

24. Hinc *ad* ora *a* robur *a* pudor *D.*

LXVI.

OMNIA qui magni dispexit lumina mundi,
Qui stellarum ortus comperit atque obitus,
Flammeus ut rapidi solis nitor obscuretur,
Vt cedant certis sidera temporibus,
Vt Triuiam furtim sub Latmia saxa relegans
Dulcis amor guro deuocet aereo,
Idem me ille Conon caelesti numine uidit
E Beroniceo uertice cesariem

7–10. Scholiastes Arati Phaenom. 146. *Κόνων δὲ ὁ μαθηματικὸς Πτολεμαίῳ χαριζόμενος Βερονίκης πλόκαμον ἐξ αὐτοῦ κατηστέρισε· τοῦτο γὰρ Καλλίμαχός που φησὶν,*

Τῆδε (ἠδὲ *codd.*) *Κόνων μ' ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν Βερονίκης*
Βόστρυχον ὅν τ' ἄρα κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖσιν. *Vide Excursum.*

LXVI.

Hoc carmen cum c. LXV continuant codices. Vide Prolegomena.

Fragmenta carminis Callimachei quod hic expressit Catullus congessit Bergkius in Anthologia lyrica p. 132. *Ex his quae eo non dubie referuntur, omnia Catulli uersibus apposui. De ceteris quae Blomfieldo Naekio Bergkio aliis mihi denique ipsi ad* Βερονίκης Πλόκαμον *pertinere uidentur, in appendice addidi.*

1. despexit *codd.* dispexit *Calpurn. ed.* 1481. *Vide Lachm. Lucret. p.* 256 descripsit *Bentleius* suspexit *Casaubonus* lumine *d.*

2. hortus *C* conperit *d* obitus *Dad* habitus *ACGHLa*[1]*OV* abitus *b Balth. Venator sed cf. Lucret. IV.* 393 Sidera .. longos obitus exorta reuisunt. *Cic. fr. Arateor.* 64 Ortus ubi atque obitus parte admiscentur in una. *ib. XXXI.* 347.

3. Flameus *CGOd* et *b* solis *om. B* soli *C* obsculetur *O.*

4. cetis *O* sydera *AGb.*

5. triuia *Ha* furti *D* furtum *H* sub Latmia *Calpurn.* 1481 *cf. Apollon. Rhod. IV.* 57 sublamia *Bb Vossius* sublamina *O* sublimia *cett.* relegans *ed. Pr.* religans *codd.*

6. gyro *ed. Pr. ed. Paris. S. XV Itali* guioclero *ACGLO* guiodero *VH* guīoclero *B* guioclereo *La*[1] giuoclero *La*[2] gumadoro *d spatium uacuum in Dc* conon *a* cliuo *b Vic. ed. Parm.* 1473 *Casaubonus Vossius Ex geminato* deuo *error ortus uidetur, et sic fere Statius* curru *Santenius* deuoret *A ed. Pr.* aereo *Hcd* aetherio *Meinekius ad Callim. p.* 313.

7. Conon *om. a, habet in u.* 6 celeste *d* lumine *Canterus Nou. Lect. IX.* 4 *Stat. Scal.* in lumine *Vossius* limine *Heinsius* caelestum munere *Valckenarius* fecit *prius L.*

8. Ebore niceo (niteo *H*) *codd.* E Beroniceo *Calpurn.* 1481 *Ald. I.*

Fulgentem clare, quam multis illa dearum
Leuia protendens brachia pollicita est,
Qua *r*ex tempestate nouo auctus hymenaeo
Vast*at*um finis i*u*erat Assyrios,
Dulcia nocturnae portans uestigia rixae,
Quam de uirgineis gesserat exuuiis.

Estne nouis nuptis odio Venus? *anne* parentum
Frustrantur falsis gaudia lacrimulis,
Vbertim thalami quas intra limina fundunt?
Non, ita me diu*i*, uera gemunt, iuerint.
Id mea me multis docuit regina querellis
Inuisente nouo praelia torua uiro.
At tu non orbum luxti deserta cubile,

Muretus Statius Orellius Bergkius Schwab. E Beronicaeo *Rossbachius, cf. Anthol. Lat. Meyer* 1565. 8, 9 E Beronicaeo detonsum uertice crinem Retulit esuriens Graecus in astra Conon, *et Hyginus Astron. II.* 24. *Eadem forma nominis in inscriptionibus,* (*Gruter* 926. 2 Beronices, 790. 9, 863. 4 Beroniceni,) *numis codicibus haud raro inuenitur* E Bereniceo *ed. Parm.* 1473 *Guarinus Scaliger Vossius Lachmannus* cesariem *BGHLa*[1]*O* caesariem *uulgo et Lachmannus.*

9, 10 *spurios habet Valckenarius; tuetur Hauptius Quaest. Catull. p.* 81.

9. dare *a* multi sylla *H* cunctis *Hauptius* deorum *H Calp. ed.* 1481 *Scaliger Voss. Haupt. Heys.*

10. sollatia est *H* pollicitast *Lachm. II.*

11. Quare ex *codd.* Qua rex *ed. Parm.* 1473 cedens *pro* auctus *Casaubonus* mactus *Anna Fabri Withofius Valckenarius.*

12. Vastatum *ADab* Vastum ad *H* Vastum *cett.* fines *DLa*[2]*Oab* iuerat *DHac* ruerat *d* ierat *cett.* assirios *O* asyrios *a.*

13. nocturne ne *C.*

14. eximiis *La*[1] *margo L* exiuius *O.*

15. Etne *b* hodio *V* nonus *H* atque *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVabc Statius Vossius Valk. Orell. Sillig. Heys. Schwab.* anne *d Palladius Ald. I. uulgo et Lachmannus.*

16. salsis *Heysius Schwab.* lachrimulis *A* lahrimis *D a m. pr.*

17. Vberum *O* Vberti *a* inter *AL* int⁹ *H* lumina *ABCGHLLa*[1]*OVbd* limina *Da ed. Parm.* 1473 *uulgo et Lachmannus.*

18. diui *Dbad* dii *c* diu *cett.* geniunt *O* geniū *b* iuerint *ed. Pr.* uiuerunt *H* iuuerint *cett.*

19. ne *A* querellis *Aa.*

20. terua *a* toruo *La*[1].

21. At *ACDLLa*[2]*a* Et *G* (al at) Et *BLa*[1]*OVbd Handius in Tursellino I.* 441 an *Itali Santenius Schwab.* ūo (uero) *O* orbus *a* lusti *d* lusisti *Da* deserte *d.*

Set fratris cari flebile discidium?
Cum penitus maestas exedit cura medullas!
Vt tibi tunc toto pectore sollicit*ae*
Sensibus ereptis mens excidit! at *te* ego certe
Cognoram a parua uirgine magnanim*am*.

Anne bonum oblita es facinus, quo regium adept*a*'s
Coniugium, quod non fortior a*us*it alis?
Sed tum maesta uirum mittens quae uerba locuta es!
Iuppiter, ut tristi lumina saepe manu!

26. Hyginus Astron. II. 24. Alii dicunt hoc amplius, Ptolemaeum Beronices patrem multitudine hostium perterritum, fuga salutem petiisse, filiam autem saepe consuetam insiliisse in equum et reliquam exercitus copiam constituisse et complures hostium interfecisse; pro quo etiam Callimachus eam *magnanimam* dixit.

---

22. Et *Vossius Iacobsius* Set *c* fr̄ts *O* dissidium *ACGHLLa*[1]*Vb Guar. Mur.* desidium *Da* discidium *B ni fallor, Od ed. Parm.* 1473 *uulgo et Lachm.*

23. Cur *c* Quam *Bentleius* Tum *Lachmannus* excedit *C* exeditur curua medulas *H.*

24. Vt ibi *G* tunc *CO* nunc (al tunc) *G* nunc *ABDLLa*[1]*Vbad* non *Hc* sollicitet (solicitet *La*[1]*O*) *codd.* sollicitae *ed. Parm.* 1473.

25. erectis *ACL* e rectis *Vossius Valck. Sill.* excidat *Ha* at ego *CDGHLLa*[2]*Oa* atque ego *BLa*[1]*Vbd ed. Pr. Ald. I. Cf. Plaut. Merc.* 742 atqui *Pontanus Mur. Stat. Scal. Doer. Sane confunduntur inter se saepius* atque, atqui. *Vide Bentleium ad Ter. Adelph. I.* 1. 15. *Sed* atqui *ante uocales posuisse Plautus ac Terentius uidentur, Horatius non item, ut docet Lachmannus Lucret. III.* 415 ast ego *Dresdensis Guar. Santen. Valck.* at te ego *Vossius Vulp. Lachm. Rossb. Schwab.*

26. Cognatam *A pr. L* Cognotam *c* praua *B* pua *O* magnanima *AB a m. pr. CHLLa*[1]*La*[2]*OVb.*

27, 28 *om. H a m. pr.; sed u.* 27 *in ima pagina ascriptum habet.*

27. Arne *H* Atne *BLa*[1]*Vd* bonam *D* oblita's *Scaliger L. Mueller p.* 303 est *a* cst *L* fatinus *O* quo *d Muretus* quod *Ald. I. Statius* quam *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVabc* quum *G. Faernus Guarinus Fortasse* quae adepta's *Scaliger Rossbachius Lachm. II.* adeptus *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*Vacd* adeptos *O* adept°us *Vic. b* adepta es *corr. B uulgo.*

28. Coniugio *c* quod *ABGLLa*[1]*La*[2]*OV* quo *cett. Muretus* forcior *O* fortius *Muretus* ausit *Bern. Pisan. in marg. ed. Vic.* 1481 aut sit *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVab* aut sis *d* auxit *Calpurnius Ald. I.* alit *Vic.* Assit *uidetur legisse Mussatus (Poem. p.* 30 *ed. Pignorii)* Nemo tam fortis ualet esse quo non Fortior assit. *Vide Prolegomena.*

29. cum *OH* tuum *d* mitens *V* locuta est *H* locuta's *L. Muellerus de Re Metrica p.* 303.

30. Iupiter *CVb* tersti *Auantius Muret. Froebl.*

Quis te mutauit tantus deus? an quod amantes
Non longe a caro corpore abesse uolunt?
Atque ibi *me* cunctis pro dulci coniuge diuis
Non sine taurino sanguine pollicita es,
Si reditum tetulisset. Is *h*aut in tempore longo
Captam Asiam Aegypti finibus addiderat.
Quis ego pro factis caelesti reddita coetu
Pristina uota nouo munere dissoluo.

Inuita, o regina, tuo de uertice cessi,
Inuita: adiuro teque tuumque caput,
Digna ferat quod siquis inaniter adiurarit:
Sed qui se ferro postulet esse parem?

40. Etym. M. s. u. Θηλαμών. Εἴρηται γὰρ καὶ θηλυκῶς κάρη ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ,

σήν (ἥν codices) τε κάρην ὤμοσα σόν τε βίον.

---

31. tantum *Schraderus* tantum *a* tantas *H* quid *a.*
32. ac *H.*
33. ita *a* me *Colotius et Perreius Bentleius uulgo et Lachm.* pro *codd. omnes, Ald. I. Mur. Stat. Voss.* proh *Scaliger Vulpius Orellius* prae *ed. Gryph.* 1542 cuntis *DG* du[l]ci *B* praedulci cunctis pro coniuge diuis *Marcilius.*
34. taurino *om. O* pollicita's *Lachm. II. Post hunc uersum Muretus aliquot uersus excidisse arbitratus est, quibus Beronices uota Callimachus exsecutus est.*
35. Sed *O* sed [al. si] *G* Sei *Schwabius* tetulisset *Vc* te tulisset (tullisset *H*) *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*Ob* retulisset *a* rettulisset *D* aut *codd. praeter b Vic. Guarinus Muretus Scaliger Conr. de Allio, et hic quidem primus tamquam negatiuam* (haut) autem *b Vic.* aut ni *Anna Fabri* haut *editores post Lachmannum, qui Statium et Vossium secutus interpunctionem post* tetulisset *restituit.*
36. egipti *OV* addiderit *Parthenii ed.* 1486 adiiceret *Guarinus Muretus Scaliger.*
37. celestis *B* redita *A.*
38. numine *Dresdensis* disoluo *Oa.*
39. tua *D* f cessi *G* cassi *D.*
40. adiuntio *D* aduro *H* tuum *C* capud *La*[1]*O.*
41. feratque *O* adiurarit *b Auantius* adiurar[i]et *B* adiuuaret *d* adiuraret *cett.* Digna feram quod si quid inaniter adiurarim *Casaubonus.*
42. quis *Statius Santen. Sill. Froehl.* fero *A.*

Ille quoque euersus mons est, quem *maximum* in oris
 Progenies *T*hiae clara superuehitur,
Cum Medi *pep*erere nouum mare, *cum*que iuuentus
 Per medium classi barbara nauit Athon.
Quid facient crines, cum ferro talia cedant?
 Iuppiter, ut C*ha*lybum omne genus pereat,

48. Schol. Apollon. Rhodii II. 373. *Οἱ δὲ Χάλυβες ἔθνος Σκυθικὸν μετὰ τὸν Θερμώδοντα, οἳ μέταλλα σιδήρου εὑρόντες μοχθοῦσι περὶ τὴν ἐργασίαν. ἐκλήθησαν δὲ Χάλυβες ἀπὸ Χάλυβος τοῦ Ἄρεως υἱοῦ· Μέμνηται αὐτῶν καὶ Καλλίμαχος·*

Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος
Γειόθεν ἀντέλλοντα, κακὸν φυτὸν, οἵ μιν ἔφηναν.

Idem. ad I. 1323. *Χάλυβες ἔθνος Σκυθίας, ὅπου ὁ σίδηρος γίνεται. Καλλίμαχος·*
Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος.

---

43. mos *b* quam *b* que *d Dresdensis* quem *cett.* maxima *codd.* maxiã *VH* maximum *Guarinus uulgo* maximum in orbe *Itali Auratus Valckenarius Hauptius.*

44. phitiae *AB* phitie *OVH* phithiae *L* phytie *CG*La^2*ab* phythie *D* phycie La^1 phicie *d* phtiae *Vic.* phthiae *Ald. I. Guar. Mur. Stat. Scal.* Clytiae *uel* Thiae *Vossius cui Thia mater est solis, unde Aeetes Medea Medi* Thiae *Bentleius* (progenies Thiae *solem dici ratus, cf. Pind. Isthm. IV.* 1, *Apollod. Bibl. I.* 2. 2, *Verg. Aen. VII.* 216, Pulsi regnis quae maxima quondam Extremo ueniens sol adspiciebat Olympo) *uulgo et Lachm.* Thyiae *Conr. de Allio* superabitur *a.*

45. Tum *O* medi *om. A* properare *H* propter *C* prupere *ed. Paris. Saec. XV.* propere *cett.* peperere *Itali, idque iam interpolatum legitur in Vic., Vossius (collat. Manil. V.* 49. non inuehet undis Persida, nec pelagus Xerxes facietque tegetque,) *Vulpius Bentleius ad Manil. Valckenarius Doeringius Hauptius* rupere *Itali, Al. Guarinus in commentario Heinsius, cf. Sen. Med.* 302 irrupere *Auantius Ald. I. Guar. Mur.* pepulere *Statius Santenius ad Tib. II.* 5. 34 *Huschkius* propulere '*H. R.* '*Act. Ien. Litt. a.* 1830, *p.* 135' (*Schwab.*) *Rossbachius* properare *Scaliger Conr. de Allio,* fodere *Bergkius* ecfodere *Gul. Wagner* atque *ACGHL*La^1 atque al. cumque *B.*

46. natat La^1.

47. fatient *O* faciẽs *V* faceret *a* facerent *c* faciant *b Santenius* credant *Da.*

48. celitum *AB (ni fallor) CDGHL*La^1*V* celtum La^2 celerum *O* scelerum *b Vic.* caelum *a* Chalybon *Politianus (ut ipse testatur Miscell.* 68, *quum id prius uulgasset Picus Mirandula) ex Schol. Apollon. Rhod. II.* 373 celtum *Vossius* Telchinum *Withofius Valck.* Chalybum *Lachm. I. Rossb. Heys.* Chalyborum *Santenius ad Terent. Maur. p.* 299 ut pereat omne genus Chalybum *Huschkius ad Tib. II.* 4. 38. 'In syllabis 'm littera terminatis admittere dihaeresin paucis auctorum placuit. Itaque Ennius dixit [275] 'Miscent inter sese inimicitiam agitantes' et Catullus ter in medio pentametro ad hunc modum 'Iuppiter ut Cha-'lybum omne genus pereat' [LXVI. 48, LXVII. 44, XCVII. 2] tum

Et qui principio sub terra quaerere uenas
  Instituit ac ferri *st*ringere duritiem!

Abiunctae paulo ante comae mea fata sorores
  Lugebant, cum se Me*m*nonis Aethiopis
Vnigena impellens nutantibus aera pennis
  Obtulit Arsinoes *L*ocri*d*os al*e*s equos,
Isque per aetherias me tollens a*b*uolat umbras
  Et Veneris casto collocat in gremio.
Ipsa suum Z*e*phyritis eo famulum legarat,
  Gra*i*a Canopi*e*is incola litoribus.

Propertius III. 15. 1, ib. 32, 45, 'O me felicem o nox mihi candida et o tu' 'Haec eadem ante illam impune et Lesbia fecit,' Tibullus I. 5. 33, 'Et tan-'tum uenerata uirum hunc sedula curet' denique Manilius I. 795, 'Emeri-'tus caelum et Clausi magna propago', sed aliud exemplum apud classicos 'non inuenitur' *L. Muellerus de Re Metrica p.* 320. *Sed poterat addere XCIX.* 8.

49. terras *bc.*

50. Instit *V* Iusticiae *H* ferris fringere *A pr. B CGLLa*^{1}*La*^{2} ferri frignere *V* ferris fingere *O* ferris frangere *Hb* ferri frangere *Dad ed. Pr. uulgo et Lachmannus* ferri fingere *Vossius Vulp.* uincere *Marklandus. Ego cum Heysio et Schwabio* ferri stringere *scripsi, h. e. in stricturam cogere* duriciem *O.*

51. Abuinctae *G ni fallor, H* Adiunctae *AL* abruptae *d* facta *O.*

52. menonis *BGHLa*^{1}*La*^{2}*V* mentionis *C* mennonis *d* ethyopis *GVa* thiopis *A.*

53. aeria *ACHLLa*^{1}*La*^{2} aer*i*a *B* nictantibus *Bentleius* motantibus *Al. Guarinus in commentario.*

54–64 *Canterus sic transposuit* 54 Obtulit 57 Ipsa suum 58 Graia 55 Isque per 56 Et Veneris casto 63 Vuidulum 64 Sidus in antiquis 59 Hic iuueni 60 Ex Ariadnaeis 68 Fixa corona 62 Deuotae, *Marcilius sic* 54 57 58 55 56.

54. asineos *marg.* arsinoes *G* asineos *AC pr. L* asinios *V Phillippensis* elocridicos *ABCLO Phillippensis* clocridicos *La*^{2} eloctidicos *La*^{1}*V* cl(d?)ocidicos *H* elocidicos *b Vic.* daridos *D* claridos *ac ed. Pr.* Chloridos *Auantius Muretus Scaliger Vossius Vulpius* Locricos *Statius* Locridos *Bentleius Valck. Orell. Lachm. Haupt. Schwab.* Cypridos *Bergkius Rossb.* alis *AB a m. pr. CGLOVb* ades *a et marg. Vic.*

55. ad *H* aethereas *CDGHLVc* auolat *O Canterus Nou. Lect. V.* 30 aduolat *cett.* abuolat *ipse scripsi.*

collocat collocat

56. aduolat *G* aduolat *L* aduolat *ABCHLa*^{1}*V* engremio *H.*

57. zephiritis *DVa* zyphiritis *CGLLa*^{1} cyphiritis *O* zyrifitis *A* zifiritis *B* ziphiricis *b* gyphiritis *a* legerat al. legarat *G* legerat *D* legaret *a* ligaret *d.*

58. Graia *Lachmannus* Gratia *ABDGHLLa*^{2}*Vab* Gracia *cett.* Tratia *corr. L* Grata *Calpurnius uulgo ante Lachm.* Gnata *Scaliger*

Hic i*u*ueni *Ism*ario ne solum in *l*imine caeli
 Ex A*r*ia*d*neis aurea temporibus
Fixa corona foret, sed nos quoque fulgeremus
 Deuotae flaui uerticis exuuiae,
V*ui*dulum a fluctu cedentem ad templa de*u*m me
 Sidus in antiquis diua nouum posuit:

Virginis et saeui contingens namque leonis
 Lumina, Cal*l*isto iuxta Lycaonia*m*,

Canopieis *ed. Paris. Saec. XV. Scaliger in commentario Lachm. Haupt. Rossb.* canopicis *BCDGHLa*^{1}*La*^{2}*Vbacd* caponicis *AL* conopicis *O* Canopaeis *uel* Canopeis *uulgo. Sed cf. Quint. I.* 5. 13, 'Cicero Canopitarum exer-'citum dixit, ipsi Canobon uocant.' lictoribus *V.*

59. Hi (Hii *ACLa*^{1}*La*^{2} Ni *H*) dii uen ibi (uenibi *A* uen id *C*) uario *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OV* Hi dii ibi *D* Ni dii neu ibi *b* Hi duma ibi *d* *om. c et a a m. pr.* Scilicet in *Ald. I. Guar. Mur. Valck. Doer. Orell. Sill.* Lumen uti *uel, incerto relicto primo uocabulo,* uti iuuenile phaos *Statius. Cf. Gloss. Placidi* 'Iuuenale pharos (phaos) semper uirens et num-'quam senescens lumen, ut si de sole dicamus.' Ludit ubi *Scaliger qui cum priore uersu coniungit* Sidere ubi *Vossius Vulpius* Siderei ut *G. Hermannus Iahn. Annal. XXII. p.* 312 Nigri enim uti uario *idem Iahn. Ann. XXXIII.* 247 Siderei uario *Hauptius* (*Obs.* 14) *Bergkius* Ardui ibi *Hauptius* Hic etenim *Froehlichius* Indidem ibi *Heysius* Inde sibi *Pleitnerus* Lumen ibi *H. R. ubi supra* Numen ibi *Ritschelius* Aduena ibi *Coningto* *Ipse conieci* Hic iuueni Ismario *h. e.* Baccho, *cf. Ouid. Fast. III.* 773, *Met. IV.* 17, 28, *III.* 552–6 *Stat. Sil. I.* 2. 224 me *H* ue *L* in numine *ACDGLLa*^{1}*La*^{2}*O* in limine *HV Froehlichius* in lumine *bad ed. Parm.* 1473 *uulgo et Lachmannus* in limite *Guarinus in comm. Statius* limite *Ald. I.*

60. ariadneis *d* adrianeis *ABCGHLLa*^{1}*OVab* adriadneis *D.*

61. uos *O.*

62. eximiae *G a m. pr. ut mihi uidetur, LO.*

63. Vuidulum *Parisinus* 8233 *ed. Pr.* Vindulum *BLa*^{1}*La*^{2}*OVb* Viridulum *ACDGLH* Viuidulum *a ni fallor* Vuidulam *Bapt. Guarinus Muret. Voss. Doer. Orell. Heys. Schwab. Fortasse* umidulum, *cf. Auson. Epigr. CVI.* 4, *Gloss. Ball.* Humidum est quod exterius humorem habet: uuidum quod interius a flatu *Scaliger Conrad. de Allio* afflatu *Orellius* a fletu *Ald. I. Bapt. Guarinus Palladius Muret. Canter. Doer.* ad *om. A* deum me *Dad Bapt. Guarinus* decumme *GOb* decūme *CLa*^{1}*La*^{2}*O* decime *B* decumae *H* decūmae *L* Dianae *Casaubonus.*

64. noui *D.*

65. Virgis *O* ut *H* nanque *CDLd.*

66. calixto *GLa*^{2}*O* calisto *CHLa*^{1}*Vacd* iusta *V Scaliger Voss. Vulp. Conr. de Allio* iuste *H* licaonia *ABGLa*^{1}*Vd* lycaonia *CDLOb* lichaonia *a* Lycaoniam *Rossbachius, cf. Callim. H. ad Iouem* 41 lycaonida *Scaliger Voss. Vulp. Lachm.* iuncta Lycaoniae *Parthenius Ald. I. uulgo* iuncta Lycaonidi *Valckenarius ex anonymi coniectura Orell. Sillig.* Iuxtă *tuentur simili modo correpta* contră *apud Ausonium* 469. 16, frustră *apud Martian. Capell. I.* § 92.

Vertor in occasum, tardum dux ante Boote*n*,
  Qui uix sero alto mergitur Oceano.
Sed quanquam me nocte premunt uestigia diuum,
  Lux aut*em* canae Teth*y*i restitu*it*,
(Pace tua fari hic liceat, Ra*m*nusia uirgo,
  Namque ego non *u*llo uera timore tegam,
Nec si *me* infestis discerpent sidera dictis,
  Condita qui*n* uer*i* pectoris euolu*am*):
Non his tam laetor rebus, quam me a*f*ore semper,
  A*f*ore me a dominae uertice discrucior,
Quicum ego, dum uirgo quondam fuit, omnibus expers

67. ocasum *O* dardum *B* cardum *d* boothem *G* (*ex* booten *ut uidetur*) $CLLa^2$ boethem BLa^1V boetem *HDd* boetam *a* bootem *b* bootē *O* Booten *uulgo et Lachmannus.*

68. uis BLa^1 *om. b* uertitur *H* occeano *AGHOVa.*

69. quicquam *O.*

70. autem *Dd* ˙ aūt *B* ˜ *incertum an a m. pr.* aut $ACGHLLa^1La^2OVb$ at *a* cauae *A* corne (come?) *c* theti $ABCDGHLLa^1La^2OVbdc$ tecti *a* tethyi *Ald. I.* *Post* theti *d add.* lumine restitue $ACDGLa^1La^2OHbad$ restitue *V* (re) restituem *L* restitues *c* restituat *Dresdensis Statius* restituit *Lachmannus Heys. Haupt. Rossb.* Luce autem c. T. restituor *uulgo* Luce autem c. restituor Thetidi *Calpurnius.*

71. Parce *GO* liceat *ante* hic *habent BH* haec *c* ranusia $ACDGHLa^1Vbad$ rānusia *L* ranunsia *O* Ramnusia *Calpurnii ed.* 1481.

72. *om. a et spatio relicto c* Nanque *C* Nam *b* nullo $ABCDGHLLa^1La^2$ nulla *D* Namque ^ego^ te ^non^ nīlo *corr. V* ullo *Oba ed. Pr.* tegat *A pr. L* regam *V.*

73. Nam La^1d si me *d ed. Pr.* sine *cett.* discerpent *D ed. Pr.* discerpant *d* diserpere *C* diserpent *cett.* doctis *O* dextris *Bentleius.*

74. quin La^2ad *ed. Parm.* 1473 qui *cett.* uere $AGHLLa^2OVab$ *Statius Conr. de Allio* uero *C b. e.* uero *statim in* uere *mutatum* ueri *cett.* uerei *Lachmannus Rossb. Schwab.* euoluam *d ed. Parm.* 1473 euoluē *V* euoluere *ab* euolue *cett.* Condita qui uere pectoris euoluo *Conrad. de Allio.*

75. is CLa^2 hiis *O.*

75, 6. affore $ABCGHLLa^1La^2OVb$ abfore *Dacd uulgo* afore *Statius Lachm. Haupt. Rossb. Schwab.*

76. discrutior *CO* discutior $BDHLa^1$.

77. cum nigro condam *d* expers *codd.* expressa *Statius Lambinus ad Lucret. II.* 1092 aspersa *Marcilius C. Badham in Praef. Euthydemi p. xii* expersa *Heinsius ad Verg. Aen. III.* 625 *Conington pro se quisque* expleta *Bern. Pisanus in marg. ed. Vic.* 1481, *Santen. Valck. Froehlich.* explens *Doeringius* ominis expers *Auratus* *Post* expers *interpunxerunt Muretus Lachmannus Hauptius* Dum uirgo damnis fuit omnibus expers *Gul. Wagner.*

Vnguentis, una millia multa bibi.

Nunc uos, optato qu*as* iunxit lumine taeda,
Non post unanim*is* corpora coniugibus
Tradite nudantes re*i*ecta ueste papillas,
Qu*in* iocunda mihi munera libet onyx,
Vester onyx, casto *pet*itis quae iura cubili.
Sed quae se impuro dedit adulterio,
Illius a mala *d*ona *l*euis bibat irrita puluis:
Namque ego ab indig*n*is praemia nulla peto,

78. Vnguentis *codd.* Vnguenti si *Lachmannus qui apodosin in u.* 79 Nunc uos *ponit, Schwab.* una *ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*OVbad* uini *D* murrhae *Vossius Vulp. Valck.* crocini *Heinsius* rhodini *Orellius* Assyrii *Passeratius* Syrii *Hauptius. Codicum scripturam cum Ald. I. Mureto Scaligero Conr. de Allio Silligio seruaui, aliter tamen interpretatus. Sensus uidetur esse Quicum ego, quae, dum uirgo Beronice quondam fuit, tamdiu omnibus unguentis expers eram (uirgines enim non unguebantur) post id tempus millia multa unguentorum una bibi. Ex Athenaeo (XV.* 689 *Schweigh.) enim constat et Arsinoen et Beronicen unguentorum studiosissimas fuisse. Aliter T. Badenus in Supplem. Iahnii Nou. Ann. Paed. T. II. p.* 428, *et Gul. Iohnsonus in ed. Bristedii (New York* 1849), *quibus* expers *est 'ego quae nunc unguentis sum expers, quamquam 'antea multis utebar.'* labi *H.*

79. quem *ABCGLa*^{1}*OVb* quęm *L* quā *c* quam *Da Lachmannus* quae *d ed. Parm.* 1473 *Scaliger Voss. Vulp.* quas *Auantius Ald. I. uulgo* queis *Statius Marcilius* quum *Conr. de Allio* quom *Hauptius Schwab.* uinxit *BLa*^{1}*O* uixit *HLa*^{2} uicit *D* lumina *d* theda *CV.*

80. potest *d* prius *Auantius uulgo. Sane potuit* Non prius *in* non post *ita mutari, si uel in margine uersus uel super* non prius *scriptum esset* post. *Cf. u.* 82 uno animus *ABCGHLa*^{1}*La*^{2}*OVb* uno animos *Da ed. Pr.* uno annis *marg.* animus *L* unanimus *Phillippensis* unanimis *ed. Parm.* 1473 corpore *Ha* corporea *D.*

81. retecta *ACGLLa*^{1}*La*^{2}*OVa* rectecta *B a m. pr.* recteta *H* detecta *Db ed. Pr.* reiecta *ed. Parm.* 1473.

82. Quam *codd. cf. fragmentum apud Achillem Tatium (Isagog. in Arati Phaenom. p.* 134) *πρὶν ἀστέρι τῷ Βερενίκης* Quin *Lachmannus* Qua *Scaliger Voss.* Quae *Tanaquil Faber* iocunda *BCDGHVab* iucunda *Lachmannus* bibet *bd* onix *ACOVbacd.*

83. Vestet *ACD* onix *CHOVbacd* colitis *G marg. LOb ed. Parm.* 1473 *Ald. I. Mur.* petitis *Dacd ed. Pr. uulgo et Lachmannus* quaeritis *cett.* quatitis *Statius* quaeris *Vossius* custoditis *Froehlichius* que *O* quaeque *D* quam *H Ricc. c* iure *b.*

84. Sed quae si *b* Seque se *D* inpuro *Od* dedidit *H.*

85. Illius amala leuis bibat (libat *a*) dona irrita (inita *G*) puluis *codd.* Illius mala dona leuis bibat irrita puluis *ed. Pr. Ald. I. Guarin. Muret.* a *interiectionem esse primus intellexit Statius, (qui ipse tamen* o *coniecit,) primus textui restituit Scaliger* Illius aura leuis bibat et dona irrita puluis *ed. Rom.* 1474 *teste Silligio, Valckenarius.*

86. Nanque *Cb* ego *om. b* indignis *DLa*^{1}*Vbad* indigetis *AB a m. pr. CG pr. L La*^{2} indigenis *Phillippensis* undigenis *H* indignatis *O Vossius.*

Sed magis, o nuptae, semper concordia *u*ostras
  Semper amor sedes incolat assiduus.
Tu uero, regina, tuens cum sidera diuam
  Placabis festis luminibus Venerem,
Sanguinis expertem non *iuss*eris esse tu*a*m me,
  Sed potius largis *a*ffice muneribus.
Sidera co*rru*erent utinam, coma regia fiam,
  Proximus *H*ydrochoi fulgeret Oarion!

87. neptune *b* semper *codd. praeter D, ubi est* magis uostras *Vd* nostras *cett.*

88. incollat *A* assiduis *O.*

89. diuuam *B* diua *D.*

90. numinibus *b* liminibus *Statius.*

91. Sanguinis *codd.* Vnguinis *Bentleius Lachm. uulgo. Sed ut Venus, ita coma quae in Veneris gremio collocata est, oblato sanguine concilianda erat. Sanguinis enim* partem *coma potuit accipere, unguinis non item, quod non Veneri, sed sibi tantum oblatum esset* ne *pro* non *Scaliger Bentleius* expartem *a Phillippensis* uestris (uiris) esse *ABCDGHLLa^1OVbacd* uesse *La^2* uotis *Pontanus* uerbis *ed. Pr. Statius* uerticis *Vossius* siueris *Scaliger* siris *Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab. cf. L. Mueller de Re M.* 399 dextris *T. Baden in Supplem. Nou. Ann. Paed. T. II. p.* 428. iusseris *ipse conieci* tuum me *BDGHLLa^1OVbad* tuu me *C* tuume *A* tuam me *Auantius uulgo et Lachm. cf. tamen* Vuuidulum *u.* 62.

92. effice *ABCDGHLLa^1OVac* efflue *b* affice *d Scaliger Lachm. uulgo.*

93. cur iterent *codd. praeter V* cum iterent *V* ūt *DLc* ut *a* uti *b* utina *O* uter *Phillippensis* ut9 *H* cur retinent? utinam (iterum *Marklandus*) *Guarinus Muretus Doeringius Marklandus* cum intereant, ut tunc *Statius* corruerint utinam *Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab.* corruerent *scripsi, quod et codices indicant et imperfectum* fulgeret *u.* 94. *Potest tamen seruari quod est in codicibus si* effice cur iterent *interpreteris 'fac ut sit causa per quam sidera iterum iterumque dicant; utinam' et sic fere Palmerius in Spicileg. p.* 528, *Barthius in Aduers. p.* 1536.

94. idrochoi *ACG* id rochoi *BHLa^1La^2OVb* idrocoi *D* Hydrochoi *ed. Pr.* O arion *Db* carion *d* aorion *H et sic quosdam sui temporis male legisse testatur Politianus Miscell. LXIX.* Proximus Arcturos fulgeat Erigonae *Marullus**, *Muret.* Proximus Erigonae fulgeret Oarion *Grotius ad Aratum p.* 43 Proximus Heniocho fulguret Oarion *Froehlichius. Sed bene Marcilius* 'Si coma regia fieri possem, ut fui, 'me uolente uel Orion esset proximus Aquario.' *h. e. locum suum mutaret et ex diuerso fieret proximus, et sic iam antea Statius.*

* *Cf. Marulli Epigramma in Ecnomum (Politianum) Lib. III.*

Oarionem pro Erigone citat Ecnomus unde?
Non facit ad mores uirgo sed Oarion.

LXVII.

CATVLLVS.

O DVLCI iocunda uiro, iocunda parenti,
  Salue, teque bona Iuppiter auctet ope,
Ianua, quam Balbo dicunt seruisse benigne
  Olim, cum sedes ipse senex tenuit,
Quamque ferunt rursus uoto seruisse maligno,
  Postquam *es* porrecto facta marita sene.
Dic aged*um* nobis, quare mutata feraris
  In dominum ue*t*erem deseruisse fidem.

IANVA.

Non (ita Caecilio placeam, cui tradita nunc sum)
  Culpa mea est, quanquam dicitur esse mea,
Nec peccatum a me quisquam pote dicere quicquam:

LXVII.

Hoc carmen cum c. LXVI continuant codices, praeter abd ubi inscriptum est ad Ianuam.

1. iocunda—iocunda *ACOVHab.*
2. Saluet *a* iupiter *CGV.*
3. secuisse *H.*
4. senes *O.*
5. Quanque *C* Quā qui *La*[1]*V* Quamquam *ALO* noto *Dresdensis* maligne *O Dresd. b, unde Froeblichius et Rossbachius scripserunt* nato s. maligne.
6. est *codd.* es *Ald. I.* prorecto *BLa*[1] *Phillippensis* prorepto *V* puro recto *H* proiecto *d Ald. I. Statius* porrecta *c* marite *BCGLLa*[1]*La*[2]*Ob* marito *V* Postquam est proiecto functa marita sene *Statius coniecit* P. est porrecto factu' maritu' sene *Froeblichius* P. est porrecto tacta marita sene *Rossbachius.*
7. age de *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*bacd Silligius* age dum *V Calpurnius uulgo et Lachmannus, cf. Pers. Sat. II.* 22 age da *Balth. Venator* age dic *H Ald. II. Marcilius Froebl.* nobis *BCDLa*[1]*OVacb Silligius* age dum *non* agedum *scribendum esse, quemadmodum* cape dum, sine dum, dice dum, tange dum, accipe dum, circumspice dum, age sis *docet Ritschelius in Mus. Rhen.* 1850, *p.* 582.
8. En *H* ueterem *LOb ed. Parm.* 1473 uenerem *cett.* obseruisse *a.*
9. Hō *A* plateam *B* pateam *Statius* traditā *O* non *c.*
10. quaquam *O.*
11. a me *om. b* quiquam *pro* quicquam *La*[1] *Phillippensis.*

Verum *est os* populi 'ianua,' Qu*in*te, 'facit,'
Qui, quacunque aliquid reperitur non bene factum,
Ad me omnes clamant: ianua, culpa tua est.

CATVLLVS.

Non istuc satis est uno te dicere uerbo,
Sed facere ut quiuis sentiat et uideat.

IANVA.

Qu*i* possum? nemo quaerit nec scire laborat.

CATVLLVS.

Nos uolumus: *n*obis dicere ne dubita.

IANVA.

Primum igitur, uirgo quod fertur tradita *n*obis,
Falsum est. Non illam uir prior attigerit,
Languidior tenera cui pendens sicula beta

12. *om.* La^3 *del. Muretus* isti *ABCHL*La^1La^2*Vbd* istius *GO* istis *D*La^4*ac* isto *Parisinus* 7989 populo *Parisinus* 8233 *et Dresdensis* qui te *ABCDGHL*La^1La^2*OVbacd* qui ue La^4 fecit *a* isti populo ianua quidque facit *Ald. I. Doer. Sill.* istis probri ianua quidque facit *Statius* isti populi nainia, Quinte, facit, *Scaliger* isti populo ianua quid faciat? *Vossius Vulp.* istud populi fabula, Quinte, facit *Lachmannus Haupt.* istud populi uana querela facit *Heysius* isti populo ianua quanta facit *Schwabius* Verum 'st ius populi *H. A. I. Munro unde conieci* Verum est os populi 'ianua,' Quinte, 'facit' *cf. Cic. Praef. ad Acad. Post.* (*Ad Fam. IX.* 8) Nosti enim profecto os adulescentioris Academiae. *Conr. de Allio et Rossbachius uersum Catullo assignant, cui ianuam in u.* 13 *respondere arbitrantur, scribentes ille,* isti populo, ianua, quine facit? *hic* istud populi, ianua, quisque facit.

13. Qui? quacumque *Conr. de Allio Rossbachius.*

14. Ad omnes me *H* tua culpa est *b* tua'st *Hauptius.*

15. est *om. b.*

16. ut *pro* et *H.*

17. Quid *ABDGHL*La^1La^2*OVa Ald. I. Guar. Conr. de Allio* Qui *Cbcd Minturnus et Perreius teste Lachmanno, uulgo et Lachm.* possim *Da* nemo possum *H* quid possis *Scaliger, qui uersum Catullo tribuit, Vossius.*

18. uolumus *bis V* uobis *codd.* nobis *Muretus.*

19. quid *a* uobis *c.*

20. est *om. L a m. pr.* nanque *d Auantius* non qui *Scaliger Voss. Vulp. Haupt. Heys.* prius *c* attigerat *bd Vic. Riccardianus a m. pr. uulgo* attigerit *Lachmannus Rossb. Schwab.*

21. *om. O. Vide ad LXIV.* 386 sicula (t) *L* succula *c Vossius* beata *A* betha *B*La^1*V* leta *a.*

Nunquam se mediam sustulit *ad* tunicam:
Sed pater illius gnati uiolasse cubile
Dicitur et miseram conscelerasse domum,
Siue quod impia mens caeco flagrabat amore,
Seu quod iners sterili semine natus erat,
*V*t quaerendu*m* *unde* unde foret neruosius illud,
Quod posset zonam soluere uirgineam.

CATVLLVS.

Egregium narras mira pietate parentem,
Qui ipse sui gnati minxerit in gremium.

IANVA.

Atqui non solum *h*oc se dicit cognitum habere
Brixia Chinea supposit*a* specula,

22. substulit *DV* ad *Calpurnius* hanc *codd.*
23. ipsius *Muretus* gnate *Da* nate (ae *c*) *cd* nati *BLa¹VH* gnati *cett.* gnatei *Lachmannus.*
25. quid *a.*
26. inhers *ABLa¹La²V.*
27. Et quaerendus (querendus' *C*) unde *ABCGHLLa¹La²OVbd* Et quaerendus ut unde (inde *c*) *Dac Vic.* Et quaerendus et unde *Parisinus* 7990 Ne quaerendum aliunde *Ald. I. Muret. Hermannus in Iahnii Ann. T. XXII. p.* 313 Et querendus z unde *ed. Paris. Saec. XV.* z *fortasse induxit is qui pro* unde unde *scripsit* unde *hoc est* bis unde; z *enim pro* 2 *et pro* et *ponitur* Et quaerendum unde unde *Statius Scaliger Conr. de Allio Doer. Spengel. Heys. Schwab.* Et quaerendus is unde *Lachmannus* Et quaerendum erat unde *Froehlichius* Et quaerendus ei unde *Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 85), *idem tamen in editione sua* (1853) *Lachmanni praetulit coniecturam* Vt quaerendum aliunde *Rossbachius. Ipse cum Girardo in Ind. Schol. Halensi* 1863, 4 *scripsi* Vt quaerendum unde unde, *cf. XCIX.* 13 neruosior *H.*
28. Quo *b* possem *O* uirginiam *D.*
29–48. *In his uersibus distribuendis eum ordinem secutus sum quem et sensus postulat et editores seruarunt, praeter Froehlichium qui* 29–36 *Catullo,* 37–48 *ianuae, Rossbachium, qui* 29–40 *Catullo,* 41–48 *ianuae, Schwabium qui* 37–40 *Catullo tribuit.*
29. narrem *D* nostram *a* mirra *A* parentum *O.*
30. sunt *O* nati *BDObd* minxerat *BD ed. Pr. Phillippensis* minserat *V.*
31. Atque *DV* non solum hoc se dicit *Da ed. Pr.* non solum se (sed *H*) dicit (dicat *V*) hoc *ABCHLLa¹La²V* non solum se dicit *om.* hoc *G* non solum hoc dicit se *Ob.*
32. chynea *HV* chimea *c* suppositum *codd.* supposita in *Ald. I. Guarinus* supposita *Scaliger* Chinaeae supposita speculae *Pontanus Statius Hauptius* Echineae supposita speculae *Turnebus Adu. V.*

Flauus quam molli percurrit flumine Mel*la*,
  Brixia Veronae mater amata meae,
Sed de Postumio et Corneli narrat amore,
  Cum quibus illa malum fecit adulterium.
Dixerit hic aliquis: quid? tu ist*ha*ec, ianua, nosti?
  Cui nunquam domini limine abesse licet,
Nec populum auscultare, sed hic suffixa tigillo
  Tantum operire soles aut aperire domum?
Saepe illam audiu*i* furtiua uoce loquentem
  Solam cum *a*ncil*l*is haec sua flagitia,
Nomine dicentem quos diximus, ut pote quae mi
  Speret nec linguam esse nec auriculam.

15 Cenomanae supposita speculae *Colocius et apud Perreium Bern. Pisanus, teste Lachmanno* Cycnea supposita in specula *I. C. Zanchius de Orig. Orobiorum Lib. II., Cellarius Geogr. Antiq. II.* 9 Cycnea supposita specula *Vossius Sill.* Cycneae supposita speculae *Vulpius Doer. Heys.* Cycnea suppositam specula *Conr. de Allio* Cyaneae *coni. Cranstonus in transl. Anglica.*

33. praecurrit *Cluuerius Ital. Antiq. p.* 412 melo *O* · mello *cett.* mella *ed. Parm.* 1473.

34. uice *a* tuae *Scaliger coni. neque tamen in textum recepit. Vu.* 33, 34 *ab interpolatore profectos esse censet Scipio Maffeius in Mus. Veron. CCV, Veron. Illustr. I.* 1. *Eosdem uncis incluserunt Vulpius Silligius, spurios habent Handius Rossbachius.*

35. posthumio *GObc* et *om. H* arnat *G ni fallor.*

37–40. *Catullo tribuit Schwabius. Sed* dixerit aliquis *uerba sunt sese non alium interpellantis. Vide tamen Frankium De Catull. Carm. Compositione p.* 26.

37. Dixerat *HVb* Dixit *O* hi *L* quid *BCDGHLa²OVbad Conr. de Allio Sill. Rossb.* quod *LLa¹c* qui *Ald. I. uulgo et Lachmannus* istec *ACDLLa¹Vc* ister *a* iste *GHOLa³* tuc ista *b. Post* isthaec *sequuntur in A* suffixa tigillo Iam tum operire κ.τ.λ. *omissis interpositis uersibus.*

38. dominum *d* deum *O* lumine *BOVab marg. L.*

39. ascultare *O* hec *BGLLa¹V* hoc *HLa²b* huic *Ald. I. uulgo* heic *Schwabius* hic *ACDOacd Lachmannus Haupt. Heys. Rossb.* sufixa *O* affixa *c Guarinus.*

40. Iam tum *A* Iantum *L* Tantam *a* aperire *b* aut operire *H.*

41. audiuit *ABCHLLa¹La²* fortiua *A.*

42. Sola *AB a m. pr. CGHLLa¹La²OVb* cum concillis *O* cum conciliis *ABCGHLLa¹La²Vb* conciliis *Da* consciliis *d* cum aliis al. concilis *Ven.* cum ancillis *Statius* consciolis *Manutius Muretus Scaliger* Caeciliis *Vossius* flagicia *a.*

43. Homine *D* quae *H* dissimus *D* quam mi *CH.*

44. Sperent *G* Sperent *O Vic b* Speret *cett. Vossius Vulp. Conr. de Allio Lachmannus* Speraret *Calpurnii ed.* 1481 *uulgo* ne *H* nec linguam speret *coni. Statius.*

Praeterea addebat quendam, quem dicere nolo
Nomine, ne tollat rubra supercilia.
Longus homo est, magnas quoi lites intulit olim
Falsum mendaci uentre puerperium.

LXVIII.

QVOD mihi fortuna casuque oppressus acerbo

45. Pretere *D* addebant *OL a m. pr.* addebit *b.*
46. Homine *D* te *AGLLa*^{2}*O* supercillia *G.*
47. est homo *V* est *om. a et D a m. pr.* magnos *D* qui *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Vacd* que *Ob* quoi *Palladius* littes *O* intullit *G.*
48. Falsus *c* mendacii *ACGLO* mendatii *Bb.*

LXVIII.

Huius carminis uu. 1-40 *Ramlerus primus in editione sua a.* 1793, *a ceteris seiungebat, tamquam diuersum poema efficerent. Idem fecerunt postea Froeblichius Bergkius in Mus. Rhen. XV.* 513 *Heysius Rossbachius Hertzbergius Gruppius (in Minoe p.* 503, *ubi tamen utrumque carmen a Catullo abiudicat) Ed. á Bruner Schwabius Vsenerus Westphalius. Nam* (1) *in uu.* 31-40 *negat Catullus posse se amico suo munus mittere Musarum. Idem a u.* 41 *usque ad finem uersus mittit ad minimum centum et uiginti, eosque summa cura conscriptos nec sine inuocatione Musarum.* (2) *Mallius in uu.* 1-8 *dicitur solatium a Catullo petiisse ut qui* casu oppressus acerbo *lecto iam utatur caelibe; in u.* (155) Sitis felices et tu simul et tua uita *aut amicam habet aut coniugem. Itaque alio tempore scripti sunt hi uersus ceterique omnes qui Alli commemorant beneficium, alio uu.* 1-40. (3) *Qui Mallius est uel Manlius in* 1-40, *is non potest esse Allius in* 41-(160); *utrumque enim nomen gentilicium est.* (4) *uu.* 41-(160) *maiorem curam prae se ferunt artemque quam* 1-40. (*Grupp. Min. p.* 504.)

His ita assentior ut uu. (149)-(160) *fortasse etiam* 41-(148) *alio tempore scriptos fuisse credam ac priores illos* 1-40. *Sed nego Mallium alium esse atque Allium, aut* 41-(160) *ita disiungi posse a ceteris ut aliud faciant poema. Nam si uere legitur in u.* (66) Mallius, *is autem* Allius *alio nomine uocatur uu.* 41, (50,) (150,) *nullo modo fieri potest ut hic Mallius Allius siue Allius Mallius alius sit ac Mallius ille commemoratus in uu.* 11, 30. (*Allium enim nominatum fuisse, non Aulum, ut post Marcilium censet Westphalius, neque ut Heysius, Acilium, ex ratione metrica apparet. Nam nec* Ăcilius *produxit Catullus in u.* 41, Ăcili *corripuit in u.* (150); *nec* Aule *recipit uersus* (150).) *Deinde non suo more scripsisset Catullus si carmen uersu abrupisset qualis est hic de quo dicimus u.* 40 Vltro ego deferrem copia si qua foret. *Contra ab hoc facilis est transitus ad* 41 Non possum reticere, Deae, qua me Allius in re.

Verum enimuero plura sunt in utraque parte communia quam ut hic disiungi possint. Nam u. 12 *Mallius a Catullo petit* hospitis officium; *quam ob causam nisi quod ipse Catullo hospitium praebuerat ac domum, in quo cum Lesbia amores exerceret?* (67)-(69). *Deinde u.* 12-16 *Catullus dicit se cum aetatis uer ageret Veneris non ignarum fuisse, sed totum hoc studium luctu fraternae*

Conscriptum hoc lacrimis mittis epistolium,
Naufragum ut eiectum spumantibus aequoris undis
Subleuem et a mortis limine restituam,
Quem neque sancta Venus molli requiescere somno

mortis fugasse. Vtramque rem et amorem Lesbiae et luctum fratris iterum in altera parte inducit; nam uu. (70)-(72), (131)-(148) *de Lesbia toti sunt, uu. autem* (91)-(100) *fratris mortem deplorant, et quidem iisdem uerbis cf.* (92)-(96) *cum* 20-24. *Tum a uu.* 29, 30

Veronae turpe Catullo
Esse, quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefacsit membra cubili,

Lesbia infidelis in Catullo arguitur; idem diserte dicit (135)-(137)

Quae tamen etsi uno non est contenta Catullo
Rara uerecundae furta feremus herae,
Ne nimium simus stultorum more molesti.

Sed quomodo in uno carmine caelebs idem Mallius amansque dicitur? Necesse est alio tempore scriptos fuisse 1-40 *alio* (155) *et qui eum secuntur. Dico sex postremos; sed ceteros* 41-(154) *eodem tempore cum his scriptos fuisse ex* (91)-(100) *conicio. Bis enim idem non dixisset iisdem uerbis nisi spatium temporis intercessisset. Itaque priorem partem carminis Veronae scripsit, dum recenti adhuc luctu fratrem moeret: alteram aliquantum postea, non Veronae, sed, ut ex longiore atque eruditiore fabula colligitur, Romae, ubi scriptorum copia utebatur. Comparari potest Stat. Silu. IV.* 4 *cuius qui in exordio stant undecim uersus manifesto post reliquos scripti sunt.*

Nec multum haereo in coniunctis nominibus gentiliciis. Nam uulgatum fuisse praecipue apud Sabinos ut nomina duo ferrent patris alterum, alterum matris constat ex Liui XXXIX. 13, 17, *apud quem filius Pacullae Miniae Sabinae, et Cerrinii, Minius Cerrinius uocatus est. Eiusdem generis sunt Attius Nauius, Minatius Magius, Marius Egnatius, Herius Asinius, Statius Gellius, Ofilius Calauius, Papinius Statius. Quanquam potuit etiam aliter res expediri. Nam ut Q. Gauius, M. Caius in eodem titulo reperiuntur apud Mommsenn. Inscript.* 242, *ut uterque locum praeposterum habere uideatur; nam Gauius initio nomen erat gentilicium, quod postea praenomen factum est et in Caius immutatum, nunc instar habet nominis gentilicii; ut iuxta se stant C. Valgius Rufus, C. Quinctius Valgus; C. Licinius Stolo, M. Porcius Licinus (Licinius?), L. Brutus, C. Lucius; eodem modo ex gentilicio factum est praenomen siue Allius siue Mallius. Vt ut se res habet Mallium apud Catullum scripserim, non Manlium; ad Mallium enim per παρονομασίαν referri Lympha Malia in Thermopylis uidetur.* (*Vide tamen Westphalium in Translat. Catull. pp.* 92-100.)

Ad Mallium *ABGHL*La^1La^2*d* Ad Malium *a* Ad Manlium prae tristitia non posse consolari alterum *b*.

1. Quo *O* Quid *Hb* casusque *DH.*
2. hec *B*La^1 mittis *DOab ed. Pr.* mictis *d* mictit La^2 mittit *cett.* epystolium *G.*
3. Naufragum *DG*La^2*a* Naugragum *d* Naufragium *cett.* erectum *b* ereptum *d* spirantibus *b Vic.*
5. sacra *A et L a m. pr.*

Desertum in lecto caelibe perpetitur,
Nec ueterum dulci scriptorum carmine Musae
Oblectant, cum mens anxia peruigilat,
Id gratum est mihi, me quoniam tibi dicis amicum,
Muneraque et Musarum hinc petis et Veneris:
Sed tibi ne mea sint ignota *in*commoda, Malli,
Neu me odisse putes hospitis officium,
Accipe, quis merser fortunae fluctibus ipse,
Ne amplius a misero dona beata petas.

Tempore quo primum uestis mihi tradita pura est,
Iucundum cum aetas florida uer ageret,
Multa satis lusi: non est dea nescia nostri,
Quae dulcem curis miscet amaritiem:
Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit. O misero frater adempte mihi,
Tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,
Tecum una tota est nostra sepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,

6. Disertum *G* in *om. L a m. pr.*
8. Oblectat *b* cui *Statius* ansia *DOV.*

ul qm̃

9. qm̃ *A* quem *Ven.* quem *corr. L* qñ *V* dulcis *d* ducis *Calpurnius, uulgo ante Conr. de Allio.*
10. que *om. c* et *om. Hb Parisinus* huic *b* petit *G.*
11. nec mea *H* tibi ne mea tibi sint *A et L a m. pr.* mea ne tibi sint *a* incommoda *Hd ed. Pr.* incomoda *Da* comoda *C* conmoda *O* commoda *cett., pr. B, in quem tamen serior manus* I *inferciit*

al. mauli

manli *Dbd Muretus uulgo* mamli *c* malli *BLV* mali *Ven.* mali

o

*CHLa*¹*Oa* mali *G* mauli *La*² Mani *Lachmannus Haupt. Vsener.*
12. Seu me *G* Heu me *AD* Neue *c* hospitis *om. a* sospitis *Schraderus.*
13. Aspice *Db* uerser *a* miser *b et L a m. pr.*
14. Nec *H* a *om. AHL.*
16. *om. O* Iocundum *CVab* cum *om. a.*
18. amariciem *a* amariritiem *G* amatricem *H* amaritorem *O.*
19. hunc *a* mons *d.*
20. Abscidit *Scaliger Vulp.* pater *H.*
21. me *V* comoda *CV. Pro hoc uersu d habet* Tu misero fratri iucundum lumen ademptum *repetitum ex u.* 93.
22. est *om. Ven.* nostra est tota *b* una est nostra tota *V.*

Quae tuus in uita dulcis alebat amor.
Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Haec studia atque omnis delicias animi.

Quare, quod scribis Veronae turpe Catull*o*
Esse, quod hic quisquis de meliore nota
Frigida deserto tepefac*s*it membra cubili,
Id, Malli, non est turpe, magis miserum est.
Ignosces igitur, si, quae mihi luctus ademit,
Haec tibi non tribuo munera, cum nequeo.
Nam, quod scriptorum non magna est copia apud me,
Hoc fit, quod Romae uiuimus: illa domus,
Illa mihi sedes, illic mea carpitur aetas:
Huc una ex multis capsula me sequitur.
Quod, cum ita sit, nolim statuas nos mente maligna
Id facere aut animo non satis ingen*uo*,

24. habebat *a* ducis alebit *H*. *Vu.* 21–24 *per errorem huc ex c. LXV. translatos esse censet Froehlichius, ex LXVIII.* (93)–(96) *Bernhardius, ex CI., ubi post u.* 6 *collocandi sint, A. Weisius.*
26. Nec *a* omnes *a* delitias *CHLD.*
27–30 *delebat Gualterus Landor cuius haec est annotatio.* ‘Quare quod ‘scribis—miserum est. *Miserum est uere si hos quattuor uersus Catullus ‘scripserit.’*
27. quod hic *b* catullo *Dcd ed. Pr.* catulo *a* catulle *BCGHLOV Ven. b Santenius* Catullo est *Froehlichius.*
28. quid *a* quidem *H* is *D* quisquis *codd.* quiuis *malit Lachmannus, praetulerunt Hauptius in ed. et Schwabius. Vide Lachm. Lucret. p.* 287 est *add. Perreius.*
29. tepefacit *ABCDGLLa*[1]*OV* tepefacta *La*[2] tepefacit [tepefactat] *Ven. La*[3] tepescit *Vic.* tepefecit *HLa*[4]*bacd ed. Pr. uulgo et Santenius* tepefactat *Casaubonus* tepefactet *Bergkius Schwab.* tepefiant *Vossius* tepefaxit *Lachmannus coni., receperunt Froehlichius Hauptius Heysius Rossbachius* menbra *D* cubilli *O.*
30. Idque *H* manli *b* mauli *a* mali *ACGHLLa*[1]*La*[2]*OV Ven. D a m. pr.* māli *B* Mani *Lachm. Haupt.* miser *BLa*[1]*H* miserum ’st *Lachm. Lucret. p.* 17.
31. Ignoscis *La*[1] Ignoscens *O* me *b* mi *c.*
32. Nec *C* tum *O.*
33. quid *a* magna non est *V* non magna est copia est *La*[1] aput *CH.*
34. Hec *O* Hoc quod [fit ut] *a.*
35. me *H.*
36. e *d* casula *La*[2].
37. sit *O* noli *GO* nos statuas *AL.*
38. ingenuo *AVbad ed. Pr. margo B* ingenio *cett.*

Quod tibi non utriusque petenti copia posta est:
  Vltro ego deferrem, copia siqua foret.

Non possum reticere, deae, qua me Allius in re
  Iuuerit aut quantis iuuerit officiis:
Nec fugiens saec*l*is obliuiscentibus aetas
  Illius hoc caeca nocte tegat studium:
Sed dicam uobis, uos porro dicite multis
  Millibus et facite haec c*a*rta loquatur anus

. . . .
  . . . .

39. uirtusque *b* petiti *Parthenii ed.* 1486 *Ald. I. Guar. Mur. Stat. Scal. Conr. de Allio Doering.* posta (posita *H*) est *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OV Vossius* postea est *b* facta est *Dd ed. Pr. uulgo et Lachmannus* est copia facta *a* praesto est *Froeblichius* porcta est *Ribbeckius in Iahn. Ann. LXXXV.* 378 parta est *Schwabius.*

40. Vltra *H* defferrem *H ed. Parm.* 1473 deferem *a* differrem *AL* differem *G* differrem *cett.*

41. *Hinc initium alterius carminis ducunt Ramlerus in ed.* 1793 *Froeblichius Bergkius Heysius Hertzbergius Gruppius Rossbachius Ed. á Bruner A. Weisius Schwabius Westphalius Frankius* quam fallius *CGHLLa*^{2}*Oa* quam falius *ABLa*^{1} quam fallimus *Db* quam saluis *d* q3 facilius *V* qua fallimus *Vic.* qua me Allius *Scaliger Lachmannus Froebl. Haupt. Rossb. Schwab.* qua Mallius *Calp. Ald. I. Guar.* quam Manlius *Conr. de Allio Santenius* qua Manlius *Muretus uulgo* qua me Acilius *Heysius* ire *O.*

42. Inuenit *Ob* offitiis *DL.*

43. Nec *ACDGLLa*^{1}*La*^{2}*OVab Conr. de Allio Handius edd. post Lachmannum* haec *HBcd* ne *Calpurnii ed.* 1481 *uulgo et Santenius* sedis *ABH pr. L La*^{1}*La*^{2}*OVab.*

44. haec *BHb* ceta *La*^{1} rogat *AC* regat *L a m. pr.* teget *Marcilius.*

45. porto *O.*

46. Milibus *ad* carta *La*^{2}*OV* (al. carta) certa *Ven.* certa *ABCDGHLa*^{1}*cd* certe *a* curua *b* cera *Statius. Sed cf. Aesch. Fr.* 323 *Nauck.* ὡς λέγει γέρον γράμμα, *Cir.* 40, *Mart. XII.* 4. 4 Fama fuisse loquax cartaque (certaque *sex Schneideuini codices*) dicet anus.

47. *Spatium unius uersus in BCGLLa*^{1}*V Ven. bcd et Phillippensi, duorum in H. BG scriptum habent in margine* defit, *Ven.* deficit, *d* deest *interscriptum. In La*^{2}*O post u.* 46 *sequitur sine interuallo* Notescatque magis mortuus atque magis, *in ADa Vic* Omnibus et (in *Parisinus* 7989) triuiis uulgetur fabula passim, *qui uersus in codice Parisino* 7989 *Senecae ascribitur, siue hic est Seneca quem Lucani scholiastae dicunt primos septem uersus Pharsaliae scripsisse, siue Thomas Seneca qui uixit Anconae circa annum* 1420, *uti censent Haupt. Qu. Cat. p.* 42 *Ed. á Bruner p.* 627. *Margo D ed. Pr. Ald. I. et Guar. habent* Omnibus inque locis celebretur fama sepulti. *Sed nec hunc nec illum uersum Catulli esse post Statium omnes uiderunt. Ipse trium uersuum indicaui lacunam. Vide Prolegomena.*

50–52 (48)–(50) *del. A. Weisius.*

. . . .
Notescatque magis mortuus atque magis,
Nec tenuem texens sublimis aranea telam
In deserto Al*l*i nomine opus faciat.

Nam, mihi quam dederit duplex Amathunsia curam,
Scitis, et in quo me corruerit genere.
Cum tantum arderem quantum Trinacria rupes
Lymphaque in Oet*a*eis M*a*lia T*h*ermopylis,
Maesta neque assiduo tabescere *l*umi*na* fletu
Cessaren*t* tristique imbre madere genae.

50 (48). *Spurium habent Handius Obseruat. p.* 21 *et Gualterus Landor* I notescatque (I *rubris litteris scriptum*) *La*[1] Noctescatque *d ed. Pr.* Notescamque *G.*

51 (49). Nec *codd.* Ne *Ald. I. uulgo ante Santenium* texens tenuem *D* tefens [tenuem] *a* te texens *c* arenea *D* aragnea *a* arachnea *c. Post hunc uersum sequitur in codicibus* iocundum (iucundum *DLad*) cometas (cum aetas *ad* qum aetus *b*) florida ut (aut *BH Phillippensis* uer *bad*) ageret, *deinde interstitium in LVcd Phillippensi. In a post u.* (49) *qui ultimus est dextrae paginae infra scriptum est* deficit *Deinde in summa proxima pagina* Iucundum cum aetas florida uer agent. *Vide ad u.* 16, *et cf. Prolegomena.*

52 (50). ali *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OV Phillippensis* alii *Ven. b* aliis *Da* alit *d* Alli *Scaliger uulgo et Lachm.* Auli *Marcilius Vulp. Conr. de Allio Westphalius* Acili *Heysius* Deserto in Malli *Calpurnius Ald. I. Stat.* Deserto in Manli *Muretus Doer. Sill.* Deserto Manli *Vossius* Deserto Manli in *Santenius.*

53 (51). Non *G* que *a* dulcis *B* amatusia *HVc* anatunsia *D* amātūsia *a* Amathuntia *Scaliger in notis ad Culicem.*

54 (52). Sitis *b* iniquo me erruerit *a* conuertit *d* torruerit *Turnebus Aduers. XVI.* 1 *Statius Scaliger Lambinus ad Lucret. III.* 824 *Palmerius Vossius Vulpius* in quo me torruerit cinere (cenere) *Io. Is. Pontanus ad Macrob. I.* 7 *Heinsius* corpuerit *Marklandus* in qua me torruerit uenere *Schraderus* in me quo corruerit genere *Doeringius.*

55 (53). ardemur *H* q̄3 *V* trinatria *La*[1].

56 (54). Limphaque *OV* Limpha *a* Limphe *D* et in *H* oeteis *ed. Pr.* ēētheis *G* oetheis *Obac* oethis *BLa*[1] ortheis *AL* otheis *CV* cethis *La*[2] cetheis *D* cetis *H* malia *a Parthenii ed.* 1486 *uulgo* maulia *BGLa*[1]*La*[2]*O Ven. bd ed. Pr.* maula *V* manlia *DH Turnebus Aduers. XXIV.* 5 ma[u]nlia *Vic.* mamlia *c* mathilia *L* matilia *C* amathilia *A* termophilis *ADGLLa*[2]*Va* termopilis *O* termophylis *Ven.* termopylis *BLa*[1] thermophilis *C* Thermopylis *ed. Pr.*

57 (55). lumina *d* nummula *Ob* nu*t*mula *H* numula *cett.* malula *ed. Paris. Saec. XV. Fortasse* pupula *cf. LXIII.* 56, *Calui fr.* 11 Cum grauis ingenti coniuere pupula somno.

58 (56). Cessarent *d Calp. ed.* 1481 Cessare ne *HGLa*[1]*La*[2]*OV Ven. b* Cessareue *C* Cessare *AL* Cessaret *Dac* ymbre *G* imbri *V.*

Qualis in aerei perlucens uertice montis
  Riuus muscoso prosilit e lapide,
Qui cum de prona praeceps est ual*le* uolutus,
  Per medium densi transit iter populi,
Du*l*ce uiatori *l*asso in sudore leuam*en*,
  Cum grauis exustos aestus hiulcat agros:

Hic, uelut in nigro iactatis turbine nautis
  Le*n*ius aspirans aura secunda uenit
Iam prece Pollucis, iam Castoris implorat*a*,
  Tale fuit nobis Mallius auxilium.
Is clusum lato patefecit limite campum,
  Isque domum nobis isque dedit dominam,
Ad quam communes exerceremus amores.
  Quo mea se molli candida diua pede

59 (57). aerei *Dbac*.

60 (58). mustoso *La*² muscuso *B* musculo *La*¹ prosilta e *D*.

61 (59). ualde *ABCGH pr. L La*¹*OV* uale uolutas *a*.

62 (60). dempsi *VC* sensim *Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 88) *Schwab.*

63 (61). Duce *ABCDGHLLa*¹*La*²*OVab* Diue *d* Dulce *Calp. ed.* 1481 uiatorum *O* lasso *ed. Parm.* 1473 basso *codd.* in subdole *b* leuamen *Calp.* 1481 lauamus *a* leuamus *cett.*

64 (62). graui extus hyulcat *V* exustes *a* hiultat *O*.

65 (63). Flet *pro* Hic *Vic. b* Haec *O* Ac *uulgo ante Santenium.*

66 (64). Lenius *bad* Lennius *c* Lenius *ABCGHLLa*¹*La*²*OV Ven.* Leniter *D Casaubonus.*

67 (65). prepolucis *a* prae pollucis *c* preces *C* implorata *ABCDGHLLa*¹*La*²*OV* implorata *bd* implorante *a Statius* implorata *ed. Pr. uulgo Santenius Bergkius* (*Philol. XVI.* 626) imploratu *Lachmannus* implorati *Heysius* imploratei *Schwabius* Iam prece Polluces iam Castoras implorante *Guyetus teste Santenio, Vossius* Iam face P. iam C. implorata *Ezra uan Ieuer ad Luc. III.* 273 *Doruillius Froehlichius.*

68 (66). manlius *ACDGLLa*²*bad ed. Pr. uulgo et Santenius* mamlius *c* malius *pr. B La*¹*VH* allius *marg.* man^l^lius (*sic*) *O* Manius *Lachm. Froebl. Haupt. Heys.* Allius *Rossb. Schwab.* '*Post* 66 *aliquando putaui inserendos esse uu.* 157 *et* 158.' *Schwabius.*

69 (67). clausum *O marg. D ed. Pr.* classum *ABGH pr. L La*¹*La*²*V Ven.* clasum *C* classem *a* crassum *D* clussum *coni. Schwabius* laxum *Scaliger. Cf. Sen. de Benef.* I. 14 minus laxum limitem aperire dato *a* lumine *a*.

70 (68). dominae *Froehlichius Ed. á Bruner.*

71 (69). comunes *CDGb.*

72 (70). *ante* 71 (69) *ponit b.*

Intulit et trito fulgentem in limine plantam
  Innixa arguta constituit solea.

Coniugis ut quondam flagrans aduenit amor*e*
  Protesil*ae*am Laud*a*mia domum
Incepta*m* frustra, nondum cum sanguine sacro
  Hostia caelestis pacificasset heros.
Nil mihi tam ualde placeat, Ra*m*nusia uirgo,
  Quod temere inuitis suscipiatur heris.
Quam ieiuna pium de*s*i*d*eret ara cruorem,
  Docta est amisso Laud*a*mia uiro,
Coniugis ante coacta nou*i* dimittere collum,
  Quam ueniens una atque altera rursus hiems
Noctibus in longis auidum saturasset amorem,
  Posset ut abrupto uiuere coniugio,

73 (71). triti *H* lento *b* tuto *d*.
74 (72). Inixa *La*¹*V* constititit *b a m. pr.* in solea *D* constitit in *Ald. I. uulgo ante Lachmannum.*
(73)-(132) *Ramlerus*, (75)-(130) *A. Weisius ex hoc carmine eiciunt.*
75 (73). amorem *ABCGHLa*¹*OVb* amore *cett. uulgo et Lachmannus.*
76 (74). Prote(o *c*)silaeam *Dcd ed. Pr.* Protesileam *O* Prothesilaleam *a* Prothesileam *ABCGHLLa*¹*La*²*Vb* laudomia *ABCDGHLLa*¹*La*²*O Ven. b. Vide Vsenerum in Iahn. Ann. XCI.* 220–232 *Schuchardtum de Vulgari Lingua Romanorum II.* 142–146 laudamia *OV* laodomia *acd* Laodamia *uulgo et Lachmannus* Laodamea *Silligius.*
77 (75). Inceptam *Turnebus Aduers. XXI.* 17 *ex Hom. Il. II.* 701 Incepta (incoepta *Ven.*) *codd. praeter a in quo legitur* inceptum Incepto *Froehlichius* (*cf. Ciris* 328 Non ego te incepto fieri quod non pote conor Flectere amore), *A. Weisius* nundum *LAab* frustra *post* nundum *a* cum *om. V* sero *H.*
78 (76). pacificasset *ABCGHLLa*¹*La*²*OV Ven. bd* conciliasset *Dac marg. Vic. Ald. II. Statius.*
79 (77). ualide *V* rānusia *D* rāmusia *O* ranusia *cett.* ramnusia *ed. Pr.*
80 (78). Quem (al. quod) *Ven.* Quam timere *H* suspiciatur *H* eris *D.*
81 (79). ieuna *B ed. Pr.* desideret *d* desyderat *c* deficieret *D* defficeret *a* deficeret *cett.* defideret *ed.* 1473.
82 (80). ammisso *a* comisso *b* laudomia *ABCDGHLLa*¹*OV* laodomia *abd* uirgo *G a m. pr. Ob.*
83 (81). nouum *Dacd uulgo ante Muretum* nouit *AGO Ven.* rouit *V ni fallor* nouit *cett.* noui *Muretus* cohacta *post* rouit *V.*
84 (82). uellens *H* hyemps *DOd* yems *V.*
85 (83). staurasset *H.*
86 (84). et *D* ab *V* ab rupto *AG* a^b^rupto *L* obrupto *D* abrepto (u *supra* e) *c* ab in nupto *Ob Vossius.*

Quod scibant Parcae non longo tempore abisse,
Si miles muros isset ad Iliacos:

Nam tum Helenae raptu primores Argiuorum
Coeperat ad sese Troia ciere uiros,
Troia (nefas) commune sepulcrum Asiae Europaeque,
Troia uirum et uirtutum omnium acerba cinis,

Quae ueter id nostro letum miserabile fratri
Attulit. Hei misero frater adempte mihi,
Hei misero fratri iucundum lumen ademptum,

87 (85). sciebant *V* scribant *D* scibat *d quod idem malebat Lachmannus* abiisse *b* abesse *Had uulgo ante Conrad. de Allio* abisse *cett. ed. Pr. Conrad. de Allio Santenius Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* adesse *coni. Santenius* uixe *Ribbeckius in Iahn. Ann. LXXXV.* 377.

88 (86). Similiter *A pr. L* Si milles *G a m. pr.* Si milies *V* iss3 *O* esset *D solus* (*Lachm.*) yliacos *BGLa*¹*OV* ylliacos *a* illiacos *Ab.*

89 (87). Iam *a* cum *O* qum *b.*

90 (88). troya *DBLa*¹*Va* nere *a.*

91 (89). Troya *DVd* nephas *DHVabd* cõe *BGLa*¹ comune *Ca* comnene *b* sepulchrum *CHLbd* Europes *a* europae asiaeque *c ed. Pr. Ald. I. Muret. Stat. Doering.*

92 (90). Troya *DVd* acerbe *c* cinis *om. D a m. pr. Nunc habet* finis. *Cf. Non.* 198 Cinis . . . feminino apud Caesarem et Catulum (Catullum) et Caluum lectum est, quorum uacillat auctoritas: 'Cum iam fulua cinis fueris.' *cf. Charis. I. p.* 78 *P* (101 *K.*) *Prisc. V.* 42 (*p.* 169 *K.*)

92–102 (91)–(100) *del. A. Weisius, ex quibus* (94)–(100) *post CI.* 6 *collocandos censet. Gualterus Landor eosdem uersus pro interpolatis habebat.*

93 (91). uetet id *ACDGHLLa*²*OV* uectet id *BLa*¹, *sed in B ultima littera uocabuli* uectet *ita producta est, ut* uecter *esse potuerit* uetat id *ad* uetet *b* uetc̄ id *c* nempe et *Ald. I. Doer.* uae te *Scaliger* nuper *Passeratius* nunc et *Marcilius Ungerus* uel et id *Rossbachius* uitai nostrae *Ribbeckius in Iahn. Ann. LXXXV.* 378 uelut id *Conington* uelut his *uel* eis *E. Palmer* (Queis ueluti id *iam antea Froehlichius*) ueterum id *Heysius* ueter id *ed. Parm.* 1473 *Reg.* 1481 *H. A. I. Munro* *Sane* ueter *pro* uetus *antiquos dixisse testatur Priscianus III.* 21 (*p.* 97 *Keil*) *XII.* 96 (*uol. II. p.* 481 *Keil*). *Fortasse Ennium respexit Ann.* 17 (*Vahlen.*) Cum ueter occubuit Priamus sub Marte Pelasgo Quaene etiam *Heinsius Silligius G. Hermannus in Iahn. Ann. XXXIII.* 245 *Haupt. Lachm.* 2 *Schwab.* Quaene etiam id *Lipsius* Quare etiam *Hauptius Obs. Crit. p.* 12 Quinetiam id *Huschkius* Quin eadem et *Pauckerus* *Fortasse* quater id. *Cf. Callim. Ep. LV.* 2 frater *GLa*¹*Ob* frater al. fratri *B.*

94 (92). ei *DO* heu *a* frateter *G* adempto *a.*

95 (93). Ei *D* frater *b* iocundum *CVa* iocundumque *Ob* uiuendum *H* adeptum *GO Ven.*

Tecum una tota est nostra sepulta domus,
Omnia tecum una perierunt gaudia nostra,
Quae tuus in uita dulcis alebat amor.
Que*m* nunc tam longe non inter nota sepulcra
Nec prope cognatos compositum cineris,
Sed Troia obscena, Troia infelice sepultum
Detinet extremo terra aliena solo.

Ad quam tum properans fertur *simul* undique pubes
Graeca penetralis deseruisse focos,
Ne Paris abducta gauisus libera moecha
Otia pacato degeret in thalamo.

Quo tibi tum casu, pulcherrima Laud*a*mia,
Ereptum est uita dulcius atque anima
Coniugium: tanto te absorbens uertice amoris
Aestus in abruptum detulerat barat*h*rum,

96 (94). est *om. D* una est tota *a* una est nostra tota *V* sepolta *uel* sepalta *D a m. pr. Ceterum u.* (93), *uti LXV.* 9–14 Alloquar—Itylei, *carminis esse de morte fratris, a quo huc translatus fuerit deinde uersibus* 22–24 Tecum una—alebat amor *suppletus, censet Ed. á Bruner p.* 627, *omnes quatuor* (93–96) *tamquam ex c. LXV iniuria repetitos om. Froeblichius.*

98 (96). inuitam *H.*

99 (97). Quem *Ga Calp. ed.* 1481 Quae *cett.* logne *V* sepulchrȩa *G.*

100 (98). compositus *L* cineris *ACLOVb.*

101 (99). troya—troya *DVd* oscena *c* sepulchrum *Dacd* se- al. pulcrum *marg.* sepultum *V.*

102 (100). Detinat *D* a nostro *Calpurnius Parthenius Ald. I. Muretus* alieno *La*¹.

103 (101). quem *b* cum *a* tuum *G* quantum *Od* fertur undique *ABCGLa*¹*La*²*OV Ven. Vic. b* fertur undique *DLc* ferretur (feretur *H*) undique *Hd* fertur ut undique *a*, ut *pallidiore atramento scriptum* simul *addiderunt Itali, habent ed. Pr. et pleraeque* cuncta *Froeblichius* puppes *Vic. b* pupes *O* pubes *cett. et marg. Vic.*

104 (102). penetrales *Dacd* desseruisse *D* foceos *O* deos *Dac.*

105 (103). Nec *ABCLLa*¹*La*²*HOV Ven.* Hec *b* paris *om. spatio relicto c et a a m. pr.* pars *O* abducta *alia manus scripsit in a.*

106 (104). Ocia *ACDGLa*¹*bac* Octia *O* paccato *HOb* peccato *a et H a m. pr.* placato *D* talamo *V.*

107 (105). Quod *GHLa*¹*La*²*OVb Phillippensis* cum *bd* pulcherima *V* laudomia *codd. plerique* laodomia *cd* laodamia *a.*

108 (106). anima] ōi *a* omnia *d.*

109 (107). absoluens *Dac* obsorbens *d.*

110 (108). abreptum *H* abrutum *V* aruptum *L* abductum *b* retulerat *d* depulerat *Heinsius* baratrum *ACGLa*¹*La*²*OVabd.*

Quale ferunt Grai *Ph*eneum prope Cylleneum
  Siccari emulsa pingue palude solum,
Quod quondam caesis montis fodisse medullis
  Audit falsiparens Amphitryoniades,
Tempore quo certa Stymphalia monstra sagitta
  Perculit imperio deterioris heri,
Pluribus ut caeli *ter*eretur ianua diuis,
  Hebe nec longa uirginitate foret.
Sed tuus altus amor barat*h*ro fuit altior illo,
  Qui *domin*um domitum ferre iugum docuit.

Nam ne*que tam* carum confecto aetate parenti

(109)-(118) *insiticios habet Ed. á Bruner.*

111 (109). Que *D* fuerunt *G* fuerunt *C* grai *GVOb* graii *cett. Lachmannus* peneum *ACGHLLa[1]La[2]OVb* peneius *Da* poneum *d* Pheneum *Auantius* cylleneum *G* cileneum *ACLH* cilleneum *La[1]La[2]OV Ven. c* cilenum *aH* cyleneu *b* celenem *D.*

112 (110). Siccari *codd.* Sicari *O* Siccare *Schraderus Doer. Sill. Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab. Westphal.*

113 (111). mortis *d* fedisse *D* medulis *a.*

114 (112). Audet *ABCGLa[1]La[2]O Ven. bd* Arridet *H* Audet *V* Aldit *D* Aut *a* Aude *c* Audit *Palmerius in Spicilegio p.* 716 *Santenius Doeringius pro se quisque coniecerunt; receperunt Silligius Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab. Cf. Schuchardtum de Vulgari Lingua Romanorum II. p.* 46 amphytrioniadis *GLa[2]* amphytryoniades *C* amphitrionidas *H* amphitrioniadis *BLa[1]OVb* amphitrioniades *ad.*

115 (113). Tempora *V* creta *D a m. pr. c* stimphalia *HVac* stinphalia *C* stinfalia *AL* sagita *BLa[1]* sagipta *VD* sagicta *d.*

116 (114). Pertulit *ABCDHLLa[1]La[2]OV Ven.* Pertullit *G* Perculit *bacd* deterrioris *G.*

117 (115). et celsi *b* tereretur *DHVa ed. Pr.* treerretur *G* terreretur *La[1]O* terretur *ACLa[2]d* terr$\overset{u}{e}$tur *L* teretur *b.*

118 (116). fuit *b.*

119 (117). tunc *a* baratro *ACDGHLa[1]La[2]Vbad* altius *b.*

120 (118). Qui diuum domitum *Dad ed. Pr. Scaliger in commentario, de Eurystheo dictum ratus* Qui tuum domitum *cett.* Quod diuum domitum *Ald. I. Scaliger in textu Dousa P. Vulp. Lachm.* Qui dirum domitum *Puccius* Qui te non domitum *Guarinus* Qui tantum indomitam *Statius* Qui toruum domitum *uel* Qui in uita indomitum *Vossius* Qui tunc indomitam *Conr. de Allio Doering. Sill. Schwab.* Qui tauri indomitam *Schraderus* Qui durum domitam *Lachmannus Haupt. Westphal.* Qui diuum indomitum *Froehlichius* Qui tamen indomitam *Heysius* *Scripsi* Qui dominum domitum *h. e. amor tuus barathro illo Arcadico altior fuit, qui Protesilaum, mariti dominique ius in te habentem, coegerit ut iugum ferret amoris tui. Cf. u.* 116. *Error ex confusis* dum dum (tbum dum) *fortasse ortus est.*

121 (119). Nam *om. HLa[2]* nāç *b* nec *ABCDG pr. L La[1]O Ven. b*

Vna caput seri nata nepotis alit,
Qui, cum diuitiis uix tandem inuentus auitis
Nomen testatas intulit in tabulas,
Impia derisi gentilis gaudia tollens,
Suscitat a cano uolturium capiti:
Nec tantum niueo gauisa est ulla columbo
Compar, quae multo dicitur improbius
Oscula mordenti semper decerpere rostro;
Quanquam praecipue multiuola est mulier.
Sed tu *h*orum magnos uicisti sola furores,
Vt semel e*s* flauo conciliata uiro.

Aut nihil aut paulo cui tu*m* concedere digna,
Lux mea se nostrum contulit in gremium,
Quam circumcursans hinc illinc saepe Cupido
Fulgebat crocina candidus in tunica.

tam *DObacd* cà *V* causa (tam) *L* tam causa *H* causa *cett.* *Error ex confusis* cā tā *ortus uidetur* eram *pro* carum *H.*

122 (120). capud *La*¹.

123 (121). tum *Dc* tuum *O* in *add. Scaliger* tum demun iuuentus *a* inuetus *b* aiutis *b* amicis *d.*

124 (122). intulit *bis V.*

125 (123). desiri *V.*

126 (124). Suscitat a *d Salmasius ad Solinum II. p.* 691 *D* Suscitata *ABLHLa*¹*V Ven.* Seu suscitata *b* Scusc(o *G*)itata *CGLa*²*O* Suscitat et *Dac ed. Pr. Scaliger Casaubonus* cano *om. b* caro *a* uoltarium *CDGLa*¹*OV Ven.* uultarium *ALd* uolutarium *Ba* uoluntarium *Hb* capite *d Salmasius* capiti *cett.* *Cf. Plaut. Asinar. V.* 2. 84 Cano capiti te cuculum uxor ex lustris rapit.

127 (125). gauiso *B a m. pr.* illa *b.*

128 (126). qui *Phillippensis H* improbrius *BDLa*¹*V.*

129 (127). Obscula *V.*

130 (128). Quam quae *Vossius Marklandus Schraderus Froebl. Haupt. Heys. Schwab.*

131 (129). tuorum *BCGHLLa*¹*La*²*OVba* tuo *A et L a m. pr.* horum *D* harum *c* tu horum *d ed. Pr. uulgo et Lachm.* tu harum *Muretus.*

132 (130). es *adc Riccardianus* efflauo *O* est *D* e *cett.*

133 (131). paruo *H* paulum *Colocius excerpta Perreii* tu *codd. Vossius* tum '*nescio quis ante Muretum*' (*Lachm.*) *Impressum non legi ante Muretinam. Cf. uu.* (87), (101), (105).

134 (132). sic *hd* contullit *G* cum tulit *Conr. de Allio.*

135 (133). circumuersans *b* hinc illinc *ABCGLOb* hinc illic *La*¹*Vd* hinc illum *H* huc illuc *Dac ed. Pr.*

136 (134). coccina *c.*

Quae tamen etsi uno non est contenta Catullo,
  Rara uerecundae furta feremus herae,
Ne nimium simus stultorum more molesti.
  Saepe etiam Iuno, maxima caelicolum,
Coniugis in culpa flagrantem co*ntu*di*t* *iram*,
  Noscens omniuoli plurima f*u*rta Iouis.

At, qu*ia* nec diuis homines compon*ier* aequum est,

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

137 (135). tantum *H* non *om. A et L a m. pr.* contempta *O.*
138 (136). uerecondae *A* furemus *V.*
139 (137). Nec *AH* simus nimium *a* sçimus *L* scimus *ACLa*² simul *H* sumis *d.*
(138)–(141) *ut aliunde petitos et ab interpolatore adiectos del. Handius Obs. p.* 26.
141 (139). cotidiana *BCOV* cottidiana *La*¹ quottidiana *HAacb* quotidiana *cett.* flagrauit quottidiana *Ald. I. Mur. Stat. Scal. Vulp. Conr. de Allio Doer.* flagrabat *Excerpta Minturni et Perreii, Calpurnius Parthenius Silligius* continet iram *coni. Santenius* concoquit iram *Lachmannus Haupt. Heys. Westph.* conquoquit *Gul. Wagner Schwabius* contudit iram (cōtuditirā) *Hertzbergius* condidit *Pohlius. Post u.* (139) *duos uersus excidisse censet post Statium Rossbachius.*
142 (140). Hoscens *d* comniuoli *C* omniuoli ignoscens *coni. Heinsius* facta *ABCGHLLa*¹*La*²*O Ven. b* fc̄a *V* furta *cett. ed. Pr. uulgo et Lachmannus.*
143 (141). *om. in textu, habet in marg. H* At quia *ACDc Lachm. Haupt. Heys. Rossb.* Atqui *d Calp. Ald. I. Mur. Stat. Scal. Voss. Vulp. Conr. de Allio Doer. Sill. Santen.* At q3 *L* Atque *cett.* Atquei *Schwabius* hominem *D* componier *Calpurnii ed.* 1481 componere *codd.* fas est *in Vaticano quodam codice scriptum fuisse testatur Santenius. Post u.* (141) *Marcilius in Asterismis et Lachmannus iudicant non pauca excidisse, quae aliam digressionem quales multae in hoc carmine reperiuntur conficere potuerint, uti censet Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 41). *Rossbachius duos tantum uersus amissos esse credit. Indicaui lacunam* 18 *uersuum, qui numerus in archetypo fuisse uidetur. Vide Prolegomena. Omnes codices uersus continuant.*

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

Ingratum tremuli tolle parentis onus.
Nec tamen illa mihi de*x*stra deducta paterna
Flagrantem Assyrio uenit odore domum,
Sed furtiua dedit mira munuscula nocte,
Ipsius ex ipso dempta uiri gremio.
Quare illud satis est, si nobis is datur unis,
Quem lapide illa die*m* candidiore notat.

Hoc tibi, quod potui, confectum carmine munus
Pro multis, Al*li*, redditur officiis,
Ne uestrum scabra tangat rubigine nomen

162 (142). *del. Muretus Broukhusius* Ingratum est *a* tremulist illa *coni. Lachmannus* tremulist olla *Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 41) honus *La*[1]. dex

163 (143). dextra *Hc* de astra *a* deastra *cett.* dexstra *Schwabius et H. A. I. Munro cui* x c *permutatae uidentur fuisse* decstra *ipse in ed. minore* dedicta *H.*

164 (144). flagrantem *ACGHLLa*[1]*OV Ven. bacd* flangrantem *B* fragrantem *D ed. Pr.* asyrio *AL Ven.* assirio *BLa*[1]*OVd* assiduo *a* al. uenit uenitis *Ven.*

165 (145). fortuna *d* monuscula *d* nigra *pro* mira *coni. Guarinus* prima *Heinsius* rara *Hauptius* muta *Heysius* media *Gualterus Landor in Censura Trimestri Libror. Extern.* 1842, *p.* 361.

167 (147). uobis *Vb* his *GLa*[2] *Ven.* hiis *O* id *BLa*[1]*VHcb Phillippensis* unis *ABCGHLLa*[1]*OV Phillippensis uulgo* unus *Dad Santenius Doer. Sill. Lachm. Haupt. Rossb.* nimis *b ut uidetur* unus m *c* imus *Scaliger Vossius* Si nobis id datur unis Quo lapide illa diem candidiore notet *Guarinus, Gualterus Landor* Quem lapide illa diem c. notet *Bentleius ubi affert uersum ad Hor. C. I.* 36. 10.

168 (148). diem *ed. Parm.* 1473 dies *codd.* candidior *V* notet *D.*

(149)–(160) *del. Bernhardius A. Weisius.*

169 (149). Hec *O* quid *ad* quo *Muretus Schwab.*

170 (150). Alli *Scaliger* Manli *Casaubonus* aliis *codd.*

171 (151). Nec *HL* Hec *d* nostrum *DV Ven. ab* tangam *Da* tangit *b.*

Haec atque illa dies atque alia atque alia.
Huc addent diui quam plurima, quae Themis olim
Antiquis solita est munera ferre piis.
Sitis felices et tu simul et tua uita,
Et domus *ipsa* in qua lusimus et domina,
Et qui principio nobis *rem condidit Anser*,
A quo sunt primo omnia nata bon*a*.
Et longe ante omnes mihi quae me carior ipso est,
Lux mea, qua uiua uiuere dulce mihi est.

LXIX.

Noli admirari, quare tibi femina nulla,
Rufe, uelit tenerum supposuisse femur,

172 (152). *om. d* Nec *D* atque alia alia *C*.

173 (153). Hunc *H* aderit *Phillippensis* plura *D* quam *c* temis *V* quatenus *a*.

175 (155). Sitis *Da ed. Pr.* Sites *d* Satis *cett.* a tua *D* et tui *H* uitae *BGLa*^{1}*OV* uice *b* nati *H*.

176 (156). ipsa *om. ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*OVb* ipsi *coni. Statius et Broukhusius ad Tib. III.* 6. 30 domma *A*.

(157)-(158) *prius post* (160) *collocabat, postea ab interpolatore additos habuit Doeringius, uncis inclusit Silligius, post u.* (154) *transposuit Rossbachius. Schwabius erat cum coniceret sic scribendos* Is qui principio nobis terram dedit auctor A quo sunt primo mi omnia nata bona *et post u.* (66) *collocandos esse.*

177 (157). terram dedit aufert *codices* terram nobis *D* terram *om. c* aufert *om. d* teneram dedit ac fert *uel* Afer *Statius* te transdedit Vfens *Scaliger* te transdedit auspex *Lipsius* terram dedit auctore *Vossius Vulpius* auctor *Rossbachius* te tradidit a quo Sunt primo nobis *E. Mitscherlichius in marg. ed. Guarini* nobismet eram *Schwabius aliquando* nobis te transdedit Anser *Heysius* nobis rem condidit Anser *ipse conieci.*

178 (158). mi *post* primo *add. Hauptius Froehlichius* primo sunt *c a m. pr. Scaliger Voss.* nota *D et codex Laudensis* 78 *bibliothecae Bodleianae* bona *d Calp. Ald. I. uulgo* bono *codd. cett. omnes, Lachmannus Hauptius Schwabius.*

Versibus (159)-(60) *appictum indicem digitum habet in margine G.*

179 (159). qui *D* quam *C* ipse est *Db Ven.*

180 (160). quia *a* uana *H* est *om. Dac* mihi dulce est *ACGHLLa*^{1}*La*^{2}*OV Ven. b B a m. pr.* mihist *Lachm. ad Lucret. p.* 66.

LXIX.

Carmen totum om. D et Riccardianus teste Lachmanno.

In Rufum *GLa*^{2} In Ruffum *HABLa*^{1} Ad Ruffum *marg. a* ad Rufum immundiciam suam ei obiciendo *b* *Spatium unius uersus in OV.*

2. Ruffe *CGHLOab* latus *pro* femur *a*.

Non si illam rarae labefactes munere uestis
Aut perluciduli deliciis lapidis.

Laedit te quaedam mala fabula, qua tibi fertur
Valle sub alarum trux habitare caper.
Hunc metuunt omnes: neque mirum: nam mala ualde est
Bestia, nec quicum bella puella cubet.

Quare aut crudelem nasorum interfice pestem,
Aut admirari desine cur fugiunt.

LXX.

Nvlli se dicit mulier mea nubere malle
Quam mihi, non si se Iuppiter ipse petat.
Dicit: sed mulier cupido quod dicit amanti,
In uento et rapida scribere oportet aqua.

3. Nos illa mare *ABCGHL*La^1La^2*Obacd* Nos illam amare *V* Non illam rarae *Calp.* 1481 *et sic Bentleius ubi uersum affert ad Hor. Epod. XIII.* 14 Non ullam rarae *Auantius Doeringius Heysius* Non si illam rarae *Ald. I.* labefactos *BHL*La^1La^2*Vab.*
4. pro luciduli *HL*a^1*cdb ed. Pr.* pro lucidoli La^2 delitiis *A.*
5. qua *ABG ex rasura Ld ed. Parm.* 1473 quae *uel* que *cett.*
6. Vale *O* allarum *A pr. G Hd.*
7. Nunc *d ed. Pr.* ualde mala *d* nec mi mirum mala *H.*
8. quicum *Bacd edd. omnes* cui cum *G*La^1La^2*OVb* cum qua *AL ut Prop. II.* 6. 12 Me soror et cum qua dormit amica simul cum *omisso* qua *C* nec bella cui puella *H.*
10. fugiant *a, Heinsius ex coniectura.*

LXX.

Hoc carmen cum c. LXIX continuant codices omnes sinceri.

1. uiuere *H* male *HL*a^1*OV* uelle (ma *ut uidetur recentius scriptum*) *c, fortasse ex Sueton. de Viris Illustribus XVIII.* 10 Soli Crassitio se dixit nubere uelle.
2. iupiter *Cab.*
3. cupit *b* quid *a.*
4. Inuento *Ga* In uino *coni. Gifanius in ind. Lucret. p.* 450, *Burmannus Anthol. Lat. I. p.* 541.

LXXI.

Sɪ quoi, Virro, bono sacer alarum obstitit hircus,
  Aut si quem merito tarda podagra secat,
Aemulus iste tuus, qui uestrum exercet amorem,
  Mirifice est a te nactus utrunque malum.
Nam quotiens futuit, totiens ulciscitur ambos:
  Illam affligit odore, ipse perit podagra.

LXXII.

Dɪᴄᴇʙᴀs quondam solum te nosse Catullum,
  Lesbia, nec prae me uelle tenere Iouem.

LXXI.

Hoc carmen cum c. LXX continuant codices.

1. qua *ABCDGHLa*^{1}*OVbacd* $\overset{o}{\text{qua}}$ *L* quo *La*^{2} quoi *Itali, edd. pleraeque et Lachmannus* uiro *codd.* Virro *Parthenius Guarinus Muretus Scaliger Lachmannus* iure *Palladius Auantius Ald. I. Statius Hauptius in Quaest. Catull. p.* 93 *Heysius Schwabius* sacrorum *codd. praeter d qui habet* sociorum *et O ubi legitur* sac̄torum sacer alarum *Itali Calp.* 1481 *uulgo. Hauptius* sacer hircus *tuetur ex Isidori Hispalensis libro de Differentiis Sermonis V. p.* 63 *Fortasse* sacer introsum sacer armorum *coni. Froeblichius* obstit *D* astitit *a* hyrcus *Vab* ira is *H* Si qua, Virro, bono sacro ritu obstitit hircus *Scaliger* Si quoi iure Bonae sacratorum *Froeblichius* Si quoi Vibenni sacer alarum *Poblius.*

2. quam *ACDGHLLa*^{1}*OVba* qua *Bc* quem *d Ald. II. uulgo et Lachmannus* aliquem *iam Calpurnius in ed.* 1481 podraga *G* secat *Dc* secet *ed. Pr.* serat *a* sequar *b ed. Parm.* 1473 secunt *O* secum *cett.*

3. questrum *AC* nostrum *b, et sic G sed erasa litera ut uidetur ubi nunc est* n, *ed. Pr.*

4. Morfice *D* a te *codd.* tactu *Turnebus* Mirifico est astu *Muretus* ac tu *Ald. II. Vossius* adeo *Handius* aestu *Ramlerus* Mirifico est fato *Hermannus, Froeblichius Hauptius in ed. sua* Mirifice est fato *Rossbachius* Ate *Hauptius in Quaest. Catull. p.* 94 Atei *Heysius Schwabius malit* Atei (Attei) *ab* Atius Attius *ductum* utrumque *a.*

5. quociens *GO* futiuit *D* faciunt *a* fatuit *d* tociens *GO.*

6. dolore ipsa *H* podraga *G* podagra perit *Va.*

LXXII.

Ad Lesbiam *ABGHLa*^{1}*La*^{2}*bad. Spatium unius uersus in DOV.*

1. Dicabis *D* nosce *AH* nouisse *V.*

2. ne *A* prime *O* pro me *H* preme *d* per me *G.*

Dilexi tum te non tantum ut uulgus amicam,
  Sed pater ut gnatos diligit et generos.

Nunc te cognoui: quare etsi impensius uror,
  Multo *mei* tamen *es* uilior et leuior.
Qui potis est? inquis. Quod amantem iniuria talis
  Cogit amare magis, sed bene uelle minus.

LXXIII.

DESINE de quoquam quisquam bene uelle mereri,
  Aut aliquem fieri posse putare pium.

8. Donatus ad Ter. And. IV. 3. 3. Amicus animi, amator uero corporis. Non enim continuo amor est qui bene uult. Vt Dido amauit quidem Aeneam, sed non et amica fuit quae ait 'Non potui abreptum diuellere 'corpus et undis Spargere,' et item Catullus 'Cogit—minus.'

---

3. Dillexi *ba* tum *BGLa^{1}OVbd Lachmannus* tunc *D* num *ACL* tamen *a* ut uult uulgus *AC.*
4. natos *La* dilligit *a* at *D.*
5. etsi me *c* uxor *b.*
6. mi tamen es *Baptista Guarinus* ita me nec — *D* ita me nec *ABGHLLa^{1}La^{2}OVd* Multo" me "ita nec *C* ita me ne *b* ita me *c* *Error hinc ortus uidetur, quod* mei tamen es *quum in* me ita me nes *corruptum esset, prius* me *omissum est.*
7. Quid *D* Quis *HLa^{1}V* est potis *H* est *om. A* inquit *b* in quis *L a m. pr.* quod *ABDLcd* quam *CGHLa^{1}La^{2}OV* quem *b* quid *a* quia *Statius Vossius* telis *D.*
8. *Post hunc uersum Guarinus ponebat c. LXXXV.* Odi et amo—excrucior, *Statius c. LXXV.* Huc est mens deducta—omnia si facias, *deinde c. LXXXV.*

LXXIII.

Hoc carmen cum c. LXXII continuant codices omnes sinceri.

1. quisquam *ABCGHLLa^{1}La^{2}OVb* quisquam (supra: quicquam) *Vic.* quicquam *Da Calpurnii ed.* 1481 *Ald. I. uulgo et Lachmannus* quidquam *d Conr. de Allio Handius Doeringius Silligius* quenquam *ed. Pr.* quisquam *retinui. Cato. Origg. V.* 10 (*ed. Iordan*) Quod eorum nemo quisquam quicquam mihi ignoturus est. *Fr. Incert. Trag.* 27 Quicquam quisquam cuiquam quod ei conueniat neget? Numquam quisquam *Plautus coniunxit Amphit. I.* 1. 303, *Rud. III.* 5. 11, *Poen. IV.* 2. 65, neque umquam quisquam *Truc. II.* 1. 20. *Naeuius in Tarentilla fr.* 11, *cf. Holtzii Syntax. Priscor. Script. T. I. p.* 401.

Omnia sunt ingrata, nihil fecisse benigne
Prodest, immo etiam taedet obestque magis;
Vt mihi, quem nemo grauius nec acerbius urget,
Quam modo qui me unum atque unicum amicum habuit.

LXXIV.

*G*ELLIVS audierat patruum obiurgare *s*olere,
Siquis delicias diceret aut faceret.
Hoc ne ipsi accideret, patrui perde*ps*uit ipsam
Vxorem et patruum reddidit Harpocratem.

3. *Post* benigne *uulgo addunt* est. *Sed uide Lachm. Lucret. p.* 297, *qui negat* est *pro* licet *usurpatum antiquae et germanae Latinitatis esse.*

4. Immo (Imo *G a m. sec. bad*) etiam taedet stetque (stes *H* obestque *GO Vic. marg. L b*) magisque (magis *Hc*) magis (magisque *ad* atque magis *Hc*) *codd.* Prodest, immo etiam taedet obestque magis *Guyetus Froehlichius*, (*nisi quod hic* laedit *pro* taedet *scripsit*), *Buecbelerus Schwabius. cf. Ou. Trist. III.* 4. 8 Non prosit potius siquis obesse potest, *Cic. Orator. c. XLIX.* Bene quam meritam esse autumas Dicis male mereri Id quod scis prodest nihil, id quod nescis obest. Versum efficit ipsa relatio contrariorum. Id esset in oratione numerosum. Quod scis nihil prodest, quod nescis multum obest. Immo etiam taedet, taedet obestque magis *Auantius Ald. I. Guarinus in comm. Muretus Statius Robortellus* (*Grut. I.* 1456) *Doeringius* Immo etiam taedet si fit obestque magis *Lachmannus Haupt. Heys.* Stat magis atque magis *Handius Bergkius* Immo etiam, Caelei, taedet obestq. magis *olim coni. Schwabius.*

5. Vae *pro* ut *Guarinus Scaliger* Id *Bergkius* quae (que) *A pr. B CGHLLa*[1]*La*[2]*OVbd* q̄m *D* quem *ac ed. Pr. Post u.* 5 *in c secuntur c. LXXXIX.* 6 Quantumuis quare sit macer inuenies—*CVII.* 2 Insperanti hoc est gratum animo proprie.

6. amicum habet *ACDL. Versus* 5, 6 *Handio spurii uidentur; idem fortasse senserat Auantius qui totum carmen tetrastichon in Rufum uocauerit. Carmen cum LXXVII.* 1–6 *coniungendum esse censet Ed. á Bruner.*

LXXIV.

Hoc carmen cum c. LXXII continuant codd. omnes sinceri.

1. Selius *O* Lellius *AL* Lelius *BCDGLa*[1] Laelius *c Politianus Misc. LXXXIII.* Leuius *a* Gelius *Hb ed. Parm.* 1473 Gellius *marg. c Vd* patrium *a* prinam *A* obiurgare *ABCGLLa*[1]*La*[2]*OVHb* obiurgia *Riccardianus cd ed. Pr.* obiurgium *a* abiurgia *D* flere *codd. omnes* solere *Parthenius.*

3. perdespuit *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVb* par despuit *ad* perdepsuit *Scaliger.*

4. at *D* ad *b ed.* 1473 priium *A* patrium *H* reddibit *La*[1]

Quod uoluit fecit: nam, quamuis inrumet ipsum
Nunc patruum, uerbum non faciet patruus.

LXXV.

Hvc est mens deducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa suo,
Vt iam nec bene uelle que*at* tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

reddit *BO* harpocratem *O* harpocrathem *ABCGLLa*[1] arpocrathem *V* arpocratem *bacd* ippocratem *H*.

5. quanuis *C* irrumet *Vbad*.

6. patrium *H* priium *A* priius *A*.

LXXV.

Hoc carmen cum c. LXXIV continuant codices.

1. Huc *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVbac* Vc *ed. Paris. Saec. XV.* Huc huc *H* Hunc *Phillippensis* Nunc *d et Cuiacianus unde Scaliger, quem secuti sunt cum Statio omnes praeter Silligium et Rossbachium, hoc tetrastichon a c. LXXXVII. per errorem abscissum et cum eo coniungendum putat hoc modo*

Nvlla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me Lesbia amata mea es.
Nulla fides nullo fuit unquam foedere tanta,
Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

Nunc est mens diducta tua, mea Lesbia, culpa,
Atque ita se officio perdidit ipsa suo,
Vt iam nec bene uelle queat tibi, si optima fias,
Nec desistere amare, omnia si facias.

Errorem ad transpositas paginas archetypi Lachmannus Hauptius Boehmius Schwabius Westphalius sed diuersis modis rettulerunt. Vide Prolegomena. Ipse codicum ordinem seruaui ut in re incerta. Quanquam enim c. LXXXVII. per se uix satis constat, hoc in c. LXXV. non cadit ex aequo. Bene enim respondent Huc *et* deducta; *contra minus bene post* Nunc *in u.* 1 iam *in u.* 3 *infertur* abducta *d* diducta *Lachmannus* est mens tua deducta *H* me *D*.

2. *Ad hunc uersum Spengelius putauit spectare glossam Pithoeanam p.* 70 *Gothofr.* 'Officiperdi qui sui laboris non habent remunerationem. Catullus.' prodidit *Db*.

3. uelleque tot (tot *om. H*) tibi *ABCDGHLLa*[1]*La*[2]*OVc ed. Pr.* uelle quae tot si *b* uelle tot tibi *a* uelle queam *d Parthenius* uelle queat *Lachmannus* optuma *O*.

4. destitere *a*.

LXXVI.

Siqva recordanti benefacta priora uoluptas
  Est homini, cum se cogitat esse pium,
Nec sanctam uiolasse fidem, nec foedere *in* ullo
  Diuum ad fallendos numine abusum homines,
Multa parata manen*t* in longa aetate, Catulle,
  Ex hoc ingrato gaudia amore tibi.

Nam quaecunque homines bene cuiquam aut dicere possunt
  Aut facere, haec a te dictaque factaque sunt,
Omnia qu*ae* ingratae perierunt credita menti.
  Quare *iam* te *cur* amplius excrucies?

Qui*n* tu animo offirmas atque istinc te *ips*e reducis,

LXXVI.

Hoc carmen cum c. LXXV continuant codices omnes sinceri. Froeblichius huc reuocat c. LXXXVII, Nulla potest mulier—parte reperta mea est, *quos uersus initium putat fecisse huius carminis.*

1. Sique *O* priore *a*.
2. hominum *D*.
3. nullo *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*Oabc* in ullo *d Parthenius uulgo et Lachmannus, cf. Lucret.* 3. 23 Neque ulla Res animi pacem delibat tempore in ullo.
4. Durum *b* miniẽ *V* m̄ıẽ *H* fellando *H* adusum *D* aduersum *d*.
5. manent *DLa*^{2}*acd* manenti *ACGHLLa*^{1}*Vbc* manentum *O* longa *om. b*.
6. gaudio *La*^{1} amittere *marg.* amore tibi *b* auicere tibi *O*.
7. ut *AL* possint *A*.
8. hoc *O* ate *GH* sint *O*.
9. Omniaque *CDHLLa*^{1}*La*^{2}*Ocd*.
10. iam te cur *Dac Vic. ed. Pr.* cur te iam *B notis fortasse recentioribus* cur te iam *ACGLLa*^{1}*La*^{2}*OVb Heysius. Cf. XCVII.* 2 cur te amplius iam *H* te iam cur *d Muretus* excruties *Lb* excrucias *a*.
11. Quin *La*^{2}*bad ed. Pr.* Qui *cett.* tu *ABCDHLLa*^{2}*Vbad ed. Pr.* tui *GO* tum *Vic.* cum *La*^{1} offirmas *GO* affirmas *cett. ed. Pr.* atque *BCGLLa*^{1}*La*^{2}*OVbac* teque *D* itaque *d Scaliger Lachmannus Hauptius* instinctoque *BCGLa*^{1}*La*^{2}*Va ed. Pr. Phillippensis* instrictoque *H* instintuque *D* instincteque *Ob* istincteque *Vic.* instincto *ALc* instincte *ed. Parm.* 1473 Quin tu animum offirmas atque istinc usque reducis *Statius Vulpius* Quin te animo obfirmas teque istinc usque reducis *Raphelengius Doeringius* Quin tu animo offirmas teque istinc usque reducis *Rossbachius* Quin tu animum offirmas itaque instructoque r. *Scaliger* Quin tu animo affirmas itaque istinc teque reducis *Lachmannus post Heinsium, ut ipse testatur, Hauptius* atque

Et de*i*s inuitis desinis esse miser?
Difficile est longum subito deponere amorem.
Difficile est, uerum hoc qu*a* lubet efficias:
Vna salus haec est, hoc est tibi peruincendum,
Hoc facias, siue id non pote siue pote.

O dii, si uestrum est misereri, aut si quibus unquam
Extrema*m* iam ipsa *in* morte tulistis opem,
Me miserum aspicite et, si uitam puriter egi,
Eripite hanc pestem perniciemque mihi,
Se*i* mihi surrepens imos ut *t*orpo*r* in artus
Expulit ex omni pectore laetitias.

Non iam illud quaero, contra ut me diligat illa,

istinc teque r. *Silligius Schwabius* Quin te animo offirmas tuaque istinc teque reducis *Froehlichius quod tueri potuit ex Hor. A. P.* 446, Quin sine riuali teque et tua solus amares Quin dum animum offirmas teque istinc tute reducis *Heysius* Quin te animo firmas teque istinc tute reducis *Pleitnerus* *Fortasse* Quin tu animo offirmas atque istinc te ipse (teîpe) reducis. *Cf. Ou. Trist. V.* 7. 65 Sic animum tempusque traho, meque ipse reduco A contemplatu dimoueoque mali. *Eodem errore* quodagrosi quoenice *pro* podagrosi poenice (phoenice) *habent exemplaria Nonii* 181. 18, 245. 27, (*Vahlen. Coniect. in Varron. Sat. p.* 151.)

12. Vt *L* deis *b Lachmannus Rossbachius* dis *d uulgo* diis *Calpurnii ed.* 1481 des *ceteri codices* inuito *Dac* desines *B* desinas *D a m. pr.*

14. *om. V in suo loco, habet in ima pagina additum* hoc *om. BH* quam lubet *ABCGLLa¹La²Ob* quam libet *Vac* quem lubet *H* qua lubet *d* qua libet *Riccardianus* qualibus *D* efficies *D* officias *HOb.*

15. hic *H* hoc *DO* est *om. Dc et L a m. pr.* hec *G* non *V* est *om. d* et *D.*

16. Nec *b* Hec *G* facies *BCLad* facie *H* sine id *O.*

17. nostrum *La²* miserei *H* miseri *O.*

18. Extremam *DL* Extrema *ABCHLa¹La²Vbacd ed. Pr.* Extremo *GD* ipsa *cd* ipsam *cett.* ipsa in *Ald. I. Guarinus.*

19. At miserum *V* ut *pro* et *a* pueriter *L.*

20. Erupite *V* pernitiemque *CVDHL.*

21. Sei *ipse conieci* Seu *codd. omnes Scaliger Vossius* Quae *Calpurnii ed.* 1481 *uulgo* Haec *Statius* Heu *Conr. de Allio* Hei *Lachmannus Hauptius Rossbachius* subrepens *HVb* unos *HLa¹La²V* ut (in *AL*) corpore in artus *ABCDGHLLa¹La²OVb* cor^e *O* ut corporis anguis et *a* 'uelut anguis' *alii codd. Guarino teste* imos in corporis artus *Statius* et torpor in artus *c* ut torpor *ed.* 1473.

22. exsomni *Passeratius* leticias *AO* laectitias *H* delicias *ac* delitias *D.*

23. quod contra *a* me ut me *BCGLa¹La²OVb* me ut *H Heysius* dilligat *Aca* deligat *D a m. pr.*

Aut, quod non potis est, esse pudica uelit:
Ipse ualere opto et tetrum hunc deponere morbum.
O dii, reddite mi hoc pro pietate mea.

LXXVII.

Rvfe mihi frustra ac nequicquam credite amico
(Frustra? immo magno cum pretio atque malo),
Siccine subrepsti mei, atque intestina perurens
*H*ei misero eripuisti omnia nostra bona?
Eripuisti, heu heu nostrae crudele uenenum
Vitae, heu heu nostrae pectus amicitiae.

25. et iterum *AC pr. L* totum *ed. Pr.* hunc *om. b.*
26. dei *GO* mi *om. b* michi *G* proprietate *ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*d* ꝓpetate *V* ꝓpietate *O* propietate *ed. Pr. ed.* 1473 pro pietate *Calpurnii ed.* 1481, *cf. Ciris u.* 524 Illi pro pietate sua.

LXXVII.

Ad Rufum *BGLa*^{2}*d ed. Pr.* ad Ruffum *AHLLa*^{1}*b* in Ruffum *a.* *Spatium unius uersus in DOV.*

1. Ruffe *ABCGHLLa*^{1}*Oba ed. Pr.* amice *Ob ed. Parm.* 1473 *uulgo* amico *ceteri codices, Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab.*
2. immo *ADGLOa* inmo *C* imo *c* uno *BLa*^{1}*La*^{2}*Vb.*
3. subrepti *La*^{2}*O Vic. d* subrepi *H* surrepti *ba* subrecti *cett.* subrepsti *Calpurnius* mei *ABCDGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVbd Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab., cf. Lachm. Lucret. p.* 246 me^i *Vic.* mi *ac ed. Pr.*
4. Si *ACGLO* Sic *Dhac Calpurnius Parthenius Guarinus Muretus Rossbachius* Mi *BHLa*^{1}*La*^{2}*Vd uulgo* Me *ed. Pr.* Ei *Lachmannus Hauptius, quos secutus sum, addita tamen H quae litera prima est uersus quinti in AG* miser *D.*
5. Heripuisti *AG* Erripuisti *ba* Aripuisti *D* Arripuisti *ed. Pr. ed.* 1473. *Ceterum hos uu.* 3–5 *Vossius ita scripsit* Siccine subrepsti meque intestina perurens Mi misero eripuisti? omnia nostra bona Eripuisti? *Scaliger* Siccine subrepsti mei atq. int. perur. Mi misero eripuisti? omnia nostra bona Erip. *Froeblichius* Siccine subrepsti mei atque intestina perurens Sic misero eripuisti omnia? nostra bona Eripuisti? heu heu *ACDLacd* he heu *G* heu *cett.* noster *pr. B* nostri *H.*
6. heu *semel O Vic. b* nostro *ABCGLa*^{1}*La*^{2}*V* pectus *codd. omnes* pestis *Ald. I. ex Bapt. Guarini emendatione, ut testatur filius, edd. quantum scio omnes. Seruaui codicum lectionem monente Vossio in comm. qui similes locos affert Mart. IX.* 14. 2 fidae pectus amicitiae *Stat. Silu. IV.* 4. 101 almae pectus amicitiae; *cf. Manil. II.* 582 *Sensus est:* Tune ut uenenum esses nostrae uitae, tu qui fidissime mecum amicus uixeris? amicicīe *G.* *Vu.* 7–10 *qui in codicibus post LXXVIII.* 6 *leguntur primus Statius negauit suo loco positos esse, huc reuocauit Scaliger, quem secuti sunt Marcilius Lachmannus*

Sed nunc id doleo, quod purae pura puellae
Sauia con*m*inxit spurca saliua tua.
*V*erum *id* non impune feres: nam te omnia saecla
Noscent, et qui sis fam*a* loquet*ur* anus.

LXXVIII.

GALLVS habet fratres, quorum est lepidissima coniunx
Alterius, lepidus filius alterius.
Gallus homo est bellus: nam dulces iungit amores,
Cum puero ut bello bella puella cubet.
Gallus homo est stultus, nec se uidet esse maritum,
Qui patruus patrui monstret adulterium.

LXXIX.

LESBIVS est pulcher: quid *ni*? quem Lesbia malit

Hauptius Froehlichius Rossbachius Teuffelius. Post XCI. 10 *posuit Conr. de Allio; post LXXX.* 8 *Bergkius* (*Mus. Rhen. XV.* 508) *Boehmius* (*Quaest. Catull. p.* 6) *Ed. á Bruner* (*Act. Soc. Fennicae VII.* 622) *Schwabius.*

7. Si *H* quid *a* puerae *Ad* puer *D* puera *pr.* BLa^1V.

8. Sania *GO* conminxit *Scaliger* coniunxit $ABCDGHLLa^2Vbad$ *ed. Pr.* conuinxit La^1 connuxit *O* coniungit *a*.

9. Verum id non *Obd* Verum non id *G* Id uerum non *cett.* namque *c* seda *O*.

10. Nosscent *G* quis $ACGLLa^1La^2V$ *ed. Pr.* qui *cett. Guarinus, uulgo et Lachmannus* sis *ACHLOb* sis et *a* scis *cett.* fama loquetur anus *Calpurnii ed.* 1481 famuloque tanus (tamis *H*) La^1OHVb famulo que tanus *B* famuloque canus *d* famuloque (famulosque *D*) tenus *cett. Mart. Lib. Epigr.* 1. 8 Vnum pro cunctis fama loquetur opus.

LXXVIII.

Hoc c. cum c. LXXVII. 6 *continuant codices, nisi quod in ad suprascriptum est* In Gallum.

1. coniux *C*.

2, 3 *om. H a m. pr. habet in marg. ascriptos.*

3. iam *AL* iugnit *V*.

4. puela cubit *O*.

6. patruum *a*. *Post u.* 6 *secuntur in codicibus LXXVII.* 7-10 Sed nunc ... loquetur anus, *quem ordinem seruarunt editores ante Statium, Cantabrigiensis a.* 1702 *Silligius Heysius Westphalius. Ipse Scaligerum secutus post LXXVII.* 6 *eos posui: possunt tamen finis esse carminis cuius prior pars excidit, quae opinio fuit Bergkii, quamquam postea malebat eos post LXXX.* 8 *collocare.*

LXXIX.

Hoc c. cum c. LXXVII. 10 *continuant codices.*

1. Lesbeius *L a m. pr.* Celius *d Silligius Iungclaussenus* quid ni

Quam te cum tota gente, Catulle, tua.
Sed tamen hic pulcher uendat cum gente Catullum,
Si tria natorum sauia re*pp*ererit.

LXXX.

Qvid dicam, Gelli, quare rosea ista labella
Hiberna fiant candidiora niue,
Mane domo cum exi*s* et cum te octaua quiete
E molli longo suscitat hora die?

Nescio quid certe est: an uere fama susurrat
Grandia te medii t*e*nta uorare uiri?
Sic certe est: clamant Victoris rupta miselli
Il*ia*, et emulso labra notata sero.

quem *bd marg. L ed. Parm.* 1473 quid inquam (iniquam *H*) *ABCDGHL* La^1La^2O quit inquam *V* quid nunquam *ac* mallit *CGa.*

2\. Quo *D* Q*ꝫ* *a.*

3\. Si *ac* uendant *a* gente *bis C.*

4\. natorum *codd. omnes praeter O* notorum *O Scaliger in Castigationibus et ad Cirin* 260 *Doeringius Silligius Heysius Ed. á Bruner* Nec mihi notorum *Broukhusius ad Tib. I.* 10. 7? amatorum *Calpurnius Heinsius* fatorum *Froehlichius* sania *O* suauia *Dacd* saluia *H* repererit $ACGHLa^1La^2Vd$ reperiet *a.*

LXXX.

Ad Gellium $ABGLa^1La^2ab$ In Gellium *d. Spatium unius uersus in DOV, quod corr. D suppleuit interscripto* Ad Gellium.

1\. Vis *Guarinus* geli *B.*

2\. Hyberna *Vc* Ruberna *O* fient *b.*

3\. domum *Db scribendum fortasse* domu exis et cum *Dac ed. Pr.* exisset cum $ABCGHLLa^1La^2Od$ exiss̄ cum *V* exissem qum *b* te *om. ac.*

4\. Te *D* Et mollis *d Scaliger* suscitet *Da* susciat *B* suerat *H* ora *ADL.*

5\. uero La^1d uerum *bac* susurat La^1.

6\. tanta $ABCGHLLa^1Vd$.

7\. Sed *D* Si *H* est *om. d* damāt *H* clamat *G* rapta *H.*

8\. Ille (illo *H* illa *a*) te (de La^2) mulso $ABCDGHLLa^1La^2OVacd$ Illic te mulso *b* notate *c* Ilia *Palladius* et emulso *marg. ed. Gryph. a.* 1542 Ilia et emulso *Pierius Valerianus et Gabriel Faernus,*

LXXXI.

NEMONE in tanto potuit populo esse, *Iu*uenti,
  Bellus homo, quem tu diligere inciperes,
Praeterquam iste tuus moribunda a sede Pisauri
  Hospes inaurata pallidior statua,
Qui tibi nunc cordi est, quem tu praeponere nobis
  Audes, et nescis quod facinus facias.

LXXXII.

QVINTI, si tibi uis oculos debere Catullum
  Aut aliud si quid carius est oculis,

teste Statio Ilia te mulso labra notare sero *Casaubonus* Sic certe est, clamant: sunt oris rupta miselli Illi demulso labra notata sero *coni. Westphalius.*

LXXXI.

Hoc carmen cum c. LXXX continuant codd. praeter Dad. In a Ad Celium *in Dd* Ad Iuuencium *interscriptum est, in D quidem a manu correctoris.*

1. Nemo me *AD* Memo ne *a a m. pr.* Nemo te *b* uiuenti *ABG* (*ni fallor*) *HLLa²Ob.*

2. quantum *b* quam *O* incipies *D* incipias *a.*

3. moribundi *H* ab *GObad* a *cett. Lachmannus. Incertum quid legerit is qui Vibium Sequestrem interpolauit. Nam editiones Vibii haec habent s. u.* Pisaurum. Pisauros, [qui et Isaurus, ut Lucanus,] a quo ciuitas Pisaurum, [de qua Catullus 'moribunda sede Pisauri (*sic*, a *om.*) decurrit] in Hadriaticum.' *Verba quae uncis inclusi in codicibus non comparent, teste Vossio: absunt certe a codice Vibii Saec. XV Musei Britannici* (*Add. MSS.* 16, 986). bisanzi *a* pisanum *O.*

4. in aurata *AG.*

5. Quid *ACGLLa¹La²OVb edd. ante Calpurnium* Quid *B* nuc *G* num *D* quam *b.*

6. a *pro* et *Fruterius Casaubonus Vossius Vulp. Conr. de Allio Doer.* at *Muretus* quid *ABCGLLa¹La²O* qd *V. Legendum fortasse* Quid tibi nunc cordi est? quem tu praeponere nobis Audes, et nescis quod facinus facias?

LXXXII.

Hoc c. cum c. LXXXI continuant codices, praeter Dad qui suprascriptum habent Ad Quintium, *D quidem a correctoris manu.*

1. sit *D* catulum *a.*

2. Aud *O* aliquid *b* siquis *D* ocullis *C.*

Eripere ei noli, multo quod carius illi
Est oculis seu quid carius est oculis.

LXXXIII.

Lesbia mi praesente uiro mala plurima dicit:
Haec illi fatuo maxima laetitia est.
Mule, nihil sentis: si nostri oblita taceret,
Sana esset: nunc quod gannit et obloquitur,
Non solum meminit, sed, quae multo acrior est res,
Irata est: hoc est, uritur et loquitur.

LXXXIV.

Chommoda dicebat, si quando commoda uellet

1. Quintilianus Inst. Orat. I. 5. 20. H literae ratio mutata cum temporibus est saepius. Parcissime ea ueteres usi etiam in uocalibus, cum oedos ircosque dicebant, diu deinde seruatum ne consonantibus aspirarent, ut in

---

3, 4 *om. BLa*[1]*VaH.*

3. Eripe *A* *De* ei *monosyllabo uide Lachm. Lucret. p.* 152.

4. seu *codd.* si *Statius Vossius Vulpius Doeringius Silligius* sei *Bergkius Rossbachius Schwabius. Sed cf. Plin. Epp. I.* 19. 4 Nam mihi patria et si quid carius fides uidebatur. *Mart. XIV.* 83. 2 quod *ed. Pr.*

LXXXIII.

Hoc c. cum c. LXXXII continuant codices praeter Dad ex quibus a Ad Cesarem *d* De Lesbiae Marito *suprascriptum habet.* Ad Mullum *corrector D et ed. Pr.*

2. Hec *DG Ricc. Froeblichius Rossbachius* Non *d* Hoc *cett. uulgo et Lachmannus* leticia *O* laetitiast *Lachmannus ad Lucret. p.* 66.

3. Mulle *ABCDGHLLa*[2]*a Umpfenbachius* Mule *cett.* nostra *a* non *b.*

4. Sanna *O* Samia *ABCGH pr. L* quid *a* quod nunc *ed. Pr. ed.* 1473 garrit *a* canit *AL* ganit *H* obloquetur *a* alloquitur *a.*

5. quam *C* res *om. b.*

6. Inuita *D* Irrita *d* Incensa *Pleitnerus* hec *a* hic *La*[2] est *post* hoc *om. a* oritur *O* utitur *H* loquetur *a* obloquitur *b* coquitur *Dousa F. Lipsius Heinsius Froeblichius Heysius.*

LXXXIV.

Cum c. LXXXIII continuant codices.

1. Commoda (comoda *DVbad*) *codices* commodo *c* chommoda *Calpurnii ed.* 1481 comoda *DVa.*

Dicere, et insidias Arrius *h*insidias,
Et tum mirifice sperabat se esse locutum,
Cum quantum poterat dixerat *h*insidias.
Credo, sic mater, sic Liber auunculus eius,
Sic maternus auus dixerat atque auia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures:
Audibant eadem haec leniter et leuiter,
Nec sibi postilla metuebant talia uerba,
Cum subito affertur nuntius horribilis,
Ionios fluctus, posquam illuc Arrius isset,
Iam non Ionios esse, sed *H*ionios.

Graccis et in triumpis: erupit breui tempore nimius usus ut choronae chenturiones praechones adhuc quibusdam inscriptionibus maneant, qua de re Catulli nobile epigramma est.

---

2. a^{c}rius *G* arius *pr. BLa*^{1}*V* aruis *H* insidias he *G* insidias haec *LO* insidias *ABCD* (*sed D relicto spatio inter* Arrius *et* insidias) *La*^{1}*La*^{2}*Vba* hinsiadas *d om. spatio relicto c* hinsidias *Politianus adhuc adulescens, coram literatis aliquot Florentiae ut ipse dicit Miscell. XIX. Impressum non legitur ante Calpurnium.*

3, 4 *post u.* 10 *leguntur in codicibus, praeter b ubi secuntur u.* 14. '*Verisimile admodum est illos duos uersus propter iteratum* hinsidias *primum praetermissos et postea in margine antiqui codicis ascriptos, deinde alieno loco a librariis collocatos esse*' *Hauptius* (*Quaest. Catull. p.* 40). *Verum ordinem, sicut et aspirationem* hinsidias, Hionios, *Politianus uidetur restituisse.*

3. Et cum *DHbcd* et tamen *a* mrifice *H.*

4. hinsiadas *d* insidias *cett.*

5. eius *d ed. Parm.* eius est *BCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OVb* ei est *Dac ed. Pr.* eius *om. A.*

6. dixerit *Scaliger.*

7. Hic *ACG pr. L La*^{1} Hec *La*^{2} syria *ABCDGHLLa*^{2}*cb ed. Pr.* siria *La*^{1}*VO* sirra *a* Syriam *Parthenius* requirat *H* nequierant *A* requierunt *Lb* requiebant *D.*

8. Audibant *Dd ed. Pr.* Audiebant *cett.* hoc *BLa*^{1}*H* atque leuiter *a* et leniter *VHbc* leniter et leuiter *Santenius ad Terent. Maur. p.* 241, *sed cf. Cic. Att. XIII.* 21 De Attica optime quod leuius ac lenius et quod fert εὐκόλως.

9. si *pro* sibi *A* post illa *GLa*^{1}*La*^{2}*Hab.*

10. nūptius *V.*

11. posquam *D* artius *GHLa*^{2}*ac* ãrtius *V* arcius *O* arctius *cett.* esset *G.*

12. sed Hionios *Politianus Calpurnius* 1481 ionios esse sed Ionios (*sic*) *G* non" esse" ionios *C* yonios . . . yonios *La*^{2} ionios . . . hyonios *d* ionios . . . ionios *cett.* isse *b* esset *O* si *H a m. pr.*

LXXXV.

Odi et amo: quare id faciam, fortasse requiris.
Nescio, sed fieri sentio et excrucior.

LXXXVI.

Qvintia formosa est multis, mihi candida, longa,
Recta est: haec ego sic singula confiteor.
Totum illud formosa nego: nam nulla uenustas,
Nulla in tam magno est corpore mica salis.
Lesbia formosa est, quae cum pulcherrima tota est,
Tum omnibus una omnes surripuit Veneres.

LXXXVII.

Nvlla potest mulier tantum se dicere amatam
Vere, quantum a me Lesbia amata mea es.

LXXXVI. 4. Quintil. Inst. Orat. VI. 3. 18. Salsum in consuetudine pro ridiculo tantum accipimus: natura non utique hoc est, quanquam et ridicula oporteat esse salsa. Nam et Cicero omne quod salsum sit ait esse Atticorum, non quia sunt maxime ad risum compositi: et Catullus cum dicit 'Nulla est in corpore mica salis' non hoc dicit nihil in corpore eius esse ridiculum.

LXXXV.

Cum c. LXXXIV continuant codices.

1. ama *La²* nequiris *O.*
2. si *Ob* sencio *O* censeo *d* excrutior *HLbad.*

LXXXVI.

Cum c. LXXXVI continuant codices omnes sinceri.

1. Quincia *O* est formosa est *D.*
2. hoc *O Scaliger interpunctione post* ego *posita* haec *ante* ego *om. in loco suo, habet in marg. a m. rec. C* haec est haec *d* haec et ego *c* si *H* sic *om. a* singul|a *G.*
4. Nulla ne tam *H* corpore est *L.*
6. Tu *H* unas *b* subripuit *DOVb* arripuit *AL* uentus *H.*

LXXXVII.

Cum c. LXXXVII continuant codices praeter D ubi corrector suprascripsit De Eadem, *et d qui habet* De Amore Et Fide In Lesbiam.

1. Nulla pone *G.*
2. Veret *H et B a m. pr.* a me *om. D a m. pr.* mea *om. H* est *codd. omnes Froeblichius* es *Scaliger uulgo et Lachm.* mea's *Hauptius Vide Lachmannum ad Lucret. p.* 66.

Nulla fides nullo fuit unquam foedere tanta,
  Quanta in amore tuo ex parte reperta mea est.

LXXXVIII.

Qvid faci*t* is, Gelli, qui cum matre atque sorore
  Prurit et abiectis peruigilat tunicis?
Quid facit is, patruum qui non sinit esse maritum?
  Ecquid scis quantum suscipiat sceleris?

Suscipit, o Gelli, quantum non ultima Teth*y*s
  Nec genitor Nympharum abluit Oceanus:
Nam nihil est quicquam sceleris, quo prodeat ultra,
  Non si demisso se ipse uoret capite.

3. ullo *ABCGLLa*^{1}*La*^{2}*OVHab* nullo *CDd ed. Pr. Lachmannus Hauptius Ritschelius in Nou. Mus. Rhen. IV.* 582 *Schwabius Westphalius, cf. LXXVI.* 3 unquam *om. a* in foedere *Doeringius Froebl.* tempore *c* tanta *CDac* tanto *cett.*
4. Quantum *HO* expte *O* et parte reperta est *H* mea'st *Lachmannus ad Lucret. p.* 67 *Haupt.* meo *Froehlichius. Post u.* 4 *primus Scaliger posuit c. LXXV* Nunc (Huc *codd.*) est mens deducta tua mea Lesbia culpa,—omnia si facias *eumque secuti sunt Statius Marcilius Voss. Vulp. Conr. de Allio Lachm. Haupt. Heys. Boehm. Schwab. Westphal. Froehlichius et Bergkius* (*Mus. Rhen. Nou. XV.* 513) *c. LXXXVII cum c. LXXVI* Siqua recordanti benefacta priora uoluptas *coniungendum putant. Auantium Sillígium Rossbachium secutus sum, non quo tetrastichon esse carmen existumem* (*uix enim dubito quin uere ad c. LXXV referatur*) *sed ne in re incerta codicum ordinem deseram. Vide Prolegomena.*

LXXXVIII.

Cum c. LXXXVII continuant codices praeter Dad qui interscriptum habent In (Ad *D*) Gellium, *D quidem a correctoris manu.*

1. facis *DH et a qui id suprascriptum habet* Quid id facit id *d* geli *b.*
2. Proruit *ABGH pr. L La*^{1}*La*^{2}*Va ed. Pr.* Prorui t *C* Prorurit *O* et *om. H* peruigillat *C. Legendum fortasse* Prourit.
3. facis *D a m. pr. O om. H* is *om. L a m. pr.* primum *c.*
4. Ecquid *ed. Parm.* 1473 *uulgo* etquid *G* et quid *ABCHLa*^{1}*La*^{2} *OVbd* et qui *Dca* ecqui *Lachmannus Haupt. Heys. Schwab.* sis *O* quamtum *D* tantum *BLHV.*
5. geli *b* quamtum *AD* tethis *BLa*^{1}*c* thetis *ACDGHLa*^{2}*OVbad.*
6. ne *ac* nimpharum *D* abluat *Ald. I. Guarinus Muretus* occeanus *O.*
7. quod *Dd Rossbachius* quid *a.*
8. dimisso *H* se ipso *D.*

LXXXIX.

GELLIVS est tenuis: quid ni? cui tam bona mater
Tamque ualens uiuat tamque uenusta soror
Tamque bonus patruus tamque omnia plena puellis
Cognatis, quare is desinat esse macer?
Qui ut nihil attingat, nisi quod fas tangere non est,
Quantumuis quare sit macer inuenies.

XC.

NASCATVR Magus ex Gelli matrisque nefando
Coniugio et discat Persicum aruspicium:
Nam magus ex matre et gnato gignatur oportet,
Si uera est Persarum impia relligio,
Gnatus ut accepto ueneretur carmine diuos
Omentum in flamma pingue liquefaciens.

LXXXIX.

In Gellium *ABGLa¹La²ad* Ad Gellium *H* Ad Gellium Ironica Laudatio *b*. *Spatium in DOV, quod corrector D suppleuit interscripto* Idem ad Gellium.

1. Gelius *ab* Tellius *O* Mellius *La²* Bellius *D* est *om. BH* qn ni *V*.
2. iuuat *DaH*.
4. his *supra lineam a* mater *HDGOd ed. Pr.* frater *a*.
5. ut *om. b* atingat *B* quid *a*.
6. quamuis *pro* quare *a* fit *HL* sis *Dac* macer *uel* mater *d* et inuenies *H*.

XC.

Cum c. LXXXIX continuant codices.

1. magus *Dad* magnus *BL* magnos *H* magnus *cett.* gelii *b* galli *H* nephando *ADHVb*.
2. per ficum *D* auspicium *Ha* hauruspicum *d* auruspicum *La¹*.
3. magus *DHad* magnus *B* magnus *cett.* ex (et *a*) matre gnato *aH* opportet *O*.
4. religio *ACGHVbd*.
5. ut *L* ait *D* uouerетur *D*.
6. Omentum *Dbacd* Quintum *O* Omne tum *pr. L, cett. ed. Pr.* flama *BGLa¹Od* flamam *L*.

XCI.

Non ideo, Gelli, sperabam te mihi fidum
In misero hoc nostro, hoc perdito amore fore,
Quod te cognossem bene constantemue putarem
Aut posse *a* turpi mentem inhibere probro;

Sed neque quod matrem nec germanam esse uidebam
Hanc tibi, cuius me magnus edebat amor.
Et quamuis tecum multo coniungerer usu,
Non satis id causae credideram esse tibi.

Tu satis i*d* duxti: tantum tibi gaudium in omni
Culpa est, in quacunque est aliquid sceleris.

XCI.

Cum c. XC continuant codices omnes sinceri.

1. geli *b* et *H.*

2. *prius* hoc *om. La*[3] *uel* [4], *alterum Hac.*

3. cognossem *ACDGLO Phillippensis* cognoscem *BLa*[1]*d* cognouissem *V* cognoscam *ab* non nossem *Auantius Casaubonus* constantemue *Ob ed.* 1473 constanterque *BDHLa*[1]*acd Phillippensis* constanterue *CLa*[2]*V* constanterne *A* constantērue *L.*

4. Haud *Dacd ed. Pr. Auantius* posse a *Dadc Bapt. Guarinus teste filio* posse aut *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OVb Phillippensis* me te *b* mente *HABCLV Phillippensis* inhybere *B* inibere *V* probo *AD.*

5. nec *H* quod *om. V* neque *La*[2].

6. Han *C* Nam *A pr. L H.*

7. quanuis *C* coniugerer *D* coniungere risu *H* coniuger *d.*

8. id *om. V* crederam *V* cre$\overset{di}{\wedge}$deram *C.*

9. idduxti *ab Ald. I.* indulxti *Phillippensis* induxti *cett.*

10. Culpa et in *D* Culpa'st *Hauptius* celeris *a. Cf. Cic. ad Diuers. IX.* 22. 2.

XCII.

LESBIA mi dicit semper male nec tacet unquam

Aul. Gellius N. A. VI. 16. 2. Cum esset uerbum deprecor doctiuscule positum in Catulli carmine, quia id ignorabat, frigidissimos uersus esse dicebat, omnium quidem iudicio uenustissimos, quos subscripsi. 'Lesbia 'mi dicit . . . nisi amo.' Deprecor hoc in loco uir bonus ita esse dictum putabat ut plerumque a uulgo dicitur, quod significat ualde precor et oro et supplico in quo de praepositio ad augendum et cumulandum ualet. Quod si ita esset, frigidi sane uersus forent. Nunc enim contra omnino est; nam de praepositio quoniam est anceps in uno eodemque uerbo d(uplicem sens)um capit. Sic enim deprecor a Catullo dictum est quasi detestor uel execror uel depello uel abominor; contra autem ualet cum Cicero pro P. Sulla ita dicit 'quam multorum hic uitam est a Sulla depre- 'catus. . . .' Sed neque solus Catullus ita isto uerbo usus est. Pleni sunt adeo libri similis in hoc uerbo significationis; ex quibus unum et alterum quae subpetierant apposui. Q. Ennius in Erectheo non longe secus dixit quam Catullus:

'Quibus nunc,' inquit, 'aerumpna mea libertatem paro'
'Quibus seruitutem mea miseria deprecor;'

Significat abigo et amolior uel prece adhibita uel quo alio modo. Item Ennius in Cresphonte

'Ego meae cum uitae parcam, letum inimico deprecer?'

Cicero in libro sexto de Republica ita scripsit: 'Quod quidem eo fuit 'maius quia cum causa pari collegae essent, non modo inuidia pari non 'erant, sed etiam Claudi inuidiam Gracchi caritas deprecabatur;' hic quoque item non est ualde precabatur sed quasi propulsabat inuidiam et defensabat inuidiam, quod Graeci propinqua significatione παραιτεῖσθαι dicunt. Item pro Aulo Caecina consimiliter uerbo isto utitur. 'Quid' inquit 'huic homini facias? nonne concedas interdum ut excusatione 'summae stultitiae summae improbitatis odium deprecetur?' Item in Verrem actionis secundae primo: 'Nunc uero quid faciat Hortensius? 'auaritiaene crimina frugalitatis laudibus deprecetur? At hominem flagi- 'tiosissimum libidinosissimum nequissimumque defendit.' Sic igitur Catullus eadem se facere dicit quae Lesbiam, quod et malediceret ei palam respueretque et recusaret detestareturque assidue et tamen eam penitus deperiret.

XCII.

Huic carmini codices ABGHLa[1]*La*[2] *titulum praefigunt* In (Ad *H*) Cesarem *ex loco suo ante c. XCIII per errorem huc translatum.* Ad Lesbiam de ipsa conquerens in amore *b* De Lesbia *d. Spatium unius uersus in V. In O spatium non est sed omissa est prima littera uocabuli* Lesbia. *cf. C. CI. CII.*

1. Lesbia (Esbia *O*) mi (mihi *B*) *codd., Gellii codex Parisinus, Lincolniensis, Mus. Brit. quattuor,* Lesbiam *Mus. Brit. codices duo Gellii,* Lesuiam *Canonicianus* 307 Lesbia *Clarkianus XX., Mus. Brit. unus* semper male dicit *V* mala *HBc Westphalius.* inquam *A pr. L* de me Vnquam *Gellii codex Parisinus, Clark. XX., Brit. Mus. duo.*

De me: Lesbia me dispeream nisi amat.
Quo signo? quia sunt totidem *mea*: deprecor illam
Assidue, uerum dispeream nisi amo.

XCIII.

Nil nimium studeo, Caesar, tibi uelle placere,
Nec scire utrum sis *albus* an *ater* homo.

XCIII. 2. Quintilianus Inst. Orat. XI. 1. 38. Negat se magni facere aliquis poetarum 'utrum Caesar ater an albus homo sit' insania; uerte ut idem Caesar de illo dixerit, arrogantia est.

---

2. lesuia *Canon.* 307 despeream *DH* dispereat *Can.* 307 disperat *Clark. XX. a pr. m., Brit. Mus. duo* amat *DLa²OVd Vic., Gellii codices* amo *ACG pr. L La¹ Ven. bc* amo *B* (al. amat) nec amor`*a.*

3, 4 *om. ABCDG pr. L La¹La²V Ricc. acd ed. Pr. habent Ob Ambrosianus I.* 67, *L a sec. m. Lachmannus eos ab Italis ex Gellio additos fuisse dicit; mihi uidentur in archetypo fuisse, id quod confirmat* amo *in u.* 2 *pro* amat *scriptum in ACG Ven. quod ex confuso per errorem oculorum exitu uersuum* 2, 4 *ortum uidetur. Impressi leguntur in ed.* 1473 *hoc modo* Cui ego quasi eadem totidem mox deprecor illi κ.τ.λ.

3. signa *b* quia sunt totidem *LOb Vic. Ambrosianus I.* 67 quasi in totidem *Gellii codex Parisinus* quas in totidem *cett. codd. Gellii a me collati* mea *Vic.* ea *LOb Ambrosianus codices Gellii praeter Parisinum qui habet* eam *et Can.* 307 *qui habet* ego illi *ed. Parm.* 1473 illam (i) *unus cod. Brit. Mus.* quia sunt totidem mea. Deprecor illam *Vossius Lachmannus Hauptius Heysius Rossbachius* quasi enim totidem mox deprecor illi *Statius* quasi non totidem mox deprecor illi *Scaliger Conr. de Allio Doeringius Silligius* quasi non totidem mox deprecer illi *Vulpius* quasi non totidem mala deprecer illi *Ioh. Fr. Gronouius* quasi non totidem mea deprecer illam *Iac. Gronouius* quia sic totidem mox deprecor illi Assidue *Palmerius Spicil. p.* 755 *Gruter* Quia sentio idem: nam deprecor illam *Froeblichius.*

4. uero *LO* non *b Ambrosianus* disperam *cod. Clark. XX a pr. m. Brit. Mus. tres.*

XCIII.

Cum c. XCII. 2 *continuant ABCDG pr. L La¹La²Vc, cum XCII.* 4 *LOb Vic. In ad post XCII.* 2 *scriptum est* Ad (In *d*) Caesarem. *Spatium in D quod corrector sic suppleuit* In Cesarem.

1. studio *b* belle *Vsenerus.*

2. Nec si ore (more *H*) *ABCGHLLa¹La²OVb* Ne si orem *cd ed. Pr.* Nisi orem *a* Ne nisi orem *D. Credo locum duplici modo scriptum fuisse,*

XCIV.

Mentvla moechatur. Moechatur mentula certe.
Hoc est, quod dicunt, ipsa olera olla legit.

XCV.

Zmyrna mei Cinnae nonam post denique messem
Quam coepta est nonamque edita post hiemem,

XCV. 1. Philargyrus ad Verg. Ecl. IX. 35. Cinna Smyrnam scripsit, quam nonum post annum, ut Catullus ait, edidit; id quod et Quintilianus (Inst. Orat. X. 4. 4) ait. *Cf. Comment. Cruq. Horati p.* 635.

---

nec scire *quod primum legitur in Ald. I. et* ne scirem, *h. e. concedat fortasse aliquis me nihil scire de Caesare; at ne placere quidem Caesari uolo. Cic. Ad Fam. IX.* 26 Me uero nihil istorum, ne iuuenem quidem mouit unquam; ne nunc senem. *Liu. III.* 52 Nouam inexpertamque eam potestatem eripuere patribus nostris, ne nunc dulcedine semel capti ferant desiderium. *Ter. And. IV.* 2. 22 Dies mihi hic ut satis sit uereor Ad agendum; ne uacuum esse me nunc ad narrandum credas. *Plaut. Amphit. I.* 1. 174 Vix incedo inanis; ne ire posse cum onere existumes. *Tac. Ann. XI.* 30 Nec nunc adulteria obiecturum ait, ne domum seruitia et ceteros fortunae paratus reposceret. *Vide Hand. Tursellin. IV.* 53–55 nutrum *D a m. pr.* si (si *om. H*) saluus (salus, u *suprascr.*, *C*) an alter *ACGHLLa*[1]*La*[2]*OVcb* sis saluus an alter *BDVc Pleitnerus* sis saluus an ater *a* sis albus an ater *Beroaldus* albus an ater *Quinctil. Instit. XI.* 1. 38. *Cf. Cic. Phil. II.* 16. 41, *Phaedr. III.* 15. 10, *Apul. de Magia* § 427.

XCIV.

Cum c. XCIII continuant codices, praeter d qui titulum habet De Mentula.

1. mecchatur *C* metula *O* *Interpunctionem ante* certe *ponunt Scaliger Lachmannus Hauptius* mentula. Certe Hoc est *H. A. Kochius Symb. Philol. Bonn.* 320.

2. quid *a* holera *ad* ollera *D a m. pr.* olere *marg. b* ola *c.*

XCV.

Cum c. XCIV continuant codices omnes sinceri.

1. Zmirna *AL Ven. ut uidetur ad* Zmirna *C* Zinirna *B pr. D GLa*[1]*OV* Zinna *marg.* Zinzima *b* Smirna *Hc* Zmyrna *Weichertus Lachm. Haupt. Heys. Schwab.* Smyrna *ed. Pr. uulgo* me *H* cine *D* crine *O* cynnae *a* cume *V.*

2. conceptum *H* cepta *DGLa*[1]*bad* est *om. Dac* nouamque *HDbc* edida *a* hymen *b* hiemen *C.*

Millia cum interea quingenta Hortensius uno

. . . .

Zmyrna cauas Satrachi penitus mittetur ad undas,
Zmyrnam cana diu saecula peruoluent.
At Volusi annales Paduam morientur ad ipsam
Et laxas scombris saepe dabunt tunicas.

Parua mei mihi sint cordi monumenta **sodalis**,
At populus tumido gaudeat Antimacho.

3. interrea *G* ortensius *OD a m. pr.*
4. *Spatium unius uersus in Dcd. In b post u.* 3 *sequitur* At uolusi, *omissis uu.* 5, 6; *in a ordo uersuum hic est,* 3, 6, 5.
5. Zmirna *ACL* Zinirna *BGOV* Cinirna La^1La^2 Lintrua *a* cauas *Aba ed.* 1473 canas *cett.* sb'trahi *V* stra *H* satrhachi *D* satrachi *cett., editores omnes post Lachmannum; cf. Weichert. Rell. Poet. Latin.* 179. 18, *Haupt. Quaest. Catull. p.* 97, *Obseru. Crit. p.* 2, *ubi citat Tzetzen ad Lycophr.* 448, *Nonn. XIII.* 458, *Etym. Mag. p.* 117, 33 mittentur La^2 mittent *H* in undas *V* Atracis *Parthenius Ald. I. Guar. Mur. Stat.* (*uel* Atacis) *Scal. Conr. de Allio* Atacis *Heinsius Doer. Sill.* baratri *Vossius Vulp.*
6. Zmirnam *ACL Ven.* Zinirnam GLa^2V Sinirnam La^1 Zinirna *D* Smirna in *c* incana *Dd Ald. I. Guar. Muret. Scal. Voss. Vulp. Doer. Sill. Weichertus et hic et LXIV.* 350 Smyrna incana diu saecula peruoluet *Casaubonus* peruoluent *G* peruoluet *d* peruoluſt *V* peruoluit *cett.*
7. Ad *a* Aut *H* amnales *D* paduam *codd.* (*cf. Polyb. II.* 16, *p.* 117, 25 *Bk.*) *Vide Haupt. Quaest. Catull. p.* 97, *Schwab. Quaest. p.* 279. *Idem iam olim uindicarat R. Titius* apuam porcentur *Scaliger* Capuam *Passeratius* Aduam *Vossius Vulpius* Padoam *Froehlichius.*
8. Elapsas scumbris *a.*
9, 10 *a praecedentibus disiunxerunt Statius Lachmannus Hauptius.*
9. sint *om. d* sunt *cH* monumenta cordi *b* monimenta *V* *Post* monumenta *spatium relictum est in* $ABCGLLa^1O$ laboris *DVacd Vic. ed. Pr. Parthenius Victorius* (*V. L. XXII.* 13) *Guarinus Scaliger* (*qui laudat Mart. I.* 88. 7) *Conr. de Allio* poetae *Bapt. Guarinus* sodalis *Ald. I. Weichertus Froehlichius* (*qui idem* Catulli *coni., ut duo uersus per se legantur*) *Merkelius ad Ouid. Ibin. p.* 366 Philetae *Bergkius Heys.* Phanoclis *Rossbachius in ed.* 2.
10. Aut *H* gaudet populus tumido *H* populus ul' tu timido (? tunido) *O* „gaudeat „tumido *B* timido *ad Calpurnius* entimacho GLa^2 en (eri *H*) timatho *Ven. H* entimaco BLa^1Vb eutumacho *C* eutimacho *O* enthimacho *ALc* enthimaco *a* enthimare *D* antimatho *d* anthimaco *ed.* 1473 Antimacho *Parthenius.*

XCVI.

Si quicquam mutis gratum acceptumue sepulcris
  Accidere a nostro, Calue, dolore potest,
Quo desiderio ueteres renouamus amores
  Atque olim missas flemus amicitias,
Certe non tanto mors immatura dolorei'st
  Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

XCVII.

Non (ita me dii ament) quicquam referre putaui,
  Vtrum os an culum olfacerem Aemilio.
Nilo mundius hoc, niloque inmundius illud,

XCVI.

Cum c. XCV continuant codices praeter a qui titulum habet Ad Caluum, *d qui habet* Ad Caluum Licinium Poetam, *D ubi corrector scripsit* Ad Caluum de Quintilia.

1. Di *D* gratum *Dbacd* et gratum *ABCGHLLa*^{1}*La*^{2}*OV unde Schwabius suspicatur* muteis *scribendum esse, cf. XII.* 14, *XVIII.* 3, *XLVI.* 3, *LVII.* 9, *LXIII.* 10, *LXVI.* 58 acceptumque *c* acceptum me *A* acceptum ut *H* sepulchris *CDHLVba.*
2. Accipere *D* nostra *D a m. pr.* calle *D.*
Inter uu. 2, 3 *titulum habet H* Ad Quintillium.
3. Que *O* Quom *Guarinus H. A. Kochius Symb. Phil. Bonn.* 320.
4. amissas *Statius Voss. Vulp. Conr. de Allio* scissas *coni. Schwabius* Orco mersas *Hauptius* amicicias *HAba.*
5. inmatura *HCd Hauptius* immaturata *a* dolor est *BGLa*^{1}*La*^{2} *Ven.* dolore est *ACHLOa* dolori est *Dhcd uulgo et Lachm.* dolorem *Phillippensis* dolorei'st *ipse scripsi.*
6. Quintillae *b* Quintile *O* quanto *D.*

XCVII.

Cum XCVI continuant codices praeter a qui titulum habet In Putridum, *d qui habet* In Emilium, *D ubi corrector scripsit* De Aemylio.

1. di *Ld* quicquam *Da marg. h ed. Pr.* quicquid (al. quicquam) *B* quamquam *d* quitquid *La*^{1} quicquid *cett.* refferre *B.*
2. culu ol facerem *O* Vtrumne *Muretus Scal. Voss. Doer. Lachm. Froehl. Haupt. Schwab.* Vtrum os an culum ipse *Auantius Casaub.*
3. Nilomundius (m) *G* Nil omundius *O* Nil mundius *H* Nihilo (nichilo *ALa*^{2} *Ven.*) mundius (mundior *D* immundior *marg. L*) *ACLLa*^{2} *Ven.* nihlo mundius *a* nihil mundius *BLa*^{1}*V* nil est mundius *Vic. b* nl̄oq; (*sic O* nihiloque *marg. L cd* nihloque *a* nihilo *D* nihilque *La*^{3} nobis-

Verum etiam culus mundior et melior:

Nam sine dentibus hic: dentis os sesqui*p*edalis,
Gingiuas uero ploxeni habet ueteris,
Praeterea rictum qualem defessus in aest*u*
Meientis mulae cunnus habere solet.

6. Festus p. 230 (ed. Mueller). Ploxinum appellari ait Catullus capsum in cisio capsa(m)ue cum dixit 'Gingiuas uero ploxini habet ueteris.' Paul. Diac. ib. p. 231. Ploxinum (ploximum *Gloss. Ball. Pauli a m. pr.*) capsam dixerunt.

Quinctil. I. 5. 8. Vnum in gente quale fit si quis Afrum uel Hispanum Latinae orationi nomen inserat, ut ferrum quo rotae uinciuntur dici solet canthus, quanquam eo tanquam recepto utitur Persius; sicut Catullus ploxenum circa Padum inuenit.

---

que *cett.*) immundius (inmundior *D*) illud (illo *Dc* ille *d*) *codd.* Mundius hoc nihil est nihil est immundius illud *Calpurnius Parthen.* Nil immundius hoc nihil est immundius illo *Ald. I.* (estque) *Muretus Vulp.* Nil immundius hoc nilque est immundius illo *Guarinus* Mundius hoc nihil est nobisque immundius illud *Statius Sillig.* Nil immundius hoc nihiloque immundius illud *Scaliger Voss. Conr. de Allio Doering.* Nihilo mundius hoc nihiloque (nilostque *Schwabius*) immundior ille *Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab.* Nil immundius hoc nihiloque est mundius illud *Froehlichius Heys.* *Scripsi* Nilo mundius hoc, niloque inmundius illud, *h. e. os nihilo mundior res est culo, culus nihilo inmundior res est ore, et sic Gul. S. Walker in Corpore Poetarum Latinorum. Cf. Lachm. Lucret. p.* 28.

4. est *O* cullus *a*.

5. Nam sine dentibus est hic dentis sesceque (serreque *V*) dedales *ABCGLLa*[1]*La*[2]*OVb* Nam sine dentibus est hic dentis hos (os *a Riccardianus*) sexquipedales (esque pedalis *a*) *Da Ricc.* Nam sine dentibus est hic sese dentisque dedales *H* Est. Hic *Guarinus Lachm. Haupt.* est. Hoc *uulgo* Est. Os dentis *Froehlichius Heys. Schwab.* est. Dentis os *Hauptius in ed. secunda* Nam sine dentibus hic: dentis os sesquipedalis *Rossbachius*.

6. Gigniuas *V* ploxini *Vic. fortasse ex Festo* ploxnio *O* ploxino *b* ploxomo *GHLa*[1]*a Phillippensis* ploxomo (i) *B* ploxonio *ACLLa*[2] *ed. Pr.* ploxomio *Ven. et V a m. pr. Vocabulum om. spatio relicto Dc* ploxenio *ed.* 1473 ueteres *ad.*

7. deffessus *ABLa*[1]*O* defensus *Ven. d* merentis *Dac* meientis *Ricc.* defessus *cett.*, *uulgo et Lachm.* diffisus *Statius* defissus *Vossius* diffissus *Doeringius Sillig. Haupt. Seruaui scripturam codicum.* Defessus *uel* deffessus est qui iam defetiscitur. *Cf. Priscian VIII.* 73 (*I.* 429 *K.*) *Gloss. Ball.* Fessus quasi fissus, nec iam integer corporis salute aestu *ac Scaliger Voss.* aestum *cett.*

8. Megentis *GO* Moerentis *H* Mingentis *V ed. Pr.* defessus *Dac* mulle *GH* mille *a* commis *O ut credo corruptum ex* connus, *quae forma uocabuli legitur in duobus codd. Mart. II.* 84. 3. *IX.* 92. 11. *Cf. Cic. ad Diuers. IX.* 22. 3.

Hic futuit multas et se facit esse uenustum,
Et non pristrino traditur atque asino?
Quem siqua attingit, non illam posse putemus
Aegroti culum lingere carnificis?

XCVIII.

In te, si in quenquam, dici pote, putide Victi,
Id quod uerbosis dicitur et fatuis.
Ista cum lingua, si usus ueniat tibi, possis
Culos et crepidas lingere carpatinas.

9–12 *in aliud carmen seiunxerunt Lachmannus Hauptius Froeblichius.*
9. Nec *D* sese *A* fecit *ABCGLLa*[1]*La*[2]*V* facit *HDObacd.*

10. Et nom *A* petrino *D* pristino *C* pristrino (r) *O quam formam exhibent codex Lugdunensis Nonii p.* 217, *Ritschelii codex Vaticanus B, Plauti Pseud. I.* 5, 78, 84, 85. *IV.* 5, 9, pristinorum *idem codex Pers. III.* 3. 15, pristino *Vaticanus D Ritschelii Bacchid. IV.* 6. 11, *unus codex Paenul. IV.* 2. 5. *Vide Ritschelium in Mus. Rhen.* 1850, *p.* 555 Pistrino *cett. uulgo.*
11. si quam *O* atingit *a* attiget *H* illa *b.*
12. cullum *a* carnificio *a.*

XCVIII.

Cum c. XCVII continuant codices omnes sinceri.
1. in quenquam *marg. L* inquam quam *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OVb* inquam quod *Dc* qunquam quid *a* quamquam *d* unquam quid *ed. Parm.* 1473 *Fortasse* sicunquam pote *om. O* potest *D* putride *a* candide *marg.* putide *c* uitti *d Haupt. ed.* 2 Vetti *Statius quomodo pene constanter scriptum inueni, cf. Westphal. p.* 156.
2–5 *om. D sed quod scio solus (Lachm.)*
2. quid *a* que *c.*
3. unus *AC pr. L* uenia *Riccardianus* ueniet *c* posses *H.*
4. carpatinas *ACDLLa*[1]*b Politianus Misc. II.* carpatians (carpatiās) *BG Ven.* carpātiās *O* carpacinas *V* carpathias *Riccardianus* carpatias *cd* carphacias *a* carbatinas *Palladius Scal. Voss. Vulp. Conr. de Allio Doer. Sill.* trepidas cercolipas (cercopythas, coprotinas *Parthenius*) *nescio qui ante Politianum, Marullus in epigrammate quo Politianum insequitur*, Muretus* καρβάτιναι *Xen. Anab. IV.* 5. 14, *Aristot. H. A. II.* 1. 27, *Lucian. Alex.* 39, *Philops.* 13, *ubi tamen Scholiasta* καρβαντῖναι. τὰ τραχέα. καὶ ποιμενικὰ ὑποδήματα ἃ καὶ ἀρβύλας φασίν. *Pollux VII.* 188 καρπατίνη ἀγροικῶν ὑπόδημα κληθὲν ἀπὸ Καρῶν. *Hesychius habet et* καρπάτινον· ἀγροικικὸν ὑπόδημα μονόδερμον *et* καρβατίνη· μονόπελμον καὶ εὐτελὲς ὑπόδημα ἀγροικικόν. *Excerpta ex Petronii Grammatici fragmentis* 16 *ed. Beck (Mus. Rhen.* 1861, *p.* 7) Carpasinus color est aureus sicut et citreus. *Suidas*

* Lingere carbatinas uult Vection Ecnomus: ipse
Vt possit trepidas lingere cercolipas.

Si nos omnino uis omnes perdere, Victi,
*H*iscas: omnino quod cupis efficies.

XCIX.

SVRRIPV*I* tibi, dum ludis, mellite Iuuenti,
Suauiolum dulci dulcius ambrosi*a*.

Verum id non impune tuli: namque amplius horam
Suffixum in summa me memini esse cruce,
Dum tibi me purgo nec possum fletibus ullis
Tantillum uestrae demere saeuitiae.

Nam simul id factum est, multis diluta labella
Guttis abstersti omnibus articulis,

καρβάσιναι εἶδος ὑποδήματος· Ἐπειδὴ ἀπέλειπε τὰ ἀρχαῖα ὑποδήματα, καρβάσινα εἶχον ἐκ τῶν νεοδάρτων βοῶν (*Xen. Anab. IV.* 5. 14) *idem habet* (*ut etiam Phot. Lex.* 133. 19, *ed. Pors.*) *καρπασινόι· κορτῖναι* (h. e. cortinae, siue aulaea de coriis, *ut docet Isidor. Orig. XIX.* 26).

5. uos *O* Si non omnino si non uis *c* uitti *d*.

6. Discas *codd.* Hiscas *Vossius Vulp. Conr. de Allio Hand. Sillig. Lachm. Haupt. Heys.* Dicas *Auantius Muret. Stat. Scal. Doer.*

XCIX.

Cum c. XCVIII continuant codices plerique. In Dad spatium quod corr. D sic suppleuit Ad Iuuentium, *d* Ad Iuuencium puerum.

1. Surripui *Dacd ed. Pr.* Surripuit *cett.* *post* tibi *spatium in a ubi etiam* mellite *recentior manus uidetur addidisse* mellide *H* uiuenti *Ab* iuuenci *Hd*.

2. Sauiolum *HV* Suauidum *D a m. pr.* ambrosia *Dbacd ed. Pr.* amrosio *G* ambroxio *C* ambrosio *cett.* Ambrosio *tuetur Naekius ad Diras p.* 238, *refragante Lachm. Lucret. p.* 408. *Vide Excursum.*

3. Vtrumque *H* inpune *C* nanque *b* hora *a*.

4. Sufixum *O* me *om. DV.*

5. flectibus *H*.

6. Tantilum *C* Tantulum *a* saeuiciae *Oa*.

7. simul ad factum est *G* simul hoc factum est *b* simul est id factum est *H* mustis *a* dilluta *Hb* dubita diluta *C* tabella *V* labello *a*.

8. Guctis *V* abstersti *O Auantius* 1500 *Canterus Nou. Lect. V.* 6 *Voss. Vulp. Conr. de Allio Sillig. Heysius* astersi *GLa*[1]*La*[2] *Ven.* abstersi *ACLVcd* abstersis *B* abstersis *b* abstresi *H* abstersi (absterxi *a*) guttis *Da ed. Pr.* Guttis abstersisti *Muretus Stat. Scal. Doer. Froebl.* Abstersti guttis *Ald. I. Guar. Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab.*

Ne quicquam nostro contractum ex ore maneret,
Tanquam conmictae spurca saliua lupae.

Praeterea infestum misero me tradere amori
Non cessasti omnique excruciare modo,
Vt mi ex ambrosia mutatum iam foret illud
Suauiolum tristi tristius elleboro.

Quam quoniam poenam misero proponis amori,
Nunquam iam posthac basia surripiam.

C.

CAELIVS Aufilenum et Quintius Aufilenam

9. Ne *DVbacd* Nec *cett.* tx nostro *H* uestro *D* nostrum *b* contactum *c* manaret *Ob.*

10. cōmictae *GLa*^{1} comictae *Ven.* comincte *Cc* conminte *V* comitte *O* committe *La*^{2} commite *a* committi *b Vic. qui in marg. habet* commictae coniunctae *ABHLd* coniuctae *D* comunctae *Phillippensis* comminctae *Vossius Vulp. Doer. Sill.* cominctae *Casaubonus* conminctae *Scaliger Conr. de Allio* conmictae *Lachm. Haupt.* commictae *Heysius Schwab.* comminctae *uel* coniunctae *Statius* commistae *Auantius Ald. I. Mur.* sapūca *V* sabupe *H* guttae *Ambrosianus I.* 67 *unde uidetur coniecisse* gulae *Vossius.*

11. infestum misero *B et Phillippensis fortasse recte cf. CXIV.* 4 infestum miserum *H* infesto miserum *cett.*

12. Non *om. H* Nunc *D* excrutiare *AL.*

13, 14 *Anthol. Pal. V.* 29

Ἁδὺ τὸ βινεῖν ἐστι· τίς οὐ λέγει; ἀλλ᾽ ὅταν αἰτῇ
Χαλκόν, πικρότερον γίγνεται ἐλλεβόρου.

13. mi *Vd* mihi *cett.* ambrosia *Dacd ed. Pr.* ambrosio *cett., Muretus Statius Vossius Vulpiūs Conr. de Allio Doeringius Silligius* iam *om. H, babet in marg. b.*

14. Suauiolum *Dad* tristrius *a* elleboro *CGOV* ellebro *BLa*^{1}*La*^{2} eleboro *DHac* elebore *AL* helleboro *b Lachmannus.*

15, 16 *tamquam spurios del. Gualterus Landor.*

15. misere *H* praeponis *ADHLd.*

16. iam *om. DH* bassia *b.*

C.

In Celium et Quintium *AB corr. D GHLa*^{1}*La*^{2} Ad Celium *a* Ad Celium Quintium *b. Spatium unius uersus in DV, non item in O ubi tamen prima litera uocabuli* Celius *omissa est.*

1. Melius *D* Mellius *H* Ellius *O* Gellius *c* aufelium *D* aufillenum *H* quincius *O* quintus *DH* auflenam *D.*

Flos Veronensum depereunt iuuenum,
Hic fratrem, ille sororem. Hoc est, quod dicitur, illud
Fraternum uere dulce sodalitium.

Quoi faueam potius? Caeli, tibi: nam tua nobis
Perfecta exigitur unica amicitia,
Cum uesana meas torreret flamma medullas.
Sis felix, Caeli, sis in amore potens.

CI.

MVLTAS per gentes et multa per aequora uectus
Aduenio has miseras, frater, ad inferias,

2\. ueronensum *DGLa²V Ven. a* ueronensium *AHL a sec. man. bcd* treronensum al. ueronensum *B* treronensum *CLa¹O* treronensium *pr. L* depereunt *ed. Parm.* 1473 depereant *D* depereat *a ed. Pr.* depereret *ACGLLa¹* depeteret *H* depere't *O* depereret (al. aut) *B* deperœ' (al. ant) *Ven.* depererent *La²* depererant *V*.
3\. sorores *AC* est *om. Dac* quid *a* quod *om. D*.
4\. sodalicium *GLa¹Oba* sadolatium *H a pr. m.*
5\. Qui *Oa* Cui *cett. Lachmannus* Quoi *Scal. Conr. de Allio* cele *D* coli *pr. H* tibi *om. BH.*
6\. Perspecta *a marg. Vic.* Profecta *b* est igitur est *ALOLa²* est exigitur est *G Ven.* est exigitur *H* est igitur *CLa¹ Vic. a marg. c* est igitur (al. exigitur) *B* exigitur *DVcb* amicicia *AGHOab* Perfecta exigitur *ed. Pr. Statius Vulpius* Perspectfa exigitur *Calp. ed.* 1481 Perspecta exigitur *Ald. I. Parth. Guar. Scal.* Perspecta exigit hoc *Colocius Minturnus et Perreius, teste Lachmanno; Muretus Doer. Sillig.* Per facta exhibita est *Lachmannus Haupt. Heys. Schwab.* Perspecta est signis *Froehlichius* Perspecta eximie est *H. A. Kochius Symb. Phil. Bonn.* 320 Perspecta est igitur *Fruterius, probante Acidalio ad Plaut. Amphit. c. VI.*
7\. uexana *D* uessana *AL.*
8\. Si *a* celli *a* mihi *pro* in *D.*

CI

Fletus de morte fratris *ABGHLa¹La²* Elegi de morte fratris *a* Carmen pro morte fratris *b.* Fletus de amore fratris *corr. D et ed. Paris. Saec. XV. Spatium unius uersus in V. Nullum spatium in O, sed prima litera uocabuli* Multas *omissa est. Hoc carmen in sepulcro fratris Catulli insculptum fuisse censet Gruppius Min. p.* 13.
1\. Vltas *O* et *om. V* uectis *H a m. pr.*
2\. Adueni *Statius Vulp. Doer.*

Vt te postremo donarem munere mortis
  Et mutam nequicquam alloquerer cinerem.

Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum,
  Heu miser indigne frater adempte mihi,
Nunc tamen interea h*ae*c prisco qu*ae* more parentum
  Tradita sunt tristi munere ad inferias,
Accipe fraterno multum manantia fletu,
  Atque in perpetuum, frater, aue atque uale.

3. mutam *ABCGLL*a^{1}*L*a^{2}*OVb Statius Vossius in comm. Conr. de Allio Sillig. Lachm. Orell. Haupt. Heys. Rossb. Schwab. Cf. LXVIII.* (90) mutum (multum *a*) *DHcd ed. Pr. uulgo.*

5, 6 *del. Bernhardius.*

5. *Post hunc uersum interpunxi, ut sententia ex* Quandoquidem *initium caperet. Cf. Ciris* 42–46 Sed quoniam ad tantas nunc primum nascimur artes, Nunc primum teneros firmamus robore neruos, Haec tamen interea quae possumus, in quibus aeui Prima rudimenta et primos exegimus annos, Accipe dona meo multum uigilata labore, *et Lucret. V.* 82, 3. *Post u.* 6 *interpunxerunt Lachmannus Haupt. Heys. Rossb. Schwab. A. Weisius post u.* 4 *inserit LXV.* 9–14 Quando quid *D* Qm̃ quidem *A* te *BH* illum *d.*

6. *scriptum in marg. habet d* Eu *B* misero *nescio quis apud Statium Casaubonus Vossius in comm. Froehlichius* nimis *Gualterus Landor in Cens. Trimestri Libror. Extern.* 1842, *p.* 365. *Post hunc uersum inserendos esse c. LXV.* 9–14 Alloquar—Itylei *censet Fr. Haasius Miscellan. Philol. III.* 5. *p.* 15, *probantibus Boehmio Quaest. Cat. p.* 10, *Schwabio Quaest. p.* 277, *Ribbeckio in libello de Catullo p.* 40, *Lehrsio Iahn. Ann. LXXXVII.* 540. *Post u.* 6 *A. Weisius inserit LXVIII.* 21–24, (97)–(100).

7. Nu ɑ nc mihi tamen *C* Nec *Dc* Hec *a* Haec *ed.* 1473 *Marcilius Sillig.* interea haec *b Conr. de Allio Heys. Schwab., cf. Auson. Parentalia VI.* 11 interea hoc *ABCGHLL*a^{1}*L*a^{2}*OV* interea *Dacd uulgo et Lachmannus* in terra hac *coni. Rossbachius* priscoque *ABGHLL*a^{2} *Ven.* prisco de *Dac ed. Pr. Marcilius Conr. de Allio Handius ad Gronouii Diatriben in Statii Siluas T. I. p.* 110 quae prisco *b* Nec tamen interea hoc prisco de more parentum *Westphalius, ut uersus hic et* 8 *a* Quandoquidem *pendeant.*

8. sunt *codd. om. D a m. pr.* nunc *Marcilius* tristi *ABCGHLL*a^{1} *L*a^{2}*OV Ven. b ed. Pr. spatium in D* uestras *a* tristis *cd Statius Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* tristes *Calpurnius uulgo* munere *ABCLL*a^{1}*Oa ed. Pr.* munẽ *V* munera *cett. Calpurnius uulgo et Lachm.* tristi munere *cum Conr. de Allio Handio Silligio Heysio seruaui, cf. LXV.* 17, *Mart. XIV.* 80. 2, *Auson. Parent. XVII.* 16 ob *a.*

9. multa mea munera fletu *D* manancia *O.*

10. ualle *O.*

CII.

Si quicquam tacito commissum est fido ab amico,
  Cuius sit penitus nota fides animi,
Meque esse inuenies illorum iure sacratum,
  Corneli, et factum me esse puta Arpocratem.

CIII.

Avt sodes mihi redde decem sestertia, Silo,
  Deinde esto quamuis saeuus et indomitus:
Aut, si te numi delectant, desine quaeso
  Leno esse atque idem saeuus et indomitus.

CII.

Cum c. CI continuant codices sinceri. Spatium in D, non item in O, ubi tamen prima litera uocabuli Si *omissa est.* Ad Cornelium *bad et corr. D.*

1. I *O*   Si quoiquam tacitum *uel* si quicquid taciti *coni. Statius* Si quicquam taciti *Heinsius Froebl.*   ab antiquo *GO.*

2. pǫenitus *B*   tota *d.*

He
3. Ne que esse niues (*prius ut uidetur* uiues) *a*   Me unum esse *Politianus Misc. LXXXIII. Auantius Ald. I. Guar. Doer.*   Me aeque esse *Vossius Vulp. Sed cf. Propert. III.* 1. 35 Meque inter seros laudabit Roma nepotes. *Manil. IV.* 39 Postque tuos Trasymene lacus. *Gloss. Hildebrandi p.* 208 Meque Et me.

4. fanum *O* (fañ)   puta esse *b*   arpocratem *ABCGLLa*¹*OVab* arpocrathem *La*²   arpotrace *H*   harpocratem *cd uulgo et Lachmannus* me puta Harpocratem *Vossius Vulp. Scripsi* Arpocratem *monentibus libris, et sic codices Varronis L. L. V.* 57. *Froehlichius hunc ordinem uersuum constituit* 1, 4, 3, 2 *omisso* et *in u.* 4 *et* cuius *mutato in* quorum *in u.* 2.

CIII.

Cum c. CII continuant codices plerique. In Dad spatium, quod corr. D sic suppleuit Ad quendam *d* Ad Silonem.

1. At *a*   sedes *La*¹*V*   decem *om. DH*   duo *Faernus*   sextercia *ALa*¹*La*²*Oad*   sextertia *CDGHV Vossius*   sillo *b*   filo *c.*

2. est o *ABCGLLa*¹*La*²*Vb*   es o *Dc*   est *O ed. Pr.*   o *Ha et a quidem post erasum aliud uocabulum*   quanuis *C Vossius*   sceuus *a* domitus *H.*

al. mimi
3. te *om. H*   numi *La*¹*La*²*V*   numi *B*   mīmi *DLO*   mimi *ACGb ed. Pr.*   nimium *H Conr. de Allio*   minuş *a*   minimi *d* nummi *uulgo et Lachmannus*   delectauit *O.*

4. sceuus *a.*

CIV.

Credis me potuisse meae maledicere uitae,
Ambobus mihi quae carior est oculis?
Non potui, nec, si possem, tam perdite amarem:
Sed tu cum Tappone omnia monstra facis.

CV.

Mentvla conatur Pipleium scandere montem:
Musae forcilleis praecipitem eiiciunt.

CIV.

Cum c. CIII continuant codices plerique; spatium in Da. Corr. D sic suppleuit Ad Quendam.

1. mi *D* mala dicere *Da* ualedicere *coni. Scaliger.*
2. nobis *pro* mihi *D* mihi *cett.* quae mihi *b* quam *C.*
3. nec potui *H Doeringius Sillig. Cf. Terenti Adelp. III.* 4. 13 Neque faciam neque me satis pie posse arbitror si *om. O* perdita *O* amarem *Dad* amare *ABCGLLa*[1]*La*[2]*OV Ven. b* amore *H.*
4. cum tapone *AV Vic.* cum Cappone *Hd* cuncta potes *D* contaponens *a* cuncta pene *c. Tapponis nomen legitur in Mommsen. Inscriptt.* 1458, *Orell.* 3827, *Liu. XXXV.* 10, 20. *XXXVII.* 46. *XXXVIII.* 36. cum caupone *ed. Pr. Calpurn. Ald. I. Guar. Mur. Scaliger Coni. ad Varr. p.* 136 cum turpi ore *coni. Statius* cunctipotens *Froeblichius Ipse olim conieceram* cum uncto pene (cuntopene) mostra *Ven. D a m. pr.*

CV.

Cum c. CIV continuant codices Ad Lesbiam *a* Ad Mentulam et (de?) Musis *d.*

1. Centula *D* pipleium *CLa*[1]*La*[2]*d* pipilium *G ex* pipileum *quod habet O* pilerum *B a pr. man., ut uidetur, H* pipleum *cett. ed.* 1473 *Auantius Vossius in comm. Lachm.* scandere *DGacd* sindere *V* scindere *cett.* (sandere *O*) *et Phillippensis ni fallor, ed. Pr. ed.* 1473 *Vossius in comm. Conr. de Allio. Sed eodem modo permutantur inter se* scandulae scindulae. *Vide Hildebrandum ad Apul. III.* 17.
2. forcillis *ACLc* fortillis *D* foralliis *a* furcillis *La*[2]*bd* furcilis *BGOLa*[1] *Phillippensis* furcilis *V* furtilis *H* eiciunt *COVb.*

CVI.

Cvm puero *bello* praeconem qui uidet ipse,
Quid credat, nisi se uendere discupere?

CVII.

Si qu*o*i quid cupido optantique optigit unquam
Insperanti, hoc est gratum animo proprie.
Quare hoc est gratum, *Lido* quoque carius auro,
Quod te restituis, Lesbia, mi cupido.
Restituis cupido atque insperanti, ipsa refers te

CVI.

Cum c. CV continuant codices.

1. puerio *V* bello *Ald. I.* obelio *BD pr. GV* obellio *AG a sec. m. HL* σbellio *C* ebellio *La*[1]*La*[2] oebelio *b* praecone *b* quid *b* ipse *ABCDHLLa*[1]*La*[2]*V Ven. ad Vossius Conr. de Allio* esse *GOb marg. L uulgo et Lachmannus* isse *Balth. Venator.* ire *Schwabius* ipse *retinui, h.e. suis oculis. Cf. Apul. Metam. IV.* 20 *Fortasse* Obelli; *cf.* L. Obelli Lucretiani, *Antiqq. Pompeian. I.* 3. *p.* 59, C. Obellius *Momms. Corp. Inscript. I.* 1231, 1276, 1283.

2. Qui *d* credit *H sed uide Calui fragm.* 6 *Lachm.*

CVII.

Cum c. CVI continuant codices plerique. Spatium in Da quod corr. D sic suppleuit Ad Lesbiam. *Idem titulus in d.*

1. Sed *L a m. pr.* quicquam *BDLa*[2]*had ed. Pr.* quicquid *cett. Conr. de Allio* quoi quid *Ribbeckius in Iahn. Ann. LXXXV.* 368 cupido optantique *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVac* cupido optantique optanti *H* cupido optantique cupido *b* cupido optanti *d* optigit *La*[1]*OVad* ottigit *Dc* obtigit *cett.* obtulit *coni. Statius* cupidoque optantique obtigit umquam *Ald. I. Guar. Scal. Broukhus. ad Tib. I.* 10. 43 umquam et *Vulpius* cupido mi optantique obtigit umquam et *Marcilius* cupido optantique et contigit *Auantius* (et obtigit *ed. Pr.*) *unde conieci* cupido optantique atque optigit.

2. Insperati *Heinsius* animi *D* animo gratum *a.*

3. est *om. ALV* gnatum *d* uobis *H* nobis *cett.* nobis quoque, carius auro *Conr. de Allio Heysius* gratum, nobis quoque c. auro *Ald. I. Guar. Scal. Voss. Vulp. Doer. Broukhus. Sill.* nobisque hoc (nobis q occarius = nobis q°carius) *Statius* nobisque est *Hauptius Klotz. Schwab. Lachmannus post* auro *tantum interpunxit* hoc est nobis gratumque et carius auro *Hermannus in Iahn. Ann. XXII. p.* 313 *Credo epitheton excidisse, fortasse* Lido, *cf. Ou. Pont. III.* 8. 3 Dignus es argento, fuluo quoque dignior auro *Stat. S. II.* 2. 121 Viue Midae gazis et Lido ditior auro, *Varro Hecatombe fr.* 1. *Error ex confusis* lido hdo *fortasse ortus est.*

5. inspiranti *O* insperanti, ipsa *Marcilius Klotzius* insperanti ipsa *uulgo et Lachmannus Post* te *plene interpungunt Vulpius Heysius.*

Nobis. O lucem candidiore nota!
Quis me uno uiuit felicior, aut magis aeui est
Optandus? uitam dicere quis poterit?

CVIII.

Si Comini populi arbitrio tua cana senectus
Spurcata inpuris moribus intereat,
Non equidem dubito quin primum inimica bonorum
Lingua exerta auido sit data uulturio,

6. luce *codices omnes* lucem candidior *c* *Post u.* 6 *excidisse nonnulla censet Statius.*

7. Quis me uiuit uno uno felicior *D* magis me est *A pr.BCG La¹La²V Ven.* $\overset{\text{al. hac}}{\text{me est}}$ *L* m. hac est *O Vic. b ed.* 1473 m. exstat *a* *Post* felicior *uacuum spatium in H, post* magis *in D* aeuiest *ipse conieci ex Culicis u.* 78 Quis magis optato queat esse beatior aeuo *siue* euiest *confuso cum* meest siue aeuiest *cum* acmest (hac me est).

8. Optandus *codices omnes quod seruaui.* Aeui optandus *potuit in carmine dici qui soluta oratione* aeui optandi *dicendus erat* uita *codd. omnes* uitam *ipse conieci h. e. quam sit beata* qui potuit *H* aut magis est me Optandus uita *Ald. I. Scal. Vulp. Sill.* aut magis esse Optandum uita *Auantius* aut magis hac quid Optandum uita *Guarinus Muretus* aut magi mi esse Optandum in uita *Statius* aut magi me esse Optandum uitam *Marcilius* aut mage nostra Optandam uita dicere quis poterit? *Casaubonus* aut magis esse Optandus uita *Vossius* aut magis hac res Optandas uita *Lachmannus Haupt. Schwab.* aut magis annos Optandos uitae *Froehlichius* aut magi me esse Optandus uita *Heysius* aut magis hace Optandam uita *Ribbeckius* aut magis ac me Optandum uita *Schwabius.*

CVIII.

Cum c. CVII continuant codices plerique. Spatium in Dad, quod corr. D sic suppleuit In quendam *d* In Loquacem.

1. Sic homini populari arbitrio tua cana *ABCGLLa¹La²OV Ven.* Si homini populari arbitrio tua c. *H* Sic homini arbitrio tua c. *D* Sic homini (hominum *ed. Par.*) arbitrio populari c. *Riccardianus ed. Par. Saec. XV* Si Comini arbitrio populari cana *Guarinus Passeratius Vossius in comm. Vulp. Sillig. Lachm. Haupt.* Si Comini populi arbitrio tua *Statius Scal. Conr. de Allio Doer. Heys. Rossb. Schwab.* '*Per dittographiam* '*quandam exaratum est* populari arbitrio' *Pohlius* Comini *non legitur ante Guarinum.*

2. in puris *H* inpuris *d* tuis *c* intriciat *H.*

4. exerta *ABCGLLa¹La² Ven. bd* exercta *O* exêta *V* excepta *D* exacta *c* execta *a Ald. I. uulgo et Lachmannus* exserta *Statius in comm. Vossius in comm. Conr. de Allio* *Seruaui lectionem codicum. Gloss. Balliol.* Exercta plena malicia *Possis tamen* excerpta uJteio *H.*

Effossos oculos uoret atro gutture coruus,
Intestina canes, cetera membra lupi.

CIX.

Ivcvndvm, mea uita, mihi proponis amorem
Hunc nostrum inter nos perpetuumque fore.
Dii magni, facite ut uere promittere possit,
Atque id sincere dicat et ex animo,
Vt liceat nobis tota perducere uita
Aeternum hoc sanctae foedus amicitiae.

CX.

Avfilena, bonae semper laudantur amicae:
Accipiunt pretium, quae facere instituunt.

5. Effosos *A* uolet *V* guture *G* gurgite *Statius Vossius in comm. Vulp. Conr. de Allio* cornus *A* coruns *O*.
6. cetera *codd.* extera *Vossius* menbra *C*.

CIX.

Cum c. CVIII continuant codices plerique. Spatium in Dad, quod corr. D sic suppleuit Ad Lesbiam, *idem titulus in d.*

1. Iocundum *CDGVba* Interdum *H* Iucundum *cett. Lachmannus* mihi *om. c* amore *ACG pr. L* $La^1 La^2$ *O Ven. b.*

2. Nunc *Dad Conr. de Allio Froehlichius* Hoc *H* monstrum *H.*

facite et

3. facite et facite ut *a unde suspiceris* facite ut *in codice scriptum fuisse quem ante oculos habuit is qui a exarauit.*

5. perducere *codices praeter c* producere *c et codices Statii, Vossius in comm. Vulp. Conr. de Allio Doer. Sillig. Heys. Lachmannus ad Lucret. p.* 367 *negat credibile esse aut a Catullo hic* perducere *aut a Propertio I.* 3, 29 perducas *scriptum fuisse; nihil tamen in editione mutauit.*

6. Aternum *D a m. pr.* Externum *C* Eterne *O* Alternum La^3 *uel* La^4 *ed. Pr. Turnebus Aduers. III.* 13 *Silligius* munus *coni. Vossius* amiciciae *HLbad.*

CX.

Cum c. CIX continuant codices plerique. Spatium in Dad quod corr. D sic suppleuit Ad Aufilenam.

1. Auffilena *GO* Aufillena La^1 Aufilene *V* Amphilena *H* bene *H* laudatur *H.*

2. precium *GLOHad* quem *H* q̃ *C* quod *margo L.*

Tu, quod promisti, mihi quod mentita inimica es,
Quod nec das nec fers, saepe facis facinus.

Aut facere ingenuae est, aut non promisse pudicae,
Aufilena, fuit: sed data corripere
Fraudando effectis, plus quam meretricis auarae,
Quae sese toto corpore prostituit.

CXI.

AVFILENA, uiro contentam uiuere solo,

3. quodque *A* promisisti *ABCDGLLa*[1]*La*[2]*OVc* pronusti *H* promisti *bad ed. Pr.* *Post* promisti *interpunxerunt metri gratia Passeratius Haupt. Bergk. Rossb. Schwab. Westphal.* *Post* mentita *interpungunt Heysius, G. Roeperus in Philol. XVIII.* 541 inimica's *L. Muellerus de Re Metrica p.* 303 mentitia *a* est *B.*

4. nec fers *codd. omnes praeter H* nec dicis nec facis *H* et fers *Guarinus Haupt. uulgo et sic Hermannus et Roeperus. Sed opponuntur inter se quod Aufilena saepe fecerat, et quod semel: saepe enim nec dabat quod uoluit amator nec ferebat pretium datorum, h. e. conceptam pactionem prorsus negligebat. Nunc quum promisisset se facturam, pretium quidem quasi factura acceperat, sed accepta pecunia fraudauerat amatorem, cf. Priap. L.* 3 Et nec dat mihi nec negat daturam. *Varro Sexagessi fr. IX ed. Riese* Quod leges nunc non faciunt δὸς καὶ λαβὲ feruit Omnino saeua *Bergkius* turpe *Froeblichius.*

5. ingenue *Hbad* est *om. Vossius* promissa *codices omnes* promisse *Parthenius* pudica *b.*

6. Aut fillena *O* Auffilena *GLa*[2] Amphilena *H* corumpere *H.*

7. *Post* Fraudando *spatium est in D, et in C addita nota* ^ efficit *A pr. B GHLLa*[1]*La*[2]*O Ven. bd* efficitur *a et corr. B* effecit *CV Vic. ed. Pr.* effeci *c* effici *Riccardianus* officium *Marcilius* officiis *Bergkius* fictis *Rossbachius* effectu *Heysius* est ficti *Schwabius* dantem *Froeblichius G. Roeperus, quod melius foret* dandis (dando) *Scripsi* effectis *h. e. iis quae ex datis efficiuntur* *Post* auarae *Calpurnius add.* est amarae *L a m. pr.*

8. tota *ABCGLLa*[1]*La*[2]*OV Ven. b ed. Pr.* toto *cett. uulgo et Lachmannus* totam *ipse conieci, idemque Westphalius* praestituit *D.*

CXI.

Cum c. CX continuant codices plerique. In Dd spatium quod corr. D sic suppleuit Ad Aufilenam. In Aufilenam *d.*

1. Auffilena *B* Amphilena *H* Suphilomena *D* Auffilenam *GLa*[1]*La*[2] *Ven.* Aufilenam *CLVb* Aut fillenam *O* m *fortasse ex* totam *in praecedente uersu irrepsit* contentam *ABCDGLLa*[1]*OV Ven. bac* contenta *Hd* contentas *Scaliger uulgo et Lachm.* est *post* solo *add. Conr. de Allio.*

Nuptarum laus *ex* laudibus eximiis:
Sed cuiuis quamuis potius succumbere pa*r* est,
Quam matrem fratres *concipere* ex patruo.

CXII.

MVLTVS homo e*s*, Naso, neque tecum multus homo qu*i*
Descendit: Naso, multus es et pathicus.

2. laus est *codices omnes* e *Scaliger uulgo et Lachm.* ex *Passeratius Roeperus* Nuptarum est laus e *Statius.*
3. Seu *H* cuius *ADLV* quanuis *C* quam *H* pocius *O* par est *Dacd Vossius Lachm. Haupt. Heys. Rossb. Schwab.* parş est *B* ps est *HO* pars est *cett.* fas est *Parthenius uulgo.*
4. *om. L a m. pr.* mater *b* *post* fratres *spatium est in Dac, post* mater *in b* et *c* pruuō *A* efficere *post* fratres *add. Itali, et sic ed. Pr. uulgo* suscipere *Heysius* concipere *Rossbachius* ex patruo parere *Doeringius Froeblichius Schwabius* fratrei se facere *Roeperus.*

CXII.

Cum c. CXI continuant codices omnes.

1. est *codd. Vossius Vulp. Lachm. Rossb.* neque *ABCGHLLa*[1]*La*[2]*OV Ven. ab* nec *D Lachmannus Haupt. Rossb.* non *Conr. de Allio* nam *d Scaliger Vulp. Doer. Sill. Heys.* secum *Vossius* homoque *ACHLLa*[1]*La*[2]*V Ven.* homo sed *B a sec. man. D ed. Pr.* homo est *bad* homo *GO* homo qui *Vossius Heysius* homo est qui *Scaliger Balth. Venator Conr. de Allio Doer. Sill. Haupt.* homost qui *Schwabius* homo sed *Calpurnius Parthenius Guarinus Muretus* neque tantum multus homo sed Descendis *Casaubonus* *Fortasse* neque tecum multus homo quin Descendat: *uix enim crediderim* descendit *coniunctiuum esse, ut* addit *Ter. Phorm. I.* 2. 93 edit *Hor. Epod. III.* 3, *Verg. Aen. XII.* 801, carint *Plaut. Most. IV.* 1. 1, temperint *Truc. I.* 1. 41.
2. *Hunc uersum et prioris* neque tecum multus homo quin *alia manus pallidiore atramento addidit in a* Descendit *codices omnes praeter a* Descendat *a* Descendis *Parthenius Guarinus Turnebus Aduers. XXII.* 18 *Muretus* Te escendit *Balth. Venator* Te scindit *Hauptius* *Post* Naso *interpunxit Heysius* est et *G ed.* 1473 ut *H om.* est paticus *ACHLa*[1]*La*[2]*Vab* sapiencia *d* *H. A. I. Munro epigramma sic scribit*

Mutus homo es, Naso, neque tecum mutus homost qui
{ Descendit; Naso mutus es et pathicus.
{ Te scindit

h. e. Tu, Naso, taces; non tacet tecum (h. e. non, ut tu, tacet) is qui te —; ab hoc igitur, quamuis ipse taceas, edocemur te esse pathicum.

CXIII.

Consvle Pompeio primum duo, Cinna, solebant
Meciliam: facto consule nunc iterum
Manserunt duo, sed creuerunt milia in unum
Singlum. Fecundum semen adulterio.

CXIV.

Firmanvs saltu non falso Mentula diues
Fertur, qui tot res in se habet egregias,
Aucupium omne genus, piscis, prata, arua ferasque.

CXIII.

Cum c. CXII continuant codices plerique. Spatium in D quod corr. sic suppleuit De Cinna.

1. Fonsule *D a m. pr.* cina *a.*

2. Meciliā *G* Mecilia *BCDHLLa¹La²OVc* Me cilia *a* Metilia *b* Melicia *Ad* Moechalia at *Parthenius* Moechidii *Turnebus Aduers. XXII.* 18 Moechi illo *Statius Heinsius Doer. Froebl.* Moechi illo a *Scaliger Conr. de Allio* Moechi illo at *Silligius* Moechulei *Passeratius* Caecilio *Vossius* Moechari *Ed. á Bruner* Maeciliam *Lachmannus Haupt. Heys.* Mucillam *Pleitnerus Schwab.*

3. Mansuerunt *O* millia *DLbd.*

4. Singulum *codices praeter c Scaliger Voss. Conr. de Allio* Singlum *c quod retinui. Non.* 171 Singulum pro singulare . . . Varro Periplu lib. I. Tum uero doces historiam necessariam: simul unum singulum esset. Idem Octogesi περὶ ν(ο)μισμάτων: hoc erat incommodi quod nesciebamus, semel unum singulum esse. *Lachmannus tamen in Lucret. p.* 413 *negat Catullum sic scripsisse* Singula *Itali ed. Pr. uulgo et Lachm. Poblius comparat XXIX.* 17 primum *pro eo quod Catullus scripsit* prima in annum *coni. Ed. á Bruner.*

CXIV.

Cum c. CXIII continuant codices plerique. Spatium in Da quod corr. D sic suppleuit De Salio.

1. Firmanus *ABCDGLOVbac cf. Orell. Inscriptt.* 3118 Firmamus *H Ven. La¹La²d Westphalius* Firmani *Guarinus Heinsius* Firmano *Ald. I. Statius Voss.* Formianus *Scaliger Vulp. Nobbius de Metr. Catull.* 2. *p.* 19 *Heys.* Formiano *quidam ante Muretum Passeratius Doer. Sill.* salius *ABCDGL Ven.* saluis *cett.* saltus *Guar. Scal. Heins. Vulp. C. d. A. Froebl. Pleit.* saltu *Palladius uulgo et Lachm.* falsa *a* saluo *d* mentula *bcd* mensula *cett.*

2. quot *BHLa¹d ed. Pr. Scaliger Voss. Vulp. C. de Allio Doer. Sill.*

3. Aucupiam *BCGLLa¹V* An cupiam *Ob* Aucipiam *La²* Aucupia *Hd Statius Post* aucupium *interpungunt Statius Lachm. Haupt. Froebl. Rossb. Schwab.* pisces *a* aura *G.*

Nequicquam: fructus sumptibus exuperat.
Quare concedo sit diues, dum omnia desint.
Saltum laudemus, dum modo ipse egeat.

CXV.

MENTVLA habet instar triginta iugera prati,
Quatraginta arui: cetera sunt maria.

Cur non diuitiis Croesum superare potis sit,
Vno qui in saltu totmoda possideat,
Prata, arua, ingentes siluas saltusque paludesque
Vsque ad Hyperboreos et mare ad Oceanum?

4. Nec quicquam *DHOac* sumptus fructibus *D* exuperet *Phillippensis Vossius Conr. de Allio* exuperas *Scaliger Vulp. Pleitner.*
5. Quare cum dominus *a* contendo *ed. Pr.* sis diues *Froeblichius.*
6. Saltum *CGOa* Saltem *cett. Pleitnerus* dum modo ipse *codices, a ex correct.* dum tamen ipse *Auantius Ald. I.* dum domo *Lachmannus ex coni. Haupt. Heys. Schwab. Vide Lachm. Lucret. p.* 196 dum modo tu ipse *Froeblichius* dum modo te ipse *Pleitnerus* egeas *Scaliger Vulp. Froebl.*

CXV.

Cum c. CXIV continuant codices plerique. Spatium in Da, sed sine titulo.

1. Lentula *D a m. pr.* Mentulam *d Phillippensis* habet *codices* habes *Lachmannus Haupt.* habetne *Westphalius* istar *O* inster *D* instar *cett.* iusti *Statius* iusta *Scaliger Heys.* noster *Muretus Rossbachius Schwab.* pat^r^i *C.*
2. Quatraginta *Bd* Quadringenta *H* *Post* arui *signum interrogationis posuit Westphalius* paria *Froeblichius.*
3. crhesum *D* potissit *Dad* potuisset *cett. Vide Lachm. Lucret. p.* 316 potisset *ed. Pr.* potessit *ed.* 1473.
4. totmoda *ABCDLLa¹Va* tot moda *GOb* tot monda *A* tot modi *Ven.* (al. da) tot modo *H Parthenius Conr. de Allio* totmodia *d* tot bona *Auantius Haupt.* totmoda *cum Scaligero Vossio Vulpio Lachmanno Heysio Rossbachio Schwabio retinui* possidebat *B* possidebat *La¹* possiderat *Ob.*
5. ĩsulas *V* saltusque paludesque *BGLa¹OV Ven.* saltusque paludes *Ha* saltus paludesque *ACL* altasque paludes *D Froeblichius Boehmius* latasque paludes *Rossbachius* salsasque paludes *Bergkius.*
6. ad in *D* i (y *La²*) perboreos *La²D* hy (hi *La¹*) perbereos *BLa¹* et Oceanum *BLa¹* occeanum *CaHD a m. pr.*

Omnia magna haec sunt, tamen ipsest maximus ultro,
    Non homo, sed uero mentula magna minax.

CXVI.

Saepe tibi studioso animo uenante requirens
    Carmina uti possem mittere Battiadae,
Qui te lenirem nobis, neu conarere
    Telis infestum mittere in usque caput,
Hunc uideo mihi nunc frustra sumptum esse laborem,
    Gelli, nec nostras hic ualuisse preces.

7. est *a uulgo* et *Dcd ed. Pr.* si *cett.* es *Lachmannus Haupt. Rossb.* ipsest *ipse scripsi et sic Froehlichius Schwabius* ultro *A ni fallor, d ed.* 1473 *Vossius uulgo et Lachm.* ultor *cett. Statius Conr. de Allio Doer. Sill.* ultra *Heysius* lustro *Scaliger* uultur *Balth. Venator* multo *Ed. á Bruner.*

8. uere *Parthenius Guar. Voss. Vulp. Doer. Sill.* mentulla *G* mencula *O.*

CXVI.

Cum c. CXV continuant codices plerique. Spatium in Da quod corr. D sic suppleuit Ad Gelium. Ad Gellium *d.*

1. studiose *a a m. pr.* animo *om. D a m. pr., superscriptum habet a* uenate *V* uenanda *Scaliger Vulp. Doer. Sill.* requirens *d Auantius* requires *cett.*

2. mitere La^1 batriade *ABCGLL*a^1*Vab* battriade La^2 batiade *O ed. Pr.* bactriade *H* buttriade *D.*

3. te *om. A et L a m. pr.* leniret *a Ven.*

4. Telis (celis *O*) infesta mitteremusque (mitteremus *H* mictereξ'que *V*) *ABCGHLL*a^1*L*a^2*OV Ven. ba* infestum *D ed. Pr.* inusque *c* Telis infestum mittere in usque caput *Lachmannus Haupt. Rossb. Schwab.* Infestum telis icere (mi icere *Heinsius*) musca caput *Parthenius Ald. I. Doer.* Telis infestans mi icere musca caput *Statius* Telis infesto mi icere m. c. *Vossius Vulp.* Tela infesta meum mittere in usque c. *Muretus Dousa f. Silligius Heysius. Sed cf. Q. Curti IV.* 6. 22 *allatum a Barthio* Interiora quoque urbis telis infesta erant. *Locum uidetur respexisse Seneca Epig. IV.* 4 *(I. p.* 261 *ed. Haase)* Stringis in extinctum tela cruenta caput.

5. Nunc *Cab* ego *post* nunc *add. D* uideor *a* nunc mihi *AL* mihi et nunc *H* uideo *repetit post* sumptum *H.*

6. Geli *b* nostris *H* hic *ABVDad Lachm. Haupt. Rossb.* hinc *CGLL*a^1*L*a^2*Ob Schwab.* huic *H* huc *Muretus Froehlichius* hoc *uel* id *coni. Doeringius* uoluisse *O* preceps *D* praeces *a.*

Contra nos tela ista tua euitamus amict*ei*:
A*t* fixus nostris tu dabi supplicium.

7. tella *La*[1]*a* euitamus *ADb* euitabimus *cett. Vossius* amicta *BCDGHLLa*[1]*La*[2] *Ven.* amictu *AVb qui post hoc uocabulum scriptum habet* aīca amitha *O* aminta *c ed.* 1475 hamis *Vossius* amictu *Calp. ed.* 1481 *uulgo et Lachmannus* *Scripsi* amictei, *cf.* basiei *VII.* 9 *Olim conieceram* at hic iam *uel* athicti (ἄθικτοι) ab ictu *uel* inuncta *uel* euitabimus uncta *coni. Coningto.*

8. Afflixus *ABCDGHLLa*[1]*La*[2] *OVb Vossius* Afflixus *Ven.* At fixus *a uulgo et Lachmannus* nobis *b* dabis *codd.* dabe *ed.* 1473 supplicium. Am̄ Am̄ Am̄ *V.*

Explicit Catulli Veronensis libellus *G* Deo Gratias amen *Ven.* Finito libro referamus gracia Christo *O* Catulli finis *A* Finis *CH* Finit Liber Catulli poetae *L* Catulli Veronensis liber finit *B* Catulli Veronensis liber explicit *La*[1] Finit *V* Finis MCCCCLXIII *D* Explicit liber Catulli Veronensis. Laus Deo Omnipotenti. Gherardus Cerasius de Florentia scripsit pro Ioanne Cosme de Medicis. Amen. *La*[2] Catulli ueronēsis poete aucutissimi (argutissimi?) liber explicit. Scriptus completusque per me *ιερωνυμον δε Χρεσπανο* notarium taruisinum peccatorem et indignum famulum ῑς Χρῑ. 1460 *a* Finis Catulli *tum infra* Catulli Carmina *b.*

FRAGMENTA.

I.

At non effugies meos iambos

Porphyrio ad Horat. Carm. I. 16. 24. Iambi autem uersus aptissimi habentur ad maledicendum. Denique et Catullus cum maledicta minaretur, sic ait 'At—iambos.' *Cf. Comment. Cruq. ad locum. Versum Hauthalius refert ad Catulli c. XL.* Quaenam te mala mens, miselle Rauide, Agit praecipitem in meos iambos? &c.; *Westphalius ad carmen quod inter XIII et XIV stetisse ueri simile sit. Mihi ex c. LIV sumptum uidetur: cf. u.* 6, Irascere iterum meis iambis Inmerentibus, unice imperator.

Ast *codex Bernensis Porphyrionis.*

II.

Hunc lucum tibi dedico consecroque Priape

Terentianus Maurus 2752–2760 Gaisf.

Ipse enim sonus indicat esse hoc lusibus aptum.
Et ferme modus hic datur a plerisque Priapo,
Inter quos cecinit quoque carmen tale Catullus;
Hunc lucum—ostriosior oris.
Et similes plures sic conscripsisse Catullum
Scimus.

Atilius Fortunatianus p. 317 Gaisf. Ex hac diuisione et Priapeus nascitur uersus. Cuius exemplum apud Catullum 'Hunc—consecroque Priape.' Nam cum in duo commata hic uersus diuidatur superius comma octo syllabarum et insequens septem, diminuta superioris commatis parte; ut si facias 'Mater saeua Cupidinum: mater saeua Cupido.' Sed adeo totus hic ex heroo uenit hexametro ut et apud Homerum nullo immutato uerbo complures inueniantur Priapei, et apud Virgilium, quorum unum in praesentia posuimus, qui forte succurrit, credo et alios inueniri posse complures, 'Cui non dictus Hylas puer et Latonia Delos.' Quod apparet ita esse, quoniam ita huius uersus exigit natura, ut inter duo commata exiguam pronunciando interponas moram. Nam 'Cui non dictus Hylas puer' par

---

1. locum *quattuor codices Censorini p. 97 Iahn.* consecro dedicoque *Putschius.*

Qua domus tua Lampsaci est quaque Priape
Nam te praecipue in suis urbibus colit ora
Hellespontia, ceteris ostriosior oris.

est huic 'Hunc lucum tibi dedico' sequens autem comma 'et Latonia 'Delos' huic 'consecroque Priape.' Non ignoro autem uariari primas et secundas syllabas utriusque in Priapeo commatis, ut modo ab iambo incipiat, modo ab trochaeo; tanquam 'Hunc—consecroque Priape' et 'Libens 'hoc tibi dedico, libens sancte Priape.'

Id. p. 349. Est alius Priapeus qui et bucolicus uocatur, ut 'Hunc—'Priape.' Hic quoque octaua syllaba partem orationis finit, ideoque hoc metrum bucolicum dicitur.

Marius Victorinus p. 163 Gaisf. Item 'Hunc lucum tibi dedico' dehinc 'consecroque Priape.' Quod metrum Priapeum a quibusdam aestimatur propter geminam similitudinem.

Id. 207. Diuisio huius in secundo commate infracta paululum ac mollior receptis in uersu primo et quarto spondeis efficitur, ut apud Catullum, 'Hunc—Priape.'

3, 4. Id. 207. Igitur quod hoc uersu Priapi laudes plerique canendo prosecuti sunt Priapeum metrum nuncuparunt, quod genus hexametri adeo abhorret ab heroi lege, ut utraque pars commatis nonnunquam trochaeis et iambis aut pro spondaeo anapaestis inchoetur, aut etiam cretico prius comma pro dactylo terminetur, ut est apud Catullum 'Nam te praecipue 'in suis' dehinc 'Hellespontia ceteris,' quando bina sunt cola, mora distinctionis intercedente; quod genus uersuum apud Graecos comoediarum ueterum scriptores plurimum est, et magis apud eos qui satyrica scripserunt, unde a nonnullis satyricon prius uocabatur, uerum postea abiit in consuetudinem ut Priapeum appellaretur.

Censorinus p. 97 Iahn. Priapeum 'Hunc—Priape.'

---

2. silua *suppleuerunt Itali* qua portusque *Santenius* erit quaque *Lachmannus ad Terentianum Maurum p.* 92 Quoi domus .... quoique silua *Doeringius* *Fortasse* tecta, *cf. Cat. LXIV.* 246.

3. haec colit *Brissaeus.*

4. ostreosior *uulgo, Brissaeus.*

III.

de meo ligurrire libido est

Nonius 134. Ligurrire degustare, unde adligurrire multa auide consumere. Horatius 'Semesos pisces tepidumque ligurrierit ius.' Catullus Priapo (Catulus Priopo *codices Noni,* Priapeo *Lachmannus*) 'de meo—li-'bido est.'

IV.

Animula miserula properiter abit.

Nonius 517. Properiter. Catullus 'animula—abit.' *cf. Diomed.* 496 *G.* Proceleusmaticum metrum est quale fecit Serenus. 'Animula—obiit.'

---

obiit *codices Diomedis.*

V.

Lucida qua splendent carchesia mali.

Nonius 546. s. u. Carchesia. Alias summa pars mali, id est foramina quae summo mali funes recipiunt. . . . Catullus Veronensis 'Lucida—mali.' *Cinnae ascribunt Isidorus Origg. XIX.* 2. 10 *Scholiastes Lucani V.* 418, *quorum ille scribit* Lucida confulgent alti carchesia mali; *hic* Lucida cum fulgent summi carchesia mali. *Versum post LXIV.* 235 *inserendum esse putarunt Faernus Muretus alii.*

VI.

Seruius ad Verg. Aen. V. 591. Falleret indeprensus et irremeabilis error. Est autem uersus Catulli. *Cf. LXIV.* 115.

VII.

Schol. Veron. ad Verg. Aen. VIII. 34. Carbasus et masculino et feminino genere dictus est. [Catullus cannubiae]——carbasus | —ros umbrosa [c—an—————— —————— —————— | *Sic edidit H. Keilius in Probi Commentario p.* 99. *Paulo aliter Maius Class. Auct. VII. p.* 297 *qui post* dictus est *sic scribit* *Catullus*: Cann(ub)iae . . . carbasus . . . ros umbrosa c . . . an . . . *Hinc Lachmannus duos uersus facit* Cann*ab*ia e*xc* . . . . . Carbasus *Eu*ros Vmbrosa c . . . . an . . . *Ungerus sic scribit* Lucilius: Cannabia et tumidos (*uel* aequales) concepit carbasus Austros (*uel* Euros).

VIII.

Seruius ad Verg. Georg. II. 95. Hanc uuam (Rhaeticam) Cato praecipue laudat in libris quos scripsit ad filium: contra Catullus eam uituperat et dicit nulli rei esse aptam miraturque cur eam laudauerit Cato. Sciens ergo utrumque Vergilius medium tenuit dicens 'Quo te carmine dicam 'Rhaetica?'

IX.

Plinius Hist. Nat. XXVIII. 19. Hinc Theocriti apud Graecos, Catulli apud nos proxumeque Vergili incantamentorum amatoria imitatio (*fortasse* initiatio).

X.

Seruius ad Verg. Aen. IV. 409. Sic etiam Horatius 'Vade, uale; caue 'ne titubes mandataque frangas,' nam 'caue' ue longa est, nec uocalis sequitur ut in bucolico 'uale, inquit, Iola.' Sed dicimus a tertia esse coniugatione imperatiuum, ut 'cauo, cauis.' Hinc etiam Catullus cauere dixit. *Cf. L.* 18, 19, *LXI.* 152.

XI.

Seruius ad Verg. Aen. V. 609. Notandum sane etiam de Iride arcum genere masculino dicere Vergilium: Catullus et alii genere feminino ponunt referentes ad originem, sicut haec Attis et haec Gallus legimus. *Cf. LXIII.*

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

DE AEQVABILI PARTITIONE CARMINVM

CATVLLI.

Sed manifesta notis certa disponere sede
Singula diuina est animi ac iucunda uoluptas.
Aetna 249, 250.

CATVLLI carmina ratione quadam arithmetica diuidenda esse dixi iam in editione quae Londini prodiit anno 1866. Id ut clarius demonstrarem, non solum duo ex longioribus poematis, Attin dico Nuptias Pelei et Thetidis, minutius in praefatione tractaui, sed unicuique carminum ordinem suum tribui, apposito quodam schemate κατ' ἀριθμόν. Iam edito libello, uenit mihi in manus Ottonis Frankii *de artificiosa carminum Catullianorum compositione* dissertatio, quae et ipsa eodem anno uulgata erat. Huius quanta mecum consensio sit ex tabula apparebit quam in calce disputatiunculae nostrae addidi. Vtrique dux fuerat uir doctissimus et subtilissimi ingenii Otto Ribbeckius, qui in Heluetici Musei Noui T. I. p. 213–233, collatis quibusdam Theognidis, Tyrtaei, Solonis aliorum carminibus, ad συμμετρίαν quandam ut Tibulli Properti Horati nonnulla, ita Catulli VIII, XXXVI, LXII, LXXII, LXXVI, LXXXVII + LXXV, XCIX, mox[1] etiam V, XLV reuocauit. Etiam in nonnullis locis carminis LXIV numerorum praesertim 2, 3 certam quandam consecutionem posuit; nam in uu. 19–21, 63–65, 117–119, 121–123, 154–156, 256–259 numerum ternarium constanter inueniri; locum de Ariadna κατὰ δυὸ et κατὰ τρεῖς compositum esse, ut

$$52—67 = 3.3.2 = 3.3.2$$
$$86—93 = 3.2.3$$
$$94—102 = 3 \times 3;$$

[1] In libello anni 1863 *C. Valerius Catullus, Eine literar. historische Skizze Kiel. Ernst Homan.* pp. 34, 55.

κατὰ δύο quidem ibi maxime, ubi Ariadna maritum quaerat ac deploret, 178–187, 198–201; κατα τρεῖς ubi Eumenidas precetur ut sibi adsint ulturae. (192–197.) Denique hanc συμμετρίαν nusquam magis reperiri quam in epigrammatis, praesertim octo uersuum. Sed iam antea Anglus ni fallor in Ephem. Class. IV. 297, XV. 107, c. XXX *Alfene immemor atque unanimis false sodalibus* in tres strophas quaternorum uersuum diuiserat; feceratque idem Lachmannus in editione Catulli priore (1829). Postea in Bergkii et Caesaris Diar. Antiq. 1845 p. 392 in sex strophas descripsit binorum uersuum. Eodem loco docuit singulas strophas Epithalamii *Collis o Heliconiei* ex systematis duobus priore uersuum ternorum, posteriore binorum constare. C. LXII ad leges amoebaei carminis primus Naekius[1] postea Lachmannus Hauptius Hermannus Froehlichius Rossbachius Leutschius Pleitnerus, nuperrime uero Riesius Richterus Frankius pro se quisque reducere conati sunt. Tum Handius in programmate Ienae anno 1848 edito c. LV *Oramus si forte non molestum est* in tres partes distribuit hac lege ut bini uersus stropham efficerent, quorum uersuum prior spondaeum in secunda sede poneret, posterior dactylum. Hunc quoque secuti sunt complures, quorum sententias ipsi carmini apposui. Denique c. LXI ad numeros retulit et hac ratione descripsit Pleitnerus in libello quo hoc carmen et LXII tractauit.

Sed priusquam de Catulli carminibus loquimur, pauca quaedam de uniuersa re dicenda sunt, primum utrum repugnantes habeat eos qui de metris scripserunt, deinde utrum alibi reperiatur. Quod plerique negant metricos quicquam de partitione carminum ἰσομέτρων dixisse, uerum illud quidem, sed non ex omni parte est. Quos ut non infitier systemata ac strophas ibi fere semper ponere ubi mutato uersuum rhythmo carmen diuidatur, ueluti, si de anapaestis res est, systema non pari numero similium uersuum fit sensu tantum discretorum, sed certus numerus uersuum mutatis ultimi pedibus, hoc est admisso paroemiaco, ex sequentibus disiunctus hoc modo efficit systema; ut Hephaestionem concedam in libro suo περὶ ποιήματος et in Encheiridio huiusmodi strophas plerumque respicere; ita neque omnia ueteres crediderim tradidisse quae de uersibus uera habentur, et hi ipsi nonnulla de hoc in quo uersamur reliquerunt quibus recentiorum confirmetur opinio. Verba Hephaestionis respiciamus quae sunt in exordio libri περὶ ποιήματος § 114 Westphal. Τῶν ποιημάτων τὰ μέν ἐστι κατὰ στίχον, τὰ δὲ συστηματικά, τὰ δὲ μικτά, τὰ δὲ

[1] Opuscula I. pp. 103, 4.

κοινά. Κατὰ στίχον μὲν ὅσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ μέτρου καταμετρεῖται, ὡς τὰ Ὁμήρου καὶ τὰ τῶν ἐποποιῶν ἔπη· καταχρηστικῶς δὲ κἂν ὑπὸ κώλου ἢ κομματίου ὡς τὸ Καλλιμάχειον τοῦτο ποιημάτιον.

ἡ παῖς ἡ κατάκλειστος
τὴν οἱ φασὶ τεκόντες

καταμετρεῖται γὰρ ὑπὸ κόμματος ἀντισπαστικοῦ, καλουμένου Φερεκρατείου. Συστηματικὰ δὲ ὅσα ὑπὸ πλειόνων μέτρων εἰς ἓν σῶμα παραληφθέντων καταμετρεῖται ἢ συμπληροῦται. Μικτὰ δὲ ὅσα μέρος μέν τι ἔχει ὑπὸ στίχου καταμετρούμενον, μέρος δὲ συστηματικόν. Κοινὰ δὲ ὅσα ὑπὸ συστήματος μὲν καταμετρεῖται, αὐτὸ δὲ τὸ σύστημα ἔχει πληρούμενον, οἷα ἐστι τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ Σαπφοῦς, ἐν οἷς καταμετρεῖται μὲν ὑπὸ διστιχίας, αὐτὴ δὲ ἡ διστιχία ὁμοία ἐστί. Ex his apparet Hephaestionem systemata in carminibus *κατὰ στίχον* compositis, qualia Catulli sunt fere omnia, in uniuersum non posuisse; quamuis essent poemata ubi cum uersibus *κατὰ στίχον* alternarentur systematici (*μικτὰ*), essent etiam ubi qui aliis *κατὰ στίχον* diuisi, aliis *κατὰ σύστημα* uiderentur (*κοινά*). Idem tamen in altero libro quem *περὶ ποιήματος* scripsit pleniorem, systema latius sic definit. § 119 *σύστημα ἐστι μέτρων συναγωγή, ἤτοι δύο ἢ πλειόνων, ἢ ὁμοίων ἢ ἀνομοίων· ἀνομοίων μέν, ὡς τὰ ἐλεγεῖα, ἑξαμέτρου γάρ ἐστι πρὸς πεντάμετρον κοινωνία καὶ οἱ ἐπῳδοί· τὸ δὲ ἐξ ὁμοίων, ὡς τὸ δεύτερον Σαπφοῦς, ὡς προϊόντες δείξομεν.* Quod sic pergit facere. § 120 *κοινὰ δὲ γενικὰ ἅπερ καὶ ὁ κατὰ στίχον γεγράφθαι φάσκων ὑγιῶς ἂν λέγοι καὶ ὁ κατὰ σύστημα, ὡς τὸ δεύτερον καὶ τρίτον Σαπφοῦς. Διὰ μὲν γὰρ τὸ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις κατὰ δύο ὁρᾶν παραγεγραμμένον ἕκαστον ᾆσμα καὶ ἔτι διὰ τὸ μηδὲν εὑρίσκεσθαι ἀριθμοῦ περιττοῦ, κατὰ συστήματα νομίζομεν αὐτὰ γεγράφθαι· πάλιν δὲ τῷ ὅμοιον ἑκάτερον εἶναι τῶν ἐν τῇ δυάδι στίχων καὶ τῷ δύνασθαι τὴν ποιητρίαν κατὰ τύχην τινὰ ἀρτίου πάντα ἀριθμοῦ πεποιηκέναι φαίη τις ἂν κατὰ στίχον αὐτὰ γεγράφθαι.* Erat igitur ubi non ex dissimilibus tantum, ut elegiacis epodisque, sed etiam ex similibus constarent systemata. Nam in secundo libro Sapphus, qui totus *πενταμέτροις τεσσαρεσκαιδεκασυλλάβοις* compositus est, (Encheir. § 46 W.) alii systemata non ponebant, alii et ipse Hephaestio cum antiquis exemplaribus uersus *κατὰ δύο*, non uno tenore, scriptos uiderent, systemata faciebant binorum uersuum. Loquimur de secundo libro Sapphus, sed idem in tertium quoque cadere ex § 114, 120 intelligitur, hic autem totus constabat ex tetrametris choriambicis[1], quales sunt *Νύμφαις ταῖς Διὸς ἐξ αἰγιόχω φάσι τετυγμέναις*, Catulli c.

[1] Hephaest. § 66 W. *τὸ δὲ ἀκατάληκτον (ἀντισπαστικὸν) καλεῖταί Σαπφικὸν ἑκκαιδεκασύλλαβον· ᾧ τὸ τρίτον ὅλον Σαπφοῦς γέγραπται, πολλὰ δὲ καὶ Ἀλκαίου ᾄσματα, Νύμφαις—τετυγμέναις.*

XXX, Horati C. I. 11, I. 18, IV. 9, quae omnia κατὰ δύο diuidi possunt. Quod si in carminibus ambigebant quae et breuia essent et pari numero uersuum, multo magis in longioribus, praecipue uero ubi inpari uersuum numero partium aequabilitas in obscuro esset.

Nec desunt apud ipsum Hephaestionem exempla huiusmodi. Nam in § 44 ubi de tetrametris dactylicis dicit, his uerbis utitur *καὶ τῶν ἀκαταλήκτων δὲ τὸ τετράμετρον Ἀρχίλοχος ἔνδοξον ἐποίησε διὰ τὸ προτάξαι αὐτὸ τροχαϊκοῦ τοῦ καλουμένου ἰθυφαλλικοῦ, οὕτως.*

οὐκ ἔθ' ὁμῶς θάλλεις ἁπαλὸν χρόα. κάρφεται γὰρ ἤδη.

Ἀλκμὰν δὲ καὶ ὅλας στροφὰς τούτῳ τῷ μέτρῳ κατεμέτρησε

Μῶσ' ἄγε, Καλλιόπα, θύγατερ Διός,
ἄρχ' ἐρατῶν ἐπέων, ἐπὶ δ' ἵμερον
ὕμνῳ καὶ χαρίεντα τίθει χόρον.

Has strophas trinorum fuisse uersuum docet Maximus Planudes (V. 510) *αὕτη ἡ στροφὴ ἐκ τριῶν ἐστι κώλων δακτυλικῶν ἰσομέτρων συγκειμένη*[1]. At enim hoc ipsum quod in tribus metris strophas ponit Hephaestio, non ponit in ceteris, argumento est alibi eum non agnoscere. Ergo quod nihil dicit Hephaestio de hexametris in strophas lege amoebaea dispositis, arguitur strophas in hexametris non posuisse? Quis est autem qui metrices doctrinam etiam primis labris attigerit qui nesciat Theocritum Bionem Moschum, ut nihil de Romanis dicam, bucolica carmina in strophas redegisse certa lege sibi respondentes? Quod non Bucolici soli fecerunt, sed Sappho etiam, ut ex Catulli c. LXII *Vesper adest, iuuenes, consurgite: Vesper Olympo* iure colligitur (Rossb. et Westph. II. p. 27). Idem Hephaestio multa de anapaestis tradit, nihil de synapheia. Primus enim (nisi excipias Terentiani Mauri breuem uersiculum 512) R. Bentleius in Epistola ad Millium et postea in Dissertatione de Phalaride, quod ante eum nemo obseruarat, numerum in anapaestorum systematis continuari, neque usquam syllabae ancipiti locum concedi uidit[2]. Veteres igitur si aut nihil aut perpauca de synapheia tradiderunt, siue ignari sine quod breuius rem tractarunt, siue quod neglecta nonnunquam est[3], idcirco synapheiae locum suum negemus? Vel si non desunt exempla senariorum qualis hic est

Ἄτλας ὁ χαλκέοισι νώτοις οὐρανὸν

[1] Rossbach und Westphal Griechische Metrik II. p. 28.

[2] Hermann. Element. Doctrinae Metricae II. c. 32. Adde Terentian. Maur. 1404 *Versus hic nunquam vacillat; hoc suo reddam loco,* quod de synapheia dictum habet Coningto.

[3] Vide exempla in Rossb. et Westph. Griech. Metrik. II. pp. 98–100.

idcirco Porsonum putemus nihil reperisse? Nemo enim ueterum, ut opinor, notum illud apud Tragicos ut quinti pedis senariorum primam syllabam corriperent si creticus sequeretur, aut scire se professus est aut quicquam de eo praecepit. Poterant etiam alia latere. Quid autem facilius quam partitionem neglegere uersuum qui non mutatis numeris, sed sola sententia distinguerentur? Tales multos fuisse uix cuiquam credo dubium fore qui perlecto Hephaestione ad Lyricorum fragmenta se contulerit. Quorum tanta pars uersibus ἰσομέτροις scripta est quanta strophis omnino caruisse non uincitur.

Ex libris Sapphus unus teste Seruio ad Georg. I. 31 inscriptus est Epithalamia. Huius non pauca supersunt fragmenta, hexametris, choriambis, iambis, aliis metris conscripta. Horum nullum strophis caruisse uel certe περικοπαῖς suis credibile est: Hymenaeis enim, quod genus carminum a multis si quod aliud recitatum est iisque non semper in eodem loco stantibus, opus erat partitione quadam qua alternantium motus uel progredientium regerentur[1]. Vnde non Graecorum tantum nuptialia carmina nec lyricorum tantum in strophas sunt diuisa; sed et Theocriti Helenes Epithalamium quod hexametris scriptum est, et Catulli c. LXI, LXII quorum prius glyconeis, posterius hexametris composuit, et Senecae Hymenaeus in Medea (56–115) et Claudiani uersus nuptiales rata quadam distributione coguntur. Itaque Sapphus liber ut multa amplecti potuit ipsis numeris in partes suas ordinata, ita ἰσόμετρα quaedam uidetur habuisse, quae ne ipsa quidem siue strophis carebant siue certa aequabilitate partium. Coniectati sunt hoc de hexametris eius (Sapph. fr. 92, 93, 94, 95) iam Rossbachius et Westphalius[2]; sed idem latius patuisse arbitror.

> Ὄλβιε γάμβρε σοὶ μὲν δὴ γάμος, ὡς ἄραο,
> ἐκτετέλεστ,' ἔχεις δὲ πάρθενον ἂν ἄραο. fr. 99.

Hi uersus quodammodo stropham uel περικοπὴν efficiunt, quanquam non nego cum aliis eos coniungi potuisse qui dissimili metro confecti essent. Eiusdem generis sunt

> τίῳ σ', ὦ φίλε γάμβρε, κάλως εἰκάσδω;
> ὄρπακι βραδίνῳ σε μάλιστ' εἰκάσδω. (104).

Nihil dico de Alcaei fragmentis, sed hunc quoque ἰσομέτρους strophas scripsisse ex fragm. 37, 39, 41, 84 ueri simile est. Haec enim omnia

[1] Cf. Westphal. Catull's Gedichte übersetzt p. 231.
[2] Griech. Metrik II. p. 27.

tetrametris antispasticis (Hephaest. 66) scripsit, quo metro Sappho solo usa est in libro tertio. Quae si κατὰ δύο huius libri carmina dispertisse creditur ab Hephaestione, non minus artis Alcaeum quoque adhibuisse arbitror.

Nunc respice haec Anacreontis (fr. 44)

πολιοὶ μὲν ἡμὶν ἤδη κρόταφοι κάρη τε λευκόν,
χαρίεσσα δ' οὐκέθ' ἥβη πάρα γηράλεοι δ' ὀδόντες.
γλυκεροῦ δ' οὐκέτι πολλὸς βιότου χρόνος λέλειπται.
διὰ ταῦτ' ἀνασταλύζω θαμὰ Τάρταρον δεδοικώς.
'Αΐδεω γάρ ἐστι δεινὸς μυχὸς, ἀργαλέη δ' ἐς αὐτὸν
κάθοδος· καὶ γὰρ ἑτοῖμον καταβάντι μὴ ἀναβῆναι.

Hi uersus apud Bergkium κατὰ δύο impressi leguntur; mihi potius κατὰ τρεῖς uidentur decurrere, id quod indicat ionicus a minore in primo pede bis tantum integer (uu. 3, 6), resolutus in ceteris. Sed strophas inesse, et quidem ἰσομέτρους, pro certo habeo.

fr. 17 'Ηρίστησα μὲν ἰτρίου λεπτοῦ μικρὸν ἀποκλάς,
οἴνου δ' ἐξέπιον κάδον, νῦν δ' ἁβρῶς ἐρόεσσαν
ψάλλω πηκτίδα τῇ φίλῃ κωμάζων παϊδὶ ἁβρῇ.

Etiam haec systema facere ex ἰσομέτρῳ carmine excerptum uidentur: tam plenam in se perfectamque habent sententiam. Nec uero nihil ad rem confert quod dicit Hephaestio § 123 W. Κοινὰ δέ ἐστι συστηματικὰ τὰ δύο εἴδεσιν ὑποπεπτωκότα, οἷον συμβέβηκεν ἐπὶ τοῦ

ἐμὲ δειλὰν ἐμὲ πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν.

"Απειρος μὲν γάρ τις ὢν τῆς τοῦ ποιητοῦ προθέσεως ἐξ ὁμοίων φήσειεν ἂν εἶναι τὸ ᾆσμα· ὁ δὲ ἔμπειρος κατὰ σχέσιν, ὡς καὶ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεδείξαμεν. ib. 123 ἐξ ὁμοίων δέ ἐστιν ἅπερ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ποδὸς ἢ τῆς αὐτῆς συζυγίας ἢ περιόδου καταμετρεῖται ἀνεὺ ἀριθμοῦ τινὸς ὡρισμένου. ὡς ἐὰν τεταγμένος ἀριθμὸς ᾖ, οὐκ ἔστιν ἐξ ὁμοίων, ἀλλὰ κατὰ σχέσιν, ὡς ἐν τῷ παρ' 'Αλκαίῳ ᾄσματι, οὗ ἡ ἀρχη ἐμὲ—πεδέχοισαν. "Απειρος μὲν γάρ τις ὢν φήσειεν ἂν αὐτὸ ἐξ ὁμοίων εἶναι, ἐξ ἰωνικῆς ἀπ' ἐλάσσονος συζυγίας καταμετρούμενον. ἡμεῖς δὲ ἐπειδὴ κατὰ δέκα ὁρῶμεν αὐτὸ συζυγίας καταμετρούμενον, κατὰ σχέσιν αὐτὸ γεγράφθαι φαμέν. In quibus hoc uidetur significare; plerisque poema illud Alcaei cum ex pedibus fieret ionicis a minore per synapheiam continuatis hoc modo ut duabus breuibus syllabis duae longae semper subicerentur (◡◡– –) nullo nec hiatu nec resolutione syllabarum, systema quidem facere uideri, sed nullo certo numero pedum: peritioribus non continuari tantum sed in strophas distribui denorum pedum. Sic enim locum explicant Rossbachius et

Westphalius ex Aeschyli Suppl. 1053–1057 = 1058–1062[1], ubi duas strophas deni ionici a minore efficiunt. Nota res ex Horati c. III. 12 *Miserarum est neque amori dare ludum neque dulci*, quod tot passum est distributiones quot uix aliud poema Romanorum. Hoc si in ionicis a minore nonnunquam euenire poterat, cur non in aliis? Et in paeonicis quidem id euenisse testis est Hephaestio in eodem loco § 124 Ἔστι δὲ τινα τὰ ἐξ ὁμοίων οὕτω πεποιημένα (h. e. κατὰ σχέσιν uel in strophas distributa) οἷον τὰ Ἑρμείου παιωνικὰ ὄντα

Ἑπτά μοι δὶς τριάκοντα βασιλεὺς σχεδόν

καὶ τὰ ἑξῆς. Idem sequitur ex arte musica. Nam antiquissimis temporibus canebant carmina non legebant; canentibus autem, etiam mera voce, certis quibusdam pausis usus erat; multo autem magis, si tibiis uel cithara. Itaque uix maiora uero dixit Westphalius dum strophis eandem uetustatem ponit quam carminibus. (Catull. p. 270) Num putamus ante inuentum Elegeion ceteraque metrorum genera hexametros diuisione partium caruisse? Hoc est illud omnino negare, quod nondum perfectum sit. Nec a ratione abhorret ὕμνους si qui Deorum facti essent, ut paean ille quo πανημέριοι iuuenes Apollinem mulcebant (Il. A. 472) ut melos suum, ita partes habuisse. Non dico de stropha et antistropho; poterat enim carmen ita diuidi ut ratas περικοπὰς haberet rerum ordini obtemperantes, nec tamen sibi respondentes inuicem more strophae et antistrophi. Hoc ex collatis Iulii Pollucis Plutarchi Aristotelis uerbis elucebit. Docet enim Plutarchus (De Musica III) Terpandrum κιθαρῳδικῶν ποιητὴν ὄντα νόμων κατὰ νόμον ἕκαστον τοῖς ἔπεσι τοῖς ἑαυτοῦ καὶ τοῖς Ὁμήρου μέλη περιτιθέντα ᾄδειν ἐν τοῖς ἀγῶσιν. ἀποφῆναι δὲ τοῦτον λέγει ὀνόματα πρῶτον τοῖς κιθαρῳδικοῖς νόμοις. ὁμοίως δὲ Τερπάνδρῳ Κλονᾶν, τὸν πρῶτον συστησάμενον τοὺς αὐλῳδικοὺς νόμους καὶ τὰ προσόδια ἐλεγείων τε καὶ ἐπῶν ποιητὴν γεγονέναι . . . Οἱ δὲ νόμοι οἱ κατὰ τούτους αὐλῳδικοὶ ἦσαν, Ἀπόθετος, Ἔλεγοι, Κωμάρχιος, Σχοινίων, Κηπίων τε καὶ Δεῖος καὶ Τριμελής. ὑστέρῳ δὲ χρόνῳ καὶ τὰ πολυμνάστια καλούμενα ἐξευρέθη. Οἱ δὲ τῆς κιθαρῳδίας νόμοι πρότερον πολλῷ χρόνῳ

[1] Ἡμιχ. α΄. ὁ μέγας Ζεὺς ἀπαλέξαι
γάμον Αἰγυπτογενῆ μοι.
Ἡμιχ. β΄. τὸ μὲν ἂν βέλτατον εἴη.
σὺ δὲ θέλγοις ἂν ἄθελκτον.
Ἡμιχ. α΄. σὺ δέ γ' οὐκ οἶσθα τὸ μέλλον.
Ἡμιχ. β΄. τί δὲ μέλλω φρένα δίαν
καθορᾶν ὄψιν ἄβυσσον;
μέτριον νῦν ἔπος εὔχου.
Ἡμιχ. α΄. τίνα καιρόν με διδάσκεις;
Ἡμιχ. β΄. τὰ θεῶν μηδὲν ἀγάζειν.

τῶν αὐλῳδικῶν κατεστάθησαν ἐπὶ Τερπάνδρου· ἐκεῖνος γοῦν τοὺς κιθαρῳδικοὺς πρότερος ὠνόμασε Βοιώτιόν τινα καὶ Αἰόλιον, Τροχαῖόν τε καὶ Ὀξὺν, Κηπίωνά τε καὶ Τερπάνδριον καλῶν, ἀλλὰ μὴν καὶ τετραοίδιον. πεποίηται δὲ τῷ Τερπάνδρῳ καὶ προοίμια κιθαρῳδικὰ ἐν ἔπεσιν. Ὅτι δε οἱ κιθαρῳδικοὶ νόμοι οἱ πάλαι ἐξ ἐπῶν συνίσταντο, Τιμόθεος ἐδήλωσε· τοὺς γοῦν πρώτους νόμους ἐν ἔπεσι διαμιγνύων διθυραμβικὴν λέξιν ᾖδεν, ὅπως μὴ εὐθὺς φάνῃ παρανομῶν εἰς τὴν ἀρχαίαν μουσικήν. Hinc docemur Terpandrum ex uersibus epicis siue suis siue Homeri nomos fecisse, singulis nomis suum μελος suum nomen addidisse; fecisse etiam prooemia quae et ipsa hexametris scripta sunt. Hic nomos cum cithara coniunxit: Clonas cum tibia. Ergo si hexametris usi sunt in nomis hi qui eos primi intulerunt, isque mos tantum ualebat ut dithyrambicis numeris hexametros immisceret serior nomorum scriptor Timotheus, habemus unum saltem genus carminum quod ἰσόμετρον esset, idemque in partes distributum. Hae quae fuerint docemur ex Iulii Pollucis Onomastico IV. 66 μέρη δὲ τοῦ κιθαρῳδικοῦ νόμου Τερπάνδρου κατανείμαντος ἔπαρχα μέταρχα κατάτροπα μετακατάτροπα ὀμφαλὸς σφραγὶς ἐπίλογος. (Vide Westph. Catull. pp. 73–78) Has partes non ab initio omnes exstitisse ex ipsis nominibus concluditur. Fuerunt primo Archa, Omphalos, Sphragis; mox Archae subiecta Catatropa, Sphragidi Epilogus; dein alterum initium factum est altera Catatropa. Sed Aristoteles Problem. xix. 15 dicit nomos a ceteris ᾠδαῖς χορικαῖς hoc distare quod non in antistrophis fierent; cuius causam esse quod ab histrionibus cum gestibus ac motu agerentur, unde perplexioribus essent uerbis ac numeris; nam dithyrambos quoque postquam cum gestu cani coepissent, non iam habere antistrophos, simplices enim antistrophos esse. Distinguebantur igitur Nomi in partes suas, strophis et antistrophis carebant. Vnde non semper abesse diuisio colligitur a carminibus quae in strophas reuocari nequeant antistrophis respondentes. Hoc quantum intersit uidebimus in Theocriti Eidylliis, Callimachi Hymnis Elegiisque. Sed idem de antiquioribus ἐλεγειοποιοῖς diserte tradit Plutarchus de Musica VIII. Καὶ ἄλλος δέ ἐστιν ἀρχαῖος νόμος καλούμενος Κραδίας ὅν φησιν Ἱππῶναξ Μίμνερμον αὐλῆσαι. Ἐν ἀρχῇ γὰρ ἐλεγεῖα μεμελοποιημένα οἱ αὐλῳδοὶ ᾖδον. Γέγονε δὲ καὶ Σακάδας Ἀργεῖος ποιητὴς μελῶν τε καὶ ἐλεγείων μεμελοποιημένων. Quod si elegos in nomis usurparunt Mimnermus Sacadas et qui eos imitati sunt, hoc est in eo genere carminum quod partitione quidem obstrictum esset, sed minus ceteris certa finitaque, poterant etiam alibi elegos adhibere certiore ordine ac serie se se inuicem consequentes. Iam iambos modo recitare, modo canere auctor erat Archilochus (De Mus. XXVIII). Quod quid est aliud quam in diuersas partes distribuere carmen?

Dixerit hic aliquis, euismodi *περικοπαῖς* locum tamdiu dari, quamdiu carmina cum musica necessario coniungantur; cum legi coeperint, rem cum necessitate perire. Sed non tam artis terminis desiunguntur carmina; nam et postquam cum musica necessario coniungi desierunt, nonnunquam accommodantur musicae, si quidem Horatius scripsit quidem odas ut legerentur potissimum, non ut canerentur, et tamen ad lyram cantatas fuisse iure sumpseris; et Catullus Epithalamia sua non uidetur a modis dissociasse, quanquam pleraque carmina legentibus tantummodo commendat (XIV^{b}); et etiam si modos sustuleris, non continuo tollas diuisionem. Immo augeas; nam quo magis leguntur carmina, hoc magis fiunt artificiosa; artificii autem bona pars in hoc ipso posita est ut, quemadmodum in eloquentia non tota solum oratio in partes digeritur, sed et singulis partibus suus tribuitur ordo et color sententiis, sic carmina suam habeant *συμμετρίαν τε καὶ εὐρυθμίαν*.

Sed illud contra afferunt; poetas si carmina *ἰσόμετρα* in strophas redegissent, notis usuros fuisse diuisionum. Nam tales usurpatas fuisse in Graecorum lyricis carminibus docere Hephaestionem *περὶ Σημείων*. Qui haec dicit, ubi monostrophicum esset poema, qualia pleraque Anacreontis Sapphus Alcaei, singulis strophis paragraphum, finito apponi coronida ⊐. Si *κατὰ περικοπὴν* scriptum esset, hoc est cum stropha Antistropho Epodo, post singulas strophas et Antistrophos —, post Epodos ⊐, finito carmine asteriscum ⁜ appingi, praecipue ubi sequens carmen alio metro compositum esset, ut pleraque ex monostrophicis Anacreontis Sapphus Alcaei; sic factum esse in Aristophanis editione Alcaei; contra in Aristarchea qua Hephaestionis tempore uterentur, etiam mutato tantum carmine. In fabulis uulgari diplen et quidem *τὴν ἔξω* <, eandem raro uenire in lyricis; nisi quod in Alcmanis poematis quattuordecim stropharum, quae in duas partes descriptae essent septenarum idem metrum habentium, harum altera diplen haberet appictam, altera careret. Addit notas fabularum; in his paragraphum anapaesticas partitiones, quas chorus caneret *ἐν τῇ παρόδῳ*, inter se disiungere, paragraphum cum utraque *διπλῇ* in parabasi usurpari comoediarum.

Haec ille de strophis iustis, sine mutato rhythmo definitis; quales in Graecorum fabulis sunt etiam anapaesticae. Quid in strophis omnino *ἰσομέτροις* factum fuerit non dicit diserte; sed paragraphum credo significare ubi de Sapphus libris secundo ac tertio haec scribat. *Διὰ μὲν γὰρ τὸ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις κατὰ δύο ὀρᾶν παραγεγραμμένον ἕκαστον ᾆσμα, καὶ ἔτι διὰ τὸ μηδὲν εὑρίσκεσθαι ἀριθμοῦ περιττοῦ, κατὰ συστήματα νομίζομεν αὐτὰ γεγράφθαι.* Quod si uerum est, strophae

istae inter se huiusmodi nota—ab origine separabantur. Quae si Hephaestionis tempore iam exciderant, poterant etiam in aliorum carminibus excidere, praesertim minus notis et quae nullam tantam criticorum diligentiam experta exemplaribus minus sinceris prodita essent.

Sed poterant solo interuallo, non nota separari. Non credo, saltem a criticis[1]; sed esto ut solo interuallo disiunctae fuerint; habemus aliud argumentum quo defendamur. Nam si notae exciderunt, multo magis interualla; quae nec oculos moratura essent incuriose legentium, et si dictarentur uersus, aures scribentium facilius fallerent. Vt ut se res habet hoc unum exemplum ad id sufficit quod tractamus. Nobilissimae omnium poetriae stropharum signa iam Hephaestionis saeculo nisi ex antiquioribus exemplis perierant; cur non idem in Catullo credamus euenisse, de quo nec multa dixerint grammatici, et qui unicus eius carminum liber extat, hic ad nos et mancus et plurimis locis deprauatus peruenerit. Ex alio loco ubi de Alcmanis strophis ternariis dicit Hephaestio, nihil colligitur; sed ne hic quidem defuisse credo signa diuisionum, cum qua cura alia huius carmina distincta dicuntur, eadem etiam in his prouenire potuerit. Sed non nego hoc minus in ea cadere quae de ionicis a minore idem scripsit. Qui si ullo signo distinguebantur in denas syzygias, ne ἄπειρος quidem dubitasset κατὰ σχέσιν essent an ἐξ ὁμοίων.

Illud etiam tenendum est, poetas ipsos carmina nonnunquam potuisse certis terminis circumscribere, neque ea tamen notare signis; qui termini si obscuriores essent, curiosis tantummodo manifestos fore; ex his autem partem non ausuros fuisse quicquam de re incerta praedicare ne riderentur tanquam perspicaciores, nonnullis euenturum esse ut cum uerum alio loco uidissent, alio aut errarent aut discreparent ceteris, nihil omnino putarentur effecisse. Hoc quantum ualeat, melius intelliges si reputaris quot ex metricis quam pauci supersint. Nam si nonnulla de hac re quam agimus in tam breui Encheiridio tradit Hephaestio, plura in tribus libris unde hoc contraxit, aliquanto plura in undecim, multo autem plura in quadraginta octo quos primum scripsit dicturus erat. Ecquid aliud faciebat in libro περὶ τῶν ἐν ποιήμασι ταραχῶν, nisi ut partes inter se confusas secerneret iterum et in pristinum ordinem reduceret? Illae autem turbationes unde originem potius erant ducturae, quam ex omissis interdum uel erasis notis, interdum a suo loco in alium tralatis? Quotus quisque enim erat cui non dubitationem possent afferre carmina κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῆ,

[1] Dico Alexandrinos, sed quo tempore strophae signis inter se disiungi coeperint, non exploratum est.

qualia describit § 127 *ὁπόταν ἐκθέμενος ὁ ποιητὴς ὁπόσα δήποτε συστήματα διάφορα ἐπαγάγῃ ἐκ τῶν αὐτῶν συστημάτων συνεστῶσαν περικοπήν· ὥστε τὰ μὲν ἐν ἑκατέρᾳ ἢ ἑκάστῃ περικοπῇ συστήματα ἀνόμοια εἶναι ἀλλήλοις, τὰς δὲ περικοπὰς ἀμφοτέρας ἀλλήλαις ὁμοίας ἢ πάσας.* Nam si poeta scriberet tres strophas (α) decem uersuum (β) duodecim (γ) quattuordecim, quibus tres responderent (α) octo uersuum, (β) decem (γ) octodecim, ut strophae inpares, *περικοπαὶ* pares essent utraeque 36 uersuum; uel si comicae parabasis *μέλος* et *ἐπίρρημα* utrunque systemata haberent bina octonorum uersuum (8 × 2); *ἀντίστροφον* et *ἀντεπίρρημα* utrunque quaterna quaternorum (4 × 4), ut *περικοπαὶ* pares, *μέρη* essent inparia; facile turbarentur signa partitionis, mox uel tollerentur prorsus ut ex arbitrio addita scribarum, uel ibi tantum relinquerentur ubi incerta non essent.

Itaque de Graecis haec fere sentio; notas post Alexandrinorum certe aetatem plerumque usurpasse quibus carminum indicarent partitiones; nonnulla tamen ut incerta tradita ab antiquis aut non distinxisse signis aut raro, praecipue uero ubi uel inpares strophae essent, uel uersus uno metri genere continuarentur. Sed ut Graecis concesserim strophas plerumque certis signis definiuisse, non idcirco idem mos apud Romanos ualuisse ostenditur. Qui si Anacreontem legerent uel Alcaeum notis suis in strophas digestos, poterant eorum imitari uel orationem uel numeros, notas et signa tanquam minoris praetermittere. Certe Naeuius Punica sua ne in libros quidem distribuit, sed uno uolumine edidit et continenti scriptura; quae primus in septem libros diuisit C. Octauius Lampadio. (Suet. Gramm. II.) Idem tamen Suetonius cum Craten Malloten Aristarchi aequalem dicat studium grammaticae in urbem intulisse legatum missum ad senatum ab Attalo rege inter secundum ac tertium Punicum bellum sub ipsam Enni mortem (A. C. 168) et cum prolapsus in cloacae foramen crus fregisset, per omne legationis simul et ualetudinis tempus plurimas acroasis subinde fecisse assidueque disseruisse; ac Romanis exemplo fuisse ad imitandum; hactenus tamen imitatos ut carmina parum adhuc diuolgata uel defunctorum amicorum uel si quorum aliorum tractassent, diligentius retractarent ac legendo commentandoque et ceteris nota facerent, ut C. Octauium Lampadionem Naeuii Punicum Bellum, ut postea Q. Vargunteium annales Enni, ut Laelium Archelaum, Vectiumque Philocomum Lucili Saturas; mox instruxisse ab omni parti grammaticam L. Aelium Lanuuinum generumque Aelii Clodium, posthac magis ac magis et gratiam et curam artis increuisse ut ne clarissimi quidem uiri abstinerent quo minus et ipsi aliquid de ea scriberent, utque temporibus quibusdam

super uiginti celebres scolae fuisse in urbe traderentur, pretia uero grammaticorum tanta mercedesque tam magnas ut constaret Lutatium Daphnidem septingentis milibus numum a Q. Catulo emptum ac breui manumissum, L. Apuleium ab Eficio Caluino equite Romano praediuite quadringenis annuis conductum multos edocuisse: claros autem professores ante Catulli aetatem memoret Nicanorem, Opilium, Gniphonem, Andronicum, Orbilium Pupillum, Ateium Philologum, Valerium Catonem, Cornelium Epicadum, Staberium Erotem, Curtium Niciam, Lenaeum, eo magis inclino ut credam totam Alexandrinorum disciplinam, inter haec notas metricas, Romae iam Ciceronis tempore uiguisse. Nam aliud genus notarum, ut quidquid pro contione aut in iudiciis diceretur librarii scriberent simul astantes *diuisis inter se partibus quot quisque uerba et quo ordine exciperet* iam Ennius inuenerat: notas autem quae uerba uel syllabas praefixis characteribus notarent Tiro Ciceronis librarius commentatus est, mox Vipsanius Philargyrus Aquila Seneca auxerunt. Ipsas illas Alexandrinorum notas XXI quibus utebantur in commentatione scriptorum, idem Suetonius dicit in annotationibus Enni Lucili et historicorum usos fuisse Ennium Aeliumque et postremo Probum, quem illas in Vergilio et Horatio et Lucretio apposuisse ut Homero Aristarchum.

Ex his quae ad rem nostram pertinent haec sunt[1].

>— diple obelismene ad separandas in comoediis et tragoediis periodos.

—< auersa obelismene quotiens strophe et antistrophos infertur.

$\overline{\overline{>}}$ diple superne obelata ponitur ad condicionem locorum uel personarum uel temporum mutatam.

Eadem Isidorus Origg. I. 20 nisi quod diplen superne obelatam omisit.

Harum an ullae in codicibus extent Horati, non scio. Extant certe signa partitionum, quibus interdum strophae a strophis, interdum orationis membra inter se distinguantur, ut confecto circuitu et quasi orbe uerborum ab altero argumento transitus fiat ad alterum. Nam in antiquo codice Horati qui in Museo Britannico seruatur (Harl. 2725), haec nota 7 uel ·7 modo in stropharum fine, modo periodorum uelut in Satiris et Epistulis posita est. Hanc antiquitus traditam fuisse forma indicat, non longe remota ab eis quae apud Suetonium et Isidorum reperiuntur; nec a uero mihi abhorrere uidetur ut formam ita usum a ueteribus ad nos peruenisse.

[1] Vide Suetoni Relliquias ed. Reyfferscheid. p. 140.

Adposui exempla ex Epodis.

Epod.		
IV.	4	Et crura dura compede ·7
	6	Fortuna non mutat genus ·7
	16	Othone contempto sedet ·7
V.	14	Mollire Thracum pectora ·7
	20	Plumamque nocturnae st. 7
	24	Flammis aduri Colchicis 7
	28	Echinus aut currens aper 7
	40	Intabuissent pupulae 7
	44	Et omne uicinum oppidum 7
	46	Lunamque coelo deripit 7
	54	Iram atque numen uertite 7
	72	Scientioris carmine 7
	76	Marsis redibit uocibus 7
	78	Fastidienti poculum 7
	82	Bitumen atris ignibus 7
	86	Misit Thyesteas preces 7
	90	Nulla expiatur uictima 7
	94	Quae uis deorum est m. 7
	96	Pauore somnos auferam 7
	98	Contundet obscenas anus 7
	100	Et Esquilinae alites 7
	102	Effugerit spectaculum 7
VI.	8	Quaecumque praecedet 7
	10	Proiectum odoraris cibum 7
	14	Aut acer hostis Bupalo 7
VII.	10	Vrbs haec periret dextera 7
	12	Vnquam nisi in dispar f. 7
	14	An culpa? responsum d. 7
	17	Sic est 7
	20	Sacer nepotibus cruor 7
VIII.	10	Exile suris additum ·7
	11	+Esto beata

Epod.		
	14	Onusta baccis ambulet ·7
	20	Ore allaborandum est tibi 7
IX.	10	Seruis amicus perfidis ·7
	18	Galli canentes Caesarem ·7
	20	Puppes sinistrorsum citae ·7
	22	Currus et intactas boues ·7
	36	Metire nobis Caecubum ·7
	38	Dulci Lyaeo soluere ·7
X.	4	Auster memento fluctibus ·7
	10	Qua tristis Orion cadit 7
	14	In impiam Aiacis ratem 7
	20	Noto carinam ruperit 7
XI.	2	amore percussum graui 7
	6	siluis honorem decutit 7
	14	arcana promorat loco 7
	18	certare summotus pudor 7
	22	lumbos et infregi latus 7
	26	nec contumeliae graues 7
	28	longam renodantis comam 7
XII.	3	neque naris obesae 7
	12	tectaque rupit 7
	14	langues minus ac me 7
	18	Cous adesset Amyntas 7
	26	capreaeque leones 7
XVII.	14	ad pedes Ulixei 7
	24	me reclinat otium 7
	56	riseris Cotyttia +
	59	nomine impleris meo 7
	66	Tantalus semper dapis 7
	67	obligatus aliti ·7
	74	inimicis eques ·7
	75	cedet insolentiae ·7

Haec si cum incisionibus compares Epodorum, nonnunquam ex parte, nonnunquam omnino cum his congruere intelliges; nonnunquam discrepant, saepius paucis tantum e multis sunt adscriptae. Nam in VI σχῆμα est 442, 42, codex notam addit post numeros ubi stigma apposui; in VII

σχῆμα est 442, 244, codex quatuor postremis addit; in VIII σχῆμα est 244, 442, codex 7 adpingit duabus mediis περικοπαῖς, praeterea + ubi carmen in duo dimidia scinditur; in IX totum σχῆμα est 64, 64, 24, 24, 42, codex notam habet post numeros quibus stigma adposui, et post u. 18 u non inciditur: in X σχῆμα est 4.4 24. 42.4, codex notam addit ut indicaui: XI σχῆμα habet 644, 446, codex notam addit et in locis indicatis stigmate, et post uersus 2, 26, unde fortasse conicias olim primam περικοπ in 24, ultimam in 42 distributam fuisse. Sed cum nota non in Odis tantum et Epodis recurrat, sed etiam in Satiris Epistulisque, nihil certius de ea asseuerarim.

Multo clarius res elucet in Senecae Tragoediis. Hae enim, ut etiamnum leguntur, adeo distincte in partes suas lyrica habent diducta ut si quis antiquissimum quemque codicem excutiat uariaque inter se comparet signa partitionum, uix dubitem quin eum ordinem reuocaturus sit quem habebant cum primum edebantur. Quod ut melius intelligatur, signa posui qualia in quatuor codicibus inueni.

MEDEA 578 669.

Harl. 2484.	Harl. 6332.	Lincolniensis 92.
		Non ubi hibernos nebulos
		Non ubi impellit Rhodanus
	⌈Caecus est ignis	Caecus est ignis stimulatus
=Parcite O diui	⌈Parcite O diui	
=Sed furit uinci		
=Ausus aeternos	⌈Ausus aeternos	Ausus aeternos agitare
=Constitit nulli		Constitit nulli uia nota magno
=Quisquis audacis	⌈Quisquis audacis	Quisquis audacis tetigit
	⌈Quisquis intrauit	
=Exigit poenas	⌈Exigit penas	Exigit penas mare
	⌈Auris amissae	
=Ille uocali		Ille uocali genitus
=Strauit Alcides	⌈Strauit Alcides	Strauit Alcides
=Ipse post terrae	⌈Ipse post terrae	Ipse post terrae pelagique
=Strauit Ancaeum	⌈Strauit Ancaeum	
	⌈meruere cuncti	
=Ite nunc fortes	⌈Ite nunc fortes	Ite nunc fortes, perarate
=Idmonem, quamuis	⌈Idmonem, quamuis	
=Omnibus uerax	⌈Omnibus uerax	Omnibus uerax
	⌈Ille si uere	

Harl. 2484.	Harl. 6332.	Lincolniensis 92.
Igne fallaci	⸢Igne fallaci	Igne fallaci
Patrioque pendet		
Coniugis fatum	⸢Coniugis fatum	Coniugis fatum
Ipse qui praedam	⸢Ipse qui praedam	Ipse qui praedam
Iam satis diui	⸢Iam satis diui	Iam satis diui

Oedipus 881–914.

Harl. 2484.	Harl. 6332.	Harl. 2483.
Gnossium regem timens	Gnossium regem timens	Gnossium regem
	Callidus medium senex	Callidus medium
	Qualis accipitris minas	Qualis accipitris
	Donec in ponto manus	
Quidquid excessit modum	Quidquid excessit modum	Quidquid excessit
Sed quid hoc	Sed quid hoc? postes sonant	Sed quid hoc? postes

Hercules Furens 524–590.

Lincolniensis 92.	Harl. 2484.	Harl. 6332.	Harl. 2483.
Eurystheus		⸢Eurystheus	
Serpentis resecet		⸢Serpentis	Serpentis
Deceptis referat		⸢Deceptis	
Intrauit Scythiae		⸢Intrauit	Intrauit
Calcauitque freti			
Illic quae uiduis			
		⸢Illic dura	
Qua spe praecipites	⸢Qua spe	⸢Qua spe	Qua spe
Illic nulla noto		⸢Illic nulla	
Euincas utinam	⸢Euincas	⸢Euincas	Euincas
Hic qui rex populis	⸢Hic qui	⸢Hic qui rex	Hic qui rex
			Et mortis
Fatum rumpe manu		⸢Fatum rumpe	
Immites potuit	⸢Inmites	⸢Inmites potuit	Inmites
			Deflent et
			Deflent
Tandem mortis ait			Tandem
Odit uerus amor			Odit uerus
Quae uinci potuit		=Quae uinci	Quae uinci

Hercules Furens 830–894.

Harl. 2484.	Harl. 6332.	Harl. 2483.
	Ausus est caecos	Ausus est caecos
Sed frequens magna	Sed frequens magna	Sed frequens magna
	Qualis Eleum	
	Quanta cum longe	
His datum solis		His datum solis
Stat chaos densum		Stat chaos densum
Sera nos illo		Sera nos illo
		Quid iuuat
Thebis laeta dies adest		Thebis laeta dies adest
		Cessent deposito
Stante (*sic*) sacrificus comas		
Pax est Herculea manu		Pax est Herculea manu

Hae partitiones plerumque duabus lineis positis ἐκ παραλλήλου in sinistro latere uersus (=) uel nota simili eius quae in Horati exstat codicibus, /‾, interdum, ut in Lincolniensi, prima litera maiore ceteris et colore quodam insigni adpicta, uel, quod alias occurrit in eodem codice, ⸿ extante et alternis minio, alternis purpura distincto, denotantur. Quantum inter se conueniant ex tabulis meis apparebit; quantum ex antiquis traditum sit, sic intelliges, si collatis inter se tabulis, cum schemate conferes partitionum quales a Richtero Peipero aliis sunt descriptae. Sic Chori Thebanorum *O fortuna uiris inuida fortibus* (Herc. Fur. 524–591) σχῆμα quod mira arte designauit poeta, huiusmodi est.

$$\dot{2}\cdot\dot{7} \mid \dot{4}\cdot 10 \mid \dot{3}\cdot 8 \mid \dot{2}\cdot\dot{6} \mid \dot{3}\cdot\dot{8} \mid 5\cdot\dot{6} \mid \dot{4}$$

Hae περικοπαὶ omnes in uno Lincolniensi extant clarissime minio et purpura denotatae praeter eas quibus stigma non apposui. Itaque ex tredecim tres tantum perierunt, et ex his tribus duae priores inueniuntur in Harl. 6332, altera in Harl. 2483. Sed cum hae partes utpote magnae in minora membra discedant, extant notae etiam horum; nam 7 uersus qui primos 2 secuntur, incisi sunt in eodem Lincolniensi codice post tertium quartumque, unde membra sic constituas 313; mox qui secuntur 4 in 22 discedunt; proximi 10 in 55; ultimi 4 in 22.

Senecam qui imitatus est Boethius non mirum si carmina sua iisdem gubernaculis rexit. Nec in quoquam libro certiora reperiuntur signa incisionum quam in eo quem scripsit hic de Consolatione Philosophiae. Id lectis carminibus statim agnoui; postea excussis codi-

cibus notas superesse intellego. Velut carmen quo librum orsus est partes habet has 84 . 44 . 2 : quarum signa (sic enim habeo) extant in antiquo codice Saec. X uel XI bibliothecae Collegii Trinitatis apud Oxonienses. Nam nono uersui a dextro latere paginae ascriptum est ⳨ ; tertio decimo ➢ ; septimo decimo Y ; ultimo Ỵ. Praeterea exceptis uersibus quatuor primis, ubi propter maiorem litteram spatium deerat, per totum carmen hexametri cum pentametris hac nota copulati sunt ∝. Eiusdem libri proximum carmen post primos tres uersus, ceteros habet eadem nota κατὰ δύο distinctos hoc modo

∝ Terrenis quociens flatibus aucta
Crescit in inmensum noxia cura

Carminis VI σχῆμα est 64 . 54 . 3, et sic in codicibus Canonicianis 183, 303 distinctum est, quanquam ultimo numero non designato in 183. Carminis VII σχῆμα hoc facio 4 9 6 9 . 3 (4 . 333 . 33 . 32, 22 . 3), exstantque notae praeter ultimam in Canonicianis 182, 183. II. 2 partes habet has 8642, quae sic notatae sunt in Can. 303. II. 3 partes habet has 44 . 44 . 2 quae in Can. 303 extant omnes, eaedem omissa postrema etiam in 183. II. 8 in duo dimidia scissum est, utrunque 15 uersuum; qui rursus sic diuiduntur 222222 . 3 || 33.222.3. His ex numeris nonnisi quartus sextusque nota carent in Can. 182; 183 notam post uu. 15, 27 tantummodo adicit. III. 2 = 6 . 10. 10 . 7 + 5, extantque notae in Can. 183. Sed non nego minutius hoc carmen poetam potuisse distinguere sic 33 . 433 . 23, 23 . 22 . 3 . + 23, unde fortasse explicaris notam etiam u. 31 adscriptam in eodem codice[1].

Eadem fere ex antiquo codice colligo Prudenti[2]. In hoc strophae (ἰσόμετροι sunt fere omnes, sed eiusdem semper numeri uersuum) praefixa maiore litera primo strophae cuiusque uersui inter se separantur. Sed interdum pro magna litera initiali aut per errorem aut alia qua causa minor scripta est; ut unius strophae speciem praebeat, non duarum. Sic Prooemium strophas habet quindecim, maiores literas duodecim 1, 7, 10, 16, 22, 25, 28, 31, 34, 37, 40, 43: sic Cathemerinon IX, cui praefixa haec est metri definitio '*Metrum trochaicum Archiloicum monocolon tristrophon quod per pedes duplices fertur*,' perraro strophas habet inter se aut maioribus literis aut alio signo distinctas, saepenumero maiorem literam nec mutata stropha; sic Peristeph. VI, quod Hendecasyllabis constat, in strophas autem

[1] Vide notas scripturarum quas in fine editionis suae Isidori Originum adpingendas curauit Otto.

[2] Bibl. Bodl. Auct. T. 2. 22.

diuisum est trinorum uersuum, finita cum singulis strophis sententia, non signis nec literarum specie, quale sit definitur; uersus enim non singuli spatium lineae obtinent, sed ab extrema linea ad inceptam sequentem continuantur. Idem cadit in Peristeph. XIV, quanquam hoc quidem in strophas non descripsit Prudentius. Sed tamen quae extant uestigia satis indicant Christianorum saltem in poematis non notas semper, quales memorantur a Suetonio et Isidoro, usurpatas fuisse in discrimen stropharum, sed idem alias literarum formam maiorem alias relictum (sic enim credo) post stropham spatium effecisse. Quem morem non est cur in Christianorum tantum poematis ualuisse putemus. Cum enim ut dixi, non semper ex scriptura codicis elicias quot uersus in utraque stropha Prudentius posuerit: hoc autem modo propter continuatos prosae more uersus, modo quod binis columnis scripti essent ideoque turbati, transitu ab altera facto ad alteram, modo ex omissis initialibus literis, accidisse uideatur, haec omnia etiam alibi errores ac turbas creare potuerunt. Cuius rei exemplum quod suppetit adiciam. Habent codices Culicis haec

57 *O bona pastoris, si quis non pauperis usum*
Mente prius docta fastidiat et probet illis
Omnia luxuriae spretis incognita curis

Haec aliquando continue scripta fuisse in codice, hinc concludo. Dixerat auctor carminis *et probet illi Somnia luxuriae;* haec primum uersibus alio super alium positis, mox continuis sed per initialem literam inter se diuisis, postremo sine initiali legebantur. Hinc factum ut *illi Somnia* in *illis Omnia* mutatum fuerit. Similia passum esse Catulli Hymenaeon LXI dixi in Prolegomenis. Cuius liber hic qui ad nos peruenit quot et quantas potest subiisse mutationes! Ipse, ut opinor, si carmina digessit in strophas, non erat librum nisi additis signis partitionum emissurus. Id saltem in iis concedas quae aut ipso metro aut interposito epiphonemate speciem prae se ferunt stropharum, qualia sunt sapphica, glyconea, Epithalamium *Vesper adest, iuuenes, consurgite; Vesper Olympo:* cur minus in iis quae non minus certam partitionem, siue in paria habent siue in aequabilia? c. XXX ad exemplum scripsit Sapphus; non ut Sappho descripturus erat in strophas, non ut Sapphus editiones ita suam nota aliqua distincturus stropharum? c. XXIX lucidissima partitione in quinque diuisit systemata iamborum: non interualla saltem additurus erat quibus id ostenderetur? c. XLI uocabulo *puella* quater in octo uersibus posito, bis post quartam, bis post sextam syllabam in quatuor

strophas dispertiuit hendecasyllaborum; XLII in duas duodenorum repetitis uerbis *redde codicillos;* XLV in duas strophas nouenorum cum epodo repetitis uersibus *Hoc ut dixit amor sinistra ut ante Dextram sternuit approbationem:* et in his partitionem fecit neque idem legentibus declarauit? Cui omnia tersa ac polita placuerint, hunc credas libellum suum non omni cura perscriptum atque in suas partes digestum emisisse? Hoc et artificis erat et docti poetae. Sed fac diuisisse, neque id tamen significasse notis. Num idcirco fortuitas ducis istas stropharum ac partium concentiones? 'Quae est igitur 'aut ubi uersatur fortuitarum rerum conditio? Quae enim prae- 'sentiri aut arte aut ratione aut usu aut coniectura possunt, ea non 'diuinis tribuenda credo, sed peritis[1].' Itaque si quis Porsonianae isti normae de senariis Tragicorum obiciat quod nec ueteres ita praeceperint et sint exempla quibus infirmetur, casu igitur euenire ut si iambum creticus claudat, breuis toties praecedat syllaba; cur neges? Quia adeo pluribus obtinet locis quam uiolatur ut non potuerit non ius habere artificii quo tragici iambos suos a comicis discriminarint. Adhibetur enim tam constanter ut mireris si quid contra occurrerit. Et hoc quidem iam certum et exploratum creditur; incertius illud quod Meinekius et Lachmannus de Horati carminibus praeceperunt, ut omnia in strophas redegerit quaternorum uersuum. Vbi enim strophas ipso metro diuiserit, quaternos uersus singulis strophis ponere; ex iis autem quae ἰσομέτρως scripserit, unum esse quod hanc diuisionem non patiatur, IV. 8; hoc autem signa prae se ferre turbarum. Quod contra si quis dixerit; at septem tantum ex carminibus IV librorum scripsit ἰσόμετρα; ex his septem si unum non potest per strophas quaternarias diuidi, potest per inaequales (444444 33 4), idem potuit etiam in cetera sex cadere; nihil in eo ipso tam est turbatum, quod non facile explicaris; aduersatur antiquitatis traditio, si quidem grammatici ueteres odas μονοκώλους δικώλους τετρακώλους diligenter distinxerunt, nihil de hoc dixerunt; quomodo rem decidas? Fortasse non poteris; sed dices pausas carminum ἰσομέτρων cum pausis congruere reliquorum Horati, si post quartum quemque uersum incideris; hoc nihil diligentius quaesiuisse Horatium, nec in ulla re tam certe imitatum Graecos; esse igitur artificii: parum igitur ualere quod in uno carmine locum non teneat, praesertim turbato: esse autem strophas in odis ἰσομέτροις, nihil mirum si recentiores dubitent, cum dubitarint etiam ueteres, idque in metris quibus

[1] Cic. de Divin. II. 5.

in quatuor ex his ipsis septem carminibus Horatius usus fuerit; nam I. 11, 18, IV. 10 eodem metro scripsit quo totum librum tertium Sappho; III. 12 ionicis a minore quibus Alcaeus carmen ἐμὲ δειλὰν ἐμὲ πασᾶν κακοτάτων πεδέχοισαν: signa autem partitionis cum iam Hephaestionis tempore obscurata essent, mirum si incorrupte per tot saecula ad nos peruenissent: ergo eo magis te inclinare ut uerum credas quod a nullo ueterum traditum sit quam ut fortuitum habeas quod cum tanta arte coniunctum uideatur. Hinc si te ad Catullum conuerteris, nonnulla inuenies quae partitionem admittunt non dubie, ut LXII, XLV, XLII, XXIX, XXV, XVII, IV. Atqui de partitione Catulli ne unus quidem ueterum dixit quicquam. Vnde ex te ipse iudicium facies, nec dubium examen in dubia trutina castigaueris. Nunc respice carmen longius, dico Nuptias Thetidis et Pelei. Primum occurret quod te teneat Carmen Parcarum, quod a uersu in strophas digeritur constanter sed diuersis interuallis repetito *Currite ducentes subtegmina, currite fusi.* Iam interuallorum quae sit ratio si coniecturam facere conaberis, examinandi sunt numeri ipsius carminis, deinde similium siue Catulli siue alium quem aut ipse imitatus est, aut qui eum secuti sunt. Itaque ratam numerorum consecutionem nec a Theocrito abesse intelligis nec ab eius aequalibus, si minus exploratam semper et extra dubitationem, at constantem et quam, ut obscura aliquando facta sit corruptis codicibus uel quod non satis est quaesita diligenter, esse tamen persuasum habebis. Idem in Vergili cadere Bucolica, et si quis alius sic scripsit Romanorum, non ideo negabis quod qui primus, ni fallor, id diserte praecepit Ribbeckius, incerta nonnulla posuerit. Hinc postquam intellexeris carmina per repetitum uersum diuisa in strophas modo eundem numerum uersuum in duabus strophis ponere ut strophae antistrophus respondeat, modo in pluribus, uelut si quinque strophae sint quinorum uersuum; interdum strophis inparibus quae se inuicem excipiant mox alias inferri pariter inpares, ut si $\alpha = 4$, β 5, γ 6 mox inferantur α' 4 β' 5 γ' 6 uel inuerse γ' 6 β' 5 α' 4; quod proximum est, Parcarum carmen quaeres quos habeat numeros quomodo ad nos traditum est in codicibus. Sunt autem hi 564 55545 46 433. Hos proportione quadam inter se necti non est diuinatio; etiamsi de ea dubites quae sit. Nam si artificio quaesitum est uersus diuidere, carentis est artificio si diuisionis legem non inuestiges. Nec si id alii aliter descripserunt, ideo tollitur descriptio, sed habes causam cur de tam incerta es ueteres tam pauca praeceperint. Post hoc si uersus consideraris praepositos Parcarum carmini, uiderisque quasi sponte sic

cadere in partes 13 16 13 16; tum qui hos praecedunt (202–264), primum in 13 23 13 14, mox 23 rursus in 10 3 10, ut per artificium quoddam saepius repetantur hi numeri 13, 23 (13 10 3 10 13+14), eadem ratione reliquum carmen ad legem quandam numerorum factum esse aut ueri simile habebis aut non alienum a uero. Quo facto si in hoc magnam partem artis posuisse Catullus uidebitur, idque alia confirmant, ueluti quod interdum uersus habent nescio quid nimii, siue eadem re saepius iterata, siue iisdem uocabulis[1], interdum simpliciores sunt nec libero fluunt cursu sed certo quodam ac pene constricto, quod utrunque ex partitione oriri potuit, cum interdum addendus uersus fuerit, sermo raro interrumpendus nisi in fine uersuum; postremo si quali modo carmen tu facis diuisum, eodem uel simili alium intelliges id diuisisse; negabis haec omnia casu euenisse, ad consilium referes Catulli. Sed dixerit aliquis; tu Catullum putas tali se uinculo obstricturum fuisse ut legem quandam scribendi sibi proponeret certis numeris terminatam, eamque seruaret constanter, nec quicquam postea mutaret? hoc est arithmeticum facere, non poetam. Respondebis; et si putarem, non multo aliter putarem fecisse quam fecerunt Pindarus Callimachus Theocritus alii; et ut consilii partem numeros habeas, non necesse est sic habere, ut antequam scripserit, totum σχῆμα oculis uel animo praefixum tenuerit. Casu enim potuit περικοπὴν facere decem uersuum primam, alteram octo; si tertiam octo, quartam decem, uel decem tertiam, quartam octo faceret, id uix haberem pro fortuito; sed tamen exspectanda esset totius partitionis qualis esset et quibus numeris confecta descriptio. Saepius enim cum casu sic coniungitur consilium, ut consilium dominari dicas, casum inesse non neges.

Vt ab Homero exordiar, ne hic quidem desunt huius rei uestigia. Disseruerunt de ea re Koechlius Ribbeckius alii. Sed ut certum partium ordinem nemo quaesiuerit in simpliciori carmine et ex multis confecto, ita ambigua pleraque quae ducuntur exempla, rarissima quae consilium prodant poetae. Sententiae enim ut modo duobus uersibus, modo tribus terminentur, id sponte accidit, non consilio. Sunt tamen nonnulla quaesita, ueluti cum Chryses Apollinem bis in eodem libro precatur Il. A. 37–42, 451–456, sex uersibus uotum in utroque loco conficitur, et horum primo alteroque similibus, ceteris

[1] Sic quindecies recurrit *pectus* 64, 69, 72, 123, 125, 138, 198, 202, 208, 221, 223, 226, 339, 351, 383; quindecies *mens* 70, 97, 136, 147, 200, 201, 207, 209, 236, 238, 248, 254, 330, 398, 406; septies *cor* 54, 94, 99, 124, 158, 231, 294; quinquies *animus* 70, 145, 250, 372 *flexanimo* 330.

non item; in tertio libro Helena Paridem alloquitur nouem uersibus, nouem Paris Helenam; qui uersus in utroque loco iterum in 4, 5 diuiduntur (Γ. 428–436, 438–446). Idem numerum ternarium quodammodo affectat in (1) precationibus, (2) lamentationibus, (3) uaticinationibus. Exempla sunt

(1) Precationum

(α) Palladis, Z. 305–310 (3 × 2); K. 462–4 (3); P. 561–6, ubi Menelaus simul Phoenicem alloquitur simul inuocat Athenam (3 × 2).

(β) Omnium Deorum Z. 476–481 (3 × 2).

(γ) Iouis Π. 233–248 (333 43).

Sed non cadit hoc in H. 202–205, O. 372–377, Φ. 273–283.

(2) Lamentationes κατὰ τρεῖς compositae sunt libri XXIV ubi Hectorem Andromache Hecuba Helena deplorant. Haec θρῆνον antiquum referre censet Ribbeckius. Numeros habent hos

Andromachae θρῆνος	725–746 =	6 33 333
Hecubae	748–759 =	3333
Helenae	762–775 =	333 23.

(3) Vaticinationum exempla sunt orationes Agamemnonis	B. 369–393 = 32223, 3333 Δ. 155–182 = 32333, 333 23
Heleni, οἰωνοπόλων ὄχ' ἄριστου	Z. 77–101 = 333 4 3333
Hectoris ad Andromacham	Z. 441–465 = 333 6 33 22
Aiacis	P. 629–647 = 23333 23
Andromachae ad Hectorem	X. 477–514 = 55, 3222 3333 43

in quo notandum est ibi primum ternarium numerum usurpari, ubi de Astyanactis futuro fato sermo est.

Παραλληλισμὸν uersuum nusquam magis elucere quam in Catalogo libri II iam demonstrauit Ribbeckius. Cuius ordinis τύπος uel exemplum potest esse 236–240

οἳ δ' εἶχον Τρίκκην καὶ Ἰθώμην κλωμακόεσσαν
οἵ τ' ἔχον Οἰχαλίην, πόλιν Εὐρύτου Οἰχαλιῆος,
τῶν αὖθ' ἡγείσθην Ἀσκληπιοῦ δύο παῖδε
ἰητῆρ' ἀγαθώ, Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων,
τοῖς δὲ τριήκοντα γλαφυραὶ νέες ἐστιχόωντο.

ubi priores duo uersus nomina locorum, sequentes duo principum,

quintus nauium numerum habet. Arctiore uinculo inter se respondent Agamemnonis ac Menelai copiarum descriptiones

B. 569 οἳ δὲ Μυκήνας εἶχον, ἐῢ κτίμενον πτολίεθρον
ἀφνειόν τε Κόρινθον ἐῢ κτιμένας τε Κλεωνάς,
Ὀρνειάς τ' ἐνέμοντο, Ἀραιθυρέην τ' ἐρατεινήν,
καὶ Σικυῶν' ὅθ' ἄρ' Ἄδρηστος πρῶτ' ἐμβασίλευεν
οἵ θ' Ὑπερησίην τε καὶ αἰπεινὴν Γονόεσσαν
Πελλήνην τ' εἶχον ἠδ' Αἴγιον ἀμφενέμοντο,
Αἰγιαλόν τ' ἀνὰ πάντα καὶ ἀμφ' Ἑλίκην εὐρεῖαν·

τῶν ἑκατὸν νηῶν ἦρχε κρείων Ἀγαμέμνων
Ἀτρείδης· ἅμα τῷ γε πολὺ πλεῖστοι καὶ ἄριστοι

λαοὶ ἕποντ'· ἐν δ' αὐτὸς ἐδύσετο νώροπα χαλκὸν
κυδιόων, ὅτι πᾶσι μετέπρεπεν ἡρώεσσιν,
οὕνεκ' ἄριστος ἔην, πολὺ δὲ πλείστους ἄγε λαούς.

581 οἳ δ' εἶχον κοίλην Λακεδαίμονα κητώεσσαν
Φᾶρίν τε Σπάρτην τε πολυτρήρωνά τε Μέσσην,
Βρυσειάς τ' ἐνέμοντο καὶ Αὐγειὰς ἐρατεινὰς
οἵ τ' ἄρ' Ἀμύκλας εἶχον, Ἕλος τ' ἔφαλον πτολίεθρον,
οἵ τε Λάαν εἶχον, ἠδ' Οἴτυλον ἀμφενέμοντο

τῶν οἱ ἀδελφεὸς ἦρχε, βοὴν ἀγαθὸς Μενέλαος,
ἑξήκοντα νεῶν, ἀπάτερθε δὲ θωρήσσοντο.

ἐν δ' αὐτὸς κίεν ᾗσι προθυμίῃσι πεποιθώς,
ὀτρύνων πολεμόνδε· μάλιστα δὲ ἵετο θυμῷ
τίσασθαι Ἑλένης ὁρμήματά τε στοναχάς τε.

Saepius apud Hesiodum et certiore serie repetuntur numeri. Hoc et Theogonia exhibet et Ἔργα καὶ Ἡμεραί. Scutum Herculis quo tempore scriptum fuerit nondum satis scimus; sed hic quoque eiusdem rei extant uestigia. Vt ab Ἔργοις ingrediamur, prooemium, quo Musas inuocat, quinque habet disticha. Tum distributioni dierum (765–828) stant sui numeri. Dierum haec est descriptio, 5 | 226 | 235 | 226 | 235 | 45343. Accedunt $228\text{–}247 = 2 \times 10$; $293\text{–}307 = 5 \times 3$; $308\text{–}316 = 3 \times 3$; $706\text{–}762 = 9999\ 878$.
Theogoniae Prooemium $(1\text{–}35) = 444\ 333\ 43\ 43$
$176\text{–}207 = 66666$, si ineptum uersum 196 cum Platone in Cratylo p. 406 omiseris.

$211\text{–}225 = 3 \times 5$
$240\text{–}264 = 25$
$346\text{–}370 = 25$

Ex his duobus locis alter (240–264) nomina habet Nereidum, **Κουράων πεντήκοντα ἀμύμονα ἔργ' εἰδυιῶν**, alter (346–370) filiarum Tethyos et Oceani; potuitque Hesiodus quinque et uiginti uersus bis posuisse eo consilio ut sic confieret plenus ille numerus quinquaginta dearum. Illud certe memorandum uidetur, quod nonnulla ex nominibus communia sunt utriusque loci, ueluti Pasithea, Doris, Eudore, Thoe. Iam 411–452 = 555544545

901–929 = 3332 333 333; numerantur enim tres Horae, tres Parcae, tres Gratiae, filia Cereris et Iouis, Musae Iouis filiae et Mnemosynes, Apollo et Diana nati Ioue et Latona, Hebe Ares Eileithyia Ioue et Hera, Athena Iouis orta de capite, Vulcanus filius Herae.

In Herculis Scuto ut oratio Herculis ad Iolaum 78–101 = 8 × 3, ita ipsius scuti descriptio **συμμετρίᾳ** quadam utitur partium, quanquam minus accurata terminataque.

Theocritum Eidyllia sua in partes distribuisse sponte intelligitur nec quisquam est qui in **ἀμοιβαίοις** id neget factum, quanquam de singulis carminibus alii alia sentiunt. Sed non strophae tantum respondent antistrophis, idque plerumque tam exacte ut in utrisque idem sit numerus uersuum[1], sed et amoebaeorum carminum eae partes ubi non canitur alternis, et carmina quae omni alternatione carent cantantium, rata quadam numerorum aequabilitate reguntur. Exemplo sit Eid. II **Φαρμακεύτριαι**, quod in amisso quodam carmine Catullus imitatus creditur[2]. Prooemium habet sedecim uersuum qui sic diuiduntur 7 (34) 2 7 (43); secuntur decem strophae ex quibus priores octo 5 uersus, postremae duae 6 habent, omnes autem in initio repetunt **Ἴυγξ, ἕλκε τὺ τῆνον ἐμὸν ποτὶ δῶμα τὸν ἄνδρα**; tum partes duodecim quae omnes initium ducunt a uersu **Φράζεό μευ τὸν ἔρωθ' ὅθεν ἵκετο, πότνα Σελάνα**; ex his undecim 6 uersus habent, duodecima 32. Itaque totum carmen hoc modo distribuitur

	10 strophae		11 strophae	
16 .	55555555	66 .	66666666666	32

Qui autem numerus in principio positus est, duplicatur in fine 1–16 = 135–166. Eadem ratio est Eid. I cuius quatuordecim uersibus qui in principio stant (1–14) septem in fine (146–152)

[1] In IV. 29–37 Corydon nouem uersus, 44–53 Battus decem canit. Eodem modo in VIII. 63–70 Menalcas octo, 72–80 Daphnis nouem.

[2] Plin. H. N. XXVIII. 19.

respondent: Eid. V quod cum tanto artificio compositum sit ut nisi diligenter legentes possit fallere, numeros totius adicio

22 22 15 14 56 15

22, 33, 33, 33 2, 33, 44, 22, 2 555 33, 44 2 × 28 23 10

priores duae partes singulae 22 uersus habent; tertia 15 cui respondent 15 in fine; quarta 14, quinta (56 =) 14 × 4. Sic in Eid. IX qui uersus extra concertationem positi sunt respondent inter se 1–6 + u. 14 (7) = 22–36 (14), ut totum σχῆμα sit 6 + 1 | 77 | 14. Nec minus in Eid. XIV cum σχῆμα sit hoc 11.66 55 55 33 232 + 3.1 + 10, primis undecim uersibus par numerus in fine opponitur. De Eid. XVIII habebo quae dicam postea, nunc illud moneo post Prooemium 8 uersuum, strophas hoc modo se excipere uideri 7, 55, 33, 65, 6 55, ut ex quatuor ultimis περικοπαῖς prima et tertia pares, altera dimidium sit quartae. Venio ad carmina quae alternatione carent cantantium. Ex his ne unum quidem sua partitione caruisse crediderim quomodo a Theocrito scriptum est. Sed nonnulla manca sunt; nonnulla difficiliora quam quae ad partes suas reuocentur. Ex breuioribus ultra dubitationem positum est Eid. III quod sic distribuendum esse 5 + 222. 33. 33. 333. 33. 333. 33 ipse pro me iudicaram, postea idem Rossbachio et Westphalio placuisse intellexi[1]. Eid. XI (Κύκλωψ) has habet partes.

Prooemium	Cantus Cyclopis	Epodus
99	11 12 12 13 13	2

Sed cantus unaquaeque pars rursus scinditur hoc modo

65,444,345,454,553

h. e. κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῆ; sectiones enim pares sunt (12 = 12, 13 = 13) eaedem tamen inpari modo diuiduntur.

Eid. XII, me iudice, duas habet partes 16 uersuum, quibus interposita est tertia in qua uotorum suorum summam amator ponit, Εἰ γὰρ τοῦτο πάτερ Κρονίδη πέλοι κ.τ.λ. Σχῆμα autem est hoc

27, 25 5 53. 44 et sic fere Ahrensius.

[1] Griech. Metrik. II. p. 28.

Eid. XIII quod haud scio an ante me quisquam uiderit hos habet numeros

$$456 \quad \overbrace{333}^{9} \quad 11 \quad 10 \quad 9 \quad 11 \quad 10$$

Eid. XIX = 332.

Eid. XX = 18 (2332 332) 18 (27, 243) 9 (32, 22).

Eid. XXIII tres habet partes Prooemium, Cantum amatoris, Epilogum; numeros hos,

$$18\ (3 \times 6) \quad 30\ (9876) \quad 15\ (3 \times 5).$$

Eid. XXVI duas habet partes (1) Narrationem de Pentheo, (2) Deprecationem poetae. Numeri sunt

$$9\ (2+7) \quad 8\ (2+6) \quad 9\ (2+7) \quad 66.$$

Eid. XXVII = 4+7 (52) 7 (52) 7 (52).

Eid. XXIX me iudice sic diuidendum est

$$333 \quad 222 \quad 3 \quad 222 \quad . \quad 2 \times 8$$

Rossbachio et Westphalio κατὰ δύο totum descriptum uidetur: sed metrum Sapphus et hic et in XXVII imitatus est Theocritus, partitiones ut uidetur non item.

Ex difficilioribus est Eid. XVII quod Ἐγκώμιον εἰς Πτολέμαιον inscriptum est. Huic has partes in ed. minore tribui

Prooem.

$$444 \quad 3+666 \quad 2+987656 \quad 97, 94, 96, 95.$$

nec dubito in ceteris Theocriti carminibus, ut etiam Bionis ac Moschi, eandem συμμετρίαν reperiri posse, quamuis in multis uix discernatur. Ex Theocriti aequalibus praecipuus qui quidem ad nos peruenerit Callimachus est. Hic ut alia omnia artificiose fecit, ita distributionem uersuum. Hymnos enim omnes in περικοπὰς uidetur descripsisse, nec breuiores solum, sed eos quoque qui ad epyllii speciem proxime accedunt. Certe Λουτρὰ Παλλάδος sponte sic scinditur

$$12 \; 10 \; 10 \; 10 \; 12 \; 10 \; 10 \; 10 \; 12 \; 10 \; 12 \; 12 \; 12$$

Hymnus ad Iouem sic

$$14 \; 13 \; 14 \; 13 \qquad 11 \; 10 \; 876 \; (27 \; 27 \; 21 \; 21)$$

Hymnus ad Cereris Calathum sic

Prooem. Epodos

$$2465 \quad 77 \; 11 \; 11 \; 10 \; 10 \; 10 \; 10 \; 11 \; 11 \cdot \overset{\frown}{22} \; 4 \; \overset{\frown}{22} \; 65$$

Pergamus ad Elegias. In quibus Callini fragmentum 1 mancum quidem est ab initio, sed a uersu 7 *Τιμῆέν τε γάρ ἐστι καὶ ἀγλαὸν ἀνδρὶ μάχεσθαι* ad finem usque carminis et res in se perfecta est et integri numeri, 646. Notandum autem ut numeros ita res in se reuolui.

Mimnermi Fr. 2 ex duabus constat partibus, singulis 8 uersuum: quae iterum in 4 × 2 se scindunt.

Multo clarius in Solonis Elegia (13 Bergk) res elucet. Diuisa est sic

8, 8   88   10   20   86

Hanc elegiam mira arte ordinatam esse nulli credo dubium fore.

Vu. 1–16 *πλοῦτος—ὕβρις*, 16–32 *ὕβρεως τίσις*, describitur; in u. 33 transitur ad communem hominum conditionem ut bonam de se spem habeant nec malum metuant ante quam in mala incidant (33–42); sed quaecumque uitae sors euenit, omnes suum manet fatum (42–62), idque saepius contra spem, ut ex paupere diues, ex diuite fiat pauper; diuitiarum autem modus non est (63–76). Itaque a diuitiis quae primo loco commemorantur reditus fit ad diuitias.

Eiusdem fr. 27, ubi uita hominum in decem partes septenorum annorum digeritur, *συμμετρίαν* cum Ribbeckio uideor mihi posse discernere. Nam ex octodecim uersibus qui carmen efficiunt, primis 6 primae tres partes, alteris 6 alterae 3; uu. 13–18 ultimae 4 coniunctae describuntur. Sic et in iambis fecit, quoniam fr. 36 in 555 + 6 sponte sua scinditur.

Ex Xenophanis relliquiis duae sunt quae manifestam prae se ferant partitionem fr. 1 et 2 Bergk. Primum ex uersibus constat 24; hi in duas partes duodenorum, rursus in quatuor senorum se scindunt (66, 66). Hoc totum exhibui, unde artificiosa membrorum appareret compositio.

Νῦν γὰρ δὴ ζάπεδον καθαρὸν καὶ χεῖρες ἁπάντων
καὶ κύλικες· πλεκτοὺς δ' ἀμφιτιθεῖ στεφάνους,
ἄλλος δ' εὐῶδες μύρον ἐν φιάλῃ παρατείνει·
κρατὴρ δ' ἕστηκεν μεστὸς ἐϋφροσύνης·
ἄλλος δ' οἶνος ἑτοῖμος, ὃς οὔποτε φησὶ προδώσειν,
μείλιχος ἐν κεράμοις, ἄνθεος ὀσδόμενος·

ἐν δὲ μέσοις ἁγνὴν ὀδμὴν λιβανωτὸς ἵησιν,
ψυχρὸν δ' ἔστιν ὕδωρ καὶ γλυκὺ καὶ καθαρόν·
πάρκεινται δ' ἄρτοι ξανθοὶ γεραρή τε τράπεζα

τυροῦ καὶ μέλιτος πίονος ἀχθομένη·
βωμὸς δ' ἄνθεσιν ἀν τὸ μέσον πάντῃ πεπύκασται,
μολπὴ δ' ἀμφὶς ἔχει δώματα καὶ θαλίη.

χρὴ δὲ πρῶτον μὲν θεὸν ὑμνεῖν εὔφρονας ἄνδρας
εὐφήμοις μύθοις καὶ καθαροῖσι λόγοις.
σπείσαντας δὲ καὶ εὐξαμένους τὰ δίκαια δύνασθαι
πρήσσειν—ταῦτα γὰρ ὦν ἐστι προχειρότερον,
οὐχ ὕβρις,—πίνειν ὁπόσον κεν ἔχων ἀφίκοιο
οἴκαδ' ἄνευ προπόλου, μὴ πάνυ γηραλέος·

ἀνδρῶν δ' αἰνεῖν τοῦτον, ὃς ἐσθλὰ πιὼν ἀναφαίνει,
ὥς οἱ μνημόσυν' ᾖ, καὶ τὸν, ὃς ἀμφ' ἀρετῆς,
οὔτι μάχας διέπει Τιτήνων οὐδὲ Γιγάντων,
οὐδὲ τὰ Κενταύρων, πλάσματα τῶν προτέρων,
ἢ στάσιας σφεδανάς· τοῖς οὐδὲν χρηστὸν ἔνεστιν·
θεῶν δὲ προμηθείην αἰὲν ἔχειν ἀγαθόν.

In fr. 2 quod caput est sententiae *ῥώμης ἀμείνων σοφίη* duos uersus tenet in medio positos carmine; utrinque stant decem, quorum qui praecedunt gloriam *ῥώμης* describunt, qui secuntur sapientiae. Idem genus *συμμετρίας* ut rem in qua summa carminis uerteretur staret in medio, ante alios uidetur Theognis affectasse, ut in 119–128, 133–142 qui loci in 424 diuiduntur; ut in 667–682, ubi sedecim sunt uersus, quod autem in fine octaui, initio noni ita positum est *ἦ μάλα τις χαλεπῶς Σώζεται* ut carmen in duo diuidat, hoc utriusque partis quodammodo est commune. Idem aliam formam *συμμετρίας* solet sequi, ut quod in primis carminis uersibus collocatum est, in fine repetatur, quemadmodum Catullus carmen XCIX *Surripui tibi dum ludis, mellite Iuuenti*, composuit, ut iam intellexit Ribbeckius.

Sic 341 Ἀλλὰ Ζεῦ τελεσόν μοι Ὀλύμπιε καίριον εὐχὴν = 350 ἐπί τ' ἐσθλὸς ὄροιτο Δαίμων, ὃς κατ' ἐμὸν νοῦν τελέσειε τάδε.

429 Φῦσαι καὶ θρέψαι ῥᾷον βρότον ἢ φρενὰς ἐσθλὰς Ἐνθέμεν = 437, 8 ἀλλὰ διδάσκων Οὔ ποτε ποιήσεις τὸν κακὸν ἄνδρ' ἀγαθόν.

731 Ζεῦ πάτερ εἴθε γένοιτο θεοῖς φίλα τοῖς μὲν ἀλιτροῖς Ὕβριν ἁδεῖν = 741 ταῦτ' εἴη μακάρεσσι θεοῖς φίλα.

773 Φοῖβε ἄναξ = 781 ἀλλὰ σύ, Φοῖβε.

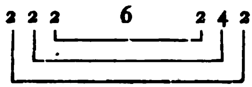
Similis est structura uu. 699–718 sed intricatior; nam non solum ultima conueniunt primis 699 Πλήθει δ' ἀνθρώπων ἀρετὴ μία γίγνεται ἥδε Πλουτεῖν = 718 ὡς πλοῦτος πλείστην πᾶσιν ἔχει δύναμιν, sed etiam ceterae uersus quo interuallo distant a primis, eodem fere a postremis.

701, 2 Οὐδ' εἰ σωφροσύνην μὲν ἔχοις 'Ραδαμάνθυος αὐτοῦ Πλείονα δ' εἰδείης Σισύφου Αἰολίδεω. = 713–717 οὐδ' εἰ ψεύδεα μὲν ποιοῖς ἐτυμοῖσιν ὁμοῖα—τῶν ἄφαρ εἰσὶ πόδες.

703, 4 Ὅστε καὶ ἐξ 'Αΐδεω πολυιδρίῃσιν ἀνῆλθεν — λόγοις = 711, 12 'Αλλ' ἄρα καὶ κεῖθεν πάλιν ἤλυθε Σίσυφος ἥρως — πολυφροσύναις.

705–710 medii sunt carminis, de morte. Habemus igitur hunc ordinem, at quam concinnum!

Πλοῦτος—πολυιδρίη—Σίσυφος—ἄνοδος ἐξ Αΐδου—θάνατος—ἄνοδος ἐξ Αΐδου—Σίσυφος—πολυιδρίη—πλοῦτος, hos numeros

In reliquis Theognidis elegiis haec notaui 237–254 = 4444 + 2; 467–492 = 899; 511–522, 757–768 = 444; 903–930 = 66, 88; 1136–1150 = 88; 1311–1318 = 44. Cum his et re et structura comparari potest Cat. LXXII. Vidimus iam Callimachi quae una extat elegia suis numeris terminari; Philetae quales fuerint et ceterae Callimachi ab ipsorum fragmentis non intelligitur; sed cum eos imitati sint complures Romanorum, praecipue uero Tibullus et Propertius, horum elegiae quasi imago quaedam illarum merito habentur. Nolo in his morari, iam enim de Tibulli structura aequabili Dissenus et Bubendeius, de Propertio Muellenhoffius dixit; nuperrime uero de Ouidio idem demonstrare conatus est O. Korn (Mus. Rhen. XXII. 201–216). Sed tamen nonnullas ex Graecorum elegiis, qui Catulli aetatem proxime attingunt, libet hic afferre, ut pote quibus nullae concinnitatis manifestiora exhibeant uestigia. Harum est Meleagri praefatio Anthologiae (Coronam dicunt, Anthol. Pal. V. 219), quae sic distributa est in partes 2 | 66 10 6 10 6 10 | 2; Antipatri epigramma de leone et Gallo (Anthol. Pal. IV. 1) quod sic 6666; eiusdem epigramma in monimento inscriptum (Anthol. Pal. VII. 427) quod singulari arte compositum est 2 4 2 4 2; Meleagri in eundem epitaphium (Anthol. VII. 428) = 4 × 5. Huius uel quisquis eius auctor fuit, aliud epigramma, quanquam hexametris, non elegiace scriptum, non possum praeterire. Extat in Anthologia (Brunck Anal. I. 31)

Χείματος ἠνεμόεντος ἀπ' αἰθέρος οἰχομένοιο
πορφυρέη μείδησε φερανθέος εἴαρος ὥρη.

γαῖα δὲ κυανέη χλοερὴν ἐστέψατο ποίην
καὶ φυτὰ θηλήσαντα νέοις ἐκόμησε πετήλοις.

οἱ δ' ἁπαλὴν πίνοντες ἀεξιφύτου δρόσον Ἠοῦς
λειμῶνες γελόωσιν ἀνοιγομένοιο ῥόδοιο.

χαίρει καὶ σύριγγι νομεὺς ἐν ὄρεσσι λιγαίνων
καὶ πολιοῖς ἐρίφοις ἐπιτέρπεται αἰπόλος αἰγῶν.

ἤδη δὲ πλώουσιν ἐπ' εὐρέα κύματα ναῦται
πνοιῇ ἀπημάντῳ Ζεφύρου λίνα κολπώσαντες.

ἤδη δ' εὐάζουσι φερεσταφύλῳ Διονύσῳ
ἄνθεϊ βοτρυόεντος ἐρεψάμενοι τρίχα κισσοῦ.

ἔργα δὲ τεχνήεντα βοηγενέεσσι μελίσσαις
καλὰ μέλει καὶ σίμβλῳ ἐφήμεναι ἐργάζονται
λευκὰ πολυτρήτοιο νεόρρυτα κάλλεα κηροῦ.

πάντῃ δ' ὀρνίθων γενεὴ λιγύφωνον ἀείδει·
ἀλκυόνες περὶ κῦμα, χελιδόνες ἀμφὶ μέλαθρα,
κύκνος ἐπ' ὄχθαισιν ποταμοῦ, καὶ ὑπ' ἄλσος ἀηδών.

εἰ δὲ φυτῶν χαίρουσι κόμαι καὶ γαῖα τέθηλε,
συρίζει δὲ νομεὺς καὶ τέρπεται εὔκομα μῆλα,
καὶ ναῦται πλώουσι, Διώνυσος δὲ χορεύει,
καὶ μέλπει πετεηνὰ καὶ ὠδίνουσι μέλισσαι,
πῶς οὐ χρὴ καὶ ἀοιδὸν ἐν εἴαρι καλὸν ἀεῖσαι[1];

Etiam in iambis idem factum fuisse, partim ex tragoediis quas hic prudens praetereo, partim ex breuiorum carminum relliquiis concluditur. Et Hipponax quidem quomodo iambos suos ordinarit, incertum est nec ex fragmentis potest colligi; casu enim fieri potuit ut fr. 34, 35, 36, 41, 49, 72 omnia per numerum ternarium diuidantur; quod idem cadit et in Herodam. Sed certum numerorum ordinem, eumque arte quaesitum, facile in Phoenicis fragmentis discernas. Quorum quod primum est (Bergk. Anthol. Lyric. p. 182) tres partes habet septenorum uersuum, qui rursus sic diuiduntur 322, 223, 322. Alterum, siue integrum est siue pars maioris carminis cuius aliud fragmentum superest (3 Bergk.) in duas περικοπὰς duodenorum uersuum, hae autem in 33222, 32223 scindi uidentur.

Simonidis Amorgini nescio an casu euenerit ut fr. 1 in 55455 distribuatur, certum enim ordinem uix in longiore fragmento de mulieribus (7 Bergk) cognoscas. In Epigrammatis Anthologiae, quae iambis scripta sunt, saepius inuenitur, ut VII. 394, 692, 693, 405, 455, quae omnia sex uersus habent, per 3 × 2 diuisos; ut VII. 280, 281

[1] Vidit hanc distributionem carminis Hugo Grotius eamque in interpretatione Latina seruauit.

utrunque per 2 × 2; 293, 335, utrunque per 2 × 3; ut Aeschrionis illud Ἐγὼ Φιλαινὶς ἡ 'πίβωτος ἀνθρώποις quod per 2223 distributum est; ut VI. 90, 92, 94, 101, 203 quae omnia Philippo tribuuntur, priora autem duo per 2 (90 = 2 × 3, 92 = 2 × 4), 94 per 232, 101 per 2 × 4, 203 per 434 diuiduntur; eiusdem 107 incertum quos habeat numeros; VI. 211 Leonidae cadit in 322.

Veniamus ad Phalaecios. Quo metro quamuis Sappho constanter in libro V mox Anacreontem sciamus usos esse, ambos autem Catullum imitatum ab Atil. Fortunatiano doceamur, breuiora supersunt ex eorum hendecasyllabis quam ut quicquam de his explorati habeamus. Sed cum nihil Lesbii uideantur scripsisse quod non esset melicum, iure colliguntur etiam phalaecios in strophas redegisse a Rossbachio et Westphalio (II. 492). Restant tamen Theocriti Phalaeci Antipatri Alphei exempla hendecasyllaborum, quae ad rem faciant de qua loquimur. Nam Theocr. Epig. XX octo uersuum est sic diuisorum 233; Phalaeci Anthol. XIII. 6. octo = 4 × 2; Antipatri Anthol. Pal. VII. 390 sex = 2 × 3; Alphei IX. 110 quatuor = 2 × 2. Quanquam non negabo exempla huiusmodi pauciora superesse Graecorum quam ut res certa habeatur. Credo tamen Graecos qui Catulli Calui et iis aequalium antecesserint saeculum, fortasse etiam ipsos aequales qui Graece scripserint, hendecasyllabos et factitasse et ad certas leges partitionis reuocasse. Certe non solum Catulli hendecasyllabi, sed etiam aliorum qui eodem tempore uel insequente uixerunt, omnes habent numeros suos, ut Bibaculi epigrammata de Valerio Catone (Sueton. de Grammaticis XI) quorum prius in 323, alterum in 2221 cadit; ut multa ex Priapiis, quanquam haec quidem posterius scribi potuerunt, uelut Priap. II = 353, VI = 3 × 2, X = 332, XII = 223, 233, XIV = 2332, XXIII = 222, XXV = 232, XXVI = 6, 6, XXXVII = 2552, XXXVIII = 44, XLVI = 55, LII = 23, 23, 2; LVI = 2 × 3, LXI = 7(34) 7(52), LXX = 445, LXXVII = 77 + 3, quibus adde ipsius Petroni XXIX (ed. Buecheler) = 2223. Nihil dico de Martiale aut Statio quorum in hendecasyllabis haud scio an non frustra περικοπὰς quaesiueris, qui sententias toties mediis uersibus clauserint, ut non sine magno studio normam sis inuenturus partitionum.

Sed in nullo uersuum genere manifestiorem credo fuisse distributionem in περικοπὰς quam in ionicis a minore. Qui cum Anacreontii uocentur a Seruio 1823, et in magno usu apud Anacreontem fuisse dicantur ab Hephaestione, dolendum est quod ex ipsius carminibus nonnisi breuissima supersunt fragmenta. Ex his tamen quod unicum extat longius, fr. 44 Bergk., siue ex duodecim dimetris

constat siue, quod magis placet (cf. 42, 43, 48 qui non nisi intercisis uocabulis dimetri sunt) sex tetrametris, ab ipso Bergkio in tres strophas distribuitur. Sunt etiam duo fragmenta 63, 64, alterum 4 uersuum, alterum 11 quae ab uno carmine citari potuerunt. Haec quanquam nihil de toto carmine licet colligere, uidentur tamen in περικοπὰς cadere duorum uersuum, nisi quod ultima est trium. Nec falso Anacreontis morem qui fuerit ab Anacreontiis statueris. Omnia enim in partes, pleraque facillime, scinduntur, idque uariis modis nec eadem semper lege fit. Multa duas habent partes aut pares aut uno uersu maiorem altera alteram: quae rursus κατὰ περικοπὴν ἀνομοιομερῆ scinduntur.

Ex paribus dimidiis sunt

2 = 5 (23) 5 (32)
15 = 17, 17 (5 | 435 | 4434 | 2)
20 = 4, 4
22 = 8 (44), 8 (44)
26 B = 4, 4
27 C = 32, 32
28 = 5, 5

Ex inparibus

6 = 5, 6
13 = 13, 14
17 = 4 (22), 5 (32)
24 = 7 (43), 6 (42) 26 A = 3, 4
38 = 4, 5
40 = 8 (44), 9 (54)

Alia complures habent περικοπὰς binorum, ternorum, quaternorum, senorum uersuum;

binorum, ut 43 = 2 × 5;

ternorum, ut 8 = 3333 cum epodo 4 uersuum; 19 = 333;

quaternorum, ut 11 = 444; 48 quod ex 7 strophis 4 uersuum uidetur constare, singulis a repetito ὅτ' ἐγὼ πίω τὸν οἶνον incipientibus;

senorum, ut 30 = 6(33) 6(222) 6(33).

Alia non paribus περικοπαῖς diuiduntur, sed certam habent normam aequabilitatis. In his illa tritissima, ut carmen ab eodem numero initium capiat exitumque; ut 5 = 232; 10 = 565; 18 = 242; 21 = 232; 25 = 757 (322, 32, 223); 29 = 353; 34 = 565; 32 = 747 (43 4 34); 42 = 5 33 5.

Sunt quae prooemium habent et epodon quae quasi extra ordinem stent, interdum tamen rata proportione inter se coniungantur. Exempla sunt 14 quod prooemium habet 6 uersus, tres epodon; ipsum carmen in 10 8 10 se scindit. 15 et 16 quodammodo similia sunt, prius ad pictorem ut amicam pingat, alterum ut Bathyllum. Vtrunque habet et prooemium et epodon; ipsa carmina in aequabiles partes diuiduntur hoc modo

			Prooem.					Epodos
15	=	5	|	7	13	7	|	2
				43, 23,44, 34				

			Prooem.							
16	=	2	|	9	6	9	·	77	|	5
				333, 222, 2232 · 34, 43						

36 Prooemium habet 2 uersus, epodon 2 : medium carmen ex duabus fit partibus, altera duodecim uersuum, undecim altera, 2 | 444, 4232 | 2. alia habent epodon sine prooemio ut 12 = 43, 46 + 3; in aliis numeri duplicantur, praecipue in fine, ut 31 = 765 44 33; 35 = 33, 44; 51 = 44, 33.

Haec ad rem demonstrandam satis sunt; documento etiam illud esse iudico quod teste Scholiasta Hephaestionis (cap. 5, p. 173, ed. Westphal.) *οἱ νεώτεροι διαιροῦσιν αὐτὸ εἴς τε κῶλα ἓξ καὶ εἰς δύο· καὶ τὰ μὲν ἓξ κῶλα φάσιν οἴκους τὰ δὲ δύο κουκούλιον.* Vnde non arguuntur *οἱ παλαιοὶ* tanquam strophas in his uersibus nusquam admiserint, sed cum uariis modis distribuerint carmina, nec quisquam certam aliquam legem sit secutus, a recentioribus separantur quorum in uniuersum eadem fuerit stropharum lex, idem in singulis numerus uersuum. Idem de Prudenti hymnis censeo; cum enim plerique *ἰσόμετροι* sint, strophas tamen habeant pari semper numero uersuum, credibile est ea genera metri Prudentium adhibuisse, quae ab aliis uarie diuisa inuenerit, strophis autem ideo melius ceteris conuenire intellexerit.

Plura possum addere, sed ut opinor certior iam res in Graecorum carminibus quam ut peruertatur; transimus ad Romanos, sed breuissime. Ex Catalectis exordiar. Quae cuiuscumque sunt, a Catulli tempore non longe absunt. Ex his III, IV, VIII iambis puris, V trimetris cum dimetro, VII scazontibus I, II, VI, IX—XIV elegiacis uersibus scripta sunt. Itaque

uersuum 1–49 septem sunt περικοπαί, 11 10 9 7 543; quarum quae tertia est in 3 × 3 scinditur, nec alium uersum recipit. Quem si admiseris numerorum perit concinnitas; nunc enim tres primae (11 10 9) a media (7) duobus uersibus, duobus etiam tres ultimae (543) separantur.

Sequentem partem carminis 50–151 sic ordino.

	10	88 10	8	11	11	88	
Frankius sic	2 ‖	888 | 4 |	68	11	11	86 ‖	2

Haec tam prope inter se conuenire ut pene eadem sint, statim intelligitur. Sed non uideo quamobrem uu. 50, 51 ab octo sequentibus, nec quamobrem 130, 131 a sex praecedentibus seiunxerit. Nec uero quatuor uersus 76–79 ita a proximis 75, 80 separantur ut aliam partitionem faciant, numerorum autem turbent ordines. Sin a 50-75 separandi sunt 76–115, separandi sunt etiam 116–131, ut pote qui transitum faciant ad nouam partem carminis *Sed quid ego a primo digressus carmine plura Commemorem?* κ.τ.λ.

Querella Aradnae (132–201) nihil artificiosius Catullus composuit. Et Frankius quidem eam in duo diuidit (1) 131–170 *Siccine me patriis —Fors etiam nostris inuidit questibus auris.* (2) 171–201 *Iuppiter omnipotens—Tali mente, Deae, funestet seque suosque.* Hoc ideo non probauerim quod (*a*) non aequabilis partium est proportio, quum illa 39, haec 31 uersus habeat (*b*) suo arbitrio disiunxit quae re coniunguntur. Nam uersuum 164–170 eadem fere est sententia quae uu. 177–187, ut uix partium possint esse prorsus separatarum ac dissimilium (*c*) alterius partis turbatius est σχῆμα. Nam uersu 177 a sequentibus abscisso, numeros hos facit

6 . 1, 6 . 4 . 4 . 6 . 4.

Melior ordo priorum uersuum,

	Mesodos	
2+2+3 . 4 . 6	3+2	4 . 6 . 3+2+2

Sed in hoc errauit quod Mesodon facit quinque uersus *Certe ego te—tumulabor mortua terra,* qui nequaquam caput sunt sententiae, cuius si summa in aliqua parte ponitur, in his potissimum 143–148 *Tum iam nulla uiro—periuria curant.* Ipse potius sic diuido

132–142 (11 uu.) Querella de Thesei perfidia.

143–153 (11 uu.) Viris nulla fides. Ego Thesea seruaui; Theseus me reliquit dilacerandam.

154–170 (17 uu.) Quid crudelius? certe famula esse poteram. Sed nequiquam conqueror, nemo enim audit conquerentem.

171–187 (17 uu.) Vtinam nunquam in Cretam Theseus uenisset. Nam quo me referam? omnia circa deserta sunt.

188–201 (14 uu.) Sed poscenda est ultio. Inprecor Furias ut quali me mente Theseus funestabat, eadem ipse funestetur.

Itaque carmen in 4 partes scinditur et Epodon. Priores duae utraeque undenorum sunt uersuum; posteriores septendenorum. Epodos quatuordecim habet, quem eundem numerum in sequenti parte carminis (202–264) posuit Catullus, ut Epodos in fine respondentem haberet in fine Epodon (251–264). Hunc numerum consulto potuit adhibere: quatuordecim enim adulescentes uirginesque nono quoque anno Athenienses Cretam mittebant. Plutarch. Thes. XV Ἐπικηρυκευσάμενοι καὶ δεηθέντες ἐποιήσαντο συνθήκας, ὥστε πέμπειν δι' ἐννέα ἐτῶν δασμὸν, ἠϊθέους ἑπτὰ καὶ παρθένους τοσαύτας, ὁμολογοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ξυγγραφέων. Etiam illud fortasse affectauit ut γέρανον siue choream quam a Creta regressus Theseus dicitur instituisse, perplexioribus numeris stropharum antistrophorum Epodorum imitaretur. Thes. XXI Ἐκ δὲ τῆς Κρήτης ἀποπλέων εἰς Δῆλον κάτεσχε καὶ τῷ θεῷ θύσας καὶ ἀναθεὶς τὸ ἀφροδίσιον ὃ παρὰ τῆς Ἀριάδνης ἔλαβεν, ἐχόρευσε μετὰ τῶν ἠϊθέων χορείαν ἣν ἔτι νῦν ἐπιτελεῖν Δηλίους λέγουσι, μίμημα τῶν ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ περιόδων καὶ διεξόδων ἔν τινι ῥυθμῷ περιελίξεις καὶ ἀνελίξεις ἔχοντι γιγνομένην· καλεῖται δὲ τὸ γένος τοῦτο τῆς χορείας ὑπὸ Δηλίων γέρανος ὡς ἱστορεῖ Δικαίαρχος. Ἐχόρευσε δὲ καὶ περὶ τὸν κερατῶνα βῶμον ἐκ κεράτων συνηρμοσμένον εὐωνύμων ἁπάντων. Marius Victorinus 2501, 2 P. *Hoc genus in sacris cantilenae ferunt quidam instituisse Theseum qui occiso Minotauro cum apud Delum solueret uota imitatus intortum et flexuosum iter Labyrinthi cum pueris uirginibusque cum quis euaserat cantus edebat primo in circuitu, dehinc in recursu, .i. στροφῇ et antistropho.* Nam si σχῆμα illud 11 11 17 17 + 14 iterum resoluerimus, uidebimus strophas antistrophis ita respondere ut quasi circos quosdam orbesque conficiant: Nam $A = \overset{\alpha}{4}.\ \overset{\beta}{3}.\ \overset{\gamma}{4}$ $B = \overset{\alpha}{6}.\ \overset{\beta}{3}.\ \overset{\gamma}{2}$ $\Gamma = \overset{\alpha}{4}.\ \overset{\beta}{6}.\ \overset{\gamma}{7}$ $\Delta = \overset{\gamma}{6}.\ \overset{\beta}{7}.\ \overset{\alpha}{4}$ Epodos = 4 33 4, quam partitionem non Catullum solum, sed alios etiam prae ceteris amasse mox uidebimus. Tum quod in stropha ponitur, id aut iteratur in antistropho, aut ei contrarium infertur: nam in A dicit Ariadna crudeliorem fuisse Thesea quam ut eum miseresceret sui; in B se ne crudelitatis quidem fugisse obprobrium, dum modo a morte seruaret Thesea. Rursus in Γα de crudelitate Thesei sermo est, itemque in Δγ; in Γγ de solitudine, itemque in Δα. Quae quidem res non solum in ΓΔ ultimam περικοπὴν tenet, sed etiam in A, B, Epodo. Comparentur inter se uersus

142 *Quae cuncta aerei discerpunt irrita uenti*
153 *Praeda neque iniacta tumulabor mortua terra.*
170 *Fors etiam nostris inuidit questibus auris*
187 *Omnia sunt deserta, ostentant omnia letum*
200, 1 *Sed quali solam Theseus me mente reliquit*
Tali mente, Deae, funestet seque suosque.

Vu. 202–250 Frankius sic disposuit 55 . 3 | 3 . 55 . 55 | 3 . 5 . 5 Nec possunt aliter disponi partes prima ac tertia; alteram haud scio an non melius sic ordinaris 10 (33 22) 3 10 (32 32). Nam summa orationis inest uu. 225–227

Inde infecta uago suspendam lintea malo,
Nostros ut luctus nostraeque incendia mentis
Carbasus obscurata dicet ferrugine Hibera.

unde non inepte medios stare collegeris. Sed et alia subest causa, cur hanc dinumerationem Frankianae praetuleris. Attende σχῆμα quale me iudice factum est. Accedit Epodos 251–264, qui 14 uersus, ut dixi, 14 uersibus 188–201 respondent.

13 10 3 10 13 + 14

Nihil in hoc non summa arte quaesitum. Primum enim qui numerus uersuum est in oratione Aegei 23, hic ad numerum refertur nouem annorum, quatuordecim adulescentium uirginumque; deinde idem numerus 23 ter repetitus est, 13 + 10, 10 + 3 + 10, 10 + 13.

Vu. 265–322 Frankius transit, qui intercidisse ibi nonnulla opinetur. Mihi nusquam luculentius carmen distinguitur. Habet enim interualla quatuor post 277, 293, 306, 322, σχῆμα κατ' ἀριθμὸν huiusmodi 13 16 13 16.

Venio ad Carmen Parcarum (323–381). Primus Vossius strophas singulas quinorum uersuum faciebat, quas Parcae alterne canerent.

Atropos 322-326	*At.* 338-342	*At.* 353, 4, *u. amiss.*, 355, 6	*At.* 366-371 (*om.* 370)
Clotho 327-333 (*om.* 332)	*Cl.* 343-347	*Cl.* 357-361	*Cl.* 370 + 372-5
Lachesis 332 + 334-337	*La.* 348-352	*La.* 362-364, *u. amiss.*, 365	*La.* 376-381 (*om.* 378)

Sed cur Parcae hoc ordine se excipiunt? cur singillatim cantant? Prima certe stropha ab omnibus canitur, *Accipe quod laeta tibi pandunt luce sorores;* credo etiam ab omnibus postremas tres, ubi ab Achillis rebus gestis ad Pelea et Thetin fit conuersio. *Quare agite—currite fusi* (372–381). Denique cur singulas strophas quinorum uersuum facimus? Quanquam etiam Rossbachio id placuit. Qui, ut id fieret,

332, 333 transposuit, mox 365, 366; tum uersum post 355, alium post 371 censet excidisse, denique uersum intercalarem 378 spurium habet. Et excidisse quidem aliquid aut ante 355 aut post eum ex ipso uersu apparet *Troiugenum infesto prosternens corpora ferro;* sic enim in optimis codicibus legitur, non *prosternet.* Sed nihil tale post 371 accidisse credo; nec uideo cur intercalaris uersus 378 pro spurio habendus sit, praesertim cum in omnibus codicibus nisi uno alteroue ex interpolatis legatur. Tum quod dicit strophas ex quaternis uersibus constare quibus subiungatur intercalaris, nisi quod bis ordo turbatus sit; transponendos enim esse 333, 365 hoc modo

(Stroph. β. 4) 331 *Languidulosque paret tecum coniungere somnos*
(5) 333 (*Currite ducentes subtegmina, currite fusi*)
(Stroph. γ. 1) 332 *Leuia substernens robusto brachia collo*
(Stroph. ι. 4) 366 *Nam simulac fusis dederit fors copiam Achiuis*
(5) 365 (*Currite ducentes subtegmina, currite fusi*)
(Stroph. κ. 1) 367 *Vrbis Dardaniae Neptunia soluere uincla*

quanquam Theocriti Eid. II. et Catulli LXI. (151)–(154) affert, ubi sententiam pariter interrumpit ἐπίφθεγμα; fateor tamen id mihi durius uideri, quam ut in tam limpido carmine Catullus admiserit.

Propius ad uerum accessit Pleitnerus, hoc constituto ordine

5+4+6 555555 6+4+5

Intellexit enim medium locum tenere iteratum saepius numerum quinarium, qui autem utrinque stent, inter se respondere κατὰ χιασμόν. Sed tamen errauit (α) quod tres primae strophae sic se habent 5+6+4, non 5+4+6; (β) quod dum sex strophas in Mesodo ponit, uersum supplet in 362–365 ubi nihil supplendum erat; (γ) quod omittit 378.

Scite Frankius, neque is tamen recte meo iudicio. Facit enim

(A)	Proodon	323–327.	Parcarum ad Pelea praefationem
(B)	2 strophas	328–337.	Felicitatem Pelei et Thetidis
(Γ)	7 strophas	338–371.	De Achille uaticinationem
(Δ)	2(3?) stroph.	372–381.	Felicitatem Pelei et Thetidis.

Sic respondent inter se partes altera et quarta; idem in utraque argumentum, similis locutio, cf. *optata* 328 *optatos* 372, *coniunx* 329 *coniunx* 373, *mentis amorem* 330 *animi amores* 372, *coniunxit* 335 *coniungite* 372, *concordia* 336 *nec discordis* 379; similes numeri 64 = 46. Sed mesodon mirum quantum mutare cogitur ut σχήματι suo accommodet. Nam codices has strophas exhibent (338–371)

555 4 (? 5) 5 4 6

Frankius 9999. Itaque intercalarem uersum ter (342, 352, 365) omittit; quatuor autem uersus censet post 360 periisse. Quod a uero abhorrere nemo est qui non fateatur. Melius credo facturum fuisse si seruato reliquo schemate mesodon sic constituisset 55555 $\widehat{46} = 10$ ut strophas haberet quinque quinorum, duas quae coniunctae decem essent uersuum.

Superest ut meam ipse sententiam proferam. Considera numeros ut in codicibus seruantur

5 6 4 555 4 + 1 amiss. 5 4 6 433

Statim intelliges medium locum tenere strophas quinque quinorum uersuum; ex altera parte 64 respondentes sibi habere 46 ex altera. Restat ut 5 = 433 (10). Nec deest causa geminationis. Nam in principio de Peleo uno sermo est; in fine de Peleo et Thetide. Ex uno duo. Idem Theocritus fecit in Epithalamio Helenes quanquam non prorsus simili modo. Eius *σχῆμα* est 8 | 55 33 65 655. In quo ultimae *περικοπαὶ* 6 = 6, 5 = 55 (10). Similis geminatio est uerborum prioris *περικοπῆς* 5.

χαίροις, ὦ νύμφα, χαίροις εὐπένθερε γαμβρέ
Λατὼ μὲν δοίη, Λατὼ κουροτρόφος ὔμμιν
εὐτεκνίαν, Κύπρις δὲ θεὰ Κύπρις ἶσον ἔρασθαι
ἀλλάλων, Ζεὺς δὲ Κρονίδας Ζεὺς ἄφθιτον ὄλβον,
ὡς ἐξ εὐπατριδᾶν εἰς εὐπατρίδας πάλιν ἔλθῃ.

At non sic mesodo continetur carmen de Achille, quod ulterius extenditur idque in strophas numeris alii argumento conuenientes. Nam ut in exordio nuptiis tribuuntur 6, 4, nuptiis quoque tribuendi erant 4, 6. Sed Catullus secutus est Theocritum, cuius *ἀριθμοὶ* non semper iisdem terminis quibus ipsae res concluduntur. Sic in Eid. V. 45–60 15 sunt uersus in 5 × 3 distributi; quibus respondent ultimi 15, sed nec re nec *περικοπαῖς*, rursus enim in 23 10 scinduntur.

Restant uu. 382–408; quorum *σχῆμα* cum Frankio sic facio 23 10 10 2.

Transeo ad c. LXII quod et ipsum hexametris scriptum est. Aliorum sententias iam in praefatione carminis exposui. Ego si iam in Prolegomenis explicaui quot uersus ex archetypi forma amissi colligantur, non minus id ex hac descriptione in partes confirmari arbitror. Nam tria sunt in c. LXII quae cadant in quaestionem. (1) u. 14 reuera sit Catulli necne (2) quot uersus post 32 perierint

(3) post u. 58 addendum sit ἐφύμνιον *Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee* an consulto sit omissum.

(1) u. 14 *Nec mirum penitus quae tota mente laborant* in solo Thuanaeo codice extat, nec in eo legebatur codice qui ineunte saeculo XIV Veronam reductus est. Versus si uere Catulli est, aut excidit unus inter (58) et (66) aut stropha 9, antistrophos 8 est uersuum. Esse autem Catulli ideo credibile est, quod saeculo X perpauci erant qui eum interpolarent; deinde simplicitatis nescio quid habet a Catullo non alienae; postremo melius sic conformatur oratio iuuenum 11–19, cadit enim in duas partes quaternorum uersuum, quibus subnectitur ἐφύμνιον· utraque autem pars per se plena ac perfecta est.

Hi igitur nouem uersus quibus respondere (59)–(66) iam perspexerat Naekius, paremne habent ibi numerum an uno uersu minorem stropha antistrophon? Si uno minorem, fecit Catullus quod saepius Theocritus, ut in Eid. IV Corydoni et Batto pares semper tribuuntur strophae nisi quod semel Corydon nouem (29–37), Battus decem uersus recitat (44–53). Rursus in Eid. VIII Menalcae octo hexametros canenti (63–71) Daphnis nouem regerit (72–80). Sed et exactiorem concentum amat Catullus et unum uersum excidisse forma indicat archetypi. Hunc post (59) Rossbachius, post (65) Hauptius et Pleitnerus posuerunt, ego post (62). Illud enim hic uideo Catullum affectasse ut ex uocabulis quae in unoquoque uersu sunt, unum aliquod in proximo repeteret. Sic *pugna pugnare* (59, 60), *pater pater* (60, 61), *parte pars* (62, 63), *tertia tertia* (63, 64). Et hoc in (62)–(65) fecit ter, non fecit in quarto; unde priorem περικοπὴν quatuor uersus comprehendisse sub iisdem legibus credibile est.

Habemus igitur 55 9 9 . Ipsa concertatio a stropha et antistropho incipit uersuum senorum uel potius 5 + 1. Secuntur septem manci (32–38); tum stropha et antistrophos denorum, prior (39)–(48) a uirginibus cantata cum ἐφυμνίῳ *Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee*, (49)–(58) altera a iuuenibus sed sine ἐφυμνίῳ. Reprehendit hoc Spengelius, addiditque ἐφύμνιον iuuenum strophae post (58). Sed cum prior stropha 10 uersuum, antistrophos undecim iam facta esset, uersum strophae addit post (39) mutato *ut flos* in *ut flos qui;* eundem post (40) Hermannus et Hauptius, post (41) Froehlichius Rossbachius Leutschius Pleitnerus inseruerunt. Nec negarim hoc confirmari antistropho, cuius *Hanc nulli agricolae, nulli coluere iuuenci* quintus sit, quintus autem strophae nunc fiat *Multi illam pueri, multae optauere puellae;* quod idem cadit in *Multi illam agricolae, multi accoluere iuuenci* cui respondeat in stropha *Nulli illum pueri, nullae optauere puellae.* Sed tamen uereor ne temere hoc admittatur. Nam iuuenum

quanquam cum antistropho terminatur ad uirgines responsio, non simul cantus desinit, sed conuersione ad nuptam facta, hanc uersibus siue septem siue octo adlocuntur, quibus finitis tum demum additur *Hymen O Hymenaee, Hymen ades O Hymenaee.* Itaque ut in 20–31, sic etiam in (39)–(58) superesse credo carmen quale a Catullo scriptum est. Iterum igitur recenseantur numeri 55 . 9 . 66. 10 10 . 9.

Vnde facili coniectura elicias quot uersus in medio exciderint. Nam inter 6 et 10 numerus stat octonarius; qui numerus si et in stropha fuit et in antistropho quarum septem tantummodo supersunt uersus, exciderunt nouem. Id confirmari ex archetypo iam in Prolegomenis dixi. Totius igitur poematis σχῆμα hoc eruitur

55 . 9 . 66 . 88 . 10 10 . 9

Pergimus ad LXI quod et ipsum carmen nuptiale est. Id quam docte ac curiose scriptum sit, primus Pleitnerus intellexit in libello quem Dillingae edidit anno 1858. Is quatuor partes facit; 1–45 = 9 strophas a pueris recitatas; 46–(113) = 14 strophas a uirginibus; (114)–(183) = 14 strophas a pueris; (184)–(228) = 9 strophas a uirginibus. Rursus singulas partes distribuit hoc modo (α) 7 + 2 (β) 6 + 3 + 3 + 2 (γ) 4 + 2 + 3 + 3 + 2 (δ) 8 + 1. Recepit hoc Schwabius, neque infitior me in uniuersum non abdicere, quanquam nec in quatuor partes carmen diuidam, et alia nonnulla ingeniosius excogitata rear. Sed uere uidit Pleitnerus duas potissimum partes esse carminis (1) quae ante domum nuptae canitur (2) quae postea, h. e. a uersu (113) *Prodeas noua nupta.* Verum etiam illud quod 46–75 non solum seiunxit tanquam Hymenaeon, sed etiam distribuit in περικοπὰς (1, 3, 2); tum quod sequentium uersuum 76–(113) partes distinguit: postremo quod inter (183) et (184) *Iam licet uenias marite* interuallum ponit, cum post (183) ἐφύμνιον illud *Io Hymen Hymenaee io, Io Hymen Hymenaee* non iam repetatur. Sed, ut dixi, duas partes carminis non in alteras totidem describo; facio enim in utrisque ternas.

Initium ducimus a 46–75 qui Μεσῳδὸν quendam efficiunt. Huius sex sunt strophae, qui, ut in codicibus leguntur, sponte in tres περικοπὰς se scindunt, (1) unam, desinentium in *Hymen O Hymenaee,* (2) duas, quarum altera iisdem uerbis desinit (3) tres, quae singulae ἐπιφθέγματι terminantur *Quis huic deo Compararier ausit?* In quo non intellego cur codicum ordinem ita turbarit Pleitnerus, ut ultimas tres strophas poneret post primam. Primo enim de amantibus sermo est, et amantum nuptialibus gaudiis (46–60), tum de aliis commodis Hymenaei (61–75).

Mesodon (46–75) antecedunt strophae nouem, quae rursus scinduntur hoc modo, (α) 1–15 Inuocatio Hymenaei, (β) Descriptio nuptae, (α′′) Altera inuocatio Hymenaei, (γ) Adlocutio ad Virgines. Numeri sunt 3222 uel potius 322 + 2. Bene enim obseruat Pleitnerus 15–20 *Namque Iunia Mallio* κ.τ.λ. cum summan carminis in se habeant consulto in medio collocatos esse a Catullo. Habemus igitur Prooemium strophas nouem (1–45), deinde sex Mesodon. Quot Mesodon secutae sint, non iam a codicibus apparet. Hi enim habent uersus 37. Horum qui sex in principio stant

Claustra pandite ianuae.
Virgo adest. Viden ut faces
Splendidas quatiunt comas?
Tardet ingenuus pudor.
Quem tamen magis audiens
Flet quod ire necesse est,

plerique post Lachmannum sic transponunt ut quintus *Quem tamen magis audiens* sequatur (106) tanquam initium strophae cuius tertius uersus sit *O cubile quod omnibus.* Melius me credo Catullo consuluisse qui *O cubile* initium suae faciam strophae; inter *Splendidas quatiunt comas* et *Tardet ingenuus pudor* quatuor uersus excidisse censeam[1]. Sic Mesodon ut nouem praecedunt strophae, sic nouem secuntur. Sed manco codice extant nonnisi sex integrae et fragmenta trium. Attende uero concinnitatem partitionis. In prooemio (A) numeros hos uidimus 3222; hic hos 2232 = Β α, α′′, β, γ; ex quibus Βα terminatur uerbis *Flet quod ire necesse est*, α′′ incipit *Flere desine*, clauditur ἐπιφθέγματι *Prodeas noua nupta*, β incipit *Prodeas noua nupta si*, clauditur *Prodeas noua nupta*, γ simili modo clauditur *Prodeas noua nupta.*

Haec si uera sunt in priore dimidio carminis, dico uu. 1–(113) consentaneum est similem structuram in posteriore reperiri. Et tertiae quidem parti prioris tertia respondet posterioris; nam a u. (183) in quo *Io Hymen Hymenaee* postremum legitur usque ad finem nouem sunt strophae, quae sic distribuuntur 3221 Δα β′, β′′, γ. Restant 14 strophae, quarum nouem priores in itinere canuntur dum nuptam a domo patris ad mariti domum deducunt; hae autem sic distribuuntur 2223 Γα β, β′, γ. In α iubentur pueri Fascennina concinere, β, β′, γ Fascennina sunt, in β ad concubinum pueri se

[1] Certe bene cohaerent inter se (79) *Tardet ingenuus pudor* (80) *Quem tamen magis audiens.* Sententia talis uidetur esse. 'Virgo adest; iam faces uideo. Cur tamen moratur? Audiat uocantes, nec cedat pudori. Et tamen pudorem, non nos audit: flet quod eundum est.'

conuertunt in β′ ad maritum, in γ ad nuptam. Harum trium partium singulas strophas claudit ἐπίφθεγμα uel ἐφύμνιον, in β *Concubine nuces da*, in β′ et γ *Io Hymen Hymenaee io Io Hymen Hymenaee.*

Sed incidit hic quaestio Fascennina u. (158) terminentur an (143). Nam a uersu (143) minus iocosa inducitur nec tam Fascenninis conueniens locutio; tum *Transfer omine cum bono* (159) non adeo seiunguntur a praecedentibus ut non eiusdem partis possint esse. Ita distribuendum foret alterum dimidium in 6.9.9; quod quanquam priori illi 9.6.9 minus accommodatum est, satis se tamen συμμέτρως haberet si res ipsa id cogere uideretur. Sed cum toto carmine quasi fabula quaedam agatur, quae in suos actus digesta sit, singulis autem actibus suus locus detur, primo ante domum nuptae, secundo in itinere ad mariti domum, tertio extra eam, quarto intra; ut uersu (158) cantus in itinere finitur, ita eodem uersu actum desinere siue mauis partitionem uerisimile est. Nam ipsa uerba *Transfer omine cum bono Limen aureolos pedes* (159, 160) transitum indicant ad noua. Deinde uu. (144)–(158) locutio minus illa quidem procax ceteris, satis tamen simplex ut Fascennina sit, praesertim ad nuptam iam conuersis pueris, non iam ad maritum. Certe non multum a quotidiano sermone abhorrent illa *Ni petitum aliunde eat* (146), *omnia omnibus annuit* (156). Neque a uersibus (139)–(143).

Scimus haec tibi quae licent
Sola cognita, sed marito
Ista non eadem licent.
Io Hymen Hymenaee io,
Io Hymen Hymenaee.

iure possunt seiungi (144, 5) *Nupta tu* quoque *quae tuus Vir petet, caue ne neges.*

Habemus alterius dimidii partes primam tertiamque; restant uu. (159)–(183), qui ut media prioris dimidii pars, ita ipsi μεσῳδὸν quendam faciunt. Sed prior μεσῳδὸν sex strophis constat; huius supersunt quidem tantummodo quinque: sed potuisse unam excidere multa indicant; turbatus ordo non longe distantium stropharum (189)–(198), amissa syllaba in initio (179), nescio quid abrupti in sermone. Nam post tres strophas, quarum in prima nuptam iubent domum subire mariti, in altera tertiaque contemplari ipsum ut toto animo in se conuertatur, repente secuntur haec

Mitte brachiolum teres,
Praetextate puellulae.
Iam cubile adeant uiri.

Nimis opinor abrupte. Credo stropham praecessisse, in qua Praetextatus iubeatur nuptam a cena ad thalamum deducere. Confirmatur hoc inde quod codex *h* totam stropham *Mitte—Io Hymen Hymenaee* omittit. Haec si uere collegi, est et haec Mesodos sex stropharum, quae et ipsae sic distribuuntur 123. Totius igitur carminis hoc est σχῆμα

	Mesodos	Mesodos	
(uu. 1–120)	3222 . 123 . 2232 ‖	2223 . 123 . 3231	(uu. 121–240).

c. LXIII Attis.

Attin Catulli bene uidit Frankius, id quod me fefellerat, totum συμμέτρως ita scriptum esse ut, seiunctis tribus ultimis uersibus qui quasi Epodos sunt, ceteri in duas pares partes 1–43, 48–90 distribuantur. 'In priore' utor fere uerbis Frankii, 'Attis diuino furore concitatus 'cum stipatoribus properat ad nemora Cybeles, in posteriore con-'uersus ad poenitendum fugitiuus a Cybele illuc repellitur. Vtram-'que harum partium pari numero poeta definiuit quadragenum 'ternum uersuum (1–43, 48–90). Quos in medio conlocauit qua-'tuor uersus includunt narrationis conuersionem. Etiam membra 'duarum partium eundem uersuum numerum complectuntur; utrun-'que constat senis et uicenis, cum appendice septenorum denorum.' Vnde haec figura euadit 26 + 17 4–26 + 17 3.

Orationes non ut Frankius sic dispertio. Primam enim (12–26) facit sic decurrentem 2 + 4 + 1, 2 + 5 + 1: alteram sic 12, 12; tertiam 3 + 3. Mihi ex tertia reliquarum ducenda uidetur ratio; ut omnes per numerum ternarium in partes describantur. Ea autem est huiusmodi (Cybele leonem alloquitur).

a *Agedum inquit age ferox i, face ut hunc furor animet,*
Face uti furoris ictu reditum in nemora ferat,
Mea libere nimis qui fugere imperia cupit.
β *Age caede terga cauda, tua uerbera patere,*
Face cuncta mugienti sonitu loca retonent,
Rutilam ferox torosa ceruice quate iubam.

Vtriusque strophae u. primus primo, alter respondet alteri. Eadem aequabilitas in Attidis ad se oratione (50–73). Quae non solum ut Frankius per 12 12 distributa est, sed iterum in 66, 66; ex his prima ac tertia per 3, 3 altera ac quarta per 231 scinduntur,

B. α *Cupit ipsa pupula ad te sibi dirigere aciem,*
Rabie fera carens dum breue tempus animus est.

β *Egone a mea remota haec ferar in nemora domo?*
Patria, bonis, amicis, genitoribus abero?
Abero foro, palaestra, stadio et gymnasiis?

γ *Miser ah miser, querendum est etiam atque etiam, anime.*

Δ. α *Ego nunc Deum ministra et Cybeles famula ferar?*
Ego Maenas, ego mei pars, ego uir sterilis ero?

β *Ego uiridis algida Idae niue amicta loca colam?*
Ego uitam agam sub altis Phrygiae columinibus?
Vbi cerua siluicultrix, ubi aper nemoriuagus?

γ *Iam iam dolet quod egi, iam iamque poenitet.*

Ad primam orationem reuoluimur 12–26. Constat ex 15 uersibus quorum sex primi stropham, sex ultimi antistrophon efficiunt: tres interpositi caput ac summam sententiae in se colligunt. Hic ordo non modo multum ad uim confert carminis, sed fortasse ipso rhythmo confirmatur; nam si codices plerosque sequimur, primus interpositorum trium uersuum, mutato primo pede ex resoluto per anaclasin ionico a minore ad purum ionicum, sic scribendus est

Hilarate aere citatis erroribus animum

unde uehementior animorum concitatio, simul Gallantum cum cymbalis tumultus properipes exprimitur. Σχῆμα igitur orationum est

(1) 6 . 3 . 6 (2) 66 . 66 (3) 3 . 3

Elegiae.

Ex elegiis duae eodem fere modo scriptae sunt LXV, LXXVI. Vtraeque enim quod ad sententiam est praecipuum et in medio habent et eo sex uersuum. Sed LXV tot modis immutarunt Lachmannus et post eum alii, ut uidendum sit codices id incorruptum nobis tradiderint an quicquam uel eiciatur ex ea merito uel merito adiciatur. Lachmannus enim, ut archetypo satisfaceret quod 30 uersus singulis paginis continere arbitratus est, post LXV. 8 sex uersus a LXVIII sumptos 21–24, (93), (92), et hunc quidem leuiter mutatum interpolauit. Itaque locum sic scribit

8 *Ereptum nostris obterit ex oculis.*
a *Tu mea tu moriens fregisti commoda, frater,*
b *Tecum una tota est nostra sepulta domus,*
c *Omnia tecum una perierunt gaudia nostra*
d *Quae tuus in uita dulcis alebat amor.*
e *Hei misero fratri iucundum lumen ademptum,*
f *Nunquam ego te, misero frater adempte mihi.*
9 *Alloquar, audiero nunquam tua loquentem,*

Sed cum ter sic repetantur tres uersus (nam *bcd* in LXVIII bis leguntur 22, 23, 24 rursus (94), (95), (96),) unius autem (*f*) finis quater, hic, LXVIII. 20, (92), CX. 6, et hoc modo longior inferatur parenthesis, temeritatis Lachmannum arguere uix uerear. At 9–14 aut spurii sunt (sic enim docet Gruppius) aut ex suo loco huc per errorem tralati, quae fuit opinio Rossbachii Fr. Haasii Schwabii A. Weisii Bruneri Bernhardii Boehmii Lehrsii Frankii, denique etiam Ribbeckii. Audiamus Gruppium. (1) Non debuit Catullus in tam breui carmine tam diu in morte morari fratris; satis de ea dixit uu. 5–8. (2) Male post sermonem ad Ortalum factum altera fit ad fratrem ἀποστροφή. (3) Ipsi uersus 9–14 nec boni sunt nec admodum suaues. Quibus singillatim sic respondeo (1) Si praeter 5–8 nihil dixit Catullus de fratre, festinantius transiit ad uerba *Sed tamen in tantis maeroribus.* Vix enim satis apte tanti maerores quatuor concluduntur uersibus, melius contra decem: (2) Quod ad Ortalum loquitur, dein fratrem, idem fecit in c. VIII, cuius in 1–8 Catullus se ipsum, postea in 12–18 Lesbiam, in 19 se ipsum iterum conpellat; (3) Versus non tam a Catullianis distant ut alius iure habeantur. Mitto 9, *Alloquar, audiero nunquam tua loquentem,* qui a multis codicibus abest; sequens comparatio, etsi longius petita, similis est illius quae in fine c. II stat *Tam gratum est mihi quam ferunt puellae* κ.τ.λ., nec a more aliena Alexandrinorum ac Catulli. Nec uero ab alio loco in LXV iudico tralatos. Fr. Haasius post CI. 6, post CI. 4 A. Weisius collocat: Brunerus pro fragmento eos habet carminis de Morte Fratris cuius cetera perierint. Equidem nolim aliud carmen putare a Catullo scriptum de ea re quam unam in CI tractauit, induxit cum ceteris in c. LXVIII. Sed nec in CI quadrant. Nam praeterquam quod tutius duxerim tot uersus a loco non mouere satis apto ad alium aut minus aut non magis conuenientem, CI per se plenum atque absolutum est. Quod cum, ut iam intellexit Gruppius, tumulo insculpi potuerit, simplex et est et debet esse. Nullus hic locus

patet uehementiae; tranquillus dolor profundusque nec multa effundit nec comparationum utitur artificio. Certe nec post 4, nec post 6 bene inducitur. Vehementius enim post *Et mutam nequicquam alloquerer cinerem*, statim dicturus erat *Alloquar, audiero numquam tua loquentem*. Quanquam ne illud quidem certum habeo, hunc uersum esse Catulli. Nec bene post CI. 6 ponitur. Hoc est enim protasin ab apodosi sua abscidere. Vix enim dubites *Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum* in principio stare, non in exitu sententiae. Persuadent hoc cum alia, tum quod imitator Catulli is qui Cirin scripsit manifeste hunc locum ante oculos habuit, cum haec scriberet (42–46)

Sed quoniam ad tantas nunc primum nascimur artes,
Nunc primum teneros firmamus robore neruos,
Haec tamen interea quae possumus, in quibus aeui
Prima rudimenta et primos exegimus annos,
Accipe dona meo multum uigilata labore.

Iam LXV. 19–24 suumne locum tenent an, ut Rossbachius censet, ex alio supersunt poemate, quod ex Callimacho Catullus expresserit? Quem non Comam Beronices solum, sed plura etiam ex Callimacho Latine conuertisse ex CXVI. 2 *Carmina uti possem mittere Battiadae* nec conuertisse solum sed etiam ad Ortalum misisse ex ipsius LXV. 16 colligitur. Praeterea in codicibus omnibus LXVI cum LXV coaluit, in qua re praesidium Rossbachius quaerit sententiae. Sed parum praesidi in hoc esse inde apparet quod coalescentium carminum multae aliae causae reperiuntur. Aut enim aliquo casu, fortasse per uetustatem erasus est titulus, quemadmodum ante X, XVI, XVII, XXIV, XXXIII, XXXVIII, XLI—XLVIII, LIII—LV, LVII, LVIII, LX, et pleraque post LXIX, aut consulto omissus est, cum LXVI quasi pars fuerit epistulae ad Ortalum, et cum ea pariter cohaeserit, ac carmina II, III, quae utraque de Passere sunt Lesbiae. LXV. 16, CXVI. 2 iure ea quidem ad alia referuntur carmina quae ex Callimacho expressit Catullus, sed haec ad LXV. 19–24 pertinere, quamuis non omnino negarim, persuasum non habeo. Amat enim Catullus comparationes in fine carminum. Sic fecit XI. 20–24, XVII. 26, XXII. 21, XXV. 12, 13, XLVIII. 5, 6, fortasse etiam II. 11–13. Nec uero cum Frankio comparationem ex iuuentutis aestu excusandam dixerim; nam et exquisita est et imitatore digna Alexandrinorum. Cf. Theoc. III. 53, IX. 33–36, XI. 81, XII. 36, 7.

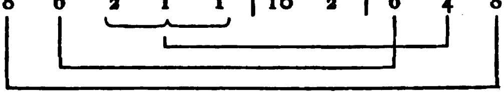
Itaque totum poema, excepto fortasse u. 9, tale credo superesse nobis quale a Catullo scriptum est. Partes habet has 44 . 6 . 4 . 6 Mesodon faciunt sex uersus de morte fratris, eodem fere modo quo in LXXVI quod sic diuisum est 64 . 6 . 64 Mesodon faciunt sex uersus 11–16, ubi, quod praecipuum est in carmine, animum ad deponendum amorem Catullus offirmat.

C. LXVII quod in editione priore non diuiseram, Frankius sic diuidit. 18 . 12 . 18. 'Sententiarum enim summam et in qua turpis 'illius familiae quam perstringeret acerbissima castigatio inesset poeta 'in media carminis parte conlocauit; quam quae utrinque circundant 'partes pares membris constant inuicem respondentibus.' Et priores quidem octodecim Catullus ipse sic ordinat

Cat.	Ia.	Cat.	Ia.	Cat.
8	6	2	1	1

Alteris octodecim ambigitur continui sint an inter Catullum et Ianuam distribuendi. Plerumque Ianuae omnes tribuuntur. Sed Froehlichius primos sex cum duobus qui praecedunt (29–36) Catullo, 37–48 Ianuae adsignauit; Rossbachius 29–40 Catullo, 41–48 Ianuae; Schwabius denique 31–36 Ianuae, 37–40 Catullo, 41–48 Ianuae. Quod Froehlichius et Rossbachius faciunt, ut 31 *Atqui non solum hoc se dicit cognitum habere* cum oratione Catulli (29, 30) continuent, id mihi minus admittendum uidetur, quia cum antea Ianua dixerit Primum *igitur uirgo quod fertur tradita nobis Falsum est;* consentaneum est etiam illud addere *Atqui* non solum *hoc se dicit cognitum habere;* certe quod ultimum de muliere dicitur *Praeterea addebat quendam* (45) Ianuae ab omnibus conceditur. Nec multum mihi placet illud quod et Schwabio placuit et Frankio, ut uu. 37–40 *Dixerit hic aliquis* Catullo tribuant, non Ianuae. Nam et haec uerba sunt sese potius quam alium interpellantis; et amat Ianua de se nominatim dicere, cf. 12, 14, 34. Quanquam melius sic dispertiri carmen non infitior. Partes enim fiunt hae

Cat.	Ia.	Cat.	Ia.	Cat.	Ia.	Cat.	Ia.	Cat.	Ia.
8	6	2	1	1	10	2	6	4	8

LXVI.

Comam Beronices cum ex Callimacho expresserit Catullus, uidendum in Elegiis Callimachiis quaenam appareat conformatio. Itaque in Λούτροις Παλλάδος quae sola ex Callimachiis extat elegia hae sunt partes 12 10 10 10 12 10 10 10 12 10 12 12 12. Hae περικοπαὶ et longiores sunt et saepius repetitae. Neque alia est ratio Catullianarum. Itaque non assentior Frankio Comam Beronices minutius sic distribuenti

14	(15-32)	(33-38)	(39, 42)	(43-50)	(51-58)	(59-64)	(65-68)	(69-76)	(77-94)
	6+12	6	4	8	8	6	4	8	12+6

Vt largiar uu. 33–38, ubi coma uouetur et consecratur uersibus 59–64 ubi eadem inter sidera ponitur, apte respondere, non uideo quare 39–42 uersibus 65–68 stare faciat ex aduerso nec cur 43–50 = 69–76. Rursus primam περικοπὴν post uersum 14 cum Frankio facio. Sed cur post 32 facit nouam? Versus sunt hi

29 *Sed tum maesta uirum mittens quae uerba locuta es.*
30 *Iuppiter ut tristi lumina saepe manu.*
31 *Quis te mutauit tantus deus? An quod amantes*
32 *Non longe a caro corpore abesse uolunt?*
33 *Atque ibi me cunctis pro dulci coniuge diuis*
34 *Non sine taurino sanguine pollicita es &c.*

Nulla pausa, uel breuissima, in his; nec uero fit ante completum u. 38. Ibi transit a Beronice ad se ipsam Coma. *Inuita, O regina, tuo de uertice cessi*, &c. Quae postquam de se a Beronicaeo abscissa capite ac de ferro loqui desiit, uersu 51 noua pars inducitur *Abiunctae paulo ante comae mea fata sorores Lugebant.* Habemus igitur hanc dinumerationem 14 24 12. Reliquum carmen, me iudice, semel tantum ita diuiditur, ut partitio extra dubitationem sit. Dico aut post 76 aut post 78. Frankius Lachmannum secutus qui pro *Vnguentis* in u. 78 legit *Vnguenti si* distinctionem ponit post 76 *Afore me a dominae uertice discrucior*, ut proxima περικοπὴ initium ducat a 77.

Quicum ego dum uirgo quondam fuit omnibus expers
Vnguenti si una milia multa bibi,
Nunc uos optato quas iunxit lumine teda
Non post unanimis corpora coniugibus
Tradite nudantes reiecta ueste papillas
Quin iocunda mihi munera libet onyx.

Sed cur de Beronice uirgine loquitur coma? Num uirgines tantum ungebantur? Quasi uero non praecipuus esset in nuptiis usus olei. Deinde, si Coma unguenti milia multa in uirginis uertice Beronices bibebat, a uirginibus petenda erant eadem munera unguenti. Cur igitur ad nuptas se conuertit, neque eas recentes, sed quae possent esse adulterae? Facilius a uerbis *Nunc uos* ducitur exordium: nec multum haereo in eo quod Frankius obicit, inficete Callimachum dixisse, si unguentorum causa Beronices uerticem astris praelatum finxisset. Nam in toto poemate subest nescio quid iocosi uel potius comici: talia sunt ludicra illa abscissae comae cum perfosso Atho comparatio, sermo de nouis nuptis liberior, deprecatio Nemesis (71), ipsi denique postremi duo uersus,

Sidera corruerent utinam! coma regia fiam;
Proximus Hydrochoi fulgeret Oarion.

Itaque post 78 distinctione posita, ultimam περικοπὴν (79–94) sedecim uersuum facio. Habemus igitur 14 24 12 28 + 16. Vnde totius σχήματος facile elicitur ratio: nam 24 in 12 × 2, 28 in 14 × 2 scinditur. Σχῆμα igitur est hoc 14 12 12 12 14 14 + 16. Numeros 14, 12 repetitos inueniemus in LXVIII.

Carminis LXVIII. 1–40 alio eos quidem scriptos tempore, ac 41–(160), non tamen ab iis tanquam diuersum poema disiungendos esse iam in carminis Praefatione docui. Sed cum 1–40 quasi prologus quidam sint, quaerenda est horum quae sit descriptio, unde sequentes facilius digerantur. Quae quidem adeo non est ambigua ut uix alia possit esse quam quomodo a me et Frankio[1] distributa est 14 12 14. Reliquos uersus 41–(160) iam A. Weisius Vsenerus Westphalius pro se quisque tractarunt et in partes diuiserunt. Ex his Weisius tria carmina casu aliquo putat in unum coaluisse, primum de Lesbia cum Prologo ad Allium 41–(50), (51)–(72), (130)–(148) alterum de Laudamia (73)–(90), (101)–(118); tertium de Catulli

[1] Vu. 21–24 immerito a Gruppio Bernhardio A. Weisio suspectis satis patrocinati sunt Westphalius Frankiusque. Quod 23, 24 repetuntur infra (95), (96) consulto id fecit Catullus, ut collocatis bis in medio iisdem uersibus amorem fratris ex pectore declararet. Quod postquam Mallium allocutus est, subito conuertitur ad fratrem, idem iam in LXV. 9–14 factum uidimus. Denique non possum pro Catulliano habere locum qualis sic euaderet

Sed totum hoc studium luctu fraterna mihi mors
Abstulit. O misero frater adempte mihi.
Cuius ego interitu tota de mente fugaui
Haec studia atque omnis delicias animi.

amore in fratrem (91)–(100). Epilogum (141)–(160) spurium habet. Haec nulli ut opinor ueri erunt similia: quid enim est aliud unum carmen in tria discerpere, integram Elegiam omnino abolere? Eandem Vsenerus in Epimetro quod Frankianae disputationi addidit, sic distribuit.

Prooemium			Mesodos					
(41)–(50)	(51)–(62)	(63)–(72)	(73)–(86)	(87)–(100)	(101)–(104)	(105)–(116)	(117)–(128)	(129–
10	12	10	14	14	4	12	12	[illegible]

Epilogus		
(131)–(140)	(141)–(150)	(151)–(160)
10	10	12

In qua notandum est Prooemium 10 12 10 Epilogo 10 10 12 sic respondere ut ABA, AAB; mesodon autem in duo sic cadere AAC, BBD.

Westphalius (41)–(160) pro Encomio habet quod ad normam Nomorum scripserit Catullus, qualis a Iulio Polluce descripta est in Onomastico IV. 66 ed. Bekker. *Μέρη δὲ τοῦ κιθαρῳδικοῦ νόμου Τερπάνδρου κατανείμαντος ἔπαρχα μέταρχα κατάτροπα μετακατάτροπα ὀμφαλὸς σφραγὶς ἐπίλογος*[1]. De his Westphalius sic disputauit. Omphalon uel medium locum Nomi plerumque occupabat laus alicuius Deorum epice conscripta: eum praecedebat Archa sequebatur Sphragis, utraeque lyricae. Progrediente tempore duas addiderunt partes, priorem inter Archam Omphalonque, quam Katatropa appellabant, cum transitum faceret ad sequentia, alteram inter Omphalon et Sphragida, quae pari nomine Metakatatropa (h. e. Posterior Conuersio) nocata est. Sed cum nomorum poetae cum aliis certantes uictoriam peterent, Deos ut ante inceptum carmen sic finito carmine precabantur. Hinc duae nouae partes Prologus Epilogusque. Has hoc ordine sese facit excepisse, Prologum, Archam, Katatropa, Omphalon, Metakatatropa, Sphragida, Epilogum, simili fere modo quo in Parabasi Comicorum. Sed in toto carmine, quanquam alias heroicum *χαρακτῆρα*, alias lyricum usurpabant, idem metron, iidem modi. Certe ante Peloponnesiacum bellum omnes hexametris sunt scripti. Sed cum

[1] Codices plerique habent *ἔπταρχα ἐπαρχεῖα μέταρχα*, unde iure Boekhius suspicatus est scriptum fuisse *ἔπαρχα ἐπαρχεῖα*, quod confirmat cod. A Bekkeri qui pro *μέταρχα* exhibet *μεταρχεῖς*, ortum, ut uidetur, ex *μεταρχεῖα*, quod eodem modo super *μέταρχα* scriptum fuerat.

atistrophis caruisse dicantur ab Aristotele in Problematis, pari umero partium non semper alligabantur. Illud tamen proprium mnium ut unam rem tractarent. Hunc ordinem in plerisque Epiniiorum[1], nec minus in Encomiis Pindarum tenuisse dicit Westphalius. Ex his unum aliquod potuit Catullus in LXVIII imitari; si minus, Alexandrinorum aliquem secutus est. Et profecto pauca ex recentioribus extant poemata quae Pindari stylum toties referant, siue quod cum heroicis immiscentur res quae lyricam speciem prae se ferunt, siue quod singulae partes duriore inter se iunctura conectuntur. Habet autem tria praecipue, eaque ex interiore animo Catulli; amicitiam Alli, amorem Lesbiae, dolorem fratris. Horum quod intimum est, dolorem fratris, in medio tanquam Omphalon collocauit: amorem Lesbiae quem nondum mortuo fratre conceptum fouebat etiam mortuo, utrinque in Archa et Sphragide; in exordio et in fine amicitiam Alli, quae Prologi et Epilogi in loco esset. Katatropa et Metakatatropa fecit Laudamiae fabulam, cuius in Protesilaum inuitis Diis inpotens amor cum Catulli inpotente adulterae Lesbiae amore non immerito comparandus esset. Itaque σχῆμα erit huiusmodi.

Prooemium	Archa	Katatropa	Omphalos	Metakatatropa	Sphragis	Epilogus
40-(50)	(50)-(72)	(73)-(86)	(87)-(100)	(101)-(130)	(131)-(148)	(149)-(160)

Hoc si cum Vseneriano conpares uideas, quamuis complura sint in utrisque dissimilia, tantam tamen in uniuersum similitudinem inesse quanta casu euenire uix potuerit, nam in utrisque 40-(50) Prologum faciunt, (151)-(162) Epilogum. Deinde Vsenerus quas duas partes post Prooemium ponit (12 + 10) easdem coniunxit in Archa Westphalius. Etiam Vseneri Mesodos iisdem finibus continetur quibus Westphalii

[1] Vnum saltem locum ex Pindaro mutuatus est, LXVIII. (119)-(124). Cf. Olymp. XI. 86

ἀλλ' ὥτε παῖς ἐξ ἀλόχου πατρὶ
ποθεινὸς ἵκοντι νεότατος τὸ πάλιν ἤδη, μάλα δέ τοι θερμαίνει φιλότατι νόον.
ἐπεὶ πλοῦτος ὁ λαχὼν ποιμένα
ἐπακτὸν ἀλλότριον
θνάσκοντι στυγερώτατος.

Olympica legisse Catullum etiam alia indicant II. 10 ὀφθαλμὸς (*ocelle* Cat. XXXII. 2) 82 κίονα (*Thessaliae columen Peleu* LXIV. 26) ib. θανάτῳ πόρεν (*morti reddita praeda* LXIV. 362) 99 ψάμμος ἀριθμὸν περιπέφευγεν | ἐκεῖνος ὅσα χάρματ' ἄλλοις ἔθηκεν | τίς ἂν φράσαι δύναιτο; (LXI. (199)-(204). *Ille pulueris Africei Siderumque micantium Subducat numerum prius Qui uestri numerare uult Multa milia ludei*). Alium locum carminis LXVIII. (57)-(60) ex Iliade uidetur sumpsisse, XV. 681, 2 σεύας ἐκ πεδίοιο μέγα προτὶ ἄστυ δίηται Λαοφόρον καθ' ὁδόν, unde non probarim Hauptii coniecturam *Sensim* pro *densi* scribentis.

Katatropa Omphalos Metakatatropa. Ne singulis quidem numeris deest quod utriusque commune sit. Nam Vseneri 14 14 4 12 12 2 ex aduerso stant Westphalianis 14 14 30; Vseneri 10+10 ante Epilogum=18 quem numerum in eodem loco secutus codices σφραγῖδα facit Westphalius. Haec doctorum uirorum consensio quanto magis ualeat ad probandam carminis partitionem quam ad refutandam discrepantia non est quod moneam. Nihil hic dico de me ipso; quanquam etiam meum σχῆμα ab eorum partitione non multum abesse nisi ubi uersus interciderunt mox demonstrabo. Recenseamus ordinem rerum.

(1) Non possum tacere Alli in me quae fuerint beneficia.

(2) Nam mihi in grauissimo dolore opitulatum uenit, riui instar uiatorem reficientis,

(3) Vel nautas subleuantis aurae, dum domum praebet in qua cum Lesbia amorem exercerem.

(4) Quae ad me uenit Laudamiae similis cum ad Protesilai domum ueniret amore flagrans et inuitis Diis suscepto et mox perituro sub Troia.

(5) Troia enim omnis uirtutis sepulcrum erat,

(6) Nunc autem mei fratris, qui ibi compositus iacet, mea uero commoda morte sua exstinxit omnia.

(7) Quam ad Troiam cum Graecis Protesilaus postquam iuerat,

(8) Ibi peremptus Laudamiae amorem abstulit barathro altiorem quod Hercules prope Pheneum fodit.

(9) Nam et aui in unicum nepotem caritatem et columbae in coniugem uicit Laudamia.

(10) Laudamiae non inpar uenit ad me Lesbia. Quae quanquam infidelis in me dicitur, nolo indignari, cum etiam Iuno furta Iouis patienter ferat.

(11) At nec homines cum Diis componas,

(12) [Neque ego peiora aliis sum passus. Etiam uxorem amisit Aeneas Protesilai interfector cum Troiam cum patre ac nato relinquebat.]

(13) Ego nec uxorem nec prorsus amisi Lesbiam, nuptam alii, mihi autem fauentem prae ceteris.

(14) Hoc munus Allio tribuo, ne nomen eius unquam pereat.

Hic illud notandum praecipue quod res quo ordine se inuicem

excipiunt, idem a medio usque ad finem carminis sed inuersus seruatur. Nam hoc modo res se excipiunt.

Allius—Catulli amor—Lesbia—Laudamia—Troia—Catulli fratris mors—Troia—Laudamia—Lesbia—Catulli amor—Allius.

Sed inter (141)-(142)

> At quia nec diuis homines componier aequum est,
> Ingratum tremuli tolle parentis onus.

non pauca intercidisse post Lachmannum Hauptiumque pro explorato habeo. 'Dixit antea Catullus' utor uerbis Hauptii[1] 'puellae suae infi-'delitatem patienter sese laturum esse, nam ipsam Deorum reginam 'Iunonem adulteria Iouis toleranter ferre iramque concoquere. Deinde '*'quia nec diuis homines componier aequum est'* eo digressionum studio 'quo totum hoc carmen excellit aliud exemplum, aliam narrationem 'protulisse uidetur.' Ea digressio qualis fuerit ex (142) elicere quanquam audentiore coniectura conatus sum. Quem uersum si per se sumptum legas, uix dubito quin ita fueris interpretaturus, 'Subleua 'senem patrem, quamuis ingratum onus futurum subleuanti.' *Tolle* enim quid uelit ex addito *onus* declaratur[2]. De quo autem sic dixit Catullus? Puto de Anchisa quem filius Aeneus umeris sustulerit. Pariter dixit Vergilius in Aen. II.

596 Non prius aspicies ubi fessum aetate parentem
Liqueris Anchisen? superet coniuxne Creusa
Ascaniusque puer?
634 genitor, quem *tollere* in altos
Optabam primum montes, primumque petebam,
Abnegat excisa uitam producere Troia,
Exiliumque pati. Vos o, quibus integer aeui
Sanguis, ait, solidaeque suo stant robore uires,
Vos agitate fugam.
647 Iam pridem inuisus Diuis et *inutilis* annos
Demoror.

[1] Haupt. Quaest. Catull. p. 41.

[2] Plerique sic interpretantur Aufer patrem, cum iam senex et oneri sit; nec infitior potuisse etiam hunc sensum latere, quemadmodum dixit Varro Sexagessi fr. VII Riese *Nunc quis patrem decem annorum natus non modo aufert sed tollit, nisi ueneno?* In quibus allusisse uidetur Aeneae. Praecesserat aliquid huiusmodi: 'Quondam Aeneas 'patrem suum umeris sustulit; nunc quis est uel decem annorum puer qui non patrem 'suum-sed ueneno-sustulerit?' Bene Riesius conparat epigramma in Neronem (Sueton. Ner. 39) *Quis neget Aeneae magna de stirpe Neronem? Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem.*

707 Ergo age, care pater, ceruici inponere nostrae,
Ipse subibo umeris, *nec me labor iste grauabit.*
723 *Succedoque oneri.* *Dextrae* se paruus Iulus
Inplicuit sequiturque patrem non passibus aequis.
729 pariter comitique *onerique* timebam.
745,6 Quem non incusaui amens hominumque Deorumque?
Aut quid in euersa uidi crudelius urbe?
804 Cessi, et *sublato* montem genitore petiui.

Nexus loci talis potuit esse. 'Ferendi sunt mihi Lesbiae in alios 'amores, cum Iuno Iouis furta patienter ferat. At nec homines cum 'Diis, nec cum Iunone Catullus comparandus est. Hominum potius 'faciam me parem. Ego Lesbiam amisi sed nec omnino nec con-'iugem: Aeneas, Veneris filius, et coniugem et omnino, quo tempore, 'matris iussu, patre in umeros sublato et Ascanium dextra deducens, 'nouam domum petiit.' Itaque u. (142) aut a Venere dictum puto aut ab ipsa Creusa, quemadmodum haec in Aen. II. 673–679 inducitur

Ecce autem complexa pedes in limine coniux
Haerebat, paruumque patri tendebat Iulum.
Si periturus abis, et nos rape in omnia tecum;
Sin aliquam expertus sumptis spem ponis in armis
Hanc primum tutare domum. Cui paruus Iulus,
Cui pater, et coniux quondam tua dicta relinquor?

Dixi in Prolegomenis ex archetypo octodecim uersus erasos uideri. Hos non ante diuidere poterimus quam uersuum numerum in ceteris partibus collegerimus. Et uu. 1–40 iam uidimus in 14 12 14 se scindere, unde hos numeros in reliquo carmine ualuisse censeo.

Medium carminis faciunt, ut dixi, uersus de fratris morte (91)–(100). Hos pracedunt et secuntur uersus de Troia quaterni. Harum duarum περικοπῶν priorem (87)–(90) praecedunt 14 uersus (73)–(86) de Laudamia (sic Vsenerus Westphalius ego); deinde 22 de Lesbia Catullo Allio, quos cum Vsenero in 12 10 ipse diuiseram, 10 a (63) ad (73), 12 a (51) ad (62); eos antecedunt in codicibus nouem; ut Vsenero Westphalio plerisque placet, decem; ut mihi, duodecim. Plures enim uno uersu excidisse inde colligo quod plerique codices habent hoc loco uel *defit* uel *deficit*, quod non solent ibi ponere ubi unus tantum uersus perierit. Deinde melius sic aequantur partes

περικοπῆς 41–(50); postremo non refragatur archetypon. Itaque ab initio usque carminis ad (104) numeri sunt hi

14 12 14 | 12, 12 10 14 4+10+4

In (105) reditus fit ad Laudamiam uersibus 26. Hi aut in 12 14 aut in 14 12 scinduntur. Prius placuit Vsenero; mihi ut in 14 12. Sic enim et prior περικοπὴ eandem rem in fine habet quam in initio, barathrum; et posterior perfectior fit et quasi rotundior. Incipit enim a uocabulo *Nam*, quo uocabulo etiam antea usus est in initio περικοπῶν, (51) et (87), clauditur autem disticho quod in exordio habet *Sed*, quemadmodum prioris περικοπῆς ultimum distichon.

(117)–(118) *Sed tuus altus amor barathro fuit altior illo,*
Qui dominum domitum ferre iugum docuit.
(129)–(130) *Sed tu horum magnos uicisti sola furores,*
Vt semel es flauo conciliata uiro.

Secuntur undecim uersus, quibus redit ad Lesbiam: post undecimum (141) lacuna est in codicibus quam octodecim uersibus suppleui: tum septem qui locum de Lesbia terminant; postremo de Allio duodecim. Iam numeri a medio carminis usque ad finem recenseantur.

14 12 10 1 + ? ? + 7 12

Hic ut 14 uersibus (73)–(86) ubi primum inducitur Laudamia respondent 26 ubi iterum (105)–(130), sic non eundem numerum in utroque loco requiras ubi de Lesbia sermo est. Sunt autem in priore loco 22, in posteriore 10 + 1 + 18 + 7 = 36; quos sic distribuerim 10 1 + 13 5 + 7. Itaque totius carminis σχῆμα hoc facio

14 12 14 ‖ 12 | 12 10 14 . 4 10 . 4 14 12 10 14 12 | 12
36 18 36 36

Et quoniam in Elegiis uersamur, non longe est de epigrammatis pauca dicere. Quorum si numerum uersuum spectes et iuncturam, mira est similitudo. Sunt autem

6 Epigrammata 2 uersuum, LXXXV, XCIII, XCIV, CV, CVI, CXII.

9 ——— 4 ——— LXX, LXXIX, LXXXII, XCII, CII, CIII, CIV, CXI, CXIII.

14 Epigrammata	6 uersuum	LXXI, LXXIII, LXXIV, LXXVIII, LXXXI, LXXXIII, LXXXVI, LXXXIX, XC, XCVI, XCVIII, CVIII, CIX, CXIV.
8 ———	8 ———	LXXII, LXXX, LXXXVIII, C, CVII, CX, CXV, CXVI[1].
4 ———	10 ———	LXIX, XCI, XCV, CI.
2 ———	12 ———	XCVII, LXXXIV.
1 ———	16 ———	XCIX.

Hinc uidetur Catullus epigrammata inprimis sex uersuum, secundo loco quatuor, tertio octo, quarto duorum amasse. Sed in omnibus inest sua συμμετρία, de qua dixit Frankius (pp. 4, 6, 11–12). Qui tamen nescio an satis in eo moratus sit quod est in Catulli epigrammatis praecipuum, ut aliquod uerbum, interdum etiam plura, ex priore uersu in proximo repetat. Extra hanc normam stant tantummodo haec, LXXIII, LXXXI, LXXXV, XCIII, CII, CIV, CV, CVI, CVIII, CIX, CXI. De singulis generibus haec subicio.

(1) Epigrammata 4 uersuum.

In his utrunque distichon integrum per se et absolutum esse iam Frankius notauit. Excipiuntur LXXXII, CII, CXIII. Nam 'in plerisque non solum numero uersuum aequabiles sunt partes, sed inter has sententiarum quoque intercedit responsio; quibus enim in superiore parte uis et acumen inest uerba eadem eadem fere uersus sede in posteriori repetuntur: cf. LXX. 1 *dicit mulier*, 3 *sed mulier—quod dicit;* LXXIX. 1 *Lesbius est pulcher*, 3 *sed tamen hic pulcher;* LXXXII. 2 *Lesbia me dispeream nisi amat*, 4 *uerum dispeream nisi amo;* CIII. 1 *Credis me potuisse*, 3 *non potui*[2].'

(2) Epigrammata 6 uersuum.

(*a*) In plerisque postremi duo uersus priores quodammodo interpretantur, praemissa interdum particula quales sunt *Nam Vt Quare.* LXXI. 5 *Nam quotiens futuit;* LXXIII. 5 *Vt mihi quem nemo;* LXXIV. 6 *Quod uoluit fecit;* LXXVIII.

[1] Omisi LXXXVII et LXXV quae unum an duo sint in incerto est, et LXXVII quod ut in codicibus legitur uersus habet sex, plerumque tamen et a me cum quatuor uersibus coniungitur qui in codicibus secuntur LXXVIII. 6.

[2] Frankius, p. 4.

5 *Gallus homo est stultus;* LXXXVI. 5 *Lesbia formosa est;* LXXXIX. 5 *Qui ut nihil attingat;* XCVI. 5 *Certe non tanto;* XCVIII. 5 *Si nos omnino;* CXIV. 5 *Quare concedo sit diues.*

(*b*) Repetuntur uerba

(α) singulis distichis; LXXIV. 1, 4, 6 *patruum;* LXXVIII. 1, 3, 5 *Gallus;* ib. 1 *lepidissima,* 2 *lepidus,* 2 *alterius, alterius,* 3 *bellus,* 4 *bello bella,* 6 *patruus patrui;* LXXXVI. 1, 3, 5 *formosa,* 3, 4 *nulla, nulla,* 6 *omnibus omnes.*

(β) in tertio quae sunt in primo; LXXI. 2, 6 *podagra;* XCVI. 2 *dolore,* 5 *dolorei;* CXIV. 1 *Saltu non falso Mentula diues,* 5, 6 *Quare concedo sit diues dum omnia desint; Saltum laudemus dum modo ipse egeat.*

(γ) in tertio quae sunt in secundo; LXXXIII. 4 *obloquitur,* 6 *loquitur.*

(δ) in secundo quae sunt in primo, in tertio quae sunt in secundo; LXXXIX. 1 *bona,* 3 *bonus,* 4 *macer,* 6 *macer;* XC. 1, 3 *Magus, Magus, matris matre,* 3 *gnato,* 5 *gnatus.*

(ε) in altero postremi distichi uersu quae sunt in altero; XCVIII. 5 *omnino,* 6 *omnino.*

(3) Epigrammata 8 uersum.

(α) Vno excepto CXV omnia in duas partes easque pares se scindunt, quarum altera priorem aut interpretatur aut ei tanquam contraria subicitur. LXXII. 1 *Dicebas quondam solum te nosse Catullum,* 5 *Nunc te cognoui;* LXXX. 1 *Quid dicam, Gelli,* 5 *Nescio quid certe est;* LXXXVIII. 1 *Quid facit is, Gelli,* 5 *Suscipit, O Gelli;* C. 1 *Caelius Aufilenum,* 5 *Cui faueam potius? Caeli, tibi;* CVII. *Si quoi quid cupido optantique,* 5 *Restituis cupido;* CX. *Aufilena, bonae,* 5 *Aut facere ingenuae est;* CXVI. 1 *Saepe tibi studioso animo uenante requirens,* 5 *Hunc uideo mihi nunc frustra sumptum esse laborem.* Excipitur CXV cuius primi duo duobus respondent postremis; medii per se stant. Similis est structura carminis XCIX cuius duo primi uersus cum duobus postremis a ceteris separantur, sibi inuicem respondent.

(β) Repetuntur in altera parte uerba ex altera.

LXXII. 1 *nosse,* 5 *cognoui;* LXXX. 1 *labella,* 8 *labra;* LXXXVIII. 1 *Gelli,* 5 *Gelli,* 4 *sceleris,* 7 *sceleris;* C. 1

Caelius, 5 *Caeli*, 8 *Caeli;* CVII. 1 *cupido optantique*, 5 *cupido*, 8 *optandus;* CX. 1 *Aufilena*, 6 *Aufilena*, 2 *facere*, 5 *facere;* CXV. 1 *Mentula*, 8 *mentula;* CXVI. 4 *telis*, 6 *tela*.

(4) Epigrammata 10 uersuum.

Exempla sunt LXIX, XCI, XCV, CI, fortasse etiam LXXVII. Ex his LXIX, XCI, XCV duas habent partes quaternorum uersuum quibus subnectitur distichon. Diuersum CI, quod in duas partes sed inaequales scinditur. Ibi quod Lachmannum non sequor uu. 5, 6 cum 1–4 iungentem, Ciris secutus scriptorem iungo cum 7–10, id facio (1) quod facta pausa post *cinerem* (u. 4) augetur miseratio, contra si in uocabulo *mihi* clauditur sententia, non tam παθητικῶς dixit Catullus dum legentis animum a fratre reuocatum in se ipso iubet morari. (2) Ex aduerso stant *Quandoquidem fortuna mihi tete abstulit ipsum* et *Nunc* tamen *haec* h. e. quoniam ipsum te iam non licet alloqui, tu interea accipe quae mortuis tamen placent. (3) *Heu miser indigno frater adempte mihi* ut in LXVIII. 20, et LXVIII. (92) in initio sententiae ponitur, sic ne hic quidem claudit sententiam (4) *frater* suum locum tenet; ter enim legitur, eodem semper interuallo quatuor uersuum, eodem et uersus loco et sententiae; nam secundam partem pentametri semper incipit, pentameter autem ipse secundus est sententiae; 2 *Aduenio has miseras*, frater *ad inferias*, 6 *Heu miser indigne* frater *adempte mihi*, 10 *Atque in perpetuum*, frater, *aue atque uale*. Repetuntur etiam haec, 2 *ad inferias*, 8 *ad inferias*, 3 *munere*, 8 *munere*. C. LXXVII adeo abundat repetitionibus ut haud sciam an non audacius fecerit Scaliger qui cum eo coniunxerit uersus *Sed nunc id doleo—fama loquetur anus* qui nihil habent repetitum. 1 *Frustra*, 2 *frustra*, 4 *eripuisti*, 5 *Eripuisti*, 5 *heu heu nostrae*, 6 *heu heu nostrae*. Coniunxi tamen ut melius sic positos quam in ullo loco ex aliis quo tralati sunt. In codicibus secuntur LXXVIII. 6 eoque nuper a Westphalio sunt reuocati. Sed a tertia persona quae in unoquoque disticho legitur 1 *Gallus habet fratres*, 3 *Gallus homo est bellus*, 5 *Gallus homo est stultus* nimis abrupte transitur ad secundam *Sed nunc id doleo quod purae pura puellae Sauia comminxit spurca saliua tua*. Nec bene post LXXXVIII. 8 collocantur: totius enim epigrammatis perit acumen nisi

in ultimo uersu legatur id quod ultimum est *Non si demisso se ipse uoret capite;* quod idem cadit in XCVIII. 6 quem uersum aliquando putaram cum his coniungendum esse. Post XCI. 10 eos posuit Conradinus de Allio; non male, sed ne hic quidem satis probabiliter, me iudice. Carmen enim si de eodem Gellio est cuius labra spurcissima iam in c. LXXX notata sunt, melius finem capit in disticho suo

Tu satis id duxti; tantum tibi gaudium in omni
Culpa est in quacunque est aliquid sceleris.

quod ut uersibus XCV. 9, 10, ita quodammodo simile est illis quibus LXXXVIII clausit, et quibus LXXXIX. Restat ut aut post LXXVII. 6 scriptum sit, aut fragmentum sit epigrammatis cuius cetera perierint: sic enim opinatus est Bergkius nec omnino abnuit Westphalius, quanquam uterque etiam alium locum assignarunt uersibus, hic ubi leguntur in codicibus, Bergkius post LXXXVIII. 8. Illam Bergkii sententiam ut fragmentum sint hoc ueri duco similiorem quod repetita in LXXVII. 5, 6 *heu heu nostrae* carmen optime claudunt, praesertim si recte scriptum est in codicibus *nostrae* pectus *amicitiae.* Cf. CIX. 6.

(5) Epigrammata 12 uersuum.

Exempla sunt LXXXIV, XCVII. Et LXXXIV quidem sic distributum est 6, 6 ita tamen ut duo primi uersus duobus respondeant postremis. XCVII in tres strophas 4 uersuum; quarum quae prima est eandem rem bis ponit quam semel tertia (2 *culum*, 4 *culus*, 12 *culum*).

Ventum est ad carmina quae LXI praecedunt. Haec, cum aut lyrica sint aut lyricum aliquod prae se ferant, iam in quatuor genera descripsi (I) Mesodica (II) Proodica (III) Epodica (IV) Cetera quae aequabiles numeros habent, sed nec Mesodica sunt, nec cum Proodo aut Epodo coniuncta.

I.

Mesodica.

c. VI, VIII, XIV, XXV, XLIV, XLVI.

Carminis VI medium locum tenent 7 uersus, quibus adnectuntur utrinque 5. Hi uersus in 32, 23 scinduntur. Itaque σχῆμα facio

3 2 . 7 . 2 3 quod idem fecit Frankius, cuius uerba libet proferre. 'Qui uice prooemii funguntur tres primi uersiculi numero nec non 'sententia similes habentur eis quibus carmen concluditur: cf. 2 sq. '*Ni sint inlepidae atque inelegantes Velles dicere*: u. 15 sq. *Quare quid- 'quid habes boni malique, Dic nobis.* Vndecim uero phalaecii ab illis 'membris circumclusi (4–14) ordinati ita sunt ut duo primi (4 sq.) 'respondendi rationem cum extremis duobus (13 sq.) ineant (cf. 'u. 4) *nescio quid febriculosi Scorti diligis*; u. 14 *Nei tu quid facias 'ineptiarum.*'

C. VIII Ribbeckius sic ordinat.

	Stroph.	Antistr.	Stroph.	Antistr.	
1–2	3–5	6–8	9–11	12–14	15–19

ut duas contineat strophas, duas antistrophos, trium quamque uersuum; prioris autem strophae primus uersus sit *Fulsere quondam candidi tibi soles* ultimus antistrophi *Fulsere uere candidi tibi soles*; alterius strophae finis sit *Sed obstinata mente perfer, obdura*, initium antistrophi *Vale puella, iam Catullus obdurat.* Sed non satis sic respondet prior pars carminis posteriori; illa enim duos uersus habet (1–2) a ceteris disiunctos, haec quinque (15–19) et hos non per 3 2 diuisos sed per 4 1. Aliter Richterus in 2 33333 2. Sed quis concedat *Quem nunc amabis? cuius esse diceris?* a sequente uersu *Quem basiabis? cui labella mordebis?* seiungi potuisse a Catullo? Sed tamen illud quod utriusque commune est ut primae tres partes in 2 3 3 distribuantur id nec mihi nec Frankio nec cuiquam spero fore dubium qui carminis iuncturam attentius inspexerit. Sed quam rationem secutus est Catullus in prioribus stropha et antistropho, ut quae uerba in primo uersu strophae posuit ex iis aliquod repetat in ultimo uersu antistrophi, hanc etiam in posterioribus secutum crediderim. Quod non cadit in uu. 11, 12 cum 11 tertius sit strophae, 12 primus antistrophi, cadit in 14, 19 qui utrique incipiunt *At tu.* Itaque 14 primum uersum strophae, 19 ultimum facio antistrophi. Stropham ut priorem, sic nouam duo praecedunt uersus; restant tres qui mesodon faciunt

Nunc iam illa non uult: tu quoque impotens noli
Nec quae fugit sectare, nec miser uiue,
Sed obstinata mente perfer, obdura.

quos bene cum LXXVI. 11–16 conpares qui et ipsi omphalos sunt carminis

Quin tu animo offirmas atque istinc te ipse reducis?
Et deis inuitis desinis esse miser?
Difficile est longum subito deponere amorem.
Difficile est, uerum hoc qua lubet efficias.
Vna salus haec est, hoc est tibi peruincendum,
Hoc facias, siue id non pote siue pote.

Duas partes ante Mesodon quanta diligentia adsimilarit iis quae eam secuntur, ex comparatis apparet utrisque. In 1–2 Catullus amori ualedicit; in 12, 13 Lesbiae (*Vale puella*); in 3–8 reminiscitur uoluptatis cum Lesbia actae; in 14–19 uenturum dolorem eidem uaticinatur. Itaque totius carminis σχῆμα ut a me et Frankio singillatim constitutum est, huiusmodi erit 2 33 . 3. 2 33.

C. XIV Frankius sic describit 3 + 8 48. Quod ideo non probarim, quia nec primi tres uersus ullo modo separantur a sequentibus, et melius epodon facerent tres ultimi. Quanquam ne Epodon quidem admitto. Est enim mesodicum carmen, posito ἐν μέσῳ quod primarium est *Di magni horribilem et sacrum libellum*, utrinque autem collocatis undecim. Priores cadunt in 344, posteriores aut in 353 aut quod magis probo 443. Amat enim Catullus nouas περικοπὰς a uacabulo *Nam* incipere, ut VI. 6, XII. 14, XIII. 11, XVI. 5, XXXV. 5, XXXVI. 3, XLIV. 10, LXIV. 76, 105, 177, 366, LXVIII. (51) (89) (119), LXXVI. 7, XCVII. 5, XCIX. 7. Itaque uersum *Non non hoc tibi salse sic abibit* quartum facio περικοπῆς Bβ. Certe singularum περικοπῶν mira sic efficitur responsio, cum Aα = Bα, Aβ = Bβ, Aγ = Bγ, nec numero solum sed etiam re concinentium.

C. XXV in medio habet furtum Thalli (6–8); hos praecedunt 3 uersus in quibus cinaedus, 2 in quibus fur dicitur conparatione a procella ducta; tum post mesodon 3 secuntur (9–11) minitantes supplicium, 2 (12, 13) conparatione a naui ducta[1]. Nihil hoc carmine concinnius si partium respexeris aequabilitatem; σχῆμα est 3 2 . 3 . 3 2. Et sic Frankius nisi quod 5 quod utrinque stat non iterum in 32 resoluit.

C. XLIV miro et quasi praepostero artificio ita conposuit Catullus ut numeri eidem essent a fine regredientibus ad initium qui fuerant ab initio progredientibus ad finem. Medium tenent 3 uersus, quibus

[1] Hinc, cum a mari conparationes bis duxerit, suspicor Thallum ex iis fuisse qui ut dicit auctor Catalect. V flauum propter Thybrim olentes nauticum uocabant (23); certe quisquis hic Thallus fuit (Iuuentium fuisse non possum concedere Schwabio) non multum abhorret a Luci istius imagine nisi quod hic senior idemque egentior describitur.

narratur id quod praecipuum est carminis, Catullum Sesti orationem legisse. Tussim et grauedinem hinc ortas 5 uersibus praecedentibus dicit; harum remedium sequentibus quinque; carmen ut incipiunt quatuor, sic quatuor claudunt. Σχῆμα igitur hoc est 45354. Et sic Frankius.

Carminis XLVI simplex conformatio 3 5 3. Medios 5 uersus sic diuidit 212

Linquantur Phrygii, Catulle, campi
Nicaeaeque ager uber aestuosae.
Ad claras Asiae uolemus urbes.
Iam mens praetrepidans auet uagari
Iam laeti studio pedes uigescunt.

II.

Proodica.

Proodicum nonnisi c. X extat Catulli. Proodon faciunt primi quatuor uersus. Ceteri in tres partes, primam (A) nouem uersuum, secundam (B) decem, tertiam (Γ) undecim scinduntur. Harum περικοπαὶ ex sensu cum fine uersuum terminato plerumque colliguntur. Interdum tamen sunt etiam ubi non est plena interpunctio, inprimis ante orationem. Iam in A plena fit post quartum uersum interpunctio; in B post septimum; in Γ etiam post septimum. Hinc

A = 4, 5
B = 7, 3
Γ = 7, 4

Sed in B, Γ septem uersus in 4, 3 cadunt cum quintus uersus orationem inducat '*Non' inquam 'mihi tam fuit maligne'* (18). *Istud quod modo dixeram me habere* (28). Vnde, cum B = 433, Γ = 434, non iniuria mihi uideor A in 432 diuisisse; nam post septimum uersum etsi non noua sententia noua tamen clausula infertur, *Praesertim quibus esset irrumator.* Σχῆμα igitur hoc est 4 + 9 (432) 10 (433) 11 (434).

III.

Epodica.

IV, V, XXII, XXIII, XXIX.

C. IV de Phaselo inter clarissima exempla συμμετρίας habeo. Nam non solum duobus dimidiis constat paribus, sed his sic diuisis ut

singulis περικοπαῖς alterae respondeant et eodem loco positae et pari numero uersuum. Dimidia ex duodenis sunt, quorum posterius a priori separatur conuersione a Phaselo facta ad locos ubi quondam fuerat *Amastri Pontica et Cytore buxifer* (u. 13). Post u. 24 additur Epodos trium uersuum.

Sed haec prius fuere; nunc recondita
Senet quiete, seque dedicat tibi
Gemelle Castor et gemelle Castoris.

Vtrunque dimidium cadit in 543 (α β γ). In α Phaselus bis inducitur de se loquens; in A α quod celerrimus fuerit, in B α quod antea steterit in Cytoro: praeterea haec in A α, B α communia; *ait* (u. 15); superlatiui *celerrimus* (2), *cognitissima* (14), geminata *siue, siue* (4, 5), *tuo, tuo* (16, 17). In β transitus fit per *Et* ad itinera quae cum Catullo Phaselus fecerit. A β locos recenset B β per quot freta quo caelo; denique A γ natalem locum Cytorum commemorat, B γ Benacum, ultimum secessum. Vidit hanc συμμετρίαν scriptor parodiae, eamque ita seruauit ut pro duodenis uersibus undenos in utraque parte collocaret, partes non ut Catullus aequaliter diuideret, sed priorem per 524, alteram per 533. Carmen integrum subicio.

A α Sabinus ille quem uidetis, hospites,
Ait fuisse mulio celerrimus
Neque ullius natantis impetum cisi
Nequisse praeterire, siue Mantuam
Opus foret uolare siue Brixiam.

β Neque hoc negat Tryphonis aemuli domum
Negare nobilem, insulamue Caeruli,

γ Vbi iste post Sabinus, ante Quinctio
Bidente dicit attotonse forcipe
Comata colla, nequa sordidum iugo
Premente dura uolnus ederet iuba.

B α Cremona frigida et lutosa Gallia
Tibi haec fuisse et esse cognitissima
Ait Sabinus: ultima ex origine
Tua stetisse dicit in uoragine
Tua in palude deposisse sarcinas;

β Et inde tot per orbitosa milia

Iugum tulisse, laeua siue dextera
Strigare mula, siue utrinque coeperat.

γ Neque ulla uota semitalibus deis
Sibi esse facta, praeter hoc nouissimum,
Paterna lora, proximumque pectinem.

Sed haec prius fuere; nunc recondita
Sedetque sede, seque dedicat tibi
Gemelle Castor et gemelle Castoris.

Obiecit mihi Coningto quod quae pausa rhythmi est in Phaseli uersibus 11 *Comata silua; nam Cytorio in iugo* 15 *Ait phaselus; ultima ex origine* huic nihil simile in antistropho inferatur; tum post u. 9 non abrumpi orationem, interrumpi post 21; hinc reliquum strophae cum antistropho concentum fortuito accidisse. Hic non queror quod minutiorem quaerat concentum; tota enim res uersatur in minutis; sed dum singulorum uersuum inter se quaerit conuenientiam, non debuit praetermittere partium; nec si uersuum caesuram in περικοπαῖς non semper respondere intelligas, idcirco ne esse quidem περικοπὰς collegeris. Quis est enim qui non consulto id factum existumet quod in duas pares partes et Epodon diuiditur carmen? Sed ut existumarit, perlecta Parodia existumabit? Quod si maiorem partitionem dederis, cur neges minorem? Sed dixerit: 'non nego: sed non 'eadem est in utraque parte diuisio. Nam stropha in 5, 7, anti-'strophos in 9, 3 distinguitur. Non enim in stropha nisi post 5, in 'antistropho post 7 plena cadit interpunctio.' Sed quis docuit diuisionem ibi tantum fieri ubi oratio prorsus interrumpatur? Videndum an non idem Catullus in minore partitione admiserit quod etiam in maiore, dico in Strophas Antistrophos Epodos, admiserunt Pindarus Theocritus alii. 'Sed quomodo nosces?' Conparatis inter se Stropha et Antistropho. Si enim Stropha per 5, 7 Antistrophos per 9, 3 diuiditur, unus numerus qui utriusque communis sit elicitur 4; unde Stropha aut per 5 4 3 aut 5 3 4, Antistrophos aut per 543 aut 453 distribuenda est. Diuidi autem antistrophon per 543 colligitur ex transitu *Et inde* (18); nam si post quartum uersum diuidas, separes quae coniunguntur *Tuo stetisse dicit a cacumine Tuo imbuisse palmulas in aequore.* Iam si Antistrophi numeri sunt 543, uerisimile est Stropham, quam in 5, 7 iam uidimus cadere, rursus in 543 scindi. Et scinditur; nam post commemoratos locos quos Phaselus uiserat, non inscite ab ultimo horum Ponto transitur ad Phaseli natalem domum Cytorum

hoc uersu *Vbi iste post phaselus antea fuit Comata silua.* Totius igitur σχῆμα hoc est 12 (543) 12 (543) + 3. (Cf. Frank. pp. 8, 9[1].)

C. V Primus Maurerus (Mus. Rhen. XIV. 322) in quatuor strophas descripsit trinorum uersuum. Hoc ut faceret, postremos duos omisit, unum ipse interpolauit. De uu. 1–9 Maurerum uerum uidisse cum Ribbeckio Richtero Frankio largior; in ceteris nec hunc probo nec Ribbeckium Richterumque qui sublato u. 13 quartam stropham et ipsi trinorum faciunt. Nam (1) in u. 12 *Et ne quis malus inuidere possit* nimis abrupte clauditur carmen, (2) pro u. 13 stat imitator in Priapiis (LII. 12) *Cum tantum sciet esse mentularum.* Hinc postremos 4 uersus Epodon cum Frankio facio. 333 + 4.

C. XXII Frankius sic distribuit 11 (353) 10. In quo uerum uidit sed non omnino. Felicius mihi rem puto euenisse, conparatis inter se XXII, XXIII. Nam XXII. 18–21, cum praecedentia quasi explicent et interpretentur, Epodi loco uidentur subiungi: ceteros uersus non potes aliter diuidere atque a Frankio sunt diuisi 35, 36. Simile est σχῆμα carminis XXIII. Primum distinguitur post 6, deinde post 11 (Aα Aβ). In 12 *Atqui corpora sicciora cornu* noua infertur partitio duodecim uersuum, qui rursus in 6, 6 scinduntur (Bα Bβ). His subnectitur Epodos quatuor uersuum (24–27[2]). Itaque haec duo carmina arctissimo inter se uinculo consensionis copulantur; nam XXII hoc habet σχῆμα 8 (35) 9 (36) + 4,
XXIII hoc 11 (65) 12 (66) + 4.

C. XXIX uarie tentarunt Mommsenus Ribbeckius Schwabius. Mommsenus (Hist. Rom. III. 318) postremos quatuor uersus post u. 10 posuit, quem secutus est Schwabius sed ut duos tantum (23, 24) transponeret. Ribbeckius hunc ordinem facit (Iahn. Ann. LXXXV. 377)

[1] Non me fallit Westphalium (p. 272) nihil huiusmodi in Phaselo ponere, quod Archilochus, quem in iambis Catullum imitari existumat, strophas quidem in iambis suis fecerit sed simpliciores, et quas nec cum Alcaei nec Sapphus perplexioribus strophis ἰσομέτροις contuleris nec cum Catullo. Sed cum ex Archilochi iambis tantummodo supersint fragmenta, Catullus autem etiam alios potuerit imitari, nihil hinc certi conclusum arbitror. Et c. XXIX Catulli ipse Westphalius in quinque strophas redegit quinorum uersuum.

[2] Frankius c. XXIII sic ordinat 4.2:8; 1:8.4, ut 1–4 prooemium sint 24–27 clausula, 5–6 per se stent, 15 transitum faciat a Furi parentibus ad ipsum Furium. Sed non bene a 1–4 seiunguntur 5–6, nec satis subest causae cur 15 *Quare non tibi sit bene ac beate?* sic nude legatur.

10 *Es impudicus et uorax et aleo.*
11 *Eone nomine, imperator unice,*
12 *Fuisti in ultima occidentis insula,*
23 *Eone nomine urbis opulentissimae*
24 *Socer generque perdidistis omnia,*
13 *Vt ista uostra diffututa mentula*
14 *Ducenties comesset aut trecenties?*
15 *Quid est alit sinistra liberalitas?*
21 *Quid hunc malum fouetis aut quid hic potest*
22 *Nisi uncta deuorare patrimonia?*
16 *Parum expatrauit an parum helluatus est?*
17 *Paterna prima lancinata sunt bona:*
18 *Secunda praeda Pontica, inde tertia*
19 *Hibera, quam scit amnis aurifer Tagus.*
20 †*Hunc Galliae timet et Britanniae.*

Harum mutationum duae fere sunt causae. (1) Si uersus 23 *Socer generque perdidistis omnia* praecedit 13, *uostra* habet quo referatur. Nunc ad unum Caesarem referri uidetur. (2) Coniunguntur duo disticha, quae utraque incipiunt a uerbis *Eone nomine.* Sed (1) non praecedente tantum u. 23 recte sequitur *uostra.* Potest enim aut cum Caesare ad Caesarianos aut per anticipationem ad Caesarem et Pompeium referri[1]. (2) Disticha illa etiamsi non continua leguntur,

[1] Cf. LXIV. 160 *Attamen in uestras potuisti ducere sedes*, h. e. Thesei et patris. XXXIX. 20 *Vt quo iste uester expolitior dens est.* LXVIII. (151) *Ne uestrum scabra tangat robigine nomen*, LXXI. 3, LXXXIX. 5. (Vide *Schwab. Quaest. Catull. I. p.* 155.) His addo Catal. XIV

Quis deus Octaui te nobis abstulit? an quae
  Dicunt an nimio pocula dura mero?
Vobis si culpa est bilis, sua quemque secuntur
  Fata, quid immeriti crimen habent cyathi?
Scripta quidem tua nos multum mirabimur, et te
  Raptum et Romanam flebimus historiam.
Sed tu nullus eris. Peruersi dicite manes
  Hunc superesse patri quae fuit inuidia?

Tertium uersum sic interpretor 'si familiaris Octauiorum morbus bilis est suffusa, nemo 'autem est cui non fato suo contingat mori, quid cyathi culpantur tanquam mortem tibi intulerint? Nam fato tuo h. e. bilis morbo, non uino periisti. In quo uidetur Callimachum imitatus sic scribentem Epig. LXIV

Αἴλινε, καὶ σὺ γὰρ ὧδε, Μενέκρατες, οὐκ ἐπὶ πουλὺ
  Ἦσθα. τί σε ξείνων λῷστε κατειργάσατο;
Ἦ ῥα τὸ καὶ Κένταυρον· ὅ μοι πεπρωμένος ὕπνος
  Ἦλθεν· ὁ δὲ τλήμων οἶνος ἔχει πρόφασιν.

habent tamen uim suam. Quod enim alterius strophae initio indignabundus quaerit poeta, idem quaerit in fine alterius. Quae alia attulit Schwabius, ut uu. 23, 24 ideo non posse carmen claudere quod nihil de Mamurrae profusis diuitiis dicant, eosdem uersus propter geminata uerba *Eone nomine* facile potuisse a loco suo moueri, non multum ualere censeo, cum in uniuersum periculosa res sit uersuum transmutatio, hic autem nulla eius uestigia appareant.

Non quo nihil transpositum sit in codicibus Catulli; sed ex locis ubi hoc factum est plerique aut repetunt uersus, aut ut manifestum uitium, ita causam uitii manifestam habent. Et repetuntur quidem L. 16, 17 post LIV. 1, LXVII. 21 post LXIV. 386, LXVIII. 16 post LXVIII. (49), LXI. 65 post LXI. 49; alieno loco leguntur LV. 15–24 qui in codicibus secuntur LVIII. 5, LXI. (189)–(193), (194)–(198) qui praeposterum ibi ordinem tenent, LXXXIV. 3, 4 qui secuntur LXXXIV. 10. De repetitis uersibus non est quod dicam; ex uersibus qui in alienam sedem migrarunt, LXXXIV. 3, 4 non possunt scribi nisi post LXXXIV. 10 nec LXI. (189)–(193), (194)–(198) nisi inuerso ordine; LV. 15–24 possunt ii quidem uel post LV. 13 uel post 14 transponi; transpositos fuisse nemo est qui infitietur. Quod non cadit ex aequo nec in LXI. (80), nec in LXXXVII + LXXV nec in LXXVII. 7–10; nam LXI. (80) non credo motum fuisse; de LXXXVII + LXXV, LXXVII. 7–10 Bergkius Rossbachius Westphalius alii dubitant. Qui si in locis dubitant ubi multa indicia extant turbati ordinis, multo magis, ut opinor, ubi nulla. Nam in XXIX (1) quod parum est, omnes codices eundem ordinem seruant (2) amat Catullus carmina fortiter et quasi cum inpetu deponere; quod si unquam fecit, fecit his iambis quibus, ut a Suetonio edocemur, perpetua stigmata sibi imposita fuisse Caesar non dissimulauit. Quis est autem qui conparatis inter se his uersibus †*Hunc Galliae timet et Britanniae, Nisi uncta deuorare patrimonia, Socer generque perdidistis omnia*, non hoc illis ut amarius ac uirilius praeferat? Adde quod idem hic uersus aliud carmen claudit (Catal. III. 5, 6) *Vt iste uersus usque quaque pertinet Gener socerque perdidistis omnia*, unde notum fuisse colligas; notior autem futurus erat si in fine carminis legeretur. Itaque omissa hac cura, uideamus quam partitionem patiatur carmen ut a codicibus accepimus. Videmus autem repeti haec *impudicus et uorax et aleo* (2, 10), *Cinaede Romule haec uidebis et feres* (5, 9), *Eone nomine* (11, 22). Ex his *Eone nomine* nouam partitionem uidetur inducere, idque conuenit in u. 10 *Es impudicus et uorax et aleo*, quo post tot interrogationes satis animose ipse

sibi respondet poeta. Est igitur ultimus strophae hic uersus 10. Hunc praecedit *Cinaede Romule haec uidebis et feres?* quem antea in u. 5 posuerat. Iam hi uersus (dico 5, 9) repetunturne in eadem stropha an alter in altera? Distinctiones sequimur; sunt autem in 1–10 hae 4, 1, 3, 1, 1, in 11–20 hae 41, 131. Sunt igitur quatuor περικοπαὶ quaternorum uersuum quibus subicitur unus (4 + 1, 4 + 1, 4 + 1, 4 + 1), et hanc normam nobilissimi carminis facio, ut uersus ille *Cinaede Romule haec uidebis et feres?* primae strophae ultimus sit, quartus secundae. Post u. 20 sequitur demum ad Pompeium Caesaremque conuersio, ut ex plurali *fouetis* intellegitur; hanc quatuor uersibus inclusit, quo numero sed adiecto uno uersu ceteras strophas complexus est. Itaque totum sic diuido 4 + 1 4 + 1, 4 + 1 4 + 1, + 4. Quod σχῆμα sic ut a me repertum est, idem placuerat Richtero Westphalioque; quanquam uterque eo potius uidetur propendere ut existumet uersum post 22 periisse; quo facto totum ex quinque strophis constare quinorum (Westph. p. 272). Frankius rem reliquit incertam.

Diximus de Mesodicis Proodicis Epodicis. Ceterorum haec sunt genera.

A. Aequalium

(1) Carmina paribus semper strophis, h. e. eundem numerum uersuum habentibus VII, XXX, XXXIII, XL, XLI, XLVIII.

(2) Carmina duarum stropharum parium sed non eodem semper modo diuisarum in περικοπὰς I, XVI, XVII, XXXI, XXXVI, XXXVII, XLII, LVII.

(3) Carmina trium stropharum parium sed non eodem semper modo diuisarum in περικοπὰς XXVIII, XXXV.

B. Aequabilium, h. e. ratam proportionem habentium.

α. (1) Carmina, ubi primus numerus respondet secundo, tertius quarto. II, XIII, XXIV.

(2) Vbi primus numerus respondet tertio, secundus quarto. IV, IX, XII, XV, XXI.

β. Carmina in tres partes diuisa, quarum

(3) prima respondet tertiae XXXII, XXXVIII, XLVI, LII.

(4) prima respondet secundae XXVII, XXXIX, XLV, XLVII, LVI.

(5) secunda respondet tertiae XLIX.

γ. Cetera. XI, XIV^b, XXVI, XXXIV, XLIII, L, LI, LIII, LIV, LV, LVIII, LIX, LX.

A. I. Carmina paribus semper strophis.

C. VII in sex strophas cadit binorum uersuum (2 × 6) simile est Priap. XXXII *Vuis aridior puella passis Buxo pallidior nouaque cera*, quod septem strophas habet binorum (2 × 7).

De c. XXX dixi iam ad locum. Ex hoc, nondum lectis quae de eo scripserant Anglus in Ephem. Class. IV. 297, XV. 107, Lachmannus in Bergkii et Caesaris Diar. Antiq. 1845, p. 492, putaram unum uersum post 3 excidisse; id si uere tum suspicatus sum,—(et potui, nam Theocriti Ἠλακάτῃ quod eodem metro scriptum est, non potest κατὰ δύο distribui, est enim 25 uersuum)—carminis duae sunt partes, senorum utraeque, quibus interpositus est unus pro Mesodo

Eheu quid faciant, dice, homines cuiue habeant fidem?

Nunc cum Lachmanno et Westphalio (p. 271). Sappho uel Alcaeum Catullum hic imitatum arbitror. Itaque κατὰ δύο distribui, sed ita, ut relicto post 3 duorum spatio, totum ex quatuordecim uersibus constare faciam.

C. XXXIII, XL, XLI hoc habent commune, quod omnia sunt octo uersuum. Sed XXXIII in 4, 4 distributum est; XL, XLI non solum in 4, 4 sed iterum in 22, 22 scinduntur, id enim in XLI Catullum uoluisse acute perspexit Ribbeckius, cum idem uocabulum *puella* alternis uersibus 1 3 5 7 scripserit, bis post quartam syllabam (1, 7) bis post sextam (3, 5).

Ameana puella *defututa*
Tota milia me decem poposcit,
Ista turpiculo puella *naso*,
Decoctoris amica Formiani.
Propinqui, quibus est puella *curae*,
Amicos medicosque conuocate.
Non est sana puella, *nec rogare*
Qualis sit solet aes imaginosum.

C. XLVIII quod ad Iuuentium scripsit Catullus sponte in duas strophas trinorum scinditur (3 × 2).

A. II.

Carminum I, XVI, XXXI, LVII una est ratio; pariterque XVII, XXXVI, XXXVII, XLII.

C. I et LVII utraque denorum sunt, sed non diuisorum similiter.

Nam I sic distributum est in partes 2, 5, 3; ex quibus 5 rursus in 2, 3 cadit. Itaque strophas quidem duas, easque pares habet, sed numeri qui strophas faciunt 2, 3 in priore seiunguntur, in posteriore non item, quod ex interpunctionibus apparet. Σχῆμα igitur est

2 . 2, 3 . 3

C. LVII et ipsum per 23 sed aliter diuisit. Constat ex duobus dimidiis, utrisque in 23 cadentibus. Qui autem primus prioris est strophae, idem ultimus est posterioris, ut carmen ab eodem uersu incipiatur ac desinat *Pulchre conuenit improbis cinaedis*. Σχῆμα igitur est 23, 23. Simile est c. LII quod ab eodem uersu initium capit ac finem *Quid est Catulle? quid moraris emori?* duobus interpositis hoc modo

1 . 11 . 1

Quaternorum denorum sunt XVI, XXXI. Recurrit hic numerus non raro in epigrammatis, plerumque per 7 × 2, rursus per 3, 4 uel 4, 3 diuisus in περικοπάς. Talia sunt Cat. VII *Ite hinc inanes ite rhetorum ampullae* quod sic descriptum est 43, 34; Prologus Persi quod sic 3443. Et haec quidem, ut etiam Catulli XXXI, scazontibus sunt scripta; idem cadit etiam in alia metra, uelut Petroni L (Buecheler) quod numeros habet 4343, fortasse Priap. LXXV quod hos 3443; Epodon Ariadnes querellae (LXIV. 188–201) quae hos 4334. Crediderim partim sponte, partim artificio factum ut idem numerus adeo apud recentiores ualuerit, ut proprio nomine *Sonnet* appelletur.

C. XVI cum I bene compares; nam ut in I separantur quae quodammodo eiusdem sunt strophae, ut σχῆμα sit

2 23 3

sic XVI primum cadit in 473 (sic Frankius). Sed cum 7 rursus in 4, 3 scindatur, partes inter se hanc tenent proportionem;

Aα 1–4 Bα 5–8 Bβ 9–11 Aβ 12–14 (4433).

De carmine XXXI haereo ego quidem, sed ad eam magis partitionem inclino quam in editione minore iam exhibui. Vnum pro certo

habeo, postremos tres uersus per se stare tanquam a ceteris disiunctos. Priores Frankius sic ordinat 383; in quo deesse reor aliquid quod aequalitati Catullianae satisfaciat. Possumus 8 uersus in 4.4 diuidere; quo facto similis euadit Prologo Persi. Sed Coningto obicit uersum 7 *O quid solutis est beatius curis?* cum octauo *Cum mens onus reponit ac peregrino* arctius cohaerere quam qui ab eo abscindatur; quod si admiseris cadere partitionem. Idem secuti alii sic diuidunt 33 44, alii 33 1+3+1 3. Prius non recte se habere iam dixi; nam uu. 12–14 per se stare hoc est quod unum est pro explorato. Carmen in 33 1+3+1 3 potuisse describi et ipse concesserim; sed rara apud Catullum huiusmodi descriptio. Itaque aliam uiam sequor. Credo enim primam περικοπὴν post 4, non post 3 cadere, ut secunda sic procedat

β *Vix mi ipse credens Thuniam atque Bithunos*
Liquisse campos et uidere te in tuto.
O quid solutis est beatius curis?

tertia, ut iam posui, sic incipiat

γ *Cum mens onus reponit ac peregrino*

Ita quatuor περικοπαὶ hae sunt 43, 43 (αβγδ), singulae autem haec habent

(α) Laetatur Catullus quod Sirmionem iterum inuisat.

(β) Sed tantum laetatur ut sibi uix credat, felicitatem nactus omnium maximam, quod a curis solutus sit.

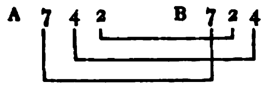
(γ) Nam post longos labores in domum redire hoc est beatissimum.

(δ) Itaque saluere iubet Sirmionem Benacum domum.

Sic quod in fine prioris partis ponit, ponit etiam in fine posterioris; respondentibus inter se 7 *O quid solutis est beatius curis?* 14 *Ridete quicquid est domi cachinnorum.* Quod nouam περικοπὴν a uocabulo *Cum* incipit, fecit idem II. 5 *Cum desiderio meo nitenti* IV. 10 *Vbi iste post phaselus antea fuit* nec multum distat id quod saepius usurpat, ut nouam περικοπὴν a relatiuo incipiat, cf. XVII. 14, XXV. 9, XXXVIII. 4, LXIV. 11, 31, 60, 278, LXVIII. (91), (105), III. 5, 11.

Carmina XVII, XXXVI, XXXVII, XLII hoc habent commune quod omnia in medio scinduntur, XVII in 13 × 2, XXXVI, XXXVII utraque in 10 × 2, XLII in 12 × 2. In XVII A (1–13) Catullus orat Coloniam, ut, si uelit ponte nouo uti, municipem

quendam suum in imam lacus uoraginem demergat utpote stolidissimum. B (14–26) stultitiam describit. Homo supinus puellam delicatam quae sibi nupsit, neglegit, nihil uidet, nihil audit. Rursus A in 76, itemque B diuiditur; A uersu quo transitus fit a Colonia ad Catulli uotum, B uersu 21 *Talis iste meus stupor nil uidet nihil audit.* Sed ne sic quidem omnia explicantur. Nam priores utriusque strophae περικοπαὶ (Aa Ba) in 4 2 1 discedunt (Aa Aa'' Aa''' Ba Ba'' Ba''') quae sibi inuicem et eodem respondent ordine. Alteras περικοπὰς senorum uersuum haud scio an non temere in 4, 2 et hic et in minore editione diuiserim: melius fortasse priorem in 42, posteriorem in 2, 4 distribueris. Nam ut Frankius uidit, a uersu 23 *Nunc eum uolo de tuo ponte mittere pronum* uidetur noua inferri sententia. Itaque totum σχῆμα hoc est[1]

C. XXXVI, XXXVII mire inter se conueniunt: nam ut in 10 × 2 utrunque, ita singuli deni per hos numeros 23 sed uarie ordinatos digeruntur. In XXXVI. 11 transitum faciunt uerba *Nunc o caeruleo creata ponto,* in XXXVII. 11 *Puella nam mi quae meo sinu fugit.* Iam XXXVI A in

discedit, pariterque XXXVII A, quanquam interpunctione dissimili; hoc enim sic se habet 23, 32; illud sic 2, 33, 2. XXXVI B aut in 3223 aut in 2323 scinditur. Versus sunt

Nunc O caeruleo creata ponto,
Quae sanctum Idalium Vriosque apertos,
Quaeque Ancona Cnidumque harundinosam,
Colis, quaeque Amathunta, quaeque Golgos,
Quaeque Durrachium Adriae tabernam,

Possis aut post *apertos* incidere aut post *harundinosam.* Hoc in Horatio probaturus eram; illud in Catullo praetuli, ut simplicius (artificium enim sapit illud Horatianum ut nouam stropham uersus inducat cuius post primum uocabulum interpungitur) et quia Catullus carmina nisi interpunctio in fine uersus quamuis leuis fuerit, non solet incidere. Ea quam leui utatur, ex XXXVII. 11–20 intellegitur. Hi

[1] Aliter Frankius qui sic describit 7 | 4 . 11 . 4.

enim uersus in 3322 discedunt, quorum numerorum post secundum et quartum tantummodo plena fit distinctio. Id obicit mihi Coningto, tanquam iniuria factum, cum ego post 13 interrumpam carmen, Catullus non ante medium 14 *Consedit istic.* Sed non in sententiae tantum fine Catullus incidit; cuius si in incidendo rationem habet tantum in exitu uersuum. Id cum alibi elucet, tum praecipue in X. 16, 26, 27. Aliud est enim sententiam claudere, aliud περικοπήν: hoc metri est, illud grammaticae. Quanquam non nego rarius Catullum nisi in fine uersus sententiam claudere: rarius igitur περικοπῆς finem a fine disiungere sententiae. In XXXVII. 18 non est quod multum haereas; sequitur enim uocatiuus *Egnati*, qui cum emphasin quandam prae se ferat, in initio nouae περικοπῆς recte positus est. Iam σχήματα carminum sunt

XXXVI A 2332 B 2323.
XXXVII A 2332 B 3322.

C. XLII Richterus Frankius Westphalius pro se quisque diuiserunt. Et Frankius quidem prooemium in eo discernit et tres quasi actus quorum cuiusque finem intercalares uersus 11, 19, 24 indicant

23 | 133 ; 233 ; 13

In quo a uero mihi uidetur abhorrere quod 6 *Persequamur eam et reflagitemus* cum prioribus non coniungit, iungit cum eo qui melius nouam περικοπήν incipit 7 *Quae sit quaeritis. Illa quam uidetis.* Quare Richteri Westphaliique praefero opinionem totum carmen in duas partes 1–12, 12–24 diuidentium, alteram clausam uersu *Redde, putida maecha, codicillos,* alteram sic *Pudica et proba redde codicillos.* Sed non assentior Richtero has rursus sic describenti A 2343 B 2343. Id enim iure fecit in A, non item in B, cum sic *Redde putida maecha codicillos* (20) non claudat περικοπήν sed sequentem habeat unum uersum a quo noua manifeste incipit *Sed nil proficimus, nihil mouetur.* Itaque cum Westphalio potius in utraque parte duas strophas facio, sed aliter; cum enim ἐπίφθεγμα illud *redde codicillos* in fine strophae semper requirat, uu. 16, 17 a loco suo motos posuit post 21, *Quod* (16) in *Quo* mutauit. Quod fecit ille quidem συμμέτρως, sed ut mihi uidetur non magis necessario quam si carminis XXIX uersum illum qui bis legitur (5, 9) ad 10 transposuisset, ut strophae concinniores efficerentur. Cf. quae dixi de LXII. (66). Itaque seruato ordine quem tenent codices, carminis σχῆμα hoc facio

A 24 42 B 24 24.

A. III.

Huius generis duo sunt carmina XXVIII, XXXV utraque lucidissimis notis signata *συμμετρίας*. Habent enim ambo tres strophas XXVIII quinorum, XXXV senorum uersuum. Carminis XXVIII strophae altera ac tertia in 3, 2 discedunt, conuersione repente post tertium facta, *O Memmi bene me ac diu supinum* (9), *At uobis mala multa di deaeque* (14). Quod cadit etiam in primam stropham. Nam cum uersibus 1–3 Pisonis comites allocutus est, eosdem uersu 4 *Quid rerum geritis?* interrogat, unde satis post 3 distinctum credo, ut ibi incidatur. Non minus carminis XXXV in minores partes discedunt strophae; priores duae in 4, 2; tertia in 33. Σχήματα sunt haec

XXVIII 32, 32, 32 (555 Richterus)
XXXV 42, 42, 33 (sic Frankius; Richterus non multum aliter 6 . 6 . 3 . 3 .)

B. Aequabilium.

a. 1 ubi primus numerus respondet secundo, tertius quarto. II, XIII, XXIV.

C. II huc sed dubitanter rettuli, corruptis quae 8 secuntur, 11–13 autem multorum iudicio cum reliquo poemate male cohaerentibus. Nam Rossbachius eos fragmentum existumat amissi carminis; Pleitnerus Klotzius Schwabius cum tribus uersibus qui in fine XIV leguntur, conectunt hoc modo

Si qui forte mearum ineptiarum
Lectores eritis, manusque uestras
Non horrebitis admouere nobis,
Tam gratum est mihi quam ferunt puellae
Pernici aureolum fuisse malum
Quod zonam soluit diu ligatam.

Ingeniose ii quidem, cum facete ut uirgini ita libris uis illata dicatur. Sed (1) nolim uersus a loco satis apto ad alium etiam aptiorem transferre; (2) aut inperfectum est c. II aut praeter morem suum id clausit Catullus si nihil post u. 10 secutum est. Ecquis est cui post deductum per octo uersus exordium non exiles et pene ridiculi uideantur isti duo uersiculi

Tecum ludere sicut ipsa possem
Et tristis animi leuare curas!

(3) Versus 11–13 non inepte in loco suo teneas, si uel *est*[1] omittas cum Coningtone in 11, ut sententiam faciant priori adpositam, uel, quod magis probo, nonnulla credas inter 10, 11 excidisse. Vnius uersus spatium et hic et in ed. minore indicaui, nec ad sensum loci plura deesse arbitror. Suppleto enim uersu qui fortasse initium duxit a uerbis *Tecum ludere*, conparatio habet uim suam 'nihil est mihi 'iucundius quam cum passere ludere Lesbiae; neque enim gratiora 'Atalantae poma erant propter quae fecit id quod noluit facere, uirgo 'esse desiit[2].' Sic carmen euadit 14 uersuum; quod aut ut feci in 44 33 (cf. XVI) diuiseris, aut si uersum 11 neges a sequentibus seiungi potuisse, in 2 × 7, cf. VII.

C. XIII, XVIV extra dubitationem posita sunt. XIII enim cadit in 55 4, hi autem numeri rursus in 23 . 32 . 22 (sic Frankius p. 9). XXIV hoc habet σχῆμα 33, 22 (sic Frankius p. 61).

B. *a*. 2.

Vbi primus numerus respondet tertio, secundus quarto. III, IX, XII, XV, XXI.

C. III Frankius sic disposuit 2 + 3 . 5 . 2 + 3 | 3. Itaque Epodicum

[1] Cf. LXVIII. (142) *Ingratum tremuli tolle parentis onus*, ubi codex *a* habet *Ingratum est*.

[2] Sententiam meam confirmat Theognidis locus quem Catullus fortasse imitatus est. 1283–1294

Ὦ παῖ, μή μ' ἀδίκει, ἔτι σοι καταθύμιος εἶναι
βούλομαι, εὐφροσύνῃ τοῦτο συνεὶς ἀγαθῇ·
οὐ γάρ τοί με δόλῳ παρελεύσεαι οὐδ' ἀπατήσεις·
νικήσας γὰρ ἔχεις τὸ πλέον ἐξοπίσω.
ἀλλά σ' ἐγὼ τρώσω φεύγοντά με, ὥς ποτέ φασιν
Ἰασίου κούρην, παρθένον Ἰασίην,
ὡραίην περ ἐοῦσαν, ἀναινομένην γάμον ἀνδρῶν
φεύγειν· ζωσαμένη δ' ἔργ' ἀτέλεστα τέλει,
πατρὸς νοσφισθεῖσα δόμων, ξανθὴ Ἀταλάντη·
ᾤχετο δ' ὑψηλὰς ἐς κορυφὰς ὀρέων,
φεύγουσ' ἱμερόεντα γάμον, χρυσῆς Ἀφροδίτης
δῶρα· τέλος δ' ἔγνω καὶ μάλ' ἀναινομένη.

Nam si tanto odio Atalantae erant nuptiae, quanti id futurum erat quod ut consequeretur, ne nuptias quidem dedignata est. Theognidem alias imitatus est Catullus ut in LXXIII quod partim ad Theogn. 1263–6 partim ad 1309 et Sapph. fr. XII refertur, et XCIX. 3–6 ubi Theogn. 1299–1302 sed liberius expressit.

facit. Sed (1) Interrumpitur oratio post 4, non post 5, cum aptius ad miserationem in fine περικοπῆς inferantur isti duo uersus, 3, 4

Passer mortuus est meae puellae,
Passer deliciae meae puellae

a relatiuo autem melius incipiat tota passeris descriptio (5–10) *Quem plus illa oculis suis amabat —— Ad solam dominam usque pipilabat.* (2) Non uideo cur u. 16 *Vae factum male! uae miselle passer!* a 13–15 quasi Epodon absciderit, si quidem XXVII. 5 *At uos quo lubet hinc abite lymphae*, XXXVI. 18 *At uos interea uenite in ignem* (cf. XIV. 21 *Vos hinc interea ualete abite*[1]) in initio περικοπῆς collocantur quorum uersuum non dissimilis est hic de quo dicimus 13, *At uobis male sit malae tenebrae.* Haec ego secutus uestigia post 4, tum post 12 incido. Postremi 6 uersus rursus in 3 × 2 scinduntur. Restant octo, qui duas partes in se habent, priorem sex (3 × 2), alteram 2 uersuum. Sic 4 uersibus qui stropham praecedunt 2 respondent qui antistrophon. Σχῆμα autem hoc est

A. B. Γ. Δ.
4 33 2 33

Similis est c. IX conformatio, sed inuersa. Esset enim mesodicum, nisi mesodos in fine geminata esset. Constat duabus strophis quaternorum, quibus interpositus est quasi Omphalos uersus ille *Venisti. O mihi nuncii beati!* similis illi XIV. 12 *Di magni horribilem et sacrum libellum!* Huic respondent in fine duo, ut σχῆμα sit

4 1 4 2 (sic Frankius).

C. XII duo habet dimidia, 1–9 ubi de Asinio queritur quod sua furatus sit, 10–17 ubi penam minitatur, addita causa penae. Σχῆμα est 54, 44. Paulo aliter Frankius 3 : 2 + 4 . 2 . 2 + 4.

C. XV ad exemplum carminis IX fecit; constat duabus strophis quinorum, quibus interpositi tres respondentes sibi habent post

[1] Ne XXVIII. 14 quidem *At uobis mala multa di deaeque* pro Frankiana distributione stat carminis III. Nam hic uersus quanquam stropham non incipit, et respondentes sibi habet binos uersus stropharum primae ac secundae, (A β, B β) et nullam post se sequentem περικοπήν.

secundam stropham sex, in 3 × 2 discedentes, ut strophae in 23. Σχῆμα igitur hoc est

5 (23) 3 5 (23) 6 (33) sic et Frankius (p. 49).

Vidimus carminum IX, XV secundam περικοπὴν in quarta geminatam, primam aequatam tertiae; contra in XXI secunda aequatur quartae, prima geminat tertiam. Inciditur post 6, 8, 11. Σχῆμα igitur facio

6 (33) 2 . 3 2. Paulo aliter Frankius (p. 13) 3 | 122—122.

B. β. Carmina in tres partes diuisa.

B. β. 3 ubi prima respondet tertiae XXXII, XXXVIII, XLVI. XXXII, XLVI utraque trinos uersus in initio, trinos in fine, in medio quinos habent. Mediae partis medius uersus rem habet primariam, XXXII. 6 *Neu tibi lubeat foras abire*, XLVI. 6 *Ad claras Asiae uolemus urbes*. Non dissimile est XXXVIII si integrum est; habet enim utrinque trinos, duos in medio. Σχήματα sunt

XXXII.	3 . 212 . 3	(3 . 5 . 3 Richterus et Frankius)
XLVI.	3 . 212 . 3	(3 . 5 . 3 Frankius)
XXXVIII.	3 . 2 . 3	sic Richterus.

B. β. 4 ubi prima respondet secundae XXVII, XXXIX, XLV, XLVII, LVI. XXVII, XXXIX, LVI omnia in 223 discedunt. XXXIX bis incisum est post 8, 16. Habet igitur tres partes 885 (sic Frankius, p. 9). Ex his 5 in 32, partes octonariae post sextum uersum in 62 discedunt: prior autem rursus in 332, unde eandem sectionem posteriori tribuerim. Σχῆμα igitur est 332, 332, 32. Quod Coningto mihi obicit, Catullum orationem mediis uersibus 4, 6, 7 abrupisse, non ideo tollit περικοπὰς in exitu uersuum; nam ut dixi hoc est metricum, illud grammaticae.

C. XLV Ribbeckius sic ordinauit

7 . 2 . 7 . 2 2 . 2 . 2 . 2

priorem enim stropham Septimii amorem, alteram Acmes depingere, utrique subnexis tanquam ἐφυμνίῳ duobus uersibus, quibus Amoris omen fauentis significetur; qui autem sequantur uersus, horum primo

ac quarto disticho amborum amantium felicitatem; secundo singillatim Septimii, tertio Acmes describi. Id Ribbeckium uere perspexisse nec Richterus nec Frankius nec Westphalius[1] dubitauit, nec quenquam credo dubitaturum qui carmen attentius inspexerit: illud nescio an iure fecerim ut priorem stropham iterum in 232 + 2, alteram in 322 + 2 diuiderem.

B. β. 5 ubi secunda pars respondet tertiae, unum habet C. XLIX quod sic diuisum est 322.

Restant XI, XIV^b, XXVI, XXXIV, XLIII, L, LI, LIII, LIV, LV, LVIII, LIX, LX. Ex his XI, XXXIV, LI ipso metro in strophas sunt diuisa; nam XI, LI Sapphica, XXXIV Glyconeum est. XIV^b fragmentum est carminis cuius cetera perierunt; quod idem cadit in LIV. Huius septem uersus omnes unius poematis esse censeo quod de Iulio Caesare Catullus scripserit. Non inepte huc referas uersum seruatum a Porphyrione *At non effugies meos iambos*. Iambi enim possunt esse c. XXIX *Quis hoc potest uidere, quis potest pati* quorum se non effugisse stigmata ipse Caesar fassus fuerit.

C. XXVI, LIII, LVIII, LIX, LX omnia sunt quinorum uersuum, omnia praeter XXVI incisorum post tertium. XLIII sic diuido 131 . 21. De LVI iam dixi ad locum. In quo fortasse Βωμὸν quendam imitatus est Catullus, quales Dosiades duos scripsit (Bergk. Anthol. Lyr. 397, 8). Σχῆμα est

14 (6+2 . 4+2) 10 (2 6 2) 8 (2 4 2)

C. L bis incisum est post 6, 13. Habet igitur partes tres (678), singulas uno uersu praecedente maiores. Has diuisurus eram in 24, 25, 26; sed quatuor postremi uersus cum manifestam περικοπὴν faciant, tertia pars habet hos numeros 4, 4. Regredientibus ad primam numeri sunt aut 2 5 aut 3 4. Hoc cum plerisque praetuli, ne coniuncto *Vt conuenerat esse delicatos* cum *Scribens uersiculos uterque nostrum*, nescio quid asperum nec Catullo conueniens saperet oratio. Habemus igitur A. 3, 3. B. Γ. 4, 4. Vnde B in 4, 3 quae altera restat diuisio, non in 2, 5 merito mihi diuisisse uideor. Σχῆμα igitur est 33 · 43 · 44 · (33 · 7 · 44 Richterus.)

[1] Dubitat tamen Westphalius postremi octo uersus 19–26 Epodon faciant, an uersus exciderit, quo tertia efficeretur stropha nouem uersuum (pp. 231, 2).

Adieci tabulam σχημάτων qualia a Ribbeckio Richtero Pleitnero Maurero Vsenero Frankio me denique ipso descripta sunt.

	Ego	Frankius	
I.	2 . 23 . 3		
II.	44 33 (? 2 × 7)		
III.	4 · 3, 3 · 2 · 3, 3	2+3 · 5 · 2+3 | 3	
IV.	12 (543) 12 (543) + 3	12 12 + 3	
V.	3 · 3 · 3 · + 4	ut ego	Maur. Ribb. Richt.
VI.	5 (32) 7 5 (23)	ut ego	3333
VII.	2 × 6	ut ego	
VIII.	2 . 33 . 8 . 2 . 33	ut ego	
IX.	4 . 1 . 4 . 2	ut ego	
X.	4+9(432) 10(433) 11(434)		
XII.	54, 44	3 : 2+4 . 2 . 2+4	
XIII.	5 (23) 5 (32) 4 (22)	554	
XIV.	11 (344) 1 11 (443)	7 · | 4 · 11 · 4	
XV.	5 (23) 3 5 (23) 33	5 · 3 · 5 · 6	
XVI.	4 · 43 · 3	112 . 7 . 21	
XVII.	13 (742) 13 (724)	7 | · 4 · 11 · 4	
XXI.	33 · 2 · 3 · 2	3 | 112 . 112	
XXII.	35, 36 + 4	11 (353) 10	
XXIII.	65, 66 + 4	4 . 2 : 8; 1 : 8 . 4	
XXIV.	33, 22	ut ego	
XXV.	5 (32) 8 5 (32)	5 8 5	
XXVII.	22, 3		
XXVIII.	5 (32) 5 (32) 5 (32)	ut ego et ante nos Richterus	
		Ribbeckius	Westphalius
XXIX.	55, 55 + 4	55 4 55	55, 55, 5

	Ego			
XXX.	2 × 7	2 × 6 sic Lachm.[2] Haupt. Schwab. Westphal.		
		4 × 3 Anglus in Ephem. Class. IV. 297. Lachm.[1]		
		Frankius.		Amicus meus.
XXXI.	43, 43	383		33, 44
XXXII.	3 . 212 . 3	353 et sic iam ante Richterus.		
XXXIII.	4, 4	22, 4		
			Richterus.	
XXXV.	6 (42) 6 (42) 6 (33)	ut ego	6 . 6 . 33	
XXXVI.	2332, 2323	10, 10 et sic Ribbeckius.		
XXXVII.	2332, 3322	10, 10		
XXXVIII.	323 et sic Richterus.			
XXXIX.	332, 332, 32	885		
XL.	22, 22	ut ego		
				Richterus.
XLI.	2 . 22 . 2	ut ego, secutus Ribbeckium.		44
			Richter.	Westph.
XLII.	24, 42 . 24, 24	23 | 133; 233; 13	2343, 2343	6 × 4
XLIII.	131, 21			
XLIV.	45354	ut ego		
XLV.	9 (7 + 2) 9 (7 + 2) 8 (2 . 22 . 2) sic post Ribbeckium et Richterum Frankius Westphalius ego.			
XLVI.	3 . 2 1 2 . 3	353		
XLVII.	223			
XLVIII.	33			
XLIX.	322			
L.	33, 43, 44 (678)	33 . 7 . 44 secutus Richterum.		
LV.	14 (6 + 2, 4 + 2) 10 (262) 8 (242). Vide Praefationem carminis.			
LVI.	223	ut ego		
LVII.	23, 23			
LVIII, LIX, LX.	singula	3, 2		

Ego

LXI. A. 3222. Μεσῳδός. 123. B. 2232 || Γ. 2223. Μεσῳδός. 123. Δ. 3231

Pleitnerus, quem secutus est Schwabius, sic describit 9 . 14 . 14 . 9

LXII. 55 9 66 88 10 10 9. Vide Praefationem carminis.

LXIII. 12–26 = 6 8 6 ; 50–73 = A. 33, B. 231, Γ. 33, Δ. 231 ; 78–83 = 3, 3.

Frankius 26 + 17 . 4 . 26 + 17 | 3. Idem 12–26 sic 2 + 4 + 1 ; 50–73 sic 12 × 2 ; 78–83 sic 3, 3.

LXIV. 1–49 = 11 10 9 7 5 4 3 ;
50–131 = 10 88 10 8 11 11 88 ;
132–201 = 11 11 17 17 + 14 ;
202–264 = 13 10 3 10 13 + 14 ;
265–322 = 13 16 13 16 ;
323–381 = 5 6 4 5 × 5 4 6 10 ;
382–408 = 23 10 10 2.

Frankius 52–75 = 3 + 3 + 2, 3 + 3 + 2, 3 + 5.
76–129 = 4 | 4 + 2 . 8 . 7 + 4 . 7 + 4 . 8 . 2 + 4.
130–170 = 2 + 2 + 3 . 4 . 6 . 8 + 2 . 4 . 6 . 3 + 2 + 2.
171–201 = 6, 1 . 6 : 4 | 4 6 4 ;
202–250 = 5 · 5 3 | 3 · 5 + 5 · 5 + 5 | 3 · 5 · 5 ;
323–381 = 5 | 6 + 4 . 9 × 4 . 4 + 6 ;
382–408 = 23 10 10 2. Cetera non diuidit.

LXV. 44 6, 4 6

LXVI. 14 12 12 12 14 14 + 16 — Frankius 14 | 6 + 12 . 6 . 4 . 8 . 8 . 6 4 . 8 . 12 + 6

LXVII. Frankius 8 . 6 + 4 10 + 2 6 + 4 8
C. I. C.I.C. I. C. I. C. I.

LXVIII. 14 12 14 . 12 12 10 14 4 + 10 + 4 14 12 10 14 12 12

1–40 Frankius mecum diuidit in 14 . 12 . 14. Reliquam partem carminis Vsenerus sic

	A	B	A′
Prooemium. 41–72 =	4 + 4 + 2	6 + 6	4 + 6
	B	B′	A
Epilogus. 131–160 =	4 + 6	4+4+2	6 + 6
73–130 =	4 + 10	4 + 10	4 . 12 . 12 . 2

Westphalius sic

	Prooem.	Archa		
41–72 =	10	22		
	Katatropa	Omphalos	Metakatatropa	Sphragis.
73–138 =	14	14	30	18
149–160 =	12 (Epilogus)			

		Frankius.
LXIX.	442	ut ego
LXXII.	44	ut ego
LXXVI.	64 . 6 . 64	ut ego
LXXX.	44	ut ego
LXXXIV.	6, 6	ut ego
LXXXVIII.	4, 4	ut ego
XCI.	442	ut ego
XCV.	442	ut ego
XCVII.	444	
XCIX.	24442	ut ego, et sic fere ante nos Ribbeckius.
C.	44	ut ego
CI.	46	
CVII.	44	2222
CX.	44	ut ego
CXV.	242	
CXVI.	44	

EXCVRSVS

AD I. 4.

CITAT hunc uersum Plinius in Praefatione Naturalis Historiae § 1. *Libros naturalis historiae nouicium Camenis Quiritium tuorum opus, natos apud me proxima fetura licentiore epistula narrare constitui tibi, iucundissime imperator, sit enim haec tui praefatio uerissima, dum maxumei consenescit in patre; namque tu solebas putare esse aliquid meas nugas, ut obicere moliar Catullum conterraneum meum (adgnoscis et hoc castrense uerbum); ille enim, ut scis, permutatis prioribus syllabis duriusculum se fecit quam uolebat existumari a Veraniolis suis et Fabullis.* Exscripsi locum qualis ex optimis codicibus colligitur. Dixit de eo Mommsenus in Herme I. 128, ubi, relicta Alciati emendatione Saetabis, codices secutus plerosque syllabis restituit, pro uerbis obicere moliar uel quod habent alii obicere molliam cum Barbaro Rhenano Dalecampio obiter emolliam scribit; uersum quem de Catullo citauit Plinius sic constituit cum Hauptio

namque tu solebas
Nugas esse aliquid meas putare.

Cum enim scripsisset Catullus Mĕās esse aliquid putare nugas iambum autem uel trochaeum in prima sede hendecasyllaborum non ponerent Plini aequales ut duriorem, cuius rei testis sit minor Plinius Epp. I. 16, 5 *facit uersus, quales Catullus aut Caluus; quantum illis leporis dulcedinis amaritudinis amoris! Inserit sane sed data opera mollibus lenibusque duriusculos quosdam, et hoc quasi Catullus aut Caluus;* Plinium conterranei sui Catulli ut in praefatione operis recordatum, uerba eius suis inseruisse, sed ita emollita ut pro duriore illo iambo Mĕās mutato ordine uerborum scriberet in primo pede nugas, meas collocaret in quarto. Haec non adeo mihi uera uidentur ut nihil contra dici possit. Nam (1) Plini codices habent

namque tu solebas putare esse aliquid (uel aliquid esse) meas nugas, non quod Hauptius posuit Nugas esse aliquid meas putare. Nec si Plinius Catulli uerba mutato quidem ordine sed seruato metro uoluisset laudare, id dicturum credo fuisse quod Hauptio placuit sed potius Nostras esse aliquid putare nugas, ut iam olim coniecerunt Vossius et Marcilius in commentariis ad Catullum. (2) Incerta est emendatio obiter emolliam. Quanquam enim propter oppositum duriusculum probari poterat, hoc tamen minus habet commendationis quod sublato obicere moliar uix inueneris castrense uerbum (*adgnoscis* et *hoc*) quod ante alterum illud conterraneum posuerit Plinius. Contra et obicere et moliar ex castris sunt desumpta. Et obicere quidem habet uim suam; iam enim ex Catullo uidetur citasse (XIV. 2) iucundissime, ut non sine causa conterraneum suum Imperatori se obiectare dixerit: nec uerisimile est obiter hic corruptum fuisse, quod incorrupte idem legatur § 28 ut obiter caueam, (3) permutatis prioribus syllabis obscurius dixit Plinius si eo sensu dixit quem ponit Mommsenus, h. e. longa prima syllaba uersus in breuem mutata, ut meas iambice scriberet non spondaeo uteretur—praesertim cum, ut dixi, ipsum uersum non emollierit Plinius, nisi forte emollire est sine numeris proferre. (4) Si duriusculum se fecit Catullus dum iambis in prima sede pro spondaeis utitur, nec se tamen duriusculum uolebat existumari a Veraniolis suis et Fabullis, mirum est eum in ipso carmine unde haec sumpsit Plinius (XII) iambum in prima sede posuisse u. 9 Disertus puer et facetiarum. Sed nego Catullo duros huiusmodi uersus uisos esse. Quod enim alter Plinius dicit ut ad multa alia, non ad hoc unum potest referri ueluti ad resolutum primum pedem (LV. 10), ad spondaeum pro dactylo in secundo pede positum, ad uersus male incisos qualis est ille Decoctoris amica Formiani (XLI. 4) uel hic Amicos medicosque conuocate (XLI. 6), ita ex recentioris aeui iudicio dictum uidetur. Catullus adeo non durum hoc arbitratus est ut in nullo ex mollioribus poematis quae hendecasyllabis scripsit praeter V et XXIV non aut iambum aut trochaeum in prima sede semel locauerit, in Passere (II, III), in Carminibus ad Lesbiam (VII), Caecilium (XXXV), Cornificium (XXXVIII), Lucinium (L), fortasse etiam Iuuentium (XLVIII. 4). His adde carmina ad Cornelium (I), Asinium (XII), Pincernam (XXVII), Ipsithillam (XXXII), Rauidum (XL), Ciceronem (XLIX), Porcium et Socrationem (XLVII), de Annalibus Volusi (XXXVI) de Ameana (XLI), de Moecha (XLII), de Acme et Septimio (XLV), Risi nescio

quem (LIII), Othonis caput (LIV), Oramus, si forte (LV), quorum dimidia sane pars iram contemptumque exprimit, cetera aut media sunt aut cum amore ac deliciis coniunguntur. Quae iambo uel trochaeo in prima sede carent, haec sunt Viuamus mea Lesbia atque amemus (V), Flaui, delicias tuas Catullo (VI), Veranni omnibus e meis amicis (IX), Varus me meus ad suos amores (X), Cenabis bene mi Fabulle apud me (XIII), Nei te plus oculis meis amarem (XIV), Commendo tibi me ac meos amores (XV), Pedicabo ego uos et irrumabo (XVI), Aureli, pater esuritionum (XXI), Furei, cui neque seruus est neque arca (XXIII), O qui flosculus es Iuuentiorum (XXIV), Furi uillula nostra non ad Austri (XXVI), Pisonis comites, cohors inanis (XXVIII), Salue nec minimo puella naso (XLIII), Iam uer egelidos refert tepores (XLVI), O rem ridiculam, Cato, et iocosam (LVI), Caeli Lesbia nostra Lesbia illa (LVIII), fortasse etiam Pulchre conuenit improbis cinaedis (LVII), O furum optime balneariorum (XXXIII). In uniuersum carmina in quibus hendecasyllabis usus est Catullus sunt unum et quadraginta; trochaeum uel iambum in primo pede septuagies fere posuit.

Haec mihi consideranti cum Coningto protulisset uersum Martialis I. 61. 1 *Verona docti syllabas amat uatis*, occurrit potuisse Plinium eodem modo dicendi uti, quo Martialis ibi usus est. Syllabae enim Martialis sunt hendecasyllabi. Itaque hoc Plinium dixisse censeo. 'Statui licentius te adloqui, quia semper putasti esse aliquid 'meas nugas, ut Catulli uerbis quamuis impudentius me defendam; 'cuius exemplum secutus (ille enim omissis hendecasyllabis, quibus 'se antea delicatioribus amicis commendarat, uersus elegiacos 'scribendo duriorem se fecit quam dum iis uult placere) faciam 'me duriorem teque ut militem miles rudi sermone adgrediar.' Duriusculum igitur refero ad ultimam partem Carminum Catulli, ubi, permutata ratione qua priores hendecasyllabos expoliuerat, duriorem rhythmi et orationis modum praecipue in pentametris affectauit. Vt uno exemplo rem probem solo CXVI. 8 s finalem elidi passus est, quod ut iam subrusticum nouos poetas fugisse dicit Cicero in Oratore § 161. Haec interpretatio si uera est, Catullus elegiacos uersus, saltem maximam partem, aut scripsit nouissimos aut scripsisse creditur a Plinio.

EXCVRSVS ad III. 16.

Ad haec de Passere carmina spectare uidetur epigramma Aginni iuxta Augustam Ausciorum in Aquitanis (Agen à Auch) repertum anno 1865. Insculptum est marmoreae tabulae literis quae ut Leoni Renierio uidentur (Hermes I. 68) saeculum post Christum natum secundum testantur.

Quam dulcis fuit ista, quam benigna,
Quae cum uiueret in sinu iacebat
Somni conscia semper et cubilis.
O factum male, Myia, quod peristi.
Latrares modo si quis adcubaret
Riualis dominae licentiosa.
O factum male, Myia, quod peristi.
Altum iam tenet insciam sepulcrum
Nec seuire potes nec insilire
Nec blandis mihi morsibus renides.

Epitaphium est canis quam siue de colore siue propter lusus et nequitiam Myiam (muscam) uocabant. Eius quisquis auctor fuit Catullum imitatus est. Nam ad II. 3 Quicum ludere quem in sinu tenere pertinet u. 2; ad III. 16 uersus 4, 7; ad LVII. 9 Riuales sociei puellularum u. 6. Idem fortasse respexit Epigramma Martialis I. 110 quod et ipsum est de catella. Disputarunt de Myia Barrius, Bischoffius, Couturius[1]. Inter quos illud ambigitur a domina catellae scriptum fuerit an ab amatore dominae. Illud Bischoffio et Couturio placuit; nam sinum non posse alius intellegi quam eius qui in ultimo uersu dicitur mihi: idem etiam in u. 5 conuenire, quem sic interpretatur Bischoffius 'Tu aboierais au moins si 'dans mon lit on auait pris ta place.' Mihi alteram interpretationem et primum legenti placuisse et nunc placere confiteor. Nam (1) si a domina scriptum fuisset, primo uersu staret illa, non ista, quod pronomen male de ea diceretur quae scriptoris esset, cum nescio quid alieni ac remoti sapiat et quasi oculis repraesentet poetam de mortua Myia siue cum era eius loquentem siue quod potius iudico meditantem fortasse in conspectu sepulcri. 'En présence du tombeau qui allait 'receuoir ses restes il se rappelait inuolontairement les scenes intimes 'et charmantes auxquelles elle auait été tant de fois mêlée. Ces

[1] Barrius in Ephemeride Romana *Bolletino di Correspondenza*, Bischoffius et Couturius in Censura Gallica (*Reuue de Gascogne* VI. 596).

'souuenirs confondus dans sa mémoire s'étaient confondus dans les '*uersiculi* qu'il auait écrits sur la mort de la petite Myia, quelques heures 'peutêtre après le tragique éuénement, et la ieune Doña (Domina) 'qui les auait lus longtemps auant nous auait certainement été touchée 'de ce pieux hommage dont une bonne partie remontait iusqu'à elle[1].' (2) Cum ista in u. 1 positum sit, non ad scriptorem carminis necessario referuntur uu. 2, 3 sed ut sinus ita somnus et cubile eius sunt quae uersu 6 primum commemoratur 'Riualis dominae 'licentiosa.' (3) Melius ab amatore dominae dicitur hic u. 6 quam ab ipsa domina, quam non credo de alienis amoribus dicturam fuisse in epitaphio delicatae. Contra si ad amatorem referimus, fecit hic idem quod Catullus de Lesbiae suae passere, Ouidius de Corinnae psittaco, Statius de psittaco Atedi Melioris, Martialis de Issa catella Publi. Etiam uu. 7–10 ad tertium aliquem merito referas; uix enim de suis deliciis scripsisset Altum iam tenet insciam sepulcrum, quae uerba poetice magis quam ex uero affectu dicta uidentur. De artificio poetae bene disseruit Bischoffius. Versus enim arcto quodam uinculo inter se conectuntur; 4, 7; 3, 8 ubi respondent somni, sepulcrum; 5, 9 ubi latrares seuire; 1, 10 ubi dulcis, benigna, blandis morsibus renides. De tempore quo scriptum est nihil explorati habeo. Quod enim literae omnes sunt maiusculae, quodque nisi in uno uocabulo MORSIB. pro MORSIBVS absunt scripturae compendia, non multum hinc concluditur. Vnum de meo afferam: in u. 5 modo quod plerique cum latrares coniungunt, mihi potius cum si quis adcubaret coniungendum uideri. Non enim credo poetam modo usurpasse hoc sensu ut idem quod nuper esset; sic enim exspectandum esset Latrabas, non Latrares. Si autem pro tantum usurpauit, quid uelit non intellego. Contra modo si quis pro si quis modo simili quanquam non eodem usu posuit quo Ouidius Trist. II. 263

Persequar inferius, modo si licet ordine ferri,
Posse nocere animis carminis omne genus,

et post Ouidium multi, iuris consulti inprimis, si fides est Handio Tursellin. III. 633, Papinian. Dig. 26. 2, 28 *Qui tutelam testamento mandatam excusationis iure suscipere noluit, ab his quoque legatis summouendus erit quae filiis eius relicta sunt modo si legata filii non affectione propria, sed in honorem patris meruerunt.* Cf. id. Dig. 39. 1, 18 Vlpian.

[1] Barrius apud Bischoffium, p. 8.

in Dig. 19. 2, 19. 10. Et his quidem modo si idem est quod plerisque dummodo; auctor carminis de Myia non tam pro dummodo usurpauit quam pro modo siue post si quis addito 'Latrares si 'quis adcubaret modo' siue praeposito et omissa particula 'Modo adcubaret aliquis, latrares' 'One had but to seat 'himself by her side and you would bark.'

Epigramma eleganter conuertit amicus meus Shadworth H. Hodgson

The pet so dainty and so gentle dead!
Nursed in her mistress' lap, and in her bed
Nightly partaker of her sleep. O Fly
'Twas wrong, 'twas very wrong of you to die!
A riual for your lady's fauour too,
For did one sit a little closer, you
Would bark, a graceless libertine! O Fly
'Twas wrong, 'twas very wrong of you to die!
Now all unwitting you lie buried deep,
Nor can show fight, nor on the knee can leap,
No more you gleam on me with teeth that bite
In gentle snatches, half of play, half spite.

ADDENDVM ad IV. 1.

Huc pertinet scholion Bernense Verg. Geor. IV. 289 (Ed. Hagen in Fleckeiseni Ann. Supplem. IV. 673–1014) *Phaselis*, Genus nauium pictarum, sicut 'phaselus ille' quem ait Catullus 'auctorem esse nauium celerrimarum' quem habuit hospes Serenus. *Iunilius dicit.* Sic Hagenus; sed codices habent sicus phasillus ille quem agiunt auctorem esse nauium caelaetarum (celaturum *C*) unde C. G. Muellerus scripserat quem aiunt auctorem esse nauium celatarum. Verba 'quem habuit 'hospes Serenus' Hageno ex aliquo in Catullum commentario deprompta uidentur.

ADDENDVM ad X. 26.

Istos commoda; nam uolo ad Sarapim
Deferri.
Gualterus Landor coniecit eram uolo.

ADDENDVM ad XVII. 25.

Et supinum animum in graui derelinquere coeno
Ferream ut soleam tenaci in uoragine mula.

Hunc locum respexit Gargilius Martialis de Persicis X (Mai. Auct. Class. I. 401) *Sparto ligata aduersum plurima incommoda ut amfora extimant: et odieque nonnulli* iumentorum solias in itinere derelictas *prae medio truncis ramisue suspendunt.*

EXCVRSVS ad XXII. 13.

Hoc quid putemus esse? qui modo scurra,
Aut si quid hac re tristius uidebatur,
Idem infaceto est infacetior rure.

Quod tristius hic codices secutus retinui, id confirmatum duco ex oppositis infaceto et infacetior, quae uerba ad gustatum referuntur a Plauto in Mostell. 45 *Neque tam facetis quam tu* (scurra) *uiuis uictibus*, cf. 53, 4 *Decet me amare et te* bubulcitarier *Me uictitare pulcre, te miseris modis*, ubi eodem modo rusticus ac scurra inter se opponuntur. Adde Macrob. Saturn. VII. 12 *Acetum uero et liquidissimum est inter ceteros humores et tanto est acerbius ut sit acore* tristificum *et exemplo marinae aquae quae ipsa quoque amaritudine sui aspera est nunquam gelu contrahitur.*

EXCVRSVS ad XXV. 5.

Hic uersus sic legitur in G

al. aues uel aries
Cum diua mulier alios ostendit oscitantes

aues ostendit habent ceteri plerique codices; aries *O Ven* arios marg. *L* alios *La*² *V Phillippensis* margo *h*; ostendet *DOh.* Interpretationes loci congessit Pohlius in Specimine Lectionum p. 35. Hae duplices sunt, aut enim ad procellam referuntur, quae opinio fuit editorum ante Lachmannum pene omnium, aut ad Thalli rapacitatem. Qui priorem uiam ingressi sunt, dum hoc uersu tempestatis signa credunt describi aut oscitantes aues (alites) interpretantur clamitantes (sic Scaliger Vulpius Conr. de Allio Huschkius) aut aliud uerbum pro eo scribunt, oscinentes Faernus et Statius, occinentes Auantius Ald. I Muretus, ominantes Doeringius. Sed oscitare pro

clamitare uix Latine dici uidetur. Quanquam enim oscitatus tam ferarum quam hominum est (Gloss. Ball. s. u. Rictus), nec locum noui ubi aues hoc sensu oscitare dicuntur et ipsius uocabuli usus alius est. Oscitare enim h. e. os aperire quod ii faciunt qui segnitie uel taedio uel somno uincuntur (de ore patulo capitis abscisi dixit Ennius Ann. 462) ad eos transfertur qui aliquid agunt neglegenter et quasi χασμώμενοι. Priore sensu inuenitur apud Comicos, ueluti Caecilium 272 (Ribb). *Sequere me: praei hercle tu qui mi* oscitans *Hietansque restas* Turpilium 15 (Ribb.) *Timere coepi et interdum* oscitarier *Ineptus, quid mi uellem ex insolentia Nescibam*, 'to yawn like a fool,' ib. 153. *Ego praestolabo illi* oscitans *ante ostium* 'with my mouth agape.' In his locis omnibus subest notio quaedam stultitiae. Plaut. Menaech. V. 2. 79.

Men. *Hei mihi insanire me aiunt, ultro quom ipsi insaniunt.*
Mat. *Vt pandiculans* oscitatur. *Quid nunc faciam mi pater?*

Cic. pro Mil. § 56 *Adde inscitiam pransi poti* oscitantis *ducis:* fragm. orat. pro Q. Gallio *Hesterna potatione* oscitantis, ad Herenn. IV. § 49 *Cum etiam maiores calamitates impendere* uideantur, *sedetis et* oscitamini. Lucret. III. 1065 Oscitat *extemplo tetigit cum limina uillae.* Mart. II. 6. 3, 4 *Spectas eschatocollion, Seuere, Et longas trahis* oscitationes, VI. 61. 3 *Ecce rubet quidam pallet stupet* oscitat *odit*, XI. 98. 21 *Dabit* oscitanti *basium natantique Dabit et cacanti.* A. Gellius N. A. IV. 20 *In iure stans clare nimis et sonore* oscitauit *atque inibi ut plecteretur fuit, tanquam illud indicium esset uagi animi et alucinantis et fluxae atque apertae securitatis*, unde optime illustratur quod dicit Terentius Andr. I. 2. 20 *Sperantes iam amoto metu interea* oscitantes *opprimi* h. e. securos.

Hinc apparet oscitantes non posse idem esse quod clamitantes. Non tamen idcirco negauerim de auibus id hic usurpari. Hiant enim saepius aues, praecipue in opere Venereo. Plin. H. N. X. 102 *Neque in alio animali par opus libidinis. Si contra maris steterint feminae (perdices) aura ab his flante praegnantes fiunt, hiantes autem exserta lingua per id tempus aestuant.* Aristoph. Equit. 956 λάρος κεχηνὼς ἐπὶ πέτρας δημηγορῶν Eubul. ap. Meinek. Fragm. Comic. Graec. III. 260 χῆνα πλατυγίζοντα καὶ κεχηνότα. Ephippus ib. III. 326 ἐφίλησεν οὐχὶ συμπιέσασα τὸ στόμα | ὥσπερ πολέμιον ἀλλὰ τοῖσι στρουθίοις | χαυνοῦσ' ὁμοίως, cf. Aristophaneum Aristyllum ὃς δι' αἰσχρουργίας ἀεὶ ἐκεχήνει. Largiamur igitur oscitantes ad aues hoc sensu referri posse. Restat ut priora illa mulier aues quid uelint consideremus.

In quibus aperte corruptum est aues; nam nec metrum stat nec priorem partem uersus in -es exiisse credo ne aures offenderet eiusmodi παρήχησις in posteriore. Idem cadit etiam in alites. Si totius loci sententiam respicimus, uidetur Catullus hoc significare; 'Thalle 'qui mollissimus es atque idem rapacissimus si forte aliqua occasi-'onem nactus es furandi, per neglegentiam eorum quibuscum uer-'saris' uel si legitur offendet 'Thalle, qui mollissimus es idemque 'rapacissimus; remitte mihi quae mea sunt si occasionem nactus fueris aliquid ex aliis furandi?' Vnde si de auibus dixit Catullus hoc loco, dixit, ut uidetur, per metaphoram, aut si aues respexit ut quae signum darent procellae, hanc significationem cum illa coniunxit. Iam quaerenti de quanam aue iure oscitutio illa dici potuerit, uenit in mentem κέπφος ille Aristophaneus qui auium stultissimus habitus est.

Aristoph. Pax 1067 καὶ κέπφοι τρήρωνες ἀλωπεκιδεῦσι πέπεισθε h. e. stultissimae palumbes. Ibi Scholiasta κέπφοι· εὔηθες ζῶον ὁ κέπφος οὗ μέμνηται καὶ Νίκανδρος (Alexiph. 170) καὶ Ἄρατος περὶ τῶν διοσημιῶν διαλεγόμενος, (184) καὶ Καλλίμαχος ἐν τοῖς ἰάμβοις· ἐκ δὲ τῆς θαλάσσης ζῆν αὐτὸν λέγουσιν, ἐσθίοντα τὸν ἀφρόν. Εἶναι δὲ αὐτὸν πολὺν μὲν ἐν τοῖς πτεροῖς, ὀλιγὸν δὲ ἐν τοῖς κρέασι, καὶ κεκραγέναι ὠδίνοντα· ὅθεν γενέσθαι τὴν παροιμίαν 'κέπφος ὠδίνει' ἐπὶ τῶν ἐπαγγελλομένων μὲν μεγάλα, μηδὲν δὲ ἄξιον τῆς ἐπαγγελίας ποιούντων. Plut. 912 ὦ κέπφε, ubi Scholiastae ὄρνεον ὅπερ φιλεῖ ἀφρὸν θαλάττιον ἐσθίειν· καὶ οἱ παῖδες τῶν ἁλιέων λαμβάνοντες τὸν ἀφρὸν ῥίπτουσι τὸ πρῶτον πόῤῥωθεν εἶτα ἐγγύτατα εἶτα εἰς τὴν χεῖρα τὸν ἀφρὸν καὶ οὕτως εὐχερῶς ἀγρεύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ἀλογίστων ἀνδρῶν τοῦτο εἰς παροιμίαν. Ἄλλως. ἀνόητε κοῦφε. ὦ τὸν νοῦν μετέωρε· ὄρνις γὰρ θαλάττιος τὸ κέπφος, κουφότατον σφόδρα τῷ ἀφρῷ διατρεφόμενον διὰ τῆς θαλάττης καὶ πάνυ ὀλίγον ἔχον σαρκῶδες. Ἄλλως· ὦ εὐτελέστατε καὶ λάλε· φασὶ γὰρ τὸν κέπφον εὐτελῆ καὶ λάλον. Ἄλλως. ὦ εὐτελέστατε καὶ λάλε· φασὶ γὰρ τὸν κέπφον εὐτελέστατον καὶ λάλον. ὄρνεον γὰρ ἄφρον, ὅπερ φιλεῖ ἀφρὸν θαλάττιον ἐσθίειν. τοῦτο βουλόμενοι οἱ τῶν ἁλιέων παῖδες χειρώσασθαι, ῥίπτουσι τὸ πρῶτον πόῤῥωθεν ἀφρὸν, εἶτα ἐγγύτατα, εἶτα φέρουσι τοῦτο ἐν τοῖς χερσὶν, καὶ οὕτω κατὰ μικρὸν ἀπατῶντες εὐχερῶς ἀγρεύουσι τοῦτο ἐμπεσὸν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν. εἴληπται οὖν εἰς παροιμίαν ἐπὶ τῶν ἀλογίστων ἀνδρῶν καὶ ἀνοήτων. καλεῖται δὲ κοινῶς λάρος.

Arat. Dios. 184, 5

Καὶ πότε καὶ κέπφοι, ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται,
Ἀντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται.

Nicand. Alex. 165–170

Πολλάκι δ' ὀρταλίχων ἁπαλὴν ὠδῖνα κενώσας
ἀφρὸν ἐπεγκεράσαιο, θοοῦ δορπήϊα κέπφου.
τῷ γάρ τε ζωήν τε σαοῖ, καὶ πότμον ἐπισπεῖ
εὖτε δόλοις νήχοντα κακοφθόρα τέκν' ἁλιήων
οἰωνὸν χραίνωσιν, ὃ δ' ἐς χέρας ἔμπεσε παίδων
θηρένων ἀφροῖο νέην κλύδα λευκαίνουσαν.

ubi Scholiasta eadem fere tradit quae Aristophanes. Eustath. ad Od. V. 51

Ἰστέον δὲ ὅτι τὸν λάρον τῇ εὐηθείᾳ ἡ ὕστερον προσοχὴ παροιμιακῶς ἀποκληροῖ, ὅθεν καὶ λάρους τοὺς εὐήθεις φάμεν. οὕτω δὲ καὶ κέπφους ἀπὸ κούφου ὥς φασιν οἱ παλαιοὶ ὀρνιθαρίου καὶ εὐμεταχειρίστου καθὰ καὶ παρὰ τῷ κωμικῷ ἐστὶν εὑρεῖν. Suidas s. v. ὦ κέπφε. ἀντὶ τοῦ ὦ εὐτελέστατε καὶ λάλε· φασὶ γὰρ τὸν κέπφον τοιοῦτον εἶναι· τάττεται δὲ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν ἀλογίστων ἀνδρῶν· ὁ γὰρ κέπφος ἀφρὸν ἐσθίει θαλάσσιον· οἱ δὲ παῖδες τῶν ἁλιέων ῥίπτουσι τὸ πρῶτον πόῤῥωθεν, εἶτα ἐγγυτάτω, εἶτα εἰς τὴν χεῖρα τὸν ἀφρὸν καὶ εὐχερῶς ἀγρεύουσι.

Idem κεπφωθείς· ἐπαρθεὶς ἐρεθισθεὶς ὀξέως ἐλαυνόμενος. LXX. Prouerb. VII. 22 ὁ δ' ἐπηκολούθησεν αὐτῇ κεπφωθείς. Cic. ad Att. XIII. 40 *Mirum quam inimicus ibat, ut ego obiurgarem. Sed plane* κεπφοῦμαι. Hanc auem κέπφον Latine Catullum gauiam dixisse credo. Gauia legitur apud Plinium H. N. X. 91, ib. 204, rursus XVIII. 362 et hic quidem inter praesagientes tempestatem *mergi anatesque pinnas rostro purgantes uentum* (*praesagiunt*) *ceteraeque aquaticae aues concursantes, grues in mediterranea festinantes, mergi gauiae* (*cauiae* nonnulli codices) *maria aut stagna fugientes.* Apuleius[1] Met. V. 28 *Tunc auis peralba illa gauia quae super fluctus marinos pinnis natat demergit sese propere ad Oceani profundum gremium,* ubi gauia Veneris famula est.

Sane gauia λάρος exhibet Gloss. Labbaei. Sed non nimis accurate de his scripsisse lexicographos multa indicant. Philoxeni enim in Glossario haec sunt. Λάρος Larus Fulica. Gauia Fulica Ardea. Gloss. Labb. Ardea ἐρῳδιὸς λάρος. Fulica λάρος ἢ φακαρις (ι. φαλαρίς) στελεκάνος, θαλάσσιον ὄρνεον. c. λάρος. c. φήνη. c. ἐρῳδιός. c. αἴθυια. c. λάρος. Gloss. ap. Forcellinum λάρος· larus fulica gauia. Cicero quoque cum Aratum uerteret Diosem. 181–3

[1] Attulit hunc locum Apuleii Heinsius ad Catull. XXV. 5 legendo *Cum deuias* uel *cliuias* uel *gauias Malea aues.*

καὶ δ' ἂν ἐπὶ ξηρὴν ὅτ' ἐρῳδιὸς οὐ κατὰ κόσμον
ἐξ ἁλὸς ἔρχηται φωνῇ περὶ πολλὰ λεληκὼς
κινυμένου κε θάλασσαν ὑπερφορέοιτ' ἀνέμοιο

scripsit

Raua fulix itidem fugiens e gurgite ponti
Nunciat horribiles clamans instare procellas
Haud modicos tremulo fundens e gutture cantus

neque aliter Auienus 350

Et cum parua fulix trepido petit arua uolatu
Stagna sinens longasque iterat clangore querellas,
Indicat insanis freta mox canescere uentis

quanquam ἐρῳδιὸς ardea proprie non fulix uidetur dici. Auienus quidem in uertendo Diosem. 184, 5, qui uersus non iam apud Ciceronem aut Germanicum extant

καὶ ποτε καὶ κέπφοι ὁπότ' εὔδιοι ποτέωνται
ἀντία μελλόντων ἀνέμων εἰληδὰ φέρονται

adeo ab Arato discessit ut κέπφον dixerit sturnum (356). Non magis accurate Hesychius κήξ. ὁ λάρος κατὰ 'Απίωνα· λέγεται δὲ καὶ κάυηξ· τινὲς δὲ εὐφυΐαν ἀποδιδόασιν, οἱ δὲ κέπφον οἱ δὲ διαφέροντα ἀλλήλων.

Gauiam Latine pro stulto poni non scio, sed potuit in uulgari sermone, quemadmodum Italis hodie gabbiano et larus est et homo simplex. Morri Vocabolario Romagnolo-Italiani Gabian uomo sciocco semplice materiale. Cherubini Vocab. Milanese-Italiano Gabbiàn Gabbiànna Gabbiòtt Merlotto, Badie. Pariter Angli stultorum nomina ex auibus marinis habent deriuata haec 'Gull, Loon, Noddy' nec a uero abhorret quod in hominibus signum est stultitiae id si in aue aliqua prae ceteris inueniatur—oscitant autem in primis lari, teste Raio in Willughbii Ornithologia p. 351—huius nomen tanquam stultissimae ad homines transferri. Et in Catulli loco non tam transfertur significatio quam cum altera coniungitur; gauia enim oscitans et homo simplex est et auis augur procellae.

Transimus ad priora Cum diua mulier. Iam Bergkius in Mus. Rhen. XIX. 605 emendarat Cum diua muttiens aues, h. e. Lauerna. Acron ad Hor. Epp. I. 16. 60 [*Furum dea*] *Lauerna uiae Salariae lucum habet, est autem dea furum. Simulacrum eius fures colunt aut quia consilia sua tacita uolunt, aut quia cum silentio preces eius exercentur.* Arnobius adu. Gent. III. 26 *Non commemorabimus hoc loco*

Deam Lauernam furum Bellonas Discordias Furias et laeua illa quae constituitis numina taciturnitatis silentio praeteribimus. Ante Bergkium Leyserus in Censura ed. Doeringianae (Iahn. Ann. XV. 37) diuam Larundam interpretatus est, eumque nuperrime secutus est Schwabius allato ex Placidi Glossis (Mai Class. Auct. III. 478) *Larundam quam quidam diuam* (sic Schwabius pro eo quod habent codices *uiam*) *dicunt.* Ipse Bergkii coniecturam ducem secutus conicio Cum diua muta gauias; uix enim credo diua sic nude per se poni potuisse, muttiens autem nescio quid asperi sonat, ut nihil de adsonantibus aues oscitantes dixerim. Diua muta aut Larunda est aut ut magis inclino ut credam Angerona.

Hanc enim Diuam proprio nomine uocatam fuisse indicant feriae eius, quae XII ante calendas Ianuarias celebratae Diuae uel Diuales in Fastis Praenestinis, Diualia in Maffeianis appellantur. De hac dea Varro L. L. VI. 23 sic scribit *Angeronalia ab Angerona cui sacrificium fit in curia Acculeia et cuius feriae publicae in dies.* Plin. H. N. III. 65 (*Romae*) *nomen alterum dicere arcanis caeremoniarium nefas habetur, optumaque et salutari fide abolitum enuntiauit Valerius Soranus luitque mox poenas. Non alienum uidetur inserere hoc loco exemplum religionis antiquae ob hoc maxume silentium institutae. Namque* diua *Angerona cui sacrificatur ante diem XII Calendas Ianuarias ore obligato obsignatoque simulacrum habet.* Macrobius S. I. 10 *Duodecimo* (*ante kal. Ian.*) *uero feriae sunt diuae Angeroniae, cui pontifices in sacello Volupiae sacrum faciunt, quam Verrius Flaccus Angeroniam dici ait quod angores ac sollicitudines animorum propitiata depellat. Masurius adicit simulacrum huius deae ore obligato atque signato in ara Volupiae propterea collocatum, quod qui suos dolores anxietatesque dissimulant perueniant patientiae beneficio ad maximam uoluptatem. Iulius Modestus ideo sacrificari huic deae dicit quod populus Romanus morbo quae angina dicitur praemisso uoto sit liberatus.* Id. S. III. 9. 4 *Ipsi Romani et deum in cuius tutela urbs Roma est, et ipsius urbis Latinum nomen ignotum esse uoluerunt. Sed dei quidem nomen nonnullis antiquorum licet inter se dissidentium libris insitum, et ideo uetusta persequentibus quicquid de hoc putatur innotuit. Alii enim Iouem crediderunt, alii Lunam: sunt qui Angeronam quae digito ad os admoto silentium denuntiat; alii autem, quorum fides mihi uidetur firmior, Opem Consiuiam esse dixerunt.* Festus p. 17 *Angeronae deae sacra Romanis instituta sunt, cum angina omne genus animalium consumeretur, cuius festa Angeronalia dicebantur.* Solinus I. 6 *Inter antiquissimas sane religiones sacellum colitur Angeronae, cui sacrificatur ante diem XII k. Ian.: quae diua praesul silentii*

ipsius praenexo obsignatoque ore simulacrum habet. Gloss. Philoxeni p. 12 *Angeronia ἡ θεὸς τῆς βουλῆς καὶ καιρῶν.* Huius Deae tres imagines reperiuntur apud Montfauconum, Antiqq. Explic. I. p. 344. Omnes digitum habent labris inpressum, quod etiam in Harpocrate signum est silentii; tertia si uere huius est etiam Sarapidis calathum in capite gestat, et Herculis clauam in sinistra tenet. Hanc igitur interpretationem praefero; quae enim diua praesul est silentii et signato suo ore monet ne temere quid agatur, hanc bene fingit Catullus aliorum Thallo ostendere oscitationem ut oblato καιρῷ utatur.

Superest ut Lachmanni emendationem examinemus. Qui in ed. 1829 haec scripsit Cum diua munerarios ostendit oscitantes additis his uerbis 'Ego ex li feci n. Munerarius est qui munera dat 'uel inuitus et oscitanti rapta.' Hanc interpretationem ex glossariis eum credo deprompsisse. Ipse in Glossario Balliolensi haec repperi. Munerarius qui munera dat. Gloss. Labbaei Munerarius φιλότιμος ἀγωνοθέτης χαριστικός. Gloss. Hildebrandi p. 366 Munerarius qui semper munera requirit. ib. p. 219 Munifex qui munus dat, honorificat, munificat. Mai. Auct. Class. VII. 569 Munifex munerarius qui munera fert, qui munus facit, id est officium aliquod. VI. 534 Munifex munerarius. Ex his intelligitur munerarius duplici sensu usurpatus fuisse. Aut enim est idem quod munerator h. e. qui ludum gladiatorium edit (cf. Sueton. Domit. X) *Patrem familias quod Threcem mirmilloni parem* munerario *imparem dixerat* (dixerat credo *Threx par mirmilloni impar munerario*) *detractum spectaculis in arenam canibus obiecit cum hoc titulo 'Impie locutus parmularius.'* Quint. IX. 6 *Certa enim arenae destinabar uictima; nemo* munerario *uilius steterat.* Sen. Controu. IV. Praef. *Quod* munerarii *solent facere qui ad exspectationem populi detinendam noua paria per omnes dies dispensant*) aut est munerum dator. Priore sensu quantum scio semper apud bonos scriptores inuenitur; neque aliud uoluisse puto Quinctilianum Inst. Orat. VIII. 3. 34 *Quaedam tamen perdurant. Nam et quae uetera nunc sunt fuerunt olim noua; et quaedam in usu perquam recentia, ut Messalla primus* reatum, munera *primus Augustus dixerunt.* Piraticam *quoque ut* musicam *et* fabricam *dici adhuc dubitabant mei praeceptores.* Fauorem *et* urbanum *Cicero noua credit: Nam et in epistula ad Brutam* eum *inquit* amorem et eum ut hoc uerbo utar fauorem in consilium aduocabo. *Et ad Appium Pulcrum* te hominem non solum sapientem uerum etiam ut nunc loquimur urbanum. *Idem putat a Terentio primum dictum esse*

obsequium: *Caecilius a Sisenna* Albenti caelo. Ceruicem *uidetur Hortensius primus dixisse; nam ueteres pluraliter appellant.* Exscripsi locum ut intellegeretur non nimium auctoritatis Quinctiliano tribuendum esse. Nam piraticam dixerunt Cicero et Salustius, fabricam Plautus Terentius Cicero, fabricare Afranius 169 Ribb. fabricatus Attius 559 Ribb. musicam Cicero obsequium Plautus ceruicem Afranius 415 Ennius Ann. 462 Vahlen. Lucretius VI. 744. Nec tamen hoc magis ausim munerarios tanquam a Catullo scriptum tueri; quanquam enim muneribus potuit hic locus esse, cf. Iuuen. IX. 50–3

En cui tu uiridem umbellam, cui succina mittas
Grandia, natalis quoties redit et madidum uer
Incipit et strata positus longaque cathedra
Munera femineis tractat secreta Calendis,

diuam autem cum Leysero et Schwabio Lauernam fortasse poteris interpretari, praecipue si carmen circa tempus Diualium scriptum putabis,—nolim tamen Catullo uocabulum inferre quod fueritne adhuc incertum est, hac quidem significatione in nullo bono auctore inueniatur. Non magis probo Hauptii coniecturam mulierarios. Esto enim ut aut soluta arsi usus fuerit Catullus, ut L. Muellero uisum est de re Metrica p. 154, aut mulier in disyllabon transierit, cf. Hor. Epod. XI. 23 *Nunc gloriantis quamlibet mulierculam Vincere mollitia Amor Lycisci me tenet* at quod de uocabulo munerarios ualet, cadit etiam in mulierarios. Habent id quidem multa Glossaria, Mai. Auct. Class. VIII. 363 mulierum frequens appetitor. Gloss. Hildebrandi 212 Mulerosus (sic) mulierarius. Gloss. Papiae Mulierarium faemelarium antiqui dicebant: sed hic sensus haud scio an apud ullum bonae latinitatis scriptorem extet, quemadmodum ne mulierosus quidem nisi perraro Cicero uidetur scripsisse. Idem quod mulierariam manum dixit pro Caelio XXVIII, manum hominum dixit comparatorum a Clodia; neque hunc credo aut mulierarios nisi adiecto nomine aut si adiectiue usus esset pro mulieroso dicturum fuisse.

EXCVRSVS ad XXVII. 4.

Vt lex Postumiae iubet magistrae
Ebriosa acina ebriosioris.

Hic uersus cum tribus quos sequitur legitur etiam in A. Gelli noctibus Atticis VII. 20.

Scriptum in quodam commentario repperi, uersus istos a Vergilio ita primum esse recitatos atque editos:

Talem diues arat Capua et uicina Veseuo
Nola iugo;

postea Vergilium petisse a Nolanis, aquam uti duceret in propinquum rus, Nolanos beneficium petitum non fecisse, poetam offensum nomen urbis eorum, quasi ex hominum memoria, sic ex carmine suo derasisse, 'oram' que pro 'Nola' mutasse atque ita reliquisse:

et uicina Veseuo
Ora iugo.

Ea res uerane an falsa sit, non laboro; quin tamen melius suauiusque ad auris sit ora, *quam* Nola, *dubium id non est. Nam uocalis in priore uersu extrema eademque in sequenti prima canoro simul atque iucundo hiatu tractim sonat. Est adeo inuenire apud nobiles poetas huiuscemodi suauitatis multa, quae appareat nauata esse, non fortuita; sed praeter ceteros omnis apud Homerum plurima. Vno quippe in loco tales tamque hiantes sonitus in assiduis uocibus pluribus facit:*

Ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ
Ἢ χιόνι ψυχρῇ ἢ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ,

atque item alio loco:

Λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον.

Catullus quoque elegantissimus poetarum in hisce uersibus:

Minister uetuli puer Falerni
Inger mi calices amariores,
Vt lex Postumiae iubet magistrae
Ebriosa acina ebriosioris,

cum dicere 'ebrioso' posset et, quod erat usitatius, 'acinum' in neutro genere appellare, amans tamen hiatus illius Homerici suauitatem, 'ebriosam' dixit propter insequentis a literae concentum. Qui 'ebrios' autem Catullum dixisse putant aut 'ebriosos,' nam id quoque temere scriptum inuenitur, in libros scilicet de corruptis exemplaribus factos inciderunt.

Secutus sum editionem Hertzi postulante, ut uidetur, sententia Gelli. Codices plerique habent Ingere, Ebriose acino (acine cod.

Parisinus saec. XIII), cum dicere ebriosi posset quod erat usitatius. Multi a post literae non habent. His indiciis ductus credideram Gellium de concinente e non a dixisse, Catullum enim cum potuisset scribere

Vt lex Postumiae iubet magistrae
Ebriosi acini ebriosioris

amantem tamen hiatus Homerici suauitatem praetulisse

Vt lex Postumiae iubet magistrae
Ebriosae acinae ebriosioris.

Hoc si uerum esset ebriosioris uel accusatiuus uel genetiuus esset a quo penderet acinae; sensus autem hic euaderet, 'ut Postumiae 'lex uini nimiae iubet' aut 'ut Postumiae lex iubet uini nimios.' Pro accusatiuo certe ebriosioris habuerunt ii qui ebrios uel ebriosos in prima parte uersus legerunt, et sic Vossius. Sed obstant huic interpretationi quae secuntur 'ebriosam dixit propter 'insequentis literae concentum' (exemptum quod legitur in quibusdam codicibus quid uelit non intellego). Quamuis enim ebriosam Gellius potuerit pro ebriosae non minus quam pro ebriosa ponere, at cum post ebriosae sequatur acin- insequens litera non potest alia esse quam a. Deinde genetiuus qualis est ebriosioris acinae h. e. nimiae in acinis Catullus respuit.

Itaque relictis codicibus uidendum ex Vergilianis Homericisque exemplis quid Gellius dixerit. In Vergiliano loco sola παρήχησις est literarum o o in fine unius uersus, initio alterius (Veseuo Ora), idemque fortasse etiam in Homericum illud Λᾶαν ἄνω ὤθεσκε ποτὶ λόφον cadit, quanquam duplex -αν ne ipsum quidem fortuitum uidetur. Sed in tertio loco Gelli uerba non ita obstrinxerim ut ad concentum tantummodo ea referam qui est in προρέει εἰκυῖα, ψυχρῇ ἤ, nam uterque sonus et ει et η per totum utrunque uersum producitur,

ἡ δ' ἑτέρη θέρεϊ προρέει εἰκυῖα χαλάζῃ
ἢ χίονι ψυχρῇ ἢ ἐξ ὕδατος κρυστάλλῳ

cf. uerba Gelli 'uno quippe in loco tales tamque hiantes 'sonitus in assiduis uocibus pluribus facit,' quibus profecto non ad quatuor tantum uocabula respicit, sed ad ει bis η sexies repetitum. Hanc ob causam non adsentior Hauptio legenti Ebria acina. Sane ita Catulli uersus Homericis Vergilianisque magis starent ἐκ παραλλήλου—(utor uerbis Eduini Palmeri Balliolensis cui

cum eadem sentehtia in mentem uenisset quae Hauptio eam praetulit quam mox commemoraturus sum)—sed ne sic quidem omnino similia sunt ā+ă, et ō+ō ει+ει η+η, neque ullum huius lectionis uestigium praebent codices. Restat igitur explicatio iam pridem uulgata, et quae Parthenio Scaligero Gronouio Lachmanno Hertzio placuit.

Hi enim omnes scribunt

Ebriosa acina ebriosioris

ut ebriosioris genetiuus esset ex quo acina penderet. Ita enim et satis respondet prioribus illis exemplis uersus Catulli et minus obstant Gelliani codices. Itaque tribus modis legebatur A. Gelli tempore hic uersus (1) Ebriosa acina ebriosioris (2) ebrios acina ebriosioris (3) Ebriosos acina ebriosioris et hoc quidem tam temere scriptum ut numeris prorsus careret. Quartam lectionem his diuersam habuit Catulli codex unde nostri profluxerunt, Ebriose acino ebriosioris siue ebriosae uerum est siue ut potius iudico ex ebrioso corruptum. Non enim id ex ebriosa acino corruptum habeo, quanquam hoc Statius et Catullo tribuit et Gellio. Gellium enim acina non acino legisse indicant ipsius uerba 'quod 'erat usitatius acinum in neutro genere appellare;' acinum enim feminini generis legi non credo. Quae in glossatoribus de hoc uocabulo repperi haec sunt Non. 194 Acina *genere neutro frequenter Varro posuit.* Acinus *masculino M. Tullius de Senectute* quae ex fici tantulo grano aut ex acini uinaceo. *Et alii obscurae auctoritatis.* Pressusque labris unus acinus arebat. Labb. Gloss. Acina ῥὼξ, Acini ῥῶγες. Acinus ῥὼξ γίγαρτον. Cyrill. Gloss. ῥὼξ acinus acina. ῥῶγες acini. Gloss. Mai. VIII. 46 acinus *botrus uua.* Ib. 15 *hic* acinus ni .i. *botrus unde Paulinus* Exprimit humentes acinos sucumque liquentem. Acron ad Hor. S. II. 6. 85 Hic acinus *et* hoc acinum. Acina, ae quanquam exempla eius non sunt apud Forcellinum, eodem modo poterat Catullus usurpare quo alii araneus, aranea, araneum 'quae ab adiectiuis translata esse fidem faciunt pariter mutabilia quae eadem adiectiua sunt ut nuntius nuntium, mundus mundum, cubitus cubitum, aruum arua, cliuus cliuum, canticum canticula, posticum postica, lupinus lupinum, labrusca, labruscum item forus forum cum adiectiuo foras. Eiusdem generis alia permulta sunt quae adiectiue dici olim desierunt fluuius fluuia, labium labea, apium apius, corium corius,

neruiae neruia, ostreae ostrea, horreum horrea, caseus caseum, balineum balinea, latrina latrinum. (Lachm. Lucret. p. 392.)

ADDENDVM ad XXIX. 8.

Locis allatis adde Apuleii Met. II. 26 *in modum superbi iuuenis* Adoni. Probi Append. p. 199. 13 Keil Adon *non* Adonius.

EXCVRSVS ad XXXVII. 10.

Frontem tabernae scorpionibus scribam.

Ex conjecturis quas de hoc loco interpretes protulerunt, quatuor tantum ueri similes esse uidentur scipionibus scriptionibus scopionibus scorpionibus. Et scipionibus quidem quod baculis semiustis interpretantur (sic Conr. de Allio) quanquam ad sententiam satis commodum, uix Latine dici iudico. Esto enim: bacula sunt scipiones (σκῆπτρα) at semiusta per se non sunt; sed nisi semiustis baculis hic non opus est; nisi forte putamus baculis Catullum ideo tabernae frontem picturum fuisse, ut fustes moechis minitaretur. Magis placet id quod post Marcilium coniecit H. A. Kochius (Symb. Philol. Bonnensium p. 316) scriptionibus, cum huiusmodi lusus ut Plauto inprimis ita Catullo minime sint alieni. Cf. VI. 17 Tam te basia multa basiare VIII. 27 Fractum qui ueteris pedem grabati In collo sibi collocare posset, XIV. 3 Odissem te odio Vatiniano XXII. 14 Idem infaceto est infacetior rure XXIII. 18 Hanc ad mundiciem adde mundiorem. Sed ut taceam quam longe distet scriptionibus ab eo quod habent codices sopionibus uix ad iram fastidiumque satis nec satis clare hoc dictum uidetur. Nam si conscribillare se tabernam uelle Catullus dixit, uix credo dixisse nisi adiectis iis quae scripturus erat; certe omissa tali definitione languet nescio quo modo ista mera uocabuli geminatio. Ad rem illustrandam utilis est locus Petroni Sat. 21, p. 23 Buecheler.

Intrauerunt palaestritae complures et nos legitime perfusos oleo refecerunt. utcunque ergo lassitudine abiecta cenatoria repetimus et in proximam cellam ducti sumus, in qua tres lecti strati erant et reliquus lautitiarum apparatus splendidissime expositus. iussi ergo discubuimus, et gustatione mirifica initiati uino etiam Falerno inundamur. excepti etiam pluribus ferculis cum laberemur in somnum, 'itane est?' inquit

Quartilla 'etiam dormire uobis in mente est, cum sciatis Priapi genio 'peruigilium deberi?'

Cum Ascyltos grauatus tot malis in somnum laberetur, illa quae iniuria depulsa fuerat ancilla totam faciem eius fuligine longa perfricuit et non sentientis labra humerosque sopiti . . . onibus pinxit.

Quid in sopitionibus lateat incertum est. A literarum ductu proxime abest sopiti titionibus cf. Priap. XIV. 10 quod exhibere marg. L. docet Buechelerus; neque hoc idcirco respuendum est quod non sentientis praecedat, nam horum uerborum ἐπεξήγησις potest esse sopiti 'non sentientis ut qui sopitus esset.' Quod ipse Buechelerus dedit 'supini carbonibus' (carbonibus Hildebrandus) uix puto in sopitionibus corrumpi potuisse. H. A. Kochius scriptionibus hic quoque legendum censet; cui nescio an non praetulerim Heinsii emendationem scopionibus; nihil enim ad rem aptius erat quam ut uino marcens ancilla ebrio temulentiam exprobrans scopionibus h. e. uuarum pediculis tanquam penicillis faciem eius depingeret. Omnia enim hic ad ebrietatem referuntur 'gustatione mirifica initiati 'uino Falerno inundamur' 'alii circa pedes discumben-'tium sparsi iacebant, alii parietibus appliciti, quidam in 'ipso limine coniunctis marcebant capitibus,' lucernae defectae, fracta a Syris lagena, ancilla super torum marcens, fures cum deprehensi essent excitata parte ebriorum stertentes tanquam olim dormissent. Scopiones h. e. pediculos uuarum usurpauit Columella XI. 39. 3 *Vbi satis corrugata erunt acina demito et sine* scopionibus (scipionibus codd.) *in dolium conicito.* Eodem uocabulo usus est pro pediculis asparagi XI. 3. 46 *Stilus asparagi qui nouissime autumnali tempore nascitur, non omnis est tollendus sed aliqua pars eius in semen submittenda est. Deinde cum spinam fecerit electis seminibus ipsis* scopiones (scorpiones codd.) *ita uti sunt in suo loco perurendi sunt,* ubi scopiones Columella dicit quas scopas Palladius IV. 9. 12 *Postea* scopas *eius* (*asparagi*) *incendes.* Varro R. R. I. 54. 2 scopiones uuarum scopos appellat. *Quae calcatae uuae erunt earum* scopi *cum folliculis subiciendi sub prelum, ut si quid reliqui habeant musti exprimatur in eundem lacum.* Ib. II. 4. 16 *Si fundus ministrat, dari solent uinacea ac* scopi *ex uuis,* ubi codices scopei uel scropei exhibent, et sic Cato R. R. CXII. 3 *Tum acina de uuis miscellis decerpito de* scopio (scopione Politianus); *in idem dolium usque dum impleueris comprimito.* Sed utcunque de Petroni loco statutum fuerit, Catullus Scopionibus uix potuit dicere. Nihil enim hic de temulentia, quanquam in tabernis huiusmodi

saepius bibebant, cf. Copae uersus 3–8 *Ebria famosa saltat lasciua taberna* κ.τ.λ. Neque scopiones uuarum quanquam iis facies dormientis pingi potuit, satis magna uel clara res ut Catulli usibus inseruirent. Hinc scorpionibus legendum censeo. Scorpiones enim moechorum sedibus subiectos fuisse docet Plato comicus in Phaone fr. I. 21 (Mein. II. 673)

> *Τρίγλη δ' οὐκ ἐθέλει νεύρων ἐπιήρανος εἶναι.*
> *Παρθένου Ἀρτεμίδος γὰρ ἔφυ καὶ στύματα μισεῖ.*
> *Σκορπίος αὖ—*
> B. *παίσειέ γε σοῦ τὸν πρωκτὸν ὑπελθών.*

Sic enim post Elmsleium scribunt Dindorfius et Meinekius. Codices habent uariam lectionem *παύσειέ γε* nec orationem post *αὖ* interrumpunt. Iacobsius coni. *παύσει σε πόνου* quod sane eo commendatur quod continuus fit hexameter. Nam ex uersibus 22 Phaonis hic seruatis iambi 7 Platonis sunt, ceteri hexametri siue a Philoxeno scripti siue a Platone ad inridendum Philoxenum, ut Bergkio placet. Nam in iambis duae personae inter se locuntur, post senarium autem quintum unus interponitur hexameter; secuntur duo senarii (7, 8); ceteri uersus hexametri sunt, et ultimi quidem nouem ter in trinos, ut uidetur, distributi. Itaque haud scio an recte Elmsleius uersum post *αὖ* abruperit. Sed siue hoc modo eum scripseris siue ut Iacobsius similis euadet sententia. Nam *παίσειέ γε σοῦ* uotum erit interpellantis *παρ' ὑπόνοιαν*. A. 'Scorpius autem,' B. 'utinam tibi anum pungat 'suppositus' quibus uerbis inridet magnificentius recitantem, *παύσει σε πόθου* uel *παύσειε πόθου* hoc sensu dicetur 'Mullus quidem Venerem 'non adiuuat; scorpius uero omnino exstinguit—si quando eum in 'sede adulter senseris.'

Restat tamen altera quaestio, scorpiones animalia terrestria an pisces significentur. Et in Platonis quidem uersu piscem saltem primario loco significari necesse est; totus est enim de piscibus. Sic Heniochus in Polypragmone fr. III. (Mein. III. 561)

> *ὁρῶ δὲ θαῦμ' ἄπιστον, ἰχθύων γένη,*
> *περὶ τὴν ἄκραν παίζοντα κωβίους σπάρους*
> . . . . . .
> *τρίγλας ἐλεδώνας σκορπίους.*

Mnesimachus in Hippotropho 45 (Mein. III. 570)

> *κεστρεὺς σκορπίος ἔγχελυς ἄρκτος*

cf. Athenaeum in 313, 321 libri VII qui totus est de piscibus qui comeduntur. Eodem modo mugiles in adulterorum pena usitatos fuisse ex Iuuenale notum X. 317 *quosdam moechos et mugilis intrat*, ubi Scholiasta *Mugilis piscis grandi capite, postremus exilis, qui in podicem moechorum deprensorum solebat immitti*, cf. Cat. XV. 18, 19

Quem attractis pedibus patente porta
Percurrent raphanique mugilesque

Scorpius uel Scorpio piscis inuenitur etiam apud Ouidium Halieut. 116 *Et capitis duro nociturus Scorpius ictu*, Plin. H. N. XX. 150, XXXII. 44, 67, 70, 94, 102, 127, 128, 150, 151 ubi usus eius in medicina dicuntur, fortasse etiam Catonem R. R. 158 *eo addito brassicae coliculos II .... mutulorum L.* 11, *piscem capitonem et scorpionem I, cochleas VI et lentis pugillum.* His indiciis fretus credideram piscem scorpionem et a Platone et a Catullo significari, et sic de Platone iudicarunt Gesnerus in Aquatil. s. u. Scorpio, Schweighaeuserus apud Athenaeum, Vossius ad Cat. XV. 19. Sed obstant haec. Apud Athenaeum sic legitur VI. 246. Ἀριστόδημος ἱστορεῖ Βίθυν τὸν Λυσιμάχου τοῦ βασιλέως παράσιτον ἐπεὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἱμάτιον ὁ Λυσίμαχος ἐνέβαλε ξυλινὸν σκορπίον ἐκταραχθέντα ἀναπηδῆσαι. Ib. XIV. 614 Φιλογέλως δ' ἦν καὶ Δημήτριος ὁ Πολιορκητής, ὥς φησι Φύλαρχος ἐν τῇ ἕκτῃ τῶν Ἱστοριῶν· οἵ γε καὶ τὴν Λυσιμάχου αὐλὴν κωμικῆς σκηνῆς οὐδὲν διαφέρειν ἔλεγεν. ἐξιέναι γὰρ ἀπ' αὐτῆς πάντας δισυλλάβους, τόν τε Βίθυν χλευάζων καὶ τὸν Πάριν μεγίστους ὄντας παρὰ τῷ Λυσιμάχῳ καί τινας ἑτέρους τῶν φίλων, παρὰ δ' αὐτοῦ Πευκέστας καὶ Μενελάους ἔτι δὲ Ὀξυθέμιδας. Ταῦτα δ' ἀκούων ὁ Λυσίμαχος· ἐγὼ τοίνυν, ἔφη, πόρνην ἐκ τραγικῆς σκηνῆς οὐχ ἑώρακα ἐξιοῦσαν· τὴν αὐλητρίδα Λαμίαν λέγων. Ἀπαγγελθέντος δὲ καὶ τούτου πάλιν ὑπολαβὼν ὁ Δημήτριος ἔφη, Ἀλλ' ἡ παρ' ἐμοὶ πόρνη σωφρονέστερον τῆς παρ' ἐκείνῳ Πηνελόπης ζῇ. Bithys uidelicet cum esset ex intimis Lysimachi et stuprum cum eius adultera uxore fecisset, Lysimachus ei penam per lignei scorpionis imaginem minitatus est. Ligneum enim scorpionem non piscem fuisse et ex prouerbiis apparet huiusmodi (Athen. XV. 695)

Ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος, ὦ 'ταῖρ', ὑποδύεται.
φράζευ μή σε βάλῃ· τῷ δ' ἀφανεῖ πᾶς ἕπεται δόλος.

et ex eo quod scorpionis piscis forma ab alio pisce uix poterat dignosci, scorpione uerme nihil notius tritiusue[1]. Adde quod inter

[1] Scorpionis figura qualis in taberna poterat a Catullo pingi inuenitur inter cetera signa zodiaci clypeo insculpta apud Fiorelli *Giornale degli Scaui di Pompei* 1862, p. 80.

coitum ac scorpiones credebatur aliquid esse commune; nam secundum Plinium (H. N. XXXVIII. 44) scorpionis morsu icti coitu leuabantur, uenenum autem in mulierem transibat. cf. Manil. II. 462. Nec iure mireris quod scorpius sedi suppositus fuerit, cum Lucilius dixerit apud Nonium 65 *Si natibus natricem impressit crassam et capitatam.* At scorpiones ignoti Romanis. Audi Plinium H. N. XI. 89 *Sane Psylli qui reliquarum uenena terrarum inuehentes quaestus sui causa peregrinis malis impleuere Italiam, hos quoque importare conati sunt, sed uiuere intra Siculi caeli regionem non potuere. Visuntur tamen aliquando in Italia sed innocui multisque aliis in locis ut circa Pharum in Aegypto.* Potuit igitur scorpionis forma nota esse Romanis; quanquam ne hoc quidem necessarium erat, nam Catullus fortasse Graecum aliquem imitatus est quemadmodum XV. 19 raphanos mugilesque uidetur a Graecis desumpsisse. Vt iam ad Platonem redeamus, quid de uersu statuendum erit quem supra citauimus? Non est cur multum haereas, nam ex utraque lectione iocus euadit παρ' ὑπόνοιαν. Nam si codices secuti scribemus

Σκορπίος αὖ παύσειέ γε σοῦ τὸν πρωκτὸν ὑπελθὼν

poeta incipit quasi de pisce dicturus, sed cum subiisset uermis ille scorpio, ioco hinc petito uersum clausit; sin uerba cum Elmsleio post αὖ interrumpemus, altero sensu poeta piscem dixit, altero uermem is qui poetae uerba recitantem interpellat. Hic si quis dicat uermem quidem scorpionem significatum a Catullo, pisci enim in tabernae fronte locum non dari, idem tamen neget scorpionum in moechorum supplicio mentionem fieri nisi piscium; quaerendam igitur aliam rationem uersum explicandi; possis locos afferre quales sunt Photii p. 629 ed. Porson Ὑπὸ παντὶ λίθῳ σκορπίος· ἐλλείπει ὕπεστι· λέγεται ἐπὶ τῶν κακοηθῶν καὶ ἐπὶ ἐριστικῶν. Id. p. 326 Ὀκτώπουν· Κρατῖνος Θράτταις· Ὀκτώπουν ἀνεγείρεις· ἀντὶ τοῦ σκορπίον· παροιμία γάρ· Σκορπίον ὀκτώπουν ἀνεγείρεις· ἐν δὲ ταῖς Αἰσχύλου Ξαντρίαις ἡ Λύσσα ἐπιθειάζουσα ταῖς Βάκχαις φησίν· ἐκ ποδῶν δ' ἄνω | ὑπέρχεται σπαραγμὸς εἰς ἄκρον κάρα | κέντημα γλώσσης σκορπίου βέλος λέγω. Hesychius Σκορπιαίνεται ἐρεθίζεται. Suidas Σκορπιαίνεσθαι ἀποθηριοῦσθαι τραχύνεσθαι ἀπαυθαδίζεσθαι ..... Προκόπιος· Ἦν δὲ ἄρα ἡ Θεοδώρα σκορπιώδης (τούτεστι πληκτική) καὶ ὀργὴν σκοτεινή· quibus ex omnibus apparet scorpiones dictos fuisse morosos et iracundos homines (utor uerbis Hildebrandi ad Apul. IX. 17) qui ἠρκότες τὸ κέντρον, ᾄττοντες δεῦρο κᾀκεῖσε (Demosth. 786) icunt inopinantes. Tales solent esse zelotypi mariti; talis erat Barbarus ille apud Apuleium (IX. 17) quem *Scorpionem prae morum acritudine*

uulgus appellabat, uxorem autem mira custodela domi suae solitum cohibere adulter Philetaerus elusit. Itaque cum scorpio piscis moechorum sedes penae loco intrasse uideatur, idem autem nomen animalis terrestris fuerit et quidem notissimi, dixeris aut quod utriusque commune esset uim πληκτικὴν (cf. Athenaeum VII. 720) fecisse ut uermi tribueretur quod pisci proprium esset, aut coniuncto duplici sensu simul adulteri supplicium significasse scorpiones, simul mariti ultionem.

Ad notas inpudicitiae (cf. Suetoni Relliquias ed. Reyffersch. p. 137) fortasse pertinet difficilior uersus apud Ausonium Ep. 128. 10–13

Quid imperite ρ *putas ibi scriptum*
Vbi locari I conuenit longum?
Miselle doctor ♉ *tibi sit obsceno,*
Tuumque nomen ⊙ *sectilis signet.*

♉ interpretantur funem, ego taurum, cui interpretationi melius conuenit illud obsceno; taurus enim in obscenis est. Tauri autem in Zodiaco signum erat estque ♉. Hoc etiam ceteri uersus confirmant; nam in u. 8 Λ signum est Librae, in u. 9 Φ Veneris, in u. 13 ⊙ Solis. Itaque eas literas uidetur sibi elegisse Ausonius quae triplici sensu possent accipi, primo grammatico, obsceno altero, tertio zodiaci. Cf. Petron. Sat. 35, 39.

EXCVRSVS ad XXXVII. 18.

Tu praeter omnes une de capillatis
Cuniculosae Celtiberiae fili.

Hos duos uersus Priscianus bis commemorauit Inst. V. 77, VII. 22. ‘ Vtrobique libri in hoc uitio conspirant

Celtiberosae Celtiberiae fili

‘ aut in mendis quibus ipsum illud Celtiberosae amplius deprauatum ‘ est. Sed codex Darmstadiensis saeculo XII scriptus quo Hertzius ‘ usus est utrobique (secundum Keilium in VII. 22 tantummodo) ‘ Cuniculosae praebet. Quare putandum est aut uerum uocabu‘ lum usque ad hunc librum deuenisse ex antiquore exemplari quam ‘ ex quo ceteri libri omnes deducti sunt aut fuisse saeculo XII uel ‘ paullo antea non indoctum hominem qui quae Priscianus attulit

'cum Catullianorum carminum aliquo exemplari compararet.' Haec Hauptius in Herme I. 45, quam uere possum de meo testari. Nam ex quindecim codicibus Prisciani quos aut ipse inspexi aut ab aliis curaui inspiciendos, quatuordecim habent Celtiberosae in utroque loco, unus (Bodl. 160) in VII. 22 qui solus ex duobus locis in eo seruatur. Exscripsi uersus ut in his codicibus uariant.

V. 77			c
Bodl. 132	Tu praeter omnes	une de	papillatis
Magd. 17		une de	capitullatis
Harl. 6501	Tu pater om̄s	une	decapellati'
Harl. 2775	Tu p̄t om̄s	une	decapellati' interfectis
			ł d interfectis
Harl. 2674	Tu (*rasura*) p̄tom̄s	une	decapillatis
Harl. 2673	om̄is		
Add. 12018			decapillate

	Celtiberose	Celtiberie	fili
Harl. 6501			filii
Burn. 236		Celtiberie *om.*	

In VII. 22 non uariant nisi quod nonnulli habent pater pro praeter, Exoniensis IV Celtibero se.

Quomodo igitur euenit ut pro Cuniculosae quod recte seruatum est in codicibus Catulli Celtiberosae legeretur apud Priscianum, idque non semel tantum sed in duobus neque eiusdem libri locis? Nam nec metro satisfacit nec sententiae. Credo in altero tantum loco uersus primum citatos fuisse, hinc in alterum illatos, sed lectione iam corrupta. Et a V. 77 quidem uersus non poterant abesse, nam de uocatiuo une dicens non erat Catulli uersum praeteriturus, poterant a VII. 22 ubi ad illustrandum praeceptum de uocatiuis in i alia exempla suppeditabant. Puto igitur in aliquo exemplari V. 77 scriptum fuisse Cuniculo se; mox erasis mediis literis, uel fortasse oculis scribae qui Catulli librum cum Prisciano conferebat errantibus ad XXXIX. 17 Nunc Celtiber es, Celtiberia in terra, hoc mutatum in Celtibero se, hinc Celtiberosae in VII. 22 irrepsisse. Scriba codicis Darmstadiensis unde Cuniculosae in VII. 22 acceperit, non ausim diuinare; fortasse a margine desumpsit, fortasse a glossario, uel commentario aliquo quales in Priscianum extant non pauci.

ADDENDVM ad XLIII. 5.

Hic uersus Decoctoris amica Formiani a XLI. 4 ubi ante legitur triginta trium uersuum spatio distat. Hinc I. Mowat eum censet in XLIII. 5 per errorem irrepsisse, cum in priore loco ubi uere scriptus est in summa uel ima pagina stetisse uideatur.

ADDENDVM ad LI. 13.

Huc pertinere uidetur Macrob. Sat. II. 7. 6 *Ioculari deinde super coena exorta quaestione quodnam esset* molestum otium *aliud alio opinante ille ' Podagrici pedes' inquit.*

EXCVRSVS ad LVI. 12.

Quod DG habent Hem, id fortasse antiquae scripturae uestigium est. Cod. Harl. 6514 En *demonstrantis est cum indignatione; et sine aspiratione scribitur. Iuuenalis* quam te ac iura ferentem. Hen *cum aspiratione respondentis est.* Pro hec quod cum ceteris ex hic uel heic mutatum habui, nescio an non legendum sit ecce. Coniunguntur En ecce Sen. Oed. 1004 En ecce *rapido saeua prosiluit gradu Iocasta uecors.* Apuleii Met. I. 1 En ecce *praefamur ueniam,* ubi uide Hildebrandum. VIII. 26 *Puellae, seruum uobis pulcellum* en ecce *mercatus perduxi.* X. 9 *Iussi de meis aliquem curriculo taberna promptam afferre: et* en ecce *perlatam coram exhibeo* (hen ecce Hildebrandi Guelferbitanus 1). XI. 15 En ecce *pristinis aerumnis absolutus Isidis magnae prudentia gaudens Lucius de sua fortuna triumphat.* Gloss. Bodl. (Auct. T. II. 24) Enecce *instat et cum ue* (ui) *clare uel manifeste.* Cf. Hand. Tursellin. II. 373.

ADDENDVM ad LXI. (99.)

Proca turpia persequens.

Quod in adnotatione ad hunc locum suspicatus sum huc pertinere Gloss. Ball. Progom uituperationem id confirmatum duco ex loco Varronis de Lingua Latina VII. 80 ubi pro eo quod Muellerus dedit procare duo codices habent progare, tres prorogare.

Quod potuit sane a confusis per librarium C G oriri, potuit etiam uestigium esse antiquioris scripturae, quomodo tradit Festus s. u. Prodigia. *Prodigia quod praedicunt futura permutatione g literae, nam quae nunc c appellatur, ab antiquis g uocabatur.* Ad Catulli locum pertinent etiam haec. Paul. Diac. p. 225 M. *Procitant prouocitant*, ib. p. 248 *Proculato prouocato.* Iam proca scribere, porca dicere potuit Catullus eodem modo quo Crotona et Cortona crocodilus et cordodilus (Phaedr. I. 25) trapezita et tarpezita Trasumenus et Tarsumenus (Quint. I. 5. 113) scripula (Veron. Palimpsest. Plin. H. N. XIII. 41, XIV. 82) scirpula leguntur (Corssen *Aussprache Vokalismus und Betonung der Lat. Sprache* I. 92). Et porcax quidem pro procax posteriori tempore scriptum fuisse testatur Diefenbachius in Supplemento Ducangiani Vocabularii. Simili modo mutantur inter se in eadem inscriptione (Momms. C. I. L. I. 199) Porcobera, Procobera qui fluuius a Genua distans duo milia passuum a Plinio H. N. III. 48 Porcifera, hodie Polceuera dicitur. Cf. pergula, pregula (Ribbeck. in Iahn. Ann. LXXVII. 190) porcillaca, procillaca (sic habet cod. Vossianus antiquus Plini H. N. XIII. 120).

ADDENDVM ad LXII.

1. Huius uersus initium Vesper adest Riesius putat a Varrone citatum L. L. VII. 50 *Vesperugo stella quae uespere oritur, a quo eam Opilius scribit Vesperum; itaque dicitur alterum:* Vesper adest; *quem dicunt Graeci* Διεσπέριον. Quod si uere intellexit, haec est Catullianorum carminum prima quae quidem ad nos peruenerit mentio.

6. Cernitis, innuptae, iuuenes? consurgite contra.

Thuanaeus habet consurgi eretera. Hinc I. Mowat scribendum censet *Cernitis, innuptae, iuuenes* consurgere *contra?* Scriptum fuerat CONSVRGERE (IT above) $\overline{\text{CRA}}$.

ADDENDA ad LXIII.

5. Deuoluit ile acuto sibi pondere silicis.

Videtur ile simili modo dixisse Catullus quo palear Seneca in Hippolyto 1044, quod haud scio an usquam alias reperiatur in singulari positum.

75. Geminas Deorum ad aures noua nuntia referens.

Geminas quanquam multis suspectum satis defensum habeo ex Il. XII. 442 ὣς φάτ' ἐποτρύνων, οἱ δ' οὔασι πάντες ἄκουον ubi Scholiasta sic interpretatur οὐ παρ' ἑτέρων. ἢ ἀναπεπταμένοις τοῖς ὠσὶ καὶ προθύμως. Anglice dicimus '*full into*' uel '*straight to the ears of the gods.*' Sic LI. 11 gemina teguntur Lumina nocte, nox gemina dicitur quae utrisque oculis ita insedit ut uisus omnis teneatur et obscuretur.

ADDENDVM ad LXIV. 132.

Pro aris stat etiam Ennius Andromach. fr. 75–80 (Ribbeck.).

Quid petam praesidi aut exequar? quoue nunc
Auxilio aut exili aut fugae freta sum?
Arce et urbe orba sum. Quo accidam? quo applicem?
Quoi nec arae patriae *domi stant, fractae et disiectae iacent,*
Fana flamma deflagrata, tosti alti stant parietes
Deformati atque abiete crispa.

EXCVRSVS ad LXIV. 287.

Magnessum linquens Doris celebranda choreis.

Eustathius ad Hom. Il. B. 756 Τῆς δὲ κατοικήσεως τῶν Ὁμηρικῶν Μαγνήτων σημεῖα καὶ ταῦτα παρὰ τῷ Στράβωνι δίχα τῶν πρὸ ὀλίγου ῥηθέντων περὶ Κραννῶνος καὶ Γυρτῶνος. Φεραὶ πέρας φησὶ τῶν Πελασγικῶν πεδίων πρὸς τῇ Μαγνησίᾳ ἃ παρατείνει μεχρὶ Πηλίου στάδια ἑκατὸν ἑξήκοντα. λέγει δὲ καὶ ὅτι πρόκεινται Μαγνήτων νῆσοι Σκίαθος Πεπάρηθος Σκῦρος καὶ ἕτεραι. ὁ γοῦν ταύτας εἰδὼς εἰδείη ἂν καὶ τὴν αὐτῶν περαίαν Μαγνησίαν. ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ τόπῳ λέγει ὁ γεωγράφος καὶ ὅτι μάλιστα δὲ ἐν ὀνόματι τούτεστιν ὀνομαστὴ ἡ Σκῦρος διὰ τὴν Λυκομήδους πρὸς Ἀχιλλέα οἰκειότητα καὶ τὴν τοῦ Νεοπτολέμου ἐκεῖ γέννησιν καὶ τροφήν .... ὑποδηλῶν δὲ καὶ εἰς ὅσον ὁ ποιητὴς τοὺς παρ' αὐτῷ τούτους ἐστενοχώρησε, λέγει ὅτι Μάγνητας τούτους νομιστέον τοὺς ἐντὸς τῶν Τεμπῶν ἀπὸ Πηνείου καὶ Ὄσσης ἕως Πηλίου .... ἰστέον δὲ καὶ ὅτι ὁ ἐκ νεφέλης Κένταυρος Μάγνης ἦν, ὡς ἐν τοῖς τοῦ Πινδάρου δηλοῦται, ὃς καὶ Μαγνησίαις ἵπποισιν (codd. ἵππων) συναναχρωννύμενος ἐκ τοιούτου σπέρματος τοὺς ἱπποκενταύρους ἔφηνε. Pind. Pyth. II. 44 Κένταυρον ὃς | ἵπποισι Μαγνητίδεσσιν ἐμίγνυτ' ἐν Παλίου | σφυροῖς. Hinc et quod Centauri cum Magnetibus coniunguntur, inprimis Cheiron, cui Μάγνητες ἀπαρχὰς κομίζουσι· ῥίζαι γάρ εἰσι καὶ βοτάναι δι' ὧν ἰῶντο τοὺς κάμνοντας (Plutarch. Sympos. III. 1), Magnessas hoc loco Catullum

induxisse credo. Easdem Doras duabus de causis potuit uocare. Nam (1) Dorae sunt Thessalae. Herod. I. 56 τὸ δὲ πολυπλάνητον κάρτα· ἐπὶ μὲν γὰρ Δευκαλίωνος βασιλῆος οἴκεε γῆν τὴν Φθιῶτιν· ἐπὶ δὲ Δώρου τοῦ Ἕλληνος τὴν ὑπὸ τὴν Ὄσσαν τε καὶ τὸν Οὔλυμπον χώρην, καλεομένην δὲ Ἱστιαιῶτιν· ἐκ δὲ τῆς Ἱστιαιώτιδος ὡς ἐξανέστη ὑπὸ Καδμείων, οἴκεε ἐν Πίνδῳ Μακεδνὸν καλεόμενον ἐνθεῦτεν δὲ αὖτις ἐς τὴν Δρυοπίδα μετέβη καὶ ἐκ τῆς Δρυοπίδος οὕτως ἐς τὴν Πελοπόννησον ἐλθὸν Δωρικὸν ἐκλήθη. Steph. Byzant. s. u. Δώριον. Μέμνηται τῆς Δωρίδος τῆς Θετταλικῆς Χάραξ ἐν ζ΄. τῇδε γράφων περὶ Θεσσάλου τοῦ Αἰαίτου νικήσαντος τοὺς ἐν Ἄρνῃ Βοιώτους· ὁ δὲ Θέσσαλος οὐδὲ τὴν τετάρτην μοῖραν τῆς μετωνυμίας μετέβαλεν, ἀλλ' Ἱστιαιῶτιν ταύτην ὡς πρὶν καλεῖσθαι εἴασε, κεῖται δὲ πρὸς δυσμῶν τοῦ Πίνδου. Δῶρος δὲ αὐτὴν ὁ Ἕλληνος εἴληχε τὰ πρῶτα καὶ Δωρὶς ἀπ' ἐκείνου ἐκαλεῖτο πρότερον, ὕστερον δὲ Ἱστιαιῶτις μετωνομάσθη. (2) *Dorae* choreae proprie dicuntur quae a nudis saltantur. Anacr. fr. 60 ἐκδῦσα χιτῶνα δωριάζειν, ubi Bergkius affert Schol. Eurip. Hec. 933 λέχη δὲ φίλια μονόπεπλος | λιποῦσα Δωρὶς ὡς κόρα. Αἱ Λακεδαιμόνιαι κόραι διημερεύουσιν ἄζωστοι καὶ ἀχίτωνες, ἱμάτιον ἔχουσαι πεπορπημένον ἐφ' ἑκατέρου τῶν ὤμων· καὶ Καλλίμαχος· Ἔσκεν ὅτ' ἄζωστος χἀτερόπορπος ἔτι· καὶ ἐν ταῖς ἀρχαίαις γραφαῖς οὐκ ὀλίγα ὧδε ἔσταλται· καὶ δωριάζειν τὸ γυμνὰς φαίνεσθαι τὰς γυναῖκας unde φαινομηρίδες uocabantur; cf. Androm. 598 γυμνοῖσι μηροῖς καὶ πέπλοις ἀνειμένοις et ibi Paleium. Eustath. ad Il. 975. 30 Αἴλιος γοῦν Διονύσιος δωριάζειν φησι τὸ παραφαίνειν καὶ παραγυμνοῦν πολύ τι τοῦ σώματος· αἱ γὰρ κατὰ Πελοπόννησόν, φησι, κόραι διημέρευον ἄζωστοι καὶ ἀχίτωνες, ἱμάτιον μόνον ἐπὶ θατέρᾳ ἐπιπεπορπημέναι· καὶ ὅρα ἐνταῦθα διαφορὰν χιτῶνος καὶ ἱματίου. Παυσανίας δὲ καὶ αὐτὸς δωριάζειν φησὶ τὸ παραγυμνοῦσθαι· Δωρικὸν γάρ, φησι, τὸ παραφαίνειν τὸ σῶμα διὰ τὸ μήδε ζώνας ἔχειν, τὸ πολὺ δὲ χιτῶνας φορεῖν, ἐν δὲ Σπάρτῃ καὶ τὰς κόρας γυμνὰς φαίνεσθαι. καὶ ὅρα ὡς ὁ Διονύσιος μὲν ἀπέφησε τῶν Δωριάδων τὸ χιτωνοφορεῖν, Παυσανίας δὲ χιτῶνας φορεῖν αὐτὰς ἔφη, πλὴν οὐκ ἀεὶ ἀλλ' ὡς ἐπὶ πολύ. Ad eandem sententiam dixit Euphorion ap. Pollucem (IV. 95) Ὀρχόμενον χαρίτεσσιν ἀφάρεσιν ὀρχηθέντα (Meinek. Analect. Alexandrina p. 106). Iam Magnessum Catullus ita potuit dicere ut Tibullus Cimmerion (Κιμμερίων) IV. 1. 64. Varro Attices philosophiae, chorean astricen, physicen, Delphice columna, Odyssian lymphon (*lympharum*), Ludon flumen.

EXCVRSVS ad LXVI.

Βερονίκης Πλοκάμου quo nomine Elegiam suam signasse uidetur Callimachus, cf. Schol. Arati Phaenom. 146 pauca quae quidem certo huc referas supersunt fragmenta. Sunt enim tria. Schol. Arati

Phaenom. 146 Κόνων ὁ μαθηματικὸς Πτολεμαίῳ χαριζόμενος Βερονίκης πλόκαμον ἐξ αὐτοῦ κατηστέρισε. τοῦτο καὶ Καλλίμαχός που φησὶν

Τῇδε (codd. Ἠδὲ) Κόνων μ' ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν Βερονίκης
Βόστρυχον ὄντ' ἄρα κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖσιν.

ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς uulgo et sic Bergkius. Catullus sic expressit

Idem me ille Conon caelesti numine uidit
E Beronicaeo uertice cesariem
Fulgentem clare, quam multis illa dearum
Leuia protendens brachia pollicita est.

Vnde Scholiasten credo fragmenta in unum congessisse quatuor uersuum. Scripserat Callimachus hoc modo

(1) Τῇδε Κόνων μ' ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν Βερονίκης
(2) Βόστρυχον
(3) ὄν τ' ἄρα κείνη
(4) πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

Nam post Βόστρυχον exciderunt nonnulla quae Catullianis istis *Caelesti numine Fulgentem clare* (8, 9) responderent.

(2) Etym. M. s. u. Θηλαμών. Εἴρηται γὰρ καὶ θηλυκῶς κάρη ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ

σήν (codd. ἥν) τε κάρην ὤμοσα σόν τε βίον.

Catullus (40) adiuro teque tuumque caput.

(3) Schol. Apollon. Rhodii I. 1313 Χάλυβες ἔθνος Σκυθίας, ὅπου ὁ σίδηρος γίνεται. Καλλίμαχος· Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος. Id. II. 375 ἐκλήθησαν δὲ Χάλυβες ἀπὸ Χάλυβος τοῦ Ἄρεως υἱοῦ· μέμνηται αὐτῶν καὶ Καλλίμαχος.

Χαλύβων ὡς ἀπόλοιτο γένος
Γειόθεν ἀντέλλοντα κακὸν φυτὸν οἵ μιν ἔφηναν.

Catullus (48) Iuppiter, ut Chalybum omne genus pereat
Et qui principio sub terra quaerere uenas
Institit ac ferri stringere duritiem.

Vnde a plerisque Callimachus sic scripsisse creditur

Ζεῦ πάτερ, ὡς Χαλύβων πᾶν ἀπόλοιτο γένος.

Ex his tribus fragmentis uidetur Catullus liberius quidem Callimachum expressisse ita tamen ut plerumque eundem uersuum seruaret numerum. Incerta sunt quae nunc subicio. Etym. M. s. u.

'Ἀσσύριοι. 'Ἀσσύριοι τὸ ἔθνος. Καλλίμαχος Ἢ (ἧι' Porsónus) ἀπ' (ἐπ' Blomfieldus) 'Ἀσσυρίων ἠμεδαπὴ στρατίη.

Haec ad Comam Beronices 12 Vastatum finis iuerat Assyrios pertinere censebat Anna Fabri, et post eam Blomfieldus Bergkius Naekius negante Boissonadio.

Eustath. ad Hom. Odyss. XXIII, p. 812 Ἤδεα· Ἰωνικῶς. Καλλίμαχος. Ἤδεα μᾶλλον ἐγώ κοτε. Haec ad u. 26

At te ego certe
Cognoram a parua uirgine magnanimam

refert Naekius in Hecale p. 163.

Suidas s. u. Περίθριξ. ὁ ἀπὸ γενετῆς πλόκαμος, ὁ μηδέπω καρείς. ἔτι πλοκάμοιο περίθριξ, quae uerba ad Comam Beronices pertinere putabat Toupius, posse pertinere ad u. 77

Quicum ego dum uirgo quondam fuit omnibus expers

quanquam uix satis idónee etiam Naekius opinatus est in Hecale p. 162.

Etym. M. 'Ελειήτης. ὁ λέων

Ἐσχατίην ὑπὸ πέζαν ἐλειήταο λέοντος

εἴρηται παρὰ τὴν ἕλην, τὴν θερμότητα, ἣ λέγεται καὶ εἴλη, πλεονασμῷ τοῦ ι. Ἢ παρὰ τὸ ἕλος ὅτι πρὸ τοῦ καταστερισμοῦ ἐν ἕλεσιν ἐνέμετο. Ὦρος.

Com. 65

Virginis et saeui contingens namque Leonis
Lumina,

eo enim retulit Bergkius, idque uerum esse inde iudico quod de sidere Leone dicit Etymologicus.

Steph. Byzant. Αἴδηψος πόλις Εὐβοίας. ἦν δὲ σιδηρᾶ καὶ χαλκᾶ μέταλλα κατὰ Εὔβοιαν· Καλλίμαχος

δέδαεν δὲ λαχαίνεμεν ἔργα σιδηροῦ

Haec posse ad Comae u. 49, melius ad Αἴτια referri dixit Naekius p. 162.

Etym. M. ὁ λύχνος, τὰ λύχνα, ὡς παρὰ Καλλιμάχῳ.

λύχνα φανείη.

Com. 79

Nunc uos optato quas iunxit lumine taeda.

Et haec quidem duo a cupidiore tantum ad Βερονίκης πλόκαμον referri possunt. Melius eo retuleris quae secuntur.

Achilles Tatius in Isagoge ad Arati Phaenom. 14 (in Dionysii Petauii Vranologio p. 134) ὁ μὲν ἀστὴρ καὶ ἄστρον· οὐκέτι δὲ τὸ ἀνάπαλιν. Ὅταν μέντοι ὁ Καλλίμαχος

πρὶν ἀστέρι τῷ Βερενίκης,

ἐπὶ τοῦ πλοκάμου φησὶν ὃς ἐξ ἕπτα καταφανῶν σύγκειται. Τοῦτον δὲ τὸν πλόκαμον οὐκ οἶδεν Ἄρατος· παρετήρησε δὲ Κόνων ὁ μαθηματικός.

Com. 82

Quin (Quam codd.) iocunda mihi munera libet onyx.

His unum ipse adicio. Suidas Φόβη· ὅστε (ὅστις codd.) φόβῃς ξανθοτάταις ἐκόμα,

quae uerba cum Catullianis istis

Com. 62

Deuotae flaui uerticis exuuiae

non inepte coniunxeris. Praecedebat fortasse Βόστρυχον.

Ad u. 78.

Hunc uersum H. A. I. Munro sic censet scribendum

Quicum ego (dum uirgo quondam fuit) omnibus ex pars
Vnguentis, una milia multa bibi.

i. e. 'quo cum uertice (dum domina uirgo fuit) ego, pars illius uerticis, 'una milia multa ex omnis generis unguentis bibi' conparato Lucreti usu ex post casum suum collocantis. Vide eum ad Lucret. I. 841. PERS pro PARS habet Veronensis Palimpsestus Plini H. N. XIV. 99 a. m. pr.

ADDENDVM ad LXIX. 3.

Legendum fortasse *Non si illam* carae *labefactes munere uestis*. Scriptum fuerat Nōsiillancare.

EXCVRSVS ad XCIX. 2, 13.

Quod in uu. 2, 13 codices tantum non omnes habent ambrosio, editores scripserunt ambrosia, potest id temere factum uideri. Cum enim inter se respondeant Sauiolum dulci dulcius ambrosio, Sauiolum tristi tristius elleboro, elleborum autem

sit herba, non a uero abhorret etiam ambrosion herbam Catullum uoluisse dicere. Certe totum poema olet medicos. Huc referes purgo u. 5 (cf. Plin. H. N. XXV. 47, 51 ubi de ellebori ui ad purgandum agitur), diluta u. 7 (A. Gellius XVII. 15, 4 *Candido (elleboro) stomachum et uentrem superiorem uomitionibus purgari, nigro aluum quae inferior uocatur* dilui; *utriusque esse hanc uim ut umores noxios in quibus causas morborum sunt extrahant*, cf. Cat. R. R. 69), ib. labella (Gratius Cyneg. 358 dixit *labra uulneris*), guttis u. 8 siue latiore sensu sumptum de umoribus uel ὀποῖς arborum interpreteris, Plin. H. N. XII. 116 *Sucus e plaga manat, quem opobalsamum uocant, suauitatis eximiae, sed tenuis guttae ploratu*, quemadmodum δάκρυον apud Dioscoridem saepius reperitur, I. 77 Σμύρνα δάκρυόν ἐστι δένδρου γεννώμενον ἐν Ἀραβίᾳ, Herod. II. 96 τῆς ἀκάνθης τὸ δάκρυον κόμμι ἐστι, siue de Stacte Diosc. I. 73 στακτὴ καλεῖται τῆς προσφάτου σμύρνης τὸ λιπαρὸν, siue de ammoniaco, quod Romanis guttam appellatum fuisse testatur aut Dioscorides aut aliquis ueterum III. 88. Plin. XII. 107 *Aethiopiae subiecta Africa ammoniaci lacrymam stillat in harenis suis, quam metopion appellant resinae modo aut cummium.* XXIV. 23 *Similis ammoniaci natura atque lacrymae probandae, ut diximus: mollit calefacit discutit dissoluit, claritati uisus in collyriis conuenit, pruritum cicatrices albugines oculorum tollit, dentium dolores sedat, efficacius accensum. Prodest dyspnoicis pleuriticis pulmonibus uesicis urinae cruentae lieni ischiadicis potum—sic et aluom soluit—articulis et podagrae cum pari pondere picis aut cerae et rosaceo coctum.* XXXIV. 115 *Aerugo et callum fistularum erodit uitiorumque circa sedem siue per se siue cum ammoniaco inlita uel collyrii modo in fistulas adacta.* Contractum u. 9 uox nota morborum Plin. XXIII. 94 *Phtheiriases longo tempore contractas tollit raphaninum oleum.* Lupae u. 10 quo nomine appellatum est κίκι siue croton Diosc. IV. 161. Herod. II. 94 κάρπον φέρει πολλὸν μὲν δυσώδεα δέ· τοῦτον ἐπέαν συλλέξωνται οἱ μὲν κόψαντες ἀπιποῦσι, οἱ δὲ καὶ φρύξαντες ἀπέψουσι καὶ τὸ ἀπόρρεον ἀπ' αὐτοῦ συγκομίζονται, ἐστὶ δὲ πῖον καὶ οὐδὲν ἧσσον ἐλαίου τῷ λύχνῳ πρόσηνες, ὀδμὴν δὲ βάρεαν παρέχεται. Huius oleum praecipue pingue fuisse docet Plinius XXIII. 83 *Oleum cicinum bibitur ad purgationes uentris cum pari caldae mensura; priuatim dicitur purgare praecordia; prodest et articulorum morbis, duritiis omnibus, uuluis, auribus, ambustis, cum cinere uero muricum sedis inflammationibus, item psorae . . . . Semen ex quo fit nulla animans attingit; ellychnia ex uua fiunt claritatis praecipuae, ex oleo lumen obscurum propter nimiam pinguitudinem.* Huius olei *saliuarium lentorem* (ix. 160) saliuam eodem modo dixit

Catullus quo Plinius cochlearum ostreorum purpurarum. V. 8 abstersti Ter. Eun. IV. 7. 9 *abstergerem uulnera.* Primario sensu labella abstergere posuit Plautus Asin. IV. 1. 52

Quod illa autem simulet quasi grauedo profluat
Hoc ne sic faciat, tu labellum abstergeas
Potius quam quisquam sauium faciat palam

quem hic Catullum imitatum fuisse crediderim.

Haec satis sunt ad demonstrandum id quod dixi, toti carmini subesse aliquid quod ad medicinam pertineat. Iure igitur huc ambrosion retuleris. Quanquam enim ambrosia, non, quantum scio, ambrosion summae dulcedinis plerumque habetur exemplum, ut ab Ibyco apud Athenaeum II. § 39 dicitur τοῦ μέλιτος ἐννεαπλασίαν ἔχειν γλυκύτητα, cf. Eustath. 1633. 11 non idcirco Catullum ambrosia dixisse non ambrosio argueris. Nam si ambrosia dixisset potuit legentes fallere sententia haec altera obscurior, quae cum primaria illa coniungitur. Venisset enim in mentem cibi uel potionis, latuisset herbae. Id ne fieret, consulto neutrum uocabulum adhibiturus erat quo simul deorum illum cibum exprimeret, simul medicinam.

Iam uideamus quam herbam significare potuerit. *Ambrosia* enim ut Plini (XXVII. 28) uerbis utar, *uagi nominis et circa alias herbas fluctuati unam habet certam, densam ramosam tenuem, trium fere palmorum, tertia parte radice breuiore, foliis rutae circa imum caulem. In ramulis semen est uuis dependentibus, odore uinoso, qua de causa botrys a quibusdam uocatur, ab aliis artemisia.* Simili modo Diosc. III. 119 qui eam τῇ ὀσμῇ οἰνώδη dicit. Huc relaturus eram Catulli ambrosion, nisi me Dioscoridis auocassent uerba, de aizoo haec scribentis. Ἀείζωον τὸ μέγα ὠνόμασται διὰ τὸ ἀειθαλὲς τῶν φύλλων· οἱ δὲ ἀειθαλὲς οἱ δὲ ἀμβρόσιον, οἱ δὲ χρυσίσπερμον οἱ δὲ ζωόφθαλμον, οἱ δὲ βούφθαλμον, οἱ δὲ στέργηθρον, οἱ δὲ αἰώνιον, οἱ δὲ ἀείχρυσον, οἱ δὲ ὁλόχρυσον, οἱ δὲ χρυσάνθεμον, οἱ δὲ πρωτόγονον, οἱ δὲ βόρος, οἱ δὲ νότιος, προφῆται παρωνυχία, οἱ δὲ χρυσῖτις, Ῥωμαῖοι κηριοκούσσια, οἱ δὲ Ἴοβις καύλις, οἱ δὲ διοπετὲς, οἱ δὲ σουδδεμμὼρ, Αἰγύπτιοι παμφανής. Φύεται δ' ἐν τόποις ὀρεινοῖς καὶ ἐν ὀστράκοις ἔνιοι φυτεύουσιν αὐτὸ ἐπὶ τῶν οἰκημάτων. Δύναμιν δ' ἔχει ψυκτικὴν στύφουσαν. Plin. XXV. 160 *Aizoi duo genera; maius in fictilibus uasculis seritur . . . . . sunt qui ambrosiam uocant et qui amerimnon, Italia sedum magnum aut oculum aut digitillum.* Haec non male Catulli loco conuenire arbitror, nam et nota herba fuit ac pene familiaris, ut quae in fictilibus sata fuerit et amatoribus usitata id quod nomen στέργηθρον indicat, et elleboro iure opposita, quae astringendi uim ut illa

purgandi habuerit (Plin. XXV. 162). Dulcem quidem fuisse non repperi; sed aut eam cum priore illa confudit Catullus, aut quod uerius habeo, dulcius retulit ad deorum potionem, ambrosia non dixit ne medicinae illa prorsus excideret notio[1]. Ad meam sententiam illustrandam haec addo. Plin. XIII. 116 *Tragon et Asia fert siue scorpionem ueprem sine foliis racemis rubentibus ad medicinae usum. Myricen et Italia quam tamariscum uocat, Achaia autem bryan siluestrem ..... In Syria et Aegypto copiosa haec est cuius* infelicia ligna *appellamus, quae tamen infeliciora sunt Graeciae ..... Materies est dura atque firma qua in domum inlata difficilis partus fieri produnt mortisque miseras.* (Cf. Cat. XXXVI. 8.) Etiam in Attide uideor mihi eiusdem rei repperisse uestigia. Nam Pasithea nomen est herbae quam paeoniam dixerunt. Ἀνώνυμος περὶ βοτανῶν 139 (in Silligii ed. Floridi Macri)

Πασάων βοτανέων βασιληΐδα δίζεο κοῦρε,
*   *   *   *   *
Πασιθέην, ἣν πάντες ἐδωρήσαντο ἄνακτες
Λητοΐδῃ παιᾶνι θεῷ, κατὰ μακρὸν Ὄλυμπον,
Δῶκε δὲ παιονίην καλέσας κατ' ἀπείρονα γαῖαν
Παιδὶ ἑῷ πανάκειαν ἔχειν, ἀκεσίμβροτον ἄνθος,
Ἣν ποτε πεντόροβον κλῄζουσι Ῥέης πολιῆται,
Κύμβαλα τε Φρυγίης μητρὸς μακάρων βασιλείης,
Κρῆτες Δικταῖον δὲ Διὸς μέλος ὀψιγενέθλου.
Ἠελίου δ' Αἴγυπτον ὅσοι περιναιετάουσιν
Ἀγλαοφώτιδα πάντες ἐπικλῄζουσι βοῶντες.

DE ORTHOGRAPHIA QVORVNDVM VOCABVLORVM.

Varus, Varrus, Varius.

Varus nomen apud Catullum bis legitur X. 1, XXII. 1. In priore loco plerique codices habent Varius, Datanus Veranius, *Hah* Varrus, *C Vic ed Pr.* Varus: in XXII. 1 nonnisi *h* habet Varrus, quanquam in titulo Ad Varum duplex r etiam in aliis inuenitur. Varrus,

[1] Nescio an in uoce Sauillum luserit Catullus, quod nomen fuit placentae ex farina, caseo, melle, ouo confectae, teste Catone R. R. LXXXIV. Nam talibus sauillis ambrosiae nomen inditum fuisse docent Photius s. u. Νήλατα· τὰ νεωστὶ ἀληλεσμένα ἄλφιτα καὶ μέλιτι δεδευμένα οἷς καὶ ἀσταφίδες καὶ χλωροὶ ἐρέβινθοι συνεφυρῶντο. ἐκάλουν δὲ τινες αὐτὰ καὶ ἀμβροσίαν.

Varre scripserunt Statius Scaliger Handius alii; etiam Varius in X. 1 seruarunt post Vossium Osannus ad Apuleium de Orthographia § 43 et Weichertus de L. Vario p. 4. Et hoc quidem nec insequente Sermones uarii, quo in nomine Varii per annominationem lusisse potest, nec XXVII. 2 Ingere mi calices amariores quod habent codices pro Inger mi, nec LVI. 10 Camerium mihi pessimae puellae satis defensum arbitror. De Varro alia res est. Nam codex Apuleii de Orthographia a Maio, mox ab Osanno editus, haec habet *Battus iambicus poeta Ouidii contubernalis duplici .tt. scribitur de quo Varrus et Cinna contubernales in suis poematis meminere.* id. § 58 *Ae primum elementum in Aeglaea in prima et media etiam syllaba diphthongus esse debet. Varrus Cinnae contubernalis in primo poemate.* Hunc Varrum eundem fuisse ac Varrus uel Varius uel Varus hic Catulli partim ex huius carmine X colligo ubi simul commemoratur Gaius Cinna (u. 30) partim ex Vergili Ecl. VI, IX. Nam qui VI. 6, 7 dicitur

namque super tibi erunt qui dicere laudes
Vare tuas cupiant et tristia dicere bella
te nostrae, Vare, myricae
Te nemus omne canet, nec Phoebo gratior ulla est
Quam sibi quae Vari praescripsit pagina nomen.

idemque IX. 26–29

Immo haec quae Varo necdum perfecta canebat.
Vare tuum nomen superet modo Mantua nobis,
Mantua uae miserae nimium uicina Cremonae,
Cantantes sublime ferent ad sidera cycni.

hic uix potest alius esse atque ille qui postea in eadem Ecloga cum Cinna et Ansere inducitur uu. 35, 6

Nam neque adhuc Varo uideor nec dicere Cinna
Digna sed argutos inter strepere anser olores.

Nam (1) *Varo* hic habent plerique codices, non quod editoribus ex Seruio et Schol. Cruq. Horati C. I. 6 placuit *Vario*, cuius erroris multae suppeditant causae (2) quos *cycnos* dicit in u. 29 Vari nomen in sidera laturos, eosdem in u. 36 *olores* appellat, unde cum eodem Varo coniunctos iure suspiceris, non cum alieno Vario, (3) Videtur Varus Catulli idem esse atque is de quo Hieronymus ad Eusebii Chron.

ann. A.V. C. 730 A.C. 24 ex Suetonio haec dicit *Quintilius Cremonensis Vergilii et Horatii amicus moritur.* De eiusdem morte scripsit ad Vergilium Horatius C. I. 24, fortasse etiam I. 18; seuerum carminum iudicem idem praedicat A. P. 438, ubi Schol. Cruq. haec habet *hic erat Quintilius Varus, poeta Cremonensis patronus et amicus Vergilii,* Porphyrion haec *hic erat Quintilius Varus Cremonensis amicus Vergilii eques Romanus* (Schwabius Quaest. Catull. pp. 291–3). Iam si hic Quintilius et poeta fuit et Cremonensis et amicus Vergili, haec omnia tam egregie in Varum conueniunt quem Virgilium uidimus in Eclogis memorasse, ut iidem esse uere arguantur. Nam (*a*) quod Cremonensis fuit huc ex parte pertinet *Mantua uae miserae nimium uicina Cremonae*[1], (*b*) quod amicus Vergili, hic et Eclogae sextae Vari nomen praescripsit, et carmina sua necdum perfecta ut optimo iudici recitabat (*c*) quod poeta, cum Cinna Zmyrnae scriptore commemoratur a Vergilio.

Est igitur Vergili Varus idem ac Varrus Apuleii. Nec desunt alia exempla quae pro hac forma stent uocabuli. Nam in Verg. Ecl. IX. 27 unus codex habet *Va.ro* ex *Varro* ut uidetur ortum; *Varrus* cod. Mediceus Taciti Hist. IV. 68, codices aliquot Persi S. IV. 12, VI. 18, Quint. VI. 3. 78, *Varri* cod. *B* Schol. Bernensium ad Ecl. VI. 17. *Varro* eadem scholia Ecl. VI. 13. Simili modo *Varo Varro, Varonius Varronius, Varonianus Varronianus,* inter se mutantur in inscriptionibus (Momms. C. I. L. I. p. 522, I. R. N. 4174, cf. ib. 23, 4362), et numis (Momms. de Moneta Romanorum p. 470, ib. p. 504) cum quibus comparanda sunt *Sula, Nata, Cina, Cota, Gelius, Pilipus, Renius, Saranus, Sisena, Memius, Alius* quae Mommseno teste in libro de Moneta Romanorum pp. 470, 1 plerumque sic scribuntur in numis ante Sullam. Sed quanquam Varrus duplici r non raro legitur in codicibus, non adeo bonae auctoritatis est ut id Catullo

[1] Donatus in Vita Vergili 62 (Hagen) *Vnde factum est ut cum uictor Augustus in eorum agros ueteranos deduci iussisset, non sufficiente agro Cremonensium Mantuani quoque in quibus erat etiam poeta Vergilius maximam partem finium suorum perderent eo quod uicini Cremonensibus fuerant. Sed Vergilius merito carminum fretus et* amicitia quorundam potentium *centurioni Arrio cum obsistere ausus esset ille statim ut miles ad gladium manum admouit, cumque se in fugam proripuisset poeta, non prius finis persequendi fuit, quam se in fluuium Vergilius coniecisset atque ita in alteram ripam enatauisset. Sed postea et per Maecenatem et per triumuiros agris diuidendis Varum Pollionem et Cornelium Gallum fama carminum commendatus Augusto et agros recepit et deinceps Imperatoris familiari amicitia perfruitus est.* Hic qui amici quidam potentes iidem *doctissima turba potentum* in Focae Vita Vergili (u. 20) dicuntur.

restituerim. Nam nec in Mommsenianis inscriptionibus nequé in Orellianis inueni; semel tantum in Gruterianis 1099. 6. Contra *Vaarus* geminata a bis exhibet C. I. L. I. 1052, 1166 cuius similia sunt *Vaala Feelix aara Calaasius faatum Maanius Maarcius naata Paacilius Paapia paastores Staatius Vaarius.* Quae cum a geminent utpote productam idem credo etiam in *Varum* cadere, nam nec *Valla Fellix fattum Mannius Varrius* Romanos nec uero *Varrum* dixisse. Eadem fere Weichertus de L. Vario p. 4 'non dubium est quin Varrus 'inauditum Romanis nomen solis librariis eorumque neglegentiae 'debeatur[1].'

Multo crebrius inter *Varus Varius* fluctuant codices.

Verg. Ecl. VI. 12	*Quam sibi quae* Vari *praescripsit pagina nomen* (Varii *P*)
Hor. S. I. 5. 40	*Plotius et* Varius *Sinuessae Vergiliusque*
93	*Flentibus hic* Varius *discedit maestus amicis*
6. 55	*Optimus olim Vergilius, posthac* Varius
9. 23	*Si bene te noui non Viscum pluris amicum,* *Non* Varium *facies.*
10. 44	*forte epos acer Vt nemo* Varius *ducit*
Epp. II. 1. 247	*Dilecti tibi Vergilius* Variusque *poetae*
A. P. 55	*Vergilio* Varioque

His septem locis alii codices Varium, alii Varum habent; in Sat. II. 8. 21, 63 Varium Ritteriani ut uidetur, omnes.

Donatus in Vita Vergili (in Scholiis Bernensibus ed. Hagen, pp. 734–745)

10 *inuitatum a* Vario *ad communionem sui*	Vareo codex *P* Hagen
19 *Asinium Pollionem Alphenumque* Varum	Varum codd. omnes
37 *ex reliqua* L. Varium *et Plotium Tuccam*	Varium *G*, Valerium *BP*
38 *Tucca uetat* Variusque *simul*	Varus *R* Reyfferscheidii
39 *Egerat cum* Vario *ut Aeneida combureret*	Varo *BR*
40 *Eidem* Vario *ac simul Tuccae*	Vario *B*, Varo *R*
41 *Edidit auctore Augusto* Varius	Varǒs *B*, Varus *R*
42 Varium *duorum librorum ordinem commutasse*	Varium *V*, Varum *R*
63 *triumuiris agris diuidendis* Varum *Pollionem et Cornelium Gallum*	
68 *Sexta (Ecloga) μεταμορφώσεις et dicitur* Varus *uel Silenus*	

[1] Nescio quid Victorino tribuendum sit sic praecipienti 2457 P. *Per duo r Arruntium Varrum currit ferrum.*

Focas in Vita Vergili (Reyfferscheid Suetoni Relliq. 68–72)

Tum tibi Sironem, sibi contulit ipsa magistrum
Roma potens, proceresque suos coniunxit amicos.
Pollio Maecenas Varius *Cornelius ardent*
Et sibi quisque rapit per te uicturus in aeuum.

ubi Weichertus legit Varus.

Valerius Probus in Vita Vergili (Reyff. 52–54)

53. 4 *Restitutus beneficio Alfeni* Vari
54. 1 *Quod et Seruius* Varus (*Seruios* Varos cod. *V*) *hoc testatur epigrammate.*

Tucca uetat Varusque simul (sic omnes codd. Reyfferscheidii).

Martialis VIII. 18. 7 *Et* Vario *cessit Romani laude cothurni*
(Vario Thuanaeus, Varro alii)

56. 21

Quid Varios *Marsosque loquor?*

(Varos plerique, Varros alii)

XII. 4. 1 *Quod Flacco* Varioque *fuit summoque Maroni Maecenas*

(Varro, Varo alii).

Possum multa alia exempla addere, sed haec satis sunt ad demonstrandum id quod dixi, toties permutari inter se Vari, Varii nomina ut etiam contra codices alterutrum scribendum sit prout res uel uersus postulet ratio. Vide Ribbeckium in Prolegom. Vergil. p. 101. Itaque Varus Catullo X. 1 restitui.

Arunculeius Aurunculeius.

Liu. XXVII. 6 Aurunculeius habent codices Harl. 2493, Burn. 198, 199 Arunculeius Burn. 201. XXVII. 7 Aurunculeius Aurunculeio Harl. 2493, Burn 198, Aurunculeius Arunculeio Burn. 199, Arunculeius Aurunculeio Burn. 201. XXVII. 41 Aurunculeio Burn. 198 Arunculeio Harl. 2493, Burn. 201 Arunculo Burn. 199. XXXVI. 45 Aurunculeius Harl. 2493,

Burn. 198. XXXVII. 2, 55 Aurunculeium Harl. 2493, Burn. 198, Arunculeium 55, Aurunculeium 2, Burn. 199.

Zmyrna, Smyrna.

Smyrna an Zmyrna scribendum esset, nota grammaticorum quaestio. Sext. Empir. contra Mathematicos 173, 4 *οὐδὲν γὰρ βλαπτόμεθα ἐάν τε σὺν τῷ ι γράφωμεν τὴν δοτικὴν πτῶσιν ἐάν τε μή, καὶ ἐάν τε διὰ τοῦ σ τὸ σμιλίον καὶ τὴν Σμύρναν, ἐάν τε διὰ τοῦ ζ, καὶ ἐπὶ τοῦ Ἀριστίων ὀνόματος ἐάν τε τῇ προηγουμένῃ συλλαβῇ τὸ σ προσμερίζωμεν ἐάν τε τῇ ἐπιφερομένῃ τοῦτο συντάττωμεν. Εἰ μὲν γὰρ παρὰ τὸ διὰ τοῦ σ ἀλλὰ μὴ διὰ τοῦ ζ γράφειν τὸ σμιλίον οὐκέτι σμιλίον γίγνεται ἀλλὰ δρέπανον, καὶ εἰ παρὰ τὸ σ τὸ τοῦ Ἀριστίων ὀνόματος οὕτως ἀλλὰ μὴ ἐκείνως συντάσσεσθαι τὸ σ, ὁ Ἀριστίων καθώς φησι τὶς τῶν χαριεντιζομένων δειπνίων γίγνεται, ἥρμοζε μὴ ἀδιαφορεῖν· εἰ δ' ὅπως ἂν ἔχῃ τὸ τῆς γραφῆς τὸ σμιλίον ἐάν τε διὰ τοῦ σ ἐάν τε διὰ τοῦ ζ κατάρχηται, ὅ τε Ἀριστίων ἀεὶ ποτε ἔστιν Ἀριστίων, ἐάν τε τῷ ι ἐάν τε τῷ τ τὸ σ προσμερίζωμεν, τίς χρεία τῆς πολλῆς καὶ ματαίας παρὰ τοῖς γραμματικοῖς περὶ τούτου μωρολογίας;* Eustath. ad Il. 2. 267 (p. 217, 24) *ὅτι δὲ τὸ σμῶδιξ καθὰ καὶ τὸ σμερδαλέον καὶ τὸ σμικρὸν, διὰ τοῦ ζ εἶχον τὴν προφορικὴν ἀρχὴν πάλαι ποτὲ διὰ τὸ παρεοικὸς τοῦ ἦχου, δηλοῦσιν οἱ παλαιοὶ ὧν ἐν ῥητορικοῖς λεξικοῖς τοῖς κατὰ στοιχεῖον κεῖται καὶ ταῦτα ἐν τῷ ζ στοιχείῳ· ζμινύη ὅτε τὸ σκαφεῖον, ὅτε τὸ ἀξινάριον, οἱ δὲ δίκελλαν. καὶ ζβέσαι τὸ παῦσαι λῆξαι κοιμίσαι, καὶ ζβεννυμενάων αἰγῶν ληγουσῶν καὶ ζμῶσαι τὸ πατάξαι.* Id. 228, 22 *Δωρικῶς μέρδω καὶ μετὰ τοῦ ζ ἐπιτατικοῦ κατὰ συγκοπὴν ζμέρδω κατὰ τοὺς παλαίους γραμματικούς· ἀφ' ὧν καὶ τὸ ζμύρνα καὶ τὸ ζμικρὸς διὰ τοῦ ζ κατήρχετο.* Lucian. Iudic. Vocalium IX *Ὅτι δὲ ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοὶ μηδέποτε ἐγκαλέσαντι τῷ ζῆτα σμάραγδον ἀποσπάσαντι καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ Σμύρναν* unde apparet *Ζμύρνα* recentiorem formam Lucianum habuisse. Eadem fuit sententia Herodiani Fragm. post Moeridem Piersoni (ed Koch p. 415) *ζητεῖται πῶς γραπτέον τὸ Σμύρνα ἐπειδὴ τινὲς μετὰ τοῦ ζ γράφουσιν αὐτὸ, ἕτεροι δὲ μετὰ τοῦ σ. Διπλοῦν γὰρ ὂν τὸ ζ, οὐκ ἐγχωρεῖ μετὰ τοῦ ζ γράφεσθαι, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι τρία σύμφωνα ἐν ἀρχῇ τίθεσθαι λέξεως, εἰ μὴ μετὰ τοῦ ρ, ὃ ἔχει τινα οἰκειότητα πρὸς τὰ φωνήεντα.* Theodos. Gramm. p. 63, 26 (Goettling. p. 225), *τὸ σμιλίον Σμύρνα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια διὰ τοῦ σ γραπτέον οὐ διὰ ζ.* Vbi Goettlingius 'In Marmor. Oxoniens. (XCVI. 1. 8) pro '*Σμυρναίων* est *Ζμυρναίων*. Mihi haec scriptura ex forma ϟ quam Σ in 'antiquis marmoribus habet exorta esse uidetur.' Adde Philem. Lex. p. 233 (Osann). Hos locos congessit Passouius ap. Weichert. Poet. Latin. Fragm. p. 171. Ipse autem censet Philippi temporibus scrip-

turam ΖΜ pro ΣΜ in Ζμῆνος Ζμίνθος et similibus uocabulis inualuisse. Quod ad Romanos attinet, Zmyrnam habent optimi cod. Ciceronis Phil. XI. 2, pro Balbo XI, Zmyrnae codex Maii de Rep. I. 8 a m. pr. ubi Maius conparat Martian. Capell. III. 257 *Z a Graecis uenit licet etiam ipsi primo C Graeca utebantur; nam Sethum dicebant quem nunc Zethum dicunt; tamen haec geminata ab ipsis etiam habetur. Nam a T et C componitur, quam ut aduertas duplicem nunquam poterit geminari. Haec praeponitur M literae ut* Zmyrna, Zmurnaeum Cato R. R. 102, Zmurnae Varro R. R. I. 7. 6, Zmyrnae unus codex Suetoni de Gramm. Illust. VI, Zmyrnae, Zmyrna (h. e. Cinnae poema) ib. XVIII (ed. Reifferscheid), Zmyrnam (Cinnae) Quinct. X. 4. 4, Zmyrna ib. IX. 2. 64, Zmyrna Zmyrnaei Tac. Ann. III. 63, IV. 43, 55, 56; et sic Plinius Silligii quanquam uariant codices. Zmyrnae Hyginus Fab. CCLI, sed Smyrna Smyrnae idem Fab. LVIII. Zmyrnam Zmyrnaeos Zmyrna Solinus 40 (p. 186, 7 ed. Mommsen.). Romani Grammatici Smyrnam potius scripsisse uidentur. Prisc. I. 30 Keil *Sola haec semiuocalis post S ponitur quod mutarum est ut* Smyrna, smaragdus. I. 56 Keil *In semiuocalibus similiter sunt aliae praepositiuae aliis semiuocalibus in eadem syllaba ut m sequente n, ut* Mnestheus amnis, *s quoque sequente m* ut Smyrna smaragdus *nam uitium faciunt qui zm scribunt: numquam enim duplex in capite syllabae posita potest cum alia iungi consonante.* Apud Charisium uariant libri I. p. 93 Keil *Cinna in* Zmyrna *huius tabis dixit nullo auctore.* I. p. 145 Keil *Huius tabis Cinna in* Smyrna *dixit.* Ζμυρναίων in numis saepius inueniri testatur Spanhemius de Praestantia et Vsu Num. I. 116. Legitur etiam in inscriptionibus Gruteri CCCXIV. 1, Boeckhii 3203 . 7, 3211 . 6, 3270 . 8, 3286 . 10, 3289 . 10, 3312 . 5, Mommsen. C. I. R. N. 1798 Zmurna 1250.

Flagro, fraglo, fragro.

Quod flagrans habent plerique[1] codices Catulli VI. 8 Sertisque ac Syrio flagrans oliuo, flagrantem LXVIII. (144) Flagrantem Assyrio uenit odore domum, id non ex mero errore ortum iam intellexerunt Ritschelius et Ribbeckius (Iahn. Ann. 1858, p. 191). Fragrare enim auctoribus parum certis niti docet antiquissimorum codicum conparatio. Ex Vergili Ribbeckianis haec constant

[1] D habet *Fragrantem* sed ut in multis aliis locis, ita hic interpolatoris manum passus esse uidetur.

G. I. 331 *ille* flagranti . . . *dextra* (fraglanti *PV*, secundum Ribbeckium in Iahn. Ann. 1858, p. 191, sed in editione non conparet)

Aen. II. 685 *crinemque* flagrantem...*excutere* (fraglantem *P*)

VIII. 397 flagrantem *feruida pinum* (fraglentem γ^1)

IX. 72 *pinu* flagranti *feruidus implet* (fraglanti $P\gamma^1$, fragranti *M*)

XI. 225 *medio in* flagrante *tumultu* (fraglante pr. *P*)

XII. 65 Flagrantis *perfusa genas* (fragrantis c^1)

G. IV. 169 *redolentque thymo* fraglantia *mella* (sic $FM\gamma$ fragl$\overset{n}{a}$tia *b*, flagrantia *Pac2*, Diomedis *Par A. Mon.* fragrantia c^1)

Aen. I. 436 *redolentque thymo* fraglantia *mella* (fraglantia $\gamma a^2 b^1$ FRAGL*antia* P FLAGRANTIA *pr. M*, *Fc*, FLAGRANTIA (R *in ras.*) *R*, fragrantia *corr. M* $a^1 b^2$)

Ex his locis, quorum sex priores flagrare pro uri ponunt, duo posteriores pro redolere, fragrare duplici r scriptum exhibet *M* (Mediceus) bis, Ae. IX. 72 fragranti pro ardenti, Aen. I. 436 fragrantia pro redolentia, et hic quidem ex flagrantia mutatum. Non legitur in *FPR*. Contra inter flagro, fraglo maxima est uacillatio. Nam in sex prioribus locis fraglare quater Palatinus, in duobus posterioribus semel (Aen. I. 436) posuit; in iisdem duobus fraglantia Mediceus et Schedae Vaticanae G. IV. 169, flagrantia Aen. I. 436 Mediceus Romanus Schedae Vaticanae omnes habent a manu prima. Sed tamen si Vergili locos tantum respicias, flagrare pro ardere plerumque, flagrare incertum an fraglare pro redolere posuerit. Apud Lucretium VI. 1166, 7 flagrabat bis scriptum est, nec uidentur uariare codices.

Ad Plinium uertamur, cuius fragmenta librorum XI—XV extant in palimpsesto Veronensi saec. quarto exeunti uel ineunti quinto assignato a Moneo, quem ipse publici iuris fecit in editione Silligii T. VI. Huius in tribus locis ubi legitur flagrare, constanter sic scriptum est.

XI. 173 *buccarum sinus perlucent, oculi* flagrant *labore perpulsi.*
XIV. 131 *siccata recipit ignes et sine alimento per se* flagrat.
XV. 74 *permittiali odio Carthaginis* flagrans.

Fragm. Gargilii Martialis de Amygdalis VII ex codice saec. V uel VI ed. a Maio Auct. Class. I. 391–413 *Aristoteles in Georgicis amaritudinem amygdali* fraglanti *soli adsignat.*

Taciti codices duo Medicei conlati ab Orellio flagrare tricies fere exhibent, fraglare bis tantum, ni fallor, Hist. II. 31 fraglantissimae *libidinis*, II. 46 *furore quodam et instinctu* fraglabant. Pro olere nusquam uidetur usurpasse.

Apud Prudentium, cuius codicem inspexi quo non extat antiquior Bodleianum saeculi, ut habetur, VIII (Auct. I. 2. 22) fraglat scriptum est Cathem. III. 22 *Nullus aromate* fraglat *odor*, V. 114 *Illic purpureis tecta rosariis omnis* fraglat *humus*, et hic quidem ex flagrat mutatum. Peristeph. X. 734 *Sedat omnem pectoris* flagrantiam, Cathem. XI. 68 flagrasse *nardo et nectare* XII. 70 *thesauros et* fraglans *odor* Perist. X. 63 Flagrare *cunctos peruicaci audacia* Cath. IV. 22 *Tetrum* flagrat *enim uapore crasso Horror conscius estuante culpa.*

Apud Horatium C. I. 25. 13 *flagrans amor*, fraglans habet codex π Kelleri, C. II. 12. 25 *flagrantia oscula*, fraglantia codd. *u* et π a m. sec.; in C. III. 13. 9 *flagrantis Caniculae*, Ep. V. 81 *amore sic meo flagres* non uidentur uariare.

Senecae codices quatuor a me inspecti (Lincolniensis, Canoniciani 86, 89, 93) haec praebent.

Medea 33	flagrantibus *Ignifera loris*	(omnes)
839	Flagrante *coma noua nupta faces*	(Fragrante Can. 86 a m. pr., nunc Flagrante)
858	Flagrant *genae rubentes*	(omnes)
Thyestes 98	flagrat *incensum siti Cor.*	(flagat Can. 86)
Octauia 51	*odio pari Ardens mariti mutua* flagrat *face*	(fragat Can. 86, 89)
132	*Odioque nostri* flagrat	(fragat Can. 86, 89)

In quibus fragat quinquies positum non mero errore profluxisse et credibile est et nititur testimonio Glossatoris apud Mai. Auct. Class. VIII. 237 *Dicimus* fraglo, as *et* frago, as *omnia pro olere et ab istis uerbalia.* Seneca Apocolocyntos. IV flagrat *nitidus fulgore remisso Voltus* (sic cod. Ball. 136).

Boethius IV.	Pr. 6	*odio* flagrantes
III.	Metr. 12	*cum* flagrantior *intima Feruor pectoris ureret*
III.	Pr. 1	*quanto ardere* flagrares
V.	Metr. 3	*Sed cur tanto* flagrat *amore*

flagrare constanter cod. Trin. saec. XI.

Martialis III. 65. 9 *Hoc tua, saeue puer Diadumene, basia* fraglant sic Thuanaeus et Schneideuini *AB*.
58. 7 *Et multa* fraglat *testa senibus auctumnis* sic *A*, flagat *b*, flagrat *XB* plurimi.
I. 87. 1 fragles *Fescennia uino* sic Thuan. *AB*. frages Gudianus saec. XII. flagres plerique reliqui.
V. 37. 9 Fraglauit *ore quod rosarium Paesti* sic *XB*, flagrauit Thuanaeus et alii, flaglauit *A*.
VI. 55. 3 Fraglas *plumbea Nicerotiana* sic *XAC*, flagras nouem.
XI. 8. 12 *Hoc* fraglant *pueri basia mane mei* sic *XAC pr. V*, flagrant Thuanaeus et sex alii.
VII. 87. 3 *si* flagrat *amore catellae* sic plurimi, fraglat *X*, fragat pr. *A*.
26. 7, 8 *amore nugarum* Flagret fraglet *XA*.
27. 6 Flagret *et exciso festa culina iugo* fraglet *XA*.
XII. 52. 4 flagrat *amore cinis* fraglat *XA*.
X. 86. 2 Flagrauit *quanto Laurus amore pilae* sic Thuanaeus, fraglauit *XA*.

Apud Apuleium fraglantissimo *amore* Met. IV. 31, flagrantiae *solis* ib., *inuidiae felle* fraglantes V. 9, *cupidine* fraglans *cupidinis* V. 23, flagrans *balsama Venus* VI. 11, *de solis* fraglantia *mutuata colorem* VI. 12 codex Laurentianus LXVIII. 2 a Keilio collatus in O. Iahni ed. Cupidinis et Psyches.

Incerta res est apud Ciceronem, qui pro *redolere* nunquam uidetur usurpasse uocabulum. Flagrare tamen plerumque in locis repperi, ubi optimorum codicum scripturam cognoscere licuit, interdum flagare ut Paradox. IV. 18 ubi Orelliani *AB* habent deflagare, De Oratore I. 14 ubi Canon. 252 flagauerunt: et sic Ciceronem per l, non per r, scripsisse confirmant assonantiae qualis est illa in Verrinis II. 4. 71 *Conuiuia stupris domesticis flagitiisque* flagrabunt.

Venio ad grammaticos. Nonius 438 Flagrare *et ignescere ita discernitur quod ignescere incendi et ardere*, flagrare *uero olere: et in plurimis inuenitur ista discretio.* Quae uerba nisi corrupta sunt, Nonius inter flagrare et fragrare non posuit discrimen. Seruius quae de hac re dicit haec sunt ad Aen. I. 436 Fragrantia. *Quotiens incendimus significatur quod flatu alitur per l dicimus, quotiens odor qui fracta specie(?) maior est per r dicimus.* Probus in Appendice p. 201.

19 Keil *Inter* fragrat *et* flagrat (fraglat cod. *B*) *hoc interest quod* fragrat (fraglat *B*) *odorem significat*, flagrat *uero splendorem demonstrat*. Hoc Probi praecepto nihil antiquius neque ad rem grauius habeo; nam cetera uocabula inter quae discretionem ponit, pleraque sunt eiusmodi ut audientibus potuerint eadem uideri, quod cadit in *flagrat*, *fraglat*, in *flagrat*, *fragrat* non ex aequo. Gloss. Ball. Fraglat *et* flagrat *ita distinguitur:* fraglat *per r litteram ad odorem refertur;* flagrat *per l ad flammam et ignem*. Id. Fraglat *redolet spirat*, Fraglantia *bene olentia*. Gloss. Hildebrandi p. 147 Fraglantis *bene olentes*. Gloss. apud Mai. Auct. Class. VIII. 245 Fragrare *olere quod et* fraglare *dicitur*.

Glossarium uetus Bibl. Bodl. (Auct. I. II. 24)

Flagrans *ardens fulgens*.
Flagrat *ardet urit uel olet*.
Flagrantia *redolentia ardentia suauis odor*.
Flagrantius *copiosius*.
Flagrantes *olentes ardentes uel refulgentes*.
Fra. glat. *plus olet* . *uel* fraglat . *odorem dat*.
Fraglantes . *bene olentes uel refulgentes siue ardentes*.

His adde Schuchardti exempla (Vokalismus des Vulgaerlateins I. 139) ubi fraglare pro flagrare nouies, pro fragrare quater positum est. Non dissimili modo fragellum interdum inuenitur pro *flagellum*, ut in codice Columellae III. 10. 2, Pal. Euan. 95. 6. 16 apud Schuchardt. p. 138.

Illud praeterea notandum est, quod flăgro uel frăglo rarius a correpta legitur. Habent id quidem Vergilius G. I. 331 *ille* flagranti, Aen. II. 685 *crinemque* flagrantem, Cat. VI. 8 *Sertisque ac Syrio* flagrans *oliuo*, Manilius I. 620, V. 437, Petronius Sat. 124. 262 (fragranti codex *P* Buecheleri). Sed nusquam sic usurpatur apud Lucretium Tibullum Propertium Horatium Ouidium Persium Iuuenalem Martialem Statium Priapia; nec, quod equidem sciam, apud Lucanum Senecam Valerium Flaccum. Ex his locis quinque ubi a correpta est, in uno Catulliano sensum *olendi* retinet; in ceteris pro *uri* dicitur. Ne hoc quidem fortuitum habeo; nam ex conparatione scripturae codicum hoc elici posse uidetur; flagrare plerumque scriptum fuisse ubi *uri* significaretur; flagrare uel fraglare, incertum utrum sed hoc fortasse saepius, ubi pro olere positum esset. Sed hoc sensu Catulli tempore rarius usurpabant

uocabulum, cum is apud Plautum Terentium Ennium Comicorum et Tragicorum fragmenta Lucretium Caesarem Salustium Corn. Nepotem Ciceronem nusquam uideatur occurrere. Itaque haud scio an non recte Ribbeckius suspicatus sit Seruianum illud discrimen serius inuectum fuisse. Nam si duplici sensu primo dicebatur flagrare facile euenit ut progrediente tempore grammatici duplici modo id scriberent eaque discretio a multis nec tamen constanter seruaretur. Iam Catullus dum id in significatione olendi uult ponere, aut una forma flagrans usus est, altera enim nondum extabat, aut si duae suppeditabant, flagrans praetulit, ut in quo priorem a facilius quam in fraglans corripi posse intellegeret. Vnde flagrans VI. 8, Flagrantem LXVIII. 144 retinui, ne fraglans quidem nec Fraglantem ausus inducere, cum haec a semper aut producta aut incerta legatur.

Pipilare, pipulare, pipiare.

Variant Glossaria inter pipiare, pipilare, pipulare. Gloss. ap. Mai. Auct. Class. VIII. 473 Pipiuncula *accipiter a pipiando.* Gloss. Amplonianum p. 362. n. 248 pipant *resonant* ubi Hildebrandus correxit pipiant. Glossae Isidori pipilare *resonare.* Gloss. ap. Mai. Auct. Class. VIII. 483 pilulare (lege pipulare) *resonare.* Et pipiare quidem uel plipiare uel piplĕre accipitrum proprium fuisse uidetur; uide locos congestos a Reyfferscheidio ad Sueton. de Natura Rerum 248–252, ib. 308–311 quanquam de ploratu hominum uel infantium usurpatum est a Tertulliano adu. Valentin. XV *Caelestes imbres* pipiauit *Achamoth.* Id. Monogamia XVI *Infantes* pipiantes. Pipare uero quanquam accipitri tribuitur in Carmine de Philomela 24, et ab Aldhelmo de re Grammatica (Mai. Auct. Class. V. 569) largioris significationis uocabulum de gallinis dicitur secundum Nonium p. 156 uel pullis[1] ib. p. 450 uel pueris (Reyfferscheid 248), et hinc pipulum declinatum esse docet Varro L. L. VII. 103. Huius deminutiuum quanquam uel in i uel u formari poterat, ut a uagio uenit uel uagilo uel uagulo, pipilare cum Scaligero praeferendum censeo, tum quod in Catulli codicibus pipulare non occurrit, habent enim aut piplabat aut pipil(l)abat, tum quod in

[1] Pipire de pullis usurpat Columella V. 8. 14 *animaduertat an pulli rostellis oua percuderint et auscultetur an* pipiant. Hinc pipio, onis h. e. pullus adhuc pipiens uidetur prouenisse.

uocabulis quae sonitum describunt, literam i praecipue affectabant Romani, idque non solum ubi praecedente altera i causa accedit consonantiae, ut *plipiare tinnipare zinzinare titiare pipilare quirritare sibilare*, sed etiam alias ut *trucilare pusitare mugilare gracitare plausitare glaucitare facillare soccitare passitare bombilare* ut nihil dicam de iis ubi i singulis syllabis recurrit. ut *hinnire miccire mintrire gliccire fintinnire crispire fritinnire titinnire* . Pipillanti legitur etiam in inscriptione sepulcrali ex uase sumpta, (Meyer Anthol. I. 1459) quae si sincera est ad Catulli carmen spectat. *Lusciniae Philumenae. ex auiario Domitiorum, selectae uersicolori pulcherrimae cantatrici suauissimae omnibus gratiis ad digitum pipillanti . . . . Heu misella auicula hinc inde uolitabas tota garrula tota festiua.*

ADDENDA PROLEGOMENIS.

Locis quos ex Catullo citatos saeculis XIV, XV attuli Prolegomenon pp. x–xvi hi accedunt.

Cod. Harl. 6514. *Dirceus Amphion. Illa quae propter uoluptatem iocunditatemque quae inde nobis perueniunt proponimus, non autem propter dignitatem aut utilitatem: hinc* passer delitie meae *dixit Catullus. In singulari autem* delitia *tigni species est aut a culmine ategulas uersus fustigiatum* (l. fastigiatum) *collocatum unde et tectum delitiatum et tegule delitiares . hin titus* (Hinc Titus) *Vespasiani filius propter clementiam et liberalitatem suam delitie humani generis dictus est.*

Vide Paul. Diac. p. 73 Mueller, Sueton. Titus I.

Petrarcha *de remediis utriusque fortunae* Praef. Lib. II. p. 104 ed. Basil. 1581 *Stultorum risus quo inepto res ineptior nulla est ut Catullus ait.* Cf. Cat. XXXIX. 16.

Id. I. 59, p. 55 ed. Basil. *Pastor eris officium uile laudatum licet a multis ante alios a Catullo Veronensi.* In quo errasse Petrarcham manifestum est; uenerat in mentem Tibulli I. 1 uel I. 5 uel II. 3 quae Elegia tota est de rure.

Id. I. 69, p. 63 *Quid ex uestris Ouidio? Catullo? Propertio? Tibullo? quorum nullum ferme nisi amatorium est poema.* Etiam in his *Nulla fugae, nulla spes igitur est salutis* quae in eodem libro p. 32 leguntur Catullum fortasse respexit. Cf. LXIV. 186 Nulla fugae ratio, nulla spes.

Xicho Polentonus[1] *Epithoma in scriptorum illustrium latinae linguae* (*uitas* suppleuit manus altera) Harl. 4769, qui liber perscriptus est die XXI Iulii 1438, haec dicit lib. II. p. 30 b. *Fuit Emilius Macer Veronensis. Fuit conterraneus eius Valerius Catullus. bello hic ciuili quod in Marium Sylla gessit natus est Veronae. Diem uero ipso in aetatis flore, trigesimum agebat annum, exegit Romae. Poema suum habetur unum ad Cornelium Gallium inscriptum. Epithalamia sunt rebus amatoriis et lasciuiis plena. Feminam quandam cui uerum Clodia nomen erat Lesbiam nomine mutato et falso uocat, eandemque basiis multis milibus basiat.* (Cf. Cat. V, 7, 10.)[2]

Cynthius Cenetensis dictus a Ceneta oppido non longe distante a Taruisio, cuius *mira in elegiaco carmine facilitas sed omnino elumbis atque eneruis* fuisse dicitur a Lilio Geraldo in dialogo I de poetis sui temporis, in commentario ad Vergili Aeneidem incertum quo anno scripto sed ut uidetur inter 1400–1460[3], unde partem quae ad primos tres libros pertinet Maius edidit in Auct. Class. VII. 323–396, haec habet ex Catullo. Aen. I. 3 Lauinia uenit Littora. *Et non Lauina. Silius Italicus.* Sceptraque fundauit Teucris lauinia uictor. *Catullus Veronensis* 'lauinius acer.' unde colligas sic scriptum fuisse in codice Catulli quem uiderat Cynthius, pro Lanuuinus ater (Cat. XXXIX. 12), quemadmodum acer legitur etiamnum in H et Phillippensi.

Aen. I. 4 (*Iuno*) *dicitur Cincia quod cingulum castitatis resoluat;*

[1] *Xichi Polentoni suorum temporum literatissimi uiri*, quae uerba sunt Hieronymi Squarzafici Alexandrini in epistula ad Antonium Serachum Archiepiscopum Corinthiensem, impressa in fine libri anno 1477 editi Venetiis, continentis autem fragmenta Asconii Pediani commentariorum in Ciceronis orationes, qualia scripta sunt in codice a Poggio reperto in Monasterio Sancti Galli prope Constantiam, Dissertationem Georgii Trabezuntii de artificio Ciceronianae orationis pro Quinto Ligario, Inquisitionem Antonii Luschi super XI orationes Ciceronis, Xichonis Polentoni argumenta super aliquot orationibus et inuectiuis Ciceronis. Nota est Xichonis epistula ad Nicolaum de Niccoli de reperto Titi Liui sepulcro Patauii, scripta V. Cal. Nouemb. 1414. Eius in fine haec dicit de se ipso. *Breuius atque ornatius quisquam forte sed uerius* (*nam ipse ego rebus interfui*) *nemo dicet. Hoc enim quod sapientia tua dignum munus censui uelut massam quandam auri rudem non modo purgandam sed digniorem ad formam recoquendam refingendamque mitto. Mihi enim seruit non ut tibi illud lepidum quod apud nostros coaetaneos resurrexit sed quoddam commune dicendi genus.*

[2] Hunc Xichonis locum et Petrarchae duos priores mecum communicauit Iacobus Mowat, socius Collegii SidneySussex apud Cantabrigienses.

[3] Maius dicit Cynthium *circa tempora Pii II Papae uixisse aequalem Pomponii Sabini, hominem philologia mira abundantem qui multos deperditos hodie auctores adhuc legebat.* (p. ix.)

nam quando deponebant uirginitatem, cingulum dissoluebant mariti. Ouidius zonaque salaci (fallaci) casta recincta manu, *et Catullus* quod zonam soluit diu ligatam. (Cf. Priscian. I. 22.)

Guarinus Veronensis in Epistula quam scripsit Francisco de Lignanime[1] Episcopo Ferrariensi (1446–1462) Catulli citat uersum allatum in praefatione Plini sed ita ut ipsum carmen legisse se demonstret. Cf. *qualiacumque, uirtutibus auxisti* cum Cat. I. 9, LXIV. 323. Extat in codice Bodleiano (Canon. Misc. 169).

Guarinus Francisco Ferrariae Episcopo Primitias studiorum offert[2].

Cum tuam obseruandissime pater in me ac meos beniuolentiam animaduerto saepiusque perpendo: quam re ipsa testaris et epistolis grauiter et iniquo patior animo quoniam qua uia remuneracionem pro dignitate prosequar non uideo. An uasis te preciosis et artificiose celatis et reliquo eximiae supellectilis genere donauero? minime sane; cum et ipse caream et tu pro tua modestia ac liberalitate non abeas aueas (? meas) et ad erogandum quam ad capiendum sis alacrior. eam ad rem scitum illud dicere par fuerit Aurum et argentum non est mihi quod habeo hoc tibi do. Siquidem cum nostris de studiolis non nullas carpere primicias detur, cui potius quam tuae dignitati eas offerre fas fuerit? qui soles meas esse aliquid putare nugas *ut poeta conterraneus meus inquit et scriptis qualiacunque sint meis pondus et pretium possis adiungere. Tanta enim in te uiget auctoritas quam ingenio concitasti* uirtutibus auxisti *actione denique perpetua conseruasti ut non solum expectationi nostrae respondeas sed et sapientia tua superes. Tua testis est uita quam adeo bene sapienter integreque degisti ut per omnes honorum gradus episcopatum potius mereri quam desiderare contentus extiteris. munusculum uero nostrum eo paternitati tuae iocundum esse debebit quo uel gratae mentis prae se fert indicium uel aptius tempori conuenientiusque ad te defertur. nam cum festus oliuarum dies instet inquo ad uenienti domino laetis pueri uocibus obuiam prodierunt et iubilantes honorifice decantarunt Benedictus qui uenit in nomine domini Osanna in excelsis nos quoque Beatissimo Alexandrinae ciuitatis archiepiscopo Cirillo duce quasi palmas oliuasque gestantes tuae paternitati obuiam prodimus* (*prodamus* Ms.) *et e ferraria tua quae aduentum tuum gratulabunda gestit hunc ipsum ueluti pacis obsidem sermonem egraeca lingua tuo nomine latine conuersum*

[1] Scripsit hic Franciscus Commentarium de inuentoribus artium, Epigrammatum libellum, Disquisitiones Astronomicas. (Vghellus in Italia Sacra, II. 592).

[2] Hunc titulum serior manus addidit.

offerimus. In quo perlegendo maximas tuae p. gratias habebo si uti meam deuotionem et obseruantiam animaduerteris ita recentem indies recordationem de me beniuolenciamque seruaueris. Rem uero ipsam adeo gratam et animo tuo acceptam fore nuntio ut sententiarum grauitate scripturarum intelligentia atque dulcedine non prius de manu depositurus uideare quam auertice ad calcem usque perlegeris. Vale.

Eiusdem Guarini ex Epistulis quarum LXIII extant in codice Balliolensi 136 haec excerpsi, quae ad Catullum referri uidentur.

Ex Epistula anni 1442 (p. 125) *Magnum uideo tibi susceptum esse laborem ut Virgilium uertas.* Cf. Cat. CXVI. 5.

P. 121 *memoria omni dulcior ambrosia pascit animos.* Cf. Cat. XCIX. 2.

ADDENDA NOTIS CRITICIS.

XI. 8. Epra *pro* aequora *O*, *unde confirmatur id quod ipse scripsi LXXVI.* 11 istinc te ip̄e *pro* instinctuque *uel* instinctoque.

XXIII. 2. cimex al' *O.*

XXV. 7. *Catagraphos esse anulos signatorios non solum addito epitheto* Thynos *confirmatum habeo, sed etiam eo quod facinori Thalli melius sic respondet supplicium; nam ut hic catagraphis quos inuolarat usurus fuit ad signanda ea quae furatus est, sic flagellis Catullus quibus eum tanquam furem furti signis conscribillaret. Cf. Schol. Bern. Geor. IV.* 559. Timet ne quis sibi inuolet opus suum et signet, *quibus uerbis pene allusisse uidetur Catulli uersui* Remitte pallium mihi meum quod inuolasti.

XXVII. 2. Inger. *Cf. Gloss. Bodl.* Poster. hodie. cras. *Appendix Probi* 197, 27 *Keil.* 'sobrius non suber, figulus non figel, masculus 'non mascel, barbarus non barbar, carcer non carcere.' *Cf. Schuchardt. Vokalismus II.* 88.

XXXVI. 8. *Vide Schuchardt. Vokalismus des Vulgaerlateins II.* 199, *ubi* ustilanda *septem exemplis antiquis confirmat.*

LV. 27 (17). lac tecle *a*, *unde et ex eo quod habent Bononiensis et Phillippensis* lacusteolae colligo, scriptum fuisset in A lac'teole.

UNIVERSITY OF OXFORD.

Clarendon Press Series.

The Delegates of the Oxford Press understand from eminent Schoolmasters and others who are authorities upon education, that there is still great need of good School Books and Manuals.

They are told that Editions with good English notes of many of the Greek and Latin Classics read in the higher classes of the Public Schools are required; that text-books, both English and Foreign, are much needed for the use of Schools, especially with reference to the Local Examinations held by the Universities; that good English and other Grammars, and Exercise Books adapted to them and with a copious supply of Examples, are much needed; and that there is a great and urgent want of Delectuses, Analecta, and generally of books of Selections from Authors, for use in Schools;—

That the Histories now read in Schools are greatly below present requirements, and in some cases there are absolute deficiencies; and that the want of good books on History is much felt in the Law and Modern History School in the University;—

That English Treatises on Physical Science, written with clearness and precision of language, and adapted for use in the higher classes of Schools, and in the Natural Science School of the University, do not exist.

They believe that the University may with propriety and efficiency do much towards remedying the defect. They have therefore determined to issue a series of Educational Works, hoping to supply some existing wants, and to help in improving methods of teaching.

The departments of Education which they propose to deal with at present are the following:—

I. Classics. The Delegates hope to issue

1. Works suitable for the Universities and the highest forms of Schools; or
2. Books for School-work generally, beginning from the very rudiments.

II. Mental and Moral Philosophy.

III. Mathematical Works; both for University Students, and also with especial regard to the needs of Middle Class Schools.

IV. History. Here again there will be two classes of books:—

1. Short Histories, such as may be useful for the History School, or for general reading;
2. School Histories, with all the necessary appliances for education.

V. Law.

VI. Physical Science. The experience of teachers in the University and elsewhere has already pointed out several desirable works, and has also gone some way towards providing the books required.

VII. English Language and Literature, which will comprise a carefully compiled series of Reading Books, Exercise Books, and Grammars.

VIII. Modern Languages.

IX. Art; including Handbooks on Music, Painting, and the like.

X. English Classics; a series of reprints of some of the masterpieces in our language, chiefly for the use of Schools.

The Delegates of the Press *invite suggestions and advice from all persons interested in sound education; and will be thankful for hints, &c., addressed to the*

Rev. G. W. Kitchin, *Walton Manor, Oxford.*

Just Published.

1. Descriptive Astronomy. A Handbook for the General Reader, and also for practical Observatory work. With 224 illustrations and numerous tables. By G. F. CHAMBERS, F.R.A.S., Barrister-at-Law. (Demy 8vo. cloth, 856 pp., price 21*s*.)

The aim of this work, briefly expressed, is general usefulness, whether in the hands of the student, the general reader, or the professional observer. Great pains have been taken to present the latest information on all branches of the science. The development of Astronomy is now so rapid that unless an author exercises constant vigilance his book must fall behindhand: and it is believed that this volume not only contains the most recent discoveries and deductions, but that in it will also be found information hitherto to be met with only in the publications of learned Societies, difficult of access and inconvenient for reference even to the Astronomer, and absolutely out of the reach of the general reader.

"A bulky, but very interesting book. * * * * We gladly welcome it, and only regret that even more information could not be squeezed into its pages—though it is by no means one of those unreadable treatises which bristle with an array of scientific facts so dense as to be indigestible by an ordinary reader. * * * * The engravings are an admirable feature of this manual, and contribute much to the esteem in which we are disposed to hold it."—*John Bull.*

2. A Treatise on Natural Philosophy. Volume I. By Sir W. THOMSON, LL.D., D.C.L., F.R.S., Professor of Natural Philosophy in the University of Glasgow, and P. G. TAIT, M.A., Professor of Natural Philosophy in the University of Edinburgh; formerly Fellows of St. Peter's College, Cambridge. (Demy 8vo., cloth, price 25*s*.)

"Our object is twofold: to give a tolerably complete account of what is now known of Natural Philosophy, in language adapted to the non-mathematical reader; and to furnish, to those who have the privilege which high mathematical acquirements confer, a connected outline of the analytical process by which the greater part of that knowledge has been extended into regions as yet unexplored by experiment.

* * * * *

"We commence with a chapter on *Motion,* a subject totally independent of the existence of *Matter* and *Force*. In this we are naturally led to the consideration of the curvature and tortuosity of curves, the curvature of surfaces, and various other purely geometrical subjects.

* * * * *

"Chapter II. gives NEWTON'S Laws of Motion in his own words, and with some of his own commentaries; every attempt that has yet been made to supersede them having ended in utter failure.

"Chapter III. briefly treats of Observation and Experiment as the basis of Natural Philosophy.

"Chapter IV. deals with the fundamental Units, and the chief instruments used for the measurement of Time, Space, and Force.

"Thus closes the First Division of the Work, which is strictly preliminary.

"The Second Division is devoted to Abstract Dynamics (commonly of late years, but not well, called Mechanics). Its object is briefly explained in the introductory (fifth) Chapter, and the rest of the present volume is devoted to Statics.

"Chapter VI., after a short notice of the Statics of a Particle, enters into considerable detail on the important subject of Attraction.

"In Chapter VII. the Statics of Solids and Fluids are treated with special detail in various important branches, such as the Deformation of Elastic Solids and the Figure of the Earth.

"We believe that the mathematical reader will especially profit by a perusal of the large type portion of this Volume, as he will thus be forced to think out for himself what he has been too often accustomed to reach by a mere mechanical application of analysis. Nothing can be more fatal to progress than a too confident reliance upon mathematical symbols; for the student is only too apt to take the easier course, and consider the *formula* and not the *fact* as the physical reality."—*From the Authors' Preface.*

3. Chemistry for Students. By A. W. Williamson, Phil. Doc., F.R.S., Professor of Chemistry, University College, London. (Crown 8vo. cloth, price 7*s*. 6*d*.)

Also: Solutions of the Problems in "Chemistry for Students." By the same Author. (Crown 8vo. sewed, price 6*d*.)

"Within less than four hundred pages of a handy little volume, in type not fatiguing to the eye, Professor Williamson here gives to the student an outline of the leading facts and principles of inorganic and organic chemistry.

"This volume is really a too rare example of what a good elementary text-book in any science ought to be: the language brief, simple, exact; the arrangement logical, developing in lucid order principles from facts, and keeping theory always dependent upon observation; a book that keeps the reason of the student active while he strives to master details difficult but never without interest, and that furnishes him with means for practising himself in the right management of each new tool of knowledge that is given to him for his use."—*Examiner.*

4. An Elementary Treatise on Heat, with numerous Woodcuts and Diagrams. By Balfour Stewart, LL.D., F.R.S., Director of the Observatory at Kew. (Crown 8vo., cloth, price 7*s*. 6*d*.)

"All persons engaged in the teaching or study of experimental philosophy will be glad to have a manual from the pen of a gentleman competent to treat the subject, and bringing his information in it up to the science of the present day. Whilst the book is thoroughly practical and adapted for use in the class-room, Dr. Stewart has not neglected to discuss the interesting relations of heat to other forms of force, and the bearing of the phenomena of heat on the theories of 'conservation of energy' and 'dissipation of energy' in the Universe."—*Athenæum.*

"The highest praise we can give this volume is to say that it is entitled to its place in the remarkable series which is now in the course of issue from the Clarendon Press, and that it follows not unworthily the *Chemistry* of Professor Williamson and the *Greek Verbs* of Mr. Veitch. Such manuals, so admirable in matter, arrangement, and type, were never before given to the world at the same moderate price. Our ideas of the nature of heat, as the author observes, have recently undergone a great change. Heat is now regarded, not as a species of matter, but as a species of motion: and the relation between it and the other forms of motion, involving the principles of the science of energy, constitutes, perhaps, the most exciting study of the day, being just in the stage which keeps everybody on tiptoe of expectation. The publication of this manual is exceedingly well timed; it includes within narrow limits the leading facts and principles of this youngest-born of the Sciences, and for the mastery of the greater portion of its contents only requires ordinary intelligence on the part of the reader."—*Spectator.*

"In contrasting this volume with other text-books of similar pretensions, we are struck with its superiority in point of arrangement, and in the manner in which it presents the results of the most recent researches on the subject. It

has been successful, too, in mastering another difficulty which besets the writers of text-books, and that is in drawing the line between the merely popular treatise and the dry compendium."—*London Review.*

"This compact little treatise is commendable both as an elementary exposition of the chief phenomena of heat and their practical applications, and also as a brief exposition of the philosophical theories which have recently given a new interest to the phenomena. The structure of the work is also excellent."—*Fortnightly Review.*

"The book before us forms an admirably complete and well-arranged manual of principles which affect the properties and forms of matter, and therefore must underlie our systems of chemistry and natural philosophy alike. Although the theoretical expansions of this science might fill many volumes, and their mathematical determinations are of the most abstruse character, yet for the use of students (for whom the book is designed) Dr. Stewart's work is complete as including the best summary of recent results and excluding everything not absolutely required for the writer's purposes.

"As a scientific essay Dr. Stewart's second book on 'Radiant Heat' has a peculiar value; and his third may be regarded as a new treatise on a new subject. * * * * This book is well indexed and beautifully printed; and even as a record of some results of those silent and important labours which within the memory of most readers have occupied men of science we commend the volume to those who may be disposed to regard the subject in itself as unpromising and somewhat dry."—*Pall Mall Gazette.*

"The compilation of a text-book for students in science, and a manual for general reference, could not have been entrusted to better hands than those of Dr. Stewart, who early distinguished himself by original investigations on the laws of radiant heat, and who is known as an ingenious and accurate experimenter. * * * Known results and laws are clearly stated, not as isolated facts, but with an intelligent regard to their mutual relations in the order of nature. This we look upon as the author's highest achievement. The diagrams are well drawn—a noteworthy feature; for our scientific works have long been disfigured with coarse copies from the exquisite illustrations of French authors."—*Imperial Review.*

5. Greek Verbs, Irregular and Defective; their

forms, meaning, and quantity; embracing all the Tenses used by Greek writers, with references to the passages in which they are found. By W. Veitch. New and revised edition. (Crown 8vo. cloth, 616 pp., price 8*s.* 6*d.*)

"Mr. Veitch's work on the *Irregular and Defective Greek Verbs* is as signal a proof as could be furnished that a book designed to assist the learner or the advanced student may be convenient in size and yet exhaustive in treatment, may be quite original in investigation and yet fall readily into the educational channel, may confine itself to the strictest exposition of phenomena, and yet be fresh with the force of character and lively with the humour that belong more or less to all inquiring and independent minds.

"We shall not pretend to review the treatise of an author who stands very nearly, if not altogether, alone in knowledge of his subject. Mr. Veitch is indeed as independent of the praise or the censure of critics as any author need care to be. It is one of his claims to the gratitude of scholars that, in spite of the premature and almost universal desertion of the field of rigid, textual scholarship, for the easier, showier, and pleasanter field of æsthetic or literary disquisition, he has persevered in his forsaken and solitary path, and has produced a work unique of its kind, full of fresh and lasting contributions to our knowledge of the Greek language, and intellectually vivacious and incisive on nearly every page. Open the book anywhere, and instances of erroneous doctrines corrected, of omissions (common to all our lexicons) supplemented, of new theories propounded and

vindicated, occur at once. We congratulate Mr. Veitch on the completion, and the Clarendon Press on the publication, of a work which will reinstate our scholarship in that esteem which the Germans have almost ceased to entertain for it since the days of Porson and Elmsley, and which will have the merit not only of purifying the fountain-heads of classical education, but of affording the youthful scholar an example of that moral singleness of purpose and undeviating search for truth which are even rarer than the intellectual gifts that have been lavished on its execution."—*Spectator.*

"The book before us by Mr. William Veitch is quite a wonderful contribution to critical knowledge of Greek, and has been selected by the Delegates of the Clarendon Press to lead off a new series of educational works. Its great distinction, in the first place, is that it is all derived from original reading. Mr. Veitch has gone with a careful finger through the Greek texts, and the Greek texts in their latest recensions, marking every noticeable form, and checking by his own personal examination the *dicta* of other critics. * * * * The book is useful, indeed we may say indispensable, to scholars, in the widest sense of the word. It takes a larger range than its mere title would imply; and besides being a supplement to our best Lexicons, such as that of Liddell and Scott, contains touches of fine philology which would have delighted Porson and Elmsley."—*Pall Mall Gazette.*

"Mr. Veitch is master in his own subject, and has produced a book which is simply marvellous as a result of most extensive reading and scrupulous accuracy, combined with keen scholarship. For the Clarendon Press to head its series with this remarkable little book may be taken as a good omen for the classics in the University, which bears the reputation of upholding a style of scholarship that is rather broad than refined."—*London Review.*

6. The Golden Treasury of Ancient Greek Poetry;

being a Collection of the finest passages in the Greek Classic Poets, with Introductory Notices and Notes. By R. S. Wright, M.A., Fellow of Oriel College, Oxford. (Crown 8vo., cloth, price 8*s.* 6*d.*)

"The introductions to the various periods of Greek literature are short essays full of spirit; condensed, yet clear; and a novelty which seems really useful, is a brief marginal analysis where the train of thought is obscure. The notes are a scholar's work, and shew a scholar's interest in his subject. The analyses of the specimen choruses from Æschylus and Sophocles, and the notes thereon, are excellent examples of short and pithy commentary."—*London Review.*

"One of the prettiest of the convenient 'Clarendon Press Series' is the 'Golden Treasury of Ancient Greek Poetry.' It is intended to bring together the choicest passages of all the Greek poets in a form convenient to the scholarly man who occasionally amuses his leisure hours with the classics. It is also fit for school use. The account of lyric poetry and of the gradual transition of the metres is excellent. Each poet has his date prefixed to the extracts, and every extract is headed by a short argument to show its connection, where such is at all needed. There are, besides, about two hundred pages of annotations, mainly very good. The selections are admirably made, and include many beautiful fragments and passages (among others the 'Swallow Song') that, being scattered through such authors as Athenæus, are unfamiliar to ordinary readers."—*Nation* (*American*).

7. The Elements of Greek Accentuation (for Schools):

abridged from his larger work by H. W. Chandler, M.A., Waynflete Professor of Moral and Metaphysical Philosophy, Oxford. (Crown 8vo., cloth, price 2*s.* 6*d.*)

8. Sophocles. Oedipus Rex, Dindorf's Text, with

English Notes by the Ven. Archdeacon Basil Jones, M.A., formerly Fellow of University College. (Crown 8vo., cloth, price 1*s.* 6*d.*)

9. Passages for Translation into Latin. For the use of Passmen and others. Selected by J. Y. SARGENT, M.A., Tutor, and formerly Fellow of Magdalen College. (Crown 8vo., cloth, price 2*s*. 6*d*.)

10. The Elements of Deductive Logic, designed mainly for the use of Junior Students in the Universities. By the Rev. T. FOWLER, M.A., Fellow and Tutor of Lincoln College, Oxford. (Crown 8vo., cloth, price 3*s*. 6*d*.)

"We think such a manual is very opportune. Oxford requires the study of a certain amount of logic in the academical course, but hitherto Aldrich's Manual, in its strange Latin and with its inconsistent terminology, has been the only text-book upon which students commence their acquaintance with the science of logic. Mr. Fowler's little work is not intended to be a substitute for more advanced treatises, but rather to put the general reader in possession of an outline of the science of logic, which will enable him to pursue the subject intelligently for himself on a more complete scale. It is a great thing to say of a manual of logic that it is not repulsive on first perusal, and a still higher praise to be able to describe it as not unattractive. Now, setting aside the necessary technicalities and mechanical details that must occur in every work on logic, we think this short treatise will be read with pleasure; partly owing to a judicious arrangement of the subject into short chapters and paragraphs, and not less from the clearness and freshness of the style. It is a novel plan to add at the end of the chapters, in the form of a note, a brief statement of opinions differing from the views given in the text, with references to the various works where these opinions may be examined. In a science like logic, in which doctors have agreed to disagree, there is a pleasant honesty in this which gives us confidence in our guide."—*London Review.*

11. Specimens of Early English; being a Series of Extracts from the most important English Authors, Chronologically arranged, illustrative of the progress of the English Language and its Dialectic varieties, from A.D. 1250 to A.D. 1400. With Grammatical Introduction, Notes, and Glossary. By R. MORRIS, Editor of "The Story of Genesis and Exodus," &c. (Crown 8vo., cloth, price 7*s*. 6*d*.)

This work seeks to set before students of the English language a systematic view of its older forms and their development, as exhibited in writers of the latter part of the thirteenth and the whole of the fourteenth centuries: a most important period in the history of our language, though it has been but imperfectly investigated even by the best writers on the subject. Existing text-books on the history of English literature and language not only pass over much that is important in this period, but they also deal in a very unsatisfactory way with many chief authorities, whose style, language, and position are thought to be sufficiently illustrated if twenty or thirty lines are devoted to them. There is in fact no real knowledge of this period to be met with. This present work is intended, partially at least, to fill this blank, and presents a series of specimens selected so as to form a connected and continuous whole.

These specimens are arranged in chronological order, and illustrate the leading *dialects* of the early English period. They will be found to be (for the most part) new; having been chosen from works which have not usually been quoted and are not well known. In many cases the passages are re-edited from the best MSS.; a few of them now appear for the first time. The work has a Grammatical Introduction, Notes, and a Glossary.

"Few have done so much with such success as Mr. Morris, whose volume is not only a grammar, but a collection of well-selected reading and a dictionary, all in one. It will surprise some, perhaps, if we say that they who cannot read this book are ignorant of English, but the fact is incontrovertible nevertheless, and the task of mastering their own language is rendered easy by the clearness, good taste, and judgment of this accomplished author."—*Athenæum.*

"A book of this kind has long been needed for our colleges and higher schools, and even advanced students have never before had the results of late study on the earlier English writers thus compactly set forth. Mr. Morris has noted and classified with great care the specialties of the early dialects, arranging them under the three heads of Northern, Midland, and Southern. The Outlines of the Early English Grammar are, however, based on the Southern dialect only. To each declension and conjugation is added the Anglo-Saxon one from which it was degraded, so that its origin is clearly seen. Mr. Morris' Specimens include passages from every important work of the period, and are very fully and correctly annotated, with a complete Glossary."—*Nation* (*American*).

12. Spenser's Faery Queene, Book I. Designed chiefly for the use of Schools. With Introduction, Notes, and Glossary. By the Rev. G. W. KITCHIN, M.A., Whitehall Preacher; formerly Censor of Christ Church. (Crown 8vo., cloth, price 2*s*. 6*d*.)

13. French Classics: Vol. I. containing Corneille's Cinna, and Molière's Les Femmes Savantes. With Fontenelle's Life of Corneille. Edited, with English Notes, by GUSTAVE MASSON, B.A., Univ. Gallic., Assistant Master at Harrow School. (Crown 8vo., cloth, price 2*s*. 6*d*.)

14. An Elementary Treatise on Quaternions. By P. G. TAIT, M.A., Professor of Natural Philosophy in the University of Edinburgh; formerly Fellow of St. Peter's College, Cambridge. (Demy 8vo., price 12*s*. 6*d*.) [*In a few days*.

In course of preparation.

I. Classics.

1. **Selections from the less known Latin Poets.** By the Rev. North Pinder, M.A., formerly Fellow of Trinity College, Oxford. [*In the Press.*

2. **Ovid. Selections for the use of Schools.** Being a new edition of a work by the late Professor Ramsay. Edited by G. G. Ramsay, M.A., The College, Glasgow. [*In the Press.*

3. **Livy I–X.** By J. R. Seeley, M.A., Fellow of Christ's College, Cambridge; Professor of Latin, University College, London. Also a small edition for Schools. [*In the Press.*

4. **Cicero. The Philippic Orations.** By the Rev. J. R. King, M.A., formerly Fellow and Tutor of Merton College, Oxford. [*In the Press.*

---

5. **Sophocles.** By the Rev. Lewis Campbell, M.A., Professor of Greek at St. Andrews, formerly Fellow of Queen's College, Oxford.

6. **Homer, Iliad I–XII.** By D. B. Monro, M.A., Fellow and Tutor of Oriel College, Oxford.

7. ——— **XIII–XXIV.**

8. **Homer, Odyssey I–XII.** By the Rev. W. W. Merry, M.A., Fellow and Lecturer of Lincoln College, Oxford; and the late Rev. J. Riddell, M.A., Fellow of Balliol College.

9. ——— **XIII–XXIV.** By Robinson Ellis, M.A., Fellow of Trinity College, Oxford.

10. **A Golden Treasury of Greek Prose, being a collection of the finest passages in the principal Greek Prose Writers, with Introductory Notices and Notes.** By R. S. Wright, M.A., Fellow of Oriel College, and J. E. L. Shadwell, B.A., Student of Christ Church.

11. **Horace. With English Notes and Introduction.** By the Rev. E. Wickham, M.A., Fellow and Tutor of New College, Oxford. Also a small edition for Schools.

12. **Cicero. Select Letters.** By the Rev. A. Watson, M.A., Fellow and Tutor of Brasenose College, Oxford.

13. **Selections from Xenophon (for Schools).** With English Notes and Maps. By J. S. Phillpotts, B.C.L., Fellow of New College, Oxford; Assistant Master in Rugby School.

14. **The Commentaries of C. Jul. Caesar (for Schools).** Part I. The Gallic War, with English Notes, &c., by CHARLES E. MOBERLY, M.A., Assistant Master in Rugby School; formerly Scholar of Balliol College, Oxford.

Also, to follow: Part II. The Civil War: by the same Editor.

15. **Select Epistles of Cicero and Pliny (for Schools).** With English Notes, by the Rev. C. E. PRICHARD, M.A., formerly Fellow of Balliol College, Oxford.

16. **Selections from Plato (for Schools). With English** Notes, by the Rev. B. JOWETT, M.A., Regius Professor of Greek, and J. PURVES, B.A., Fellow and Lecturer of Balliol College.

17. **Cornelius Nepos (for Schools). With English** Notes, by OSCAR BROWNING, M.A, Fellow of King's College, Cambridge, and Assistant Master at Eton College.

18. **Theocritus (for Schools). With English Notes, by** the Rev. H. SNOW, M.A., Fellow of King's College, Cambridge, and Assistant Master at Eton College.

19. **Aristotle's Politics. By W. L. NEWMAN, M.A., Fellow** and Lecturer of Balliol College, Oxford.

20. **Thucydides. By H. NETTLESHIP, M.A., Fellow and** Tutor of Lincoln College, Oxford.

II. MENTAL AND MORAL PHILOSOPHY.

1. **The Elements of Deductive Logic, designed mainly** for the use of Junior Students in the Universities. By the Rev. T. FOWLER, M.A., Fellow and Tutor of Lincoln College, Oxford. (Crown 8vo., cloth, price 3*s*. 6*d*.)

III. MATHEMATICS.

1. **A Course of Lectures on Pure Geometry.** By H. J. STEPHEN SMITH, M.A., F.R.S., Fellow of Balliol College, and Savilian Professor of Geometry in the University of Oxford.

2. **A Work on Book-keeping. By R. G. C. HAMILTON,** Esq., Accountant to the Education Committee of the Privy Council, and JOHN BALL, Esq. (of the Firm of Messrs. Quilter, Ball, & Co.), Examiners in Book-keeping for the Society of Arts' Examination.

A Series of Elementary Works is being arranged, and will shortly be announced.

IV. HISTORY.

1. **A History of Germany and of the Empire, down** to the close of the Middle Ages. By J. BRYCE, M.A., Fellow of Oriel College, Oxford.

2. A History of British India. By S. OWEN, M.A., Lee's Reader in Law and History, Christ Church; and Reader in Indian Law in the University of Oxford.

3. A History of Greece. By E. A. FREEMAN, M.A., formerly Fellow of Trinity College, Oxford.

4. A Constitutional History of England. By the Rev. W. STUBBS, M.A., formerly Fellow of Trinity College, and Regius Professor of Modern History in the University of Oxford.

5. A History of Germany, from the Reformation. By ADOLPHUS W. WARD, M.A., Fellow of St. Peter's College, Cambridge; Professor of History, Owen's College, Manchester.

V. LAW.

1. The Institutes of Justinian, with Notes and an English Translation. By J. BRYCE, M.A., Fellow of Oriel College, Oxford.

2. Commentaries on Roman Law; from the original and the best modern sources. In Two Volumes, demy 8vo. By H. J. ROBY, M.A., formerly Fellow of St. John's College, Cambridge; Professor of Law at University College, London.

VI. PHYSICAL SCIENCE.

1. Natural Philosophy. In Four Volumes. By Sir W. THOMSON, LL.D., D.C.L., F.R.S., Professor of Natural Philosophy, Glasgow, and P. G. TAIT, M.A., Professor of Natural Philosophy, Edinburgh; formerly Fellows of St. Peter's College, Cambridge. [*Vol. I. now ready.*

2. By the same Authors, a smaller Work on the same subject, forming a complete Introduction to it, so far as it can be carried out with Elementary Geometry and Algebra. [*In the Press.*

3. Forms of Animal Life. By G ROLLESTON, M.D., F.R.S., Linacre Professor of Physiology, Oxford. Illustrated by Descriptions and Drawings of Dissections. [*In the Press.*

4. On Laboratory Practice. By A. VERNON HARCOURT, M.A., Lee's Reader in Chemistry at Christ Church, and H. G. MADAN, M.A., Fellow of Queen's College, Oxford.

5. Geology. By J. PHILLIPS, M.A., D.C.L., LL.D., F.R.S., Professor of Geology, Oxford.

6. Mechanics. By the Rev. B. PRICE, M.A., F.R.S., F.R.A.S., Fellow of Pembroke College, Oxford, and Sedleian Professor of Natural Philosophy.

7. Acoustics. By W. F. DONKIN, M.A., F.R.S., Savilian Professor of Astronomy, Oxford.

8. Optics. By R. B. CLIFTON, M.A., F.R.A.S., Professor of Experimental Philosophy, Oxford; formerly Fellow of St. John's College, Cambridge.

9. Electricity. By W. ESSON, M.A., Fellow and Mathematical Lecturer of Merton College, Oxford.

10. Crystallography. By M. H. N. STORY-MASKELYNE, M.A., Professor of Mineralogy, Oxford; and Deputy-Keeper, British Museum.

11. Mineralogy. By the same Author.

12. Physiological Physics. By G. GRIFFITH, M.A., Secretary to the British Association, and Natural Science Master at Harrow School.

13. Magnetism.

VII. ENGLISH LANGUAGE AND LITERATURE.

1. On the Principles of Grammar. By the Rev. E. THRING, M.A., Head Master of Uppingham School.

Also, by the same Author, a Gradual, designed to serve as an Exercise and Composition Book in the English Language.

2. The Philology of the English Tongue. By the Rev. J. EARLE, M.A., formerly Fellow of Oriel College, Oxford, and Professor of Anglo-Saxon.

3. Specimens of the Scottish Language; being a Series of Annotated Extracts illustrative of the Literature and Philology of the Lowland Tongue from the fourteenth to the nineteenth century. With Introduction and Glossary. By A. H. BURGESS, A.M.

4. Reading Books. [*In the Press.*

By the Author of "Mademoiselle Mori."

Part i. For Little Children, in bold type.
Part ii. For Junior Classes in Schools.
Part iii. For the Higher Classes in Schools.

5. Typical Selections from the best English Authors from the Sixteenth to the Nineteenth Century, (to serve as a higher Reading Book,) with Introductory Notices and Notes, being a Contribution towards a History of English Literature.

VIII. FRENCH. By Mons. JULES BUÉ,

Honorary M.A. of Oxford; Taylorian Teacher of French, Oxford; Examiner in the Oxford Local Examinations from 1858.

1. A French Grammar. A complete Theory of the French Language, with the rules in French and English, and numerous Examples to serve as first Exercises in the Language.

2. A French Grammar Test. A Book of Exercises on French Grammar; each Exercise being preceded by Grammatical Questions.

3. Exercises in Translation No. 1, from French into English, with general rules on Translation; and containing Notes, Hints, and Cautions, founded on a comparison of the Grammar and Genius of the two Languages.

4. **Exercises in Translation No. 2, from English** into French, on the same plan as the preceding book.

FRENCH CLASSICS. By GUSTAVE MASSON, B.A., Univ. Gallic., Assistant Master at Harrow School.

1. **Vol. I. Corneille: Cinna. Molière: Les Femmes** Savantes. With Fontenelle's Life of Corneille and Notes. [*Just published, price 2s. 6d.*

2. **Vol. II. Racine: Athalie. Corneille: Le Menteur.** With Louis Racine's Life of his Father.

3. **Vol. III. Molière: Les Fourberies de Scapin.** Racine: Andromaque. With Voltaire's Life of Molière.

4. **Selections from the Correspondence of Madame** de Sévigné. (Intended more especially for Girls' Schools.) [*In the Press.*

5. **Selections from modern French Authors.**

IX. GERMAN CLASSICS. By Dr. BUCHHEIM,

Professor of the German Language and Literature in King's College, London; and Examiner in German to the University of London.

1. **Schiller's Wilhelm Tell. With a Life of Schiller;** an historical and critical Introduction, Arguments, and a complete Commentary.

2. **Goethe's Egmont. With a Life of Goethe, &c.**

3. **Lessing's Minna von Barnhelm. A Comedy.** With a Life of Lessing, &c.

X. ART.

1. **A Treatise on Harmony. By the Rev. Sir F. A.** GORE OUSELEY, Bart., M.A., Mus. Doc., Professor of Music, Oxford. [*In the Press.*

2. **A Treatise on Counterpoint, Canon, and Fugue,** based upon that of Cherubini. By the same Author.

3. **A Handbook of Pictorial Art. With numerous** Illustrations and Practical Advice. By the Rev. R. ST. JOHN TYRWHITT, M.A., formerly Student and Tutor of Christ Church. [*In the Press.*

A System of Physical Education: theoretical and practical. By ARCHIBALD MACLAREN, the Gymnasium, Oxford.

XI. English Classics.

Designed to meet the wants of Students in English Literature: under the superintendence of the Rev. J. S. Brewer, M.A., *of Queen's College, Oxford, and Professor of English Literature at King's College, London.*

There are two dangers to which the student of English literature is exposed at the outset of his task;—his reading is apt to be too narrow or too diffuse.

Out of the vast number of authors set before him in books professing to deal with this subject he knows not which to select; he thinks he must read a little of all; he soon abandons so hopeless an attempt; he ends by contenting himself with second-hand information; and professing to study English literature, he fails to master a single English author.

On the other hand, by confining his attention to one or two writers, or to one special period of English literature, the student narrows his view of it; he fails to grasp the subject as a whole; and in so doing misses one of the chief objects of his study.

How may these errors be avoided? How may minute reading be combined with comprehensiveness of view?

In the hope of furnishing an answer to these questions the Delegates of the Press, acting upon the advice and experience of Professor Brewer, have determined to issue a series of small volumes, which shall embrace, in a convenient form and at a low price, the general extent of English Literature, as represented in its masterpieces at successive epochs. It is thought that the student, by confining himself, in the first instance, to those authors who are most worthy of his attention, will be saved from the dangers of hasty and indiscriminate reading. By adopting the course thus marked out for him he will become familiar with the productions of the greatest minds in English Literature; and should he never be able to pursue the subject beyond the limits here prescribed, he will have laid the foundation of accurate habits of thought and judgment, which cannot fail of being serviceable to him hereafter.

The authors and works selected are such as will best serve to illustrate English literature in its *historical* aspect. As "the eye of history," without which history cannot be understood, the literature of a nation is the clearest and most intelligible record of its life. Its thoughts, and its emotions, its graver and its less serious moods, its progress, or its degeneracy, are told by its best authors in their best words. This view of the subject will suggest the safest rules for the study of it.

With one exception all writers before the Reformation are excluded from the Series. However great may be the value

of literature before that epoch, it is not completely national. For it had no common organ of language; it addressed itself to special classes; it dealt mainly with special subjects. Again; of writers who flourished after the Reformation, who were popular in their day, and reflected the manners and sentiments of their age, the larger part by far must be excluded from our list. Common sense tells us that if young persons, who have but a limited time at their disposal, read Marlowe or Greene, Burton, Hakewill or Du Bartas, Shakspeare, Bacon, and Milton will be comparatively neglected.

Keeping, then, to the best authors in each epoch—and here popular estimation is a safe guide—the student will find the following list of writers amply sufficient for his purpose: Chaucer, Spenser, Hooker, Shakspeare, Bacon, Milton, Dryden, Bunyan, Pope, Johnson, Burke, and Cowper. In other words, Chaucer is the exponent of the Middle Ages in England; Spenser of the Reformation and the Tudors; Hooker of the latter years of Elizabeth; Shakspeare and Bacon of the transition from Tudor to Stuart; Milton of Charles I and the Commonwealth; Dryden and Bunyan of the Restoration; Pope of Anne and the House of Hanover; Johnson, Burke, and Cowper of the reign of George III to the close of the last century.

The list could be easily enlarged; the names of Jeremy Taylor, Clarendon, Hobbes, Locke, Swift, Addison, Goldsmith, and others are omitted. But in so wide a field, the difficulty is to keep the series from becoming unwieldy, without diminishing its comprehensiveness. Hereafter, should the plan prove to be useful, some of the masterpieces of the authors just mentioned may be added to the list.

The task of selection is not yet finished. For purposes of education, it would neither be possible, nor, if possible, desirable, to place in the hands of students the whole of the works of the authors we have chosen. We must set before them only the masterpieces of literature, and their studies must be directed, not only to the greatest minds, but to their choicest productions. These are to be read again and again, separately and in combination. Their purport, form, language, bearing on the times, must be minutely studied, till the student begins to recognise the full value of each work both in itself and in its relations to those that go before and those that follow it.

It is especially hoped that this Series may prove useful to Ladies' Schools and Middle Class Schools; in which English Literature must always be a leading subject of instruction.

A General Introduction to the Series. By the Rev. PROFESSOR BREWER, M.A.

1. **Chaucer.** The Prologue to the Canterbury Tales; The Knightes Tale; The Nonne Prest his Tale. Edited by R. MORRIS, Editor for the Early English Text Society, &c. &c. [*Nearly ready.*

2. **Spenser.** Faery Queene, Book I. [*Just Published.*

3. **Hooker.** Ecclesiastical Polity, Book I. Edited by the Rev. R. W. CHURCH, M.A., Rector of Whatley; formerly Fellow of Oriel College. [*In the Press.*

4. **Shakspeare.** Select Plays. Edited by the Rev. W. G. CLARK, M.A., Fellow of Trinity College, Cambridge, and Public Orator; and W. ALDIS WRIGHT, M.A., Librarian of Trinity College, Cambridge.

5. **Bacon.** Advancement of Learning. Edited by W. ALDIS WRIGHT, M.A. [*In the Press.*

6. **Milton.** Allegro and Penseroso; Comus; Lycidas; Paradise Lost; Samson Agonistes. Edited by R. C. BROWNE, M.A., King's College, Cambridge.

7. **Dryden.** Stanzas on the Death of Oliver Cromwell; Astraea Redux; Annus Mirabilis; Absolom and Achitophel; Religio Laici; The Hind and Panther.

8. **Bunyan.** Grace Abounding; The Pilgrim's Progress. Edited by the Rev. E. VENABLES, M.A., Precentor of Lincoln.

9. **Pope.** Essay on Man, with the Epistles and Satires. Edited by the Rev. M. PATTISON, M.A., Rector of Lincoln College, Oxford.

10. **Johnson.** Rasselas; Lives of Pope and Dryden. Edited by the Rev. C. H. O. DANIEL, M.A., Fellow and Tutor of Worcester College, Oxford.

11. **Burke.** Thoughts on the Present Discontents; the two Speeches on America; Reflections on the French Revolution. Edited by GOLDWIN SMITH, M.A., Fellow of University College, Oxford; formerly Regius Professor of Modern History.

12. **Cowper.** The Task, and some of his minor Poems Edited by PROFESSOR SHAIRP, M.A., St. Andrew's.

These volumes will be (as nearly as possible) uniform in shape and size. There will be a brief preface, biographical and literary, to each; and each will have such short notes only as are needed for to elucidate the text.

Published for the University of Oxford, by MACMILLAN and CO., London and Cambridge.